Европейски съюз

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ
„ГЛАВНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ТРУДА“

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
„ИНВЕСТИРА ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ“

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
АГЕНЦИЯ ПО ЗАЕТОСТТА
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013

ПРОЕКТ BG051PO001-2.3.01

„ПРЕВЕНЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ РАБОТА“

ПРОФИЛ ПО БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ РАБОТА В ИКОНОМИЧЕСКА ДЕЙНОСТ „ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ“ (КОД 61 ПО КИД-2008)

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2007 – 2013“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд и Република България. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че документът отразява официално становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

Инвестира във вашето бъдеще!

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД 8

А. Икономическо състояние 8

Б. Демографско състояние 21

В. Професионално ниво и квалификация на работната сила 25

1. ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА В ОБЛАСТТА НА БЗР 27

1.1. Стратегически документи – стратегии, планове и програми за развитие и др. 27
1.1.1. Стратегия за безопасност и здраве при работа 2008 – 2012 г. 27
1.1.2. Стратегия за корпоративна социална отговорност 28
1.1.3. Национална програма по безопасност и здраве при работа 28
1.1.4. Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2007 - 2013 г. 28
1.1.5. Стратегически и специфични/оперативни цели за развитието на БЗР в ИД "Далекосъобщения" 29

1.2. Нормативни актове в областта на БЗР с общо приложение 29
1.2.1. Закони и кодекси 29
1.2.2. Нормативни актове в областта на БЗР с общо приложение 46

1.3. Нормативни актове в областта на БЗР, приложими за икономическата дейност/бранша 67
1.3.1. Постановления, правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание Кодекса на труда 67
1.3.2. Постановления, правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание ЗЗБУТ, които не са обхванати от нормативните актове с общо приложение 70

1.4. Нормативни актове от други области на националното законодателство, които уреждат и въпроси, свързани с БЗР 72
1.4.1. Нормативни актове от други области на националното законодателство, които уреждат и въпроси, свързани с БЗР с общо приложение 72
1.4.2. Нормативни актове от други области на националното законодателство, които уреждат и въпроси, свързани с БЗР в ИД "Далекосъобщения" 123

1.5. Съответствие на законодателната рамка с международните стандарти 132

2. СИСТЕМА ПО БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ РАБОТА 154

2.1. Компетентни органи с функции и отговорности в областта на БЗР 154
2.1.1. Министерски съвет 154
2.1.2. Министърът на труда и социалната политика 154
2.1.3. Министърът на здравеопазването 156
2.1.4. Министърът на регионалното развитие и благоустройството 163
2.1.5. Министърът на икономиката, енергетиката и туризма 166
2.1.6. Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията 168
2.1.7. Министърът на вътрешните работи 175
2.1.8. Министърът на земеделието и храните 176
2.1.9. Министърът на околната среда и водите 178
2.1.10. Министърът на отбраната 181

2.1.11. Държавната агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН) 181
2.1.12. Агенция за ядрено регулиране 182
2.1.13. Национален осигурителен институт (НОИ) 183

2.2. Компетентни органи с контролни функции в областта на БЗР 186
2.2.1. Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда” 186
2.2.2. Държавната агенция за метрологичен и технически надзор осъществява 186
2.2.3. Агенция за ядрено регулиране 186
2.2.4. Дирекцията за национален строителен контрол към министъра на регионалното развитие и благоустройството 187
2.2.5. Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” на Министерството на вътрешните работи 187
2.2.6. Контролно-техническата инспекция към министъра на земеделието и храните 187
2.2.7. Министерството на икономиката, енергетиката и туризма 188
2.2.8. Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията 188
2.2.9. Министерство на околната среда и водите 189
2.2.10. Министерство на отбраната 189
2.2.11. Министерство на здравеопазването 189
2.2.12. Национална агенция за приходите 189
2.2.13. Национален осигурителен институт 189

2.3. Организации на работодателите и на работниците и служителите, признати за представителни на национално равнище 190
2.3.1. Организации на работодателите 190
2.3.2. Организации на работниците и служителите 205

2.4. Други организации с функции в областта на БЗР 223
2.4.1. Лаборатории за измерване факторите на работната среда и органи за контрол 223
2.4.2. Служби по трудова медицина 234
2.4.3. Организации за осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност 239
2.4.4. Търговци, извършващи дейности по пожарна безопасност в обекти и/или експлоатация на уреди и съоръжения, свързани с пожарната безопасност 241
2.4.5. Капацитет и технически възможности на другите организации с функции в областта на БЗР 243

3. МЕХАНИЗМИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА СПАЗВАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПО БЗР 244

3.1. Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда” 245

3.2. Държавната агенция за метрологичен и технически надзор осъществява 245

3.3. Агенция за ядрено регулиране 246

3.4. Дирекцията за национален строителен контрол към министъра на регионалното развитие и благоустройството 246

3.5. Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” на Министерството на вътрешните работи 247

3.6. Контролно-техническата инспекция към министъра на земеделието и храните 248

3.7. Министерството на икономиката, енергетиката и туризма 249
3.7.1. Дирекция „Сигурност на енергоснабдяването” 249

3.8. Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията 249
3.8.1. Дирекция „Звено за разследване на произшествия във въздушния, водния и железопътния транспорт" 250
3.8.2. Дирекция „Човешки ресурси" 250
3.8.3. Дирекция „Безопасност, технически надзор и управление при кризи" 250
3.8.4. Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация" 251
3.8.5. Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация" 252
3.8.6. Изпълнителна агенция „Морска администрация" 252

3.9. Министерство на околната среда и водите 252

3.10. Министерство на отбраната 253

3.11. Министерство на здравеопазването 253

3.12. Национална агенция за приходите 253

3.13. Национален осигурителен институт 254

4. КООРДИНАЦИЯ И СОЦИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО 255

4.1. Постоянни или временни структури на тристранно/двустранно сътрудничество на национално и отраслово равнище 255
4.1.1. Икономически и социален съвет (ИСС) 255
4.1.2. Национален съвет за тристранно сътрудничество (НСТС) 258
4.1.3. Национален съвет за по условия на труд (НСУТ) 260
4.1.4. Постоянни или временни структури на тристранно / двустранно сътрудничество в ИД "Далекосъобщения" 262

4.2. Действащи колективни трудови договори (КТД) за икономическата дейност 263

5. ОБУЧЕНИЕ, ИНФОРМИРАНЕ И КОНСУЛТИРАНЕ 264

5.1. Законодателната рамка за осигуряване на професионално образование и обучение, и обучение по правилата за осигуряване на БЗР 264
5.1.1. Закон за народната просвета (ЗНП) 264
5.1.2. Закон за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план (ЗСООМУП) 266
5.1.3. Закон за професионалното образование и обучение (ЗПОО) 267
5.1.4. Закон за признаване на професионални квалификации (ЗППК) 275
5.1.5. Правилници и наредби 275

5.2. Системата на професионалното образование и обучение, и правилата за осигуряване на БЗР 282
5.2.1. Държавни институции на национално ниво 282
5.2.2. Държавни институции на регионални ниво 284
5.2.3. Организациите на работодателите и на работниците и служителите, признати за представителни на национално равнище 285
5.2.4. Информация за центровете за професионално обучение 285
5.2.5. Списък с източници на информация, в т.ч. институции, ангажирани с поддържане на регистри/списъци на други лица, които провеждат обучение по БЗР 400

6. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ И ЗАСТРАХОВАНЕ 402

6.1. Законодателната рамка, свързана със задължителното осигуряване за трудова злополука и професионално заболяване 402
6.1.1. Задължително осигурени лица за трудова злополука и професионална болест 402
6.1.2. Размер на осигурителната вноска 402
6.1.3. Осигурителни плащания – видове парични обезщетения 403
6.1.4. Други изисквания 406
6.1.5. Размер на осигурителната вноска за трудова злополука и професионално заболяване за 2006 год. – 2012 год. 406
6.1.6. Изплатени парични обезщетения и помощи от ДОО (2006 г. – 2010 г.) 427

6.2. Компетентни органи с функции и отговорности, свързани със задължителното осигуряване за трудова злополука и професионална болест 433

6.3. Законодателната рамка, свързана със задължителната застраховка за риска „трудова злополука” 433
6.3.1. Обхват на застраховането за риска „трудова злополука” 434
6.3.2. Покрити застрахователни рискове и застрахователни суми 434
6.3.3. Застрахователни обезщетения 434
6.3.4. Документи, необходими за изплащане на застрахователната сума или застрахователното обезщетение 435
6.3.5. Застрахователна премия 435
6.3.6. Сключване и срок на застраховката 436
6.3.7. Отговорност на застрахователя 436
6.3.8. Коефициент на трудовия травматизъм за страната 436
6.3.9. Среден коефициент на трудовия травматизъм за страната, за прилагане 2007 г. – 2012 г. 444

6.4. Компетентни органи, с функции и отговорности по задължителната застраховка за риска „трудова злополука” 444

7. УСЛОВИЯ НА ТРУД 446

7.1. Методология 446

7.2. Трудова заетост 449
7.2.1. Видове трудови отношения 449
7.2.2. Трудов стаж 450
7.2.3. Допълнителен труд (при същия и при друг работодател) 450

7.3. Работно време 452
7.3.1. Нормална продължителност, удължено, намалено работно време 452
7.3.2. Работа през почивните дни събота и неделя 453

7.4. Отпуски и почивки 454
7.4.1. Платен годишен отпуск 454
7.4.2. Допълнителен платен годишен отпуск 455
7.4.3. Регламентирани почивки 455

7.5. Рискове за здравето и безопасността на работещите 456

7.6. Осигуряване на работно, униформено облекло и ЛПС 458

7.7. Медицинско обслужване (предварителни и периодични медицински прегледи) 460

7.8. Използване на информационни технологии в работата 462

7.9. Работа с външни за предприятието лица 462

7.10. Самостоятелност и контрол при изпълнение на основните трудови задължения 463

7.11. Информиране и консултиране 464

7.12. Дискриминация и насилие 465

7.13. Работа и здраве - въздействие на работата върху здравето на работещия 466

7.14. Удовлетвореност от условията на труд 467

7.15. Работа и извън трудов живот 467

7.16. Сравнителен анализ на икономическата дейност с общия профил на заетите в страната 468

7.17. Основни изводи 475

8. ТРУДОВ ТРАВМАТИЗЪМ 476

8.1. Брой трудови злополуки 477

8.1.1. Трудови злополуки: общ брой и злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО 477
8.1.2. Трудови злополуки, предизвикали смърт: общ брой и злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО 478
8.1.3. Трудови злополуки, предизвикали инвалидност: общ брой и злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО 479
8.1.4. Загубени календарни дни от трудови злополуки: общ брой и по чл. 55, ал. 1 от КСО. 480
8.1.5. Коефициент на честота: общо и по чл. 55, ал. 1 от КСО 481
8.1.6. Коефициент на тежест: общо и по чл. 55, ал. 1 от КСО 482

8.2. Разпределение на трудовите злополуки по класификации на статистическата система „Трудови злополуки" (ССТЗ) на НОИ 483

8.2.1. Класификация „Големина на предприятието (осигурител)" 483
8.2.2. Класификация „Статус в заетостта" 486
8.2.3. Класификация „Общ трудов стаж" / „Стаж по професията" 487
8.2.4. Класификация „Правоспособност" 490
8.2.5. Класификация „Възраст" 491
8.2.6. Класификация „Пол" 492
8.2.7. Класификация „Време на злополуката" 493
8.2.8. Класификация „Място на злополуката" 496
8.2.9. Класификация „Работно място" 503
8.2.10. Класификация „Вид работа" 505
8.2.11. Класификация „Специфично физическо действие" 509
8.2.12. Класификация „Отклонение" 513
8.2.13. Класификация „Начин на увреждане" 517
8.2.14. Класификация „Вид на увреждането 521
8.2.15. Класификация „Материален фактор" 525
8.2.16. Класификация „Вид злополука (по КСО)" 538
8.2.17. Класификация „Последици от трудовата злополука" 540

9. ТЕХНИЧЕСКИ ПРАВИЛА, РЪКОВОДСТВА И ДРУГИ ПРОГРАМИ И ДЕЙНОСТИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА БЗР 545

9.1. Системи за управление на БЗР 545

9.2. Кодекси за добра практика, ръководства, помагала, технически правила и др. материали, прилагани в изпълнение на регулация или на доброволна основа 547

9.3. Програми/проекти и дейности за насърчаване на БЗР 551

ЗАКЛЮЧЕНИЕ 554

УВОД

А. Икономическо състояние

- **Брутен вътрешен продукт за икономическата дейност и неговият дял в проценти от брутния вътрешен продукт на страната.**

Анализът и оценката на данните за Брутния вътрешен продукт (БВП) представят състоянието и тенденциите в развитието на икономиката и са индикатор за определяне на икономическата политика на макроравнище.

1 При проследяване на динамиката на БВП общо за страната през периода 1995г. - 2011г. се установява, че след значителното ускоряване на икономическия растеж през 2000г. - 5.4%, и относителното му задържане на ниво над 6.0% за периода 2004 - 2008г., през 2009г. в резултат на икономическата криза тази тенденция е преустановена. Основен двигател на растежа са крайното потребление и инвестициите в основен капитал, които са подпомогнати от значителното повишаване на кредитната активност на търговските банки и увеличаването на разполагаемия доход на домакинствата вследствие на нарастването на средната работна заплата. Съществено значение за развитието на икономиката до 2008г. има и инвестиционната активност на предприятията, която води до над 50% нарастване на инвестициите в основен капитал, в реално изражение спрямо 2005г. и достигането им до дял от 33.6% от БВП през 2008г.

Няма официални статистически данни за Брутен вътрешен продукт в икономическата дейност „Далекосъобщения" и неговият дял от брутният вътрешен продукт за страната.

Свиването на стопанската активност в българската икономика, наблюдавано от началото на 2009г. продължава и през първата половина на 2010г., но със значително по-бавни темпове на изменение. През третото и четвъртото тримесечие на 2010г. икономиката повишава равнището на производството спрямо 2009 г. Произведеният брутен вътрешен продукт в страната през 2010г., изчислен по текущи цени, е 70 511 млн. лева., т.е. отчита се растеж 3,1% спрямо 2009г. През първата половина на 2010г. вътрешното търсене остава свито,

докато възстановяването на дейността на основните търговски партньори на страната се отразява положително на износа и през третото и четвъртото тримесечие той е водещ фактор за отчетения икономически растеж.

По предварителни данни произведеният БВП в страната през 2011г. е 75 265 млн. лв., т.е. текущият обем надвишава с 4 754 млн. лв. създадения БВП през 2010г. По отношение на структурата на крайното използване на брутния вътрешен продукт тенденцията на висок относителен дял на крайното потребление се запазва и през 2011г. - 76.3%. Крайното потребление реално намалява с 0.3%, като по отношение на неговите елементи се наблюдава реалното нарастване на разходите на НТОД - с 6.8%, и на разходите на правителството за индивидуално потребление - с 3.0%. Останалите елементи от крайното потребление бележат спад.

Брутен вътрешен продукт - Разходи за крайно използване - национално ниво, текущи цени[1]

(млн.лв.)

Година	Брутен вътрешен продукт	Крайно потребление						Бруто капиталообразуване			Износ на стоки и услуги			Внос на стоки и услуги			Статистическа разлика
		общо	индивидуално потребление	на домакинствата	на НТО, обслужващи домакинствата	индивидуално потребление на правителството	колективно	общо	бруто образуване на основен капитал	изменение на запасите	общо	стоки	услуги	общо	стоки	услуги	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1995	878	722	651	572	3	76	71	138	134	4	456	360	96	438	352	86	0
1996	1 581	1 398	1 292	1 175	6	111	105	143	238	-95	939	747	192	898	670	228	0
1997	16 909	14 290	13 229	11 993	60	1 177	1 061	1 727	1 919	-191	9 922	7 656	2 267	9 031	7 054	1 978	0
1998[2]	22 992	18 888	16 906	14 937	80	1 889	1 982	3 871	3 006	865	13 587	10 422	3 165	13 354	10 881	2 474	0
1999	24 309	21 110	18 861	16 683	94	2 084	2 249	4 316	3 654	662	13 609	10 308	3 301	14 726	12 008	2 718	0
2000	27 399	23 935	20 985	18 620	110	2 256	2 949	4 926	4 325	602	13 826	9 195	4 631	15 288	11 707	3 581	0
2001	30 299	27 022	24 025	21 181	131	2 713	2 997	6 132	5 537	595	14 762	10 004	4 758	17 617	13 492	4 125	0
2002	33 189	29 342	26 094	22 934	139	3 021	3 248	6 532	6 060	472	15 746	10 938	4 808	18 431	14 622	3 809	0
2003	35 812	31 935	28 283	24 641	169	3 473	3 652	7 576	6 807	769	17 378	12 031	5 347	21 078	16 788	4 290	0
2004	39 824	35 330	31 261	27 425	184	3 653	4 068	9 058	8 109	949	20 681	14 285	6 396	25 245	20 076	5 169	0
2005[3]	45 484	39 816	35 290	31 309	175	3 806	4 526	12 532	11 711	820	18 438	10 256	8 181	25 301	21 258	4 043	0
2006	51 783	44 247	39 247	34 762	177	4 308	5 000	16 644	14 297	2 346	31 696	23 493	8 203	40 803	34 395	6 408	0
2007	60 185	51 532	46 112	41 301	207	4 604	5 420	20 519	17 264	3 255	35 790	26 427	9 363	47 656	40 624	7 032	0
2008	69 295	57 496	51 277	45 766	232	5 279	6 219	26 015	23 283	2 732	40 342	29 736	10 606	54 557	46 581	7 976	0
2009	68 322	54 293	48 264	42 942	213	5 108	6 030	20 063	19 724	339	32 458	22 882	9 576	38 493	31 066	7 427	0
2010	70 511	55 709	49 918	43 990	272	5 655	5 791	16 138	16 077	61	40 481	30 435	10 046	41 817	35 878	5 939	0
2011[4]	75 265	57 392	51 636	45 386	303	5 947	5 756	17 364	15 743	1 621	50 061	39 560	10 501	49 552	43 422	6 130	0

Колона 2 = 3 + 9 + 12 - 15 + 18; Колона 3 = 4 + 8; Колона 4 = 5 + 6 + 7; Колона 9 = 10 + 11; Колона 12 = 13 + 14; Колона 15 = 16 + 17

[1] Източник: НСИ
[2] Данните до 1998 г. са преизчислени в от BGL в BGN (1000 BGL = 1 BGN). BGL - за стойности преди деноминацията от 1999 г. BGN - за стойности след деноминацията от 1999 г.
[3] Данните за 2005 г. са ревизирани съгласно методологията на таблица "Ресурс Използване"
[4] Предварителни данни

За ИД "Далекосъобщения" не са налични статистически данни за генерирания от нея Брутен вътрешен продукт.

- **Брутна добавена стойност**

БВП по производствения метод се изчислява като сума от брутната добавена стойност (БДС) по базисни цени общо за икономиката и корективите, които включват нето данъци върху продуктите (данъци минус субсидии), данък добавена стойност и мита върху вноса. От своя страна, брутната добавена стойност представлява балансираща статия в сметка „Производство” и характеризира резултата от производствения процес - брутна продукция и изразходваните в този процес стоки и услуги - междинно потребление.

Брутната продукция (базисни цени) е стойността на произведените стоки и услуги в резултат на производствената дейност на единиците резиденти през съответния период.

Междинното потребление включва стойността на всички стоки и услуги, трансформирани или изцяло изразходвани в процеса на производство през съответния период, с изключение на потреблението на дълготрайните активи, отчетено като потребление на основен капитал (амортизация).

Принципно двата показателя могат да се разглеждат в тясна връзка, като БВП се изчислява като сума от потреблението (частно и държавно), инвестициите (в основен капитал и запаси) и нетния износ (износ минус внос).

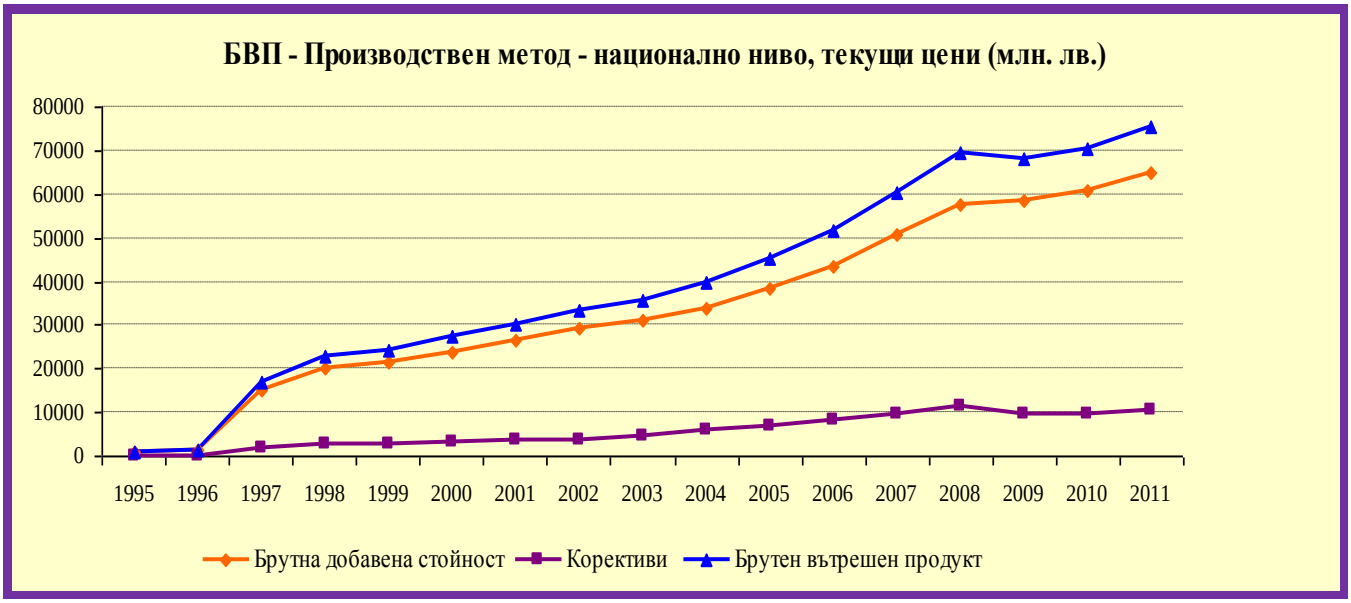

Основен двигател на растежа през периода 2004 – 2007 г. са продажбите за износ, които увеличават дела си в общите продажби с около 3 процентни пункта, като нараства делът на продажбите и на вътрешния пазар. Това се дължи най-вече на по-ниския износ на метали и горива, повлиян от световната ценова динамика. През разглеждания период селското стопанство има отрицателно въздействие върху растежа на БДС.

Прогнозните данни за 2011 г. показват, че стопанските субекти реализират БДС за 64 831 млн. лв. по текущи цени, което е 86.1% от БВП. Разликата от 13.9% до обема на БВП по пазарни цени се покрива от нето данъците върху продуктите, вкл. начисления ДДС, и начислените мита по вноса на стоки. Изчислена по съпоставими цени, брутната добавена стойност нараства с 1.8% в сравнение с 2010 година.

Брутната добавена стойност в ИД "Далекосъобщения" по данни на НСИ за периода 2006г.-2010г. е както следва:

Добавена стойност[1] на отчетените нефинансови предприятия за 2006-2010 година (млн. левове)

[1]Източник: НСИ - Данните за факторните разходи са изчислени по методология на Структурна бизнес статистика

Година	**2006г.**	**2007г.**	**2008г.**	**2009г.**	**2010г.**
БДС по текущи цени, общо за страната в млн. лв.	43 424	50 575	57 733	58 695	60 716
Икономическа дейност	**Код 64.20 по НКИД-2003**		**Код 61 КИД-2008**		
БДС по факторни разходи в ИД "Далекосъобщения" в млн. лв.	1646,878	1857	1987,306	1916,603	1837,837

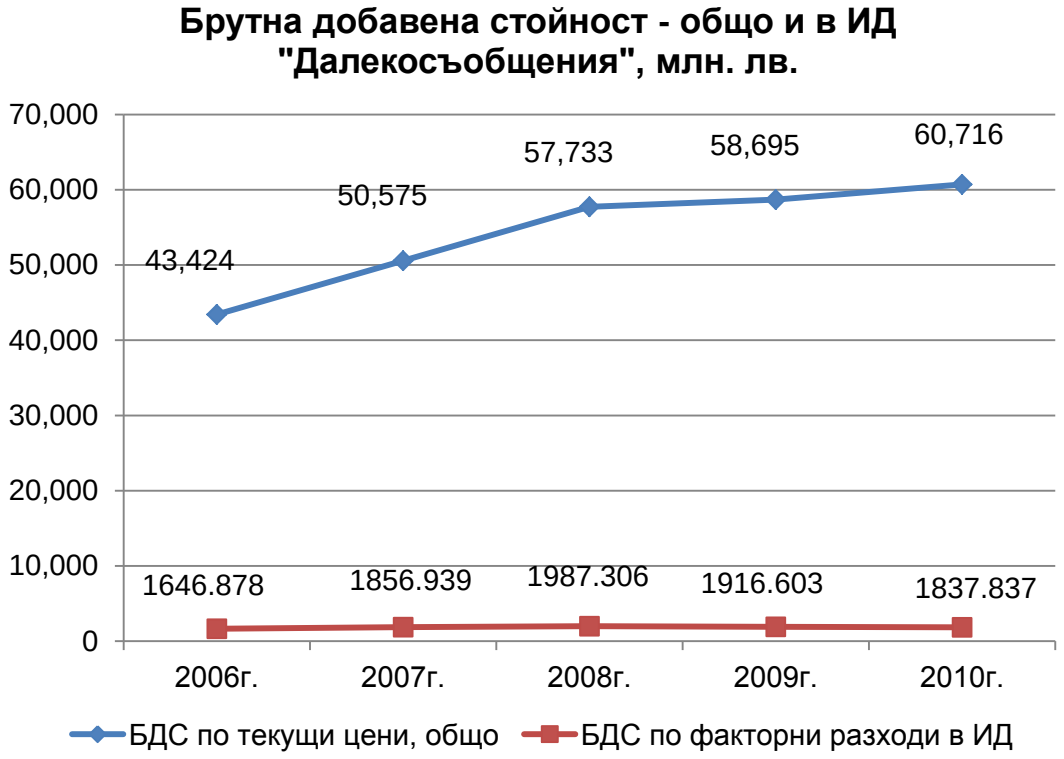

Добавената стойност по факторни разходи през периода 2006-2010г., като процент спрямо БДС по текущи цени за цялата икономика, бележи среден ежегоден спад между 0,12% ÷ 0,24%, което в голяма степен се дължи на ценовата конкуренция между операторите и европейските регулации в защита на потребителите.

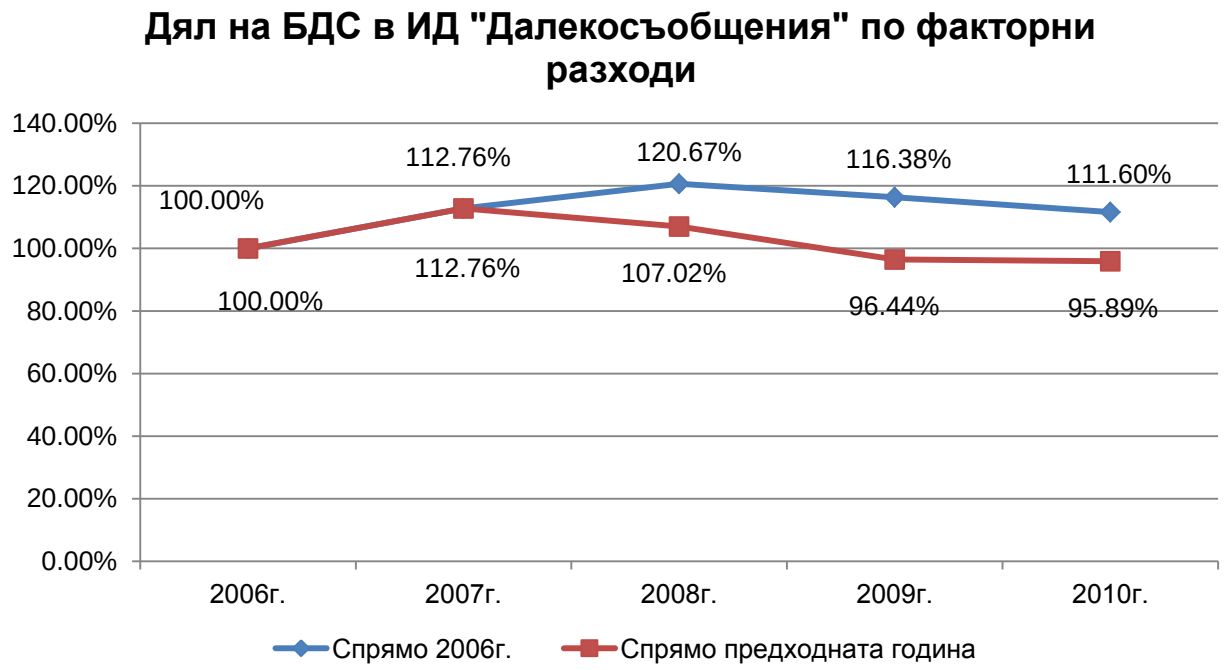

За периода 2006-2010г. добавената стойност в ИД "Далекосъобщения" отбелязва ръст от близо 12%, като през 2009г. и 2010г. този ръст спрямо предходните години е отрицателен, което е отражение на разразилата се икономическа криза, свитото потребление и нарастващата конкуренция.

- **Инвестиции (чуждестранни преки инвестиции и разходи за придобиване на дълготрайни материални активи)**

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР КЪМ 31.12., ПО ГОДИНИ[2]

Източник: НСИ

Година	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
	Хил. щ. долари	Хиляди евро			
Общо за страната	12 401 663,20	15167125,40	19 185 002,90	20 441 581,20	22 114 446,30
Икономическа дейност	**Код 64.20 по НКИД-2003**	**Код 61 по КИД-2008**			
Чуждестранни преки инвестиции ИД "Далекосъобщения"	2057857,1	2983387,2	3465437,1	3378061,0	2756068,3
Дял на Чуждестранните преки инвестиции в ИД спрямо Общите такива за страната	16,59%	19,67%	18,06%	16,53%	12,46%

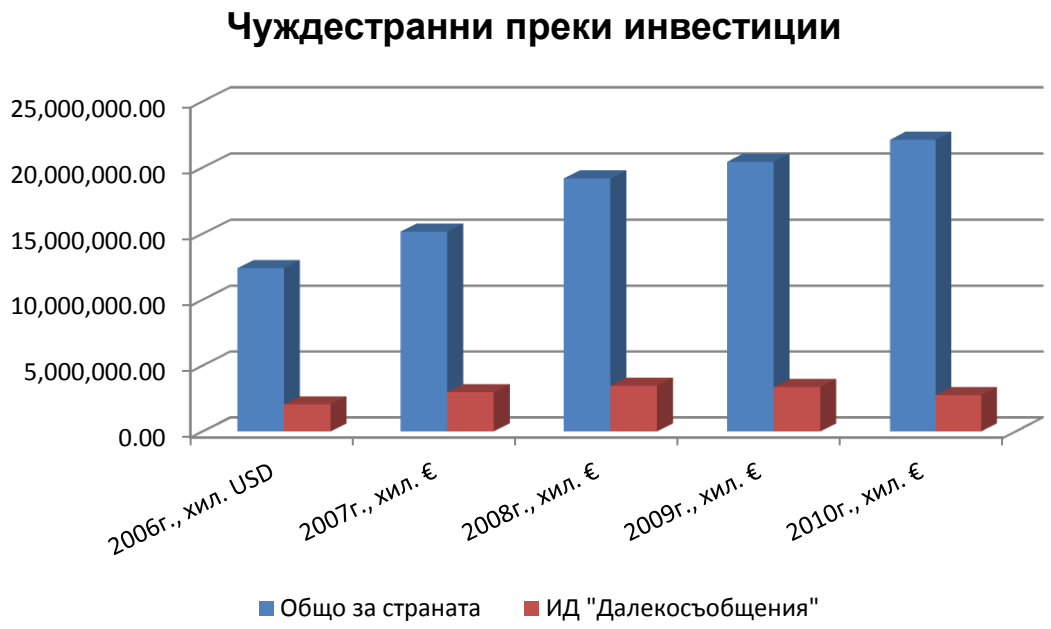

Инвестициите са чувствителен икономически индикатор, който е в пряка зависимост от икономическите условия. Чуждестранните преки инвестиции в ИД "Далекосъобщения" като цяло са значителни и за периода 2006-2010г. годишно представляват средно над 15% от общите за страната чуждестранни преки инвестиции. Максимумът в чуждестранните преки инвестиции има изразен пик през

[2] Източник: НСИ

2008г. - 3 465 437 100€, а минимумът е през 2006г. - 2 057 857 100€, което е свързано със смени в собствеността и модернизиране на мрежите на операторите.

ИД "Далекосъобщения" е високотехнологичен, с висока вътрешна конкуренция и иновативен отрасъл, носещ сравнително бърза възвръщаемост на инвестициите, които са задължителни за фирмите, желаещи да се задържат и наложат на пазара.

Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи за 2006-2010 година[3]

Година	**2006г.**	**2007г.**	**2008г.**	**2009г.**	**2010г.**
	Хиляди лева				
Общо за страната	17 742 863	27 446 562	29 424 189	21 274 280	16 218 269
Икономическа дейност	**Код 64.20 по НКИД-2003**		**Код 61 по КИД**		
Разходи за придобиване на ДМА в ИД "Далекосъобщения"	653106	819067	552666	399161	540123
Дял на ИД в Общо за страната	3,68%	2,98%	1,88%	1,88%	3,33%

[3]Източник: НСИ

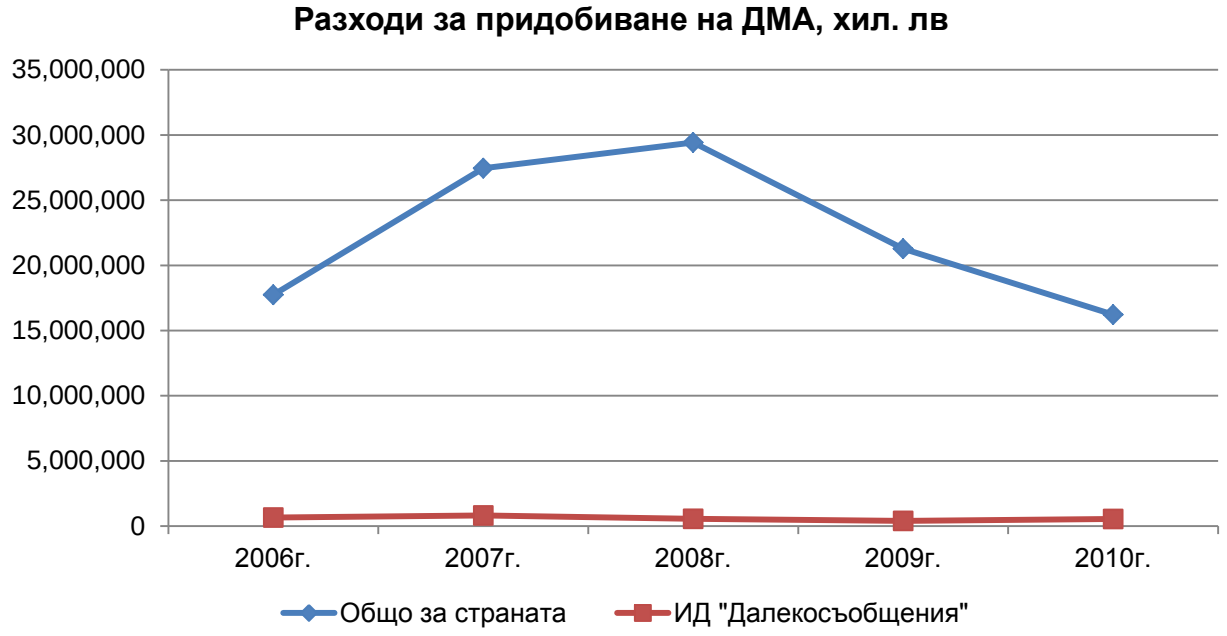

Относителният дял на разходите за придобиване на ДМА в ИД "Далекосъобщения" представлява средно под 3% от общите разходите за ДМА общо за страната през периода 2006-2010г. Минимумът в делът на разходите за придобиване на ДМА като процент и като абсолютна стойност е през 2009г. - 1,88%, а максимумът - през 2006г . - 3,68%. Като цяло за периода 2006-2010г. трендът на разходите за придобиване на ДМА в ИД "Далекосъобщения" е намаляващ.

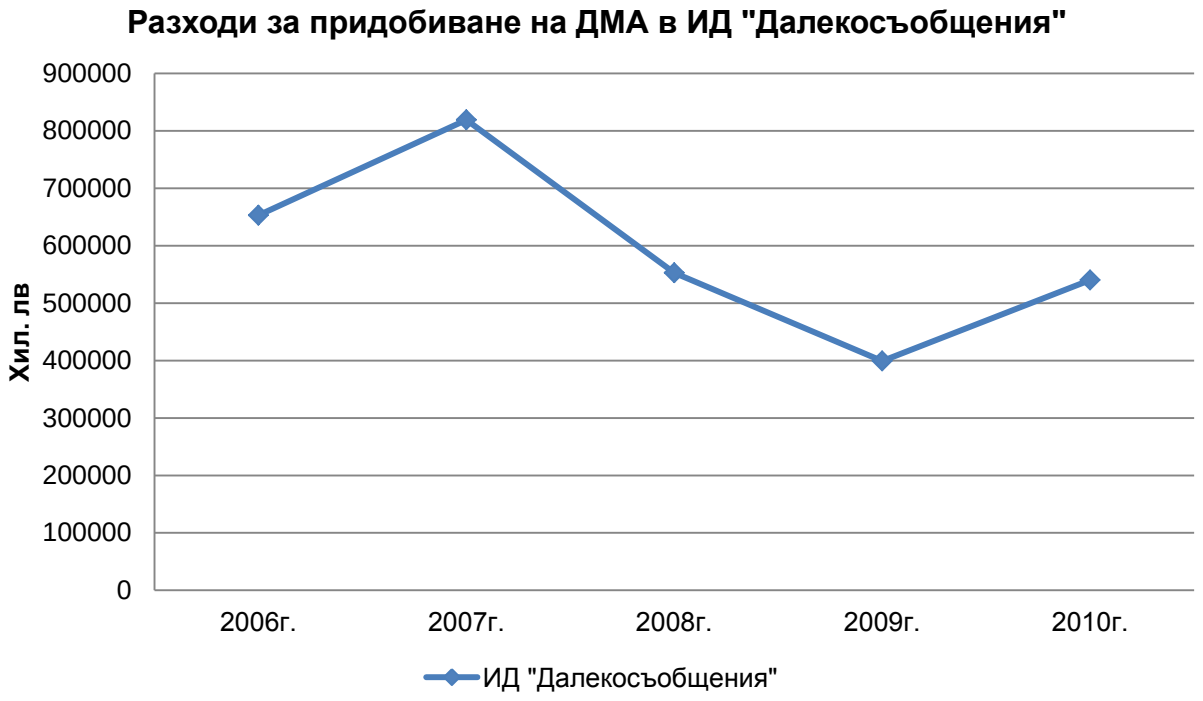

- **Брой на предприятията (общо и по групи предприятия според броя на заетите лица)**

По данни на НСИ за периода от 2006 – 2010 година, разпределението на предприятията според броя на заетите в тях лица е:

Брой на нефинансовите предприятия по групи според броя на заетите в тях лица - по години[4]										
Година	**Предприятия**		**Брой заети**							
			до 9		**10-49**		**50 - 249**		**над 250**	
	Общо	**ИД "Далеко-съобще-ния"**	**Общо**	**ИД "Далеко-съобще-ния"**	**Общо**	**ИД "Далеко-съобще-ния"**	**Общо**	**ИД "Далеко-съобще-ния"**	**Общо**	**ИД "Далеко-съобще-ния"**
2006г.	258112	1013	229356	849	23097	129	4864	27	795	8
2007г.	283444	1041	252535	880	24794	122	5281	30	834	9
2008г.	323003	838	289981	713	26752	94	5439	25	831	6
2009г.	368229	877	335929	750	26463	94	5071	26	766	7
2010г.	366929	819	337147	683	24368	105	4662	23	752	8

Данните показват, че предприятията от нефинансовия сектор са предимно малки и средни предприятия (МСП)[5], съставляващи високия относителен дял от 99.7% – 99.8% от общия брой на нефинансовите предприятия. В ИД "Далекосъобщения" само микро и малките предприятия представляват около 96,2% от общия брой на предприятията в сектора. Средните предприятия в ИД "Далекосъобщения" за периода 2006г. - 2010г. са средно 2,86% от всички предприятия в ИД, а големите - едва 0,83%.

Относителният дял на самата ИД "Далекосъобщения" спрямо общия брой предприятия в страната за 2010г. спрямо 2006г., показва устойчивост на кризата и единствено при микропредприятията има намаление в техния брой с 0.42%, докато при малките, средните и големите предприятия има увеличение в броя съответно с 0,09%, 0,14% и с 0,19%. Трябва да се отбележи, че най-бърз е темпът на нарастване на големите предприятия, което е израз на течащата в сектора консолидация на играчите с цел по-голяма конкурентоспособност.

[4]Източник: НСИ
[5] Според Закона за малките и средните предприятия микропредприятия са предприятията, които имат до 9 заети лица, малки са тези с до 49 заети и средни - с 50 до 249 заети.

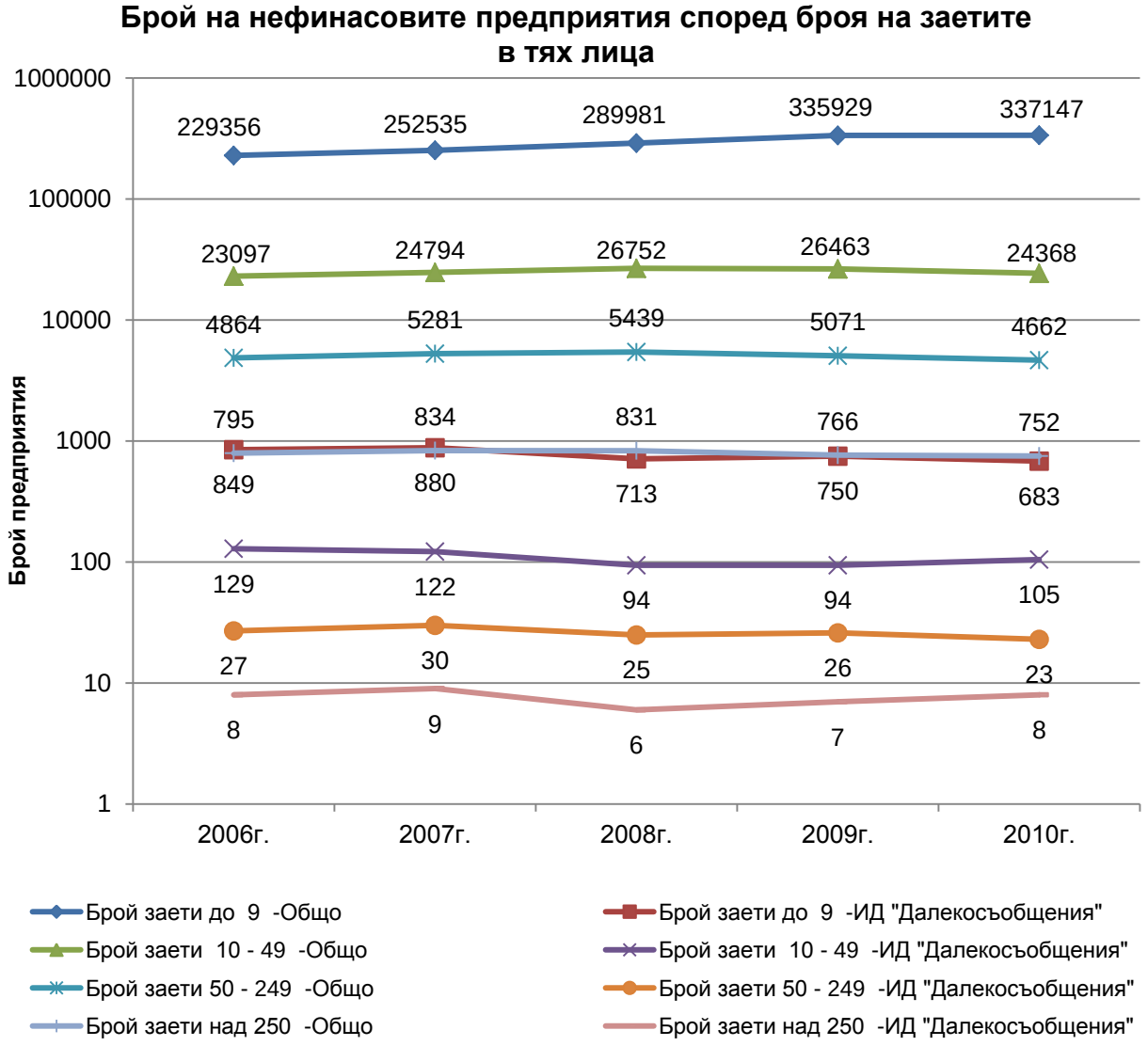

Относителният дял на отделните групи предприятия според броя на заетите в тях лица, от общия брой предприятия за периода 2006 – 2010 г., е показан на следната графика:

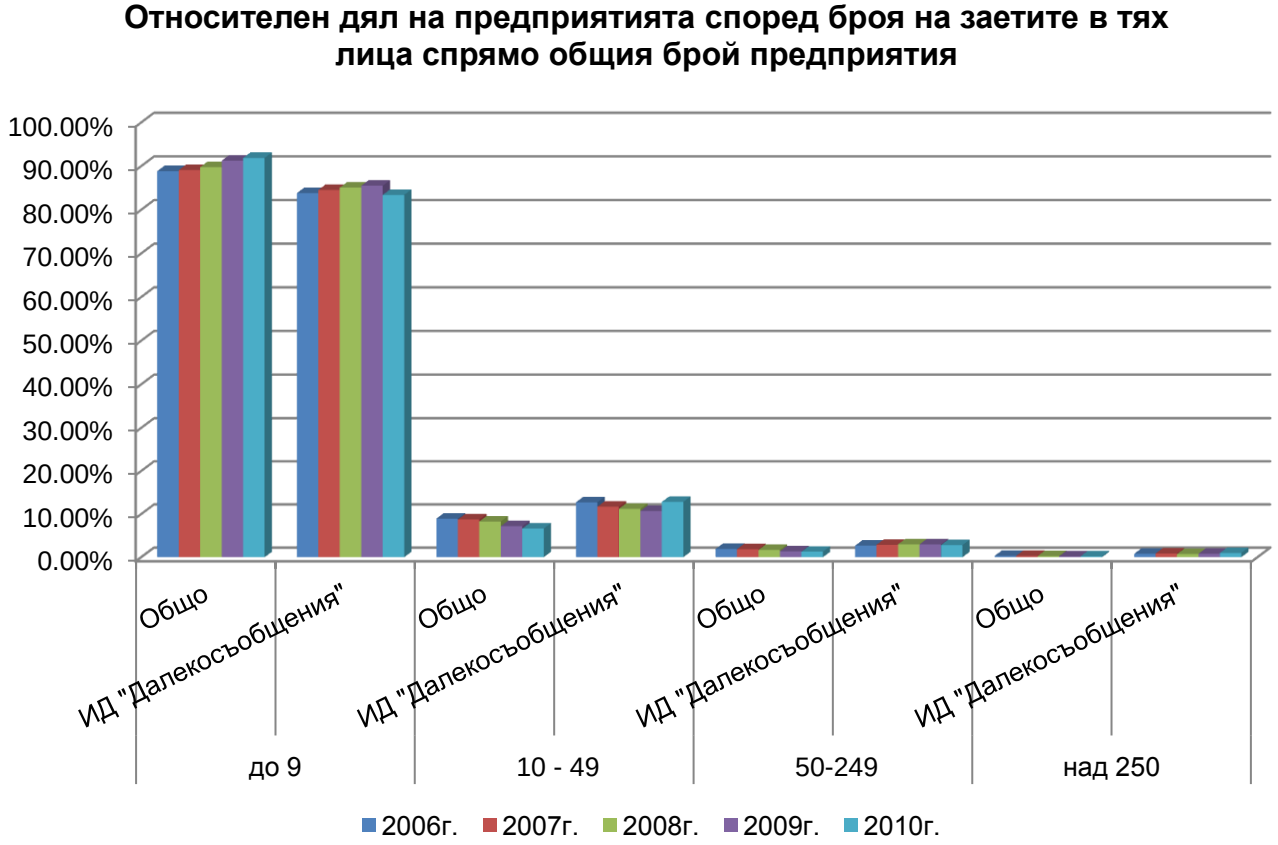

През периода 2006-2009г. в ИД "Далекосъобщения" тенденцията съвпада с тази в страната - ръст в броя на предприятията се наблюдава като цяло при микропредприятията. Но за 2010г. може да се каже, че ИД "Далекосъобщения" е изключение от случващото се в страната и в нея има отчетлив ръст на малките предприятия, най-вероятно за сметка на микропредприятията. Налице е увеличение, макар и минимално, и в броя на големите предприятия в ИД "Далекосъобщения", докато броят на средните предприятия е сравнително постоянен, без характерния за страната спад в броя им.

- **Производителност на труда (отношение между брутния вътрешен продукт за икономическата дейност по постоянни цени и броя на заетите лица по данни на НСИ)**

На национално ниво, резултатът от производствената дейност се измерва с брутния вътрешен продукт (БВП) и брутната добавена стойност (БДС), създадена от всички производствени сектори в националната икономика. Връзката между БВП и БДС се определя от начина на остойностяване на произведения краен продукт. БВП е остойностен по пазарни цени, включително данъците върху продуктите и вноса, нето от субсидиите върху продуктите.

БДС измерва резултата от производствената дейност по базисни цени преди начисляването на данъци, включително и субсидиите върху продуктите и услугите. БДС е показател, който е приложим за изчисляване на производителността на труда както на национално ниво, така и на ниво производствени дейности или по региони.

Трудовият производствен фактор в състава на показателя за производителността на труда се измерва с броя на заетите лица в резидентните производствени единици на националната икономика и отработеното от тях време – отработени човекочасове.

Данни за производителността на труда са публикувани в годишното издание на НСИ „Социално икономическо развитие на страната” и интернет страницата на НСИ динамични редове по тримесечия и години.

Производителност на труда - Общо за икономиката					
Година	**БВП на един зает**				
	текущи цени, лева	**по цени на предходната година, лева**	**по цени на 2005*** г., лева**	**Индекс на физически обем изчислен по цени на 2005**** / предходна година = 100, %**	**Индекс на физически обем, 2005 = 100,%**
2005	13013	12118,0	13013,0		
2006	14336	13412,1	13412,1	103,1	103,1
2007	16149	14791,0	13837,5	103,2	106,3
2008	18115	16707,2	14315,5	103,5	110,0
2009	18341	17583,9	13895,9	97,1	106,8
2010	19858	19317,1	14635,2	105,3	112,5
2011*	22127	21075,0	15532,0	106,1	119,4

* Предварителни данни.

** За изчисленията на производителността на труда, данните за Брутната Добавена Стойност не включват условно начисления наем на лицата живеещи в собствени жилища.

*** Данните са изчислени по метода "Aannual overlap". Преизчислените агрегати не са адитивни.

**** Индексите са изчислени въз основа на стойностите на съответния показател по съпоставими цени на 2005 г.; повече информация за приложеният метод вж.: Измерване на ефекта от промени в обема и промени в цените (Методологични бележки).

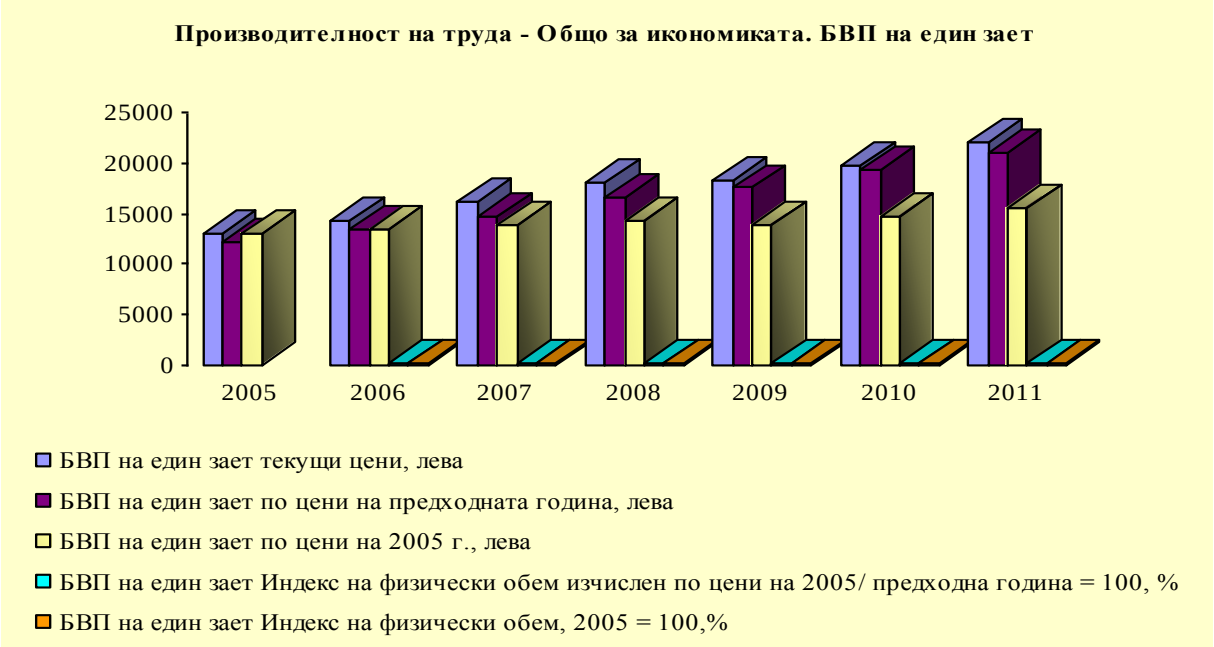

Производителност на труда - общо за икономиката

Година	БДС** на един зает				
	текущи цени, лева	по цени на предходната година, лева	по цени на 2005*** г., лева	Индекс на физически обем изчислен по цени на 2005**** / предходна година = 100, %	Индекс на физически обем, 2005 = 100,%
2005	9994,6	9283,9	9994,6		
2006	10983,4	10387,8	10387,8	103,9	103,9
2007	12559,6	11420,7	10802,4	104,0	108,1
2008	14008,9	13083,7	11257,7	104,2	112,6
2009	14574,1	13932,5	11199,4	99,5	112,1
2010	15872,6	15420,4	11843,3	105,7	118,5
2011*	17734,7	16857,1	12578,3	106,2	125,9

* Предварителни данни.

** За изчисленията на производителността на труда, данните за Брутната Добавена Стойност не включват условно начисления наем на лицата живеещи в собствени жилища.

*** Данните са изчислени по метода "Aannual overlap". Преизчислените агрегати не са адитивни.

**** Индексите са изчислени въз основа на стойностите на съответния показател по съпоставими цени на 2005 г.; повече информация за приложеният метод вж.: Измерване на ефекта от промени в обема и промени в цените (Методологични бележки).

Не беше открита официална информация, позволяваща определянето на производителността на труда в ИД "Далекосъобщения" и съответно сравнението и с производителността на труда общо за страната.

Б. Демографско състояние

- **Икономически активно население (от 15 до 64 навършени години)**

Икономически активно население (от 15 до 64 навършени години) – общ брой за страната и общ брой заети лица.

През последните години се формира трайна тенденция на намаляване на броя на населението в страната. В резултат от социалните и икономически промени в условията на живот се наблюдават съществени изменения в демографското поведение на населението, които доведоха до отрицателен естествен прираст. Броят и възрастовата структура на населението оказват ключово влияние върху предлагането на труд в страната. По данни на НСИ, към 31.12.2010 г. постоянното население на България е 7504868 души, като за в сравнение с 2006 г. (7679290 души) то е намаляло с 174422 души. Намалението в броя на населението се дължи от една страна на отрицателния естествен прираст, а от друга страна на външната миграция.

Населението на възраст 15-64 навършени години към края на 2006 г. е 5 322 628 души или 69.3 % от цялото население, като броят му към 2010 г. е намалял с 3.4 % или с 181571 души.

Наблюдението на работната сила е важен източник на информация за състоянието и тенденциите на пазара на труда, като основната цел е да осигури данни за икономическата активност на населението на 15 и повече навършени години и за най-важните характеристики на заетите[6] и безработните лица и лицата извън работната сила в Република България.

За периода от 2006 – 2010 г. работната сила[7] (икономически активното население) на възраст 15 – 64 год. нараства с 5.6 % . Коефициентът на икономическа активност на населението[8] за същия период се променя от 64.5 % през 2006 г. до 66.5% през 2010 г., като най-високата стойност се отчита през 2008 г. – 67.8%.

Работна сила на 15 - 64 навършени години, хиляди[9]

Работна сила, хиляди	2006г.		2007г.		2008г.		2009г.		2010г.	
	За стра-ната	Код 64.20 по НКИД-2003	За стра-ната	Код 64.20 по НКИД-2003	За стра-ната	Код 61 по КИД-2008	За стра-ната	Код 61 по КИД-2008	За стра-ната	Код 61 по КИД-2008
Общо	3376,3	24,012	3447,9	22,741	3504,7	20,307	3441,5	20,487	3356,3	19,509
Мъже	1781,7	13,766	1820,3	13,431	1858,8	12,403	1828	11,826	1774,5	11,424
Жени	1594,6	10,246	1627,6	9,31	1645,9	7,904	1613,5	8,661	1581,9	8,085

[6]Източник НСИ: **Заети лица** са лицата на 15 и повече навършени години, които през наблюдавания период извършват работа за производство на стоки и услуги поне 1 час срещу заплащане (в пари или в натура) или друг доход; не работят, но имат работа, от която временно отсъстват поради отпуск, болест, бременност, раждане и отглеждане на малко дете (за периода, през който получават пълния размер на възнаграждението си), неблагоприятни климатични условия, стачка или други подобни причини.

[7]Източник НСИ: **Работна сила** са лицата на 15 и повече навършени години, които влагат или предлагат своя труд за производство на стоки и услуги. Работната сила включва заетите и безработните лица

[8] Източник НСИ: **Коефициентът на икономическа активност** представлява относителния дял на икономически активното население от населението на същата възраст.

[9]Източник: НСИ, Годишна статистика на заетостта и разходите за труд, Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд

Работна сила на 15 - 64 навършени години - общо за страната и заети лица в ИД "Далекосъобщения". Разпределение по пол.

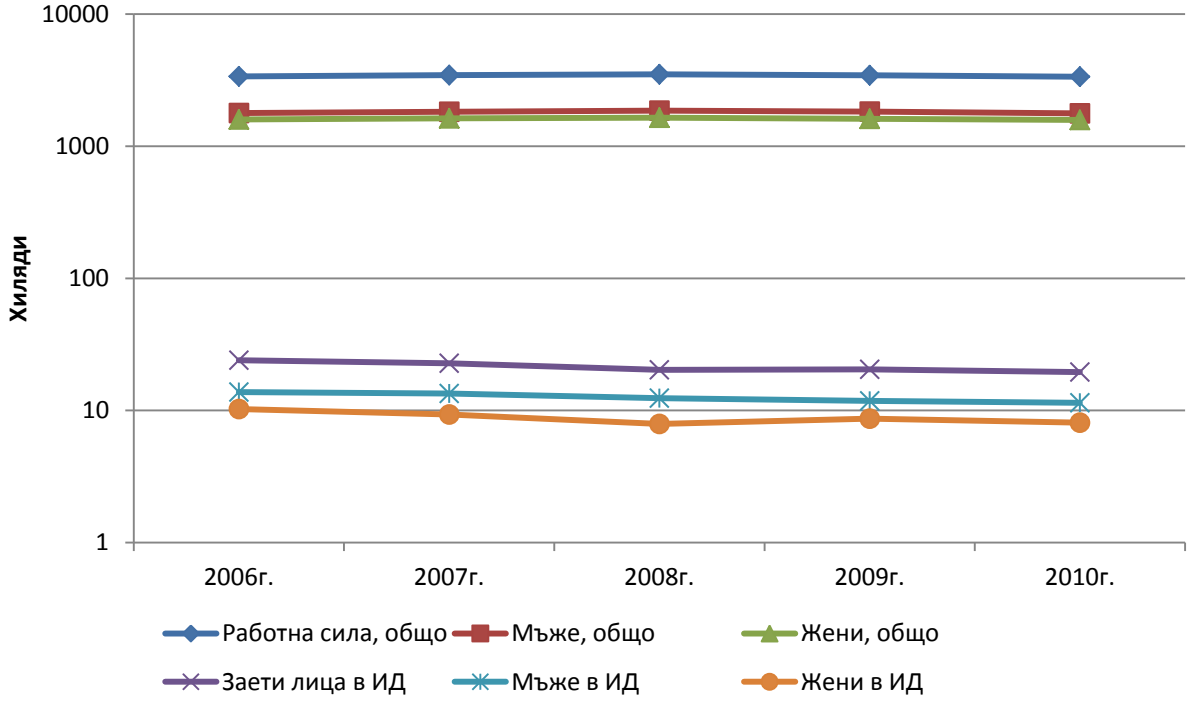

За 2006 – 2010 г. броят на заетите лица в страната на възраст 15 – 64 навършени години намалява от 3071,7 хил. през 2006 г. на 3010,4 хил. през 2010 г. Коефициентът на заетост[10] през 2010 г. е 59.7 %, с 1.1 процентни пункта повече спрямо 2006 г. (58.6%).

Заети на 15 - 64 навършени години в страната (хиляди)					
Година	2006	2007	2008	2009	2010
Общо, хил.	3071,7	3208,8	3306,2	3204,8	3010,4
По пол, хил.					
Мъже	1626,1	1700,5	1755,5	1698,7	1579,2
Жени	1445,6	1508,2	1550,8	1506,1	1431,2

В ИД "Далекосъобщения" жените заемат малко над 40% от работните места, като за 2010г. този процент е 41,4%. Като цяло броят на заетите лица в ИД "Далекосъобщения" през периода 2006 - 2010г. намалява с 4503 броя, което е в резултат на навлизането на новите технологии и оптимизацията на персонала.

- **Разпределение на заетите лица в ИД "Далекосъобщения" по пол и по възрастови групи: 15 - 24 год.; 25 - 34 год.; 35 - 44 год.; 45 - 54 год.; 55 - 64 год.; 65 и повече**

Заети лица на 15 и повече навършени години[11], хиляди

	2006г.		2007г.		2008г.		2009г.		2010г.	
	Общо	ИД "Далекосъобщения"	Общо	ИД "Далекосъобщения"	Общо	ИД "Далекосъобщения"	Общо	ИД "Далекосъобщения"	Общо	ИД "Далекосъобщения"
Общо	**3110**	**25,7**	**3252,6**	**-**	**3360,7**	**-**	**3253,6**	**-**	**3052,8**	**19,6**
По пол										
Мъже	1652,8	15,4	1731,5	-	1792,9	-	1732,3	-	1608,3	11,5
Жени	1457,2	10,3	1521,1	-	1567,8	-	1521,3	-	1444,5	8,2
По възраст										
15-24г.	240,5	1,8	249,8	-	262,6	-	240	-	207,4	2,5
25-34г.	724,9	9,0	730,7	-	737,3	-	691	-	620,2	8,0
35-44г.	889,9	8,1	948,5	-	965,9	-	965,2	-	936,7	5,2
45-54г.	833	5,2	865,9	-	887,4	-	856,6	-	824,9	2,6
55-64г.	383,5	1,6	413,8	-	453,1	-	452	-	421,2	1,3
65г. и повече	38,2	0,1	43,9	-	54,5	-	48,8	-	42,4	0,0

Разпределение на наетите лица в България по възрастови групи и пол за 2006 г. (код 64.20 по НКИД-2003) и 2010 г. (дейност "Далекосъобщения" - код 61 по КИД-2008)

Възраст	2006г.			2010г.		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Общо	25723	15416	10307	19626	11474	8152
15 - 24г.	1817	1011	807	2468	1361	1107
25 - 34г.	9007	5399	3608	7961	4474	3487
35 - 44г.	8092	4657	3435	5244	3023	2221
45 - 54г.	5154	3266	1889	2619	1621	999
55 - 64г.	1592	1024	568	1324	986	338
65г. и повече	(60)	(60)	-	/	/	-

[10]Източник: НСИ. **Коефициентът на заетост** представлява относителния дял на заетите лица от населението на същата възраст.
[11] Източник: НСИ, Наблюдение на структурата на заплатите 2006, 2010.
Забележка 1: Поради закръгления общите данни може да се различават от сумата на отделните подгрупи, включващи се в тях.
Забележка 2: В празните клетки липсва официална информация.
( ) - получените стойности са относително представителни поради малкия брой на наблюдаваните случаи
/ - получените стойности не са представителни поради малкия брой на наблюдаваните случаи
- - не е наблюдаван случай

Разпределение на Работната сила в страната и на Наетите лица на възраст 15 и повече години

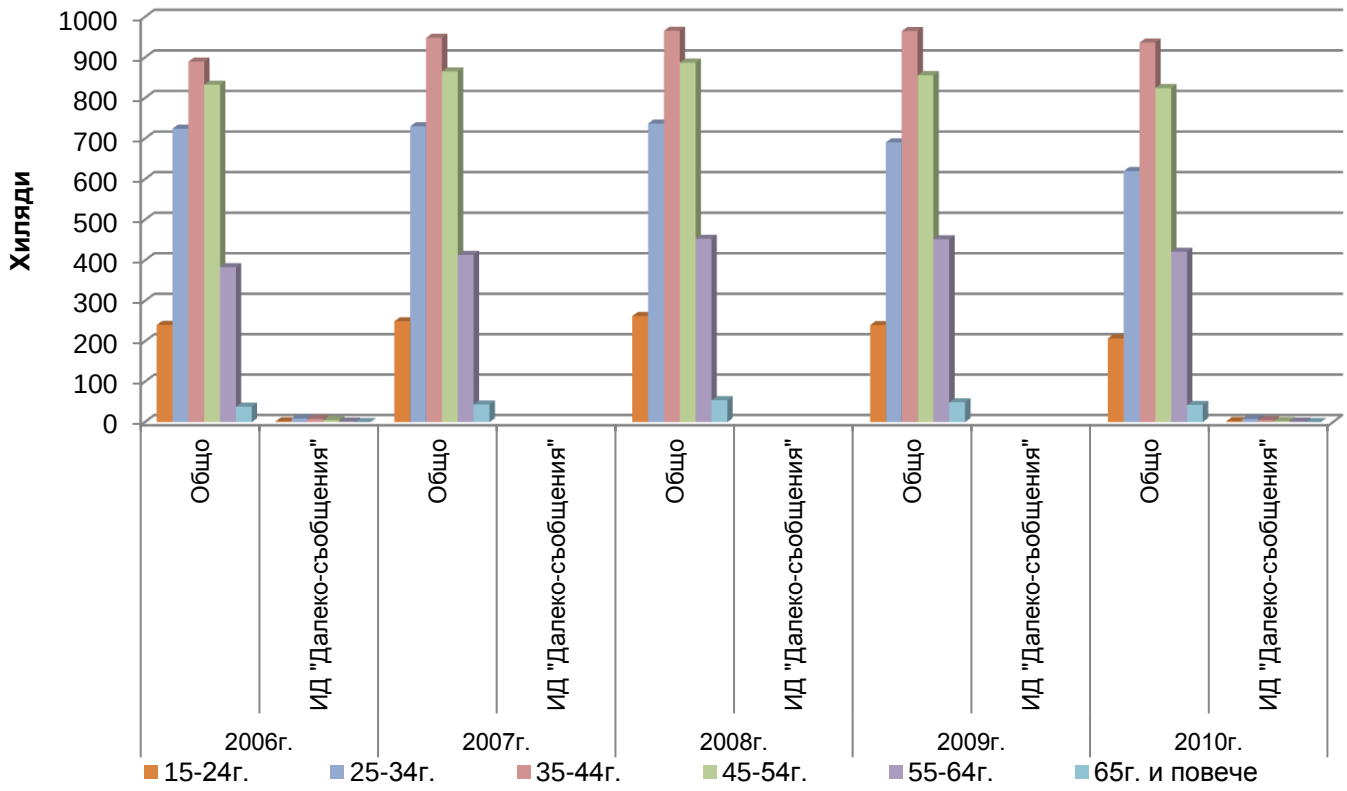

Разпределение на наетите лица по възраст и пол в ИД "Далекосъобщения"

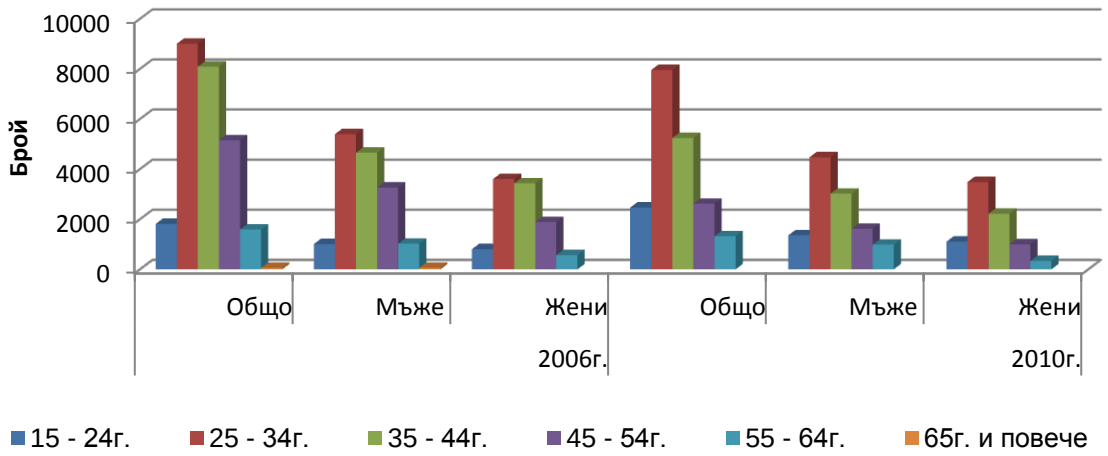

Независимо от общата тенденция към застаряване на населението, основните групи заети лица през 2010г. са на "25 - 34г." и "35-44г." Като цяло в ИД "Далекосъобщения" работят млади хора.

В. Професионално ниво и квалификация на работната сила

- **Разпределение на заетите лица в икономическата дейност по степени на образование – висше; средно, в т.ч. с придобита професионална квалификация; основно; начално и по-ниско**

Равнището на заетост в значителна степен зависи от степента на завършено образование или липсата на такова, както и от притежаването на професионална квалификация.

По данни на НСИ „Наблюдение на структурата на заплатите” за 2006 и 2010 год., разпределението на наетите лица по трудово и служебно правоотношение по степените на образование е:

Разпределение на наетите лица в България по степени на образование за 2006 и 2010 г. (брой)

Образование	**2006 година**		**2010 година**	
Общо	**2293805**		**2272509**	
Начално и по-ниско	25604		24193	
Основно	222758		141214	
Средно	1385922		1374412	
Висше	659520		732690	
Образование	**мъже**	**жени**	**мъже**	**жени**
Общо	**1 123 731**	**1 170 074**	**1 097 738**	**1 174 770**
Начално и по-ниско	13 038	12 567	11 897	12 296
Основно	129 257	93 501	77 011	64 202
Средно	736 419	649 503	727 246	647 166
Висше	245 017	414 503	281 584	451 105

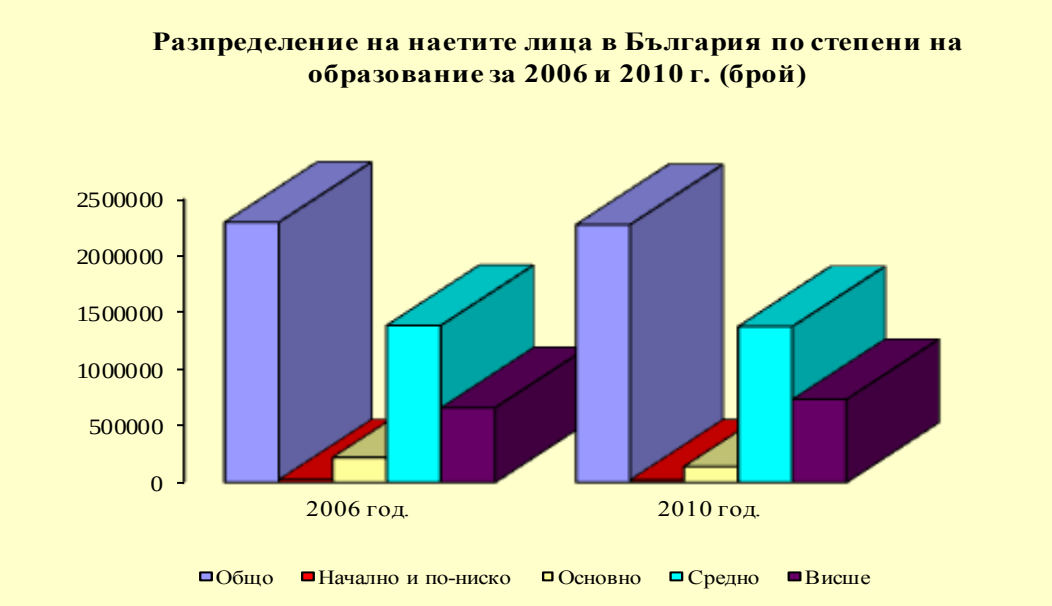

Сравнението на разпределението на наетите лица в ИД "Далекосъобщения" с общата стойност за страната показва следното:

Разпределение на наетите лица по степен на образование за 2006г. и 2010г.[12], брой

Образователна степен	2006г.		2010г.	
	Общо за страната	ИД "Далеко-съобщения"	Общо за страната	ИД "Далеко-съобщения"
Общ брой	**2293804**	**25723**	**2272509**	**19626**
Начално и по-ниско	25604	-	24193	/
Основно	222758	212	141214	(67)
Средно	1385922	12484	1374412	9671
Висше	659520	13027	732690	9878

Разпределение на наетите според Степен на образование - общо за страната и в ИД "Далекосъобщения"

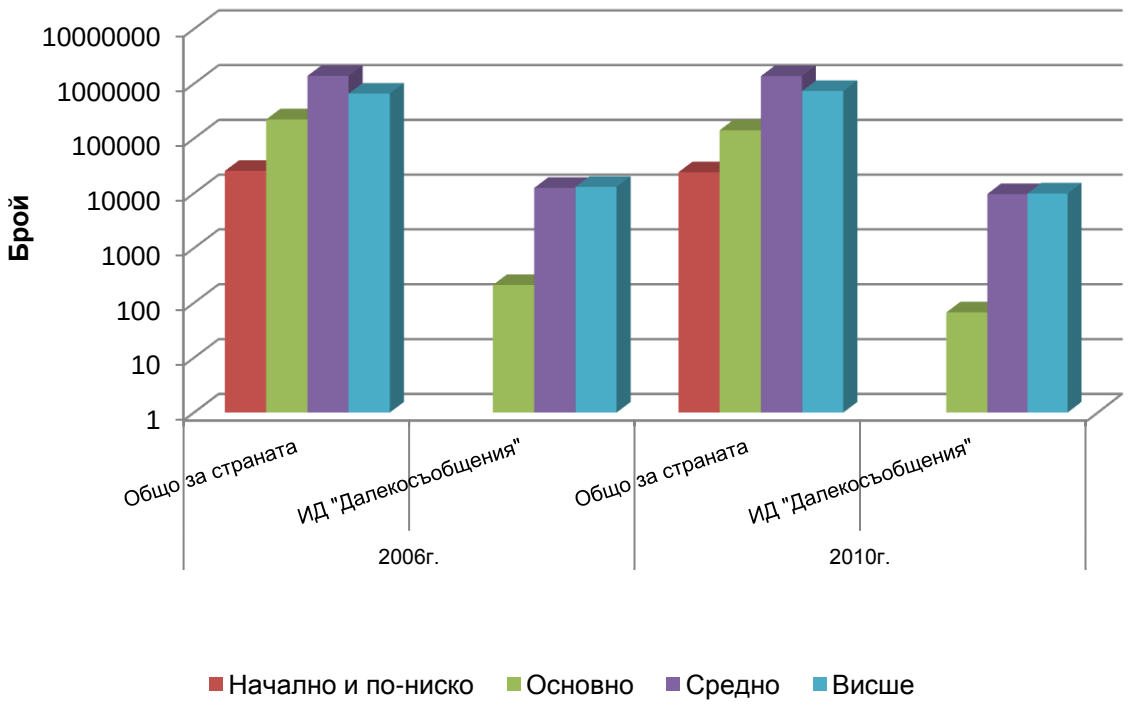

[12] Източник: НСИ, Наблюдение на структурата на заплатите 2006, 2010.
Забележка: Поради закръгления общите данни може да се различават от сумата на отделните подгрупи, включващи се в тях.
( ) - получените стойности са относително представителни поради малкия брой на наблюдаваните случаи

- - не е наблюдаван случай

/ - получените стойности не са представителни поради малкия брой на наблюдаваните случаи

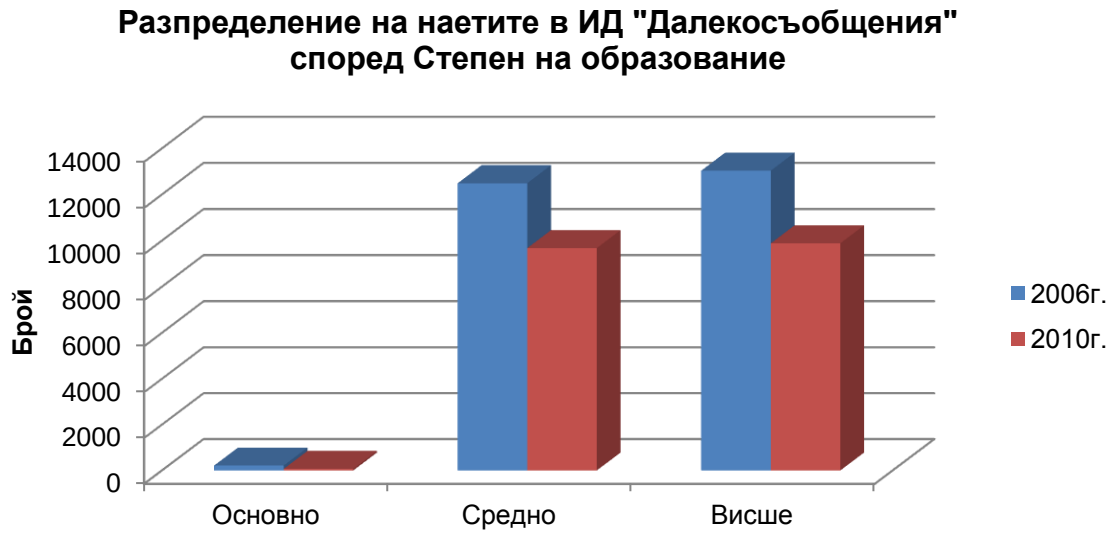

Потвърждава се правилото, че в условията на криза, по-високообразованите имат по-голям шанс за работа. Това особено силно важи за такава високотехнологична сфера. В ИД "Далекосъобщения" заетите с "Висше" образование са близо 51% от заетите, докато броят на наетите с "начално и по-ниско" и с "основно" образование статистически клони към 0%. За отбелязване е и фактът, че за периода броят на хората с "висше" образование в ИД е намалял с близо 25%.

1. ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА В ОБЛАСТТА НА БЗР[13]

1.1. Стратегически документи – стратегии, планове и програми за развитие и др.

1.1.1. Стратегия за безопасност и здраве при работа 2008 – 2012 г.

Стратегията за безопасност и здраве при работа 2008 – 2012 г. е приета на 26 юни 2008 г. с Решение на Министерският съвет. Тя е документ, чрез който са определени, визията, стратегическата цел и приоритетите в областта на безопасните и здравословните условия на труд.

Визия: България да стане страна с високо качество и производителност на труда, основано на сигурни и безопасни условия на труд.

Стратегическа цел: Намаляване на трудовите злополуки с 25 % на 1000 осигурени лица.

Приоритетни области:

- гарантиране на правилното прилагане на законодателството в областта на безопасните и здравословни условия на труд;
- насърчаване на развитието и прилагането на секторни стратегии;
- управление на новите и все по-големи рискове;
- насърчаване на промените в поведението на работещите и работодателите към прилагане на подход, насочен към опазване на здравето.

[13]Информацията от Общия профил е актуална към 15.08.2012 г., а на касаещата ИД - към 28.02.2013г.

1.1.2. Стратегия за корпоративна социална отговорност

Стратегията за корпоративна социална отговорност се основава на концепцията за корпоративна социална отговорност, представена в Съобщенията на Европейската комисия с изключение на последното Съобщение, представящо Обновена Стратегия на ЕС 2011-14 за корпоративна социална отговорност, публикувано след нейното приемане. Изпълнение на целите на Стратегията допринасят за постигане целите на Лисабонската стратегия, свързани с изграждане на конкурентноспособна икономика, основана на знанието, създаване на възможности за разкриване на работни места и постигане на социална кохезия. Тези цели са актуални и след приемането на Стратегия на Европа 2020[14], тъй като корпоративната социална отговорност също е сред инструментите за постигане на нейните цели. В Стратегия Европа 2020 за КСО се говори в контекста на:

- обновяване на стратегията на ЕС за насърчаване на КСО като ключов елемент за осигуряване на дългосрочно доверие на работещите и потребителите (стр. 21 във версията на български език);
- приобщаващия растеж – икономика с високо ниво на заетост, която да поражда икономическо, социално и териториално сближаване (стр.22).

Наред с това Стратегията е в съответствие и с национални стратегически документи, които пряко или косвено са свързани със задачите, произтичащи от дефинираните в нея цели. Тя е разработена по инициатива на Министерство на труда и социалната политика, прилагайки подход за равноправно участие на експерти от всички заинтересовани страни. В процеса на подготовка са анализирани и систематизирани освен всички стратегически документи на ЕС, така и съществуващите към момента стратегии, планове и други рамкови документи в държавите-членки. Не на последно място при разработването на Стратегията е отчетена съществуващата вече законодателна и административна среда, в която си взаимодействат голям брой стратегически документи[15].

1.1.3. Национална програма по безопасност и здраве при работа

За изпълнение на целите, заложени в Стратегията по безопасност и здраве при работа 2008-2012 г., Правителството на Република България ежегодно одобрява мерки - законодателни, организационно-технически, здравни и други превантивни мерки за осигуряване на здраве и безопасност на работното място. Целта е, чрез годишни национални програми да се очертаят ангажиментите и насочат усилията на държавните органи, работодателските организации, организациите на работниците и служителите, неправителствените организации и др. към осигуряване на благосъстоянието при работа, като се отчитат промените на работното място и възникването на нови професионални рискове.

1.1.4. Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2007 - 2013 г.

Програмата предвижда инвестиции в проекти, които защитават идея за придобиване на нови знания и умения. Целта е да се утвърди практиката човек да повишава професионалната си подготовка през целия си живот, да се осигури по-високо качество на работната сила и достъп до качествено образование и обучение за всички. Ще се финансират проекти, които осигуряват равенство на възможностите и насърчават развитието на социалната икономика. Основните приоритети, заложени в програмата, са насърчаване създаването на нови работни места и развитие на пазар на труда, насърчаващ включването, повишаване на производителността и

[14]Приета на 3.3.2010 г.

[15] Приложение 1. Списък на стратегически документи на Република България във връзка с темата КСО – стр.30 от Стратегията за КСО

адаптивността на заетите, подобряване на качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието.

Приоритетна ос 2 „Повишаване производителността и адаптивността на заетите"; Основна област на интервенция 2.3 „Подобряване условията на труд на работното място", посредством схемата за безвъзмездна финансова помощ BG051PO001-2.3.03 "Безопасен труд", чрез открита процедура за конкурентен подбор на проекти с определен срок за кандидатстване в рамките на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси".

- Схемата цели подобряване на условията на труд в предприятията при спазване на нормите и изискванията на законодателството по безопасност и здраве при работа;
- Адаптиране на управленските процеси в предприятията към нов подход при регламентирането и нормирането на труда и изграждането на съвременна система от трудови стандарти;
- Повишаване на производителността на заетите в подкрепените предприятия

Документът е валиден до края на: 2013 г.
Документът е приет с Протокол № 8.28 на Министерския съвет от 01.03.2007 г.

1.1.5. Стратегически и специфични/оперативни цели за развитието на БЗР в ИД "Далекосъобщения"

При извършеното проучване не беше установено наличието на такива в ИД "Далекосъобщения".

1.2. Нормативни актове в областта на БЗР с общо приложение[16]

1.2.1. Закони и кодекси

1.2.1.1. Кодекс на труда (КТ)

Обн., ДВ, бр. 26 и 27 от 1986 г., доп., бр. 6 от 1988 г., изм. и доп., бр. 21 от 1990 г., изм., бр. 30 и 94 от 1990 г., бр. 27 от 1991 г., доп., бр. 32 от 1991 г., изм., бр. 104 от 1991 г., доп., бр. 23 от 1992 г., изм. и доп., бр. 26 от 1992 г., доп., бр. 88 от 1992 г., изм. и доп., бр. 100 от 1992 г., Решение № 12 на Конституционния съд на РБ от 20.07.1995 г. - бр. 69 от 1995 г.; доп., бр. 87 от 1995 г., изм. и доп., бр. 2 от 1996 г., изм., бр. 12 от 1996 г., изм. и доп., бр. 28 от 1996 г., изм., бр. 124 от 1997 г., доп., бр. 22 от 1998 г.; Решение № 11 на Конституционния съд на РБ от 30.04.1998 г. - бр. 52 от 1998 г.; доп., бр. 56, 83 и 108 от 1998 г., изм. и доп., бр. 133 от 1998 г., бр. 51 от 1999 г., доп., бр. 67 от 1999 г., изм., бр. 110 от 1999 г., изм. и доп., бр. 25 от 2001 г., изм., бр. 1 и 105 от 2002 г., изм. и доп., бр. 120 от 2002 г., бр. 18 от 2003 г., изм., бр. 86 от 2003 г., изм. и доп., бр. 95 от 2003 г., бр. 52 от 2004 г., бр. 19 от 2005 г., изм., бр. 27 от 2005 г., доп., бр. 46 от 2005 г., изм., бр. 76 от 2005 г., изм. и доп., бр. 83 от 2005 г., изм., бр. 29.12.2005 г., изм. и доп., бр. 24 от 2006 г., изм., бр. 30 от 2006 г., изм. и доп., бр. 48, 57 и 68 от 2006 г., изм., бр. 75 от 2006 г., изм. и доп., бр. 102 от 2006 г., доп., бр. 105 от 12.2006 г., изм., бр. 40, 46, 59 и 64 от 2007 г., доп., бр. 104 от 12.2007 г., изм. и доп., бр. 43, 94, 108 и 109 от 2008 г., изм., бр. 35 и 41 от 2009 г., изм. и доп., бр. 103 от 2009 г., бр. 15 от 2010 г., доп., бр. 46 от 2010 г., изм. и доп., бр. 58 от 2010 г., доп., бр. 77 от 2010 г.; Решение № 12 на Конституционния съд на РБ от 11.11.2010 г. - бр. 91 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 100 от 2010 г., изм., бр. 101 от 2010 г., изм. и доп., бр. 18 от 2011 г., доп., бр. 33 от 2011 г., изм. и доп., бр. 61 и 82 от 2011 г., бр. 7 и 15 от 2012 г., изм., бр. 20 от 2012 г., изм. и доп., бр. 38 от 2012 г., Решение № 7 на Конституционния съд на РБ от 19.06.2012 г. - бр. 49 от 2012 г.

Предмет: Регулира трудовите отношения между работника или служителя и работодателя, както и други отношения, непосредствено свързани с тях.

[16]Нормативни актове – актове на Народното събрание, на Министерския съвет или на компетентни министри, издадени в съответствие със Закона за нормативните актове

Цел: Да осигури свободата и закрилата на труда, справедливи и достойни условия на труд, както и осъществяване на социален диалог между държавата, работниците, служителите, работодателите и техните организации за уреждане на трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения.

Въпросите, свързани с възникването (чл. 61 – 117 КТ) и изменението (чл. 118 – 123а КТ) на трудовото правоотношение са уредени в глава V на КТ, а тези, свързани с неговото прекратяване в глава XVI на КТ.

Основни задължения на страните по трудово правоотношение:

Работникът или служителят е длъжен да изпълнява работата, за която се е уговорил, и да спазва установената трудова дисциплина, а работодателят - да осигури на работника или служителя условия за изпълнение на работата и да му плаща възнаграждение за извършената работа (чл. 124 КТ). Тези задължения са конкретизирани в чл. 126 КТ (за работника или служителя) и в чл. 127 – 130в КТ (за работодателя) както следва:

- за работника или служителя: задължения при изпълнение на възложената работа: да се явява навреме на работа и да бъде на работното си място до края на работното време; да се явява на работа в състояние, което му позволява да изпълнява възложените задачи и да не употребява през работното време алкохол или друго упойващо вещество; да използва цялото работно време за изпълнение на възложената работа; да изпълнява работата си в изискуемото се количество и качество; да спазва техническите и технологическите правила; да спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд; да изпълнява законните нареждания на работодателя; да пази грижливо имуществото, което му е поверено или с което е в досег при изпълнение на възложената му работа, както и да пести суровините, материалите, енергията, паричните и другите средства, които му се предоставят за изпълнение на трудовите задължения; да бъде лоялен към работодателя, като не злоупотребява с неговото доверие и не разпространява поверителни за него сведения, както и да пази доброто име на предприятието; да спазва вътрешните правила, приети в предприятието, и да не пречи на другите работници и служители да изпълняват трудовите си задължения; да съгласува работата си с останалите работници и служители и да им оказва помощ в съответствие с указанията на работодателя; да уведоми работодателя за наличие на несъвместимост с изпълняваната работа, когато по време на осъществяването й за него възникне някое от основанията за недопустимост по чл. 107а, ал. 1 КТ; да изпълнява и всички други задължения, които произтичат от нормативен акт, от колективен трудов договор, от трудовия договор и от характера на работата;
- за работодателя: задължения за: осигуряване на условия за работа (чл. 127 КТ); начисление и плащане на трудово възнаграждение (чл. 128 КТ); за издаване на документи (чл. 128а КТ); осигуряване работника или служителя при условия и по ред, установени в Кодекса за социално осигуряване и в Закона за здравното осигуряване (чл. 129 КТ); информиране и консултиране (чл. 130 КТ), в т.ч. в случаи на масово уволнение (чл. 130а КТ), при промяна на работодателя (чл. 130б КТ), при изменение на дейността, икономическото състояние и организацията на труда на предприятието (чл. 130в КТ).

Работно време, почивки и отпуски:

Според Кодекса на труда, „работно време" означава времето, установено със закон, с друг нормативен акт, с колективен или индивидуален трудов договор, през което работникът или служителят е длъжен да бъде на разположение на работодателя на територията на неговото предприятие или в друго определено от него място (§ 1, т. 11 от Допълнителните разпоредби на КТ). През това време работникът или служителят е длъжен да изпълнява възложената му от работодателя работа, а работодателят е задължен да осигурява необходимите условия за безопасна и здравословна работа и да контролира изпълнението й.

Въпросите, свързани с работното време (видове, продължителност, удължаване и намаляване, разпределение и отчитане и т.н.) и почивките (по време на работа, междудневна, седмична и т.н.) са уредени в глава седма „Работно време и почивки”.

- Нормална продължителност на работното време (чл. 136 КТ): петдневна работна седмица, с нормална продължителност на работния ден – до 8 часа и на работната седмица – до 40 часа.
- Удължаване на работното време (чл. 136а КТ): условия и ред за удължаване на работния ден, максимална продължителност на удължения работен ден, задължения за информиране и консултиране.
- Намалено работно време (чл. 137 КТ): право на намалено работно време (за работа при специфични условия и рискове за живота и здравето на работниците и служителите, които не могат да бъдат отстранени или намалени, независимо от предприетите мерки и за работници или служители, ненавършили 18 години).
- Непълно работно време (работа за част от законоустановеното работно време): уговаряне между страните по трудово правоотношение (чл. 138 КТ), условия и ред за въвеждане от работодателя (чл. 138а КТ).
- Разпределение на работното време (чл. 139 КТ): разпределението на работното време се установява в правилника за вътрешния трудов ред на предприятието – точно определяне на границите на работното време (начало и край на работния ден), прекъсване на работното време, работно време с променливи граници, установяване на задължение за дежурство или на разположение на работодателя и др.
- Ненормиран работен ден (чл. 139а КТ): условия и ред за въвеждане, отчитане и компенсиране на ненормиран работен ден, права и задължения на работниците и служителите при ненормиран работен ден.
- Нощен труд: определение, продължителност и забрана за полагане на нощен труд (чл. 140 КТ), правила при полагане на нощен труд (140а КТ).
- Работа на смени (чл. 141 КТ): дневна, нощна и смесена работна смяна.
- Извънреден труд: определение и забрана (чл. 143 КТ), допустимост по изключение (чл. 144 КТ), продължителност (чл. 146 КТ), недопустимост (чл. 147 КТ), отказ за полагане (чл. 148 КТ), отчитане (чл. 149 КТ) и заплащане на извънреден труд (чл. 150 КТ).
- Отчитане на работното време (чл. 142 КТ): в работни дни – подневно, сумирано изчисляване на работното време, максимална продължителност на работна смяна при сумирано изчисляване на работното време.

Работното време на работника или служителя се прекъсва с една или няколко почивки (чл. 151, ал.1 КТ). Техният брой и продължителност се определят в зависимост от характера на работата.

Раздел III на глава VII на КТ урежда правата и задълженията за осигуряване на почивките по време на работа, както следва:

- почивки в работния ден: една или няколко почивки (броят и продължителността се определят в зависимост от характера на работата), почивка за хранене и време за хранене през работното време (чл. 151 КТ);
- почивки при работа със специфичен характер и/или организация на труд (чл. 154а КТ);
- междудневна почивка (чл. 152 КТ);
- седмична почивка (чл. 153 КТ);
- празнични дни (чл. 154 КТ).

Отпуск в най-широк смисъл на понятието е освобождаването на работника или служителя от задължението да работи по трудовото правоотношение за определен период от време, без то да бъде прекратявано.

В глава осма „Отпуски” на КТ са уредени въпросите, свързани с вида и размера на отпуските, както и условия за тяхното ползване, прекъсване, отлагане, погасяване правото на ползване, заплащане и др.

- Видове отпуски:основен и удължен платен годишен отпуск (чл. 155 КТ); допълнителен платен годишен отпуск (чл. 156 КТ); отпуск за изпълнение на граждански, обществени и други задължения – при встъпване в брак, при кръводаряване, при смърт на родител, дете, съпруг, брат, сестра и родител на другия съпруг или други роднини по права линия, когато работника или служителя е призован в съд или от други органи като страна, свидетел или вещо лице, за участие в заседания като член на представителен държавен орган или съдебен заседател и др. (чл. 157 КТ); отпуск при повикване на учебно мобилизационно мероприятие (чл. 158 КТ); отпуск на синдикални дейци (чл. 159 КТ); неплатен отпуск (чл. 160 КТ); служебни и творчески отпуски (чл. 161 КТ); отпуск при временна неработоспособност (чл. 162); отпуск поради бременност, раждане и осиновяване (чл. 163 КТ); отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст (чл. 164 КТ); отпуск за отглеждане на дете, настанено при близки и роднини или в приемно семейство (чл. 164а КТ); неплатен отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст (чл. 165 КТ); отпуск за кърмене и хранене на малко дете (чл. 166 КТ); отпуск при смърт или тежко заболяване на родител (чл. 167 КТ); неплатен отпуск за отглеждане на дете до 8-годишна възраст (чл. 167а КТ); платен отпуск за две и повече живи деца (чл. 168 КТ); платен отпуск за обучение (чл. 169 КТ); отпуск за приемен изпит в учебно заведение (чл. 170 КТ); неплатен отпуск на учащи се (чл. 171 КТ).
- Ползване на платения годишен отпуск: начин на ползване (чл. 172 КТ); ред за ползване (чл. 173 КТ); ползване на отпуск от непълнолетни и майки (чл. 174 КТ); прекъсване на ползването (чл. 175 КТ); отлагане на ползването (чл. 176 КТ); погасяване на правото на ползване (чл. 176а КТ); заплащане (чл. 177 КТ); забрана за парично компенсиране (чл. 178 КТ).

Безопасни и здравословни условия на труд

Съгласно глава XIII „Здравословни и безопасни условия на труда”:

- министърът на труда и социалната политика самостоятелно или съвместно с други министри издава актове по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, както и правила за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд (чл. 276 КТ);
- работодателят: осигурява здравословни и безопасни условия на труд (чл. 275 КТ); разработва и утвърждава правила за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в предприятието (чл. 277 КТ); провежда инструктаж и обучение по безопасните методи на работа (чл. 281 КТ); осигурява на санитарно-битово и медицинско обслужване (чл. 282 КТ); предоставя безплатно специално работно облекло и лични предпазни средства (чл. 284 КТ); осигурява на безплатна храна и/или добавки към храната (чл. 285 КТ); организира и провеждането на предварителни и периодични медицински прегледи (чл. 287 КТ); предприема мерки за предотвратяване и намаляване на трудовите злополуки и на общите заболявания и професионалните болести (чл. 289 КТ);
- работникът или служителят има право да откаже изпълнението или да преустанови работата, когато възникне сериозна и непосредствена опасност за живота или здравето му, като незабавно уведоми прекия ръководител. (чл. 283 КТ).

Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда” осъществява цялостният контрол за спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности, както и специализирана контролна дейност по спазването на законодателството, свързано с изпълнението на държавната служба, и на правата и задълженията на страните по служебното правоотношение (чл. 399 КТ).

Глава XIX „Контрол за спазване на трудовото законодателство и административнонаказателна отговорност за неговото нарушаване” урежда въпросите, свързани със:

- правата (чл. 402 КТ) и задълженията (чл. 403 КТ) на контролните органи;

- задълженията на работодателя във връзка с контрола за спазване на трудовото законодателство (чл. 403а КТ);
- принудителните административни мерки (чл. 404 КТ), вкл. тяхното обжалване (чл. 405 КТ);
- обявяване съществуването на трудово правоотношение (чл. 405а КТ);
- сигналната функция на синдикалните организации (чл. 406 КТ) и на контролните органи (чл. 407 КТ);
- ревизионната книга в предприятието (чл. 408 КТ);
- видовете административни наказания (чл. 412а КТ);
- отговорността за нарушение на нормативните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд (чл. 413 КТ) и за нарушения на другите разпоредби на трудовото законодателство (чл. 414 КТ);
- отговорността на работника или служителя при предоставяне на работна сила без сключен трудов договор (чл. 414а КТ);
- отговорността за неизпълнение на предписание и за създаване на пречки на контролен орган (чл. 415 КТ);
- задължението за внасяне (чл. 415а) КТ и отговорността за невнасяне (чл. 415б КТ) на имуществени санкции и глоби по наказателни постановления;
- отговорността за маловажно нарушение (чл. 415в КТ);
- споразумение в административнонаказателното производство (чл. 415г КТ);
- разсрочване на задължения (чл. 415д КТ);
- приложимостта на административнонаказателната отговорност за нарушения на трудовото законодателство (чл. 415е КТ);
- установяване на нарушенията, издаване, обжалване и изпълнение на наказателните постановления (чл. 416 КТ).

Трудова дисциплина

Виновното неизпълнение на трудовите задължения е нарушение на трудовата дисциплина (чл. 186 КТ). В тази връзка трудовата дисциплина се свежда до съвкупност от всички задължения на работника или служителя (т.2.1.1.) при изпълнение на възложената работа.

- Правилник за вътрешния трудов ред (чл. 181 КТ): определя правата и задълженията на работниците и служителите и на работодателя по трудовото правоотношение и урежда организацията на труда в предприятието съобразно особеностите на неговата дейност.
- Дисциплинарна отговорност: нарушение на трудовата дисциплина (чл. 186 КТ); видове нарушения на трудовата дисциплина (чл. 187 КТ); видове дисциплинарни наказания (чл. 188 КТ); критерии за определяне и еднократност на дисциплинарното наказание (чл. 189 КТ); дисциплинарно уволнение (чл. 190 КТ); органи, които налагат дисциплинарните наказания (чл. 192 КТ); задължения на работодателя преди налагане на дисциплинарното наказание (чл. 193 КТ); срокове за налагане на дисциплинарни наказания (чл. 194 КТ); заповед за дисциплинарно наказание (чл. 195 КТ); заличаване на дисциплинарните наказания (чл. 197 КТ); предсрочно заличаване на дисциплинарни наказания (чл. 198 КТ); временно отстраняване от работа (чл. 199 КТ).

Заплащане на труда

Според КТ, положеният труд по трудово правоотношение е възмезден (чл. 242 КТ). В глава XII „Трудово възнаграждение" са уредени въпросите, свързани със:

- правото на равно възнаграждение(чл. 243 КТ);

- регулиране на минималните трудови възнаграждения и обезщетения (чл. 244 КТ): минималната работна заплата за страната; видовете и минималните размери на допълнителните трудови възнаграждения и на обезщетенията по трудовото правоотношение;
- системите на заплащане на труда: определяне на размера на трудовото възнаграждение (чл. 247 КТ); определяне и изменение на трудовите норми (чл. 250 КТ);
- допълнителни и други трудови възнаграждения: трудово възнаграждение при вътрешно заместване (чл. 259 КТ); трудово възнаграждение при външно съвместителство (чл. 260 КТ); заплащане на нощен труд (чл. 261 КТ); заплащане на извънреден труд (чл. 262 КТ), вкл. при ненормиран работен ден (чл. 263 КТ); трудово възнаграждение за работа през официалните празници (чл. 264 КТ); трудово възнаграждение при неизпълнение на трудовите норми (чл. 266 КТ); трудово възнаграждение при престой и производствена необходимост (чл. 267 КТ); трудово възнаграждение при некачествена продукция (чл. 268 КТ);
- изплащане на трудовото възнаграждение: изплащане в пари и в натура (чл. 269 КТ); място и срокове за изплащане (чл. 270 КТ); добросъвестност при получаване на трудовото възнаграждение (чл. 271 КТ); удръжки от трудовото възнаграждение (чл. 272 КТ).

Обучение и квалификация (чл. 281 КТ)

- Всички работници и служители се инструктират и обучават по безопасните методи на работа.
- Работниците и служителите, работата на които е свързана с използване, обслужване и поддържане на машини и други технически съоръжения, както и работниците и служителите, заети в дейности, които създават опасност за здравето и живота им, задължително се инструктират, обучават и полагат изпит по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труда.
- Машините, другите съоръжения и технологичните процеси с повишена опасност се обслужват само от правоспособни работници и служители. Тяхната правоспособност се урежда със специални наредби. Списъкът на съоръженията и дейностите с повишена опасност се утвърждава от съответните ведомства.
- Не се допускат на работа лица без необходимите знания и умения, които се предвиждат в правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труда в предприятието.
- Работодателят е длъжен да организира провеждането на периодично обучение или инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при условия и по ред, определени с наредба на министъра на труда и социалната политика.

Медицинско наблюдение

- Работодателят е длъжен да осигурява условия за санитарно-битово и медицинско обслужване на работниците и служителите съобразно санитарните норми и изисквания (чл. 282 КТ).
- Според разпоредбата на чл. 287 КТ, всички работници и служители подлежат на задължителни предварителни и периодични медицински прегледи. Условията за извършване на предварителните и периодичните прегледи съобразно характера на работата, условията на труда и възрастта на работниците и служителите се определят от министъра на здравеопазването.
- Предварителните медицински прегледи се заплащат от лицата, които кандидатстват за работа, а периодичните медицински прегледи са за сметка на работодателя.
- Работодателят и длъжностните лица в предприятието са длъжни да опазват в тайна данните относно здравословното състояние на работниците и служителите и информацията от и за съответните медицински прегледи.

Трудови злополуки и професионални болести

Трудовите злополуки, общите заболявания и професионалните болести, както и редът за тяхното установяване и последиците от настъпването им са уредени от отделен закон[17] (чл. 290 на КТ).

Социално битово и културно обслужване на работниците и служителите

- Осигуряване на задоволяването на социално-битовите и културните потребности (чл. 294 КТ): организирано хранене съобразно рационалните норми и специфичните условия на труд; търговско и битово обслужване; транспортно обслужване от местоживеенето до месторабота и обратно; бази за дълготраен и краткотраен отдих, физическа култура, спорт и туризъм; бази за културни занимания, клубове, библиотеки и други; подпомагане на младите и на новопостъпилите работници и служители; задоволяване на други социално-битови и културни потребности.
- Работно и униформено облекло (чл. 296 КТ): осигуряване на работниците и служителите на безплатно работно и униформено облекло при условия и по ред, установени от Министерския съвет или в колективния трудов договор.
- Жилища и работнически общежития (чл. 297 КТ): полагане на грижи за осигуряване жилища на работниците и служителите и техните семейства.
- Грижи за семействата на работниците и служителите (чл. 299 КТ): настаняване на децата на работниците и служителите в детски заведения, както и поддържане, изграждане или участие в изграждането и поддържането им със средства на работодателя или съвместно с други работодатели и общинските съвети; предоставяне за ползване от децата на работниците и служителите наличната база за почивка, физкултура, спорт и туризъм, младежки дейности и културни занимания.
- Грижи за пенсионираните работници и служители (чл. 300 КТ): по решение на общото събрание на работниците и служителите социалните фондове и формите на социално обслужване могат да се ползват и от пенсионери, работили при същия работодател.
- Финансиране (чл. 292 КТ): със средства от работодателя и от други източници.
- Разпределение и използване на средствата (чл. 293 КТ): по решение на общото събрание на работниците и служителите.

Социален диалог

Държавата регулира трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения, осигурителните отношения и въпросите на жизненото равнище след консултации и диалог с работниците, служителите, работодателите и техните организации в дух на сътрудничество, взаимни отстъпки и зачитане на интересите на всяка от страните (чл. 2 КТ).

- Тристранно сътрудничество (чл. 3 КТ): Национален съвет за тристранно сътрудничество (чл. 3а КТ); отраслови, браншови, областни и общински съвети за тристранно сътрудничество (чл. 3б КТ); функции, заседания, организиране на дейността и приемане на решения, уредба и финансиране дейността на съветите за тристранно сътрудничество (чл. 3в – 3е КТ).
- Сдружаване на работниците и служителите (чл. 4 КТ) и на работодателите (чл. 5 КТ).
- Общо събрание на работниците и служителите (чл. 6 – 6а КТ).

[17] Кодекс за социално осигуряване

- Участие на работниците и служителите в управлението на предприятието (чл. 7 КТ).
- Представители за информиране и консултиране на работниците и служителите (чл. 7а – 7б КТ).
- Права и задължения на представителите на работниците и служителите (чл. 7в КТ).
- Синдикални организации и организациите на работодателите (глава III на КТ): представителни организации на работниците и служителите (чл. 34 КТ) и на работодателите (чл. 35 КТ); признаване на представителни организации (чл. 36 КТ); проверка на изискванията за представителност (чл. 36а КТ).
- Права на синдикалните организации и на организациите на работодателите: участие в обсъждането на трудови и осигурителни въпроси (чл. 42 КТ); представителство пред съда (чл. 45 КТ).
- Съдействие за осъществяване дейността на синдикалните организации и на представителите на работниците и служителите (чл. 46 КТ).

Имуществена отговорност и видове обезщетения (глава X на КТ)

- Имуществена отговорност на работодателя: при смърт или увреждане здравето на работника и служителя (чл. 200 КТ); изключване или намаляване на отговорността (чл. 201 КТ); регресен иск (чл. 202 КТ).
- Имуществена отговорност на работника или служителя: обсег на имуществената отговорност (чл. 203 КТ); изключване на отговорността (чл. 204 КТ); вреда, която подлежи на обезщетяване (чл. 205 КТ); размер на отговорността (чл. 206 КТ); размер на отговорността за вреда, причинена при отчетническа дейност (чл. 207 КТ); отговорност за вреда, причинена от няколко работници или служители (чл. 208 КТ); бригадна отговорност (чл. 209 КТ); осъществяване на ограничената имуществена отговорност (чл. 210 КТ) и на пълната имуществена отговорност (чл. 211 КТ).
- Видове обезщетения: при недопускане на работа (чл. 213 КТ); при временно отстраняване от работа (чл. 214 КТ); при командировка (чл. 215 КТ); при преместване (чл. 216 КТ); при трудоустрояване (чл. 217 КТ); при бедствие (чл. 218 КТ); при правомерен отказ на работника или служителя да изпълнява работата (чл. 219 КТ); за неспазено предизвестие (чл. 220 КТ); при прекратяване на трудовото правоотношение без предизвестие (чл. 221 КТ); при уволнение на други основания (чл. 222 КТ); за неизползуван платен годишен отпуск (чл. 224 КТ); при незаконно уволнение и при недопускане на работа на възстановен работник или служител (чл. 225 КТ); за други вреди, причинени на работника или служителя (чл. 226 КТ).
- Регресна отговорност (чл. 227 КТ).
- Брутно трудово възнаграждение за определяне на обезщетенията (чл. 228 КТ).

Други

- Специална закрила на непълнолетните работници и служители: минимална възраст за приемане на работа (чл. 301 КТ); приемане на работа на лица, ненавършили 16 години (чл. 302 КТ) и на лица от 16 до 18 години (чл. 303 КТ); работи за лица, ненавършили 18 години (чл. 304 КТ); особени грижи за непълнолетните (чл. 305 КТ).
- Специална закрила на жените: защита на бременните жени и на кърмачките (чл. 307 КТ); осигуряване на стаи за жени (чл. 308 КТ); трудоустрояване на бременни жени или кърмачки (чл. 309 КТ); командироване на бременни жени и майки с деца (чл. 310 КТ); надомна работа (чл. 312 КТ); ползване на правата на майката от бащата (чл. 313 КТ); задължение за уведомяване (чл. 313а КТ).
- Специална закрила на лицата с намалена работоспособност: основание за трудоустрояване (чл. 314 КТ); работни места за трудоустрояване (чл. 315 КТ); специализирани предприятия и цехове за лица с трайно намалена работоспособност (чл. 316 КТ); трудоустрояване на работници и служители; (чл. 317 КТ); платен годишен отпуск (чл. 319 КТ); трудово възнаграждение (чл. 320 КТ).

- Закрила при уволнение: (чл. 333 КТ).

1.2.1.2. Закон за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ)

Обн., ДВ, бр. 124 от 1997 г., изм., бр. 86 от 1999 г., бр. 64 и 92 от 2000 г., бр. 25 и 111 от 2001 г., изм. и доп., бр. 18 от 2003 г., изм., бр. 114 от 2003 г., изм. и доп., бр. 70 от 2004 г., бр. 76 от 2005 г., изм., бр. 33 от 2006 г., изм. и доп., бр. 48 от 2006 г., изм., бр. 102 от 2006 г., изм. и доп., бр. 105 от 2006 г., бр. 40 от 2007 г., изм., бр. 102 от 2008 г., изм. и доп., бр. 108 от 2008 г., изм., бр. 93 от 2009 г., доп., бр. 12 и 58 от 2010 г., изм., бр. 88 и 98 от 2010 г., бр. 60 от 2011 г., бр. 7 от 2012 г.

Предмет: Урежда правата и задълженията на държавата, работодателите, работещите, представителите на работещите по безопасност и здраве при работа, на лицата, които за своя сметка работят сами или в съдружие, и на други организации и юридически лица за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

Цел: Да въведе общи принципи за превенция и мерки за стимулиране подобренията на безопасността и здравето на работещите: превенция на професионалните рискове; защита на безопасността и здравето; отстраняване на рисковете и причините за трудовия травматизъм и професионалната заболеваемост; информиране, консултации и обучение; балансирано участие.

Основни задължения на страните по трудово или служебно правоотношение

Юридическите и физическите лица, които самостоятелно наемат работещи, юридическите и физическите лица, които ползват работещи, предоставени им от предприятие, което осигурява временна работа, както и лицата, които за своя сметка работят сами или в съдружие с други, са длъжни да осигурят здравословни и безопасни условия на труд във всички случаи, свързани с работата, както на работещите, така и на всички останали лица, които по друг повод се намират във или в близост до работните помещения, площадки или места (чл. 14, ал. 1 ЗЗБУТ).

- Задължения на работодателя: да осигурява здравословни и безопасни условия на труд на работещите, като прилага необходимите мерки, вкл.: превенция на професионалните рискове; предоставяне на информация и обучение; осигуряване на необходимата организация и средства (чл. 4, ал. 1 ЗЗБУТ); да осигурява основните принципи на превенция: избягване на рисковете; оценка на рисковете, които не могат да бъдат избегнати; ограничаване на рисковете при източника на възникването им; приспособяване на работата към работещия, особено по отношение на проектирането на работните места, избора на работното оборудване, на работните и производствените методи, с цел облекчаване или премахване на монотонната работа, работата с наложен ритъм, както и за намаляване на въздействието им върху здравето на работещия; привеждане в съответствие с техническия прогрес; замяна на опасното с безопасно или по-малко опасно; обозначаване на съществуващи опасности и източници на вредни за здравето и безопасността фактори; прилагане на последователна цялостна политика за превенция, обхващаща технологията, организацията на работа, условията на труд, социалните взаимоотношения и въздействието на елементите на работната среда и трудовия процес; използване на колективните средства за защита с предимство пред личните предпазни средства; даване на съответни инструкции на работещите (чл. 4, ал. 3 ЗЗБУТ).
- Задължения на възложителя, проектанта и строителя в процеса на проектиране на строителни обекти и дейности, производства, конструкции, технологии и работно оборудване(чл. 5 ЗЗБУТ).
- Задължения на работещите:да се грижат за здравето и безопасността си, както и за здравето и безопасността и на другите лица, пряко засегнати от неговата дейност (чл. 33 ЗЗБУТ); да използват правилно: работното оборудване; дадените им лични предпазни средства, специално работно облекло,

средствата за колективна защита и предпазните устройства, с които са оборудвани машините, апаратите, инструментите, предприятието или сградата; да информират незабавно работодателя или съответните длъжностни лица за всяка възникнала обстановка при работа, която може да представлява непосредствена опасност за тяхното здраве и за всички неизправности в средствата за колективна защита; да съдействат на работодателя, на съответните длъжностни лица и/или на представителите на работещите по безопасност и здраве при работа при изпълнението на мероприятията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и на предписанията, дадени от контролните органи; да възстанови незабавно или да предприеме други защитни мерки за незабавно възстановяване на временно отстрани от него средство за защита или сигнализация при извършване на ремонт, монтаж, профилактика и др. (чл. 34 ЗЗБУТ).

Работно време, почивки и отпуски

При работа с високо нервно-психическо натоварване, наложен ритъм, монотонност и принудителна работна поза, определена трудова норма и при сменна работа се въвеждат физиологични режими на труд и почивка (чл. 12 ЗЗБУТ). Условията, редът и изискванията за разработване на физиологичните режими на труд и почивка са определени с наредба[18] на министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалната политика.

Безопасни и здравословни условия на труд

При осъществяване на дейността за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд работодателят е длъжен:

- да оценява рисковете за безопасността и здравето на работещите; да планира и прилага превантивни мерки и методи на работа и производство; да възлага на работещите задачи, съобразени с техните компетентности, опит, възможности и с пригодността им по отношение на безопасността и здравето при работа; да отчита специфичните опасности за работещите, които се нуждаят от специална закрила, с оглед осигуряване на съответните улеснения на работните им места; да създаде необходимата организация за осъществяване на наблюдението и контрола по изпълнението на планираните мерки; да осигури ефективен контрол за извършване на работата без риск за здравето и по безопасен начин; да не допуска до местата, където съществува сериозна или специфична опасност за здравето и живота, лица, които не са подходящо обучени, инструктирани и екипирани; да предприеме необходимите мерки за координация на действията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, когато на един обект или работна площадка се извършват работи или дейности от работещи и на други работодатели (чл. 16 ЗЗБУТ);
- да назначи или определи едно или повече длъжностни лица с подходящо образование и квалификация, или да създаде специализирана служба за организиране изпълнението на дейности, свързани със защитата от професионалните рискове и превенция на тези рискове (чл. 24 ЗЗБУТ). Техните функции и задачи са определени с наредба[19] на министъра на труда и социалната политика (чл. 24, ал. 2 ЗЗБУТ).
- да въвежда в експлоатация нови, реконструирани или модернизирани обекти при доказано съответствие с изискванията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд (чл. 6 ЗЗБУТ);

[18]Наредба № 15 за условията, реда и изискванията за разработване и въвеждане на физиологични режими на труд и почивка по време на работа

[19]Наредба № 3 за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата и профилактиката на професионалните рискове

- да осигурява минималните изисквания за осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд на работните места (чл. 7 ЗЗБУТ); Минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд са определени с наредба[20] на министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването (чл. 7, ал. 2 ЗЗБУТ);
- да използва подходящо за извършваната работа работно оборудване: да не застрашава здравето и безопасността на работещите и да отговаря на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд, установени с нормативни актове (чл. 8, ал. 1–3 ЗЗБУТ);
- да поддържа работното оборудване и своевременно да го ремонтира през целия период на използването му и след извеждането му от експлоатация, така че да не застрашава здравето и безопасността на работещите (чл. 8, ал. 4 ЗЗБУТ);
- да осигурява лични предпазни средства при работа с риск за здравето и безопасността, който не може да се отстрани по друг начин (чл. 10, ал. 1 ЗЗБУТ);
- да осигурява подходящи средства и оборудване за избягване на ръчното повдигане, поддържане и пренасяне на тежести. (чл. 11 ЗЗБУТ); Минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при ръчна работа с тежести са определени с наредба[21] на министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалната политика (чл. 11, ал. 3 ЗЗБУТ);
- да създаде и поддържа картотека на информационните листове за безопасност на употребяваните и произвежданите опасни химични вещества и препарати (чл. 13, ал. 2 ЗЗБУТ);
- осигури организация за действия по ликвидиране на опасността, оказване на първа помощ, противопожарна охрана и условия за евакуация на работещите, както и контактите със спешна медицинска помощ и структурите за пожарна безопасност и защита на населението (чл. 20 ЗЗБУТ).

Трудова дисциплина

- Всеки работещ е длъжен да се грижи за здравето и безопасността си, както и за здравето и безопасността и на другите лица, пряко засегнати от неговата дейност, в съответствие с квалификацията му и дадените от работодателя инструкции (чл. 33 ЗЗБУТ).
- Работещите в съответствие със своята квалификация и дадените им инструкции са длъжни: да използват правилно машините, апаратите, инструментите, опасните вещества и материали, транспортните средства и другото работно оборудване; да използват правилно дадените им лични предпазни средства и специално работно облекло и след употреба да ги връщат на съответното място за съхранение; да използват правилно и по предназначение и да не отстраняват, прекъсват, изключват или променят самоволно средствата за колективна защита и предпазните устройства, с които са оборудвани машините, апаратите, инструментите, предприятието или сградата; да информират незабавно работодателя или съответните длъжностни лица за всяка възникнала обстановка при работа, която може да представлява непосредствена опасност за тяхното здраве и за всички неизправности в средствата за колективна защита; да съдействат на работодателя, на съответните длъжностни лица и/или на представителите на работещите по безопасност и здраве при работа при изпълнението на мероприятията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и на предписанията, дадени от контролните органи (чл. 34, ал. 1 ЗЗБУТ).

[20]Наредба № 7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване
[21]Наредба № 16 за физиологични норми и правила за ръчна работа с тежести

- Всеки работещ, който временно отстрани средство за защита или сигнализация при извършване на ремонт, монтаж, профилактика и други, е длъжен да го възстанови незабавно или да предприеме други защитни мерки със същата ефективност (чл. 34, ал. 2 ЗЗБУТ).

- Заплащане на труда: тази област не е предмет на правно регулиране от ЗЗБУТ.

Обучение и квалификация

Работодателят е длъжен да осигури на всеки работещ, включително на работещите по срочно правоотношение или при условията на временна работа, както и на работещите на смени и полагащите нощен труд, подходящо обучение и инструктаж по безопасност и здраве при работа в съответствие със спецификата на индивидуалното му работно място и на професията при: постъпване на работа; преместване на друга работа или промяна на работата; въвеждане на ново или при промяна на работно оборудване и технология. Обучението се осъществява в работно време, като всички разходи за провеждането му са за сметка на работодателя (чл. 26, ал. 2 ЗЗБУТ).

Медицинско наблюдение

Работодателите са длъжни да осигуряват обслужване на работещите от регистрирани служби по трудова медицина (СТМ) (чл. 25 ЗЗБУТ).
Със ЗЗБУТ са уредени въпросите, свързани със:

- създаването на СТМ (чл. 25, ал. 3 – 4);
- основните функции (чл. 25, ал. 2) и дейности на СТМ (чл. 25а.). Условията и редът за осъществяване дейността на службите по трудова медицина са определени с наредба[22] на министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалната политика (чл. 25б, ал. 4);
- минималният състав на СТМ (чл. 25б.);
- регистрирането на СТМ (чл. 25в), вкл. необходими документи (чл. 25г, ал. 1); отказ за регистрация (чл. 25г, ал. 4 – 5); заличаване на регистрирани СТМ (чл. 25д, ал. 3) и др.;

Трудови злополуки и професионални болести

Работодателят задължително установява, разследва и регистрира всяка станала трудова злополука и известните му случаи на професионални заболявания по ред и начин, определени с Кодекса за социално осигуряване (чл. 23, ал.1 ЗЗБУТ).

Социално битово и културно обслужване на работниците и служителите: тази област не е предмет на правно регулиране от ЗЗБУТ.

Социален диалог

Политиката за осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд се определя и осъществява след съгласуване в рамките на постоянни или временни структури на тристранното сътрудничество на национално, отраслово и регионално равнище (чл. 38 ЗЗБУТ).

- Национално ниво: Национален съвет по условия на труд (НСУТ) – състав (чл. 39, ал.2 ЗЗБУТ), функции и задачи (чл. 39, ал.1, чл. 40 ЗЗБУТ).

[22]Наредба № 3 за условията и реда за осъществяване дейността на службите по трудова медицина

- Отраслово и регионално равнище: отраслови и браншови съвети по условия на труд – състав (чл. 41 ЗЗБУТ), функции и задачи (чл. 42 ЗЗБУТ); регионални (областни и общински) съвети по условия на труд (чл. 43 ЗЗБУТ).

Работодателят е длъжен да се консултира с работещите или с техни представители и организации, като създава възможност те да участват при: обсъждането и приемането на всички мерки, които се отнасят до здравето и безопасността на работещите; определянето на работещи, които ще извършват дейности по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, първа помощ, борбата с пожарите и евакуацията на работещите; планирането и организацията на обучението на работещите по здравословните и безопасни условия на труд. (чл. 26, ал.1 ЗЗБУТ).

- Ниво предприятие: комитети по условия на труд (КУТ) (чл. 27 ЗЗБУТ) и групи по условия на труд (ГУТ) (чл. 28 ЗЗБУТ): функции на КУТ/ГУТ (чл. 29 ЗЗБУТ); права на представителите на работещите в КУТ/ГУТ (чл. 30 ЗЗБУТ).

Имуществена отговорност и видове обезщетения

- Задължително осигуряване за професионално заболяване и трудова злополука, като осигурителните вноски са за сметка на работодателите (чл. 51, ал.1 ЗЗБУТ).Условията и редът за осигуряване за трудови злополуки и за професионални заболявания са уредени с отделен закон[23] (чл. 51, ал.3 ЗЗБУТ).
- Задължително застраховане за риска „трудова злополука”: за сметка на работодателя при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет[24] (чл. 52, ал.1 ЗЗБУТ).

Други

- Задължение за подаване на годишна декларация в териториалната дирекция „Инспекция по труда” по адреса на регистрация на предприятието. Формата, съдържанието, редът и начинът за подаване и съхраняване на декларацията по ал. 1 са определени с наредба[25] на министъра на труда и социалната политика. (чл. 15, ал.1 – 2 ЗЗБУТ).
- Задължение за писмена договореност между работодатели, когато използват съвместно един обект, работно помещение или оборудване, работна площадка или работно място (чл. 18 ЗЗБУТ).

Контрол и административнонаказателна отговорност

- Цялостен контрол по спазването на този закон упражнява Министерството на труда и социалната политика (чл. 54, ал.1 ЗЗБУТ), а специализираната контролна дейност по изпълнението на този закон, както и на други нормативни актове се извършва от Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда” чрез нейните структури (чл. 54, ал.2 ЗЗБУТ).
- Органите на държавния здравен контрол упражняват контрол върху дейността на службите по трудова медицина (чл. 54а, ал.1 ЗЗБУТ).
- Отговорност за лицата, които нарушават изискванията или не изпълняват задълженията си по този закон (чл. 55 ЗЗБУТ).

[23]Кодекс за социално осигуряване
[24]Наредба за задължително застраховане на работниците и служителите за риска „трудова злополука”
[25]Наредба № 3 за формата, съдържанието, реда и начина за подаване и съхраняване на декларацията по чл. 15, ал. 1 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд

- Имуществени санкции или глоби за лицата, регистрирали служба по трудова медицина, и за ръководителите на службите по трудова медицина, които не изпълняват задълженията си по този закон (чл. 54б ЗЗБУТ).

1.2.1.3. Кодекс за социално осигуряване (КСО)

Обн., ДВ, бр. 110 от 17.12.1999 г., в сила от 1.01.2000 г.; Решение № 5 на Конституционния съд на РБ от 29.06.2000 г. - бр. 55 от 7.07.2000 г.; изм. и доп., бр. 64 от 4.08.2000 г., изм., бр. 1 от 2.01.2001 г., доп., бр. 35 от 10.04.2001 г., изм., бр. 41 от 24.04.2001 г., изм. и доп., бр. 1 от 4.01.2002 г., в сила от 1.01.2002 г., изм., бр. 10 от 29.01.2002 г., в сила от 1.01.2002 г., изм. и доп., бр. 45 от 30.04.2002 г., в сила от 30.04.2002 г., бр. 74 от 30.07.2002 г., в сила от 1.01.2003 г., доп., бр. 112 от 29.11.2002 г., изм. и доп., бр. 119 от 27.12.2002 г., в сила от 1.01.2003 г., доп., бр. 120 от 29.12.2002 г., изм. и доп., бр. 8 от 28.01.2003 г., в сила от 1.03.2003 г., доп., бр. 42 от 9.05.2003 г., изм. и доп., бр. 67 от 29.07.2003 г., доп., бр. 95 от 28.10.2003 г., изм. и доп., бр. 112 от 23.12.2003 г., в сила от 1.01.2004 г., изм., бр. 114 от 30.12.2003 г., изм. и доп., бр. 12 от 13.02.2004 г., изм., бр. 21 от 16.03.2004 г., в сила от 1.01.2004 г., доп., бр. 38 от 11.05.2004 г., изм. и доп., бр. 52 от 18.06.2004 г., в сила от 1.08.2004 г., бр. 53 от 22.06.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., бр. 69 от 6.08.2004 г., в сила от 1.07.2004 г., изм., бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм. и доп., бр. 112 от 23.12.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм., бр. 115 от 30.12.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм. и доп., бр. 38 от 3.05.2005 г., изм., бр. 39 от 10.05.2005 г., в сила от 11.02.2006 г., бр. 76 от 20.09.2005 г., в сила от 1.01.2007 г., бр. 102 от 20.12.2005 г., в сила от 20.12.2005 г., изм. и доп., бр. 103 от 23.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., бр. 104 от 27.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., бр. 105 от 29.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., изм. и доп., бр. 17 от 24.02.2006 г., изм., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., бр. 34 от 25.04.2006 г., в сила от 1.01.2008 г. (*),изм. и доп., бр. 56 от 11.07.2006 г., в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз - 1.01.2007 г., бр. 57 от 14.07.2006 г., в сила от 1.07.2006 г., бр. 59 от 21.07.2006 г., в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз - 1.01.2007 г., бр. 68 от 22.08.2006 г., попр., бр. 76 от 15.09.2006 г., (*) изм., бр. 80 от 3.10.2006 г., в сила от 3.10.2006 г., бр. 82 от 10.10.2006 г., бр. 95 от 24.11.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., доп., бр. 102 от 19.12.2006 г., изм. и доп., бр. 105 от 22.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., бр. 41 от 22.05.2007 г., изм., бр. 52 от 29.06.2007 г., в сила от 1.11.2007 г., (*) бр. 53 от 30.06.2007 г., в сила от 30.06.2007 г., бр. 64 от 7.08.2007 г., бр. 77 от 25.09.2007 г., в сила от 1.10.2007 г., доп., бр. 97 от 23.11.2007 г., бр. 100 от 30.11.2007 г., в сила от 20.12.2007 г., изм. и доп., бр. 109 от 20.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., бр. 113 от 28.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., изм., бр. 33 от 28.03.2008 г., изм. и доп., бр. 43 от 29.04.2008 г., в сила от 1.01.2008 г., изм., бр. 67 от 29.07.2008 г., доп., бр. 69 от 5.08.2008 г., изм., бр. 89 от 14.10.2008 г., бр. 102 от 28.11.2008 г., изм. и доп., бр. 109 от 23.12.2008 г., в сила от 1.01.2009 г., изм., бр. 23 от 27.03.2009 г., в сила от 1.04.2009 г., доп., бр. 25 от 3.04.2009 г., в сила от 1.06.2009 г., изм. и доп., бр. 35 от 12.05.2009 г., в сила от 12.05.2009 г., бр. 41 от 2.06.2009 г., в сила от 2.06.2009 г., доп., бр. 42 от 5.06.2009 г., изм., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 25.12.2009 г., бр. 95 от 1.12.2009 г., в сила от 1.01.2010 г., изм. и доп., бр. 99 от 15.12.2009 г., в сила от 1.01.2010 г., доп., бр. 103 от 29.12.2009 г., в сила от 29.12.2009 г., изм., бр. 16 от 26.02.2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм. и доп., бр. 19 от 9.03.2010 г., бр. 43 от 8.06.2010 г., бр. 49 от 29.06.2010 г., в сила от 1.07.2010 г., доп., бр. 58 от 30.07.2010 г., в сила от 30.07.2010 г., изм. и доп., бр. 59 от 31.07.2010 г., в сила от 31.07.2010 г., изм., бр. 88 от 9.11.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 97 от 10.12.2010 г., в сила от 10.12.2010 г., бр. 98 от 14.12.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., изм. и доп., бр. 100 от 21.12.2010 г., в сила от 1.01.2011 г.; Решение № 7 на Конституционния съд на РБ от 31.05.2011 г. - бр. 45 от 14.06.2011 г.; изм. и доп., бр. 60 от 5.08.2011 г., в сила от 5.08.2011 г., изм., бр. 77 от 4.10.2011 г., изм. и доп., бр. 100 от 20.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г., доп., бр. 7 от 24.01.2012 г., изм. и доп., бр. 21 от 13.03.2012 г., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., изм., бр. 40 от 29.05.2012 г., доп., бр. 44 от 12.06.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., изм. и доп.,

бр. 58 от 31.07.2012 г., в сила от 1.08.2012 г., бр. 81 от 23.10.2012 г., в сила от 1.09.2012 г., бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 1.01.2013 г., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 1.01.2013 г., бр. 99 от 14.12.2012 г., в сила от 1.01.2013 г..

Предмет: Урежда обществените отношения, свързани със:

- държавното обществено осигуряване (ДОО) при общо заболяване, трудова злополука, професионална болест, майчинство, безработица, старост и смърт;
- допълнителното социално осигуряване.

Въпросите, свързани с осигуряването за трудова злополука и професионална болест са уредени в част I на КСО „Държавно обществено осигуряване”.

Основни задължения на страните по трудово или служебно правоотношение

- Задължения на осигурителите[26]: да внасят за своя сметка осигурителни вноски във фонд „Трудова злополука и професионална болест” (чл. 6, ал. 6 КСО), в размер от 0,4 до 1,1 на сто, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година по групи основни икономически дейности (чл. 6, ал. 1, т. 5 КСО); да декларира пред териториалното поделение на Националния осигурителен институт всяка трудова злополука (чл. 57, ал. 1 КСО); да изготвя и представя документи, необходими за издаване на експертно решение за потвърждаване или отхвърляне на професионалната болест (чл. 62, ал. 2 КСО); да уведомява териториалното поделение на НОИ за изменения в технологията или характера на работа на предприятието, както и за ликвидация на предприятието; да уведомява незабавно териториалното поделение на НОИ, Инспекцията по труда и други компетентни органи за всяка смъртна трудова злополука, за всяка злополука, причинила увреждане на повече от трима работещи, както и за всяка злополука, за която има основание да се предполага, че ще доведе до инвалидност; да изпраща в териториалното поделение на Националния осигурителен институт копия от болничните листове (първичен и продължения) за трудова злополука или професионална болест (чл. 66 КСО).
- Обхват на осигуряване за трудова злополука и професионална болест: инвалидност, смърт, временна неработоспособност и временно намалена работоспособност, поради трудова злополука и професионална болест (чл. 2, ал. 2, т. 3 КСО).
- Размерът на осигурителната вноска за трудова злополука и професионална болест се определя от Националния осигурителен институт по методика и ред, определени с акт[27] на Министерския съвет. (чл. 64, ал. 3 КСО).
- Задължения на осигуреното лице[28]: да познава и да изпълнява изискванията на нормативните актове за безопасност на труда и опазване на здравето при работа, както и правилата за вътрешния трудов ред на

[26]Съгласно чл. 5, ал. 1 на КСО, осигурител е всяко физическо лице, юридическо лице или неперсонифицирано дружество, както и други организации, които имат задължение по закон да внасят осигурителни вноски за други физически лица. Държавата участва в осигуряването чрез трансфер във фонд "Пенсии" в размерите и по реда, определени в чл. 21, т. 5 на КСО.

[27]Методика за реда и начина на определяне размера на осигурителната вноска за трудова злополука и професионална болест

[28]Съгласно чл. 4, ал. 1 и 2 КСО, задължително осигурени за трудова злополука и професионална болест са: работници и служители, наети на работа за повече от пет работни дни, или 40 часа, през един календарен месец, независимо от характера на работата, от начина на заплащането и от източника на финансиране; държавните служители; съдиите, прокурорите, следователите, държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията и съдебните служители; кадрови военнослужещите по Закона за отбрана и въоръжените сили на Р. България, държавните служители-офицери, сержанти и граждански лица по Закона за МВР; членовете на кооперации, упражняващи трудова дейност и получаващи възнаграждение в кооперацията; лицата, които работят по втори или по допълнителен трудов договор; изпълнители по договори за управление и контрол на търговските дружества; лицата, упражняващи трудова дейност и получаващи доходи на изборни длъжности, служителите с духовно звание на Българската православна църква и други регистрирани

предприятието; да уведоми незабавно осигурителя или негов пълномощник за настъпила трудова злополука или за установена професионална болест, с изключение на случаите, когато това е невъзможно (чл. 67 КСО).

- Права на осигурените за трудова злополука и професионална болест (чл. 12 КСО): парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука или професионална болест, санаторно-курортно лечение, належащ медицински преглед, изследване и/или лечение; парични помощи за профилактика и рехабилитация; пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест; парични помощи за помощно-технически средства, свързани с увреждането; еднократна помощ и наследствена пенсия за съпруг (съпруга), деца и родители (при смърт на осигурено лице, която е в причинна връзка със злополуката или професионалната болест).

Работно време, почивки и отпуски: тази област не е предмет на правно регулиране от КСО.

Безопасни и здравословни условия на труд (чл. 65 КСО)

Фонд „Трудова злополука и професионална болест" финансира мероприятия за предотвратяване на трудовата злополука и професионалната болест:

- оказване на помощ, консултации и съдействие на осигурителите за създаване и реализиране на ефективна система за управление на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
- разработване и участие в разработването на национални отраслови програми (стратегии) в областта на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
- провеждане на обучение и повишаване квалификацията на работещите по въпросите на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
- осъществяване и възлагане на научни изследвания в областта на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
- проверка на състоянието на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
- разследване самостоятелно или с другите компетентни органи на трудови злополуки и професионални болести;
- провеждане на кампанийна дейност, предоставяне на информация на обществото по проблемите на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
- разработване и участие в разработването на нормативни актове по безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
- изучаване и разпространяване на положителния опит в създаването на безопасни условия на труд;
- извършване на други дейности по предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните болести.

Трудова дисциплина: тази област не е предмет на правно регулиране от КСО.

Заплащане на труда: тази област не е предмет на правно регулиране от КСО.

Обучение и квалификация: тази област не е предмет на правно регулиране от КСО.

Медицинско наблюдение: тази област не е предмет на правно регулиране от КСО.

Трудови злополуки и професионални болести

Глава V на КСО урежда условията и реда за осигуряване за трудова злополука и професионална болест.

вероизповедания; специализантите, които получават възнаграждение по договор за обучение за придобиване на специалност; работниците и служителите, наети на работа при един работодател за не повече от 5 работни дни (40 часа) през календарния месец или наети на работа при повече работодатели - при всеки от тях за не повече от 5 работни дни (40 часа) през календарния месец.

Трудова злополука (чл. 55 КСО): Всяко внезапно увреждане на здравето станало през време и във връзка или по повод на извършваната работа, както и при всяка работа, извършена в интерес на предприятието, когато е причинило временна неработоспособност, трайно намалена работоспособност или смърт (ал. 1).

Трудова е и злополуката, станала с осигурен по чл. 4, ал. 1 и 2 КСО по време на обичайния път при отиване или при връщане от работното място до: основното място на живеене или до друго допълнително място на живеене с постоянен характер; мястото, където осигуреният обикновено се храни през работния ден; мястото за получаване на възнаграждение (ал. 2).

Не е налице трудова злополука, когато пострадалият умишлено е увредил здравето си.

Условия и ред за декларираме (чл. 57 на КСО) и разследване (чл. 58 КСО) на трудова злополука. Редът за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки са определени с акт[29] на Министерския съвет (чл. 57, ал. 3 КСО).

Досие (документация) на трудова злополука (чл. 59 КСО).

Квалифициране на злополуката за трудова (чл. 60 КСО).

Професионална болест (чл. 56 КСО): заболяване, което е настъпило изключително или предимно под въздействието на вредните фактори на работната среда или на трудовия процес върху организма и е включено в Списъка на професионалните болести, издаден от Министерския съвет по предложение на министъра на здравеопазването.

За професионална болест може да се признае и заболяване, невключено в Списъка на професионалните болести, когато се установи, че то е причинено основно и пряко от обичайната трудова дейност на осигурения и е причинило трайно намалена работоспособност или смърт на осигурения.

Към професионалната болест се отнасят и нейното усложнение и късните й последици.

- Сигнализиране за професионална болест (чл. 61 КСО).
- Изготвяне на документи за професионална болест (чл. 62 КСО).
- Ред за съобщаване, регистриране и обжалване на професионални болести – Редът за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести се определя с акт[30] на Министерския съвет. (чл. 63 КСО)

Социално битово и културно обслужване на работниците и служителите: тази област не е предмет на правно регулиране от КСО.

Социален диалог: тази област не е предмет на правно регулиране от КСО.

Имуществена отговорност и видове обезщетения

Осигурените лица за трудова злополука и професионална болест имат право на:

- парично обезщетение за трудова злополука или професионална болест, както и на обезщетение при трудоустрояване (чл. 40, ал. 2 КСО): срокове за представяне на документи за изплащане на обезщетение за временна неработоспособност или трудоустрояване (чл. 40а КСО); възнаграждение, от което се определя обезщетението (чл. 41 КСО); срок на изплащане на обезщетението (чл. 42 КСО); случаи, при които не се изплаща обезщетение (чл. 46 КСО);
- парично обезщетение при трудоустрояване вследствие на трудова злополука или професионална болест (чл. 47 КСО);
- пенсия за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест (чл. 78 КСО): размер на пенсията за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест (чл. 79 КСО);

[29]Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки
[30]Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести

- наследствени пенсии (чл. 83, ал.1 и ал. 3 и ал. 3 КСО).

Други

- Категория труд (чл. 104, ал. 1 КСО): Министерският съвет определя кой труд към коя категория се причислява, съобразно характера и особените условия на труд.
- Пенсиониране при условията на първа или втора категория труд: условия (осигурителен стаж и възраст) за придобиване право на пенсия (§ 4 от преходните и заключителните разпоредби на КСО); превръщане на осигурителния стаж от първа или втора категория в трета категория при пенсиониране за осигурителен стаж и възраст (чл. 104, ал. 2 – 9 КСО).
- Общи правила за пенсиите: дата на отпускане (чл. 94 КСО); спиране (чл. 95 КСО); прекратяване (чл. 96 КСО); възобновяване и възстановяване (чл. 97 КСО); ред за отпускане и изменение (чл. 98 КСО); изменяне или отменяне на разпореждането (чл. 99 КСО); осъвременяване на пенсиите (чл. 100 КСО); получаване на повече от една пенсия (чл. 101 КСО); преизчисляване на пенсията (чл. 102 КСО).
- Контрол(глава VII КСО). Контролът по спазването на нормативните актове по държавното обществено осигуряване във връзка с дейността, възложена на Националния осигурителен институт, се осъществява от контролните органи на Националния осигурителен институт (чл. 107 КСО).
- Отговорност за нарушения на разпоредбите на законодателството относно държавното обществено осигуряване (Раздел I на глава XXXXI „Административно-наказателна отговорност”).
- Отговорност за неизпълнение на задълженията за декларираме на данни пред Националната агенция за приходите и за внасяне на задължителни осигурителни вноски (Раздел III на глава XXXXI „Административнонаказателна отговорност”).

1.2.2. Нормативни актове в областта на БЗР с общо приложение [31]

1.2.2.1. Постановления, правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание нормативните актове по т. 1.2.1.[32]

1.2.2.1.1. Постановления, правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание Кодекса на труда

1.2.2.1.1.1. Наредба № 5 за съдържанието и реда за изпращане на уведомлението по чл. 62, ал. 5 от Кодекса на труда

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика на основание чл. 62, ал. 5 от КТ.
Обн., ДВ, бр. 1 от 2003 г., изм., бр. 39 от 2003 г., изм. и доп., бр. 88 от 2004 г., бр. 1 от 2006 г., попр., бр. 3 от 2006 г., изм. и доп., бр. 25 от 2006 г., изм., бр. 7 от 2008 г., бр. 1 от 2009 г., изм. и доп., бр. 1 от 2011 г., бр. 17 от 2011 г.
С наредбата са уредени условията, редът, случаите и начинът за подаване на уведомление от работодателя до компетентната териториална дирекция на Националната агенция за приходите, задълженията на страните по трудовото правоотношение и на компетентните държавни органи (ТД на НАП и Д „Инспекция по труда”).

- Ред и условия за подаване на уведомлението (чл. 1).
- Ред и условия за изпращане на уведомленията, както и техните видове (чл. 2).

[31]Нормативни актове – актове на Народното събрание, на Министерския съвет или на компетентни министри, издадени в съответствие със Закона за нормативните актове

- Срокове и случаи за изпращане на различните видове уведомления (чл. чл. 3, 3а, 6 и 7).
- Процедура по получаване на списъка на заверените уведомления и на списъка на неприетите уведомления, както и процедура по връчването на работника или служителя на завереното уведомление (чл. 4).
- Съдържание на различните видове уведомления (чл. 5 и чл. 5а).
- Ред и срокове за коригиране на данните при несъответствие между данните в завереното уведомление и условията по трудовия договор, и изпращане на ново уведомление (чл. 8).
- Указания за попълване на различните видове уведомления в приложенията към наредбата.

1.2.2.1.1.2. Наредба № 4 за документите, които са необходими за сключване на трудов договор

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика на основание чл. 62, ал. 7 от КТ.
Обн., ДВ, бр. 44 от 1993 г.
С наредбата са определени документите, необходими за сключване на трудов договор:

- задължителни документи (чл. 1);
- допълнителни документи (чл. 2);
- документи при възникване на трудово правоотношение въз основа на избор и конкурс (чл. 3).

1.2.2.1.1.3. Национална класификация на професиите и длъжностите (НКПД-2011)

Закон за администрацията (ЗА) - чл. 25; Заповед № РД01-514 от 12.07.2010 г.; Заповед № РД01-3 от 3.01.2011 г. за прилагане на структурата на Националната класификация на професиите и длъжностите, 2011; Заповед № РД01-931 от 27.12.2010 г.; Заповед № РД01-204 от 28.02.2011 г.; Заповед № РД01-426 от 30.05.2011 г; Заповед № РД01-529 от 30.06.2011 г.; Заповед № РД01-533 от 30.06.2011 г.; Заповед № РД01-952 от 29.12.2011 г.; Заповед № РД01-586 от 6.07.2012 г.

Наименованието на длъжността в трудовия договор се определя съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите, утвърдена със заповед на министъра на труда и социалната политика след съгласуване с председателя на Националния статистически институт.
Със Заповедта за прилагане на структурата на Националната класификация на професиите и длъжностите са определени задължения за:

- определяне на наименованието на длъжността съгласно Национална класификация на професиите и длъжностите;
- подаване на уведомление по реда но чл. 62 от Кодекса на труда до съответната териториална дирекция на НАП при настъпила промяна в длъжностното наименование.

1.2.2.1.1.4. Наредба за определяне на видовете работи, за които се установява намалено работно време

Наредбата е приета с ПМС № 267 от 2005 г. на основание чл.137, ал. 2 от КТ.
Обн. ДВ. бр.103 от 2005г., изм. ДВ. бр.68 от 2006г., изм. ДВ. бр.10 и 67 от 2009г.
С наредбата са определени видовете работи, извършвани при специфични условия и рискове за живота и здравето, които не могат да бъдат отстранени, ограничени или намалени, независимо от предприетите мерки, но намаляването на продължителността на работното време води до ограничаване на рисковете за здравето на работниците и служителите.

[32]В обхвата на точка 1.2.2. са включени: всички подзаконови нормативни актове, издадени на основание изрична разпоредба в КТ, ЗЗБУТ и КСО. Информацията е актуална към ДВ, бр. 64 от 21 август 2012 г.

Определени са:

- видовете работи, за които се установява 6-часов (чл. 2) и 7-часов (чл. 3) работен ден;
- процедурата за въвеждане на намалено работно време (чл. 5);
- продължителността на нощното работно време за работниците и служителите, ползващи намалено работно време (чл.6);
- правата на работниците и служителите по трудовото и осигурителното законодателство при въвеждане на намалено работно време (чл. 7);
- условието за установяване на намалено работно за работниците и служителите (чл. 4);
- правото на намалено работно време при специфични случаи (чл. 4а).

1.2.2.1.1.5. Наредба № 2 за реда за установяване задължение за дежурство или за разположение на работодателя

Наредбата е издадена от Министерството на труда и социалните грижи на основание чл. 139, ал. 5 от КТ.

Обн. ДВ. бр.38 от 1994г.
С наредбата се установява редът за определяне категориите работници и служители, за които поради особения характер на работата им може да се установява задължение да дежурят или да бъдат на разположение на работодателя, както и максималната продължителност на времето за дежурство и разположение и редът за отчитането му.
С наредбата са уредени въпросите, свързани със:

- дежурството (чл. 2, ал. 2);
- условията и редът за уговаряне на задължение за работника и служителя да бъде на разположение на работодателя (чл. 3, ал. 1);
- мястото на разположение (чл. 3, ал. 2);
- заплащането на работника и служителя за времето на разположение (чл. 3, ал. 3);
- отчитането на фактически извършената работа през времето на разположение и заплащането й като извънреден труд (чл. 3, ал.4);
- минималният размер на непрекъснатата междудневна и седмична почивка при полагане на извънреден труд на работника или служителя (чл. 3, ал. 5);
- месечният график за времето за дежурство, както и времето на разположение (чл. 4);
- максималната продължителност на времето на задължение за разположение и последователността в дните (чл. 5, ал. 1 – 2).

1.2.2.1.1.6. Наредба за работното време, почивките и отпуските

Наредбата е приета с ПМС № 72 от 1986 г. на основание чл.155, ал. 5 и чл. 173, ал. 1 на КТ.
Обн. ДВ. бр.6 от 1987г., изм. ДВ. бр.31, 55 и 59 от 1991г., изм. ДВ. бр.59 и 67 от 1993г., изм. ДВ. бр.38 от 1994г., изм. ДВ. бр.54 от 2001г., изм. ДВ. бр.103 от 2002г., изм. ДВ. бр.72 от 2004г., изм. ДВ. бр.24 и 103 от 2005г., изм. ДВ. бр.96 от 2006г., изм. ДВ. бр.1 от 2007г., изм. ДВ. бр.10 и 67 от 2009г., изм. ДВ. бр.21 от 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.19 от 2012г.
С наредбата са уредени въпросите, свързани със:

- разпределението и изчисляването на работното време (чл. 4а – 10);
- полагането на извънреден труд (чл. 15 – 18);

- платения годишен отпуск (чл. 22 – 43а): процедурата за изготвяне на графика за ползване на платения годишен отпуск (чл. 37а, ал. 1); условията, на които трябва да отговаря (чл. 37а, ал. 2); съдържанието на графика (чл. 37а, ал. 3); информиране на работници и служители за утвърдения график (чл. 37а, ал. 4); особени случаи (чл. 37б); допълване и изменение на графика (чл. 37в, ал. 1 – 2); отлагане на отпуска (чл. 37г – 38).
- отпускът поради бременност и раждане и за отглеждане на дете (чл. 45 – 49д);
- други видове отпуски (чл. 50 – 55): при встъпване в брак, при кръводаряване, при смърт на родител, дете, съпруг, брат, сестра и родител на другия съпруг или други роднини по права линия, при повикване на учебно мобилизационно мероприятие; за обучение; за две и повече живи деца; за приемен изпит в учебно заведение и др.

1.2.2.1.1.7. Наредба за определяне на видовете работи, за които се установява допълнителен платен годишен отпуск

Наредбата е приета с ПМС № 267 от 2005 г. на основание чл.156, ал. 2 на КТ.
Обн. ДВ. бр.103 от 2005г., изм. ДВ. бр.35 и 68 от 2006г., изм. ДВ. бр.10 и 67 от 2009г.
С наредбата са определени видовете работи, извършвани при специфични условия и рискове за живота и здравето, които не могат да бъдат отстранени, ограничени или намалени, независимо от предприетите мерки, за които се установява допълнителен платен годишен отпуск като допълнителна мярка за превенция на здравните рискове за работниците и служителите.
Наредбата урежда:

- правото на допълнителен платен годишен отпуск (чл. 2 – 3);
- условията за придобиване право на допълнителен платен годишен отпуск (чл.4);
- размерът и условията на допълнителен платен годишен отпуск (чл. 4, ал. 2 и ал. 3);
- процедурата за определяне на работниците и служителите с право на допълнителен платен годишен отпуск (чл. 4, ал. 4);
- договарянето на по- големи размери на допълнителен платен годишен отпуск (чл. 4, ал. 5).

1.2.2.1.1.8. Наредба № РД-07-2 за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика на основание чл. 281, ал. 5 на КТ.
Обн., ДВ, бр. 102 от 2009 г., попр., бр. 4 от 2010 г., изм., бр. 25 от 2010 г.
С наредбата са определени условията и редът за провеждане на обучение и инструктаж по безопасност и здраве при работа.
Наредбата урежда:

- задължението на работодателя за провеждане на обучение и/или инструктаж по безопасност и здраве при работа (чл. 2);
- целта на обучението по безопасност и здраве при работа (чл. 5);
- обхвата на лицата, за които се провежда обучение (чл. 6, ал. 1);
- формите и програмите за обучение (чл. 7);
- изисквания към лицата, провеждащи обучението (чл. 8);
- документиране (чл. 9);
- периодичност и място за провеждане на инструктажа (чл. 10);

- видове инструктаж (чл.10);
- обхват на видовете инструктаж (чл. 12 – 16).

1.2.2.1.1.9. Наредба № 3 за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването на основание чл. 284, ал. 3 на КТ.
Обн., ДВ, бр. 46 от 2001 г., изм. и доп., бр. 40 от 2008 г.
С наредбата са определени минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на лични предпазни средства при работа.
Наредбата не се прилага за: облекло, което не е специално предназначено за опазване на здравето и безопасността на работещия; лични предпазни средства, носени или използвани от военнослужещите, полицията и други служби за поддържане на обществения ред; спортна екипировка; отбранителна или възпираща екипировка за самозащита; устройства, вкл. и портативни, за откриване и сигнализиране на опасности и вредности.
Наредбата определя:

- условията за използване на личните предпазни средства (чл. 4);
- задълженията на работодателя за предоставяне на лични предпазни средства (чл. 5);
- изискванията към личните предпазни средства (чл. 6 – 7);
- задължения за информиране на работещите (чл. 12);
- задължения за обучение на работещите (чл. 13);
- задължения за оценката на личните предпазни средства (чл. 16 – 16а);
- процедура за определяне на работните места и видовете работа, при които се използват лични предпазни средства (чл. 17);
- изисквания свързани с предоставянето, използването, контролът и съхранението на личните предпазни средства (чл. 18 – 24).

1.2.2.1.1.10. Наредба № 11 за определяне на условията и реда за осигуряване на безплатна храна и/или добавки към нея

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването на основание чл. 285, ал. 2 КТ.
Обн., ДВ, бр. 1 от 2006 г.
С наредба са определени условията и редът за осигуряване на безплатна храна и/или добавки към нея на работниците и служителите, които работят в предприятия със специфичен характер и организация на труда:

- критерии за специфичен характер на труда (чл. 2, ал. 1);
- критерии за специфична организация на труда (чл. 2, ал. 2);
- задължение за осигуряване на тонизиращи или ободряващи напитки (чл. 3);
- процедура за определяне на работниците и служителите, вида и стойността на безплатната храна (чл. 7).

1.2.2.1.1.11. Наредба за заплатите на служителите в държавната администрация

Наредбата е приета с ПМС № 129 от 2012 г., на основание чл. 107а, ал. 9 КТ.

Обн., ДВ, бр. 49 от 2012 г.

С наредбата са определени структурата на заплатата, условията и редът за определяне и изменение на заплатите на служителите в държавната администрация.

Наредбата се прилага за служителите по служебно и по трудово правоотношение в държавната администрация при: възникване, изменение и прекратяване на служебното и трудовото правоотношение; разработването на вътрешните правила за заплатите и свързаните с тях други вътрешни актове; определяне и изменение на заплатите на служителите.

Наредбата определя:

- структурата на брутната работна заплата (чл. 3 – 6);
- определянето на индивидуалната основна месечна заплата (чл. 7 – 10);
- увеличението на индивидуалната основна месечна заплата (чл. 11 – 18).

1.2.2.1.1.12. Постановление № 300 на МС от 2011 г. за определяне нов размер на минималната работна заплата за страната

Постановлението е прието на основание чл. 244, т.1 от КТ.

Обн., ДВ, бр. 91 от 2011 г.

С постановлението се определя нов размер на минималната месечна работна заплата за страната – 290 лв. и на минималната часова работна заплата – 1,72 лв. при нормална продължителност на работното време 8 часа и при 5-дневна работна седмица.

Размерът на минималната месечна работна заплата се определя за пълен работен месец.

1.2.2.1.1.13. Наредба за структурата и организацията на работната заплата

Наредбата е приета с ПМС № 4 от 2007 г. на основание чл. 244, т. 2, чл. 261 КТ и § 121 от Закона за изменение и допълнение на КТ (ДВ, бр. 25 от 2001 г.).

Обн., ДВ, бр. 9 от 2007 г., доп., бр. 56 от 2007 г., изм. и доп., бр. 83 от 2007 г., изм., бр. 11 от 2008 г., изм. и доп., бр. 10 и 67 от 2009 г., доп., бр. 95 от 2011 г., изм., бр. 106 от 2011 г., бр. 21 от 2012 г., доп., бр. 49 от 2012 г.

С наредбата са определени:

- структурата на работната заплата: брутна работна заплата (чл. 3); основна работна заплата (чл. 4 – 5);
- видовете и минималните размери на допълнителните трудови възнаграждения: за извънреден труд (чл. 7); за нощен труд (чл. 8); за време на разположение (чл. 10); за образователна и научна степен „доктор" или за научна степен „доктор на науките", свързана с изпълняваната работа (чл. 11); за придобит трудов стаж и професионален опит (чл. 12); допълнителни трудови възнаграждения с постоянен характер (чл. 15);
- редът и начинът за определяне и изчисляване на трудовите възнаграждения на работниците и служителите (чл. 16 – 21);
- организацията на работната заплата - вътрешни правила за работната заплата (чл. 22).

Наредбата не се прилага за служителите по трудово правоотношение в държавната администрация, за които се прилага чл. 107а от Кодекса на труда.

1.2.2.1.1.14. Постановление № 147 на МС от 2007 г. за определяне на минималния размер на допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит

Обн., ДВ, бр. 56 от 2007 г.
С постановлението Министерският съвет определи минимален размер на допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит – 0,6 на сто за всяка година придобит трудов стаж и професионален опит.

1.2.2.1.1.15. Наредба № 3 за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците

Наредбата е издадена от министъра на народното здраве на основание чл. 287, ал. 1 КТ.
Обн., ДВ, бр. 16 от 1987 г., изм. и доп., бр. 65 от 1991 г., бр. 102 от 1994 г., бр. 78 от 2005 г.
С наредбата са определени изисквания към:

- организацията и провеждането на задължителните предварителни медицински прегледи на работниците:
- обхват на лицата, подлежащи на задължителен предварителен медицински преглед (чл. 2);
- производства и професии, за които са задължителни предварителните и периодични профилактични медицински прегледи на работещите с вредности, както и сроковете за провеждането им (приложение № 2, към чл. 2, ал. 2);
- лекарите-специалисти, участвуващи при провеждането на предварителните и периодичните прегледи на работещите с вредности и на необходимите изследвания (приложение № 3, към чл. 2, ал. 2);
- необходими документи за предварителните медицински прегледи (чл. 4 – 7);
- организацията и провеждането на задължителните периодични медицински прегледи на работниците:
- обхват на задължителните периодични медицински прегледи (приложение № 5, към чл. 8);
- обхват на лицата, подлежащи на задължителен периодичен медицински преглед (чл. 9 – 10);
- организацията и провеждането на задължителните периодични медицински прегледи на работещите при вредни за здравето условия на труд (чл. 17 – 29);
- анализа на резултатите от проведените задължителни периодични медицински прегледи на работниците (чл. 32 – 33).

1.2.2.1.1.16. Наредба за безплатното работно и униформено облекло

Наредбата е приета с ПМС № 10 от 2011 г. на основание чл. 296, ал. 1 от КТ.
Обн., ДВ, бр. 9 от 2011 г.
С наредбата са определени условията и редът за осигуряване на работниците и служителите с безплатно работно и униформено облекло.
Наредбата определя:

- задължение и ред за осигуряване на работниците и служителите на подходящо работно и/или униформено облекло (чл. 6);
- условия за ползване и срокове на износване (чл. 7 – 9);
- изисквания към работното и униформеното облекло (чл. 8);
- задължения на работниците и служителите (чл. 13 – 15).

1.2.2.1.1.17. Наредба за командировките в страната

Наредбата е приета с ПМС № 72 от 1986 г. на основание чл. 215 от КТ.
Обн. ДВ. бр.11 от 1987г., изм. ДВ. бр.21 от 1991г., изм. ДВ. бр.2 от 1994г., изм. ДВ. бр.62 от 1995г., изм. ДВ. бр.34 от 1997г., изм. ДВ. бр.40 от 1999г., изм. ДВ. бр.2 от 2008г., изм. ДВ. бр.2 от 2011г.
С наредбата са определени условията за командироване в страната, размерите на командировъчните пари (пътни, дневни и квартирни), редът за отчитането им, както и правата и задълженията на командиращите и командированите.
Наредбата определя изисквания, свързани със:

- работното време, възнагражденията и обезщетенията през времето на командировка (чл. 3 – 4);
- реда за командироване и съдържанието на заповедта (чл. 8 – 10);
- изплащането на пътни пари (чл. 11 – 18);
- заплащането на дневни пари (чл. 19 – 24);
- заплащането на квартирни пари (чл. 26 – 28);
- отчетността и контрола при командировка (чл. 29 – 32).

1.2.2.1.1.18. Наредба за служебните командировки и специализации в чужбина

Наредбата е приета с ПМС № 115 от 2004 г. на основание чл. 121, ал. 3, 215 КТ и чл. 86, ал. 3 от Закона за държавния служител.

Обн. ДВ. бр.50 от 2004г., доп. ДВ. бр.80 от 2004г., изм. ДВ. бр.86 от 2004г., изм. ДВ. бр.36 от 2005г., изм. ДВ. бр.96 от 2005г., изм. ДВ. бр.2 от 2006г., изм. ДВ. бр.23 и 98 от 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 2008г., изм. ДВ. бр.10 от 2009г., изм. ДВ. бр.73 от 2010г., изм. ДВ. бр.19, 105 и 106 от 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.61 от 2012г.
С наредбата са уредени условията и редът за командироване, осъществяване и отчитане на служебните командировки и специализации в чужбина, правата и задълженията на командиращите органи и на командированите лица.
Определени са:

- условията, по които задължително трябва да се постигне съгласие при командироване (чл. 5, ал. 3);
- задължение за предоставяне на информация по чл. 127, ал. 4 от Кодекса на труда (чл. 5, ал. 4);
- задължение за издаване на допълнителна писмена заповед при промяна в условията на командировка или специализация (чл. 9) ;
- условията и редът за командироване и за изпращане на специализация (раздел II);
- процедурата за издаване на заповед за командировка и специализация (чл. чл.5 до 11 вкл.) ;
- паричните средства за пътни, дневни, квартирни и други разходи (раздел III) ;
- паричните суми за командировъчни на персонала на сухоземни, въздухоплавателни и водни транспортни и специални средства (раздел IV) ;
- условията и редът за осъществяване на отчетност и контрол (чл. 35 – 40).

1.2.2.1.1.19. Наредба за работата на лицата, ненавършили 15–годишна възраст

Наредбата е приета с ПМС № 72 от 30.12.1986 г. на основание чл. 301, ал. 3 КТ.
Обн., ДВ, бр. 8 от 1987 г., изм. и доп., бр. 59 от 1993 г., изм., бр. 35 от 2001 г.
С наредбата се урежда реда за приемане на работа и условията на труд на лицата, ненавършили 15-годишна възраст, които могат да бъдат приемани на работа в областта на изкуствата.

- Сключване на трудов договор (чл. 2).

- Условия за сключване на трудов договор (чл. 3).
- Медицинско наблюдение (чл. 4).
- Режим на работа (чл. 5 – 6).
- Разпределение на работното време (чл. 7 – 8).

1.2.2.1.1.20. Наредба № 6 за условията и реда за даване на разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването на основание чл. 303, ал. 4 КТ.
Обн., ДВ, бр. 64 от 2006 г.
С наредбата се уреждат: редът за даване на разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години; задълженията на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на лицата, ненавършили 18 години; работите, процесите и местата, забранени за работа на лица, ненавършили 18 години.
Наредбата се прилага за лица, ненавършили 18 години, които работят по трудови правоотношения или са чираци по Закона за занаятите.
Наредбата не се прилага за: лица, ненавършили 15 години; учащи по време на учебната дейност, практика и стаж.
Наредбата определя задължения на работодателя за:

- оценка на риска (чл. 3);
- обхват на оценка на риска (чл. 4);
- оценка на специфичните рискове (чл. 5);
- информиране (чл. 6);
- забрани за работа (чл. 8 – 10);
- контрол и наблюдение на здравето (чл. 11 – 14);
- ред за даване на разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години (чл. 15 – 16).

1.2.2.1.1.21. Наредба № 7 за вредните и тежките работи, забранени за извършване от жени

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалните грижи и министъра на здравеопазването на основание чл. 307, ал. 3 КТ.
Обн., ДВ, бр. 58 от 1993 г.
С наредбата са определени видовете работи, които са тежки или вредни за здравето и за майчинските функции на жените (приложение към чл. 2):

- производства и видове работи от всички отрасли на народното стопанство, забранени за извършване от жени независимо от тяхната възраст;
- производства и видове работи от всички отрасли на народното стопанство, забранени за извършване от жени до 35-годишна възраст;
- производства и работи, в които не се допускат бременни през целия период на бременността и майки през периода на кърмене.

1.2.2.1.1.22. Наредба № РД-07-1 от 2.02.2012 г. за определяне на работните места, подходящи за трудоустрояване на лица с намалена работоспособност

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването на основание чл. 315, ал. 3 КТ.
Обн., ДВ, бр. 13 от 2012 г.
С наредбата са уредени условията и редът за определяне на работни места, подходящи за трудоустрояване на лица с намалена работоспособност, в процент от общия брой на работниците и служителите в зависимост от основната икономическа дейност.

1.2.2.1.1.23. Наредба за трудоустрояване

Наредбата е приета с ПМС № 72 от 1986 г., на основание чл. 316, ал. 2 КТ.
Обн., ДВ, бр. 7 от 1987 г., изм., бр. 52 от 1988 г., бр. 47 от 1990 г., изм. и доп., бр. 111 от 2001 г., изм., бр. 78 от 2005 г.
С наредбата са определени:

- редът за трудоустрояване на лицата с намалена работоспособност (чл. 1);
- създаването на комисии за трудоустрояване (чл. 2);
- решаването на спорове при трудоустрояване (чл. 3);
- специфичните правила за труда на работниците или служителите с над 50 на сто загубена работоспособност в специализираните предприятия (чл. 12 – 17).

1.2.2.1.1.24. Наредба № 5 за болестите, при които работниците, боледуващи от тях, имат особена закрила съгласно чл. 333, ал. 1 от Кодекса на труда

Наредбата е издадена от министъра на народното здраве и председателя на ЦС на БПС на основание чл. 333, ал. 1 КТ
Обн., ДВ, бр. 33 от 1987 г.
С наредбата са определени изисквания, свързани със:

- забрана за уволнение на работници и служители при частична ликвидация, при съкращение в щата или при спиране на работа за повече от 30 дни на предприятието (чл. 1);
- редът за представяне на медицински документи (чл. чл. 2 до 4 вкл.);
- искане на разрешение за уволнение (чл. 5);
- даване на разрешение или отказ (чл. 6).

1.2.2.1.1.25. Наредба за трудовата книжка и трудовия стаж

Наредбата е приета с ПМС № 227 от 23.11.1993 г. на основание чл. 356 КТ.
Обн., ДВ, бр. 102 от 1993 г., доп., бр. 48 от 2006 г., изм., бр. 10 от 2009 г., изм. и доп., бр. 16 от 2009 г., изм., бр. 67 от 2009 г., доп., бр. 73 от 2010 г.
С наредбата са определени изисквания, свързани с:

- редът и условията за издаване на трудова книжка, отчетността и вписването на данни в нея и съхранението й (раздел I);
- изчисляването и зачитането на трудов стаж, редът за установяване и документите за признаване на трудов стаж (раздел II).

1.2.2.1.2. Постановления, правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание на Закона за здравословни и безопасни условия на труд

1.2.2.1.2.1. Наредба № 7 за минималните изисквания, **Инструкция № 1 за работата и отчетността** за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването на основание на чл. 7, ал. 2 от ЗЗБУТ и чл. 276 от КТ.
Обн., ДВ, бр. 88 от 1999 г., изм., бр. 48 от 2000 г., изм., бр. 52 от 2001 г., изм. и доп., бр. 43 от 2003 г., изм., бр. 37 от 2004 г., изм. и доп., бр. 88 от 2004 г., бр. 40 от 18.04.2008 г.
С наредба са определени минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на всяко работно място и при използване на работното оборудване (чл. 1, ал. 1), свързани със:

- територия на предприятието: ограждане и обозначаване (чл. 11); пътища, организацията на транспорта и др. мерки за безопасност (чл. 13 – 15);
- производствени сгради, работни помещения и работни места: общи изисквания за: факторите на работната среда (чл. 18, ал. 1); работа в ограничени пространства (чл. 18, ал. 2 – 3); конструкция на сградите (чл. 19); технологични процеси и дейности с отделяне на прах, токсични и други вредни вещества, шум и вибрации над установената норма, наличие на йонизиращи лъчения, инфрачервена радиация, ултравиолетово лъчение, лазери, електромагнитни полета, с прегряващ микроклимат, мокри процеси и др. (чл. 20); почистване на работните места и работното оборудване (чл. 21); площ, височина и въздушно пространство на работните помещения (чл. 22 – 24); подвижните или фиксираните работни места на високо или ниско местоположение (чл. 24а); организация на работа, размери, подреждане на работното място (чл. 25 – 27);
- подове, стени, тавани и покриви на помещения (чл. 28 – 32);
- прозорци и капандури (чл. 33 – 34);
- врати и портали (чл. 35 – 45);
- електрически съоръжения и инсталации (чл. 46 – 47);
- пътни маршрути и опасни зони (чл. 48 – 55);
- места за товарене и разтоварване (чл. 56 – 59);
- аварийни пътища и изходи (чл. 60 – 68);
- работни места на открито (чл. 69 – 73);
- осветление на работните места (чл. 74 – 81);
- производствен микроклимат (чл. 82 – 96);
- прах, токсични и други вредни вещества (чл. 97 – 123);
- вентилация на работните места в помещенията (чл. 124 – 131);
- шум на работното място (чл. 132 – 138);
- вибрации на работните места (чл. 139 – 146);
- нейонизиращи лъчения в работната среда (чл. 147 – 163): електростатично поле (чл. 148 – 149); електромагнитните полета (чл. 150 – 161); лазери и лазерни системи (чл. 162 – 163);
- работно оборудване: общи изисквания за: производство, избор (чл. 164 – 165а) осигуряване на информация и инструкции за използване на работното оборудване (чл. 166); обучение (чл. 167 – 168); инсталиране и безопасна експлоатация (чл. 168а– 201); извършване на ремонтни работи (чл. 202); проектиране, изработване, внос, монтаж, техническо освидетелстване, поддържане, ремонт,

периодични прегледи и експлоатация на съоръжения с повишена (чл. 204 –205); повдигателни съоръжения (чл. 205а –206м); заваръчни работи (чл. 207); извършване на ръчни операции (чл. 208);

- придвижващо се работно оборудване (самоходно или несамоходно) (чл. 209 – 215);
- стълби (чл. 215а – 215з);
- скелета (чл. 215и – 215н);
- техники за достъп и позициониране чрез въжета (чл. 215о – 215п);
- организация на трудовата дейност (чл. 216 – 220);
- водоснабдителни и канализационни системи (чл. 221 – 222);
- борба с пожари (чл. 223 – 228);
- санитарно и битово обслужване (чл. 229 – 245);
- лични предпазни средства и специални работни облекла (чл. 246 – 247);
- дейност при аварии (чл. 248 – 251).

1.2.2.1.2.2. Наредба № 16 за физиологични норми и правила за ръчна работа с тежести

Наредбата е издадена от министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалната политика на основание чл. 11, ал. 3 от ЗЗБУТ.
Обн., ДВ, бр. 54 от 1999 г.
С наредба са определени: задълженията на работодателя и на работещите за осигуряване на здравословни и безопасни условия за извършване на ръчна работа с тежести, както и физиологичните норми и правилата за ръчна работа с тежести.

- Задължения на работодателя за: избягване на ръчната работа с тежести (чл. 3); предприемане на мерки, когато ръчната работа с тежести не може да бъде избегната (чл. 4); извършване на оценка на риска (чл. 5); осигуряване на информация, обучение и инструктаж (чл. 6 – 7); предварителна оценка на физическата годност на лицата за извършване на ръчна работа с тежести, периодична оценка на въздействието на ръчната работа с тежести върху работоспособността и здравето на работещите и медицински изследвания при оплаквания от работещите за появата на смущения на здравето, свързани с ръчната работа с тежести (чл. 8); ограничаване на ръчната работа с тежести от жени, както и забрана за бременни жени и родилки до 6-ия месец след раждането (чл. 9).
- Задължения на работещите за: точно изпълнение на дадените инструкции; за съдействие на работодателя за изпълнение на съответните мерки; за използване по предназначение техническите средства и оборудването, осигурени и предоставени от работодателя; повишава квалификацията и знанията си относно изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при ръчна работа с тежести (чл. 10).
- Физиологични норми и правила за ръчна работа с тежести: физиологични норми, когато анализът на ръчната работа с тежести не показва риск за здравето и безопасността на работещите (чл. 12); основни правила за организиране на ръчната работа с тежести (чл. 13).
- Показатели за оценка на риска за здравето и безопасността при ръчна работа с тежести: обща характеристика на товара; физическо усилие; характеристика на работната среда; характеристика на дейността; индивидуални рискови фактори (приложение към чл. 4, т. 4).

1.2.2.1.2.3. Наредба № 15 за условията, реда и изискванията за разработване и въвеждане на физиологични режими на труд и почивка по време на работа

Наредбата е издадена от министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалната политика на основание чл. 12, ал. 2 от ЗЗБУТ.
Обн., ДВ, бр. 54 от 1999 г.
С наредбата са определени условията, редът и изискванията за разработване и въвеждане на физиологични режими на труд и почивка по време на работа с цел осигуряване на устойчива работоспособност, намаляване на умората и опазване на здравето на работещите.

- Задължения на работодателя за: въвеждане (чл. 3, ал. 1 – 2) и възлагане (чл. 4) на физиологични режими на труд и почивка, както и оценка на работните места и оценка на риска за здравето и работоспособността на работещите (чл. 5).
- Задължения на работниците и служителите: да съдействат при разработването, въвеждането и оценката на режимите на труд и почивка. (чл. 3, ал. 3).
- Условия и ред за разработване и въвеждане на физиологични режими на труд и почивка по време на работа (чл. 8 – 11).
- Общи изисквания за разработване на физиологични режими на труд и почивка по време на работа: общо време за регламентирани почивки през работния ден (работната смяна), брой и видове почивки, продължителност и ред на ползване. (приложение към чл. 8, т. 1 – 10).
- Специфични изисквания за разработване на физиологични режими на труд и почивка по време на работа: при дейности с: тежко и много тежко физическо натоварване, локална мускулна работа, натоварване на малките мускулни групи, изразена двигателна монотонност, принудителна работна поза и голямо нервно-психично и нервно-сензорно напрежение; в отделни браншове; при сменна работа и др. (приложение към чл. 8, т. 11 – 18).

1.2.2.1.2.4. Наредба № 3 за формата, съдържанието, реда и начина за подаване и съхраняване на декларацията по чл. 15, ал. 1 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика на основание чл. 15, ал. 2 от ЗЗБУТ.
Обн., ДВ, бр. 19 от 2010 г., доп., бр. 43 от 2010 г.
С наредбата са определени:

- обхвата на задължените лица за подаване на декларация и мястото за подаването ѝ (чл. 2 – 3);
- формата и съдържанието на декларацията (приложение № 1 към чл. 4, ал. 1) и уведомлението, в случай, че няма промяна в обстоятелствата, подлежащи на декларираме (приложение № 2 към чл. 4, ал. 2);
- реда и начина за подаване и съхраняване на декларацията (чл. 4, ал. 3 – чл. 8);
- административнонаказателни разпоредби за лица, които нарушават изискванията на наредбата (чл. 9).

1.2.2.1.2.5. Наредба № 5 за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването на основание чл. 17 от ЗЗБУТ.
Обн., ДВ, бр. 47 от 1999 г.
С наредбата са определени редът, начинът и периодичността на извършване на оценка на риска (ОР) за здравето и безопасността на работниците и служителите.

- Общи изисквания за ОР: обхват на ОР (чл. 3); задължение на работодателя за прилагане на мерки на основата на ОР и за обсъждане в комитетите и групите по условия на труд (чл. 5).

- Организация на дейността за оценяване на риска: обхват на програмата за оценяването на риска (чл. 7); изисквания към оценителите на риска (чл. 8 –9); източници на информация за оценяване на риска (чл. 10); условия за преразглеждане на ОР (чл. 11).
- Процедура за оценяване на риска: етапи (чл. 14): класификация на трудовите дейности (чл. 15); идентифициране на опасностите при различните трудови дейности (чл. 16); определяне на работниците и служителите, изложени на опасности (чл. 17); определяне елементите на риска (чл. 18); оценка на риска (чл. 19); документиране (чл. 20).

1.2.2.1.2.6. Наредба № 3 за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата и профилактиката на професионалните рискове

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика на основание чл. 24, ал. 2 от ЗЗБУТ.
Обн., ДВ, бр. 91 от 1998 г.
С наредбата са определени функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията (органи за безопасност и здраве при работа) за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата и профилактиката на професионалните рискове.

- Изисквания към органите за безопасност и здраве при работа (чл. 3).
- Функции и направления в работата на органите за безопасност и здраве при работа (чл. 6).
- Задачи на органите за безопасност и здраве при работа: задължения за: осигуряване на БЗР (чл. 7 и чл. 10); контрол за спазване изискванията на нормативните актове в областта на БЗР (чл. 8 – 9).

1.2.2.1.2.7. Наредба № 3 за условията и реда за осъществяване дейността на службите по трудова медицина

Наредбата е издадена от министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалната политика на основание чл. 25б, ал. 4 от ЗЗБУТ.
Обн., ДВ, бр. 14 от 2008 г.
С наредбата са определени условията и редът за осъществяване дейността на службите по трудова медицина (СТМ).

- Право за създаване на СТМ (чл.2, ал. 2).
- Задължения на работодателя за: осигуряване на условия за осъществяване на дейностите, извършвани от СТМ (чл. 3).
- Условия за регистрация (чл. 6 – 9).
- Дейности, извършвани от СТМ: наблюдение, анализ и оценка на здравното състояние във връзка с условията на труд (чл. 11); оценка на риска за здравето и безопасността на работещите (чл. 12); разработване на препоръки за работодателя за преустройството на работното място, организацията на труда и трудовото натоварване на работещи, които се нуждаят от специална закрила (чл. 13); организиране и провеждане на обучение по БЗР (чл. 14).
- Изисквания за организация на дейността на службите по трудова медицина: правилник за устройството и дейността на СТМ (чл. 15); водене и съхраняване на документацията, удостоверяваща дейността на СТМ (чл. 16); за предаване, приемане и съхраняване на здравните досиета на работещите (чл. 17).
- Образци на документи за:
- Досие на работещите (приложение № 6).

1.2.2.1.2.8. Наредба № 4 от за обучението на представителите в комитетите и групите по условия на труд в предприятията

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването на основание чл. 30, ал. 1 от ЗЗБУТ.
Обн., ДВ, бр. 133 от 1998 г., изм. и доп., бр. 85 от 2000 г.
С наредбата са уредени редът, изискванията, съдържанието и обхватът на задължителното обучение на представителите на работодателя и на работниците и служителите в комитетите и групите по условия на труд в предприятията и на членовете на комисиите по социална дейност на кооперациите (представители).

- Видове обучения (чл. 4).
- Условия за провеждане на обученията (чл. 2 – 3, чл. 5 – 6).
- Организация на първоначалното обучение: продължителност и численост (чл. 7); форми на обучение, учебни програми, общ хорариум, задължителни теми, удостоверение за завършено обучение (чл. 9 – 11).
- Организация на ежегодното обучение: продължителност, изисквания към обучението (учебни програми, учебно-технически средства, лектори, учебни материали и пособия, документация) (чл. 12 - 14).
- Задължения на търговските дружества, едноличните търговци, организациите, центровете, звената и работодателите, които провеждат обучение (чл. 17).
- Образци на документи за:
- удостоверение за завършено първоначално обучение (приложение № 1);
- съдържание на годишния отчет, съгласно чл. 17 (приложение № 3).

1.2.2.1.2.9. Наредба за задължително застраховане на работниците и служителите за риска „трудова злополука”

Наредбата е приета с ПМС № 24 от 2006 г. на основание чл. 52, ал. 1 от ЗЗБУТ.

Обн., ДВ, бр. 15 от 2006 г., изм. и доп., бр. 68 от 2006 г., изм., бр. 46 от 2007 г., бр. 5 от 2010 г.
С наредбата са определени условията и редът за задължително застраховане за риска „трудова злополука” на работниците и служителите, които извършват работа, при която съществува опасност за живота и здравето им.

- Общи положения за задължително застраховане: обхват (чл. 2); разходи (чл. 3) и др.
- Обхват на застраховането за риска „трудова злополука”: право на задължително застраховане (чл. 4).
- Покрити застрахователни рискове и застрахователни суми (чл. 7 – 8).
- Застрахователни обезщетения: размер (чл. 9) и изплащане (чл. 10–13).
- Застрахователна премия (чл. 14–15).
- Сключване и срок на застраховката (чл. 16).
- Отговорност на застрахователя (чл. 17).

1.2.2.1.2.10. Наредба № РД 07/8 за минималните изисквания за знаци и сигнали за безопасност и/или здраве при работа

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика, министъра на извънредните ситуации и министъра на вътрешните работи на основание чл. 36, т. 2 от ЗЗБУТ.
Обн. ДВ. бр.3 от 2009г.

С наредбата са определени: минималните изисквания за осигуряване на знаци и сигнали за безопасност и/или здраве при работа; изискванията към знаците и сигналите и условията за тяхното използване.

- Видове знаци (чл. 4).
- Задължения на работодателя (чл. 5 –6).
- Изисквания към знаци, които включват използването на цвят за безопасност (чл. 9).
- Изисквания към знаци за въвеждане на забрани, предупреждения, задължения, както и за определяне на маршрутите за евакуация, на аварийните изходи и на местоположението на средствата за първа помощ (чл. 10, ал. 1).
- Изисквания към знаци за обозначаване на контейнери и тръби (чл. 10, ал. 2).
- Изисквания към знаци за обозначаване на местоположението и идентифицирането на пожарогасителните технически средства (чл. 10, ал. 3).
- Изисквания към знаци за маркиране на местата, където съществува риск от удар в препятствие или от падане (чл. 10, ал. 4).
- Изисквания към знаци за маркиране на транспортни маршрути (чл. 10, ал. 5)
- Изискванията към светещи знаци (чл. 11, ал. 1).
- Изисквания към звукови сигнали (чл. 11, ал. 2).
- Изисквания към сигналите, подавани с ръце (чл. 11, ал. 3).
- Възможности за заменяне (чл. 13) и за едновременно използване (чл. 14) на знаците и сигналите.
- Знаци и сигнали за обекти, където работят хора с увредено зрение или незрящи (чл. 15).
- Мерки за осигуряване на ефективността на всеки един знак или сигнал за безопасност и/или здраве при работа (чл. 16–22).

1.2.2.1.2.11. Наредба № 7 за минималните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с видеодисплеи

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването.
Обн., ДВ, бр. 70 от 2005 г.
С наредбата са определени минималните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с видеодисплеи.
Наредбата не се прилага за: шофьорски кабини и контролни кабини на транспортни средства или машини; компютърни системи, разположени на борда на транспортни средства; компютърни системи, предназначени за обществено ползване; преносими системи, които не се ползват продължително на работното място; калкулатори, касови апарати и всяко оборудване, което има малък екран за данни или измерване, който се изисква за директно ползване на оборудването; пишещи машини с екрани (чл. 2).
Определени са задължения на работодателя, свързани с:

- оценка на риска и предприемане на мерки за предотвратяване или намаляване на установените по рискове (чл. 3);
- провеждане на обучение, информиране и консултиране (чл. 5 – 7);
- организация на трудовата дейност по начин, осигуряващ периодични прекъсвания на работата с видеодисплеи (чл. 8);
- осигуряване на преглед на очите и оценка състоянието на зрението на лицата, работещи с видеодисплеи (чл. 9).

В приложение към чл. 4, ал. 1 са посочени изисквания към работните места за работа с видеодисплеи, относно: работното оборудване; работната среда и др. свързани с взаимодействие „оператор/компютър”.

Наредба № 5 за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работниците по срочно трудово правоотношение или временно трудово правоотношение

Наредбата е издадена от министъра на труда и социалната политика на основание чл. 36, т. 2 от ЗЗБУТ.
Обн., ДВ, бр. 43 от 2006 г.
С наредбата са определени допълнителни изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работниците по срочно трудово правоотношение или временно трудово правоотношение относно:

- предоставяне на информация, обучение или инструктаж по здравословни и безопасни условия на труд на работниците и служителите (чл. 4 и чл. 6 –7);
- осигуряване на медицинско наблюдение (чл. 5).

1.2.2.1.3. Постановления, правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание Кодекса за социално осигуряване

1.2.2.1.3.1. Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки

Наредбата е приета с ПМС № 263 от 1999 г. на основание чл. 57, ал. 3 от КСО.
Обн., ДВ, бр. 6 от 2000 г., изм., бр. 61 от 2000 г., изм. и доп., бр. 19 от 2002 г.
С наредбата са определени условията и редът за декларираме, установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки.

- Декларираме на трудовите злополуки: задължения за уведомяване и разследване в предприятието (чл. 2); декларираме на злополуката в териториалното поделение на НОИ (чл. 3 – 4); уведомяване Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда” и другите компетентни органи, в т.ч.прокуратурата (чл. 5).
- Образец на Декларация за трудова злополука (чл. 3, ал. 1).
- Разследване и установяване на трудовите злополуки: откриване на досие (чл. 6) и производството по разследване на злополуката (чл. 7); комисия за разследване на злополуката (чл. 8); документация за резултатите от разследването (чл. 10 – 11); издаване на разпореждане за приемане или за неприемане на злополуката за трудова (чл. 12).
- Регистриране и отчитане на трудовите злополуки: регистър на трудовите злополуки (чл. 14); информационна система за трудови злополуки (чл. 15); показатели за отчитане на трудовите злополуки (чл. 17 – 18).
- Регистър на трудовите злополуки (чл. 14).
- Показатели за отчитане на трудовите злополуки (чл. 17): коефициент на честота (Кч) – брой трудови злополуки на 1000 осигурени лица за трудова злополука и професионална болест; коефициент на тежест (Кт) - загубени календарни дни от трудови злополуки на едно осигурено лице; индекс на честота (Ич) - брой трудови злополуки на 1 млн. отработени човекочасове; индекс на тежест (Ит) - загубени календарни дни от трудови злополуки на 1 млн. отработени човекочасове.

1.2.2.1.3.2. Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести

Наредбата е приета с ПМС № 168 от 2008 г. на основание чл. 63 от КСО.
Обн., ДВ, бр. 65 от 2008 г., изм., бр. 5 от 2011 г.

С наредбата е определен редът за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести.

- Общи положения, свързани с потвърждаване или отхвърляне на професионалните болести (чл. 3).
- Съобщаване на професионалните болести (чл. 4 – 5).
- Проучване на професионалните болести (чл. 6).
- Потвърждаване и регистриране на професионалните болести: срокове, условия за потвърждаване (чл. 7 – 8), експертно решение и регистрационна карта за призната професионална болест (чл. 9 – 10), съхраняване на медицинското досие (чл. 11).
- Обжалване на професионалните болести (чл. 12 – 13).
- Регистрация и отчитане на професионалните болести (чл. 14 – 15).

1.2.2.1.3.3. Наредба № Н-8 от за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица

Наредбата е издадена от министъра на финансите на основание чл. 5, ал. 6 от КСО, чл. 73, ал. 6 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица и чл. 39, ал. 1 и чл. 40, ал. 5, т. 2 от Закона за здравното осигуряване.
Обн., ДВ, бр. 1 от 2006 г., изм. и доп., бр. 7 от 2007 г., бр. 8 от 2008 г., бр. 3 от 2009 г., бр. 1 от 2010 г., попр., бр. 2 от 2010 г., изм. и доп., бр. 11 от 2010 г., доп., бр. 58 от 2010 г., изм. и доп., бр. 83 от 2010 г., бр. 6 от 2011 г., бр. 55 от 2011 г., бр. 76 от 2011 г., бр. 5 и 68 от 2012 г.

С наредбата са определени сроковете, съдържанието, редът, начинът за събиране и съхраняване на данни от работодателите, осигурителите за осигурените от тях лица, осигурителни каси, както и от самоосигуряващите се лица за държавното обществено осигуряване, учителския пенсионен фонд, допълнителното задължително пенсионно осигуряване, здравното осигуряване, фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” и облагаемия доход и данъка за доходи от трудови правоотношения по смисъла на Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ).

- Декларация образец № 1 с данни за социално, здравно осигуряване, допълнително задължително пенсионно осигуряване, Учителски пенсионен фонд, фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” на осигурените лица и облагаемия доход по ЗДДФЛ (приложение 1, към чл. 2, ал. 1).
- Декларация образец № 3 „Данни за здравно осигуряване на лица, осигурени от републиканския бюджет и други" (приложение 2, към чл. 2, ал. 1).
- Декларация образец № 5 „Авансово внесени социални и здравноосигурителни вноски” (приложение 3, към чл. 2, ал. 1).
- Декларация образец № 6 „Данни за дължими вноски и данък по чл. 42 ЗДДФЛ” (приложение 4, към чл. 2, ал. 2).
- Декларация образец № 7 „Данни за възникване на задължение за внасяне на здравноосигурителни вноски на основание чл. 40, ал. 5, т. 1 от Закона за здравното осигуряване” (приложение 7, към чл. 2, ал. 3).
- Протокол за подаване на Декларациите по чл. 6, ал. 1, точки от 1 до 4 (приложение 5, към чл. 6, ал. 5).

1.2.2.1.3.4. Наредба за пенсиите и осигурителния стаж

Наредбата е приета с ПМС № 30 от 2000 г. на основание чл. 9, ал. 11 и чл. 106 от КСО.

Обн., ДВ, бр. 21 от 2000 г., изм. и доп., бр. 43 от 2000 г., бр. 61 и 81 от 2000 г., бр. 36 от 2001 г., бр. 19 от 2002 г., попр., бр. 21 от 2002 г., доп., бр. 74 от 2002 г.; изм. с Решение № 7581 от 26.07.2002 г. на ВАС на РБ - бр. 76 от 6.08.2002 г., в сила от 6.08.2002 г.; изм. с Решение № 11701 от 18.12.2002 г. на ВАС на РБ - бр. 119 от 27.12.2002 г., в сила от 27.12.2002 г.; изм. и доп., бр. 19 от 2003 г., бр. 25 от 2004 г., доп., бр. 68 от 2004 г., изм. и доп., бр. 24 от 2005 г., бр. 48 от 2006 г., бр. 15 от 2007 г., бр. 17 от 2008 г., бр. 1 и 16 от 2009 г., изм., бр. 79 от 2009 г., изм. и доп., бр. 84 от 2009 г., изм., бр. 87 от 2009 г., изм. и доп., бр. 2 от 2010 г., бр. 13 от 2011 г., бр. 16 от 2012 г.

С наредбата са определени условията и реда за отпускане и изплащане на пенсиите.

- Общи разпоредби, свързани с отпускане, изменение, осъвременяване, спиране, възобновяване, прекратяване и възстановяване на пенсиите и добавките към тях. (чл. 1 – 14).
- Пенсии за осигурителен стаж и възраст: правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст (чл. 15); превръщане на трудовият стаж от първа и втора категория в осигурителен стаж от трета категория (чл. 16, 17 и 18а); право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по § 4, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на КСО (чл. 16а); право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 69 от КСО (чл. 17а); учителски стаж и право на пенсия по условията на § 5, ал. 1 и 4 от преходните и заключителните разпоредби на КСО (чл. 19 – 19а); изчисляване размера на пенсията (чл. 20); преизчисляване размера на пенсията (чл. 21).
- Пенсии за инвалидност: правото на пенсия за инвалидност (чл. 22 – 22а), вкл. при осигурителен стаж от различни категории (чл. 23, ал. 1); изчисляване размера на пенсията (чл. 25 – 26 и чл. 29); право и размер на пенсията за инвалидност в случаи на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане (чл. 28); пенсия за инвалидност и добавка за чужда помощ на лицата, които не са навършили възрастта по чл. 68, ал. 1 КСО и когато са я навършили (чл. 30, ал. 1 – 2). преосвидетелстването на лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане и определяне размера на пенсията (чл. 30, ал. 3 – 7).
- Установяване и зачитане на осигурителен стаж и осигурителен доход.
- Зачитане и изчисляване на осигурителен стаж (чл. 37 – 39); установяване и зачитане на осигурителен стаж и осигурителен доход (чл. 40 – 45а).
- Определяне на дохода, от който се изчисляват пенсиите (чл. 46 – 49б).
- Общи разпоредби по изплащане на пенсиите (чл. 50).
- Начини за изплащане на пенсиите: чрез пощенски станции (чл. 51 – 53); по изплащателен картон (чл. 54 – 62); с пенсионен запис (чл. 63); на упълномощени лица (чл. 64); при смяна на адреса на получаване на пенсията (чл. 65 – 66); чрез банки или други платежни институции (чл. 67 – 77); по международни договори за лица с постоянен адрес в чужбина (чл. 78 – 82); отпуснати по международен договор на лица, постоянно или продължително пребиваващи в Република България (чл. 83).
- Добавки и удръжки при изплащане на пенсиите (чл. 84 – 88).

1.2.2.1.3.5. Наредба за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски

Наредбата е приета с ПМС № 263 от 30.12.1999 г. на основание чл. 6, ал. 13 от КСО.

Обн., ДВ, бр. 6 от 2000 г., изм. и доп., бр. 83 от 2000 г., бр. 36 от 2001 г., бр. 19 от 2002 г., бр. 10 от 2003 г., бр. 21 от 2004 г., доп., бр. 1 от 2006 г., изм. и доп., бр. 81 от 2006 г., изм., бр. 1 от 2007 г., изм. и доп., бр. 15 от 2007 г., бр. 20 от 2008 г., бр. 12 от 2009 г., доп., бр. 16 от 2009 г., изм. и доп., бр. 67 и 84 от 2009 г., бр. 2 от 2010 г., бр. 14 от 2011 г., бр. 16 от 2012 г.

- Елементи на възнаграждението и доходите за определяне на осигурителните вноски: осигурителни вноски за лицата по чл. 4, ал. 1 и 2 от КСО (чл. 1, ал. 1); осигурителни вноски за лицата, работещи по трудови правоотношения (чл. 1, ал. 2); определяне на минималния месечен осигурителен доход (чл. 1, ал. 3 – 4); осигурителни вноски за лицата, работещи по договори за управление и контрол на търговски дружества, еднолични търговци, неперсонифицирани дружества, както и за синдиците и ликвидаторите (чл. 1, ал. 5); осигурителни вноски за лицата, упражняващи трудова дейност и получаващи доходи на изборни длъжности (чл. 1, ал. 6); Осигурителните вноски за специализантите, които получават възнаграждение по договор за обучение за придобиване на специалност от номенклатурата на специалностите (чл. 1, ал. 7).
- Случаи, при които не се начисляват и внасят осигурителни вноски (чл. 1, ал. 8).
- Осигурителни вноски по чл. 9, ал. 3, т. 1 – 3 от КСО и възнаграждението, върху което се внасят (чл. 1а).
- Осигурителни вноски за социални разходи и задължителни застраховки (чл. 2 – 2а).
- Осигурителен доход, върху който се правят осигурителни вноски: елементи на осигурителния доход (чл. 3, ал. 1); осигурителен доход за самоосигуряващите се лица (чл. 3, ал. 2 – 4); осигурителен доход за морските лица (чл. 3а).

1.2.2.1.3.6. Наредба № 1 от за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация

Наредбата е издадена от председателя на Надзорния съвет на Националния осигурителен институт на основание чл. 13в, ал. 4 от КСО.
Обн., ДВ, бр. 17 от 2007 г., изм., бр. 6 от 2009 г., бр. 2 от 8.01.2010 г., изм. и доп., бр. 14 от 2012 г.
С наредбата се регламентират: условията за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация от средствата на: фонд „Общо заболяване и майчинство”; фонд „Пенсии”; фонд „Трудова злополука и професионална болест”; фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност”, както и редът за провеждане на процедура за избор на юридически лица - изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация.

- Условия за придобиване правото на парични помощи за профилактика и рехабилитация (чл. 2); обхват на паричната помощ (чл. 3 – 4).
- Условия и ред за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация: документи за необходимостта от провеждане на профилактика и рехабилитация, резервации за постъпване при изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация; документи за постъпване при изпълнителите на дейността по профилактика и рехабилитация; назначаване на диагностичните и терапевтичните процедури; задължения на изпълнителите на дейността по профилактика и рехабилитация; отчитане на разходите за диагностични и терапевтични процедури, нощувки и частична парична помощ за хранене; регистър с база данни за лицата, ползвали парични помощи за профилактика и рехабилитация (чл. 5 – 17).
- Условия и ред за провеждане на процедура за избор на изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация (чл. 18 – 30).

1.2.2.1.3.7. Методика за реда и начина на определяне размера на осигурителната вноска за трудова злополука и професионална болест

Методиката е приета с ПМС № 304 от 2004 г. на основание чл. 64, ал. 3 от КСО.
Обн., ДВ, бр. 103 от 2004 г.

С методиката са уредени редът и начинът за определяне от Националния осигурителен институт на размерите на осигурителните вноски за фонд „Трудова злополука и професионална болест” на държавното обществено осигуряване по групи икономически дейности съгласно Националната класификация на икономическите дейности.

Определени са показателите за диференциране на осигурителната вноска в съответствие със степента на риска за икономическата дейност:

- разходи за краткосрочни и дългосрочни обезщетения;
- коефициент на честота и коефициент на тежест за трудовите злополуки и професионалните болести;
- брой на осигурените лица и осигурителния им доход;
- приходи от осигурителни вноски.

1.2.2.1.3.8. Наредба за категоризиране на труда при пенсиониране

Наредбата е приета с ПМС № 235 от 1998 г. на основание чл. 104, ал. 1 от КСО.

Обн., ДВ, бр. 123 от 1998 г., изм. и доп., бр. 114 от 1999 г., доп., бр. 79 от 2000 г., изм. и доп., бр. 64 от 2001 г., изм., бр. 13 от 2011 г.

С наредбата се определя кой труд към коя категория се причислява съобразно характера и особените условия на труд.

Изчерпателно е определен обхвата на:

- първа категория труд при пенсиониране (чл. 1);
- втора категория труд при пенсиониране (чл. 2);
- трета категория труд при пенсиониране (чл. 3).

1.2.2.1.3.9. Инструкция № 13 за прилагане на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране

Инструкцията е издадена от управителя на Националния осигурителен институт на основание § 4 на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране .

Обн., ДВ, бр. 94 от 2000 г., доп., бр. 62 от 2001 г., изм. и доп., бр. 74 от 2001 г., изм., бр. 84 от 2002 г., изм. и доп., бр. 63 от 2005 г., бр. 41 от 2006 г., бр. 56 от 2006 г., изм., бр. 17 от 2007 г., изм. и доп., бр. 109 от 2008 г., доп., бр. 77 от 2011 г.

С инструкцията е определен обхвата на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране (НКТП) и изискванията за категоризиране на труда на работещите в дейности, производства, работни места и професии.

- Задължения на работодателя при: изготвяне на документи за осигурителен стаж (чл. 3); настъпване на промени, които могат да доведат до промяна в условията, обуславящи категорията труд (чл. 5).
- Определяне на категорията труд на работещи по повече от един трудов договор с един или повече работодатели (чл. 4).
- Условия и ред за промени в инструкцията и в списъците, които се утвърждават от управителя на НОИ (чл. 5 – 7).
- Обхват на първа категория труд (чл. 8).
- Обхват на втора категория труд (чл. 9).
- Задължителни списъци, утвърдени от управителя на НОИ: Списък на професиите и длъжностите в АЕЦ „Козлодуй” по чл. 1, т. 5, буква „а” от НКТП (приложение № 1 към чл. 8, ал. 6); Списък на професиите в АЕЦ „Козлодуй” по чл. 1, т. 5, буква „б” от НКТП (приложение № 2 към чл. 8, ал. 7); Списък на професиите в АЕЦ „Козлодуй” по чл. 1, т. 6 от НКТП (приложение № 3 към чл. 8, ал. 8); Списък на професиите в „Кремиковци” - АД, по чл. 1, т. 7 от НКТП (приложение № 4 към чл. 8, ал. 13).

1.2.2.1.3.10. Инструкция № 1 за работата и отчетността с болничните листове за временна неработоспособност

Инструкцията е издадена от управителя на Националния осигурителен институт на основание чл. 37, ал. 5, т. 2 от КСО.
Обн., ДВ, бр. 44 от 2011 г.
Инструкцията регламентира условията и реда за работата и отчетността с бланката „Болничен лист за временна неработоспособност” НОИ МЗ № 606.

- Получаване, разпределяне, съхраняване и отчитане на бланките болнични листове (чл. 4 – 15).
- Попълване на бланките болнични листове (чл. 16 – 32).
- Издаване, обработване и движение на болничните листове (чл. 33 – 39).
- Контрол върху работата и отчетността с болничните листове за временна неработоспособност (чл. 40 – 46).

1.2.2.1.3.11. Заповед № 232 от 2006 г. за утвърждаване образец на Декларация за трудова злополука

Заповедта е издадена от управителя на Националния осигурителен институт на основание чл. 3, ал. 1 от Наредбата за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки
Обн., ДВ, бр. 53 от 2006 г.
Определени са четири групи данни, които се вписват в образеца на декларация:

- за осигурителя;
- за пострадалия;
- за злополуката;
- за увреждането.

1.3. Нормативни актове в областта на БЗР, приложими за икономическата дейност/бранша

1.3.1. Постановления, правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание Кодекса на труда

1.3.1.1. Правилник за безопасност и здраве при работа по електрообзавеждането с напрежение до 1000 V

Издаден от министъра на енергетиката и енергийните ресурси и министъра на труда и социалната политика, на основание чл. 276, ал. 1 от КТ, обн., ДВ, бр. 21 от 11.03.2005 г., изм. ДВ. бр.17 от 25 Февруари 2011г., в сила от 1.06.2005 г.
Правилникът определя минималните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа по електрообзавеждането на потребители на електрическа енергия за напрежение до 1000 V, наричани "потребител", независимо от формата на собственост на средствата за производство:

- Организация за безопасност при работа по електрообзавеждането (част първа):

1 общи положения (глава първа);
2 основни изисквания за безопасност (глава втора);
3 организационни мерки за безопасност (глава трета);
4 технически мерки за безопасност (глава четвърта);
5 лични предпазни средства и средства за колективна защита (глава пета).

- Правила за безопасност при извършване на работи по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V (част втора).

1.3.1.2. Наредба №2 от 30.01.1987г. за продължаване действието на единните правилници по безопасността на труда.Издадена от председателя на Комитета по труда и социалното дело и председателя на ЦС на БПС, обн., ДВ, бр. 43 от 5.06.1987 г., изм., бр. 37 от 16.05.1989 г.

С наредбата се продължава прилагането и след 1 януари 1987 г. на 22 единни правилника по безопасността на труда, в т.ч.:

1.3.1.3. Правилник № Д-06-002 от 1970 г. за защита на съобщителните линии от опасно и смущаващо електромагнитно влияние на електропроводните линии и за допустимите минимални сближения, утвърден от МТСГ

Правилникът е утвърден от Началника на Инспекцията за надзор по безопасността на труда с писмо № VI-1628 от 13.03.1970г., в сила от 01.07.1971г.

Правилникът обхваща въпросите за защита за защитата на въздушните и кабелните съобщителни линии и обслужващия ги персонал от влиянието на силнотокови линии. Под "защита" се разбира както защитеността на веригите и апаратите, включени в тях, от опасно и смущаващо силнотоково влияние, така и защитеността на съобщителните линии от пряко попадане под напрежението на силнотокови линии при пресичания и сближения с тях. По отношение на изчисленията на силнотоковото влияние върху линиите за съобщения правилникът разглежда само влияещите линии високо напрежение с променлив ток 50Hz. Влиянието на електропроводните линии за ниско напрежение не се изчислява. (чл. 1)
Правилникът не се отнася за:

а) Вериги за съобщения, сигнализация и телемеханика, окачени на стълбовете на силнотокова линия и предназначени за обслужване на електроенергийни системи;

б) Вериги за съобщения, сигнализация и телемеханика, подложени на силнотоково влияние или окачени съвместно със силнотокови проводници, ако работят при специален режим на обслужване и отделни в случая правилници;

в) кабели за съобщения, сигнализация и телемеханика, които са положени съвместно със силнотокови кабели и са предназначени за обекти на електроенергийното стопанство;

г) радиотранслационни линии или вериги по отношение на влиянието на силнотокови линии върху тях. (Чл. 2)

Правилникът определя:

- Основните използвани термини и определения (чл. 3 - 14);
- Задължения, собственост и разпореждания (чл.15 - 26);
- Изискванията при сближения и пресичания на съобщителни линии с електропроводни линии, вкл.:
  - Сближения и пресичания на въздушни съобщителни линии, въздушни радиотранслационни линии и линии с въздушни кабели с въздушни електропроводни линии -ВН (Чл. 27 - 40);
  - Сближения и пресичания на въздушни съобщителни линии с електрифицирани жп. линии, трамвайни и тролейбусни линии (чл. 41 - 46);
  - Сближения и пресичания на подземни кабелни съобщителни линии (КСЛ) с въздушни електропроводни линии ВН, с електрифицирани жп. линии и с трамвайни линии (чл. 47 - 56);

- Сближения и пресичания на подземни кабелни съобщителни линии с подземни кабелни електропроводни линии с високо или ниско напрежение (чл. 57 - 66);
- Сближения и пресичания на въздушни и подземни съобщителни линии с въздушни електропроводни линии с напрежение до 1000V вкл. (чл. 67 - 82);

- Опасно електромагнитно влияние на силнотокови линии върху съобщителни линии, вкл.:
  - Условия и норми за електромагнитно влияние (чл. 83 - 96);
  - Изчисляване на опасното влияние на силнотокови линии върху съобщителни линии (Чл. 97 - 105);
  - Мерки за защита на съобщителните линии от опасни индуктирани напрежения (чл. 106 - 110);
- Изчисляване на смущаващото влияние на електропроводна линия за високо напрежение (ЕЛ-ВН) и електрифицирани с променлив ток 50Hz жп. линии върху съобщителни линии, вкл.:
  - Определяне и норми за смущаващите напрежения и токове (чл. 111 - 121);
  - Изчисляване на смущаващото влияние на въздушна електропроводна линия за високо Напрежение (ВЛ-ВН) върху съобщителен нискочестотен канал (чл. 122 - 126);
  - Изчисляване на смущаващото влияние на електрифицирани с променлив ток жп. линии върху съобщителен нискочестотен канал (чл. 127 - 131);
- Приложение 1 Направляващи стойности за специфичната проводимост на земята σ при честота на тока f=50Hz
- Приложение №2. Коефициент на екраниращото действие на релсите Sp в близката зона на електрифицирана жп. линия.

1.3.1.4. Правилник № Д-06-001 от 1970 г. по безопасността на труда при работа на въздушни и кабелни съобщителни линии и мрежи, утвърден от МТСГ;

- С правилника се определят изискванията за безопасност на труда при строителство, поддържане и ремонт по въздушни и кабелни съобщителни линии и мрежи (ВКСЛМ). Тъй се прилага от всички юридически и физически лица, които извършват такава дейност. Правилникът не се отнася за работи и дейности по въздушни и кабелни съобщителни линии и мрежи, когато са от самостоятелните мрежи и трасета на Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи.
- По смисъла на правилника "Въздушна или кабелна съобщителна линия" е съвкупността от далекосъобщителни съоръжения за проводниково пренасяне на електромагнитни сигнали, която се ограничава от главен разпределител и/или крайно устройство.

Правилникът определя:

- Изискванията към персонала (чл.12-13) по отношение: минимална навършена възраст (18г.); липса на медицински противопоказания; наличие на квалификационна група по електробезопасност. По смисъла на Правилника "Квалификационна група по електробезопасност при работа по ВКСЛМ" е правоспособността за извършване на работи по въздушни и кабелни съобщителни линии и мрежи, свързани с опасност от поражения от електрически ток, при определена степен на теоретични знания и практическо умение. Изискванията към квалификацията на персонала са регламентирани в Приложение №2 към Правилника.
- Организационни и технически мероприятия за осигуряване на безопасни условия на труд (чл.14-32):
  - организационни мероприятия : оформяне на работа с наряд (разрешение); оформяне на завършване на работата и закриване на наряда; издаване на устно нареждане (оформяне на работа без наряд); контролиране за спазването на изискванията по безопасност на труда.

- Технически мероприятия: проверка комплектността и изправността на използваните инструменти, приспособления и машини; изключване на напрежението; поставяне на предупредителни знаци, табелки и предпазни ограждения; проверка за отсъствие на напрежение.

- Изискванията за извършване на работа с ръчни и преносими инструменти и приспособления (чл.33-46)
- Изискванията за извършване на товаро- разтоварни работи и складиране на материали (чл.47-74)
- Изискванията за работа със строителни и подемно- транспортни машини и съоръжения, компресорни уредби и преносими двигател- генератори за променливо напрежение (чл.75-104)
- Правилата за строителство, поддържане и ремонт на въздушни съобщителни линии и мрежи (чл.76-180):
  - направа на просека;
  - изкопаване на дупки за стълбове;
  - изправяне и подменяне на стълбове и приставки;
  - работа по стълбове;
  - монтаж и демонтаж на въздушни съобщителни линии;
  - строително- монтажни работи по въздушни кабелни линии;
  - поддържане и ремонт на въздушни съобщителни линии и мрежи;
  - работа по радиотранслационни линии и мрежи.
- Правилата за строителство, поддържане и ремонт на кабелни съобщителни мрежи (чл.181- 287):

– изкопни работи;
– изграждане на подземна телефонна тръбна мрежа;
– кабелни шахти, тунели, колектори, необслужвани усилвателни и регенераторни пунктове;
– директно полагане на съобщителен кабел в изкоп;
– изтегляне на съобщителен кабел в подземна телефонна тръбна мрежа;
– работа по съобщителни кабели;
– работа по съобщителни кабели с въздух (газ) под налягане;
– работа по радиотранслационни кабели;
– работа по съобщителни кабели с дистанционно захранване;
– измерване на електрически и оптични параметри по съобщителни кабелни линии.

- Правилата за строителство и експлоатация на съобщителни линии, подложени на опасни електромагнитни влияния (чл.288-313).

– По смисъла на Правилника "Въздушни или кабелни съобщителни линии, подложени на опасни електромагнитни влияния" са линиите, в проводниците на които временно или постоянно се индуктират спрямо земя напрежения, създаващи опасност за живота и здравето на лицата, поддържащи и/или експлоатиращи линиите и станционните съоръжения.

- Изисквания към противопожарната охрана (чл.314-322)
- Дейности при бедствия, аварии и злополуки (чл.323-328): задължение на работодателя за изготвяне на план за действие при бедствия и аварии; изисквания към плана за действие.

1.3.2. Постановления, правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание ЗЗБУТ, които не са обхванати от нормативните актове с общо приложение

1.3.2.1. НАРЕДБА № 5 от 11.06.2010 г. за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на изкуствени оптични лъчения

Издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 49 от 29.06.2010 г.

Наредбата се издава на основание чл. 36, т. 2 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд.

С наредбата се въвеждат разпоредбите на Директива 2006/25/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2006 г. относно минималните изисквания за здраве и безопасност, свързани с експозицията на работещите на рискове на физични агенти (изкуствени оптични лъчения) (Деветнадесета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО).

- Наредбата определя:

– минималните изисквания за защита на работещите от съществуващи или потенциални рискове за здравето и безопасността, причинени от експозиция на изкуствени оптични лъчения върху очите и кожата;
– граничните стойности на експозиция на изкуствени оптични некохерентни лъчения (Приложение № 1);
– граничните стойности на експозиция на лазерни (кохерентни) оптични лъчения (Приложение № 2).
– Наредбата регламентира задълженията на работодателя, свързани с осигуряване на БЗР, в т.ч.:

- оценка, измерване и/или изчисление на нивата на експозиция (чл.3-4);
- оценка на риска, включваща (чл.5): нивото, спектралния обхват (обхват дължини на вълната) и продължителността на експозиция с изкуствени оптични лъчения; граничните стойности на експозиция на изкуствени оптични некохерентни лъчения и на лазерни (кохерентни) оптични лъчения; всеки ефект върху здравето и безопасността за рискови групи работещи, които са с особена чувствителност към експозиция на оптични лъчения; всеки възможен ефект върху здравето и безопасността на работещите, който е резултат от взаимодействието между оптични лъчения и фотосенсибилизиращи вещества на работното място; всеки косвен ефект, като временно ослепяване, експлозия или пожар; наличието на заместващо работно оборудване, предназначено за намаляване на нивата на експозиция на изкуствени оптични лъчения; наличието на подходяща информация, получена от здравното наблюдение, включително и публикувана информация; наличието на няколко източника на изкуствени оптични лъчения на работното място; класификацията, прилагана към лазерите, съгласно БДС EN 60825-1, и по отношение на всеки изкуствен източник, който е възможно да причини увреждане, подобно на това от лазери клас 3B или 4, както и всяка друга подобна класификация; информацията, предоставена от производителите на работно оборудване с източници на оптични лъчения, когато то отговаря на разпоредбите на Закона за техническите изисквания към продуктите и другите нормативни актове за оценяване и удостоверяване съответствието на продуктите със съществените изисквания към тях.
- намаляването на рисковете от експозиция на изкуствени оптични лъчения (чл.6)
- осигуряване на работещите, изложени на рискове от изкуствени оптични лъчения при работа, и/или на техните представители необходимите информация и обучение, свързани с резултатите от оценката на риска (чл.7)
- осигуряване здравно наблюдение на работещите съгласно изискванията на Закона за здравословни и безопасни условия на труд и Наредба № 3 от 1987 г. за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците с цел превенция и навременно откриване на всички неблагоприятни последици за здравето и превенция на всички дългосрочни рискове за здравето и рискове от хронични заболявания в резултат на експозиция на оптични лъчения (чл.9-13).

1.4. Нормативни актове от други области на националното законодателство, които уреждат и въпроси, свързани с БЗР

1.4.1. Нормативни актове от други области на националното законодателство, които уреждат и въпроси, свързани с БЗР с общо приложение

1.4.1.1. Закони

1.4.1.1.1. Закон за техническите изисквания към продуктите (ЗТИП)

Обн., ДВ, бр. 86 от 1999 г., изм., бр. 63 от 2002 г., изм. и доп., бр. 93 от 2002 г., изм., бр. 18 от 2003 г., доп., бр. 107 от 2003 г., изм. и доп., бр. 45 от 2005 г., доп., бр. 77 от 2005 г., изм., бр. 88, 95 и 105 от 2005 г., бр. 30 от 2006 г., доп., бр. 62 от 1.08.2006 г., изм. и доп., бр. 76 от 2006 г., доп., бр. 41 от 2007 г., изм. и доп., бр. 86 от 2007 г., изм., бр. 74 от 2009 г., изм. и доп., бр. 80 от 2010 г., бр. 38 от 2011 г., изм., бр. 38 и 53 от 2012 г.

1 Предмет: Законът урежда:

- реда за определяне на съществените изисквания към продуктите, които са предназначени за пускане на пазара и/или за пускане в действие;
- задълженията на лицата, които пускат продукти на пазара и/или ги пускат в действие;
- реда за определяне на правата и задълженията на производителите и лицата, които извършват дейностите по оценяване на съответствието на продуктите със съществените изисквания и/или изискванията за екопроектиране;
- надзора на пуснатите на пазара и/или пуснатите в действие продукти, за които има определени съществени изисквания и/или изисквания за екопроектиране и такива, които осигуряват изпълнението на съществените изисквания към строежите;
- техническия надзор за спазване на техническите изисквания, правилата и нормите за устройството или монтажа и за безопасна експлоатация на съоръженията с повишена опасност;
- условията за издаване на лицензии за осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност;
- условията за вписване в регистър на лицата, осъществяващи поддържане, ремонтиране и преустройване на съоръжения с повишена опасност.

Законът има за цел да:

- създаде условия, които гарантират пускането на пазара и/или пускането в действие на продукти, които не застрашават живота и здравето на хората, безопасността на домашните животни, интересите на потребителите и опазването на околната среда и вещите, когато продуктите са правилно монтирани, поддържани и се използват по предназначение;
- уеднакви съществените изисквания към продуктите със съществените изисквания, приети в Директивите на Европейския съюз от „Нов подход”, и да осигури условия за взаимно признаване на резултатите от оценяване на съответствието и за интегриране в единния пазар на Европейския съюз.

Със ЗТИП са определени:

- условия за пускане на пазара и/или пускане в действие на продуктите (чл. 3);
- задължения за оценяване и удостоверяване на съответствието (чл. 4);
- задължения за производители, вносители и търговци (чл. 4а – 4б);
- съответствие между хармонизираните европейски стандарти и съществените изисквания към продуктите и/или на изискванията за екопроектиране (чл. 5);
- ред за определяне на съществените изисквания към продуктите (глава втора);
- процедури за оценяване на съответствието (чл. 8);
- разрешение за оценяване на съответствието (чл. 9), ред и условия за издаването му (чл. 10 – 12б);

- съдържание на разрешението за извършване на оценяване на съответствието (чл. 14);
- задължения на нотифицираните органи (чл. 14а – 14б);
- контрол за спазване на условията по издадено разрешение и практическото изпълнение на процедурите за оценяване на съответствието, както и за поддържането на техническата компетентност на персонала (чл. 14в);
- отнемане или ограничаване обхвата на разрешението за извършване на оценяване на съответствието (чл. 15);
- публични регистри на издадените и отнетите разрешения за извършване оценяване на съответствието (чл. 19 – 20);
- маркировка за съответствие, допълнителна маркировка и декларация за съответствие (чл. 21 – 24);
- задължение за водене, съхранение и предоставяне на органите за надзор на пазара на техническо досие и декларация за съответствие (чл. 26);
- надзор на пазара – цел и органи (чл. 27);
- начини и места за осъществяване на надзор на пазара (чл. 28 – 29);
- правомощия на органите за надзор на пазара (чл. 30 – 30в);
- информация за резултатите от надзора (чл. 30е);
- права на органите за надзор на пазара (чл. 30ж);
- задължения на органите за надзор на пазара (чл. 30з);
- процедура по временно преустановяване или за забрана за пускане на пазара или за пускане в действие, или за изтегляне от пазара на продукти с нанесена маркировка за съответствие и допълнителна маркировка (чл. 30и);
- технически надзор за спазване на изискванията с цел осигуряване на безопасна експлоатация на съоръженията с повишена опасност (чл. 31, ал. 1);
- наредби на Министерския съвет за определяне на: техническите изисквания, правила и норми за устройство, монтаж и безопасна експлоатация на съоръженията с повишена опасност, за които няма съществени изисквания, определени с наредбите по чл. 7 от закона; изискванията за монтаж и безопасна експлоатация на съоръженията с повишена опасност, за които има съществени изисквания, определени с наредбите по чл. 7от закона (чл. 31, ал. 2);
- видовете съоръжения с повишена опасност по смисъла на закона (чл. 32);
- технически надзор при проектиране, монтаж, поддържане, ремонтиране и експлоатация на съоръжения с повишена опасност (чл. 33);
- органи за технически надзор (чл. 34);
- лицензии и изисквания към лицата, които кандидатстват за получаване на лицензия за осъществяване на технически надзор на съоръженията с повишена опасност (чл. 34а);
- проверки по спазване на обхвата и условията на издадената лицензия (чл. 34б);
- задължение за уведомление (чл. 34в);
- заверки за съответствието с техническите изисквания, правила и норми, определени с наредбите по чл. 31 (чл. 35);
- регистъра на лицата, извършващи дейности по поддържане, ремонтиране и преустройване на съоръженията с повишена опасност (чл. 36);
- проверки за спазване обхвата на издаденото удостоверение и условията, при които е получено, и за изпълнение на задълженията по закона и наредбите по прилагането му (чл. 36а);
- задължения на продавача на съоръжение с повишена опасност (чл. 38);
- задължения на ползвателя за регистрация на съоръжение с повишена опасност (чл. 39);

- издаване на писмено разрешение за пускане в експлоатация на съоръжение с повишена опасност (чл. 40);
- извършване на първоначални, периодични и внезапни прегледи, проверки и изпитвания на съоръженията с повишена опасност, както и проверки на предприятията, сградите и другите обекти, в които съоръженията се произвеждат, монтират, поддържат, ремонтират и експлоатират (чл. 42);
- придобиване на правоспособност за упражняване на професии по обслужване на съоръжения с повишена опасност (чл. 45);
- задължения на ползвателя на съоръжения с повишена опасност (чл. 46);
- права на органите за технически надзор за извършване на надзорната дейност съгласно наредбите по чл. 31 (чл. 48);
- принудителни административни мерки за неизпълнение на установените изисквания в глава пета от закона и в наредбите по чл. 31 (чл. 49);
- административнонаказателни разпоредби (глава шеста).

1.4.1.1.2. Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси

Обн., ДВ, бр. 10 от 2000 г., изм., бр. 91 от 2002 г., бр. 86 от 2003 г., изм. и доп., бр. 114 от 2003 г., бр. 100 и 101 от 2005 г., изм., бр. 30, 34 и 80 от 2006 г., изм. и доп., бр. 95 от 2006 г., изм., бр. 53 от 2007 г., изм. и доп., бр. 82 от 2007 г., изм., бр. 110 от 2008 г., изм. и доп., бр. 63 от 2010 г., изм., бр. 98 от 2010 г.

Предмет: Законът урежда:

- правата и задълженията на физическите и юридическите лица, които произвеждат, пускат на пазара, употребяват, съхраняват и изнасят химични вещества в самостоятелен вид, в смеси или в изделия и смеси с цел защита на човешкото здраве и опазване на околната среда;
- правомощията на държавните органи, осъществяващи контрол върху производството, пускането на пазара, употребата, съхраняването и износа на химични вещества в самостоятелен вид, в смеси или в изделия и смеси;
- мерките за прилагане на:
  - Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕИО на Съвета и директиви 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията, наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH)”;
  - Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (ОВ, L 353/1 от 31 декември 2008 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 1272/2008(CLP)”;
  - Регламент (ЕО) № 648/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 г. относно детергентите, наричан по-нататък "Регламент (ЕО) № 648/2004";
  - Регламент (ЕО) № 689/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. относно износа и вноса на опасни химикали (ОВ, L 204/1 от 31 юли 2008 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 689/2008”;
  - Регламент (ЕО) № 850/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно устойчивите органични замърсители и за изменение на Директива 79/117/ЕИО, наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 850/2004”;

– Регламент (ЕО) № 1451/2007 на Комисията от 4 декември 2007 г. относно втората фаза на 10-годишната работна програма, посочена в член 16, параграф 2 от Директива 98/8/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно пускането на пазара на биоциди (ОВ, L 325/3 от 11 декември 2007 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 1451/2007”.

Законът дава определение за опасни химични вещества и смеси класифицирани по категории (чл. 2). Дадени са и изключенията, при които отделни разпоредби на закона не се прилагат (чл. 3). Въведени са изисквания към рекламата на опасни химични вещества и смеси (чл. 4).

Законът въвежда задължения за физическите и юридическите лица, които произвеждат, пускат на пазара, употребяват, съхраняват и изнасят химични вещества в самостоятелен вид, в смеси или в изделия и смеси с целза защитата на човешкото здраве и опазване на околната среда да: извършват дейността по начин, който предотвратява или ограничава вредното въздействие върху човешкото здраве и околната среда; осигуряват свободен достъп на контролните органи; поддържат и при поискване да предоставят на контролните органи информация и документи (чл. 4а).

Редът и начинът за класифициране, опаковане и етикетиране на опасните химични вещества и смеси е определен в глава втора.

- Задължения за класифициране, опаковане и етикетиране и лабораторни изпитвания (чл. 5).
- Изисквания при договори за продажба от разстояние (чл. 7а).
- Информационен лист за безопасност (чл. 7б).
- Заявление за пускане на пазара на опасна химична смес (чл. 7г).
- Условия и ред за предоставяне на информация за физико-химичните и токсикологичните свойства на биоцид и/или химична смес, класифициран като опасен (чл. 7е).
- Мерки за прилагане на регламент (ЕО) № 648/2004 (глава трета).
- Условия и ред за пускане на пазара на биоциди (чл.14 и 14а).
- Класифициране, опаковане и етикетиране на биоциди (чл. 14б).
- Публични регистри (чл. 14в) и експертен съвет по биоцидите (чл. 14г).
- Задължение за подаване на ежегодна информация относно химичния състав, физикохимичните и токсикологичните свойства на пуснатите на пазара биоциди през предходната година (чл. 14е).
- Ред и условия за извършване на научноизследователска и развойна дейност (чл. 15 – 15г).
- Разрешение за пускане на пазара на биоцид (чл. 17 – 17в).
- Регистрация на биоцид с нисък риск (чл. 17г – 17е).
- Нова информация (чл. 17ж).
- Процедура по промяна или отмяна на разрешение за пускане на пазара на биоцид и промяна или заличаване на регистрацията на биоцид с нисък риск (чл. 17з и 17и).
- Процедура по подновяване на издаденото разрешение за пускане на пазара на биоцид и на удостоверение за регистрация на биоцид с нисък риск (чл. 17к и 17л).
- Процедура за установяване на рамкова формулация (чл. 17м – 17о).
- Процедура и условия по включване на активно вещество в списъците по чл. 14, ал. 4, т. 1, 2 или 3 (чл. 18 – 18а).
- Условия за пускане на пазара на активно вещество за включване в състава на биоциди (чл. 18б).
- Разрешения за биоциди, ползване на данни, взаимно признаване на разрешения, обмен на информация, издаване на разрешение за пускане на пазара на биоцид, съдържащ съществуващи активни вещества, включени в Приложение II на Регламент (ЕО) № 1451/2007, включване или невключване на съществуващо активно вещество в списъците по чл. 14, ал. 4, т. 1 или 2, поверителност на данните и реклама (раздел XIII – XX вкл.).

- Мерки за прилагане на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH) и регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP) и задължение за предоставяне на информация съгласно чл. 127 от Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH) за целите на докладването по чл. 117 (1) от регламента от министърът на здравеопазването, изпълнителният директор на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда”, директорът на Агенция „Митници”, изпълнителният директор на Националната агенция за приходите и председателят на Националния статистически институт при поискване от министъра на околната среда и водите или от оправомощено от него длъжностно лице (глава пета).
- Мерки за прилагане на Регламент (ЕО) № 689/2008 и Регламент (ЕО) № 850/2004 (глава шеста).
- Контрол по изпълнението на изискванията за осигуряване на достъп на работещите с опасни химични вещества до информация за химичните вещества и смеси съгласно чл. 35 от Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH) и по прилагане на мерките за контрол на експозицията в работна среда, указани в информационния лист за безопасност (чл. 25, т. 11).

1.4.1.1.3. Закон за здравето

Обн., ДВ, бр. 70 от 2004 г., доп., бр. 46 от 2005 г., изм. и доп., бр. 76 и 85 от 2005 г., изм., бр. 88 от 2005 г., изм. и доп., бр. 94 от 2005 г., изм., бр. 103 от 2005 г., изм. и доп., бр. 18 от 2006 г., изм., бр. 30 и 34 от 2006 г., изм. и доп., бр. 59, 71 и 75 от 2006 г., изм., бр. 80 от 2006 г., доп., бр. 81 от 2006 г., изм., бр. 95 и 102 от 2006 г., бр. 31, 41, 46 и 53 от 2007 г., изм. и доп., бр. 59 от 2007 г., изм., бр. 82 от 2007 г., изм. и доп., бр. 95 от 2007 г., изм., бр. 13 и 102 от 2008 г., изм. и доп., бр. 110 от 2008 г., бр. 36 и 41 от 2009 г., изм., бр. 74, 82, 93 и 99 от 2009 г., изм. и доп., бр. 101 от 2009 г., доп., бр. 41 от 2010 г., изм. и доп., бр. 42 от 2010 г., изм., бр. 50 от 2010 г., изм. и доп., бр. 59 от 2010 г., изм., бр. 62 от 2010 г., изм. и доп., бр. 98 от 2010 г., изм., бр. 100 от 2010 г., изм. и доп., бр. 8 от 2011 г., доп., бр. 9, 45 и 60 от 2011 г., изм., бр. 38 от 2012 г., изм. и доп., бр. 40 и 54 от 2012 г., доп., бр. 60 от 2012 г.

Предмет:Урежда обществените отношения, свързани с опазване здравето на гражданите.

Цел: Опазването на здравето на гражданите като състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие.

Със закона са уредени въпросите, свързани със:

- националната система за здравеопазване (чл. 4) и органите за нейното управление (чл. 5 – 10а);
- органите на държавния здравен контрол (чл. 12), вкл. функции и дейности: главен държавен здравен инспектор на Република България (чл. 13 – 14), регионални здравни инспекции (чл. 15) и Национален център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ), права на държавните здравни инспектори (чл. 19);
- здравните заведения, като структури на националната система за здравеопазване: националните центрове по проблемите на общественото здраве (чл. 22 – 24); Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК) (чл. 25); здравни кабинети (чл. 26); оптики (чл. 26а. – 26б), както и аптеките са здравни заведения със статут и дейност, определени със Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина;
- условията и реда за събиране, обработване, използване и съхраняване на здравна информация[33] (чл. 27 – 28);
- здравните изисквания за обектите с обществено предназначение, продуктите и стоките със значение за здравето на човека и дейностите със значение за здравето на човека, както и максимално допустимите

[33]Личните данни, свързани със здравословното състояние, физическото и психическото развитие на лицата, както и всяка друга информация, съдържаща се в медицинските рецепти, предписания, протоколи, удостоверения и в друга медицинска документация. (чл. 27, ал. 1)

нива на фактори на жизнената среда (наредби на министъра на здравеопазването, издадени на основание чл. 34, ал. 2);

- здравните изисквания към лицата, работещи в детските заведения, специализираните институции за деца и възрастни, водоснабдителните обекти, предприятията, които произвеждат или търгуват с храни, бръснарските, фризьорските и козметичните салони (наредба на министъра на здравеопазването, издадена на основание чл. 34, ал. 3);
- здравни изисквания към козметичните продукти (чл. 49 – 52): изисквания за производство, опаковане, етикетиране, рекламиране, пускане и предлагане на пазара (наредба, издадена от министъра на здравеопазването съгласувано с министъра на икономиката, енергетиката и туризма, на основание чл. 49, ал.2);
- дейностите за въздействие върху рискови за здравето фактори (чл. 53 – 56а): ограничаване на тютюнопушенето, злоупотребата с алкохол и недопускане употребата на наркотични вещества;
- защитата от въздействието на йонизиращи лъчения[34] (чл. 64 – 72): контрол на факторите на работната и жизнената среда за определяне и намаляване на облъчването на лица от източници на йонизиращи лъчения; медицинско наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения; дозиметричен контрол за определяне на вътрешното и външното облъчване на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения; оценка на облъчването и на радиационния риск на населението като цяло или на групи от него; медицинско наблюдение на лицата, облъчвани с източници на йонизиращи лъчения при медицински изследвания или лечение; медицинско осигуряване на обществото, на отделни групи от него и на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, в случаите на радиационна авария; условията и редът за регистрация, обработка и съхраняване на данните за лицата, които работят или са работили в среда на йонизиращи лъчения (наредба на министъра на здравеопазването, издадена на основание чл. 71, ал. 2); задължения за физическите и юридическите лица, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения (чл. 72);
- защитата на здравето на гражданите при извършване на дейности с азбест и азбестосъдържащи материали (чл. 73 – 74): условия и ред за получаване на разрешение за извършване на дейностите по разрушаване или отстраняване на азбест и/или азбестосъдържащи материали от сгради, конструкции, предприятия, инсталации или кораби;
- медицинската експертиза (чл. 101 – 113): органи на медицинската експертиза; регионални картотеки на медицинските експертизи (РКМЕ); контрол върху медицинската експертиза и др.;
- медицинското осигуряване при бедствия, аварии и катастрофи (чл. 114 – 116);
- административнонаказателната отговорност (чл. 209 – 236): за нарушение на здравните изисквания по този закон и нормативните актове по прилагането му (чл. 210); за осъществяване на дейност в обект с обществено предназначение, без да е изпълнил задължението си за уведомяване на регионалната здравна инспекция (чл. 211); за неизпълнение на предписание на органите на държавния здравен контрол (чл. 212); за отказ или препятстване извършването на държавен здравен контрол или вземането на проби от органите на държавния здравен контрол (чл. 212а); за неизпълнение на заповед за спиране

[34]Министърът на здравеопазването определя с наредби: условията и реда за медицинско осигуряване и здравни норми за защита на лицата в случаи на радиационна авария; условията и реда за осигуряване защита на лицата при медицинско облъчване; условията и реда за извършване на индивидуален дозиметричен контрол на лицата, работещи с източници на йонизиращи лъчения; здравните норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения; изисквания за защита на лицата при хронично облъчване в резултат на производство, търговия и използване на суровини, предмети и стоки с повишено съдържание на радионуклиди; основните изисквания за осигуряването на радиационна защита при работа с източници на йонизиращи лъчения за медицински цели. (чл. 65, ал. 1)

на обекти или на части от тях или за нарушаване на забрана за реализация на продукти и стоки, разпоредена от органите на държавния здравен контрол (чл. 213); за извършване на дейности по разрушаване или отстраняване на азбест и/или азбестосъдържащи материали от сгради, конструкции, предприятия, инсталации или кораби без получено разрешение по чл. 73 (чл. 214); за осъществяване на дейности с източници на йонизиращи лъчения в нарушение на изискванията на този закон и нормативните актове по прилагането му (чл. 219).

По смисъла на този закон (§ 1 от Допълнителните разпоредби):

- „Здравна документация" са всички форми за регистриране и съхраняване на здравна информация. (т. 1);
- „Обекти с обществено предназначение" са: водоизточници и минерални водоизточници, водоснабдителни обекти и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване; плувни басейни, плажове и места за къпане; средства за подслон - хотели, мотели, вилни и туристически селища, места за настаняване - пансиони, общежития за възрастни, почивни станции, семейни хотели, самостоятелни стаи, вили, къщи, бунгала, къмпинги, както и туристически хижи - туристически хижи, туристически учебни центрове и туристически спални; спортни обекти - стадиони, спортни зали, игрални площадки, фитнес центрове и зали; театри, киносалони, концертни зали, читалища, компютърни и интернет зали, игрални зали; бръснарски, фризьорски и козметични салони, солариуми, ателиета за татуировки и поставяне на обици и други подобни изделия на различни части на тялото, СПА и уелнес центрове, обществени бани, перални, сауни, обществени тоалетни; гробищни паркове; обекти за производство и търговия на едро с лекарствени продукти и медицински изделия, аптеки, дрогерии и оптики; обекти за производство, съхраняване и търговия с козметични продукти; железопътни гари, летища, пристанища, автогари, метростанции; обектите по чл. 26, ал. 1, т. 3; транспортни средства за обществен превоз - влакове, самолети, кораби, автобуси, трамваи, тролеи, метровлакове, транспортни средства със специално предназначение - санитарни автомобили за болни, лекарства и консумативи, автомобили за превоз на тленни останки; обекти за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води; детски ясли и градини и заведения за социални услуги за деца и ученици, училища и висши училища, ученически и студентски общежития, школи - музикални, езикови, спортни, бази за детски и ученически отдих и туризъм, и центрове за работа с деца; лечебни и здравни заведения, здравни кабинети и обектите, в които се прилагат неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве; обекти с източници на йонизиращи лъчения; селскостопански аптеки; обекти с излъчващи съоръжения, които са част от електронна съобщителна мрежа, като: базови и радиорелейни станции, радио- и телевизионни предаватели и ретранслатори, радиолокаторни и навигационни станции и други. (т. 9);
- „Продукти и стоки със значение за здравето на човека" са: бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води; лекарствени продукти; козметични продукти; химични вещества и препарати; дрехи втора употреба; санитарно-хигиенни материали (дамски превръзки, тампони, бебешки еднократни пелени и еднократни пелени за възрастни, влажни кърпички за кожата); медицински изделия. (т. 10);
- „Дейности със значение за здравето на човека" са: устройство на урбанизираните територии; проектиране, строителство, реконструкция, разширение, въвеждане в експлоатация на жилищни сгради и обекти с обществено предназначение; поддържане чистотата на населените места от общините; изпълнение на имунизационния календар на Република България; недопускане и ограничаване на вътрешноболничните инфекции в лечебните заведения; извършване на дезинфекция, дезинсекция и дератизация; изготвяне и спазване на седмичните учебни разписания; спазване на физиологичните норми за организирано хранене на групи от населението; дейността на службите по трудова медицина; дейността с опасни отпадъци от лечебните и здравните заведения; спазване на изискванията за

осигуряване здравословно хранене на групи от населението; дейността с азбест и/или азбестосъдържащи материали; спазване на установените с нормативен акт забрани и ограничения за реклама и продажба на алкохолни напитки; спазване на установените с нормативен акт забрани и ограничения за тютюнопушене (т. 11);

- „Факторите на жизнената среда" са: води, предназначени за питейно-битови нужди; води, предназначени за къпане; минерални води, предназначени за пиене или за използване за профилактични, лечебни или за хигиенни нужди; шум и вибрации в жилищни, обществени сгради и урбанизирани територии; йонизиращи лъчения в жилищните, производствените и обществените сгради; нейонизиращи лъчения в жилищните, производствените, обществените сгради и урбанизираните територии; химични фактори и биологични агенти в обектите с обществено предназначение; курортни ресурси; въздух (т. 12);
- „Временна неработоспособност" е състояние, при което осигуреното лице не може или е възпрепятствано да работи поради: остро, подостро или обострено хронично общо заболяване; злополука; професионална болест; лечение в чужбина; санаторно-курортно лечение; належащ медицински преглед или изследване; карантина; отстраняване от работа по предписание на здравните органи; гледане на болен или на карантиниран член от семейството; належащо придружаване на болен член от семейството за медицински преглед; изследване или лечение в същото или в друго населено място, в страната или в чужбина, бременност и раждане; гледане на здраво дете, върнато от детско заведение поради карантина в заведението (т. 34);
- „Трайно намалена работоспособност" е състояние, при което поради хронично травматично или нетравматично увреждане (болест) лицето е с ограничена работоспособност във връзка с траен функционален дефицит на съответен увреден орган или система (т. 35);
- „Вид и степен на увреждане" е състояние на хронично травматично или нетравматично увреждане (болест), при които лицето в нетрудоспособна възраст е с траен функционален дефицит на съответен увреден орган или система (т. 36).

1.4.1.1.4. Закон за устройство на територията (ЗУТ)

Обн., ДВ, бр. 1 от 2001 г., изм., бр. 41 и 111 от 2001 г., бр. 43 от 2002 г., изм. и доп., бр. 20, 65 и 107 от 2003 г., изм., бр. 36 от 2004 г., изм. и доп., бр. 65 от 2004 г., изм., бр. 28 от 2005 г., изм. и доп., бр. 76 и 77 от 2005 г., изм., бр. 88, 94 и 95 от 2005 г., изм. и доп., бр. 103 от 2005 г., изм., бр. 105 от 2005 г., бр. 29, 30, 34 и 37 от 2006 г., изм. и доп., бр. 65, 76 и 79 от 2006 г., изм., бр. 80 и 82 от 2006 г., изм. и доп., бр. 106 и 108 от 2006 г., бр. 41 от 22.05.2007 г., изм., бр. 53 от 2007 г., изм. и доп., бр. 61 от 2007 г., бр. 33 от 2008 г., доп., бр. 43 от 2008 г., изм., бр. 54 и 69 от 2008 г., доп., бр. 98 от 2008 г., изм., бр. 102 от 2008 г., изм. и доп., бр. 6, 17 и 19 от 2009 г., изм., бр. 80, 92 и 93 от 2009 г., изм. и доп., бр. 15 от 2010 г., доп., бр. 41 от 2010 г., изм. и доп., бр. 50, 54 и 87 от 2010 г., доп., бр. 19 и 35 от 2011 г., изм. и доп., бр. 54 и 80 от 2011 г., доп., бр. 29 и 32 от 2012 г., изм., бр. 38 от 2012 г., доп., бр. 45 и 47 от 2012 г., изм. и доп., бр. 53 от 2012 г.

Предмет: Урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели.

Цел: Да гарантира устойчиво развитие и благоприятни условия за живеене, труд и отдих на населението.

Въпросите, свързани с инвестиционното проектиране и разрешаване на строителството са уредени в глава VIII на част втора на ЗУТ. Определени са:

- категориите строежи (чл. 137), като номенклатурата на видовете строежи по отделните категории е определена с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството;

- условията и реда за изработване на инвестиционните проекти в обхват и съдържание, определени от министъра на регионалното развитие и благоустройството (чл. 139);
- изискванията за съгласуване и одобряване на инвестиционните проекти като основание за издаване на разрешение за строеж (чл. 141 – 145);
- случаите, при които не се изисква одобряване на инвестиционни проекти за издаване на разрешение за строеж (чл. 147);
- условията и реда за издаване на разрешение за строеж (чл. 148 – 150, чл. 152 – 153);
- случаите, при които не се изисква разрешение за строеж (чл. 151);
- допустимите отклонения от одобрения инвестиционен проект (чл. 154);
- условията за съхраняване на оригинала на разрешението за строеж (чл. 155).

За етапа на строителство са определени изисквания, свързани със:

- откриване на строителната площадка и определяне на строителна линия и ниво (чл. 157–159);
- участниците в строителството: възложител (чл. 161); строител (чл. 163); проектант (чл. 162); консултант (чл. 166 – 167), физическо лице, упражняващо технически контрол за част „Конструктивна", технически ръководител (чл. 163а) и доставчик на машини, съоръжения и технологично оборудване (чл. 165);
- функциите на лицето, упражняващо строителен надзор (чл. 168);
- изискванията към строежите за осигуряване на: носимоспособност; безопасност при пожар; хигиена, опазване на здравето и живота на хората; безопасна експлоатация; защита от шум и опазване на околната среда; енергийна ефективност - икономия на енергия и топлосъхранение; опазване на защитените зони, на защитените територии и на другите защитени обекти и на недвижимите културни ценности; инженерно-техническите правила за защита при бедствия и аварии; физическа защита на строежите (чл. 169);
- строителните продукти, които се влагат в строежите (чл. 169а) и контролът върху тях (169б);
- задължително застраховане в проектирането и строителството (чл. 171–174);

С оглед успешно завършване на строителството и издаване на разрешение за ползване са установени задължения за:

- изготвяне на екзекутивна документация (чл. 175);
- съставяне на: констативен акт (чл. 176); технически паспорт на строежа (176а–176б), вкл. обследване на строежите (176в);
- въвеждане на обекта в експлоатация (чл. 177).

Въпросите, свързани с административния контрол по устройство на територията и строителството са уредени в глава XX. Определени са функциите на:

- министъра на регионалното развитие и благоустройството (чл. 220, ал. 1–2);
- министъра на вътрешните работи, свързани с контрол по спазването на изискванията за пожарна безопасност (чл. 220, ал. 3);
- началника на Дирекцията за национален строителен контрол (чл. 222);
- органите на Дирекцията за национален строителен контрол (чл. 222, ал. 2);
- кметът на община (чл. 222а);
- общинските администрации (чл. 223).

Изискванията за необходимата техническа правоспособност на физическите и юридическите лица, които извършват проучвателни, проектантски, контролни, строителни и надзорни дейности са определени в чл. 229 – 231.

- В глава XXIII „Административнонаказателната отговорност" са уредени въпросите, свързани с:

- отговорността на лицата, които не изпълняват изискванията на този закон, актовете по неговото прилагане и другите правила и нормативи по проектирането и строителството: глоби (чл. 232 – 234);
- отстранявани от строежа (чл. 235);
- лишаване главен архитект на община (район) от правото да заема длъжността (чл. 236);
- налагане на имуществена санкция на юридическо лице или едноличен търговец (чл. 237);
- установяване на нарушенията, издаване, обжалване и изпълнение на наказателните постановления (чл. 238 – 239).

1.4.1.1.5. Закон за безопасно използване на ядрената енергия

Обн. ДВ. бр.63 от 2002г., изм. ДВ. бр.120 от 2002г., изм. ДВ. бр.70 от 2004г., изм. ДВ. бр.76, 88 и 105 от 2005г., бр.30 от 2006г., бр.11 и 109 от 2007г., бр.36 и 67 от 2008г., бр.42 и 74 от 2009г., бр.80, 87, 88 и 97 от 2010г., бр.26 от 2011г., бр.38 от 2012г.

Предмет: Урежда обществените отношения, свързани с държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и с безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, както и правата и задълженията на лицата, които осъществяват тези дейности, за осигуряване на ядрената безопасност, радиационната защита и физическата защита.

- Държавно регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и на безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво: Агенция за ядрено регулиране (чл. 4 – 11); министрите на здравеопазването, на околната среда и водите, на вътрешните работи, на отбраната, на земеделието и храните, на транспорта, информационните технологии и съобщенията, на образованието, младежта и науката и председателят на Държавна агенция „Национална сигурност” (чл. 13).
- Условия и ред за издаване, изменяне, подновяване, прекратяване и отнемане на лицензии и разрешения за безопасното осъществяване на съответната дейност (чл. 14 – 27).
- Ядрени съоръжения (чл. 33 – 44): издаване на разрешения за определяне местоположението на ядрено съоръжение (избор на площадка), за проектиране на ядрено съоръжение, за строителство на ядрено съоръжение и за въвеждане в експлоатация на ядрено съоръжение; издаване на лицензии за експлоатация на ядрено съоръжение и за извеждане от експлоатация на ядрено съоръжение; издаване на разрешение за внос или износ на ядрен материал, за превоз на ядрен материал, за сделки с ядрени съоръжения и с ядрени материали.
- Особени правила при изграждане и експлоатация на ядрени централи (чл. 45 – 47).
- Фонд „Извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения” (чл. 48 – 55).
- Дейности с други източници на йонизиращи лъчения: издаване на лицензии или разрешения за безопасното осъществяване на дейности с източници на йонизиращи лъчения (чл. 56 – 63).
- Правоспособност и специализирано обучение за дейностите в ядрените съоръжения и с източници на йонизиращи лъчения (чл. 64 – 71).
- Отчет и контрол на ядрени материали, радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения (чл. 72 – 73).
- Управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво: общи разпоредби (чл. 74 – 77); Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци” (чл. 78 – 89).
- Контрол при използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво (чл. 98 – 103).
- Зони с особен статут около ядрените съоръжения и други обекти с източници на йонизиращи лъчения (чл. 104 – 111).

- Физическа защита на ядрени материали, ядрени съоръжения и радиоактивни вещества (чл. 112 – 116а).
- Аварийно планиране и аварийна готовност при извършване на дейности с ядрени съоръжения, ядрени материали и източници на йонизиращи лъчения (чл. 117 – 123).
- Гражданска отговорност за ядрена вреда (чл. 127 – 137).
- Административнонаказателна отговорност (чл. 138 – 148).

1.4.1.1.6. Закон за измерванията

Обн., ДВ, бр. 46 от 2002 г., изм., бр. 88 от 2005 г., изм. и доп., бр. 95 от 2005 г., изм., бр. 99 от 2005 г., бр. 36 от 2008 г., бр. 82 от 2009 г., бр. 39 от 2011 г., бр. 38 от 2012 г.

Предмет: Урежда обществените отношения, свързани с осигуряване на проследимост, точност и достоверност на измерванията.

Законът има за цел:

- в съответствие с националните интереси да защитава живота и здравето на хората и околната среда от вредни въздействия, както и имуществото на физическите и юридическите лица от неблагоприятни последици, които могат да настъпят вследствие на неверни резултати от измерванията;
- да създава условия за международно признаване на резултатите от извършваните в Република България измервания.

Законът определя:

- обхвата на метрологичния контрол (чл. 6);
- държавното управление в областта на измерванията: държавна политика (чл. 8); органи на управление (чл. 9 – 10г); консултативни органи по метрология (чл. 10д – 10з);
- единиците, еталоните и проследимостта на измерванията: разрешени за използване единици за измерване (чл. 11 – 13); еталони и проследимост на измерванията (чл. 14 – 22);
- контрола на средствата за измерване: общи изисквания (чл. 23 – 28); одобряване на типа на средства за измерване (чл. 29 – 37); първоначална и последваща проверка на средства за измерване (чл. 38 – 46); оправомощаване на лица за проверка на средства за измерване (чл. 47 – 56);
- метрологичната експертиза на средства за измерване (чл. 57 – 58);
- контрола на предварително опакованите продукти и бутилките: общи изисквания (чл. 59 – 63); контрол на количествата на предварително опакованите продукти и на вместимостите на бутилките (чл. 64 – 66); одобряване на идентификационните знаци на производителите на бутилки и уведомяване от лицата, които произвеждат или внасят предварително опаковани продукти (чл. 67 – 69); означение върху предварително опакованите продукти и бутилките (чл. 70 – 73);
- метрологичния надзор (чл. 74 – 81);
- финансови разпоредби, свързани с контрола (чл. 82 и 83);
- административнонаказателни разпоредби (чл. 84 – 94).

1.4.1.1.7. Закон за националната стандартизация

Обн., ДВ, бр. 88 от 2005 г., доп., бр. 42 от 2009 г., изм., бр. 97 от 2010 г.

Предмет: Урежда осъществяването на дейността по националната стандартизация и реда за създаването, устройството и дейността на Българския институт за стандартизация (БИС). Определя взаимодействието на органите на изпълнителната власт и БИС във връзка с процедурата за обявяване в областта на стандартите за премахване на техническите пречки пред търговията.

Дейността по националната стандартизация включва: разработването на български стандарти на национално ниво, приемането, одобряването, публикуването, издаването и разпространяването им; участие в разработването и гласуването на стандарти на европейско и международно ниво, въвеждането им като български стандарти, тяхното публикуване, издаване и разпространяване.

- Идентификация на българските стандарти (чл. 4).
- Доброволност на българските стандарти и условия за препращане на нормативни актове към българските стандарти (чл. 5).
- Устройство и управление на Българския институт за стандартизация (чл. 6 –32).
- Организация на дейността по националната стандартизация:
  - предмет на дейност на Българския институт за стандартизация (чл. 33 –38);
  - разработване, приемане и одобряване на български стандарти (чл. 39 – 45);
  - въвеждане на европейски и международни стандарти като български стандарти (чл. 46 – 49);
  - разработване и одобряване или въвеждане на български стандартизационни документи (чл. 50);
  - изменяне и отменяне на български стандарти и на български стандартизационни документи (чл. 51);
  - авторски права и права за разпространение (чл. 52 – 54);
  - имущество и финансиране (чл. 55 – 57).

1.4.1.1.8. Закон за народната просвета

Обн., ДВ, бр. 86 от 1991 г., изм., бр. 90 от 1996 г., изм. и доп., бр. 36 от 1998 г., доп., бр. 124 от 1998 г., изм., бр. 153 от 1998 г., бр. 67 и 68 от 1999 г., изм. и доп., бр. 90 от 2002 г., бр. 95 от 2002 г., бр. 29 от 2003 г., изм., бр. 71 от 2003 г., доп., бр. 86 и 114 от 2003 г., изм. и доп., бр. 40 от 2004 г., изм., бр. 28, 94, 103 и 105 от 2005 г., изм. и доп., бр. 41 и 105 от 2006 г., изм., бр. 113 от 2007 г., изм. и доп., бр. 50 от 2008 г., доп., бр. 35 от 2009 г., изм., бр. 36 и 74 от 2009 г., изм. и доп., бр. 50 и 78 от 2010 г., доп., бр. 9 от 2011 г., изм., бр. 23 от 2011 г., изм. и доп., бр. 99 от 2011 г.

Предмет: Урежда устройството, функциите и управлението на системата на народната просвета (детски градини, училища и обслужващи звена).

Въпросите, свързани с училищното образование са уредени в глава IV „Училища".

- Държавни образователни изисквания (ДОИ) и ред за приемането им (чл. 15 – 17)
- Училищно образование: основно и средно (според степента) и общо и професионално (според съдържанието), условия за придобиване и документи за удостоверяване (чл. 22 – 25); видове училища (чл. 26); форми на обучение (чл. 31).

Със закони[35] са приети ДОИ за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план и за професионалното образование и обучение. (чл. 17, т. 1)

С наредби на Министерския съвет са приети ДОИ за: учебниците и учебните помагала; учителската правоспособност и квалификация; материално-техническата база; здравното обслужване; безопасните условия на възпитание, обучение и труд. (чл. 17, т. 2)

С наредби на министъра на образованието, младежта и науката, съгласувано със съответните министерства и ведомства са приети ДОИ за: придобиването на квалификация по професии; обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания. (чл. 17, т. 3)

[35]Закон за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план и Закона за професионалното образование и обучение.

С наредби на министъра на образованието, младежта и науката са приети ДОИ за: предучилищното възпитание и подготовка; учебното съдържание; усвояването на книжовния български език; системата за оценяване; извънкласната и извънучилищната дейност; научното, информационното и библиотечното обслужване; инспектиране на системата на народната просвета. (чл. 17, т. 4)

1.4.1.1.9. Закон за професионалното образование и обучение (ЗПО)

Обн., ДВ, бр. 68 от 1999 г., изм., бр. 1 и 108 от 2000 г., бр. 111 от 2001 г., изм. и доп., бр. 103 от 2002 г., изм., бр. 120 от 2002 г., доп., бр. 29 от 2003 г., изм., бр. 28 от 2005 г., изм. и доп., бр. 77 от 2005 г., изм., бр. 94 от 2005 г., бр. 30 от 2006 г., изм. и доп., бр. 62 от 2006 г., попр., бр. 63 от 2006 г., изм. и доп., бр. 13 от 2008 г., изм., бр. 26 от 2008 г., изм. и доп., бр. 36 и 74 от 2009 г., бр. 50 от 2010 г., изм., бр. 97 от 2010 г.

Предмет: Регулира обществените отношения, свързани със: осигуряване на правото на професионално образование и обучение на гражданите, съобразно личните им интереси и възможности; задоволяване на потребностите от квалифицирана работна сила, конкурентоспособна на пазара на труда; осигуряване на условия за функциониране и развитие на системата на професионалното образование и обучение, основаващи се на сътрудничество между нейните институции и органите на изпълнителната власт и на местното самоуправление и социалните партньори.

Цел: Да подготвя гражданите за реализация в икономиката и в другите сфери на обществения живот, като създава условия за придобиване на професионална квалификация и за нейното непрекъснато усъвършенстване.

- Структура и същност на системата на професионалното образование и обучение (чл. 4 – 5): професионално ориентиране, професионално обучение и професионално образование.
- Общи изисквания към организацията в системата на професионалното образование и обучение: Списък на професиите за професионално образование и обучение (чл. 6); Списък на регулираните професии в Република България (чл. 7); класификационни признаци на Списъка на професиите за професионално образование и обучение (чл. 8); обучение за придобиване на професионална квалификация (чл. 9), вкл. рамкови програми (чл. 10 – 12); документация за професионалното образование и за професионалното обучение (чл. 13); изисквания към кандидатите (чл. 14); условия и ред за приемане на кандидатите (чл. 15); организация на учебния процес (чл. 16 – 17).
- Институции в системата на професионалното образование и обучение: професионални училища, професионални гимназии и професионални колежи, училища по изкуствата и спортни училища (чл. 19); центрове за професионално обучение и центровете за информация и професионално ориентиране (чл. 20 – 22); центрове за квалификация на обучаващите (чл. 23).
- Държавно образователно изискване (ДОИ) за професионално образование и обучение: съдържание (чл. 24); прием в професионалните училища, професионалните гимназии, професионалните колежи, в училищата по изкуствата и в спортни училища (чл. 25); структура и съдържание на рамковите програми за професионално образование (чл. 27) и за професионално обучение (чл. 28); практическо обучение (чл. 29 – 31); професионално образование и професионално обучение за ученици със специални образователни потребности (чл. 32) и с хронични заболявания (чл. 32а), както и за ученици от домовете за отглеждане и възпитание на деца, за лишени от родителска грижа (чл. 32б), за ученици с девиантно поведение (чл. 32в) и за лишените от свобода (чл. 32г).
- Завършване, удостоверяване и признаване на професионалното образование и професионалното обучение (чл. 33 – 40).
- Национална агенция за професионално образование и обучение: статут, функции и органи за управление (чл. 41 – 48); експертни комисии (чл. 49); лицензии (чл. 49а –49г); информационна дейност (чл. 50).

- Функции на министерствата, общините и на социалните партньори, отнасящи се до професионалното образование и обучение: Министерство на образованието, младежта и науката (чл. 51); Министерство на труда и социалната политика (чл. 52); Министерство на здравеопазването (чл. 53); отраслови министерства (чл. 54); общини (чл. 55); организациите на работодателите (чл. 56) и организациите на работниците и служителите на национално равнище (чл. 57); браншови синдикални организации (чл. 58).

1.4.1.1.10. Закон за признаване на професионални квалификации

Обн., ДВ, бр. 13 от 2008 г., доп., бр. 41 от 2009 г., изм., бр. 74 от 2009 г., изм. и доп., бр. 98 от 2010 г., изм., бр. 8 от 2011 г., доп., бр. 9, 43 и 61 от 2011 г.)

Предмет: Урежда условията и реда за признаване на професионални квалификации, придобити в други държави членки и в трети държави, с цел достъп и упражняване на регулирани професии в Република България.

- Органи по признаване на професионални квалификации (чл. 4): министърът на здравеопазването; изпълнителният директор на Българската агенция по безопасност на храните; председателят на Камарата на архитектите; председателят на Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране; други органи, определени в специален закон или в подзаконов нормативен акт.
- Изисквания за признаване на професионални квалификации за упражняване на регулирани професии (чл. 6).
- Свободно предоставяне на услуги в Република България от граждани на други държави членки: при предоставяне за първи път (чл. 13); при временно или еднократно предоставяне на услуги (чл. 14 – 18); при първоначалното предоставяне на услуги, свързани с професии в областта на общественото здраве и безопасност (чл. 20 – 21).
- Признаване на професионални квалификации за професиите, за които не се прилага автоматичното признаване (чл. 24).
- Доказателства за професионални квалификации (чл. 25): удостоверение за правоспособност; свидетелство, удостоверяващо успешно завършване на средно образование; диплома, удостоверяваща успешното завършване на определен вид обучение след средно образование.
- Признаване на професионални квалификации, когато достъпът до регулирана професия в Република България е обвързан с притежаване на определени професионални квалификации (чл. 28).
- Условия, при които може да се изиска стаж за приспособяване с продължителност до три години или полагане на изпит за признаване на правоспособност (чл. 29 – 31).
- Признаване на професионални квалификации въз основа на придобит професионален опит (чл. 33 – 36).
- Автоматично признаване на професионални квалификации: общи изисквания (чл. 37 – 42); на лекари (чл. 43 – 47); на медицински сестри (чл. 48 – 51); на лекари по дентална медицина (чл. 52 – 55); на ветеринарни лекари (чл. 56 – 57); на акушерки (чл. 58 – 63); на магистър-фармацевти (чл. 64 – 65); на архитекти (чл. 66 – 72).
- Упражняване на регулирана професия, свързана с търговия, разпространение и професионално използване на токсични продукти и на биологични пестициди (чл. 73 – 76).
- Процедура по признаване на професионални квалификации (чл. 77 – 86).
- Правила за упражняване на професията (чл. 87 – 90).
- Сътрудничество между органите по признаване на професионални квалификации за упражняване на регулирани професии в Република България (91 – 94).

По смисъла на Закона (§ 1 от Допълнителните разпоредби):

- „Регулирана професия" е професионална дейност или съвкупност от професионални дейности, включена в Списъка на регулираните професии в Република България, която е от обществена значимост и/или е от съществено значение за живота и здравето на хората и достъпът до която е подчинен на законови, подзаконови или административни разпоредби относно: притежаването на специфична професионална квалификация; правоспособност; членство в професионална организация, работеща за поддържане на високо равнище в съответната професионална област, за осъществяването на което е получила специфично признаване от държавата. (т. 1)
- „Професионални квалификации" са квалификациите, удостоверени с доказателства за професионални квалификации, удостоверения за правоспособност по смисъла на чл. 25, т. 1, буква „а" и/или професионален опит. (т. 2)
- „Доказателства за професионална квалификация" са дипломи, свидетелства и други документи, които удостоверяват успешно завършване на професионално обучение, проведено в по-голямата си част на територията на Европейската общност, и са издадени от компетентен орган в държава членка. Доказателства за професионални квалификации са и доказателствата, издадени в трети държави по смисъла на § 3 и 3а.

1.4.1.1.11. Закон за висшето образование

Обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г., изм., бр. 28 от 1996 г., бр. 56 от 1997 г., попр., бр. 57 от 1997 г., изм., бр. 58 от 1997 г., изм. и доп., бр. 60 от 1999 г., попр., бр. 66 от 1999 г., изм., бр. 111 от 1999 г., изм. и доп., бр. 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., изм., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 от 2002 г., изм. и доп., бр. 53 от 2002 г., бр. 48 от 2004 г., доп., бр. 70 от 2004 г., изм. и доп., бр. 77 от 2005 г., бр. 83 от 2005 г., изм., бр. 103 от 2005 г., изм. и доп., бр. 30 от 2006 г., изм., бр. 36 от 2006 г., изм. и доп., бр. 62 от 2006 г., изм., бр. 108 от 2006 г., изм. и доп., бр. 41 от 2007 г., бр. 13 от 2008 г., изм., бр. 43 от 2008 г., доп., бр. 69 от 2008 г., бр. 42 от 2009 г., изм., бр. 74 от 2009 г., изм. и доп., бр. 99 от 2009 г., изм., бр. 38 от 2010 г., изм. и доп., бр. 50 от 2010 г., изм., бр. 56 от 2010 г., изм. и доп., бр. 63 и 101 от 2010 г., бр. 61 и 99 от 2011 г., бр. 60 от 2012 г.

Предмет: Урежда устройството, функциите, управлението и финансирането на висшето образование в Република България.

Цел на висшето образование: Подготовката на висококвалифицирани специалисти над средното образование и развитието на науката и културата.

Със закона са определени:

- функциите на министъра на образованието, младежта и науката като държавен орган за осъществяване на националната политика във висшето образование (чл. 10);
- видовете висши училища, откриване, преобразуване и закриване (чл. 12 – 38);
- структурата и организацията на учебния процес във висшите училища (39 – 47): степени на висшето образование (научни степени, образователно-квалификационни степени, професионални направления и специалности); форми на образование; условия за присъждане на диплома за завършена степен.

1.4.1.1.12. Закон за министерството на вътрешните работи

Обн. ДВ. бр.17 от 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 2006г., изм. ДВ. бр.102 от 2006г., изм. ДВ. бр.105 от 2006г., изм. ДВ. бр.11 от 2007г.,изм. ДВ. бр.31 от 2007г., изм. ДВ. бр.41 от 2007г., изм. ДВ. бр.46 от 2007г., изм. ДВ. бр.57 от 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 2007г., изм. ДВ. бр.109 от 2007г., изм. ДВ. бр.28 от 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 2008г., изм. ДВ. бр.94 от 2008г., изм. ДВ. бр.98 от 2008г., изм. ДВ. бр.27 от

2009г., изм. ДВ. бр.42 от 2009г., изм. ДВ. бр.74 от 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 2009г.,изм. ДВ. бр.88 от 2010г., изм. ДВ. бр.9 от 2011г., изм. ДВ. бр.23 от 2011г., изм. ДВ. бр.47 от 2011г., изм. ДВ. бр.48 от 2011г., изм. ДВ. бр.81 от 2011г., доп. ДВ. бр.38 от 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.44 от 2012г.

Предмет: Урежда принципите, задачите, дейностите, устройството и управлението на Министерството на вътрешните работи (МВР) и статута на служителите в него. Определя основните задачи на МВР:

- защита на националната сигурност;
- противодействие на престъпността и опазване на обществения ред;
- защита на правата и свободите на гражданите и опазване на техните живот, здраве и имущество;
- осигуряване на разследване на престъпления;
- защита при бедствия;
- осигуряване достъп на гражданите до службите за спешно реагиране чрез Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112 (ЕЕН 112);
- осигуряване на пожарна безопасност, извършване на пожарогасителна и спасителна дейност при пожари и извънредни ситуации;
- граничен контрол и охрана на държавната граница;
- защита от тероризъм;
- информационно осигуряване на министерството и органите на държавна власт;
- оказване на съдействие на други държавни органи;
- международно сътрудничество;
- предоставяне на административни услуги и осъществяване на контролна дейност.

Със закона се регламентират:

- Основи на дейността, устройство и управление на МВР;
- Дейности на структурите и правомощия на органите на МВР
- Държавна служба В МВР;
- Мерки за административна принуда.

Този закон въвежда:

Конвенцията за създаване на Европейската полицейска служба (Европол), приета на 26 юли 1995 г. (ратифицирана със закон - ДВ, бр. 105 от 2006 г.) (необнародвана), и Решение 2002/187/ПВР на Съвета от 28 февруари 2002 г. за създаване на Евроюст с оглед засилване на борбата срещу сериозната престъпност.

Рамково решение 2006/960/ПВР на Съвета от 18 декември 2006 г. за опростяване обмена на информация и сведения между правоприлагащите органи на държавите - членки на Европейския съюз.

1.4.1.2. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание нормативните актове по т. 1.4.1.1.

1.4.1.2.1. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание на Закона за техническите изисквания към продуктите

1.4.1.2.1.1. Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на машините

Наредбата е приета с ПМС № 140 от 19.06.2008 г. на основание чл. 7, ал. 1 от ЗТИП.

Обн., ДВ, бр. 61 от 2008 г., попр., бр. 71 от 2008 г., изм. и доп., бр. 48 от 2010 г.

С наредбата са определени: съществените изисквания към машините; процедурите за оценяване и начините за удостоверяване съответствието на машините със съществените изисквания към тях; редът за издаване на разрешения за оценяване съответствието на машините и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението.

Наредбата се прилага за: машини; сменяеми съоръжения; защитни елементи; товарозахващащи приспособления; вериги, въжета и ремъци; демонтируеми съоръжения за механично предаване на въртящ момент; частично комплектувани машини (чл. 2, ал. 1). В чл. 2, ал. 2 и чл. 3 са посочени случаите, при които наредбата не се прилага.

Уредени са въпросите, свързани със:

- изисквания за пускане на пазара и/или в действие на машини (чл. 4 и 5);
- маркировка за съответствие и съответствие с хармонизирани европейски стандарти (чл. 6);
- процедура при несъответствие със стандартите (чл. 7 – 8);
- спазване на изискванията на законодателството, свързано със здравословни и безопасни условия на труд, когато при монтиране или използване на машината се налагат промени в конструкцията ѝ (чл. 9);
- изисквания към маркировката за съответствие (чл. 10);
- задължения на производителя или неговия упълномощен представител, които произтичат от съществените изисквания към машината (чл. 11 – 13);
- принципи за осигуряване на безопасността при: проектиране и изработване на машината (чл. 14 и 15); разумно предвидима неправилна експлоатация (чл. 16); необходимо или предвидимо използване на лични предпазни средства (чл. 17); настройване, поддържане и използване (чл. 18); материалите, вложени при създаване на машината, или продуктите, употребявани или получаващи се при използването (чл. 19); собственото осветление (чл. 20); транспортирането, опаковането и складирането (чл. 21); преместването на машината или някои от съставните ѝ части (чл. 22 и 23); минимизиране на нивото на дискомфорт, умора, физически и психически стрес на оператора (чл. 24); проектиране на работното място (чл. 25); използване на машината в опасна среда, представляваща риск за здравето и безопасността на оператора, или когато машината създава опасна среда (чл. 26); проектиране, изработване и/или оборудване на работно място, съоръжено с кабина (чл. 27); проектиране на работните места с възможност за монтиране на седалки или комплектовани със седалки и изисквания към тях (чл. 28 и 29);
- изисквания към проектирането и изработването на системите за управление (чл. 30 – 32);
- изисквания към орган за управление, който е проектиран и изработен да изпълнява различни функции (чл. 33);
- изисквания към органа за управление в съответствие с ергономичните принципи (чл. 34);
- устройства за сигнализация и изисквания към тях (чл. 35 – 37);
- изисквания към машина с пултовете за управление, разположени в едно или няколко предварително определени места или зони, или с няколко пулта за управление, или с няколко работни места (чл. 38);
- изисквания към машина за пускане в действие (чл. 39 – 42);
- изисквания към органите за управление за безопасно спиране и към устройствата за аварийно спиране (чл. 43 – 51);
- изисквания към машина, проектирана и изработена за използване в няколко режима на управление или на функциониране, изискващи различни мерки за защита и/или работни процедури (чл. 52 – 53);
- изисквания към превключвателят на режимите на управление или на функциониране (чл. 54);
- изисквания към машините, свързани с енергозахранването (чл. 56 – 57);
- изисквания към машината, нейните съставни части и оборудването ѝ за устойчивост и издръжливост на натоварване (чл. 58 – 60);
- изисквания към материалите, от които са направени частите на машината по отношение на явленията умора, стареене, корозия, абразивно износване вътрешни и външни натоварвания на тръбопроводите (чл. 61 – 64);
- условия за обработка на материал, подаван автоматично (чл. 65);

- обезопасяване на машината от механични рискове (чл. 66 – 74);
- изисквания към защитните прегради и предпазните устройства (чл. 75 – 82);
- изисквания към машината за рискове, предизвикани от други опасности:
  - рискове, породени от електрозахранването (чл. 83 – 85);
  - при захранване с енергия, различна от електрическата (чл. 86);
  - риск от допускане на грешки при монтажа или демонтажа (чл. 87);
  - риск от погрешното свързване на машината и частите й (чл. 88);
  - риск от нараняване при допир или близост до машинни части или материали с високи или ниски температури (чл. 89);
  - рискове от пожар или прегряване, произтичащи от нея, или от газове, течности, прахове, изпарения или други вещества, отделяни или използвани от машината (чл. 90);
  - рискове от експлозия, произтичащи от нея, или от газове, течности, прахове, изпарения или други вещества, отделяни или използвани от машината (чл. 91);
  - риск от излъчвания във въздуха шум предимно в източника му (чл. 92);
  - риск от вибрации предимно в източника (чл. 93);
  - риск от лъчения от машината (чл. 94);
  - външните лъчения (чл. 95);
  - при използване на лазерни устройства (чл. 96);
  - рискове от вдишване, поглъщане, контакт на кожата, очите и лигавиците и проникване през кожата на вредни/опасни материали и вещества (чл. 97);
  - риск да остане затворен човек в машината (чл. 98);
  - предотвратяване на риска от подхлъзване, препъване или падане (чл. 99);
  - рискове от електрически заряд, предизвикан от мълния (чл. 100);
- изисквания към поддръжката на машината (чл. 101 – 105);
- изисквания към информацията:
  - информацията и предупрежденията върху машината (чл. 106);
  - информацията, необходима за управление на машината (чл. 107);
  - предупредителния звуков или светлинен сигнал (чл. 108);
  - сигналите на предупредителните устройства (чл. 109);
  - допълнителни предупредителни устройства, надписи и знаци при остатъчни или потенциални рискове (чл. 110);
  - данни върху машината (чл. 111);
  - документите, придружаващи машината (чл. 112);
  - инструкцията за експлоатация на машината – изисквания, съдържание и измерване на звуковите нива и емисиите от йонизиращи лъчения (чл. 113 – 119);
- допълнителни съществени изисквания към определени категории машини:
  - машини, предназначени за използване в хранително-вкусовата, козметичната или фармацевтичната промишленост (чл. 120 – 121);
  - ръчно преносими и/или ръчно водими машини (чл. 122 – 123);
  - преносими машини за закрепване и други машини с ударно действие (124 – 125);
  - машини за обработване на дърво и на материали с подобни физически характеристики (чл. 126);
  - машини за прилагане на пестициди (чл. 126а – 126и);

- допълнителни съществени изисквания за преодоляване на специфичните рискове при придвижването на машините:

А. към работните места:

- изисквания към мястото за управление на машината (чл. 127);
- изисквания към седалките на машината (чл. 128);
- изисквания при транспортиране случайно или редовно на машината на други лица, освен водача (чл. 129);

Б. към системите за управление:

- ограничаване на достъпа до системите за управление (чл. 130);
- обозначение на пултовете за управление при дистанционно управление на машината(чл. 131);
- задействане на органите за управление (чл. 132 – 134);
- управление на колесната машина (чл. 135);
- придвижването на самоходната машина (чл. 136 – 137);
- устройства за автоматично и незабавно спиране и за предотвратяване на потенциално опасни функции за машини с дистанционно управление (чл. 138);
- управление на машината, съпровождана от водач пешеходец (чл. 139);
- управление по време на спиране при повреда в енергозахранването на сервоуправлението (чл. 140);

В. защита срещу механични рискове:

- изисквания към машината, монтирана на подвижна основа (чл. 141);
- изисквания към машината при риск от преобръщане на самоходната машина с водач и/или оператори (чл. 143);
- защита при риск от падащи предмети или материал на самоходната машина с водач и/или с оператори (чл. 144);
- изисквания към средствата за хващане и стъпване за достъп до машината (чл. 145);
- изисквания към теглещо-прикачно устройство (чл. 146);
- изисквания към демонтируемите устройства за механично предаване на въртящ момент (чл. 147);
- изисквания към демонтируемите устройства за механично предаване на въртящ момент на теглена машина (чл. 148);

Г. защита от други опасности:

- изисквания към мястото за акумулаторната батерия (чл. 149)
- изисквания за пожарогасители или с вградени пожарогасителни системи (чл. 150);

Д. информация и инструкции:

- нанасяне на знаци и/или поставяне на табели с инструкции за експлоатация, настройване и поддържане на машината (чл. 152);
- изисквания за сигнализация при машина с водач, дистанционно управление (чл. 153 – 155);
- предупредителни знаци за опасност при работеща машина (чл. 156);
- информация върху машината и съдържание на инструкцията за експлоатация (чл. 157 – 159);

- допълнителни съществени изисквания за преодоляване на специфичните рискове в резултат на подемни операции:

А. мерки за предпазване от механични опасности:

- изисквания за устойчивост към машините, които могат да създадат опасности вследствие на подемни операции (чл. 160);
- изисквания към машините, движещи се по релсови пътища (чл. 161);

- изисквания към машината, товарозахващащите приспособления и сменяемите части по отношение издържане на натоварванията в работно или неработно състояние, монтаж, демонтаж и транспортиране, както и при всички други състояния и/или въздействия, на които са подложени (чл. 162);
- статични и динамични изпитвания (чл. 163 – 165);
- изисквания към диаметрите на ролките, барабаните и верижните колела, въжетата и веригите (чл. 166);
- изисквания при определяне размерите на товарозахващащите приспособления (чл. 167);
- изисквания към устройството за контрол на движенията (чл. 168);
- системи за предотвратяване на сблъсък между машините (чл. 169);
- изисквания към механизмите за предотвратяване на опасно изместване или приплъзване на товара или той да не падат свободно или неочаквано (чл. 170);
- изисквания към разположението на мястото за управление (чл. 171);
- изисквания към машините при обслужване на определени нива (чл. 172 – 173);
- елиминиране на риска от падане на товар от превозващото средство (чл. 175);
- защитни прегради от допир и падане от височина (чл. 176);
- мерки за потвърждение, че подемната машината или готовите за употреба товарозахващащи приспособления, независимо от начина им на задвижване (човешка сила или двигател), могат да изпълняват предвидените им функции безопасно, когато се пускат на пазара или се пускат в действие за първи път (чл. 177 – 178);
- статичните и динамичните изпитвания (чл. 179);

Б. съществени изисквания към машините, които не се задвижват от човешка сила:

- органи за управление (чл. 180);
- устройства за предупреждение на водача и за предотвратяване на опасни движения на товара (чл. 181);
- изисквания към носещите, теглещите и теглещо-носещите въжета на направляваните по въжета съоръжения (чл. 182);

В. информация и маркировка: маркировка и данни за сертификата и информация за товароподемност на машината (чл. 183 – 185);

Г. инструкция за експлоатация (чл. 186 – 187);

- допълнителни съществени изисквания към машините за подземна работа (чл. 188 – 194);
- допълнителни съществени изисквания към машините, които при повдигане на хора създават специфични опасности (чл. 195 – 206);
- процедури за оценяване съответствието на машините (чл. 207 – 211);
- процедури, приложими за частично комплектувани машини (чл. 212);
- ред за издаване на разрешения на лица по чл. 10, ал. 1 от Закона за техническите изисквания към продуктите и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението (чл. 213 – 218).

1.4.1.2.1.2. Наредба за маркировката за съответствие

Наредбата е приета с ПМС № 191 от 2005 г. на основание чл. 24 от ЗТИП.
Обн., ДВ, бр. 69 от 2005 г., изм. и доп., бр. 66 от 2006 г.
С наредбата са определени правилата за нанасяне и графичното изображение на маркировката за съответствие.
Маркировката за съответствие удостоверява, че продуктите съответстват на приложимите за тях изисквания, определени в наредбите по чл. 7 от Закона за техническите изисквания към продуктите, и че са били подложени на съответните процедури за оценяване на съответствието.

- Задължение за нанасяне на маркировката за съответствие, преди продуктите да бъдат пуснати на пазара и/или пуснати в действие (чл. 3).
- Графично изображение на маркировката за съответствие – приложение № 1 – 3 (чл. 4).
- Изисквания за размер и за нанасяне на маркировката за съответствие (чл. 5 – 8);
- Други маркировки (чл. 9).

1.4.1.2.1.3. Наредба за условията и реда за извършване на надзор на пазара

Наредбата е приета с ПМС № 110 от 2003 г. на основание чл. 30д от ЗТИП.
Обн., ДВ, бр. 49 от 2003 г., изм. и доп., бр. 85 от 2005 г., изм., бр. 40 от 2006 г.
С наредбата са определени условията и редът за извършване на надзор на пазара на продуктите, за които са определени съществени изисквания в наредбите по чл. 7 от ЗТИП, както и редът за унищожаване на продуктите, когато в резултат на извършения надзор се констатира, че несъответствието им със съществените изисквания не може да се отстрани технически.

- Механизми за надзор на пазара (чл. 2).
- Органи за надзор на пазара (чл. 3).
- Наблюдение на пазара (чл. 4 – 6).
- Проверки на продукти, пуснати на пазара и/или пуснати в действие (чл. 7 – 10).
- Вземане на образци или проби от продукти, изпитване и изготвяне на заключение за съответствието на продуктите със съществените изисквания (чл. 11 – 18).
- Спиране и забрана на разпространението и използването на продуктите (чл. 19 – 22).
- Унищожаване на продуктите (чл. 23 – 28).

1.4.1.2.1.4. Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на личните предпазни средства

Наредбата е приета с ПМС № 94 от 2002 г. на основание чл. 7, ал. 1 от ЗТИП.
Обн., ДВ, бр. 48 от 2002 г., изм., бр. 13 от 2003 г., изм. и доп., бр. 24 от 2006 г., изм., бр. 40 от 2006 г.
С наредбата са определени: съществените изисквания към личните предпазни средства (ЛПС); процедурите за оценяване и начините за удостоверяване съответствието на ЛПС със съществените изисквания към тях; редът за издаване на разрешения на лицата за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението.

- Изключения по приложението на наредбата (чл. 3).
- Условие за пускане на пазара и/или в действие на ЛПС (чл. 4).
- Съответствие с изискванията на наредбата на лични предпазни средства с проста конструкция (чл. 6).
- Съответствие с изискванията на наредбата на лични предпазни средства със сложно устройство (чл. 7).
- Съществени изисквания:
- общи изисквания към всички ЛПС (чл. 8 – 13);
- допълнителни изисквания към ЛПС, свързани с някои техни конструктивни особености (чл. 14 – 27);
- допълнителни изисквания към ЛПС, предназначени за ползване при специфични опасности (чл. 28 – 47).
- Оценяване и удостоверяване на съответствието (чл. 48 – 52).
- Ред за издаване на разрешения на лица за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението (чл. 53 – 57).

1.4.1.2.1.5. Наредба за условията и реда за издаване на лицензии за осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност и за реда за водене на регистър на съоръженията

Наредбата е приета с ПМС № 187 от 2000 г. на основание чл. 34, ал. 2 и чл. 39, ал. 2 от ЗТИП.
Обн., ДВ, бр. 79 от 2000 г., изм., бр. 115 от 2002 г., изм. и доп., бр. 17 от 2003 г., доп., бр. 104 от 2004 г., изм., бр. 40 от 2006 г., изм. и доп., бр. 59 от 2006 г., бр. 64 от 2008 г., бр. 32 от 2009 г., бр. 73 от 2010 г., изм., бр. 18 от 2011 г., изм. и доп., бр. 78 от 2011 г., бр. 99 от 2011 г.
С наредбата са уредени въпросите, свързани с:

- видовете съоръжения с повишена опасност (СПО), чийто технически надзор се осъществява от председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН) чрез Главна дирекция „Инспекция за държавен технически надзор” (ГД „ИДТН”);
- видовете СПО, чийто надзор се осъществява от лица или структурнообособени части на предприятия или организации, получили лицензия за това;
- условията и редът за издаване на лицензии за осъществяване на технически надзор на СПО;
- редът за водене на регистър на СПО.

Определени са:

- органите на техническия надзор (чл. 2 – 2а);
- изискванията за издаване на лицензия за осъществяване на технически надзор на СПО и изисквания към лицата и персонала, в т.ч. професионална квалификация и минимално необходимите материално-техническия условия и средства по чл. 34а, ал. 2, т. 4 и ал. 3, т. 2 ЗТИП (чл. 3 – 4а);
- системата за управление на качеството (чл. 4б);
- задълженията за регистрация на всички СПО, на които се осъществява технически надзор (чл. 5);
- редът за издаване на лицензии на лица за осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност (чл. 6 – 21);
- редът за водене на регистъра на съоръженията с повишена опасност (чл. 22 – 26).

1.4.1.2.1.6. Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха

Наредбата е приета с ПМС № 22 от 2004 г. на основание чл. 7, ал. 1 от ЗТИП.
Обн., ДВ, бр. 11 от 2004 г., изм. и доп., бр. 24 от 2006 г., бр. 28 от 2006 г., изм., бр. 40 от 2006 г., изм. и доп., бр. 37 от 2007 г.
С наредбата са определени: съществените изисквания към машините и съоръженията, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха; процедурите за оценяване и начините за удостоверяване на съответствието със съществените изисквания; редът за издаване на разрешения на лицата за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението.

- Обхват на наредбата (чл. 2).
- Изключения по прилагане на наредбата (чл. 3).
- Условия за пускане на пазара на машини и съоръжения, които работят на открито (чл. 4);
- Съответствие на стандартите със съществените изисквания (чл. 5).
- Съществени изисквания (чл. 6 – 7).
- Оценяване и удостоверяване на съответствието (чл. 8 – 10).
- Ред за издаване на разрешения на лица за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението (чл. 11 – 15).

1.4.1.2.1.7. Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на съоръжения и системи за защита, предназначени за експлоатация в потенциално експлозивна атмосфера.

Наредбата е приета с ПМС № 205 от 2001 г. на основание чл. 7, ал. 1 от ЗТИП.
Обн., ДВ, бр. 81 от 2001 г., попр., бр. 90 от 2001 г., изм., бр. 115 от 2002 г., бр. 13 от 2003 г., изм. и доп., бр. 24 от 2006 г., изм., бр. 40 от 2006 г.
С наредбата са определени: съществените изисквания към съоръженията и системите за защита, предназначени за експлоатация в потенциално експлозивна атмосфера; процедурите за оценяване и начините за удостоверяване на съответствието със съществените изисквания към тях; редът за издаване на разрешения на лицата за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението.

- Обхват на наредбата (чл. 2).
- Условия за пускане на пазара на съоръжения, системи за защита и устройства (чл. 3 – 4).
- Съответствие на стандартите със съществените изисквания (чл. 5).
- Класифициране на съоръженията, предназначени за експлоатация в потенциално експлозивна атмосфера, в групи и категории, определящи необходимите нива на защита (чл. 6).
- Означения върху съоръженията и системите за защита (чл. 7).
- Съществени изисквания:
  - общи изисквания към съоръженията и системите за защита (чл. 7а – 24);
  - специални изисквания към съоръженията от I група, категория M1 (чл. 25);
  - специални изисквания към съоръженията от I група, категория M2 (чл. 26);
  - специални изисквания към съоръженията от II група, категория 1 (чл. 27 – 28);
  - специални изисквания към съоръженията от II група, категория 2 (чл. 29 – 30);
  - специални изисквания към съоръженията от II група, категория 3 (чл. 31 – 32);
  - специални изисквания към системите за защита (чл. 33 – 34);
- Оценяване и удостоверяване на съответствието (чл. 35 – 41).
- Ред за издаване на разрешения на лица за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението (чл. 42 – 46).

1.4.1.2.1.8. Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на везни с неавтоматично действие

Наредбата е приета с ПМС № 114 от 30.05.2003 г. на основание чл. 7, ал. 1 от ЗТИП.
Обн., ДВ, бр. 52 от 2003 г., изм. и доп., бр. 1 от 2005 г., изм., бр. 85 от 2005 г., изм. и доп., бр. 24 от 2006 г., изм., бр. 40 от 2006 г., изм. и доп., бр. 37 от 2007 г.
С наредбата са определени: съществените изисквания към везните с неавтоматично действие, наричани по-нататък „везни”; процедурите за оценяване и начините за удостоверяване съответствието на везните със съществените изисквания; редът за издаване на разрешения на лицата за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението.

- Видове везни (чл. 2).
- Изключения по прилагане на наредбата (чл. 3).
- Изисквания към везните при пускане на пазара (чл. 4).
- Съответствие на стандартите със съществените изисквания (чл. 5).
- Последващи проверки (чл. 6).

- Съществени изисквания към везни с неавтоматично действие:
  - метрологични изисквания (чл. 7 – 20);
  - конструктивни изисквания (чл. 21 – 31);
- Оценяване и удостоверяване на съответствието (чл. 32 – 38).
- Ред за издаване на разрешения на лица за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението (чл. 39 – 43).

1.4.1.2.1.9. Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на средствата за измерване

Наредбата е приета с ПМС № 253 от 2006 г. на основание чл. 7, ал. 1 от ЗТИП.
Обн., ДВ, бр. 80 от 2006 г., доп., бр. 37 от 2007 г., изм., бр. 98 от 2009 г., изм. и доп., бр. 48 от 25.06.2010 г.
С наредбата са определени: съществените изисквания към средствата за измерване; процедурите за оценяване и начините за удостоверяване съответствието на средствата за измерване със съществените изисквания към тях; условията и редът за издаване на разрешения на лица за извършване на оценяване на съответствието и за проверка за спазване на условията, при които е издадено разрешението.

- Обхват на наредбата (чл. 2 – 3).
- Условия за пускане на пазара на средства за измерване (чл. 4).
- Съответствие на стандартите със съществените изисквания (чл. 5).
- Техническо решение, за осигуряване на съответствие на средствата за измерване със съществените изисквания (чл. 6).
- Изисквания за клас на точност на средствата за измерване (чл. 7).
- Съществени изисквания (чл. 8 – 24).
- Оценяване и удостоверяване на съответствието (чл. 25 – 31).
- Ред за издаване на разрешения на лица за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението (чл. 32 – 36).

1.4.1.2.2. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси

1.4.1.2.2.1. Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси

Наредбата е приета с ПМС № 152 от 2011 г. на основание чл. 4б, ал. 1 от Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси.
Обн., ДВ, бр. 43 от 7.06.2011 г.
С наредбата са определени: задълженията на физическите и юридическите лица, които съхраняват опасни химични вещества и смеси; общите изисквания към складовете и организацията за съвместно съхранение на опасни химични вещества и смеси; редът и начинът за извършване оценка на безопасността на съхранението на опасни химични вещества и смеси.
Уредени са въпросите свързани със:

- задълженията на физическите и юридическите лица, които съхраняват опасни химични вещества и смеси (чл. 4);
- случаите на използване на наличната информация за опасните вещества и смеси (чл. 5);
- общите изисквания при изграждането и експлоатацията на складове за съхранение на опасни химични вещества и смеси (чл. 6);
- организацията за съхранението на опасни химични вещества и смеси (чл. 7);

- правилата за определяне на съвместимостта на категориите/класовете на опасност на съхраняваните опасни химични вещества и смеси (чл. 8);
- редът и начина за извършване на оценка на безопасността на съхранението на опасни химични вещества и смеси (чл. 9 – 11);
- задължението за преразглеждане и актуализиране на оценката на безопасността на съхранението на опасни химични вещества и смеси (чл. 12);
- задължението за планиране и предприемане на коригиращи действия (чл. 13);
- документирането, съхранението и предоставянето на оценката на безопасността на съхранението на опасни химични вещества и смеси (чл. 14).

1.4.1.2.2.2. Наредба за реда и начина за ограничаване на производството, употребата или пускането на пазара на определени опасни химични вещества, смеси и изделия от Приложение XVII на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH)

Наредбата е приета с ПМС № 376 от 2011 г. на основание чл. 4б, ал. 2 от Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси.
Обн., ДВ, бр. 1 от 2012 г.
С наредбата са определени: мерки за прилагане на ограниченията за производство, пускане на пазара и употреба на опасни химични вещества в самостоятелен вид, в смеси и в изделия от Приложение XVII на Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикалите, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и на Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива № 76/769/ЕИО на Съвета и на директиви № 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията, наричан по-нататък "Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH)", и неговите изменения и свързаните с това задължения на физическите и юридическите лица; редът и начинът за прилагане на определени ограничения в Приложение XVII на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH); координацията и сътрудничеството между органите, осъществяващи контрол върху ограниченията в Приложение XVII на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH).

- Задължения на физическите и юридическите лица, които употребяват и/или пускат на пазара опасни химични вещества в самостоятелен вид, в смеси и/или в изделия, за които са въведени ограничения в Приложение XVII на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH) (чл. 2).
- Задължение за предоставяне на ежегодна информация (чл. 3).
- Ред и начин за прилагане на определени ограничения в приложение XVII на регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH) (чл. 4 – 6).
- Координация и сътрудничество между контролните органи по Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (чл. 7 – 10).

1.4.1.2.2.3. Наредба за реда и начина на класифициране, опаковане и етикетиране на химични вещества и смеси

Наредбата е приета с ПМС № 182 от 2010 г. на основание чл. 5, ал. 2 от Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати.
Обн., ДВ, бр. 68 от 2010 г.
С наредбата са определени: редът и начинът за класифициране на химични вещества и смеси; изискванията за опаковане и етикетиране на опасни химични вещества и смеси; изискванията за опаковане и етикетиране на химични смеси, които не са класифицирани като опасни, но въпреки това могат да представляват специфична

опасност; допълнителните изисквания към опаковките и етикетите на някои химични вещества и смеси; критериите за избор на алтернативно наименование на вещество, влизащо в състава на химична смес, което може да се изпише върху етикета на тази смес.

- Изключения по прилагане на наредбата (чл. 2).
- Задължения на лицата, които пускат на пазара химично вещество и/или смес (чл.3).
- Класифициране на химични вещества (чл. 5 – 7).
- Изисквания за опаковане на опасни химични вещества (чл. 8).
- Изисквания към опаковките (чл. 9).
- Етикетиране на опасни химични вещества, обозначения и съдържание на етикетите и изисквания към тях (чл. 10 – 19).
- Ред и начин за определяне на опасните свойства на химичните смеси и основни принципи на класифицирането и етикетирането им (чл. 21 – 28).
- Изисквания при опаковане на химични смеси (чл. 29 – 32).
- Изисквания за етикетиране на химични смеси (чл. 33 – 48).
- Задължение за подаване на заявление за получаване на разрешението по чл. 7в, ал. 1 на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати (чл. 50).

1.4.1.2.3. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание Закона за здравето

1.4.1.2.3.1. Наредба за медицинската експертиза

Наредбата е приета с ПМС № 87 от 2010 г. на основание чл. 101, ал. 6 от Закона за здравето.
Обн., ДВ, бр. 36 от 2010 г., изм., бр. 5 и 41 от 2011 г.
С наредбата са определени: принципите и критериите на медицинската експертиза и редът за нейното извършване като неразделна част от диагностично-лечебната и профилактичната дейност на лечебните заведения.

- Общи разпоредби свързани с медицинската експертиза: обхват (чл. 2); органи на медицинската експертиза (чл. 3); формата и съдържанието на експертните решения и на медицинските протоколи (чл. 4).
- Експертиза на временната неработоспособност: Общи правила за издаване на болнични листове. Условия и ред за установяване на временна неработоспособност (чл. 6 – 20); издаване на болничен лист при общо заболяване, трудова злополука, професионална болест (чл. 21 – 22); болничен лист на осигурен, изпратен за консултация или изследване (чл. 24); трудоустрояване с болничен лист (чл. 25); болничен лист за временна неработоспособност при бременност, раждане и осиновяване (чл. 26-34); издаване на болничен лист за балнеолечение, климатолечение и таласолечение (чл. 35 – 36); издаване на болничен лист при карантина и отстраняване от работа по предписание на медицинските органи (чл. 37); издаване на болничен лист за гледане на болен член от семейството (чл. 38 – 40); издаване на болничен лист за придружаване на член от семейството за лечение, консултация и изследване (чл. 41 – 43); издаване на болничен лист за лечение и изследване в чужбина (чл. 44 – 52); общи изисквания по отчетността на болничните листове (чл. 53 – 56).
- Определяне характера на заболяванията - професионален или общ (чл. 57 – 60).
- Експертиза на трайно намалената работоспособност и на вида и степента на увреждане: обхват (чл. 61); условия и критерии за определяне степента на трайно намалената работоспособност (чл. 62 – 68); срокът на инвалидизиране (чл. 69 – 71); решение за причинна връзка (чл. 72 – 77); задължение за

определяне условията на труд, противопоказани за здравословното състояние на освидетелстваните лица (чл. 78).

- В приложение към наредбата са определени:
- отправните точки за оценка на трайно намалената работоспособност и на вида и степента на увреждане в проценти (приложение № 1 към чл. 63, ал. 1);
- методика за прилагане на отправните точки за оценка на трайно намалената работоспособност в проценти (приложение № 2 към чл. 63, ал. 3).

1.4.1.2.3.2. Правилник за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи

Правилникът е приет с ПМС № 83 от 26.04.2010 г. на основание чл. 109 от Закона за здравето.
Обн., ДВ, бр. 34 от 2010 г., изм., бр. 5 и 41 от 2011 г.
С правилника се уреждат устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи (РКМЕ).

- Устройство на органите на медицинската експертиза (чл. 6 – 22): лекарски консултативни комисии (ЛКК), детски експертни лекарски комисии (ДЕЛК), териториални експертни лекарски комисии (ТЕЛК), национална експертна лекарска комисия (НЕЛК), регионални картотеки на медицинските експертизи (РКМЕ).
- Организация на работата на органите на медицинската експертиза: правомощия на лекуващия лекар (лекар по дентална медицина) (чл. 23), ЛКК (чл. 24 – 31), ДЕЛК/ ТЕЛК (чл. 32 – 41), НЕЛК (чл. 42 – 54), РКМЕ (чл. 55 – 61).
- Задължения на ръководителите на лечебните заведения относно медицинската експертиза (чл. 62).
- Обжалване на решенията на органите на медицинската експертиза (чл. 63 – 68).
- Контрол върху медицинската експертиза (чл. 69 –71).

1.4.1.2.3.3. Наредба № 36 за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол

Наредбата е издадена от министъра на здравеопазването на основание чл. 19, ал. 4 от Закона за здравето.
Обн., ДВ, бр. 63 от 2009 г., изм. и доп., бр. 38 от 2011 г.
Наредбата определя:

- условия и ред за извършване на държавен здравен контрол на обекти с обществено предназначение (чл. 16а – 26): оценка на съответствието със здравните изисквания на планове, програми и инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или техни изменения или разширения по реда на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с Постановление № 139 на Министерския съвет от 2004 г. (ДВ, бр. 57 от 2004 г.), и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, приета с Постановление № 59 на Министерския съвет от 2003 г. (ДВ, бр. 25 от 2003 г.) (чл. 16б); съгласуване на устройствени схеми и планове и оценка на съответствието със здравните изисквания на инвестиционни проекти съгласно разпоредбите на Закона за устройство на територията и при спазване изискванията по чл. 18 и 19 (чл. 16в); участие в държавните приемателни комисии за въвеждане в експлоатация на строежите от първа, втора и трета категория, определени в чл. 5, ал. 1 от Наредба № 2 от 2003 г. за въвеждане в експлоатация на строежите в Република България и минимални гаранционни срокове за изпълнени строителни и монтажни работи, съоръжения и строителни обекти (обн., ДВ, бр. 72 от 2003 г.; изм., ДВ, бр. 49 от 2005 г.) (чл. 20); права на държавният здравен инспектор при

инспекцията/проверката в обект с обществено предназначение (чл. 25); създаване, поддържане и съхраняване на досиета на обектите с обществено предназначение (чл. 26).

- условия и ред за извършване на държавен здравен контрол върху продукти и стоки, имащи значение за здравето на човека (чл. 27 – 34а): натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели (чл. 29); лекарствени продукти (чл. 30); химичните вещества и смеси (чл. 31); козметични продукти (чл. 32); дрехи втора употреба (чл. 33) и др.;
- условия и ред за извършване на държавен здравен контрол върху дейности, имащи значение за здравето на човека (чл. 35 – 41г): дейността на службите по трудова медицина (чл. 40); дейностите с опасни отпадъци (чл. 41); дейността с азбест и/или азбестосъдържащи материали (чл. 41б) и др.;
- условия и ред за извършване на държавен здравен контрол върху фактори на жизнената среда (чл. 42 – 60): води, предназначени за питейно-битови цели, и води, предназначени за къпане (чл. 42); минералните води, използвани за лечение, профилактика, питейно-битови цели, бутилиране, хигиенни цели, спорт и отдих (чл. 43); шум от локални източници (чл. 44 – 51); вибрациите в жилищни помещения и обществени сгради (чл. 52 – 55); химични фактори във въздушната среда на обекти с обществено предназначение (чл. 56); електрически, магнитни и електромагнитни полета в жилищните и обществените сгради и урбанизираните територии (чл. 57); въздух (чл. 59) и почви (чл. 60).
- ред за извършване на държавен здравен контрол за спазване изискванията за защита на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения (чл. 61 – 74): контрол в обекти с източници на йонизиращи лъчения; контрол върху продукти и стоки за повишено съдържание на радионуклиди; контрол на радиационните фактори на жизнената среда; контрол по спазване на изискванията на нормативните актове за осигуряване на радиационната защита на лицата при извършването на дейности с източници на йонизиращи лъчения; обследване на радиационни инциденти или аварии и медицинско наблюдение на засегнатите лица.

1.4.1.2.3.4. Наредба № 29 от 2005 г. за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения

Наредбата е издадена от министъра на здравеопазването на основание чл. 65, ал. 1, т. 4 от Закона за здравето Обн., ДВ, бр. 78 от 2005 г.

С наредбата са определени здравните норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения.

Наредбата регламентира провеждането на задължително медицинско наблюдение на работещите в среда на йонизиращи лъчения за недопускане на развитието на детерминистични ефекти и намаляване вероятността от възникване на стохастични ефекти до ниво, което се определя като приемливо.

Наредбата се прилага за всички дейности, свързани с използване на източници на йонизиращи лъчения, с изключение на дейностите, освободени от регулиращ контрол по смисъла на чл. 8 от Наредбата за основни норми за радиационна защита (ДВ, бр. 73 от 2004 г.).

- Общи изисквания за задължителното медицинско наблюдение на работещи в среда на йонизиращи лъчения (чл. 3 – 4)
- Предварително медицинско наблюдение: лица, които подлежат на прегледи (чл. 5); видове прегледи (приложение № 1, към чл. 6); експертно заключение за медицинската пригодност (чл. 7 – 8); изисквания за провеждането на медицинското наблюдение за работещите в атомните електрически централи (приложение № 2, към чл. 9); медицински противопоказания за работа в среда на йонизиращи лъчения (приложение № 3, към чл. 10); здравно досие (приложение № 4, към чл. 11).
- Периодично медицинско наблюдение: периодичност на прегледите (приложение 5, към чл. 12); Процедура за организиране и провеждане на прегледите (чл. 14 – 24); радиационен паспорт

(приложение № 6, към чл. 15); обхват на периодичното медицинско наблюдение, и на медицинските специалисти, които го извършват (приложение 7, към чл. 16); изисквания за допълнителни прегледи и консултации (чл. 17 – 18); експертно заключение за медицинската пригодност (чл. 19); изисквания за предоставяне на информация (чл. 20 – 21), вкл. регистър по чл. 71, ал. 1 от Закона за здравето (чл. 24).

1.4.1.2.3.5. Наредба № 28 за условията и реда за регистрация, обработка и съхраняване на данните, съдържащи се в регистъра на лицата, които работят или са работили в среда на йонизиращи лъчения

Наредбата е издадена от министъра на здравеопазването на основание чл. 71, ал. 2 от Закона за здравето.
Обн., ДВ, бр. 76 от 20.09.2005 г.
С наредбата са уредени условията и редът за регистрация, обработка и съхраняване на данните в регистър[36] на лицата, които работят или са работили в среда на йонизиращи лъчения.

- Съдържание на регистъра (чл. 2)
- Регистрация, обработка и съхранение на данните, съдържащи се в регистъра: задължения за предоставяне на данни в регистъра (чл. 5); форма и съдържание на информацията, която се предоставя в регистъра (приложение 1, към чл. 6); начини за предоставяне и регистриране на информацията (чл. 7 – 11); достъп до данните от регистъра (чл. 12); съхраняване на информацията (чл. 13)

1.4.1.2.4. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание на Закона за безопасно използване на ядрената енергия

1.4.1.2.4.1. Наредба за основните норми за радиационна защита

Наредбата е приета с ПМС № 190 от 30.07.2004 г., на основание чл. 26, ал. 3 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия.
Обн., ДВ, бр. 73 от 20.08.2004 г.
С наредбата са определени основните изисквания и мерки за радиационна защита при осъществяване на дейности по използване на ядрената енергия и източниците на йонизиращи лъчения (ИЙЛ) по смисъла на Закона за безопасно използване на ядрената енергия.

- Принципи на радиационната защита (чл. 3 – 6)
- Изключване на дейности от лицензионен и разрешителен режим (чл. 7 – 9).
- Граници на дозите (чл. 10 – 13).
- Специални изисквания за жени, подложени на професионално облъчване, за стажанти и учащи се и в случай на разрешено повишено облъчване (чл. 14 – 18).
- Принципи (чл. 19) и мерки за радиационна защита на професионално облъчвани лица (чл. 20 – 27).
- Оценка на облъчването и медицинско наблюдение (чл. 28 – 38).
- Ограничаване на облъчване, дължащо се на естествени източници (чл. 39 – 42).
- Основни принципи за радиационна защита при медицинското облъчване (чл. 43 – 49).
- Радиационна защита на външен персонал (чл. 50 – 51).

[36] Регистърът се създава и поддържа в Министерството на здравеопазването

1.4.1.2.4.2. Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения

Наредбата е приета с ПМС № 200 от 4.08.2004 г., на основание чл. 26, ал. 2 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия.
Обн., ДВ, бр. 74 от 2004 г., изм. и доп., бр. 74 от 2006 г., изм., ДВ, бр. 46 от 2007 г.
С наредбата са определени изискванията и правилата за радиационна защита при осъществяване на дейности с източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ) и условията и редът за водене на отчет на ИЙЛ.
Предмет на наредбата са изискванията и нивата за освобождаване от отчет и контрол на радиоактивни вещества и материали, съдържащи радиоактивни вещества, получени от разрешена дейност.

- Общи изисквания за радиационна защита на персонала (чл. 3 – 8).
- Изисквания за осигуряване на радиационна защита при разполагане на обект с източници на йонизиращи лъчения на определена площадка (чл. 9 – 12).
- Изисквания за осигуряване на радиационна защита при строителство на обект с източници на йонизиращи лъчения, монтаж и предварителни изпитания (чл. 13 – 20).
- Изисквания за радиационна защита при съхраняване на радиоактивни вещества (чл. 21 – 27).
- Изисквания за осигуряване на радиационна защита при използване на източници на йонизиращи лъчения (чл. 28 – 34).
- Допълнителни изисквания за осигуряване на радиационна защита при използване на закрити източници на йонизиращи лъчения и генератори на йонизиращи лъчения (чл. 35 – 45а).
- Допълнителни изисквания за осигуряване на радиационна защита при използване на открити източници на йонизиращи лъчения:
  - изисквания за радиационна защита в контролираната зона (чл. 46 – 62);
  - изисквания към системите за вентилация, очистване на прах, аерозоли и газове, отопление, водоснабдяване и канализация в обекти с открити източници на йонизиращи лъчения (чл. 63 – 85);
  - изисквания за поддържане и дезактивация на помещения и оборудване (чл. 86 – 92);
  - изисквания към средствата за индивидуална защита и радиационна хигиена (чл. 93 – 104);
  - изисквания към санитарни пропускници и санитарни шлюзове (чл. 105 – 112).
- Изисквания към радиационния мониторинг при дейности с източници на йонизиращи лъчения (чл. 113 – 125).
- Изисквания за отчет на източници на йонизиращи лъчения (чл. 126 – 128).
- Нива за освобождаване от контрол на радиоактивни вещества или материали, съдържащи радиоактивни вещества (чл. 129 – 137).
- Извеждане от експлоатация на обекти с радиоактивни вещества (чл. 138 – 141).

1.4.1.2.4.3. Наредба за условията и реда за придобиване на професионална квалификация и за реда за издаване на лицензии за специализирано обучение и на удостоверения за правоспособност за използване на ядрената енергия

Наредбата е приета с ПМС № 209 от 6.08.2004 г., на основание чл. 65, ал. 3 и чл. 71 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия.
Обн., ДВ, бр. 74 от 2004 г., изм., ДВ, бр. 46 от 2007 г.
С наредбата са определени:

- условията и редът за придобиване на професионална квалификация за извършване на дейности в ядрени съоръжения и с източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ);
- длъжностите, за които се изисква правоспособност;

- редът за издаване, изменение, подновяване, прекратяване и отнемане на лицензии за специализирано обучение за дейности в ядрени съоръжения и с ИЙЛ (специализирано обучение);
- редът за издаване, прекратяване и отнемане на удостоверения за правоспособност;
- условията и редът за провеждане на изпити за придобиване на правоспособност за изпълнение на дейности в ядрени съоръжения и с ИЙЛ;
- редът за осъществяване на контрол по изпълнението на условията на издадените лицензии за специализирано обучение и удостоверения за правоспособност.
- Регламентирани са изисквания:
- към системата за подбор и квалификация на персонала (чл. 5 – 7);
- относно представянето на документи (чл. 8);
- относно професионалната квалификация:
- общи изисквания (чл. 9 – 19);
- за дейностите в ядрени съоръжения, които имат влияние върху ядрената безопасност и радиационната защита (чл. 20 – 25);
- за дейности с източници на йонизиращи лъчения (чл. 26 – 28).
- Определени са:
- реда за издаване на лицензия за специализирано обучение (чл. 29 – 34);
- съдържанието на лицензията за специализирано обучение (чл. 35 – 36);
- реда за изменение и подновяване на лицензия за специализирано обучение (чл. 37 – 44);
- реда за прекратяване и отнемане на лицензия за специализирано обучение (чл. 45 – 48);
- реда за издаване на удостоверения за правоспособност (чл. 49 – 57);
- реда за прекратяване на действието и отнемане на удостоверения за правоспособност (чл. 58 – 61);
- организацията за провеждане на изпити за придобиване на правоспособност:
  - състав и ред за назначаване на квалификационната изпитна комисия на АЯР (чл. 62 – 63);
  - провеждане на изпити от квалификационната изпитна комисия на АЯР (чл. 64 – 70);
  - провеждане на изпити от квалификационна изпитна комисия, назначена от лице, получило лицензия за специализирано обучение (чл. 71 – 73);
- контрола върху изпълнението на условията на лицензите и удостоверения за правоспособност (чл. 74 – 77).

1.4.1.2.5. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание на Закона за устройство на територията

1.4.1.2.5.1. Наредба за съществените изисквания към строежите и оценяване съответствието на строителните продукти

Наредбата е приета с ПМС № 325 от 2006 г. на основание чл. 7, ал. 1 ЗТИП и във връзка с чл. 169а ЗУТ.
Обн., ДВ, бр. 106 от 2006 г., попр., бр. 3 от 2007 г., бр. 9 от 2007 г., изм. и доп., бр. 82 от 2008 г., изм., бр. 5 от 2010 г., бр. 7 от 2011 г., изм. и доп., бр. 18 от 2012 г.
С наредбата са определени:

- съществените изисквания към строежите по чл. 169, ал. 1 от ЗУТ, които определят техническите изисквания към строителните продукти (чл. 7): механично съпротивление и устойчивост (носимоспособност) (чл. 8); безопасност при пожар (чл. 9); хигиена, опазване на здравето и на околната

среда (чл. 10); безопасна експлоатация (чл. 11); защита от шум (чл. 12); икономия на енергия и топлосъхранение (енергийна ефективност) (чл. 13);

- строителните продукти или групите строителни продукти, които осигуряват изпълнението на съществените изисквания към строежите (приложение № 1);
- условия и ред за оценяване съответствието на строителните продукти, които съответстват на европейските технически спецификации: изисквания за СЕ маркировка за съответствие на строителните продукти (чл. 15 – 17); процедури (чл. 18) и системите за оценяване съответствието на строителните продукти със съществените изисквания към строежите (чл. 19, ал. 2 – 3, приложение № 3, чл. 20,) и начините на удостоверяване на съответствието (чл. 19, ал. 1); техническо досие на строителните продукти (чл. 22); ЕО декларация за съответствие на строителния продукт (чл. 23 – 24); ЕО сертификати на строителния продукт или на производствения контрол (чл. 25 – 26);
- условия и ред за получаване на разрешение за оценяване на съответствието и за издаване на технически одобрения, сроковете им на валидност, както и допълнителните специфични критерии към лицата, които оценяват съответствието и/или издават технически одобрения, и техните задължения по процедурите и системите за оценяване на съответствието (чл. 27 – 38);
- условия и ред за получаване на европейско техническо одобрение37 (чл. 39 – 45);
- условия и ред за оценяване съответствието на строителните продукти, които съответстват на българските технически спецификации: задължения на производителя (чл. 51); оценяване и удостоверяване на съответствието (чл. 52 – 56);
- условия и ред за получаване на българско техническо одобрение (чл. 57 – 64);
- контролът върху дейността на лицата, получили разрешение за получаване на разрешение за оценяване на съответствието и за издаване на технически одобрения (чл. 46 – 50б).

1.4.1.2.5.2. Наредба № 1 за номенклатурата на видовете строежи

Наредбата е издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството на основание чл. 137, ал. 2 от ЗУТ.
Обн., ДВ, бр. 72 от 2003 г., изм. и доп., бр. 23 от 2011 г.
С наредбата са определени номенклатурата на видовете строежи за отделните категории в зависимост от тяхната характеристика, значимост, сложност и рискове при експлоатацията им, посочени в чл. 137, ал. 1 от ЗУТ.

- Видове строежи от първа категория (чл. 2 – 3): буква „а" (ал. 1); буква „б" (ал. 2); буква „в" (ал. 3); буква „г" (ал. 4); буква „д" (ал. 5); буква „е" (ал. 6); буква „ж" (ал. 7); буква „з" (ал. 8); буква „и" (ал. 9); буква „к" (ал. 10); буква „л" (ал. 11); буква „м" (ал. 12).
- Видове строежи от втора категория (чл. 4 – 5): буква „а" (ал. 1); буква „б" (ал. 2); буква „в" (ал. 3); буква „г" (ал. 4); буква „д" (ал. 5); буква „е" (ал. 6); буква „ж" (ал. 7); буква „з" (ал. 8).
- Видове строежи от трета категория (чл. 6 – 7): буква „а" (ал. 1); буква „б" (ал. 2); буква „в" (ал. 3); буква „г" (ал. 4); буква „д" (ал. 5); буква „е" (ал. 6); буква „ж" (ал. 7); буква „з" (ал. 8).
- Видове строежи от четвърта категория (чл. 8 – 9): буква „а" (ал. 1); буква „б" (ал. 2); буква „в" (ал. 3); буква „г" (ал. 4); буква „д" (ал. 5); буква „е" (ал. 6); буква „ж" (ал. 7).
- Видове строежи от пета категория (чл. 10 – 11): буква „а" (ал. 1); буква „б" (ал. 2); буква „в" (ал. 3); буква „г" (ал. 4); буква „д" (ал. 5).
- Видове строежи от шеста категория (чл. 12).

По смисъла на тази наредба „производствени сгради” са сградите за: производство в строителната промишленост, енергетиката, химични и фармацевтични производства, металургични производства, машиностроителни, машиноремонтни и металообработващи производства, дървообработващи производства, текстилни производства, производства за преработка на животински и растителни продукти, производство на хранителни продукти и вкусови вещества, за добив и преработване на руда, въглища, нерудни изкопаеми, нефт и газ (включително временните строежи по чл. 54, ал. 6 ЗУТ за търсене, проучване или добив на подземни богатства); автобази със сервиз за обслужване; сгради за селскостопански дейности - животновъдни сгради, оранжерии и други обекти, свързани с тях.

В приложения са утвърдени:

- Класификатор на строежите по чл. 2, ал. 4 и ал. 10, т. 1 и 2 (приложение № 1 към чл. 2, ал. 12).
- Номенклатура на сградите и съоръженията за обществено обслужване и на самостоятелните обекти за обществено обслужване в сгради (приложение № 2 към чл. 4, ал. 5, т. 1, чл. 6, ал. 3, т. 4 и ал. 6,чл. 8, ал. 2, т. 3 и ал. 4 и чл. 10, ал. 1, т. 4.

1.4.1.2.5.3. Наредба № 3 за съставяне на актове и протоколи по време на строителството

Наредбата е издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството на основание чл. 169, ал. 3 и § 18, ал. 1 ЗУТ.

Обн., ДВ, бр. 72 от 2003 г., изм., бр. 37 от 2004 г., изм. и доп., бр. 29 от 2006 г.

С наредбата са определени:

- условията и редът за съставяне на актове и протоколи за подготовка, откриване на строителна площадка и определяне на строителна линия и ниво и за приемане на завършени видове строителни и монтажни работи при изпълнението на строежите, на отделни етапи или части от тях, вкл. задължения за съставяне и съхранение (чл. 7);
- условията и редът за изготвяне на екзекутивна документация (чл. 8);
- образци за съставяне на актовете и протоколите (приложения 1 – 17): протокол за предаване и приемане на одобрения проект и влязлото в сила разрешение за строеж за изпълнение на конкретния строеж; протокол за откриване на строителна площадка и за определяне на строителна линия и ниво; констативен акт за установяване съответствието на строежа с издадените строителни книжа и за това, че подробният устройствен план е приложен по отношение на застрояването; заповедна книга на строежа; акт за уточняване и съгласуване на строителния терен с одобрения инвестиционен проект и даване на основен репер на строежа; акт за приемане на земната основа и действителните коти на извършените изкопни работи; акт за приемане на извършените строителни и монтажни работи по нива и елементи на строителната конструкция; акт за приемане и предаване на бетонни, стоманобетонни или други фундаменти за монтаж на конструкции, машини и съоръжения; акт за предаване и приемане на машини и съоръжения; акт за установяване състоянието на строежа при спиране на строителството; акт за установяване състоянието на строежа и строителните и монтажните работи при продължаване на строителството за всички спрени строежи по общия ред и предвидени други случаи; акт за установяване на всички видове строителни и монтажни работи, подлежащи на закриване, удостоверяващ, че са постигнати изискванията на проекта; акт за установяване на щети, причинени от непреодолима природна сила и др.; акт за приемане на конструкцията; констативен акт за установяване годността за приемане на строежа; протокол за установяване годността за ползване на строежа; протокол за проведена 72-часова проба при експлоатационни условия.

[37]Положителна техническа оценка на годността за употреба на даден строителен продукт за удовлетворяване на съществените

1.4.1.2.5.4. Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти

Наредбата е издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството на основание чл. 139, ал. 5 от ЗУТ.
Обн., ДВ, бр. 51 от 2001 г., изм., бр. 85 от 2009 г., доп., бр. 96 от 2009 г.
С наредбата са определени обхватът и съдържанието на инвестиционните проекти, както и на свързаните с тях предварителни (прединвестиционни) проучвания и задания за проектиране.
Наредбата се прилага за всички обекти, за които се изисква одобрен инвестиционен проект при издаване на разрешение за строеж.

- Обхват на инвестиционните проекти (чл. 3): части за архитектура и конструкции; части за инсталации и мрежи на техническата инфраструктура; части за устройство на прилежащия към обекта терен; част технологична; част пожарна безопасност; част проект за организация и изпълнение на строителството; част организация и безопасност на движението; други проектни части при сложни и комплексни обекти; проектни части при специфични обекти.
- Обхват на предварителните (прединвестиционни) проучвания. (чл. 9).
- Обемно-устройствено проучване (чл. 10 – 11).
- Изходни данни и документите, необходими за изработването и одобряването на проекта (чл. 12).
- Изисквания към заданието за проектиране (чл. 13).
- Идеен проект: условия и ред за изработване (чл. 16); съдържание (чл. 18).
- Технически проект: условия и ред за изработване (чл. 19); обхват (чл. 20); съдържание (чл. 21).
- Работен проект: условия и ред за изработване (чл. 22 – 23); обхват и съдържание (чл. 24); съдържание (чл. 21).
- Част архитектурна към: идейния проект (чл. 27 – 31); техническия проект (чл. 32 – 35); работния проект (чл. 36 – 40).
- Част конструктивна към: идейния проект (чл. 45 – 48); техническия проект (чл. 49 – 53); работния проект (чл. 54 – 57).
- Части за инсталации и мрежи на техническата инфраструктура във фаза идеен проект (чл. 58 – 62).
- Част електрическа (част електроснабдяване, електрообзавеждане и електрически инсталации) на техническия (чл. 63 – 66) и работния (чл. 67 – 70) проект.
- Част водоснабдяване и канализация на техническия (чл. 71 – 75) и работния (чл. 76 – 79) проект.
- Част топлоснабдяване, отопление, вентилация и климатизация на техническия (чл. 80 – 84) и работния (чл. 85 – 88) проект.
- Част енергийна ефективност на инвестиционния проект (чл. 89 – 91).
- Част паркоустройство и благоустройство на идейния (чл. 93 – 96), техническия (чл. 97) и работния (чл. 98 – 101) проект.
- Част геодезическа (трасировъчен план и вертикална планировка) на идейния (чл. 102 – 106), техническия (чл. 107 – 110) и работния (чл. 111) проект.
- Част технологична на идейния (чл. 112 – 115), техническия (чл. 116 – 119) и работния (чл. 120 – 123) проект.
- Част генерален план (чл. 124 – 127).
- Част организация и безопасност на движението (чл. 128 – 129).
- Част обща обяснителна записка (чл. 130 – 131).

изисквания към строежите, в които продуктът се влага трайно, в зависимост от неговото предназначение (чл. 39, ал. 1, чл. 57, ал. 2).

- Част земна основа (чл. 132 – 133).
- Част проект за организация и изпълнение на строителството (чл. 134 – 138)
- Проучване и документиране за нуждите на инвестиционното проектиране на обекти - паметници на културата (чл. 139).
- Архитектурен проект за консервация, реставрация и експониране на паметниците на културата (чл. 140 – 143).
- Конструктивен проект за консервация, реставрация и експониране на паметниците на културата (чл. 144).
- Проект за паркове и градини - паметници на културата (чл. 145 – 146).
- Проект за консервация, реставрация и експониране на художествени паметници (чл. 147 – 148).
- Част сметна документация (чл. 149 – 150).

1.4.1.2.5.5. Наредба № 5 от за техническите паспорти на строежите

Наредбата е издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството на основание чл. 176а, ал. 6 от ЗУТ.
Обн., ДВ, бр. 7 от 2007 г., изм. и доп., бр. 38 от 2008 г., бр. 22 от 2010 г., изм., бр. 98 от 2011 г.
С наредбата са определени:

- обхватът и съдържанието на техническите паспорти на строежите (сградите и строителните съоръжения): част А „Основни характеристики на строежа" (чл. 5); част Б „Мерки за поддържане на строежа и срокове за извършване на ремонти" (чл. 6); част В „Указания и инструкции за безопасна експлоатация" (чл. 7); част Г „Енергиен паспорт на сграда" (чл. 7а – 8);
- редът за съставяне, предоставяне, регистриране и съхраняване на техническите паспорти: на нов строеж (чл. 11 – 13); на съществуващ строеж (чл. 14);
- редът за предоставяне, регистриране, съхраняване и актуализация на техническия паспорт на строежа (чл. 15 – 19);
- редът за извършване на обследването на строежите: съществуващ строеж (чл. 20 – 26).

1.4.1.2.5.6. Наредба за условията и реда за задължително застраховане в проектирането и строителството

Наредбата е приета с ПМС № 38 от 2004 г. на основание чл. 171, ал. 2 от ЗУТ.
Обн., ДВ, бр. 17 от 2004 г.
С наредбата са определени условията и редът за задължително застраховане на лицата по чл. 171, ал. 1 от Закона за устройство на територията (ЗУТ) , включително застрахователното покритие, изключените рискове, минималните застрахователни суми и минималните премии.

- Обхват на лицата, които подлежат на задължително застраховане (чл. 2, ал. 1): проектантът; консултантът; строителят; лицето, упражняващо строителен надзор; лицето, упражняващо технически контрол по част "Конструктивна" на инвестиционния проект, за който не е извършена оценка за съответствие от консултант.
- Минимално застрахователно покритие (чл. 3 – 4).
- Минимални застрахователни суми (чл. 5 – 8).
- Минимален размер на застрахователната премия (чл. 9).
- Права и задължения на възложителя (чл. 10 – 12).
- Отношения между страните по договора за застраховка (чл. 13 – 20).

1.4.1.2.6. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание на Закона за измерванията

1.4.1.2.6.1. Наредба за единиците за измерване, разрешени за използване в Република България

Наредбата е приета с ПМС № 275 от 2002 г. на основание чл. 13 от Закона за измерванията.
Обн., ДВ, бр. 115 от 2002 г., изм., бр. 40 от 2006 г., изм. и доп., бр. 8 от 2010 г.
С наредбата са определени: наименованията, определенията и означенията на разрешените за използване единици за измерване; правилата за изразяване и обявяване на резултатите от измерване.

- Задължително използване на разрешените със Закона за измерванията единици на съответните величини (чл. 2 – 4).
- Използване на основни единици SI и на производни единици SI (чл. 5 – 6).
- Основни единици SI (чл. 7 – 14).
- Производни единици SI (чл. 18 и 19).
- Специални наименования и означения на десетични кратни и дробни на единиците SI (чл. 20).
- Единици, които са определени на основата на единиците SI (чл. 21).
- Единици, използвани с единиците SI (чл. 22).
- Единици за специализирани области (чл. 23).
- Съставни единици (чл. 24).
- Правила за изразяване и обявяване на резултати от измерване (чл. 25 – 27).

1.4.1.2.6.2. Наредба за реда за утвърждаване на националните еталони на Република България и за начина за използване и съхраняване на еталоните

Наредбата е приета с ПМС № 74 от 2003 г. на основание чл. 21 от Закона за измерванията.
Обн., ДВ, бр. 33 от 2003 г., изм., бр. 40 от 2006 г.
С наредбата са определени редът за утвърждаване на националните еталони на Република България и начинът за използване и съхраняване на еталоните.

- Утвърждаване на националните еталони (чл. 2 – 11).
- Използване и съхраняване на еталоните (чл. 12 – 17).

1.4.1.2.6.3. Наредба за реда и начина за извършване на метрологичен надзор

Наредбата е приета с ПМС № 218 от 2003 г. на основание чл. 81 от Закона за измерванията.
Обн., ДВ, бр. 88 от 2003 г., изм., бр. 40 от 2006 г., бр. 33 от 2008 г.
С наредбата са определени редът и начинът за извършване на метрологичен надзор.

- Органи за метрологичен надзор (чл. 2).
- Ред и начин за извършване на метрологичен надзор (чл. 3 – 13).
- Метрологичен надзор на лицата, които използват единици за измерване (чл. 14).
- Метрологичен надзор на лицата, които произвеждат, внасят или използват средства за измерване (чл. 15 – 18).
- Метрологичен надзор на лицата, които ремонтират средства за измерване (чл. 19).
- Метрологичен надзор на лицата, оправомощени за проверка на средства за измерване (чл. 20 – 22).
- Метрологичен надзор на лицата, които произвеждат, внасят или предлагат за продажба предварително опаковани количества продукти или бутилки (чл. 23 – 26).

1.4.1.2.6.4. Наредба за средствата за измерване, които подлежат на метрологичен контрол

Наредбата е приета с ПМС № 239 от 2003 г. на основание чл. 28 от Закона за измерванията.
Обн., ДВ, бр. 98 от 2003 г., изм., бр. 96 от 2005 г., бр. 40 от 2006 г., доп., бр. 80 от 2006 г., изм., бр. 37 от 2007 г., изм. и доп., бр. 46 от 2007 г., 2007 г., изм., бр. 56 от 2011 г.

С наредбата са определени: техническите и метрологичните изисквания към средствата за измерване, които подлежат на метрологичен контрол, както и тяхното използване по предназначение; редът и методите за извършване на контрол на средства за измерване; редът за водене на регистъра на одобрените за използване типове средства за измерване; знаците, които удостоверяват резултатите от контрола на средствата за измерване.

- Предназначение на средствата за измерване, технически и метрологични изисквания към средствата за измерване, методи за контрол:
  - материални мерки за дължина (чл. 2 – 37);
  - везни с неавтоматично действие (чл. 38 – 39);
  - везни с автоматично действие (чл. 40 – 84);
  - теглилки (чл. 85 – 94);
  - клинични електрически термометри с максимално показание (чл. 114 – 130);
  - клинични електрически термометри за непрекъснато измерване (чл. 131 – 148);
  - топломери (чл. 149 – 172);
  - манометри за кръвно налягане (чл. 173 – 188);
  - манометри, използвани в съоръжения под налягане и в железопътния транспорт (чл. 189 – 209);
  - манометри за автомобилни гуми (чл. 210 – 224);
  - мерки за обем (чл. 225 – 240);
  - водомери (чл. 241 – 273);
  - обемни разходомери за течности, различни от вода, и допълнителни устройства към тях (чл. 274 – 325);
  - измервателни системи за течности, различни от вода (чл. 326 – 421);
  - електромагнитни разходомери (чл. 422 – 432)
  - други видове разходомери и системи за вода и за течности, различни от вода (чл. 433 – 447);
  - разходомери за газ (чл. 448 – 495);
  - стендове за измерване на спирачните сили на пътни превозни средства (чл. 496 – 528);
  - термометри, използвани при определяне на алкохолна концентрация (чл. 529 – 539);
  - димомери (чл. 540 – 552);
  - газоанализатори на отработени газове от моторни превозни средства (чл. 553 – 566);
  - средства за измерване на хектолитрова маса (чл. 567 – 577);
  - дозиметри (чл. 578 – 600);
  - уреди и системи за радиационен контрол и мониторинг на радиационния фон (чл. 601 – 621);
  - системи за измерване на инкорпорираната в човешкото тяло активност (чл. 622 – 634);
  - уреди и системи за контрол на радиоактивни емисии в околната среда (чл. 635 – 652);
  - електромери (чл. 653 – 675);
  - измервателни трансформатори (чл. 676 – 684);
  - часовници за превключване на тарифни електромери (чл. 685 – 701);
  - електрокардиографи (чл. 702 – 716);
  - аудиометри (чл. 738 – 744);

- радарни скоростомери (чл. 745 – 765);
- анализатори за алкохол в дъха (чл. 766 – 781);
- диоптрометри (чл. 782 – 793);
- измервателни шаблони за определяне нетното количество на предварително опаковани продукти, означени по обем (чл. 794 – 807);

- Ред за извършване на контрол на средствата за измерване:
  - ред за извършване на контрол на средствата за измерване (чл. 808);
  - ред за одобряване типа на средствата за измерване (чл. 809 – 831);
  - ред за водене на регистъра на одобрените за използване типове средства за измерване (чл. 832 – 834);
  - ред за извършване на първоначална проверка на средства за измерване (чл. 835 – 840);
  - ред за извършване на последваща проверка на средствата за измерване (чл. 841 – 845).
- Знаци за удостоверяване на резултатите от контрола на средствата за измерване (чл. 846 – 851).

1.4.1.2.6.5. Наредба за реда за оправомощаване на лица за проверка на средства за измерване, които подлежат на метрологичен контрол

Наредбата е приета с ПМС № 31 от 12.02.2003 г., обн., ДВ, бр. 17 от 21.02.2003 г., изм. и доп., бр. 24 от 21.03.2006 г., в сила от 21.03.2006 г., изм., бр. 40 от 16.05.2006 г., в сила от 5.05.2006 г., изм. и доп., бр. 103 от 28.12.2012 г., в сила от 1.01.2013 г.

С наредбата са определени средствата за измерване, за проверката на които се оправомощават лица, както и редът за оправомощаване на лица за проверка на средства за измерване.

- Оправомощаване на лица за проверка и изисквания към тях (чл. 2 – 6).
- Ред за оправомощаване (чл. 7 – 16).

1.4.1.2.6.6. Наредба за реда и начина за издаване на лицензии за извършване на проверка на средства за измерване и за издаване на лицензии за извършване на ремонт на средства за измерване

Наредбата е приета с ПМС № 219 от 1998 г. на основание чл. 60 от Закона за измерванията.
Обн., ДВ, бр. 116 от 1998 г.

Наредбата определя реда и начина за: издаване на лицензии на лица за извършване на проверка на определени типове средства за измерване; издаване на лицензии на лица за извършване на ремонт на средства за измерване, които се използват в случаите по чл. 7 от Закона за измерванията .

- Ограничения за издаването на лицензия за извършване на проверка на средства за измерване (чл. 2).
- Теоретичен и практически изпит за методите на проверка на средствата за измерване (чл. 3 – 5).
- Ред за издаване на лицензия за проверка на средства за измерване (чл. 6 – 17).
- Ред за издаване на лицензия за ремонт на средства за измерване (чл. 18 – 24).

1.4.1.2.6.7. Наредба за опаковките, използвани като съдове за измерване на обема на затворените в тях течности

Наредбата е приета с ПМС № 41 от 2003 г. на основание чл. 73 от Закона за измерванията.
Обн., ДВ, бр. 19 от 2003 г., изм., бр. 40 от 2006 г.

С наредбата са определени: изискванията към вместимостите на опаковките, които са предназначени да бъдат използвани като съдове за измерване на обема на затворените в тях течности; изискванията към методите и средствата за измерване, използвани за определяне на действителната вместимост на бутилките; критериите и

методите за контрол на действителната вместимост на бутилките; правилата за поставяне на означенията върху бутилките; формата и графичното изображение на знака за съответствие на действителната вместимост на бутилките с изискванията към нея.

- Приложение на наредбата и за други опаковки (чл. 2).
- Изисквания към вместимостите на бутилките (чл. 3 – 7).
- Изисквания към методите и средствата за измерване, използвани за определяне на действителната вместимост на бутилките (чл. 8 – 11).
- Критерии и методи за контрол на действителните вместимости на бутилките, извършване и документиране на контрола (чл. 12 – 18).
- Правила за поставяне на означения върху бутилките и знак за съответствие на действителните вместимости на бутилките с изискванията към тях (чл. 19 и 20).

1.4.1.2.6.8. Списък за определяне на периодичността на последващи проверки на средствата за измерване, които подлежат на метрологичен контрол

Списъкът е приет със Заповед № А-102 на председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор от 5.03.2010 г., на основание чл. 43, ал. 4 от Закона за измерванията във връзка с чл. 10в, ал. 2, т. 1 и предложение на председателя на Българския институт по метрология, рег. № 04-07-289-09 от 5.II.2010 г.
обн., ДВ, бр. 22 от 19.03.2010 г.
Със списъкът се определя периодичността на последващи проверки на средства за измерване, които подлежат на метрологичен контрол.

1.4.1.2.7. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание Закона за националната стандартизация

В съответствие с процедурите за работа по националната стандартизация, в Република България са одобрени български стандарти и въведени европейски и международни стандарти, които се прилагат доброволно.

1.4.1.2.7.1. Български стандарти в областта на безопасността и здравето при работа[38]

- БДС 12.0.001:1990 Охрана на труда. Основни положения
- БДС 12.0.002:1978 Охрана на труда. Термини и определения
- БДС 12.0.003:1978 Охрана на труда. Опасни и вредни производствени фактори. Класификация
- БДС 12.1.001:1979 Охрана на труда. Ултразвук. Общи изисквания по безопасност на труда
- БДС 12.1.007:1978 Охрана на труда. Вредни вещества. Класификация и общи изисквания по безопасност
- БДС 12.1.010:1983 Охрана на труда. Взривобезопасност. Общи изисквания
- БДС 12.2.007.0:1980 Охрана на труда. Изделия електротехнически. Общи изисквания за безопасност
- БДС 12.2.014:1980 Охрана на труда. Оборудване технологично за леката промишленост. Общи изисквания за безопасност на труда
- БДС 12.2.020.01:1984 Охрана на труда. Зони взривоопасни. Класификация по отношение на електрооборудване

[38]Източник: Български институт за стандартизация. Заглавията и номерата на всички български стандарти са публикувани на www.bds-bg.org

- БДС 12.2.062:1983 Охрана на труда. Органи за управление на производственото оборудване. Означения
- БДС 12.2.094:1985 Охрана на труда. Устройства седални на производствено оборудване. Класификация и общи изисквания
- БДС 12.2.095:1985 Охрана на труда. Устройства блокировъчни. Общи изисквания
- БДС 12.2.096:1986 Охрана на труда. Електробезопасност. Номенклатура на защитните мероприятия
- БДС 12.3.002:1978 Охрана на труда. Процеси производствени. Общи изисквания по безопасност на труда
- БДС 12.3.003:1979 Охрана на труда. Електрозаваряване. Общи изисквания по безопасност
- БДС 12.3.009:1983 Охрана на труда. Товарно-разтоварни работи. Общи изисквания по безопасност на труда
- БДС 12.3.010:1980 Охрана на труда. Опаковка производствена. Изисквания по безопасност при експлоатация
- БДС 12.3.018:1982 Охрана на труда. Инсталации вентилационни. Методи за аеродинамични изпитвания
- БДС 12.3.032:1985 Охрана на труда. Електромонтажни работи. Общи изисквания за безопасност
- БДС 12.4.012:1978 Охрана на труда. Средства за измерване и контрол на вибрациите на работните места. Технически изисквания
- БДС 12.4.021:1978 Охрана на труда. Инсталации вентилационни. Общи изисквания
- БДС 12.4.077:1983 Охрана на труда. Ултразвук. Метод за измерване нивото на звуковото налягане на работните места
- БДС 12.4.123:1985 Охрана на труда. Средства за колективна защита от инфрачервена радиация. Класификация. Общи изисквания
- БДС 13176:1975 Охрана на труда. Вибрации. Динамични характеристики на тялото на човека при въздействието на вибрации
- БДС 14776:1987 Охрана на труда. Работни места в производствени помещения. Санитарно-хигиенни норми за температура, относителна влажност, скорост на въздуха и топлинно облъчване
- БДС 16686:1987 Охрана на труда. Методи за измерване на температурата, относителната влажност и скорост на движение на въздуха в работните помещения на сградите
- БДС 17137:1990 Охрана на труда. Полета електромагнитни микровълнови. Допустими стойности и изисквания за контрол
- БДС 13940:1977 Производствени сгради на промишлени предприятия. Унификация на конструктивните параметри и конструктивните решения. Основни положения
- БДС 9544:1972 Уреди, свързани с измерването и използването на йонизиращи лъчения
- БДС 9832:1972 Детектори на йонизиращи лъчения. Газоразрядни броячи за регистриране на лъченията
- БДС 17044:1989 Вибрации. Методи и средства за защита. Класификация
- БДС 15262:1981 Единна система по ергономия. Работно място при извършване на работа прав. Общи ергономични изисквания
- БДС 15263:1981 Единна система по ергономия. Работно място при извършване на работа седнал. Общи ергономични изисквания

1.4.1.2.7.2. Европейски и международни стандарти, въведени в Република България като български стандарти [39]

- БДС EN 12464-1:2011 Светлина и осветление. Осветление на работни места.
- БДС EN 12464-2:2007 Светлина и осветление. Осветление на работни места. Част 2: Работни места на открито
- БДС EN 12254:2010 Екрани за работни места с лазери. Изисквания за безопасност и изпитване
- БДС EN ISO 11064-4:2005 Ергономично проектиране на центрове за управление. Част 4: Разполагане и размери на работни места (ISO 11064-4:2004)
- БДС EN ISO 11690-1:2001 Акустика. Препоръчителна практика за проектиране на работни места с намален шум около машини. Част 1: Стратегии за контрол на шума (ISO 11690-1:1996)
- БДС EN ISO 11690-2:2001 Акустика. Препоръчителна практика за проектиране на работни места с намален шум около машини. Част 2: Мерки за контрол на шума (ISO 11690-2:1996)
- БДС EN ISO 11690-3:2001 Акустика. Препоръчителна практика за проектиране на работни места с намален шум около машини. Част 3: Разпространение на звука и прогнозиране на шума в работни помещения (ISO/TR 11690-3:1997)
- БДС EN ISO 14644-7:2006 Чисти стаи и свързаната с тях контролирана околна среда. Част 7: Устройства за разделяне (работни места с чист въздух, камери, изолатори и мини околна среда) (ISO 14644-7:2004)
- СТ на СИВ 3785:1982 Помещения чисти и чисти работни места с контролируеми обезпрашени среди. Термини и определения. Класификация по степени на чистота
- Във връзка с прилагането на Директива 2006/42/ЕО относно машините[40]:

– БДС EN 626-1:1994+A1:2008 Безопасност на машините. Намаляване на риска за здравето от опасни вещества, отделяни от машини. Част 1: Принципи и изисквания за производители на машини.
– БДС EN 626-2:1996+A1:2008 Безопасност на машините. Намаляване на риска за здравето от опасни вещества, отделяни от машини. Част 2: Методика при съставяне на процедурите за проверка.
– БДС EN 60749-18:2003 Полупроводникови устройства. Механични и климатични методи за изпитване. Част 18: Йонизиращи лъчения (пълна доза) (IEC 60749-18:2003).
– БДС CEN/TR 14715:2005 Безопасност на машините. Йонизиращо излъчване от машините. Ръководство за прилагане на технически стандарти при проектиране/разработване на машини, за постигане съответствие със законовите изисквания.
– БДС CR 954-100:2004 Безопасност на машините. Части от системите за управление, свързани с безопасността. Част 100: Ръководство за използване и прилагане на EN 954-1:1996.
– БДС EN 1005-1:2001+A1:2009 Безопасност на машините. Човешки физически характеристики. Част 1: Термини и определения.
– БДС EN 1005-2:2003+A1:2009 Безопасност на машините. Човешки физически характеристики. Част 2: Ръчна работа с машини и със съставни части на машини.
– БДС EN 1005-3:2002+A1:2009 Безопасност на машините. Физически характеристики на човека. Част 3: Препоръчителни граници за усилия при работа с машини.

[39] Източник: Български институт за стандартизация. Заглавията и номерата на всички европейски и международни стандарти, въведени в Република България като български стандарти са публикувани на www.bds-bg.org

[40] Източник: Български институт за стандартизация. Заглавията и номерата на всички действащи стандарти, въведени в Република България като български във връзка с прилагането на Директива 2006/42/ЕО относно машините, са публикувани на http://www.bds-bg.org/standard/search.php?directive_id=174

- БДС EN 1005-4:2005+A1:2009 Безопасност на машините. Физически характеристики на човека. Част 4: Оценяване на работните пози и движения във връзка с машината.
- БДС EN 1037:1995+A1:2008 Безопасност на машините. Предотвратяване на неочаквано задействане.
- БДС EN 1088:1995+A2:2008 Безопасност на машините. Блокиращи устройства, свързани със защитни прегради. Основни положения за проектиране/разработване и избор.
- БДС EN 1093-1:2009 Безопасност на машините. Оценка на емисията на опасни вещества, пренасяни с въздуха. Част 1: Избор на методи за изпитване.
- БДС EN 12198-1:2000+A1:2009 Безопасност на машините. Оценяване и намаляване на риска от лъчение от машини. Част 1: Основни принципи.
- БДС EN 12198-2:2002+A1:2009 Безопасност на машините. Оценяване и намаляване на риска от лъчение от машини. Част 2: Методи за измерване на лъчения.
- БДС EN 12198-3:2002+A1:2009 Безопасност на машините. Оценяване и намаляване на риска от лъчение от машини. Част 3: Намаляване на лъчението чрез отслабване или екраниране.
- БДС EN 13478:2001+A1:2008 Безопасност на машините. Предотвратяване на пожар и защита срещу пожар.
- БДС EN 1760-1:1997+A1:2009 Безопасност на машините. Устройства за защита, чувствителни на натиск. Част 1: Основни принципи за проектиране/разработване и изпитване на чувствителни на натиск настилки и чувствителни на натиск подове.
- БДС EN 1837:1999+A1:2010 Безопасност на машините. Осветление, вградено в машините.
- БДС EN 349:1993+A1:2008 Безопасност на машините. Минимални разстояния за избягване премазването на части от човешкото тяло.
- БДС EN 414:2001 Безопасност на машините. Правила за разработване и оформяне на стандарти за безопасност.
- БДС EN 547-2:1996+A1:2009 Безопасност на машините. Размери на човешкото тяло. Част 2: Принципи за определяне на размерите, необходими за отвори за достъп.
- БДС EN 547-3:1996+A1:2009 Безопасност на машините. Размери на човешкото тяло. Част 3: Антропометрични данни.
- БДС EN 614-1:2006+A1:2009 Безопасност на машините. Ергономични принципи на проектиране. Част 1: Терминология и основни принципи.

❑ Във връзка с прилагането на Директива 89/686/ЕИО относно сближаване на законодателствата на държавите-членки в областта на личните предпазни средства (ЛПС)[41]:

- БДС EN 1073-1:2001 Защитно облекло срещу радиоактивно замърсяване. Част 1: Изисквания и методи за изпитване на проветряемо защитно облекло срещу замърсяване с радиоактивни частици
- БДС EN 1073-2:2004 Защитно облекло срещу радиоактивно замърсяване. Част 2: Изисквания и методи за изпитване на непроветряемо защитно облекло срещу замърсяване с радиоактивни частици
- БДС EN 1082-1:2001 Защитно облекло. Ръкавици и защитни средства за ръката за защита срещу порязвания и пробождания от ръчно държани ножове. Част 1: Ръкавици с мрежа от метални пръстени и защитни средства за ръката

[41]Източник: Български институт за стандартизация. Заглавията и номерата на всички действащи стандарти, въведени в Република България като български във връзка с прилагането на Директива 89/686/ЕИО относно сближаване на законодателствата на държавите-членки в областта на личните предпазни средства, са публикувани на http://www.bds-bg.org/standard/search.php?directive_id=67

- БДС EN 1082-2:2002 Защитно облекло. Ръкавици и защитни средства за ръката срещу порязвания и пробождания от ръчно държани ножове. Част 2: Ръкавици и защитни средства за ръката, различни от мрежа от метални пръстени
- БДС EN 1082-3:2002 Защитно облекло. Ръкавици и защитни средства за ръката срещу порязвания и пробождания с ръчно държани ножове. Част 3: Изпитване на срязване при удар от падане от височина за текстил, кожа и други материали
- БДС EN 1146:2006 Средства за защита на дихателните органи. Апарати за защита на дихателните органи, автономни, с отворена система със сгъстен въздух, включващи качулка за евакуация. Изисквания, изпитвания, маркировка
- БДС EN 12021:2002 Средства за защита на дихателните органи. Сгъстен въздух за дихателни апарати
- БДС EN 12083:2001 Средства за защита на дихателните органи. Филтри с дихателни шлангове (Филтри, незакрепени към маска). Филтри за частици, газозащитни филтри и комбинирани филтри. Изисквания, изпитвания, маркировка
- БДС EN 12568:2010 Защитни средства за стъпалата и краката. Изисквания и методи за изпитване на бомбета и метални вложки, устойчиви на пробождане
- БДС EN 12841:2006 Лични предпазни средства при падане. Системи с достъп с въже. Регулиращи устройства с въже
- БДС EN 132:2003 Средства за защита на дихателните органи. Определения на термините и пиктограми
- БДС EN 133:2003 Средства за защита на дихателните органи. Класификация
- БДС EN 134:2003 Средства за защита на дихателните органи. Номенклатура на съставните части
- БДС EN 135:2002 Средства за защита на дихателните органи. Списък на еквивалентни термини
- БДС EN 13921:2007 Лични предпазни средства. Ергономични принципи
- БДС EN 13921:2007 Лични предпазни средства. Ергономични принципи
- БДС EN 14052:2012 Каски с високи характеристики за индустрията
- БДС EN 14058:2005 Защитно облекло. Облекла за защита срещу студени условия на заобикалящата среда
- БДС EN 14058:2005 Защитно облекло. Облекла за защита срещу студени условия на заобикалящата среда
- БДС EN 14404:2004+A1:2010 Лични предпазни средства. Протектори за коляно за работно положение на колене
- БДС EN 166:2003 Индивидуална защита на очите. Изисквания
- БДС EN 1868:2002 Лични предпазни средства срещу падане от височина. Списък на еквивалентните термини
- БДС EN 340:2006 Защитно облекло. Общи изисквания
- БДС EN 342:2005 Защитно облекло. Комплекти и облекла за защита от студ
- БДС EN 343:2003+A1:2007 Защитно облекло. Защита срещу дъжд
- БДС EN 352-1:2002 Антифони. Основни изисквания. Част 1: Антифони, покриващи ушите
- БДС EN 352-2:2002 Антифони. Основни изисквания. Част 2: Антифони, поставяни на ушите
- БДС EN 352-3:2002 Антифони. Основни изисквания. Част 3: Антифони, покриващи ушите, монтирани върху защитни каски за промишлеността
- БДС EN 352-4:2004 Антифони. Изисквания за безопасност и изпитване. Част 4: Антифони, покриващи ушите, чувствителни към нивото на шума

- БДС EN 352-4:2004/A1:2006 Антифони. Изисквания за безопасност и изпитване. Част 4: Антифони, покриващи ушите, чувствителни към нивото на шума
- БДС EN 352-5:2004 Антифони. Изисквания за безопасност и изпитване. Част 5: Антифони, покриващи ушите, с активно намаляване на шума
- БДС EN 352-5:2004/A1:2006 Антифони. Изисквания за безопасност и изпитване. Част 5: Антифони, покриващи ушите, с активно намаляване на шума
- БДС EN 352-6:2004 Антифони. Изисквания за безопасност и изпитване. Част 6: Антифони, покриващи ушите, с устройства за комуникация
- БДС EN 352-7:2004 Антифони. Изисквания за безопасност и изпитване. Част 7: Антифони, поставяни в ушите, чувствителни към нивото на шума
- БДС EN 354:2010 Лични предпазни средства срещу падане от височина. Предпазни въжета
- БДС EN 358:2002 Лични предпазни средства за поддържане при работа и предотвратяване на падане от височина. Колани за поддържане и ограничаване при работа и предпазни въжета
- БДС EN 361:2003 Лични предпазни средства срещу падане от височина. Предпазни колани за цялото тяло
- БДС EN 363:2008 Лични предпазни средства срещу падане. Системи лични предпазни средства срещу падане
- БДС EN 388:2006 Ръкавици за защита от механични рискове
- БДС EN 397:2012 Защитни каски за индустрията
- БДС EN 407:2006 Ръкавици за защита от термични рискове (топлина и/или огън)
- БДС EN 420:2003+A1:2010 Защитни ръкавици. Общи изисквания и методи за изпитване
- БДС EN 421:2010 Защитни ръкавици срещу йонизиращо лъчение и радиоактивно замърсяване
- БДС EN 458:2001 Антифони. Препоръки за избор, използване, обслужване и поддържане. Ръководен документ
- БДС EN 510:2001 Изисквания за защитни облекла срещу риска от захващането им от движещи се части на машини
- БДС EN 511:2006 Защитни ръкавици срещу студ
- БДС EN 529:2006 Средства за защита на дихателните органи. Препоръки за избор, употреба, грижи и поддържане. Ръководство
- БДС EN 60984:2001/A11:2001 Ръкави от изолационен материал за работа под напрежение
- БДС EN ISO 13998:2004 Защитно облекло. Престилки, панталони и елеци за защита срещу срязвания и пробождания от ръчно държани ножове (ISO 13998:2003)
- БДС EN ISO 20345:2011 Лични предпазни средства. Обезопасяващи обувки (ISO 20345:2011)
- БДС EN ISO 20346:2005 Лични предпазни средства. Защитни обувки (ISO 20346:2004)
- БДС EN ISO 20346:2005/A1:2007 Лични предпазни средства. Защитни обувки
- БДС EN ISO 20347:2012 Лични предпазни средства. Работни обувки (ISO 20347:2012)
- БДС EN ISO 4007:2012 Лични предпазни средства. Защита на очите и лицето. Речник (ISO 4007:2012)

1.4.1.2.7.3. Хармонизирани стандарти

- Във връзка с прилагането на Директива 2006/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно машините и за изменение на Директива 95/16/ЕО (преработена версия): заглавията и номерата на

хармонизираните стандарти, попадащи в обсега на директивата са публикувани в Официален вестник на Европейския съюз, 24.8.2012 г.[42]

- Във връзка с прилагането на Директива 89/686/ЕИО на Съвета относно сближаване на законодателствата на държавите-членки в областта на личните предпазни средства (ЛПС): заглавията и номерата на хармонизираните стандарти, попадащи в обсега на директивата са публикувани в Официален вестник на Европейския съюз, 16.2.2012 г.[43]

1.4.1.2.8. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание на Закона за висшето образование, Закона за професионалното образование и обучение (ЗПО), Закона за признаване на професионални квалификации и Закона за народната просвета

1.4.1.2.8.1. Класификатор на областите на висше образование и професионалните направления

Приет с ПМС № 125 от 2002 г. на основание чл. 9, ал. 3, т. 4 от Закона за висшето образование.
Обн., ДВ бр. 64 от 2002 г., изм. с Решение № 10827 от 27.11.2003 г. на ВАС на РБ - бр. 106 от 2003 г., изм., бр. 32 от 2005 г., доп., бр. 94 от 2005 г.

Области на висше образование	**Професионални направления**
Педагогически науки	Теория и управление на образованието Педагогика Педагогика на обучението
Хуманитарни науки	Филология История и археология Философия Религия и теология
Социални, стопански и правни науки	Социология, антропология и науки за културата Психология Политически науки Социални дейности Обществени комуникации и информационни науки Право Администрация и управление Икономика Туризъм
Природни науки, математика и информатика	Физически науки Химически науки Биологически науки Науки за земята Математика Информатика и компютърни науки
Технически науки	Машинно инженерство

[42]Източник: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:256:0001:0050:BG:PDF
[43] Източник: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:045:0001:0024:BG:PDF

Области на висше образование	Професионални направления
	Електротехника, електроника и автоматика Комуникационна и компютърна техника Енергетика Транспорт, корабоплаване и авиация Материали и материалознание Архитектура, строителство и геодезия Проучване, добив и обработка на полезни изкопаеми Металургия Химични технологии
	Биотехнологии Хранителни технологии Общо инженерство
Аграрни науки и ветеринарна медицина	Растениевъдство Растителна защита Животновъдство Ветеринарна медицина Горско стопанство
Здравеопазване и спорт	Медицина Стоматология Фармация Здравни грижи Спорт
Изкуства	Теория на изкуствата Изобразително изкуство Музикално и танцово изкуство Театрално и филмово изкуство
Сигурност и отбрана	Национална сигурност Военно дело

1.4.1.2.8.2. Наредба за условията и реда за признаване на право за упражняване на регулирана професия, за която се изисква притежаването на общи търговски или общи професионални знания и умения

Наредбата е приета с ПМС № 265 от 2006 г. на основание на чл. 73 от Закона за професионалното образование и обучение.
Обн. ДВ. бр.81 от 2006 г.
С наредбата са определени условията и редът за признаване на право за упражняване на регулирана професия от физически лица, които притежават общи търговски или общи професионални знания и умения въз основа на професионален стаж, придобит в друга държава членка.
Наредбата урежда условията и реда за провеждане на стаж за приспособяване и на изпит за признаване на правоспособност в случаите, когато професионалният стаж е по-малък от изискуемия.

Наредбата се прилага за професии, които са включени в Списъка на регулираните професии в Република България по чл. 9, ал. 3, т. 13 от Закона за висшето образование и попадат в областите, посочени в приложение № 1 и приложение № 2. (чл. 3, ал. 1).

- Признаване на право за упражняване на регулирана професия въз основа на професионален стаж, придобит в друга държава членка: по професия в област, включена в приложение № 1 (чл. 4); по професия, свързана с търговия, разпространение и професионално използване на токсични продукти и на биологични пестициди за употреба в селското стопанство и в област, включена в приложение № 2 (чл. 5); за ръководител на предприятие (чл. 6); документи за доказване на професионален стаж (чл. 7 – 10).
- Признаване на право за упражняване на регулирани професии въз основа на професионална квалификация, придобита в друга държава членка: въз основа на удостоверение за правоспособност или документ, удостоверяващ завършено образование и обучение, издадени от компетентен орган на друга държава членка и на основание диплома, удостоверение или друг документ за професионална квалификация, издадени в друга държава членка, и съответстващи на изискваните съгласно българското законодателство (чл. 11); допълнителни условия за признаване на право за упражняване на регулирана професия (чл. 12).
- Особени случаи: когато за упражняването на регулирана професия има специфични изисквания, определени с нормативен акт; когато се изисква представяне на доказателство за финансово състояние или застраховка срещу финансови рискове във връзка с професионалната му отговорност (чл. 13).

1.4.1.2.8.3. Наредба за условията и реда за поддържане на списъка на регулираните професии в Република България

Наредбата е приета с ПМС № 86 от 18.04.2006 г., на основание чл.7, ал.3 от Закона за професионалното образование и обучение и чл. 9, ал. 3, т. 14 от Закона за висшето образование.
Обн. ДВ. бр.35 от 2006 г.
С наредбата са определени условията и редът за поддържане на Списъка на регулираните професии в Република България, както и достъпът до информацията, съдържаща се в него.

- Съдържание на Списъка (чл. 2): наименованието на професиите; нормативния акт, който ги определя като регулирани професии; органа, компетентен за даване или признаване на правоспособност.
- Ред за приемане и актуализиране (чл. 3); процедура за включване или изключване на професии от списъка (чл. 4 – 8)
- Информационно осигуряване (чл. 9 – 11).

1.4.1.2.8.4. Наредба № 2 за признаване на завършени етапи на училищно обучение или степени на образование и професионална квалификация по документи, издадени от училища на чужди държави

Наредбата е издадена от министъра на образованието и науката на основание на § 5 от Закона за народната просвета.
Обн., ДВ, бр. 40 от 2003 г., изм. и доп., бр. 60 от 2005 г., бр. 32 от 2009 г., бр. 78 от 2011 г.
С наредбата са определени условията и редът за признаване на завършени етапи на училищно обучение или степени на образование и професионална квалификация по документи, издадени от училища на чужди държави.

- Признаване на училищно обучение, образование и професионална квалификация: процедура за признаване, необходими документи за кандидатстване, срокове; документи за признаване; (чл. 3 – 7).
- Отказ за признаване (чл. 8).
- Признаване на професионална квалификация, придобита в училище на чужда държава (чл. 13).

1.4.1.2.8.5. Решение № 619 от 20 юли 2009 г. на Министерския съвет за приемане Списък на регулираните професии в Република България

Решението е прието на основание чл.3 и чл. 6 от Закона за признаване на професионални квалификации Обн., ДВ., бр.61 от 2009г., изм. и доп., бр. 30 от 2012 г.
С Решението се приема:

- Списък на регулираните професии в Република България (приложение № 1);
- Списък на професионалните сдружения и организации, признати от държавите- членки на Европейския съюз, другите държави от Европейското икономическо пространство и Швейцария, дейността на членове на които се счита за регулирана (приложение № 2);
- Списък на курсовете за обучение със специална структура в държавите - членки на Европейския съюз, другите държави от Европейското икономическо пространство и Швейцария (приложение № 3);
- Списък на видовете регулирано образование и обучение в държавите - членки на Европейския съюз, другите държави от Европейското икономическо пространство и Швейцария (приложение № 4);
- Списък № 1 – 3 на дейности, свързани с признаването въз основа на придобит професионален опит (приложение № 5 – 7);
- Списък на доказателствата за професионална квалификация за обучение по медицина в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 8);
- Списък на доказателствата за професионална квалификация на лекари-специалисти в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 9);
- Списък на наименованията на специализираното обучение по медицина в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 10);
- Списък на доказателствата за професионална квалификация на общопрактикуващи лекари в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 11);
- Учебна програма за обучение на медицински сестри в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 12);
- Списък на доказателствата за професионална квалификация на медицински сестри в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 13);
- Учебна програма за обучение на лекари по дентална медицина в държавите-членки на Европейския съюз (приложение № 14);
- Списък на доказателствата за професионална квалификация на лекари по дентална медицина в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 15);
- Списък на доказателствата за професионална квалификация на лекари по дентална медицина - специалисти в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 16);
- Учебна програма за обучение на ветеринарни лекари в държавите – членки на Европейския съюз (приложение № 17);
- Списък на доказателствата за професионална квалификация на ветеринарни лекари в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 18);
- Учебна програма за обучение на акушерки в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 19);

- Списък на доказателствата за професионална квалификация на акушерки в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 20);
- Учебна програма за обучение на магистър-фармацевти в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 21);
- Списък на доказателствата за професионална квалификация на магистър-фармацевти в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 22);
- Списък на доказателствата за професионална квалификация на архитекти в държавите - членки на Европейския съюз (приложение № 23);
- Списък на доказателствата за професионална квалификация на архитекти в държавите - членки на Европейския съюз, които се ползват от придобити права (приложение № 24);
- Списък на документи и удостоверения, които могат да бъдат изисквани от органите по признаване на професионални квалификации (приложение № 25);
- Дейности, свързани с търговията и разпространението на токсични продукти (приложение № 26);
- Декларация за временно предоставяне на услуги (приложение № 27).

1.4.1.2.9. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание на Закона за МВР

1.4.1.2.9.1. Наредба № Із-2377 за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите

Издадена от Министерството на вътрешните работи и Министерството на регионалното развитие и благоустройството, на основание на чл. 91б, ал. 6 от Закона за Министерството на вътрешните работи.
Обн. ДВ. бр.81 от 2011г.
Изискванията на наредбата се отнасят за държавните органи, юридическите лица и гражданите (собствениците, ползвателите, ръководителите, работещите и временно пребиваващите на обектите лица).
С наредбата се определят правилата и нормите за пожарна безопасност (ПБ) при експлоатацията на обектите в урбанизираните, земеделските, горските и защитените територии и в нарушените територии за възстановяване, наричани за краткост "обекти" и се прилагат за всички обекти независимо от вида на собственост.

- Организация по спазване на правилата и нормите за пожарна безопасност (Глава II);
- Правила и норми за пожарна безопасност (Глава III);
- Правила и норми за пожарна безопасност на технологичните процеси и оборудването. Извършване на товарно-разтоварни работи и съхраняване (Глава IV);
- Изисквания за осигуряване на пожарната безопасност при извършване на огневи работи (Глава V);
- Допълнителни противопожарни изисквания при експлоатацията на преместваеми обекти с гъвкаво покритие (Глава VI);
- Приложения:
  - План за действие при пожар (Приложение № 1 към чл. 9, ал. 1, т. 2);
  - Изисквания за изготвяне и изпълнение на плановете за евакуация на обекти (Приложение № 2 към чл. 11, ал. 1);
  - Дневник за изключване на електрическото захранване след приключване на работното време (Приложение № 3 към чл. 12, ал. 1);
  - Дневник за контрол на наличието и изправността на носимите и возимите пожарогасители на обект (Приложение № 4 към чл. 13, ал. 1);
  - Протокол за предаване и приемане на пожарогасители, на които е извършено техническо обслужване, презареждане или хидростатично изпитване на устойчивост на налягане (в комбинация или поотделно) (Приложение № 5 към чл. 13, ал. 2);

- Знаци за обозначаване на пожарни хидранти и пожарни водоеми (Приложение № 6 към чл. 18, ал. 2);
- Знаци за обозначаване на входовете на помещения в обекти от подкласове на функционална пожарна опасност Ф5.1 и Ф5.2 (Приложение № 7 към чл. 24);
- Протокол за обработка с огнезащитен състав (Приложение № 8 към чл. 27, ал. 2);
- Акт за извършване на огневи работи на временни места (Приложение № 9 към чл. 68, ал. 1);
- ДНЕВНИК за регистриране на огневи работи (Приложение № 10 към чл. 68, ал. 2)]
- Протокол за определяне на експлозивната опасност на средата (Приложение № 11 към чл. 70, ал. 3);
- Височина на мястото на извършване на огневите работи спрямо кота терен или пода на помещението (Приложение № 12 към чл. 75, ал. 1).

Контролът по изпълнението на наредбата се извършва от органите за ПБЗН, осъществяващи държавен противопожарен контрол.

1.4.1.2.9.2. Наредба № Із-1971 за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар

Издадена на 29.10.2009 г. от Министерство на вътрешните работи и Министерство на регионалното развитие и благоустройството, на основание чл. 167в, ал. 2 ЗМВР и чл. 169, ал. 4, ЗУТ.
(Обн., ДВ, бр. 96 от 2009 г.; попр., бр. 17 от 2010 г.; изм., бр. 101 от 2010 г.)
Наредбата се прилага едновременно с изискванията на нормативните актове за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове, правилата и нормите за устройство на територията, на нормите, правилата и техническите спецификации за проектиране и изпълнение на строежите, съгласно чл. 169, ЗУТ, както и нормативните изисквания за съгласуване, одобряване, разрешаване и въвеждане на строежите в експлоатация.
С наредбата се определят изискванията и техническите правила и норми за осигуряване на безопасността при пожар при:

- планирането и застрояването на урбанизираните територии;
- застрояването на поземлени имоти, разположени извън урбанизираните територии, в т.ч. крайпътни строежи, бензиностанции и газостанции, мотели, къмпинги, лесопаркове, защитени територии и др.;
- проектирането и изпълнението на строежите при спазване на разпоредбите на Закона за устройство на територията (ЗУТ), в т.ч. при оразмеряването на евакуационни пътища и при евакуацията на хора, като се предвиждат мерки за тяхното безопасно и аварийно извеждане;
- реконструкция, основно обновяване (рехабилитация), основен ремонт или преустройство на строежите по т. 3, както и при извършване на строителни и монтажни работи в тях, за които се изисква разрешение за строеж съгласно глава осма, раздел III от ЗУТ;
- поставяне на премествaеми увеселителни обекти и премествaеми обекти за търговски обслужващи дейности по чл. 56 ЗУТ.
- Наредбата обхваща
- Общи изисквания:
  - Класове на строежите по пожарна опасност (глава II);
  - Огнеустойчивост. Изисквания към строителните конструкции и елементи (глава III);
  - Реакция на огън на строителните продукти (глава IV);
  - Пожарни прегради. Пожарни сектори. Изисквания (глава V);
  - Пътища за пожарогасителна и аварийно-спасителна дейност (глава VI);
  - Евакуация на хора от сгради и помещения при пожар или авария (глава VII);

- Вентилационни инсталации (глава VIII);
- Димо и топлоотвеждане (глава VX);
- Изисквания към сградните отоплителни инсталации (глава X);
- Водоснабдяване за пожарогасене (глава XI);
- Електрически уредби и инсталации (глава XII)

- Изисквания към обекти с повишена пожарна опасност (Част II)

Използваните европейски и международни стандарти са, както следва:

- БДС ENISO 1182:2004 „Изпитвания за реакция на огън на строителни продукти";
- БДС ENISO 1716:2004 „Изпитвания за реакция на огън на строителни продукти. Определяне на топлината на изгаряне";
- БДС ENISO 11925-2:2004 „Изпитвания за реакция на огън. Запалимост на строителни продукти, подложени на директно въздействие на пламък. Част 2: Изпитване с източник от единичен пламък";
- БДС ISO 9772:2004 „Разпенени пластмаси. Определяне характеристиките при хоризонтално горене на малки пробни тела, подложени на малък пламък";
- БДС ENISO 9773:2003/A1:2006 „Пластмаси. Определяне поведението при горене на тънки гъвкави вертикални пробни тела при контакт с малък пламък като източник на запалване. Изменение 1: Пробни тела";
- БДС ENISO 9239-1:2004 „Изпитвания за реакция на огън на подови покрития. Част 1: Определяне на поведението при горене, използвайки източник на лъчиста топлина";
- БДС ENV 1187:2003/A1:2005 „Методи за изпитване на излагане на въздействие на външен огън на покриви";
- БДС EN 13823:2003 „Изпитвания на строителни продукти за реакция на огън. Строителни продукти с изключение на подови покрития, изложени на топлинно въздействие от единичен горящ предмет";
- БДС EN 60695-11-10+A1:2006 „Изпитване на опасност от пожар. Част 11-10: Изпитвателни пламъци. Хоризонтален и вертикален метод за изпитване с пламък с мощност 50 W";
- БДС EN 60332-1-2:2006 „Изпитване на електрически и оптични кабели на въздействие на огън. Част 1-2: Изпитване на вертикално разпространение на пламък при единичен изолиран проводник или кабел. Процедура за пламък 1 kW, получен при предварително смесване".

Контролът по изпълнение на наредбата се осъществява от органите за държавен противопожарен контрол, съгласно ЗМВР и от контролните органи по реда на ЗУТ.

1.4.1.2.9.3. Наредба № Із-2815 за реда за осъществяване на разрешителна и контролна дейност на търговци, извършващи дейности по пожарна безопасност в обекти и/или експлоатация на уреди и съоръжения, свързани с пожарната безопасност

Издадена от Министерството на вътрешните работи на основание чл. 52г, ал. 4 във връзка с ал. 2, т. 6 и чл. 91е, ал. 6 ЗМВР, в сила от 18.11.2011 г.
Обн. ДВ. бр.91 от 18 Ноември 2011г., изм. ДВ. бр.11 от 7 Февруари 2012г.
С наредбата се определят:

- редът за осъществяване на разрешителната и контролната дейност на търговци, извършващи дейности по пожарна безопасност (ПБ) в обекти и/или експлоатация на уреди и съоръжения, свързани с ПБ;
- редът за издаване и отнемане на разрешения за осъществяване на дейностите;
- необходимата професионална квалификация, минимумът технически средства и лица за осъществяване на дейностите;
- организацията на дейността на търговците;

- редът за осъществяване на контрол върху дейността на търговците от органите за пожарна безопасност и защита на населението (ПБЗН).

Контролът по изпълнението на наредбата се възлага на органите за ПБЗН на ГДПБЗН - МВР.

1.4.2. Нормативни актове от други области на националното законодателство, които уреждат и въпроси, свързани с БЗР в ИД "Далекосъобщения"

1.4.2.1. Закони или отделни техни разпоредби

1.4.2.1.1. Закон за радиото и телевизията

Обн. ДВ, бр. 138 от 24.11.1998 г.; Решение № 10 от 25.06.1999 г. на КС на РБ, бр. 60 от 02.07.1999 г.; изм., бр. 81 от 14.09.1999 г.; в сила от 15.12.1999 г.; изм. и доп., бр. 79 от 29.09.2000 г.; бр. 96 от 09.11.2001 г.; изм., бр. 112 от 29.12.2001 г.; в сила от 05.02.2002 г.; изм. и доп., бр. 77 от 09.08.2002 г.; изм., бр. 120 от 29.12.2002 г.; доп., бр. 99 от 11.11.2003 г.; изм., бр. 114 от 30.12.2003 г.; доп., бр. 99 от 09.11.2004 г.; изм., бр. 115 от 30.12.2004 г.; в сила от 01.01.2005 г.; бр. 88 от 04.11.2005 г.; изм. и доп., бр. 93 от 22.11.2005 г.; изм., бр. 105 от 29.12.2005 г.; в сила от 01.01.2006 г.; бр. 21 от 10.03.2006 г.; бр. 34 от 25.04.2006 г.; в сила от 01.01.2008 г.; бр. 70 от 29.08.2006 г.; изм. и доп., бр. 105 от 22.12.2006 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм., бр. 108 от 22.12.2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. и доп., бр. 10 от 30.01.2007 г., в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз; доп., бр. 41 от 22.05.2007 г.; изм., бр. 113 от 28.12.2007 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм., бр. 110 от 30.12.2008 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм. и доп., бр. 14 от 20.02.2009 г.; изм. и доп., бр. 37 от 19.05.2009 г., в сила от 19.05.2009 г.; изм. и доп., бр. 42 от 05.06.2009 г.; изм., бр. 99 от 15.12.2009 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм. и доп., бр. 12 от 12.02.2010 г.; изм., бр. 47 от 22.06.2010 г., в сила от 22.06.2010 г.; изм., бр. 97 от 10.12.2010 г., в сила от 10.12.2010 г.; изм., бр. 99 от 17.12.2010 г., в сила от 01.01.2011 г.; изм., бр. 101 от 28.12.2010 г.; изм. и доп., бр. 28 от 05.04.2011 г.; изм., бр. 99 от 16.12.2011 г., в сила от 01.01.2012 г.; изм. и доп., бр. 105 от 29.12.2011 г., в сила от 29.12.2011 г.; изм., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 01.07.2012 г.; изм., бр. 102 от 21.12.2012 г., в сила от 01.01.2013 г.

- Законът урежда аудио-визуални медийни услуги и радиоуслуги, предоставяни от доставчици на медийни услуги под юрисдикцията на Република България.:
  - Правата и задълженията на доставчиците на медийни услуги (чл.5-17а)
  - Състава и правомощията на независимия специализиран орган, регулиращ медийните услуги (чл.20-34)

1.4.2.1.2. Закон за електронните съобщения

Обн., ДВ, бр. 41 от 22.05.2007 г., изм. и доп., бр. 109 от 20.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., изм., бр. 36 от 4.04.2008 г., изм. и доп., бр. 43 от 29.04.2008 г., изм., бр. 69 от 5.08.2008 г., изм. и доп., бр. 17 от 6.03.2009 г., бр. 35 от 12.05.2009 г., в сила от 12.05.2009 г., бр. 37 от 19.05.2009 г., в сила от 19.05.2009 г., бр. 42 от 5.06.2009 г.; Решение № 3 от 4.06.2009 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 45 от 16.06.2009 г.; изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 89 от 10.11.2009 г., в сила от 10.11.2009 г., изм. и доп., бр. 93 от 24.11.2009 г., бр. 12 от 12.02.2010 г., бр. 17 от 2.03.2010 г., в сила от 10.05.2010 г., бр. 27 от 9.04.2010 г., в сила от 9.04.2010 г., изм., бр. 97 от 10.12.2010 г., в сила от 10.12.2010 г., изм. и доп., бр. 105 от 29.12.2011 г., в сила от 29.12.2011 г., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., изм., бр. 44 от 12.06.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., бр. 82 от 26.10.2012 г. в сила от 26.11.2012 г.

- Законът урежда обществените отношения, свързани с осъществяване на електронни съобщения чрез пренасяне, излъчване, предаване или приемане на знаци, сигнали, писмен текст, изображения, звук или съобщения от всякакъв вид чрез проводник, радиовълни, оптична или друга електромагнитна среда.
- Законът регламентира управлението и ефективното без вредни радиосмущения ползване на радиочестотния спектър (чл.124-130а); функциите по регулиране и контрол при осъществяването на електронните съобщения, включително и по определяне конкретните технически изисквания за работа на електронните съобщителни мрежи и съоръженията, свързани с тях (чл.21-39).

1.4.2.1.3. Закон за народната просвета

*Забележка: Законът за народната просвета е включен в нормативните актове в областта на БЗР с общо приложение.

1.4.2.1.4. Закон за техническите изисквания към продуктите

*Забележка: Законът за техническите изисквания към продуктите е включен в нормативните актове в областта на БЗР с общо приложение.

1.4.2.1.5. Закон за опазване на въздуха, водите и почвата от замърсяване

*Забележка: Законът за техническите изисквания към продуктите е включен в нормативните актове в областта на БЗР с общо приложение.

1.4.2.2. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание нормативните актове по т. 1.4.2.1.

1.4.2.2.1. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание на Закона за електронните съобщения

1.4.2.2.1.1. Технически изисквания за работа на електронни съобщителни мрежи от радиослужби неподвижна-спътникова, подвижна-спътникова и съоръженията, свързани с тях

Обн. - ДВ, бр. 8 от 25.01.2008 г., в сила от 25.01.2008 г.; изм. и доп., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г.; изм. и доп., бр. 14 от 17.02.2012 г.
Приети с Решение № 1475 от 20 декември 2007 г. на Комисията за регулиране на съобщенията.
Техническите изисквания се приемат на основание на чл. 32, т. 2 от Закона за електронните съобщения.

- Техническите изисквания определят параметрите и характеристиките на електронните съобщителни мрежи от неподвижна-спътникова и подвижна-спътникова радиослужба и съоръженията, свързани с тях, чрез които се осъществяват електронни съобщения:
  - общи изисквания за предоставяне на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър (чл.5-6)
  - технически параметри на електронните съобщителни мрежи от неподвижна-спътникова и подвижна-спътникова радиослужба и съоръженията, свързани с тях (чл.7-10)
- В приложение №3 се съдържа Списък на стандартите, отнасящи се до електронни съобщителни мрежи от неподвижна- спътникова и подвижна. Спътникова радиослужба.

1.4.2.2.1.2. Технически изисквания за работа на електронните съобщителни мрежи от радиослужба "Радиоразпръскване" и съоръженията, свързани с тях

Приети с Решение № 1306 от 25.10.2007 г. на Комисията за регулиране на съобщенията, обн., ДВ, бр. 98 от 27.11.2007 г., в сила от 27.11.2007 г., доп., бр. 1 от 4.01.2011 г., в сила от 4.01.2011 г.
Техническите изисквания се приемат на основание на чл. 32, т. 2 от Закона за електронните съобщения:

- Техническите изисквания определят техническите характеристики и параметри за работа на електронните съобщителни мрежи от радиослужба "Радиоразпръскване" и съоръженията, свързани с тях, чрез които се осъществява наземно радиоразпръскване на радио- и телевизионни сигнали.
- В Приложение №2 се съдържа Списък на стандартите, препоръките и техническите изисквания, на които трябва да отговарят електронните съобщителни мрежи.

1.4.2.2.1.3. Технически изисквания за работа на мобилни наземни мрежи и съоръженията, свързани с тях

Обн. - ДВ, бр. 92 от 13.11.2007 г., в сила от 13.11.2007 г.; изм. и доп., бр. 48 от 26.06.2009 г., в сила от 26.06.2009 г.; изм. и доп., бр. 31 от 23.04.2010 г., в сила от 23.04.2010 г.; попр., бр. 45 от 15.06.2010 г.; изм. и доп., бр. 94 от 30.11.2010 г.; изм. и доп., бр. 65 от 23.08.2011 г.; попр., бр. 68 от 02.09.2011 г.; изм., бр. 101 от 18.12.2012 г., в сила от 18.12.2012 г.
Приети с РЕШЕНИЕ № 1310 на КРС от 25.10.2007 г.

-

Техническите изисквания определят параметрите и характеристиките на следните мобилните наземни мрежи и съоръженията, свързани с тях, чрез които се осъществяват електронни съобщения:

  - GSM - R в радиочестотния обхват 900 MHz (Приложение №1);
  - UMTS в радиочестотния обхват 2 GHz (Приложение №2);
  - PMR/PAMR в радиочестотните обхвати 420 MHz и 460 MHz (Приложение №3);
  - CDMA - PAMR в радиочестотния обхват 460 MHz (Приложение №4).
- В Приложение №5 към чл.5 се съдържа Списък на стандартите, приложими за мобилни наземни мрежи, включително:
  - БДС EN 60950-1- Устройства/съоръжения за информационни технологии. Безопасност. Част 1: Общи изисквания
  - БДС EN 60950-21 - Устройства/съоръжения за информационни технологии. Безопасност. Част 21: Дистанционно захранване
  - БДС EN 60950-22 - Устройства/съоръжения за информационни технологии. Безопасност. Част 22: Устройства/съоръжения, инсталирани на открито
  - БДС EN 60950-23 - Устройства/съоръжения за информационни технологии. Безопасност. Част 23: Устройства/съоръжения за съхранение на големи масиви от данни

1.4.2.2.1.4. Технически изисквания за осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба

Приети с Решение на председателя на Комисията за регулиране на съобщенията, обн., ДВ, бр. 88 от 2.11.2007 г., в сила от 2.11.2007 г., изм. и доп., бр. 51 от 7.07.2009 г., бр. 70 от 9.09.2011 г.

- С техническите изисквания се определят:
  - условията за извършване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения от любителската радиослужба,

– изискванията по отношение на лицата, които искат да ги извършват (чл.4, чл.8-11), включително условията и реда за придобиване на разрешително за правоспособност на радиолюбител (чл.18-21)

1.4.2.2.1.5. Технически изисквания за работа на електронните съобщителни мрежи от подвижна радиослужба и съоръженията, свързани с тях.

Приети с Решение на председателя на Комисията за регулиране на съобщенията, обн., ДВ, бр. 88 от 2.11.2007 г., в сила от 2.11.2007 г., изм. и доп., бр. 48 от 26.06.2009 г., в сила от 26.06.2009 г.

- Техническите изисквания определят параметрите и характеристиките на електронните съобщителни мрежи от подвижна радиослужба и съоръженията, свързани с тях, чрез които се осъществяват електронни съобщения за собствени нужди.
- В Приложение №7 се съдържа Списък на приложими стандарти за електронните съобщителни мрежи от подвижна радиослужба, включително:
  - БДС EN 60950-1- Устройства/съоръжения за информационни технологии. Безопасност. Част 1: Общи изисквания
  - БДС EN 60950-21 - Устройства/съоръжения за информационни технологии. Безопасност. Част 21: Дистанционно захранване
  - БДС EN 60950-22 - Устройства/съоръжения за информационни технологии. Безопасност. Част 22: Устройства/съоръжения, инсталирани на открито
  - БДС EN 60950-23-Устройства/съоръжения за информационни технологии. Безопасност. Част 23: Устройства/съоръжения за съхранение на големи масиви от данни.

1.4.2.2.1.6. ТЕХНИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ за работа с електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба и съоръженията, свързани с тях

Обн. - ДВ, бр. 92 от 13.11.2007 г., в сила от 13.11.2007 г.; изм. и доп. бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г.; изм. и доп., бр. 101 от 18.12.2012 г., в сила от 18.12.2012 г.Издадени от председателя на Комисията за регулиране на съобщенията.
Приети с РЕШЕНИЕ № 1308 от 25.10.2007 г.;

- Техническите изисквания определят параметрите и характеристиките на електронните съобщителни мрежи ("точка към точка от вида" и "за неподвижен безжичен достъп (FWA)") от неподвижна радиослужба и съоръженията, свързани с тях, чрез които се осъществяват електронни съобщения.

1.4.2.2.1.7. Общи изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения

Издадени от председателя на Комисията за регулиране на съобщенията, обн., ДВ, бр. 24 от 4.03.2008 г., в сила от 4.03.2008 г., изм. и доп., бр. 102 от 28.11.2008 г., бр. 63 от 7.08.2009 г., в сила от 7.08.2009 г., бр. 19 от 8.03.2011 г., в сила от 8.03.2011 г., бр. 105 от 29.12.2011 г., в сила от 29.12.2011 г., бр. 63 от 17.08.2012 г., в сила от 17.08.2012 г.

- Общите изисквания определят условията, правата и задълженията при осъществяване на обществени електронни съобщения от предприятия, които са уведомили Комисията за регулиране на съобщенията за намерението си да осъществяват обществени електронни съобщения.

- Регламентирани са изискванията към предприятията по отношение на използваните електронни съобщителни мрежи и съоръжения (чл.22-25)
- Общите изисквания въвеждат като задължителни следните стандарти, свързани с безопасността:
  - БДС EN 60728-11- Кабелни мрежи за телевизионни сигнали, звукови сигнали и интерактивни услуги. Част 11: Безопасност;
  - БДС EN 50083-7- Системи кабелни разпределителни за радио- и телевизионни сигнали. Част 7: Изисквания към системата;
  - БДС EN 50083-8- Мрежи кабелни разпределителни за телевизионни сигнали, радио сигнали и интерактивни услуги. Част 8: Електромагнитна съвместимост на мрежите.

1.4.2.2.1.8. Наредба № 35 от 30.11.2012 г. за правилата и нормите за проектиране, изграждане и въвеждане в експлоатация на кабелни електронни съобщителни мрежи и прилежащата им инфраструктура

Обн. - ДВ, бр. 99 от 14.12.2012 г., в сила от 14.12.2012 г. Издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министъра на регионалното развитие и благоустройството.
Наредбата се издава на основание чл. 286, ал. 5 от ЗЕС.

- С наредбата се определят правилата и нормите за проектиране, изграждане и въвеждане в експлоатация на нови кабелни електронни съобщителни мрежи и прилежащата им инфраструктура и при реконструкция и основен ремонт на съществуващи мрежи, за които се изисква разрешение за строеж, съгласно глава осма, раздел III от Закона за устройство на територията.
- Наредбата се прилага за кабелни електронни съобщителни мрежи и прилежащата им инфраструктура в границите на урбанизираните територии и извън тях.
- Кабелните електронни съобщителни мрежи и прилежащата им инфраструктура се проектират, изграждат и въвеждат в експлоатация съгласно изискванията на действащото законодателство - ЗУТ, Закона за електронните съобщения (ЗЕС), Закона за здравословни и безопасни условия на труд, Закона за пътищата (ЗП), Закона за железопътния транспорт, нормативните актове за тяхното прилагане и др.

1.4.2.2.2. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание Закон за народната просвета

1.4.2.2.2.1. Наредба № 18 от 6.11.2003 г. за придобиване на квалификация по професия "Монтьор по комуникационни системи"

Издадена от министъра на образованието и науката, обн., ДВ, бр. 6 от 23.01.2004 г., в сила от 23.01.2004 г.
Наредбата е издадена на основание на чл.17, т.3, във връзка с чл.16, т.7 от Закона за народната просвета.

- Наредбата регламентира придобиването на квалификация по професия 523020 "Монтьор по комуникационни системи" от област на образование "Техника" и професионално направление 523 "Електроника и автоматизация" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение, както и определя изискванията за придобиване на втора степен на професионална квалификация за специалностите:
  - 5230201 "Радио- и телевизионна техника";
  - 5230202 "Телекомуникационни системи";
  - 5230204 "Кинотехника, аудио и видеосистеми".
- С наредбите се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на съответната квалификация:

- равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията;
- общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка;
- входящото минимално образователно равнище, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

1.4.2.2.3. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание Закона за опазване на въздуха, водите и почвата от замърсяване

1.4.2.2.3.1. Наредба № 9 от 14.03.1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти

Издадена от министъра на здравеопазването и министъра на околната среда, обн., ДВ, бр. 35 от 3.05.1991 г., попр., бр. 38 от 14.05.1991 г., изм. и доп., бр. 8 от 22.01.2002 г.
Наредбата се издава на основание на чл. 3, ал. 3 от Закона за опазване на въздуха, водите и почвата от замърсяване.

- С наредбата се определят нормите и изискванията за защита на населението от вредното въздействие на електромагнитни полета в честотния обхват от 30 kHz до 30 GHz.

1.4.2.2.4. Правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание други нормативни актове

1.4.2.2.4.1. Наредба № 21 от 11.05.2007 г. за правилата за изграждане на мобилни далекосъобщителни мрежи и съоръжения

Издадена от председателя на Държавната агенция за информационни технологии и съобщения и министъра на регионалното развитие и благоустройството, обн., ДВ, бр. 41 от 22.05.2007 г., в сила от 22.05.2007 г.
Наредбата се издава на основание на чл. 167, ал. 2 от Закона за далекосъобщенията (отм.)

- С наредбата се определят правилата за проектиране, изграждане, реконструкция и основен ремонт на мобилните далекосъобщителни мрежи и на съоръженията към тях, наричани за краткост "строежи", включително изискванията за тяхната безопасност, в т.ч. (чл. 32-62):
  - А. проектиране и изграждане на строежите така, че както при нормална работа, така и в условията на неизправност, която е било възможно да бъде предвидена, да не застрашават експлоатационния или проверяващия персонал или други лица, за което се предвиждат поотделно следните защити: срещу поражения от електрически ток; от електромагнитни полета; от физически наранявания; срещу пожар. Наредбата регламентира подробно изискванията за:
    - заземяване и защита срещу поражения от електрически ток (чл. 36-39);
    - мълниезащита (чл. 40-61);
    - хигиенно- защитна зона (чл. 62).

1.4.2.2.4.2. Наредба № 2 от 16.03.1999 г. за издаване на индивидуални лицензии за изграждане, поддържане и използване на кабелни далекосъобщителни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми и други услуги без конкурс или търг

Издадена от председателя на Комитета по пощи и далекосъобщения, обн., ДВ, бр. 27 от 26.03.1999 г.
Наредбата се издава на основание чл. 16, т. 3 във връзка с чл. 54 от Закона за далекосъобщенията (отм.)

- С наредбата се определят условията и редът, по който Държавната комисия по далекосъобщения (ДКД) издава без конкурс или търг индивидуални лицензии за изграждане, поддържане и използване на кабелни далекосъобщителни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми и други услуги.
- В Приложение към наредбата се съдържат Технически предписания за безопасност на кабелни разпределителни системи за радио- и телевизионни сигнали

Забележка: от 2007г. Държавна комисия по далекосъобщения е преобразувана в Комисия за регулиране на съобщенията.

1.4.2.2.4.3. Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на радиосъоръжения и крайни далекосъобщителни устройства

Приета с ПМС № 175 от 7.08.2002 г., обн., ДВ, бр. 79 от 16.08.2002 г., в сила от 12.09.2002 г., изм., бр. 115 от 10.12.2002 г., бр. 13 от 11.02.2003 г., бр. 96 от 30.11.2005 г., в сила от 1.12.2005 г., изм. и доп., бр. 24 от 21.03.2006 г., в сила от 21.03.2006 г., изм., бр. 40 от 16.05.2006 г., в сила от 5.05.2006 г., изм. и доп., бр. 61 от 28.07.2006 г.
Наредбата се издава на основание чл. 7, ал. 1 от ЗТИП.

- Наредбата се отнася до радиосъоръжения и крайни далекосъобщителни устройства, включително до:
  - далекосъобщителни устройства, които включват като неразделна част или приспособление медицинско изделие или активно имплантируемо медицинско изделие по смисъла на Наредба № 15 от 2000 г. за условията и реда за разрешаване за употреба на лекарствени продукти по чл. 3, ал. 3 и 5 от Закона за лекарствата и аптеките в хуманната медицина (ДВ, бр. 76 от 2000 г.);
  - далекосъобщителни устройства, които са компонент или отделен технически възел от превозно средство по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителната разпоредба на Наредба № 91 от 2004 г. за одобряване типа на нови моторни превозни средства и техните ремаркета по отношение на електромагнитната съвместимост и за одобряване типа на електрически/електронен монтажен възел по отношение на електромагнитната съвместимост (ДВ, бр. 28 от 2004 г.), въвеждаща Директива 72/245/ЕИО;
  - далекосъобщителни устройства, които са компонент или отделен технически възел от моторно превозно средство по смисъла на Наредба № 117 от 2005 г. за одобряване типа на нови дву- и триколесни моторни превозни средства (ДВ, бр. 12 от 2005 г.), въвеждаща Директива 92/61/ЕИО.

- С наредбата се определят:

  А. съществените изисквания към радиосъоръженията и крайните далекосъобщителни устройства(чл.10-12г)

  Б.изискванията за свързване на устройствата към обществените далекосъобщителни мрежи (чл.7-9);

  В. процедурите за оценяване и начините за удостоверяване съответствието на устройствата със съществените изисквания (чл.13-17) в т.ч.:
  - процедура за оценяване на съответствието „Вътрешен производствен контрол" (Приложение №1);

- процедура за оценяване на съответствието „Вътрешен производствен контрол плюс специфични изпитвания на устройството” (Приложение №2);
- процедура за оценяване на съответствието „Вътрешен производствен контрол плюс специфични изпитвания на устройството и проверка на техническото досие” (Приложение №3);
- процедура за оценяване на съответствието „Пълно осигуряване на качеството” (Приложение №4).

Г. редът за издаване на разрешения на лицата за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението (чл.20-24).

1.4.2.2.4.4. Наредба за съществените изисквания и оценяване на съответствието за електромагнитна съвместимост

Приета с ПМС № 76 от 6.04.2007 г., обн., ДВ, бр. 32 от 17.04.2007 г., в сила от 20.07.2007 г.

- С наредбата се определят:

А. съществените изисквания за електромагнитна съвместимост към съоръженията (чл.9-10);

Б. процедурите за оценяване и начините за удостоверяване съответствието на съоръженията със съществените изисквания към тях (чл.11-13) в т.ч.:

- процедура за оценяване на съответствието "Вътрешен производствен контрол" (Приложение № 1);
- допълнителни действия към процедурата за оценяване на съответствието „Вътрешен производствен контрол” (Приложение №2).

В. редът за издаване на разрешения на лицата за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението (чл.14-18).

- Наредбата не се прилага за:

А. продуктите, обхванати от Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на радиосъоръжения и крайни далекосъобщителни устройства, приета с Постановление № 175 на Министерския съвет от 2002 г. (обн., ДВ, бр. 79 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 115 от 2002 г., бр. 13 от 2003 г., бр. 96 от 2005 г. и бр. 24, 40 и 61 от 2006 г.), въвеждаща разпоредбите на Директива 1999/5/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 1999 г.;

Б. продуктите, компонентите и възлите, които са предназначени за въздухоплавателни средства, съгласно Регламент на ЕО № 1592/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2002 г., изменен и допълнен с Регламент на ЕО № 1701/2003 ;

В. радиосъоръжения, използвани от радиолюбители, които не са предназначени за пускане на пазара; комплекти от елементи, предназначени за сглобяване от радиолюбители, и устройства от търговската мрежа, които са изменени от радиолюбители и се използват за техни собствени цели, се отнасят към тази категория устройства;

Г. съоръжения, чиито физически характеристики са такива, че:

- не могат да генерират или не допринасят за генериране на електромагнитни излъчвания, които да превишават нивата, позволяващи нормалната работа на радио-, далекосъобщителни и други съоръжения;
- могат да работят по предназначение без неприемливо влошаване на работните характеристики при наличието на смущаващи електромагнитни въздействия.

1.4.2.2.4.5. Действащи стандарти в областта на БЗР, приложими за икономическата дейност/бранша, неупоменати по- горе в изложението

Български стандарти

- БДС 12.2.006.0:1980 Охрана на труда. Изделия радиоелектронни служебни. Общи изисквания за безопасност. Методи за изпитване. Стандартът е изменен с БДС 1:2003; БДС 12.2.006.0:1980 е заменен частично от БДС EN 60215:2002

Хармонизирани стандарти

- БДС EN 300 920 V6.0.1:2003 Цифрови клетъчни далекосъобщителни системи (Фаза 2+) (GSM). Въпроси на безопасността (GSM 02.09 версия 6.0.1 Издание 1997);
- БДС EN 50383:2003 Основен стандарт за изчисление и измерване напрегнатостта на електро-магнитното поле и изисквания за безопасност (SAR), свързани с излагане на човек на излъчване от базови радиостанции и фиксирани крайни станции в системи за безжични далекосъобщения (от 110 MHz до 40 GHz);

Забележка: Стандартът е в сила до 01.06.2013г., от която дата влиза в сила:

- БДС EN 50383:2010 Основен стандарт за изчисление и измерване напрегнатостта на електромагнитното поле и изисквания за безопасност (SAR), свързани с излагане на човек на излъчване от базови радиостанции и фиксирани крайни станции в системи за безжични далекосъобщения (от 110 MHz до 40 GHz);
- БДС EN 50384:2003 Продуктов стандарт за базови радиостанции и фиксирани крайни станции в системи за безжични далекосъобщения за показване на съответствието им с основните ограничения или опорните нива, свързани с излагане на човек на въздействие на радиочестотни електромагнитни полета (от 110 MHz до 40 GHz). Отнася се за обслужващ персонал;
- БДС EN 60215:2002 Изисквания за безопасност на радиопредаватели (IEC 60215:1987);
- БДС EN 60728-11:2010 Кабелни мрежи за телевизионни сигнали, звукови сигнали и интерактивни услуги. Част 11: Безопасност;
- БДС EN 50499:2009 Процедура за оценяване на облъчването на работници от електромагнитни полета;
- БДС EN 50413:2009 Основен стандарт за процедури за измерване и изчисляване на облъчването на хора от електрически, магнитни и електромагнитни полета (0 Hz - 300 GHz);
- БДС EN 50371:2002 Общ стандарт за доказване на съответствието на електронни и електрически апарати с малка мощност с основните ограничения, отнасящи се до облъчване на човека с електромагнитни полета (от 10 MHz до 300 GHz);

Забележка: Стандартът е в сила до 01.09.2013г., от която дата влиза в сила:

- БДС EN 62479:2010 Оценяване на съответствието на електронни и електрически апарати с ниска мощност спрямо основните ограничения, свързани с облъчването на човек от електромагнитни полета (10 MHz до 300 GHz) (IEC 62479:2010 с промени);
- БДС EN 62311:2008 Оценяване на електронни и електрически съоръжения по отношение ограничения на облъчване на хора с електромагнитни полета (0 Hz - 300 GHz);
- БДС EN 62369-1:2009 Оценяване на облъчване на хора на електромагнитни полета, създавани от устройства с малък обсег на действие (SRDs) с различно приложение в честотен обхват от 0 GHz до 300 GHz. Част 1: Полета, създавани от устройства, използвани за електронно наблюдение на обекти (EAS), радиочестотна идентификация (RFID) и подобни системи.

1.5. Съответствие на законодателната рамка с международните стандарти

Степента на съответствие между нормативните актове в областта на БЗР с правото на ЕС е показано в табличен вид, както следва:

Таблица на съответствие на националното законодателство с правото на ЕС

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
Стратегически документи				
	Стратегия на Общността за здравословни и безопасни условия на труд за периода 2007–2012 г.	Стратегия за безопасност и здраве при работа 2008 – 2012 година	пълно	
Нормативни актове в областта на БЗР с общо приложение				
1	Директива 89/391/ЕИО за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работещите при работа	Закон за здравословни и безопасни условия на труд, Кодекс на труда, Наредба № 7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване	пълно	
2	Директива 89/654/ЕИО относно минималните изисквания за безопасност и здраве на работното място (работно място) – 1-ва специална директива по смисъла на Директива 89/391/ЕЕС	Наредба № 7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване	пълно	
3	Директива 89/656/ЕИО относно минималните изисквания за безопасността и здравето на работещите при използването на лични предпазни средства на работното място (използване на лични предпазни средства) 3 – та специална директива по смисъла на Директива 89/391/ЕЕС	Наредба № 3 за минималните изисквания за защита на здравето и безопасността на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място	пълно	
4	Директива 90/269/ЕИО относно минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при ръчно манипулиране на товари, когато съществува опасност конкретно от нараняване на гърба на работниците (ръчно манипулиране на товари) - 4 специална директива по смисъла на Директива 89/391/ЕИО	Наредба № 16 за физиологични норми и правила за ръчна работа с тежести	пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
5	Директива 90/270/ЕИО относно минималните изисквания за безопасност и здраве при работа с екранно оборудване (работа с видеодисплеи) - 5 специална директива по смисъла на Директива 89/391/ЕИО	Наредба № 7 за минималните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с видеодисплеи	пълно	
6	Директива 90/394/ЕИО от 28 юни от 1990 година за защитата на работниците от рискове, свързани с излагане под влиянието на канцерогени по време на работа	Наредба № 5 за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска Наредба № 10 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа Наредба № 13 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа Наредба № 3 за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците Наредба № 3 за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място Закон за здравословни и безопасни условия на труд	пълно	
7	Директива 90/394/ЕИО за първо изменение от 27 юни 1997 година за защита на работниците от рисковете, свързани с излагане на въздействието на канцерогени при работа (Шеста специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО)	Наредба № 5 за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска Наредба № 10 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа Наредба № 13 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа Наредба № 3 за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците Наредба № 3 за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място Наредба за здравословни и безопасни условия на труд	пълно	
8	Директива 91/383/ЕИО за допълнение на мерките за насърчаване подобряването на безопасността и здравето при работа на работниците на срочно трудово правоотношение или временно трудово правоотношение	Закон за здравословни и безопасни условия на труд Наредба № 5 за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работниците по срочно трудово правоотношение или временно трудово правоотношение	пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
9	Директива 92/57/ЕИО от 24 юни 1992 година за прилагане на минимални изисквания за безопасни и здравословни условия на труд при временни или подвижни строителни участъци	Наредба № 2 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи Закон за здравословни и безопасни условия на труд	пълно	
10	Директива 92/58/ЕИО относно минималните изисквания за осигуряване на знаци за безопасност и/или здраве при работа (знаци и сигнали за безопасност и/или здраве при работа) 9 специална директива по смисъла на Директива 89/391/ЕИО	Наредба № РД-07/8 за минималните изисквания за знаци и сигнали за безопасност и/или здраве при работа	пълно	
11	Директива 92/85/ ЕИО за въвеждане на мерки за насърчаване на подобрения в областта на безопасните и здравословни условия на труд на бременни работнички, на работнички-родилки или кърмачки /Десета отделна Директива по смисъла на чл. 16 от Директива 89/391/ЕИО	Кодекс на труда	пълно	
12	Директива 1999/38/ЕО от 29 април 1999 година за второ изменение и допълнение на Директива 90/394/ЕИО за защита на работниците от рисковете, свързани с въздействието на канцерогени по време на работа, и за разширяването й с мутагени	Наредба № 5 за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска Наредба № 10 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа Наредба № 13 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа Наредба № 3 за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците Наредба № 3 за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място Закон за здравословни и безопасни условия на труд	пълно	
13	Директива 1999/92/ЕО от 16 декември 1999 година относно минималните изисквания за подобряване защитата на здравето и безопасността на работниците в потенциален риск от експлозивни атмосфери (петнадесета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО)	Закон за здравословни и безопасни условия на труд; Наредба № 11 за минималните изисквания за осигуряване на безопасността и здравето на работещите при потенциален риск от експлозивна атмосфера Кодекс на труда.	пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
14	Директива 2003/10/ЕО относно минималните изисквания за здраве и безопасност, свързани с експозицията на работниците на рисковете от физически агенти (шум)	Закон за здравословни и безопасни условия на труд Наредба №7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване Наредба № 6 за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на шум Наредба № 5 за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска	пълно	
15	Директива 2004/37/ЕО от 29 април 2004 година относно защитата на работниците от рискове, свързани с експозицията на канцерогени или мутагени по време на работа (шеста специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 на Директива 89/391/ЕИО на Съвета) (кодифициран вариант)	Наредба № 10 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа Наредба № 13 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа Закон за здравословни и безопасни условия на труд	пълно	
16	Директива 2009/104/ЕО от 16 септември 2009 година относно минималните изисквания за безопасността и здравето на работниците при използването на работно оборудване по време на работа	Закон за здравословни и безопасни условия на труд Наредба №7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване	пълно	
17	Директива 2009/148/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно защитата на работниците от рискове, свързани с експозиция на азбест по време на работа (кодифицирана версия)	Закон за здравето Закон за здравословни и безопасни условия на труд Наредба № 13 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа	пълно	
Нормативни актове от други области на националното законодателство, които уреждат и въпроси, свързани с БЗР				
"Трудово право":				

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
1	Директива 91/533/ ЕИО за задължението на работодателя да запознава работниците и служителите с условията, приложими към трудовия договор или трудовото правоотношение	Кодекс на труда	пълно	
2	Директива 94/33/ЕО за закрила на младите хора при работа	Кодекс на труда Наредба № 6 за условията и реда за даване на разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години	пълно	
3	Директива 97/81/ ЕО относно Рамковото споразумение за работата на непълно работно време, сключено между Съюза на конфедерациите на индустриалците и работодателите в Европа (UNICE), Европейския център на предприятията с обществено участие (CEEP) и Европейската конфедерация на профсъюзите (ETUC)	Кодекс на труда	пълно	
4	Директива 98/59/ЕО за сближаване на законодателствата на държавите-членки в областта на масовите уволнения	Кодекс на труда	пълно	
5	Директива 2001/23/ЕО относно сближаването на законодателствата на държавите-членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности	Кодекс на труда	пълно	
6	Директива 2002/14/ЕО за създаване на обща рамка за информиране и консултиране на работниците и служителите в Европейската общност	Кодекс на труда	пълно	
7	Директива 2002/15/ЕО за организацията на работното време на лицата, извършващи транспортни дейности в автомобилния транспорт	Наредба за организация на работното време на лицата, които извършват транспортни дейности в автомобилния транспорт	пълно	
8	Директива 2003/88/ЕО относно някои аспекти на организацията на работното време	Кодекс на труда Наредба за работното време, почивките и отпуските Наредба № 15 за условията, реда и изискванията за разработване и въвеждане на физиологични режими на труд и почивка по време на работа	пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
9	Директива 2008/104/ЕО относно работа чрез агенции за временна заетост	Кодекс на труда	пълно	
10	Директива 2009/38/ЕО за създаване на европейски работнически съвет или на процедура за информиране и консултации с работниците и служителите в предприятия с общностно измерение и групи предприятия с общностно измерение, изменяща и допълваща Директива 94/45/ЕИО	Кодекс на труда Закон за информиране и консултиране с работниците и служителите в многонационални предприятия, групи предприятия и европейски дружества	пълно	
11	Европейско рамково споразумение за работата от разстояние от 2002 г. между социалните партньори на европейско ниво	Кодекс на труда	пълно	
-"Антидискриминация":				
12	Директива 2010/18/ЕС за прилагане на ревизираното рамково споразумение за родителския отпуск, сключено между Конфедерацията на европейския бизнес (BUSINESSEUROPE), Европейската асоциация на занаятите и малките и средните предприятия (UEAPME), Европейския център на предприятията с държавно участие и на предприятията от общ икономически интерес (CEEP) и Европейската конфедерация на профсъюзите (ETUC), и за отмяна на Директива 96/34/ЕО	Кодекс на труда Наредба за работното време, почивките и отпуските	пълно	
-"Други":				
13	Регламент (ЕИО) 3821/85 от 20 декември 1985 г. относно контролните уреди за регистриране на данните за движението при автомобилен транспорт	Наредба № Н-3 за необходимите мерки за изпълнението и прилагането на Регламент (ЕИО) № 3821/85 на Съвета от 20 декември 1985 г. относно контролните уреди за регистриране на данните за движението при автомобилен транспорт и Регламент (ЕО) № Наредба № Н-14 за начина на провеждане, обхвата и организацията на контролните проверки на пътя и в предприятията и за класифицирането на превозвачите и на лицата, извършващи превози за собствена сметка Закон за автомобилните превози	пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
		Наредба № 33 за обществен превоз на пътници и товари на територията на Република България Европейска спогодба за работата на екипажите на превозните средства, извършващи международни автомобилни превози (AETR) Спогодба за международни случайни превози на пътници, извършвани с автобуси (ИНТЕРБУС) Наредба № 2 за условията и реда за утвърждаване на транспортни схеми и за осъществяване на обществени превози на пътници с автобуси СПОРАЗУМЕНИЕ между Република България и Европейската общност за установяване на определени условия за превоз на стоки по шосе и за насърчаване на комбинирания транспорт Наредба № 11 от 31.10.2002 г. за международен автомобилен превоз на пътници и товари		
14	Регламент (ЕО) № 648/2004 на Европейския парламент и на Съвета относно детергентите, наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 648/2004"	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси	пълно	
15	Регламент (ЕО) № 850/2004 на Европейския парламент и на Съвета относно устойчивите органични замърсители и за изменение на Директива 79/117/ЕИО, наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 850/2004"	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси	пълно	
16	Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕИО на Съвета и директиви 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията, Изменен със: Регламент (ЕО) № 1354/2007 на Съвета от 15 ноември 2007 година, Регламент (ЕО) № 987/2008 на Комисията от 8 октомври 2008 година, Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година, Регламент (ЕО) № 134/2009 на Комисията от 16 февруари 2009	Наредба за реда и начина за ограничаване на производството, употребата или пускането на пазара на определени опасни химични вещества, смеси и изделия от Приложение XVII на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH) Наредба за реда и начина за ограничаване на производството, употребата или пускането на пазара на определени опасни химични вещества, смеси и изделия от Приложение XVII на Регламент (ЕО) № 1907/2006 Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси Наредба за формата, съдържанието, реда и сроковете за представяне на информация от органите за инспектиране на труда	пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
	година, Регламент (ЕО) № 552/2009 на Комисията от 22 юни 2009 година, Регламент (ЕС) № 276/2010 на Комисията от 31 март 2010 година, Регламент (ЕС) № 453/2010 на Комисията от 20 май 2010 година, Регламент (ЕС) № 143/2011 на Комисията от 17 февруари 2011 година, наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH)"	Наредба за реда и начина на класифициране, опаковане и етикетиране на химични вещества и смеси Постановление № 165 на МС от 14.07.2004 г. за организацията и координацията на обмена на информация за технически регламенти и правила за услуги на информационното общество и за установяване на процедурите, свързани с прилагането на някои национални технически правила за продукти, законно предлагани на пазара на друга държава членка Наредба № 3 за класификация на отпадъците Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти Закон за управление на отпадъците Закон за опазване на околната среда		
17	Регламент (ЕО) № 1451/2007 на Комисията относно втората фаза на 10-годишната работна програма, посочена в член 16, параграф 2 от Директива 98/8/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно пускането на пазара на биоциди (ОВ, L 325/3 от 11 декември 2007 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 1451/2007".	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси	пълно	
18	Регламент (ЕО) № 1071/2009 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 21 октомври 2009 година за установяване на общи правила относно условията, които трябва да бъдат спазени за упражняване на професията автомобилен превозвач и за отмяна на Директива 96/26/ЕО на Съвета	Наредба № 11 от 31.10.2002 г. за международен автомобилен превоз на пътници и товари Наредба № 33 от 3.11.1999 г. за обществен превоз на пътници и товари на територията на Република България	пълно	
19	Регламент (ЕС) № 581/2010 НА КОМИСИЯТА от 1 юли 2010 година относно максималните периоди за изтегляне на съответните данни от превозни средства и от карти на водача		пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
20	Директива 74/556/ЕИО относно определяне на подробни разпоредби за преходните мерки, свързани с дейности в търговията и в разпространението на токсични продукти, и за дейности, които предполагат професионално използване на тези продукти, включително дейности на посредници	Решение № 619 на МС от 20.07.2009 г. за приемане Списък на регулираните професии в Република България, Обн., ДВ, бр. 61 от 31.07.2009 г., изм. и доп., бр. 30 от 17.04.2012 г. Приложение № 26 от Списък на регулираните професии в Република България Наредба за условията и реда за признаване на право за упражняване на регулирана професия, за която се изисква притежаването на общи търговски или общи професионални знания и умения, обн., ДВ, бр. 81 от 6.10.2006 г.	пълно	
21	Директива 74/557/ЕИО относно реализиране на свободата на установяване и свободното предоставяне на услуги по отношение на дейности на самостоятелно заети лица и на посредници в търговията и в разпространението на токсични продукти	Решение № 619 на МС от 20.07.2009 г. за приемане Списък на регулираните професии в Република България, Обн., ДВ, бр. 61 от 31.07.2009 г., изм. и доп., бр. 30 от 17.04.2012 г. Наредба за условията и реда за признаване на право за упражняване на регулирана професия, за която се изисква притежаването на общи търговски или общи професионални знания и умения, обн., ДВ, бр. 81 от 6.10.2006 г. Закон за признаване на професионални квалификации, Обн., ДВ, бр. 13 от 8.02.2008 г., в сила от 8.02.2008 г., доп., бр. 41 от 2.06.2009 г., в сила от 1.07.2009 г., изм., бр. 74 от 15.09.2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. и доп., бр. 98 от 14.12.2010 г., в сила от 14.12.2010 г., изм., бр. 8 от 25.01.2011 г., в сила от 25.01.2011 г., доп., бр. 9 от 28.01.2011 г., бр. 43 от 7.06.2011 г., в сила от 15.06.2011 г., бр. 61 от 9.08.2011 г.	пълно	
22	Директива 80/181/ЕИО за сближаване на законодателствата на държавите членки относно мерните единици и за отмяна на Директива 71/354/ЕИО, последно изменена с Директива 2009/3/ЕО.	Наредба за единиците за измерване, разрешени за използване в Република България	пълно	
23	Директива 89/686/ЕИО относно сближаване на законодателствата на държавите-членки в областта на личните предпазни средства (ЛПС)	Наредба за съществените изисквания и оценяване на съответствието на лични предпазни средства.	пълно	
24	Директива 89/106 за уеднаквяване на законите, наредбите и административните разпоредби на страните членки по отношение на строителните продукти, последно изменена с Директива 93/68/ЕЕС	Наредба за съществените изисквания към строежите и оценяване съответствието на строителните продукти	пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
25	Директива 96/53/ЕО от 25 юли 1996 година относно максимално допустимите размери в националния и международен трафик на някои пътни превозни средства, които се движат на територията на Общността, както и максимално допустимите маси в международния трафик	Наредба № 11 за движение на извънгабаритни и/или тежки пътни превозни средства Наредба № I-45 за регистриране, отчет, пускане в движение и спиране от движение на моторните превозни средства и ремаркета, теглени от тях, и реда за предоставяне на данни за регистрираните пътни превозни средства	пълно	
26	Директива 96/82/ЕО относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, на Директива 2003/105/ЕО за изменение на Директива 96/82/ЕО относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, на Директива 2008/101/ЕО за изменение на Директива 2003/87/ЕО с цел включване на авиационните дейности в схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността и на чл. 1, параграфи 10 и 13 от Директива 2009/29/ЕО за изменение на Директива 2003/87/ЕО с оглед подобряване и разширяване на схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове на Общността.	Закон за опазване на околната среда	пълно	
27	Директива 99/42/ЕО относно създаването на механизъм за признаване на придобита квалификация във връзка с професионалните дейности в приложното поле на директивите за либерализация и преходни мерки и относно допълването на общата система за признаване на придобита квалификация	Наредба за условията и реда за признаване на право за упражняване на регулирана професия, за която се изисква притежаването на общи търговски или общи професионални знания и умения	пълно	
28	Директива 2000/54/ЕО от 18 септември 2000 година относно защита на работниците от рисковете, свързани с експозицията на биологични агенти при работа (Седма специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО)	Наредба № 4 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на биологични агенти при работа Наредба за условията и реда за пускане на пазара на биоциди Наредба № РД-07/8 за минималните изисквания за знаци и сигнали за безопасност и/или здраве при работа Наредба за здравословни и безопасни условия на труд	пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
29	Директива 2000/14/ЕО за сближаването на законодателството на държавите членки по отношение на емисиите от шум, излъчвани в околната среда от оборудване, което се използва на открито, последно изменена с Директива 2005, изменяща Директива 2000/14 за сближаването на законодателството на държавите членки по отношение на емисиите от шум, излъчвани в околната среда от оборудване, което се използва на открито.	Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха	пълно	
30	Директива 2003/59/ЕО от 15 юли 2003 г. относно начална квалификация и продължаващо обучение на водачи на някои пътни превозни средства за превоз на товари или пътници, за изменение на Регламент (ЕИО) № 3820/85 на Съвета и Директива 91/439/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 76/914/ЕИО на Съвета	Наредба № 41 за условията и реда за провеждане на обучение на водачите на автомобили за превоз на пътници и товари и за условията и реда за провеждане на изпитите за придобиване на начална квалификация Наредба № 11 за международен автомобилен превоз на пътници и товари	пълно	
31	Директива 2004/108/ЕС за съществените изисквания и оценяване на съответствието за електромагнитна съвместимост	Наредба за съществените изисквания и оценяване на съответствието за електромагнитна съвместимост	пълно	
32	Директива 2004/22/ЕО относно измервателните уреди Директива 2009/137/ЕО за изменение на Директива 2004/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно измервателните уреди по отношение на експлоатирането на максимално допустимите грешки във връзка с приложенията за отделните уреди	Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на средствата за измерване	пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
33	Директива 2005/36/ЕО относно признаването на професионалните квалификации, изменена с Директива 2006/100/ЕО за адаптиране на някои директиви в областта на свободното движение на хора поради присъединяването на България и Румъния, Регламент (ЕО) № 1430/2007 на Комисията за изменение на приложения II и III към Директива 2005/36/ЕО относно признаването на професионалните квалификации Регламент (ЕО) № 755/2008 на Комисията за изменение на Приложение II към Директива 2005/36/ЕО относно признаването на професионалните квалификации	Закон за признаване на професионални квалификации Приложения № 2 – 25 и № 27 от Списъка на регулираните професии в Република България:	пълно	
34	Директива 2006/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 година относно машините, изменяща Директива 95/16/ЕО. Позоваванията към Директива 98/37/ЕО се приемат като позовавания към Директива 2006/42/ЕО съгласно таблицата за съответствие в приложение № 9. Директива 2009/127/ЕО за изменение на Директива 2006/42/ЕО по отношение на машините за прилагане на пестициди	Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на машините Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на асансьорите и техните предпазни устройства	пълно	
35	Директива 2008/68/ЕО от 24 септември 2008 г. относно вътрешния превоз на опасни товари	Наредба № 11 за международен автомобилен превоз на пътници и товари НАРЕДБА № 40 за условията и реда за извършване на автомобилен превоз на опасни товари Наредба № 46 за железопътен превоз на опасни товари Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на транспортируемо оборудване под налягане	пълно	
36	Директива 2009/30/ЕО за изменение на Директива 98/70/ЕО по отношение на спецификацията на бензина, дизеловото гориво и газьола и за въвеждане на механизъм за наблюдение и намаляване на нивата на емисиите на парникови газове и за изменение на Директива 1999/32/ЕО на Съвета по отношение на спецификацията на горивото, използвано от плавателни съдове по вътрешните водни пътища, и за отмяна на Директива 93/12/ЕИО	Закон за опазване на околната среда	пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
37	Директива 2009/107/ЕО за изменение на Директива 98/8/ЕО относно пускането на пазара на биоциди по отношение на удължаване на някои срокове	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси	пълно	
38	Директива 2010/61/ЕС от 2 септември 2010 г. за първоначално изменение с цел привеждане в съответствие с научно-техническия прогрес на приложенията към Директива 2008/68/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно вътрешния превоз на опасни товари	Наредба № 46 за железопътен превоз на опасни товари Наредба № 40 за условията и реда за извършване на автомобилен превоз на опасни товари	пълно	
39	Разпоредбите на глави първа и втора и приложения № 1 и 2 на Директива 2010/75/ЕС относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването)	Закон за опазване на околната среда	пълно	
40	Директива 2011/17/ЕС за отмяна на директиви 71/317/ЕИО, 71/347/ЕИО, 71/349/ЕИО, 74/148/ЕИО, 75/33/ЕИО, 76/765/ЕИО, 76/766/ЕИО и 86/217/ЕИО на Съвета в областта на метрологията	Наредба за средствата за измерване, които подлежат на метрологичен контрол	пълно	
41	Директива 2003/122/ЕВРАТОМ относно контрола на високоактивните закрити радиоактивни източници и безстопанствените източници.	Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения	пълно	
42	Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе (ADR)	Европейска спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе (ADR) Наредба № 40 за условията и реда за извършване на автомобилен превоз на опасни товари	пълно	
Нормативни актове от други области на законодателството, които уреждат и въпроси, свързани с БЗР в ИД "Далекосъобщения"				
1	Директива 1999/5/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 1999 година относно радионавигационното оборудване и далекосъобщителното крайно оборудване и взаимното признаване на тяхното съответствие	Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на радиосъоръжения и крайни далекосъобщителни устройства	пълно	
2	ДИРЕКТИВА 2002/21/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 7 март 2002 година относно общата регулаторна рамка за	Закон за електронните съобщения	пълно	

№ по ред	Стратегия/Директива на ЕС	Национално законодателство (стратегия, закон, наредба, др.)	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
	електронните съобщителни мрежи и услуги (Рамкова директива)			
3	Директива 2004/40/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 29 април 2004 година (за преразглеждане) относно минималните изисквания за здраве и безопасност, свързани с експозицията на работниците на рискове, дължащи се на физически агенти (електромагнитни полета)(осемнадесета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 на Директива 89/391/ЕИО), Изменена с Директива 2007/30/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2007 година, Директива 2008/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година, Регламент (ЕО) № 1137/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 година, изменена с Директива 2012/11/ЕО от 19.04.2012 г.	Няма	срокът за транспонира не на Директивата е 30.10.2013 г.	Неприложимо
4	ДИРЕКТИВА 2004/108/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 15 декември 2004 година относно сближаването на законодателствата на държавите-членки относно електромагнитната съвместимост и за отмяна на Директива 89/336/ЕИО	Наредба за съществените изисквания и оценяване на съответствието за електромагнитна съвместимост	пълно	
5	ДИРЕКТИВА 2006/25/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 април 2006 година относно минималните изисквания за здраве и безопасност, свързани с експозицията на работниците на рискове, дължащи се на физически агенти (изкуствени оптични лъчения) (деветнадесета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО)	Наредба № 5 от 11.06.2010 г. за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на изкуствени оптични лъчения	пълно	

Сравнителен анализ на Конвенциите на Международната организация по труда, ратифицирани от Р. България и нормативните актове от националното законодателство в областта на БЗР

№ по ред	Конвенции на МОТ, ратифицирани от Р. България	Национално законодателство	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
1	Конвенция № 1 относно работното време (индустрия), 1919 г. Ратифицирана през 1921 г. (обн. ДВ, бр. 189 от 1921 г.), в сила от 14.02.1922 г.	Кодекс на труда; Закон за държавния служител; Закон за Министерството на вътрешните работи; Наредба за работното време, почивките и отпуските; Наредба за определяне на видовете работи, за които се установява намалено работно време; Наредба за работата на лицата, ненавършили 15-годишна възраст; Наредба за служебното положение на държавните служители; Наредба за административното обслужване; Наредба за организация на работното време на лицата, които извършват транспортни дейности в автомобилния транспорт; Наредба № 2 за реда за установяване задължение за дежурство или за разположение на работодателя; Наредба № 50 за работното време на ръководния и изпълнителския персонал, зает с осигуряване на превозите на пътници и товари в железопътния транспорт; Наредба № 4018 за работното време на авиационния персонал; Наредба № 12 за изискванията за задължителна употреба на контролните уреди за регистриране на данните за движението на автомобилите и работата на екипажите, както и функционалните и техническите изисквания към тях.	пълно	
2	Конвенция № 6 относно нощния труд на децата (индустрия), 1919 г.Ратифицирана през 1921 г., (обн. ДВ, бр. 189 от 1921 г.), в сила за България от 14.02.1922 г.	Кодекс на трудаУстройствен правилник на Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда"	пълно	
3	Конвенция № 3 за закрилата на майчинството, 1919 г. Ратифицирана през 1921 г. (обн. ДВ, бр. 189 от 1921 г.), в сила за България от 14.02.1921 г.	Кодекс на труда Кодекс за социално осигуряване Закон за семейни помощи за деца Закон за закрила на детето	пълно	

№ по ред	Конвенции на МОТ, ратифицирани от Р. България	Национално законодателство	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
		Закон за защита от дискриминация Наредба за експертизата на работоспособността Наредба № 7 за вредните и тежки работи, забранени за извършване от жени. Наредба № 11 за стаите за лична хигиена на жените и за почивка на бременните жени Наредба за трудоустрояване Наредба за условията и реда за командироване на работници или служители от държавите членки или на работници или служители от трети страни в Република България в рамките на предоставяне на услуги		
4	Конвенция № 14 относно седмичната почивка (индустрия), 1921 г.Ратифицирана през 1924 г., в сила от 06.03.1925 г.(обн., ДВ, бр. 36 от 6.05.1997 г.)	Кодекс на труда;Закон за държавния служител;Закон за автомобилните превози;Наредба за работното време, почивките и отпуските;Наредба за служебното положение на държавните служители;Наредба № 2 за реда за установяване задължение за дежурство или за разположение на работодателя;Наредба № 12 от 5.01.2007 г. за изискванията за задължителна употреба на контролните уреди за регистриране на данните за движението на автомобилите и работата на екипажите, както и функционалните и техническите изисквания към тях;Наредба № 50 от 28.12.2001 г. за работното време на ръководния и изпълнителския персонал, зает с осигуряване на превозите на пътници и товари в железопътния транспорт;Наредба за организация на работното време на лицата, които извършват транспортни дейности в автомобилния транспорт.	пълно	
5	Конвенция № 17 относно обезщетенията при трудови злополуки, 1925 г. Ратифицирана през 1929 г. (обн. ДВ, бр. 87 от 1929 г.), в сила за България от 05.09.1929 г.	Кодекс за социално осигуряване	пълно	
6	Конвенция № 19 относно еднаквото третиране на чужденците и на местните работници при даване на обезщетение в случай на злополука, 1925 г.Ратифицирана през 1929 г.(обн. ДВ, бр. 253 от 1929 г.), в сила за България от 05.09.1929 г.	Кодекс за социално осигуряване	пълно	
7	Конвенция № 18 относно обезщетения при професионални болести, 1925 г. Ратифицирана през 1929 г. (обн. ДВ, бр. 25 от 1929 г.), в сила за България от 05.09.1929 г.	Кодекс за социално осигуряване	пълно	

№ по ред	Конвенции на МОТ, ратифицирани от Р. България	Национално законодателство	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
8	Конвенция № 26 относно установяването на методи за определяне на минималните заплати, 1928 г. Ратифицирана през 1933 г. (обн. ДВ, бр. 227 от 1933 г.), в сила от 04.06.1936 г.	Кодекс на труда Наредба за договаряне на работната заплата	пълно	
9	Конвенция № 37 относно осигуровката инвалидност (индустрия и др.), 1933 г. Ратифицирана през 1949 г.(обн. ДВ, бр. 207 от 1949 г.), в сила за България от 29.12.1950 г.	Кодекс за социално осигуряване	пълно	
10	Конвенция № 39 относно осигуровката смърт (индустрия и др.), 1933 г. Ратифицирана през 1949 г. (обн. ДВ, бр. 207 от 1949 г.), в сила за България от 29.12.1950 г.	Кодекс за социално осигуряване	пълно	
11	Конвенция № 42 относно обезщетенията при професионални болести (ревизирана), 1934 г. Ратифицирана през 1949 г., в сила за България от 29.12.1950 г.	Кодекс за социално осигуряване	пълно	
12	Конвенция № 45 за подземните работи (жени), 1935 г. Ратифицирана през 1949 г. (обн. ДВ, бр.207 от 1949 г.), в сила за България от 29.12.1950 г	Кодекс на труда Наредба № 7 за вредните и тежките работи, забранени за извършване от жени	пълно	
13	Конвенция № 52 относно платените годишни отпуски, 1936 г.Ратифицирана през 1949 г.(Обн., ДВ, бр. 207 от 1949 г.) в сила от 22.12.1950 г.	Кодекс на труда;Закон за държавния служител;Закон за съдебната власт;Закон за Министерството на вътрешните работи;Наредба за служебното положение на държавните служители;Наредба за определяне на видовете работи, за които се установява допълнителен платен годишен отпуск;Наредба за работното време, почивките и отпуските.	пълно	
14	Конвенция № 77 относно медицинския преглед на младежите (индустрия), 1946 г. Ратифицирана през 1949 г. (обн. ДВ, бр. 207 от 1949 г.), в сила за България от 29.12.1950 г.	Кодекс на труда; Наредба за медицинската експертиза на работоспособността; Закон за насърчаване на заетостта Наредба № 3 от 28.02.1987 г. за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците; Устройствен правилник на Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда"	пълно	

№ по ред	Конвенции на МОТ, ратифицирани от Р. България	Национално законодателство	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
15	Конвенция № 78 относно медицинския преглед на младежите (неиндустриални дейности), 1946 г. Ратифицирана през 1949 г. (обн. ДВ, бр. 207 от 1949 г.), в сила за България от 29.12.1950 г.	Кодекс на труда Наредба за медицинската експертиза на работоспособността, в сила от 1 декември 2005 г. Наредба № 3 от 28.02.1987 г. за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците Устройствен правилник на Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда" Закон за насърчаване на заетостта	пълно	
16	Конвенция № 79 относно нощния труд на юношите (неиндустриални дейности), 1946 г.Ратифицирана през 1949 г.(обн. ДВ, бр.207 от 1949 г.), в сила за България от 29.12.1950 г.	Кодекс на трудаУстройствен правилник на Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда"	пълно	
17	Конвенция № 81 относно инспекцията по труда, 1947 г. Ратифицирана през 1949 г. (обн. ДВ, бр. 207 от 1949 г.), в сила от 29.12.1950 г.	Кодекс на труда Закон за насърчаване на заетостта Устройствен правилник на ИА „Главна инспекция по труда" Закон за инспектиране на труда	пълно	
18	Конвенция № 87 за синдикалната свобода и закрилата на правото на синдикалното организиране, 1948 г. Ратифицирана през 1959 г. (обн. ДВ, бр. 19 от 1959 г.), в сила от 08.06.1960 г	Кодекс на труда Наказателен кодекс Закон за държавния служител Закон за юридическите лица с нестопанска цел Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България Закон за Министерството на вътрешните работи Закон за събранията, митингите и манифестациите Закон за уреждане на колективните трудови спорове	пълно	
19	Конвенция № 98 за правото на организиране и на колективно договаряне, 1949 г. Ратифицирана през 1959 г. (обн. ДВ, Известия бр.19 от 1959 г.), в сила от 08.06.1960 г.	Кодекс на труда Закон за държавния служител Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България Закон за Министерството на вътрешните работи Закон за железопътния транспорт	пълно	

№ по ред	Конвенции на МОТ, ратифицирани от Р. България	Национално законодателство	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
20	Конвенция № 94 относно трудовите клаузи (административни договори), 1949 г.Ратифицирана през 1955 г.(обн. ДВ, бр. 54 от 1955 г.), в сила от 07.11.1956 г.	Закон за обществените поръчки;Кодекс на труда	пълно	
21	Конвенция № 95 за закрила на работната заплата, 1949 г. Ратифицирана през 1955 г. (обн. ДВ, бр. 54 от 1955 г.), в сила от 07.11.1956 г.	Кодекс на труда Наредба за структурата и организацията на работната заплата Наредба за договаряне на работната заплата Постановление № 147 на МС от 2007 г. за определяне на минималния размер на допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит	пълно	
22	Конвенция № 100 за равенството в заплащането, 1951 г. Ратифицирана през 1955 г. (обн. ДВ, Известия, бр. 54 от 1955 г.), в сила от 07.11.1956 г.	Кодекс на труда Закон за защита от дискриминацията Правилник за устройството и дейността на Комисията за защита от дискриминация	пълно	
23	Конвенция № 102 на Международната организация на труда за социална сигурност (минимални стандарти), 1952 г. Ратифицирана през 2008 г. (Обн. ДВ, бр. 54 от 2008 г.) в сила от 14 юли 2009 г.)	Кодекс за социално осигуряване	пълно	
24	КОНВЕНЦИЯ за договора за международен автомобилен превоз на стоки (CMR) от 19.05.1956, Ратифицирана през 1977 г., ДВ бр. 61 от 1977 г., ДВ бр. 8 от 1994 г.	Закон за автомобилните превози	пълно	
25	Конвенция № 106 относно седмичната почивка (търговия и канцеларски служби), 1957 г, Ратифицирана на 3.06.1960 г. (Изв., бр. 46 от 1960 г.), обн., ДВ, бр. 36 от 6.05.1997 г., в сила за България от 22.07.1961 г.	Кодекс на труда	пълно	
26	Конвенция № 111 относно дискриминацията в областта на труда и професиите, 1958 г. Ратифицирана през 1960 г. (обн. ДВ, Известия, бр. 46 от 1960 г.), в сила от 22.06.1961 г.	Кодекс на труда Кодекс за социално осигуряване Закон за защита от дискриминация Закон за държавния служител Закон за насърчаване на заетостта	пълно	

№ по ред	Конвенции на МОТ, ратифицирани от Р. България	Национално законодателство	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
		Правилник за устройството и дейността на Комисията за защита от дискриминация Правилник за устройството и организация на работата на Националния съвет по равнопоставеност на жените и мъжете Националната стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2009-2015 г. Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете 2012 г.		
27	Конвенция № 120 относно хигиената в търговията и в канторите от 1964г. Ратифицирана на 14.01.1965 г., обн. ДВ, бр. 87 от 5.11.1965 г. Обн., ДВ, бр. 87 от 5.11.1965 г. В сила от 30.04.1966 г.	Закон за здравословни и безопасни условия на трудНаредба №7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудванеПравила за оказване на първа долекарска помощ	пълно	
28	Конвенция № 127 относно максималната тежест, 1967 г. Ратифицирана през 1978 г. (обн. ДВ, бр. 40 от 1978 г.), в сила за България от 21.06.1979 г.	Кодекс на труда Закон за здравословни и безопасни условия на труд Наредба № 16 за физиологичните правила и норми за ръчна работа с тежести Наредба № 6 за условията и реда за даване на разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години	пълно	
29	Конвенция за пътното движение от 8.11.1968 г., доп. от 3.09.1993 г., Ратифицирана на 28.12.1978г. ратифицирана през 1978 г. (ДВ, бр. 66 от 1978 г.)	Закон за движението по пътищата Наредба № 9 от 23.07.2008 г. за условията и реда, при които се признават на територията на Република България свидетелствата за управление на моторни превозни средства и регистрационните номера на моторните превозни средства на съюзнически и чужди въоръжени сили и техните зависими лица	пълно	
30	Конвенция № 138 относно минималната възраст, 1973 г. Ратифицирана през 1980 г. (обн. ДВ, бр. 13 от 1980), в сила от 23.04.1981 г.	Кодекс на труда Наредба № 6 за условията и реда за даване на разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години Наредба за работата на лицата, ненавършили 15-годишна възраст	пълно	
31	Конвенция № 144 относно тристранните консултации (международните трудови норми), 1976 г. Ратифицирана през 1998 г.(обн. ДВ, бр. 52 от 1998 г.), в сила от 12.06.1999 г.	Кодекс на труда;Правилник за организацията и дейността на съветите за тристранно сътрудничество;	пълно	

№ по ред	Конвенции на МОТ, ратифицирани от Р. България	Национално законодателство	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
32	Конвенция за международни железопътни превози (COTIF), 1980 г., изменена с Протокол от 3 юни 1999 г., в сила от 1 юли 2006 г.. Ратифицирана с ДВ, бр. 46 от 11.06.1982 г., обн., ДВ, бр. 69 от 25.08.2006 г., в сила от 1.05.1985 г., попр., бр. 81 от 6.10.2006 г.	Наредба № 44 от 10.10.2001 г. за превоз на товари с железопътен транспорт, НАРЕДБА № 46 от 30.11.2001 г. за железопътен превоз на опасни товари НАРЕДБА № 58 от 2.08.2006 г. за правилата за техническата експлоатация, движението на влаковете и сигнализацията в железопътния транспорт	пълно	
33	Конвенция № 156 относно равенството на възможностите и еднаквото отношение към работниците и служителите от двата пола: работници и служители със служебни задължения, 1981 г. Ратифицирана през 2006 г.(обн. ДВ, бр. 9 от 2006 г.), в сила от 03.04.2007 г.	Кодекс на труда;Кодекс за социално осигуряване;Закон за насърчаване на заетостта;Закон за защита от дискриминация;Закон за семейните помощи за деца;Закон за социалното подпомагане;Закон за закрила на детето;Закон за интеграция на хората с увреждания;Правилник за прилагане на Закона за социалното подпомагане;Наредба за работното време, почивките и отпуските;Правилник за организацията и дейността на съветите за тристранно сътрудничество;Актуализирана стратегия по заетостта на Република България за 2008-2015 г.Постановление № 104 на МС от 10.03.2003 г. за приемане на Наредба за учебниците и учебните помагалаНационална програма "В подкрепа на майчинството"	пълно	
34	Конвенция №155 – Безопасност и здраве при работа, 1981 г.		няма	
35	Конвенция № 161 за службите по трудова медицина, 1985 г. Ратифицирана през 2011 г. обн. ДВ, бр. 96 от 2011 г.	Закон за здравословни и безопасни условия на труд Наредба № 3 за условията и реда за осъществяване дейността на службите по трудова медицина	пълно	
36	Конвенция № 173 относно защитата на вземанията на работниците в случай на несъстоятелност на работодателя, 1992 г. Ратифицирана през 2004 г.(обн. ДВ, бр. 58 от 2004 г.), в сила за България от 27.09.2005 г.	Търговски закон;Данъчно-осигурителен процесуален кодекс;Закон за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя.	пълно	
37	Конвенция № 173 относно защитата на вземанията на работниците в случай на несъстоятелност на работодателя, 1992 г., Ратифицирана на 23 юни 2004 г. (ДВ,бр.58 от 2004 г., в сила за Република България от 27 септември 2005 г.), обн., ДВ, бр.76 от 20 септември 2005 г.	Кодекс на труда Търговски закон Закон за гарантираните вземания на работниците в случай на несъстоятелност на работодателя Наредба за реда и начина за информиране на работниците и служителите и за отпускане и	пълно	

№ по ред	Конвенции на МОТ, ратифицирани от Р. България	Национално законодателство	Степен на съответствие	Констатирани несъответствия
		изплащане на гарантираните вземания при несъстоятелност на работодателя		
38	Конвенция № 177 относно надомния труд, 1996 г. Ратифицирана през 2009 г. (обн. ДВ, бр. 39 от 2009 г.), в сила от 17.07.2010 г.	Кодекс на труда	пълно	
39	Конвенция № 182 относно най-тежките форми на детския труд, 1999 г. Ратифицирана през 2000 г.(обн. ДВ, бр. 54 от 2000), в сила от 28.07.2001 г.	Кодекс на труда Наказателен кодекс Закон за закрила на детето Закон за борба с трафика на хора Закон за семейни помощи за деца Наредба № 6 за условията и реда за даване на разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години Национален план за действие срещу най-тежките форми на детски труд Национална стратегия за детето 2008-2018	пълно	
40	Конвенция № 183 относно закрилата на майчинството, 2000 г. Ратифицирана през 2001 г. (обн. ДВ, бр. 85 от 2001 г.), в сила за България от 06.12.2002 г.	Кодекс на труда Кодекс за социално осигуряване Закон за семейни помощи за деца Закон за закрила на детето Закон за защита от дискриминация Наредба за експертизата на работоспособността Наредба № 7 за вредните и тежки работи, забранени за извършване от жени. Наредба за трудоустрояване Наредба № 11 за стаите за лична хигиена на жените и за почивка на бременните жени Наредба за условията и реда за командироване на работници или служители от държавите членки или на работници или служители от трети страни в Република България в рамките на предоставяне на услуги	пълно	

2. СИСТЕМА ПО БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ РАБОТА[44]

2.1. Компетентни органи с функции и отговорности в областта на БЗР

2.1.1. Министерски съвет

Определя и провежда политиката за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд (чл. 35 ЗЗБУТ).

За контакти: 1594 София, бул. „Дондуков" № 1
тел.централа 02 940 29 99
правителствена информационна служба тел.: 02 940 27 70
факс: 02 980 20 56
www.government.bg
e-mail: GIS@government.bg

2.1.2. Министърът на труда и социалната политика

Разработва, координира и провежда държавната политика в областта на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд (чл. 36 ЗЗБУТ).

2.1.2.1. Министерство на труда и социалната политика

- Разработва, координира и провежда държавната политика за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд; ръководи, координира и контролира осъществяването на държавната политика в областта безопасността и здравето при работа (чл. 3, ал. 1 от УПМТСП[45]).
- Ръководи и координира цялостния контрол по спазване на трудовото законодателство (чл. 4, т. 15 УПМТСП).

2.1.2.2. Дирекция „Трудово право, обществено осигуряване и условия на труд"

- участва в разработването на проекти на нормативни актове, чрез които в националното законодателство се въвеждат стандартите на Международната организация на труда и на Съвета на Европа, както и законодателството на Европейския съюз в областта на безопасността и здравето при работа и трудовото право (чл. 34, т. 1 УПМТСП);
- осъществява координация, консултации и сътрудничество с организациите на работниците и служителите и на работодателите при разработването на нормативни актове в областта на безопасността и здравето при работа, трудовото и осигурителното право (чл. 34, т. 4 УПМТСП);
- участва в подготовката на становища, позиции, анализи и информации в областта на безопасността и здравето при работа и трудовото право, във връзка с участието на българската страна в работата на институциите на Европейския съюз - за съответните работни групи, комитети и други работни форуми, включително за неформални контакти, и участва в тях със свои представители (чл. 34, т. 5 УПМТСП);

---

[44]Системата по БЗР обхваща:
- органи на изпълнителната власт или техни административни структури от специализираната администрация, на които с нормативен акт е възложено да извършват дейности, свързани с БЗР;
- други юридически или физически лица, регистрирани по Търговския закон, по Закона за кооперациите или по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, на които с нормативен документ е възложено да извършват дейности, свързани с БЗР;

[45]Устройствен правилник на Министерството на труда и социалната политика

- организира и административно обслужва дейността на Националния съвет по условия на труд и на комисиите по трудово законодателство и осигурителните отношения към Националния съвет за тристранно сътрудничество (чл. 34, т. 6 УПМТСП);
- дава становища и прави предложения за усъвършенстване на контролната дейност по спазване на трудовото законодателство (чл. 34, т. 7 УПМТСП);
- организира и осъществява дейността на Националната фокусна точка на Европейската агенция за безопасност и здраве при работа (чл. 34, т. 8 УПМТСП);
- подпомага министъра при определянето на условията и реда за безвъзмездно предоставяне на средствата по фонд „Условия на труд" за финансиране на проекти и програми за подобряване условията на труд (чл. 34, т. 9 УПМТСП).

За контакти: София 1051, ул. „Триадица" № 2
телефон: 02 8119 443
факс: 02 988 44 05; 02 986 13 18
www.mlsp.government.bg
e-mail: mlsp@mlsp.government.bg

2.1.2.3. Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда"

- Осъществява цялостният контрол за спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности (чл. 399, ал. 1 КТ).
- Осъществява и специализирана контролна дейност по спазването на законодателството, свързано с изпълнението на държавната служба, и на правата и задълженията на страните по служебното правоотношение (чл. 399, ал. 2 КТ).
- Контролира спазването на трудовото законодателство (чл. 4, ал. 1, т. 1 от УПИАГИТ[46].
- Упражнява специализиран контрол по спазването на Закона за здравословни и безопасни условия на труд, Закона за насърчаване на заетостта, на законодателството, свързано с изпълнението на държавната служба, и правата и задълженията на страните по служебното правоотношение и на други нормативни актове, когато това е възложено със закон (чл. 4, ал. 1, т. 2 УПИАГИТ).
- Дава сведения и технически съвети на работодателите и на работниците и служителите за най-ефективните методи за спазване на трудовото законодателство и по прилагането на Закона за насърчаване на заетостта (чл. 4, ал. 1, т. 3 УПИАГИТ).
- Уведомява компетентните органи за установени непълноти и недостатъци в действащото трудово законодателство (чл. 4, ал. 2 УПИАГИТ).

За контакти: 1000 София, бул. „Дондуков" № 3
тел./факс: 02/987 47 17
www.gli.government.bg
e-mail: secr-idirector@gli.government.bg

2.1.2.4. Фонд „Условия на труд"

Финансира дейности и мероприятия за подобряване на условията на труд (чл. 44, ал. 1 ЗЗБУТ).
За контакти: 1051 София, ул. „Триадица" № 2
тел.: 02 8119 526; 02 8119 502
www.fund.mlsp.government.bg
e-mail: fund@mlsp.government.bg

[46] Устройствен правилник на изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда

2.1.3. Министърът на здравеопазването

Ръководи и координира дейността по опазване и укрепване на здравето при работа (чл. 37 ЗЗБУТ).

2.1.3.1. Министерство на здравеопазването

- Ръководи, координира и контролира дейностите, свързани с медицинската експертиза на работоспособността (чл. 5, т. 7 от УПМЗ[47]).
- Издава разрешения и удостоверения по Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси, Закона за водите, Закона за храните и Закона за здравословни и безопасни условия на труд, както и сертификати и балнеологични оценки за минерални води (чл. 5, т. 24 УПМЗ).
- Разработва указания за планиране на дейности по опазване на общественото здраве и държавния здравен контрол, включително контрола за безопасност на храните, контрола върху дейностите с опасни отпадъци и върху химичните вещества и препарати, в съответствие със законодателството в тази област (чл. 30 т. 5 УПМЗ).
- Координира, подпомага и осигурява технически дейността на Експертния съвет по биоциди, Комисията за служби по трудова медицина (чл. 30 т. 6 УПМЗ)

2.1.3.2. Главният държавен здравен инспектор

- организира, ръководи, координира и контролира дейността на регионалните здравни инспекции (чл. 14, ал. 3, т. 1 УПМЗ);
- организира, ръководи, координира и контролира дейността на Националния център по радиобиология и радиационна защита при осъществяване на мерките по защита на населението от въздействието на йонизиращи лъчения(чл. 14, ал. 3, т. 2 УПМЗ);
- осъществява методическо ръководство и контрол на звената по ведомствен здравен контрол към Министерството на правосъдието, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи(чл. 14, ал. 3, т. 3 УПМЗ).

За контакти: 1000 София, пл. „Св. Неделя" № 5
тел.: 02 981 01 11
www.mh.government.bg

2.1.3.3. Национален център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА)

НЦОЗА осъществява дейности по:

- опазване на общественото здраве, промоция на здравето и профилактика на болестите (ч. 1, ал. 3, т. 1 от ПУДНЦОЗА[48]);
- провежда анализи и изследване на общественото здраве и качеството на живот чрез измерване на здравния статус на населението и отделни негови групи, анализиране и изследване на връзката между общественото здраве и въздействието на факторите на средата (околна, работна, училищна) и условията на живот (хранене, стрес и др.) (чл. 20, ал. 1, т. 1 ПУДНЦОЗА);

[47] Устройствен правилник на Министерството на здравеопазването
[48] Правилник за устройството и дейността на Националния център по обществено здраве и анализи

- извършва оценка на експозицията и здравния риск за населението от въздействието на биологични, химични и физични вредности в околна и в работна среда и в храни; изготвя препоръки за предотвратяване на неблагоприятни здравни последици (чл. 21, т. 3).

За контакти: 1431 София, бул. „Акад. Иван Евст. Гешов" № 15
тел.: 02 805 6444, факс: 02 9541211
http://ncpha.government.bg
e-mail: ncpha@ncpha.government.bg

2.1.3.4. Регионални здравни инспекции (РЗИ)

Осъществяват държавната здравна политика на територията на съответната област.

2.1.3.5. Дирекция „Здравен контрол" (чл. 33 УПРЗИ[49]):

- извършва систематичен и насочен здравен контрол по спазването на здравните изисквания в обекти с обществено предназначение, на продукти, стоки и дейности със значение за здравето на населението и на фактори на жизнената среда;
- контролира спазването на здравните изисквания към лицата, работещи в детски заведения, специализираните институции за деца и възрастни, водоснабдителните обекти, предприятията, които произвеждат и търгуват с храни, бръснарските, фризьорските и козметичните салони, по отношение на тяхното здравословно състояние;
- извършва контрол върху химичните вещества и смеси за изпълнение на изискванията по чл. 25, т. 1, 2, 7, 10 и 18 - 22 от Закона за защита от вредно въздействие на химичните вещества и смеси;
- извършва контрол върху дейността на службите по трудова медицина и изготвя информация за здравното състояние на работещите на територията на съответната област;
- предприема действия по издаване на разрешение за извършване на дейности по разрушаване или демонтаж на азбест и/или азбестосъдържащи материали;
- участва в състава на експертните съвети по устройство на територията, съгласува при необходимост устройствени схеми, общи устройствени и подробни устройствени планове, участва в оценката на съответствието на инвестиционните проекти, когато тя се извършва с приемане от експертен съвет на одобряващата администрация или по искане на физически или юридически лица, дава становище по готовността на строежите за въвеждането им в експлоатация по реда на Закона за устройството на територията;
- разработва и участва в изпълнението на регионални програми и проекти в областта на здравния контрол.

Държавният здравен контрол за спазване на изискванията за защита на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява от регионалните здравни инспекции, посочени в приложение № 31 към УПРЗИ.

2.1.3.6. Регионалните здравни инспекции по приложение № 31, чрез дирекция „Здравен контрол" (чл. 36 УПРЗИ)

- извършват контрол на всички видове обекти с източници на йонизиращи лъчения;
- осъществяват контрол по спазване на изискванията на нормативните актове за осигуряване на радиационната защита на лицата при извършването на дейности с източници на йонизиращи лъчения;

[49] Устройствен правилник на регионалните здравни инспекции

- извършват контрол на всички видове дейности, свързани с йонизиращи лъчения, включително използване на източници на йонизиращи лъчения за медицински цели;
- извършват систематични и тематични проверки по проблеми на радиационната защита;
- извършват контрол върху радиационните фактори на жизнената и работната среда;
- извършват контрол върху производство, търговия и използване на стоки с повишено съдържание на радионуклиди;
- създават и поддържат картотека с досиета на обектите с източници на йонизиращо лъчение;
- създават и поддържат база данни с резултати от лабораторните изследвания/измервания и извършват периодичен анализ и оценка на данните;
- организират и съдействат провеждането на задължителното медицинско наблюдение на лицата, работещи в среда на йонизиращи лъчения;
- участват в разработването и осъществяването на мерки, включително и медицински, за защита на хората при извънредни аварийни ситуации, свързани с облъчване на лицата и замърсяването на жизнената и работна среда;
- оказват съдействие на звената по ведомствен здравен контрол към Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи при използване на източници на йонизиращи лъчения.

2.1.3.7. Дирекция „Профилактика на болестите и промоция на здравето" (чл. 34 УПРЗИ):

- извършва периодичен анализ и оценка на данните за състоянието на жизнената среда и здравния статус на населението, дава предложения и провежда мерки за ограничаване, намаляване и ликвидиране на негативните ефекти от въздействието на факторите на средата;
- организира функционирането на Националната система за мониторинг на шума на територията на съответната област;
- организира извършването на изследвания за вредните ефекти на шума върху здравето на населението;
- разработва и участва в изпълнението на регионални програми и проекти в областта на профилактиката на болестите и промоцията на здравето;
- подпомага дирекция "Здравен контрол" при извършването на държавния здравен контрол.

2.1.3.8. Дирекция „Лабораторни изследвания" (чл. 35 УПРЗИ)

- извършва лабораторни изпитвания и измервания;
- извършва изследвания, свързани с провеждане на мерки за ограничаване, намаляване и ликвидиране на негативните ефекти от въздействието на факторите на средата от екологични произшествия, аварии и бедствия върху здравето на населението.

За контакти:

РЗИ	Адрес	Телефон/ Факс	Ел. Поща
Благоевград	Благоевград 2700 ул. "Братя Миладинови" №2	073/88 87 01 факс: 073/88 87 03	rzibl@rzibl.org
Бургас	Бургас 8000 ул. "Александровска" № 120	056/81 62 62 факс: 056/81 62 61	rzi@rzi-burgas.com
Варна	Варна 9002	052/63 40 19	office@rzi-varna.com

РЗИ	Адрес	Телефон/ Факс	Ел. Поща
	ул. "Брегалница" №3	факс: 052/63 46 48	
Велико Търново	Велико Търново 5002 бул. "Никола Габровски" 23	062/61 43 33 факс: 062 /61 43 70	rzi-vt@rzi-vt.org direktor@rzi-vt.org
Видин	Видин 3701 ул. "Цар Симеон Велики" №76	094/60 17 00; 094/60 16 95 факс: 094/60 16 97	director@riokoz-vidin.net
Враца	Враца 3000 ул. "Черни Дрин" №2	092/66 50 61 факс: 092/66 56 97	rzi@rzi-vratsa.com
Габрово	Габрово 5306 ул. "Брянска" №1	066/80 69 50 факс: 066/80 89 36	gabrovo@rzi-gbr.org
Добрич	Добрич 9300 ул. "Св. св. Кирил и Методий" № 57	058/60 06 14 факс: 058/60 06 92	rzi_dobrich@linkbg.com
Кърджали	Кърджали 6600 ул. "Ген. Вл. Стойчев" № 2, п. к. 70	0361/6 02 90 факс: 0361/6 02 95	rzi.kardjali@gmail.com
Кюстендил	Кюстендил 2502 кв. "Румена Войвода", ул. "Тинтява"	078/55 24 51 факс: 078/55 24 53	rzi_kn@abv.bg
Ловеч	Ловеч 5501 ул. "Съйко Съев" №25	068/60 38 01 факс: 068/60 15 11	rzi@rzi-lovech.com
Монтана	Монтана 3400 пл. "Жеравица" №3	096/30 05 41 Факс: 096/39 17 11	rzi-montana@net-surf.net
Пазарджик	Пазарджик 4400 ул. "Болнична" №17	034/44 30 61 факс: 034/44 53 65	rzi_pz@telecablenet.com
Перник	Перник 2307 ул. "Миньор" №15	076/60 18 81	riokoz_pk@b-trust.org
Плевен	Плевен 5805, ул. "Княз Александър Батенберг I" № 7	064/84 60 98/82 48 82 факс: 064/82 33 04	rzi@rzi-pleven.com
Пловдив	Пловдив 4002 ул. "Перущица" №1	032/64 90 00 факс: 032/64 34 38	rzipd@plov.net
Разград	Разград 7200 ул. "Кирил и Медотий" №8	084/61 11 65 факс: 084/66 13 85	rzi_razgrad@mbox.contact.bg
Русе	Русе 7002 бул."Придунавски" № 68	тел./факс: 082/82 56 23	rzi@rzi-ruse.com
Силистра	Силистра 7500 ул. "Петър Мутафчиев" №81	086/81 61 19 /81 61 48	director@rzi-silistra.com
Сливен	Сливен 8804	044/61 62 00	rczsliven@abv.bg

РЗИ	Адрес	Телефон/ Факс	Ел. Поща
	ул. "П. Яворов" №1		
Смолян	Смолян 4700 бул. "България" №26	0301/6 32 93 /6 29 13	rzi_smolyan@mbox.contact.bg
София	София 1233 ул. "Враня" №20	02/813 04 04; факс: 02/831 21 31	director@srzi.bg
Софийска област	София 1000 ул. "Неофит Рилски" №64	02/975 92 40	director_rzi@rzi-sfo.com
Стара Загора	Стара Загора 6001 ул."Ст. Караджа"№10	042/63 10 09 факс: 042/60 23 56	rzistz@rzistz.org
Търговище	Търговище 7702 бул. "Трайко Китанчев" 37	0601/6 75 59 факс: 0601/6 40 74	rzitg@mbox.contact.bg rzi_tg@mbox.contact.bg
Хасково	Хасково 6300 ул. "Патриарх Евтимий" №2	038/60 32 30 факс: 038/66 54 89	rzi@haskovo.net
Шумен	Шумен 9700 пл."Освобождение" № 1	054/80 07 22 факс: 054/80 07 27	office@rzi-shumen.net
Ямбол	Ямбол 8600, ул. "Д. Благоев" № 71, п. к. 201	046/66 31 70 факс: 046/66 31 77	rzi-yambol@mbox.contact.bg

2.1.3.9. Национален център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ)

НЦРРЗ е здравно заведение по проблемите на общественото здраве в структурата на националната система за здравеопазване с предмет на дейност научна, научно-приложна, контролна, профилактична, диагностична, учебна и информационна дейност. Центърът осъществява своята дейност по проблемите на радиационната защита самостоятелно или в сътрудничество с други звена и организации у нас и в чужбина (чл. 1, ал. 2 и чл. 3 от ПУДНЦРРЗ[50]).

Центърът изпълнява функции на (чл. 4 ПУДНЦРРЗ):

- специализиран орган на Министерството на здравеопазването по отношение на неговата политика за предотвратяване и/или намаляване на неблагоприятното въздействие на източниците на йонизиращи лъчения върху здравето на населението;
- контролен орган за спазване на: изискванията за защита на лицата от въздействието на йонизиращите лъчения, изискванията в ядрени електроцентрали, изследователски ядрени инсталации, съоръжения за управление на радиоактивни отпадъци и други обекти с източници на йонизиращи лъчения; радиационните фактори на жизнената среда - води, храни и стоки със значение за здравето на населението;
- експертен орган по отношение на: оценка на облъчването и на радиационния риск за населението и на професионално облъчваните лица и осигуряването на защита на пациента при медицинско облъчване; оценка на здравословното състояние на лицата, които работят или са работили в среда на йонизиращи лъчения или са били облъчени при радиационни аварии;

[50]Правилник за устройството и дейността на Националния център по радиобиология и радиационна защита

- методичен ръководител на здравните и лечебните заведения по въпросите на радиобиологията, радиационната защита и медицинското осигуряване в случай на радиационна авария;
- учебен и информационен център и база за повишаване на професионалната квалификация в областта на радиобиологията и радиационната защита;
- национален координатор във връзка с изпълнение на национални и международни проекти в областта на радиобиологията и радиационната защита.

Центърът осъществява следните дейности и задачи (чл. 6):

- планира и осъществява научноизследователска и научно-приложна дейност в областта на радиобиологията и радиационната защита;
- провежда проучвания, извършва анализи, изготвя оценки, експертизи и прогнози за определяне на риска от неблагоприятното влияние на йонизиращите лъчения върху здравето на населението като цяло или на групи от него;
- извършва индивидуален дозиметричен контрол на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, като:
- определя външното и вътрешното облъчване за професионално облъчвани лица, които са обхванати в национална система за индивидуален дозиметричен контрол:
  - извършва оценка на дозите, получени от професионално облъчваните лица въз основа на данните от проведения индивидуален мониторинг на работното място;
  - издава предписания при превишаване на допустимите индивидуални дози;
  - поддържа регистър на професионално облъчваните лица;
- извършва метрологично осигуряване на средствата за измерване, използвани в медицината чрез:
- метрологична проверка на клинични и индивидуални дозиметри за рентгеново и гама-лъчение и на радиометрични и дозиметрични средства за измерване;
- дозиметрично калибриране на лъчетерапевтичните апарати, на апарати за телегаматерапия и на рентгеновите уредби за дълбока и повърхностна терапия към многопрофилните и специализираните лечебни заведения за оказване на болнична помощ и диспансерите по кожно-венерологични заболявания;
- осъществява наблюдение и контрол на здравословното състояние на професионално облъчваните лица, като:
  - издава заключение за медицинска пригодност на лицата за работа в среда на йонизиращи лъчения;
  - поддържа регистър с данните на лицата, които работят или са работили в среда на йонизиращи лъчения;
  - препоръчва подходящо трудоустрояване на лицата, които имат медицински противопоказания за работа с източници на йонизиращи лъчения;
  - извършва анализ на трудови злополуки и професионални заболявания и разработва профилактични програми;
  - извършва оценка на общосоматична патология на облъчени лица или групи от населението;
- извършва предварително съгласуване на лицензии за използване на източници на йонизиращи лъчения за медицински цели, издавани по реда на Закона за безопасно използване на ядрената енергия;
- осигурява радиационна защита на лицата при медицинско облъчване:
- разработва програми за осигуряване контрол на качеството на радиологичната апаратура;
- провежда измервания за оценка параметрите на радиологичната апаратура за намаляване дозата на пациента при запазване качеството на образа;
- определя национални референтни дозови нива при диагностични изследвания;

- извършва анализ на дозовото натоварване на българското население от използването на йонизиращи лъчения в медицината, промишлеността, науката и ядрената енергетика;
- провежда радиобиологични проучвания за ефектите на йонизиращите лъчения, като:
  - разработва и прилага специализирани молекулярно-биохимични, цитогенетични, хематологични и имунологични методи за оценка на лъчевото увреждане и извършва мониторинг на професионално облъчваните лица и на населението, живеещо в екологично застрашени райони;
  - извършва епидемиологични проучвания за оценка на риска от облъчването на населението от радиоактивно замърсяване на територията на страната, на отделни райони с повишен радиологичен риск, на лица, получили професионално облъчване, както и на лица, при които са използвани източници на йонизиращи лъчения за изследване;
  - разработва и осъществява лабораторно производство и разпространение на препарати за профилактика и лечение на радиационни и нерадиационни увреждания;
  - провежда експериментални изследвания за ефектите на различни фактори за мутагенност, генотоксичност и антимутагенност;
- организира и извършва наблюдение на радиационните фактори на жизнената среда за оценка облъчването на населението като цяло и на отделни групи от него, като:
  - извършва радиационен мониторинг на обекти на околната и жизнената среда;
  - извършва непрекъснат контрол на измененията на гама-фона в района на София;
  - извършва оценка на допълнителното надфоново облъчване на населението;
- извършва медицинско осигуряване на лицата в случай на радиационна авария, като:
  - поддържа непрекъснато екип от специалисти на разположение за действие при радиационни аварии;
  - осигурява специализирана диагностична и експертна помощ на лицата, облъчени при радиационни аварии;
  - извършва окончателни оценки за вида на облъчването и лъчевото натоварване след приключване на ликвидационните работи, включително окончателната идентификация на източника, района, вида и степента на радиационната авария;
  - поддържа регистър на пострадалите при радиационна авария;
  - осъществява продължително медицинско наблюдение на лицата, облъчени при радиационни аварии;
- осъществява контрол на облъчени храни и на облъчвателните технологии при издаване на разрешителни за радиационна обработка на храни и хранителни добавки;
- оказва методична помощ на отделите по радиационен контрол към регионалните инспекции за опазване и контрол на общественото здраве (РИОКОЗ) по отношение на:
  - процедури, прилагани при държавния здравен контрол за спазването на нормите и правилата за безопасна работа с източници на йонизиращи лъчения;
  - контрол върху осигуряване и поддържане на качеството на медицинската радиологична апаратура;
  - медицинско наблюдение и оценка на влиянието на йонизиращите лъчения върху здравето на работещите;
  - методите, прилагани при държавния здравен контрол на питейни и други води, храни и стоки, имащи отношение към здравето на населението;
- организира и извършва дейност за обучение с цел повишаване професионалната квалификация в областта на радиобиологията и радиационната защита;
- провежда специализирано обучение по радиационна защита за получаване на правоспособност за работа с източници на йонизиращи лъчения;

- разработва, издава и разпространява програми, ръководства, бюлетини, учебни, информационни и други материали, имащи отношение към радиобиологията и радиационната защита, и поддържа интернет страница със специализирана информация за населението;
- работи по осигуряване на националната система за предотвратяване на радиационно замърсяване и облъчване при ядрен тероризъм, медицинско осигуряване при радиационна авария, структуриране на съвместни екипи за спешни действия при радиационна авария и осигуряване на радиационна защита и безопасност при медицинско използване на източници на йонизиращи лъчения.

За контакти: 1606 София, ул. „Георги Софийски 3", двор на ВМА, сграда 7
тел.: 02 953 33 52
факс: 02 862 10 59
www.ncrrp.org
e-mail : administration@ncrrp.org

2.1.4. Министърът на регионалното развитие и благоустройството

- ръководи осъществяването на държавната политика по устройство на територията, координира дейността на централните и териториалните органи на изпълнителна власт, на органите на местното самоуправление и местната администрация, извършва методическо ръководство и упражнява контрол върху цялостната дейност по устройство на територията (чл. 3, ал. 1 от ЗУТ[51]);
- упражнява контрол по спазването на разпоредбите на Закона за устройство на територията и на нормативните актове по прилагането му при проектирането и строителството, в това число влагането на качествени строителни материали и изделия с оглед осигуряването на сигурността, безопасността, достъпността и другите нормативни изисквания към строежите (чл. 220, ал. 1 ЗУТ);
- осъществява контрол върху дейността на Дирекцията за национален строителен контрол (чл. 220, ал. 2 ЗУТ).

2.1.4.1. Министерство на регионалното развитие и благоустройството

2.1.4.1.1. Дирекция „Технически правила и норми" (чл. 36 от УПМРРБ[52])

- подпомага министъра при осъществяването на държавната политика по разработването на нормативни актове (издавани самостоятелно или съвместно с други компетентни министри) в областта на проектирането, изпълнението, експлоатацията и разрушаването на строежите и тяхното хармонизиране с правото на Европейския съюз с оглед създаване на условия за изграждането на безопасни, енергоефективни и достъпни строежи с устойчиво използване на природните ресурси;
- подпомага министъра при провеждането на държавната политика по оценяване съответствието на строителните продукти съгласно Директива 89/106/ЕИО на Съвета от 21 декември 1998 г. за хармонизиране на законите, наредбите и административните разпоредби на страните членки по отношение на строителните продукти, оценяване и проверка на постоянството на експлоатационните показатели на строителните продукти съгласно Регламент (ЕС) № 305/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2011 г. за определяне на хармонизирани условия за предлагането на пазара на строителни продукти и за отмяна на Директива 89/106/ЕИО на Съвета от 21 декември 1998 г. за хармонизиране на законите, наредбите и административните разпоредби на страните членки по отношение на строителните продукти и прилагането на национална система за оценяване на съответствието, оценяване и проверка на постоянството на експлоатационните

[51] Закон за устройство на територията
[52] Устройствен правилник на Министерството на регионалното развитие и благоустройството

показатели на строителните продукти, за които все още няма хармонизирани технически спецификации;

- организира и ръководи цялостната дейност по прилагането на Директива 89/106/ЕИО и Регламент (ЕС) № 305/2011;
- организира и ръководи разработването на техническите нормативни актове, извършва мониторинг и анализ по прилагането им и определя нови изисквания по отношение на безопасността на строежите, на здравето, дълготрайността, икономията на енергия, опазването на околната среда и аспектите от икономически и обществен интерес, като се отчитат съществените характеристики на строителните продукти, и координира взаимната им съгласуваност с цялостната дейност в областта на инвестиционното проектиране и строителство;
- изпълнява функциите на орган, отговорен за уведомяване и провеждане на необходимите процедури за оценка и нотифициране пред ЕК и държавите - членки на ЕС, за органи, оправомощени да изпълняват задачи като трети страни в процеса на оценяване и проверка на постоянството на експлоатационните показатели на строителните продукти в съответствие с Регламент (ЕС) № 305/2011;
- изпълнява функциите на звено за контакт относно продукти в строителството в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 305/2011, предоставящо информация относно националните изисквания, приложими за предвидената употреба на всеки строителен продукт;
- определя национални нива на безопасност на сградите и съоръженията и технически класове на строителните продукти по отношение на носимоспособността, огнеустойчивостта, дълготрайността и др. на конструкциите на строежите за прилагането на европейските кодове за проектиране на строителни конструкции;
- осигурява ръководство на научноизследователската дейност, необходима за изработване на националните разпоредби за въвеждане и прилагане на европейските стандарти и норми;
- представлява министерството и участва в национални органи по акредитация, метрология и стандартизация, участва в работни групи по европейска интеграция и в технически комитети по стандартизация към Българския институт за стандартизация и изработва становища по проекти на европейски стандарти с оглед прилагането им в техническите подзаконови нормативни актове;
- организира и разработва механизми и правила за прилагане на Регламент (ЕС) № 305/2011: процедури за оценка, контрол и нотифициране на органи, правила за определяне на национални изисквания за експлоатационните показатели на строителните продукти и механизми за предоставяне на тази информация;
- организира и осъществява общо ръководство на лицата за оценяване на съответствието, на органите за оценяване и проверка на постоянството на експлоатационните показатели на строителните продукти и на органите за техническо оценяване и провежда постоянен контрол върху дейността им;
- организира, координира и ръководи дейността за определяне на национални изисквания към експлоатационните показатели на строителните продукти, за декларираме на нива, класове или гранични нива във връзка с предвидената им употреба, преди да бъдат предоставени на българския пазар;
- предоставя информация за националните изисквания за декларираме на експлоатационни показатели на строителните продукти във връзка с тяхната предвидена употреба преди пускането/предоставянето им на българския пазар.

2.1.4.1.2. Дирекция „Водоснабдяване и канализация" (чл. 37 УПМРРБ):

- подпомага министъра при провеждане на държавната политика в отрасъл „Водоснабдяване и канализация" на национално ниво;

- разработва стратегия за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията в Република България с основните цели, приоритетите, етапите и необходимите средства и източниците на финансиране за изграждане и развитие на ВиК системите и за повишаване качеството на ВиК услугите;
- разработва нормативни и подзаконови нормативни актове, свързани с развитието и управлението на водоснабдяването и канализацията;
- координира планирането и управлението на ВиК системите на национално ниво.

За контакти: 1202 София, ул. „Кирил и Методий" № 17 – 19
тел: централа : 02 9405 9
факс: 02 987 25 17
www.mrrb.government.bg
e-mail: press@mrrb.government.bg

2.1.4.1.3. Дирекцията за национален строителен контрол (ДНСК)

ДНСК упражнява контрол по спазването на Закона за устройство на територията и на нормативните актове по прилагането му при проектирането и строителството, в т.ч. влагането на качествени строителни материали и изделия с оглед осигуряване на сигурността, безопасността, достъпността и другите нормативни изисквания към строежите, и обследва и документира авариите в строителството (чл. 4, ал. 1 УПДНСК[53]).

ДНСК упражнява контрол за законосъобразността на разрешаването, изпълнението и ползването на всички строежи на територията на Република България, както и на действията на общинските администрации и на участниците в инвестиционния процес (чл. 4, ал. 2 УПДНСК).

Извън обхвата на контролната дейност на ДНСК са строежите по чл. 3, ал. 3 ЗУТ (чл. 4, ал. 3 УПДНСК).

Началникът на ДНСК или упълномощено от него длъжностно лице (чл. 222, 1 ЗУТ и чл. 6, ал. 1 УПДНСК):

- спира незаконни строежи;
- спира строежи, части от тях или отделни строителни и монтажни работи, извършвани в отклонение от одобрените строителни книжа, и дава разрешение за продължаването им след отстраняване на нарушенията и заплащане на дължимите глоби и имуществени санкции;
- забранява достъпа до строежи и разпорежда поставянето на отличителни знаци за ограничаване и недопускане на хора и механизация на строежите;
- забранява захранването с електрическа и топлинна енергия, вода и газ на строежи;
- забранява влагането на строителни продукти, които не са оценени за съответствие със съществените изисквания към строежите, и извършва проверки в местата за производство на строителни продукти;
- забранява ползването на строежи или на части от тях, които не са въведени в експлоатация по установения ред или се ползват не по предназначението си съгласно издадените строителни книжа и условията за въвеждане в експлоатация;
- забранява достъпа до строежи или до части от тях, които не са въведени в експлоатация по установения ред или се ползват не по предназначението си съгласно издадените строителни книжа и условията за въвеждане в експлоатация, забранява захранването им с електрическа и топлинна енергия, вода и газ и разпорежда поставянето на отличителни знаци за ограничаване на достъпа и недопускане на хора и други;
- издава разрешения за ползване на строежи или отказва издаването им;

[53] Устройствен правилник на Дирекцията за национален строителен контрол

- предлага отнемането на лицензи на консултанти за извършване оценяване съответствието на инвестиционните проекти и/или за упражняване на строителен надзор;
- издава заповеди за премахване на незаконни строежи;
- издава заповеди за отмяна или изменение на заповедите на началниците на регионалните дирекции за национален строителен контрол, за които не е предвиден пряк съдебен контрол, при условията и по реда на Административнопроцесуалния кодекс;
- предписва изпълнение на укрепителни и възстановителни мерки за недопускане на аварии, щети и други на строежи и на части от тях, за които е спряно строителството, действието на строителните книжа или е забранено ползването им;
- разпорежда освобождаване на строежа и на строителната площадка от хора, механизация, изделия, продукти, материали, общоопасни средства и други.

Органите на ДНСК съобразно своята компетентност:

- констатират незаконно строителство;
- констатират нарушения при ползването на строежи или на части от тях;
- констатират нарушения при издаването на строителни книжа;
- изпълняват заповедите за спиране, за забрана на ползването, за забрана на достъпа до строежи и строителни площадки и за премахване на незаконни строежи;
- обследват аварии в строителството;
- заверяват заповедни книги в предвидените от закона случаи.

За контакти:гр.София, бул. „Христо Ботев" № 47
тел.: 02 9159 137
факс: 02 952 19 91
www.dnsk.mrrb.government.bg
e-mail: dnsk@dnsk.mrrb.government.bg

2.1.5. Министърът на икономиката, енергетиката и туризма

- разработва, организира, координира и контролира осъществяването на държавната политика в областта на икономиката, енергетиката и туризма (чл. 3, ал. 1 от УПМИЕТ[54]);
- провежда предварителен, текущ и последващ контрол за:
  - техническото състояние и експлоатацията на енергийните обекти;
  - прилагането на реда и техническите условия за топлоснабдяване, прекратяване на топлоподаването и прилагане на дяловото разпределение на топлинна енергия;
  - готовността на енергийните обекти за работа при бедствия и военно положение;
  - изпълнението на задълженията по Закона за енергетиката за предоставяне на информация на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма;
  - изпълнението на Националния план за инвестиции за периода 2013 - 2020 г. (чл. 75, ал. 1 от Закона за енергетиката);
- провежда държавната политика в областта на геоложките изследвания и управлението на подземните богатства с цел устойчивото развитие на страната, националната сигурност и привличането на инвеститори, като извършва предвидените в Закона за подземните богатства действия.

[54]Устройствен правилник на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма

2.1.5.1. Министерство на икономиката, енергетиката и туризма

2.1.5.1.1. Дирекция „Индустриални отношения и управление на държавното участие" (чл. 27 УПМИЕТ)

- организира и координира дейността на министерството в областта на правителствената политика за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд;
- организира и координира дейността по тристранното партньорство с работодателските и синдикалните организации;
- осъществява участието на министерството в областта на формирането и провеждането на държавната политика относно доходите, трудовата заетост, образованието и професионалната квалификация в реалния сектор в съответствие с политиките на Министерството на труда и социалната политика и Министерството на образованието, младежта и науката в отделните области.

2.1.5.1.2. Дирекция „Техническа хармонизация и политика за потребителите" (чл. 29 УПМИЕТ)

- подпомага министъра при разработването на националните политики в областта на стандартизацията, метрологията и акредитацията и осъществява взаимодействие с националните институции в тези области, по-конкретно с Българския институт за стандартизация, Държавната агенция за метрологичен и технически надзор, Българския институт по метрология и Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация".

2.1.5.1.3. Дирекция „Сигурност на енергоснабдяването" (чл. 32 УПМИЕТ)

- подпомага министъра при провеждането на държавната политика по отношение на надеждност на снабдяването с енергия;
- разработва опис на необходимите нови мощности за производство на електрическа енергия по Закона за енергетиката и Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ);
- осъществява изпълнението на контролните функции на министъра във връзка с техническото състояние, техническата експлоатация и дейността на оператора на електроенергийната система и предлага адекватни коригиращи мерки за подобряване на техническата и експлоатационната безопасност, ресурсните характеристики и надеждността на енергийните обекти;
- събира, обработва и поддържа база данни за техническите и производствените показатели за надеждност и контролира изпълнението на производствените, инвестиционните и ремонтните програми и на програмите за есенно-зимната подготовка на енергийните обекти;
- участва в разработването на нормативи за резервите от енергийни горива;
- разработва и предлага за утвърждаване от министъра на задължителни показатели за степента на надеждност на снабдяването с електрическа енергия и минимални норми за сигурност на снабдяването с природен газ;
- подпомага министъра при въвеждане на ограничителен режим и временно прекъсване на снабдяването с енергия;
- разработва и предлага за утвърждаване от министъра на режимните фактори при определяне на количествата електрическа енергия от комбинирано производство;
- подпомага министъра при провеждане на държавната политика в областта на управление на радиоактивните отпадъци, управление на отработеното ядрено гориво и извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения;
- организира и координира дейностите при подготовка на предложение за изграждане на национално хранилище за съхраняване и/или погребване на радиоактивни отпадъци по ЗБИЯЕ;
- изготвя, координира и осъществява мониторинг на стратегически планове в областта на извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения;

- осъществява мониторинг на изпълнението и координира мерките, произтичащи от задължения по международни договори, и дейностите по изпълнението на програми за повишаване на безопасността и надеждността, изграждането и извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения;
- осъществява изпълнението на контролните функции на министъра във връзка с реда и техническите условия за топлоснабдяване, прекратяване на топлоподаването и дяловото разпределение на топлинната енергия;
- поддържа публичен регистър на лицата, извършващи услугата дялово разпределение;
- подпомага министъра при разработване и предлагане на обща годишна квота за задължително изкупуване на електрическа енергия от производители, ползващи местни първични източници (на гориво), до 15 на сто от цялата първична енергия, необходима за производството на електрическа енергия, консумирана в страната, за всяка календарна година по съображения за сигурност на снабдяването;
- организира и координира разработването и актуализирането на стратегия за управление на отработено ядрено гориво и на радиоактивните отпадъци и осъществява мониторинг на изпълнението на стратегия за управление на отработеното ядрено гориво и на радиоактивните отпадъци;
- подпомага министъра относно упълномощаването на специализирани учебни центрове за провеждане на обучение и изпит за квалификационна група по Правилника за безопасност и здраве при работа в електрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по електрически мрежи и Правилника за безопасност при работа в неелектрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по топлопреносни мрежи и хидротехнически съоръжения;
- участва в работни групи по обследване на аварии с енергийни съоръжения.
-

2.1.5.1.4. Дирекция „Природни ресурси и концесии" (чл. 34 УПМИЕТ) участва в разработването и провеждането на държавната политика и стратегия по управление на подземните богатства и развитие на минната индустрия с цел устойчивото развитие на страната, националната сигурност.

За контакти: 1000 София, ул. „Славянска" 8
тел. централа: 02 9407001
факс: 02 987 2190; 02 981 9970; 02981 5039
www.mi.government.bg
e-mail: e-docs@mee.government.bg

2.1.6. Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията

- ръководи и контролира осъществяването на автомобилните превози на пътници и товари в Република България. (чл. 2, ал. 1 от ЗАП[55]);
- съвместно с министъра на вътрешните работи ръководи и осъществява контрола по прилагането на закона при извършването на превози на пътници и товари с моторни превозни средства с българска или чуждестранна регистрация с изключение на превозите, извършвани от Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната и от съюзническите и/или чуждите въоръжени сили, преминаващи през територията на Република България или пребиваващи на нея (чл. 91, ал. 1 ЗАП);

[55]Закон за автомобилните превози

- ръководи и контролира гражданското въздухоплаване и гражданските въздухоплавателни средства и съоръжения на територията на Република България (чл. 8, ал. 1 от ЗГВ[56]);
- провежда държавната политика в железопътния транспорт (чл. 5 от Закона за железопътния транспорт);
- е централен едноличен орган на изпълнителната власт за провеждане на държавната политика в областта на транспорта (чл. 3, ал. 1 от УПМТИТС[57]);
- упражнява своите правомощия в областта на транспорта, като:
  - разработва стратегия за развитие и преструктуриране на транспорта;
  - съвместно с министъра на регионалното развитие и благоустройството предлага на Министерския съвет стратегия за развитие на пътната инфраструктура и средносрочна програма за изпълнението й;
  - създава условия за безопасност в търговското корабоплаване, гражданското въздухоплаване и железопътния транспорт и контролира спазването им;
  - организира и контролира технически разследването на авиационни произшествия и сериозни инциденти; произшествия в морските пространства и вътрешните водни пътища; произшествия и инциденти в железопътния транспорт; поддържа система за задължително и доброволно докладване на авиационни произшествия и сериозни инциденти, на произшествия в морските пространства и вътрешните водни пътища, на произшествия и инциденти в железопътния транспорт;
  - организира контрола по спазването на условията за осъществяване на обществен превоз на пътници и товари и на документите, свързани с превоза;
  - определя: документите за превоз; условията и реда за одобряване на типовете пътни превозни средства и измененията на тяхната конструкция; изискванията, на които трябва да отговарят водачите;
  - издава документи за правоспособност, за техническа годност и национална принадлежност и за право на достъп до пазара в областта на транспорта и контролира изпълнението на задълженията, свързани с тях;

2.1.6.1. Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

2.1.6.1.1. Дирекция „Звено за разследване на произшествия във въздушния, водния и железопътния транспорт"

На пряко подчинение на министъра и извършва разследване на авиационни събития, разследване на произшествия в морските пространства и разследване на произшествия и инциденти в железопътния транспорт (чл. 35, ал. 1 УПМТИТС).

2.1.6.1.2. Дирекцията „Звено за разследване на произшествия във въздушния, водния и железопътния транспорт":

- осъществява координация между ведомствата и юридическите лица, участващи при разследване на авиационни събития, разследване на произшествия в морските пространства и водните пътища и разследване на произшествия и инциденти в железопътния транспорт;
- организира и участва в международни срещи, свързани с разследване на авиационни събития, разследване на произшествия в морските пространства и водните пътища и разследване на произшествия и инциденти в железопътния транспорт;

[56] Закон за гражданското въздухоплаване
[57] Устройствен правилник на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията

- поддържа контакт с органи за разследване на произшествия на чужди държави за привличане на експерти в случай на тежко произшествие.

В областта на разследване на авиационните събития дирекцията:

- изпълнява държавни функции по осигуряване безопасността на полетите посредством предотвратяване и разследване на авиационни събития;
- поддържа система за задължително и доброволно докладване на авиационни събития: авиационни произшествия, сериозни инциденти и инциденти;
- организира и контролира технически разследването на авиационни произшествия и сериозни инциденти и подпомага работата на създадените за целта комисии;
- води архив за разследванията и поддържа информационна база данни за авиационните събития;
- изготвя и разпространява информационен бюлетин за авиационните събития;
- анализира действията на физическите и на юридическите лица в областта на въздухоплаването и функционирането на обектите и съоръженията, свързани с конкретното събитие;
- е контактна точка за Република България на европейската система за докладване на авиационни събития и отговаря за разпространяване на информация до заинтересувани страни.

В областта на разследване на произшествия в морските пространства и вътрешните водни пътища дирекцията:

- изпълнява държавни функции по независимото разследване на произшествия;
- организира и извършва разследване на произшествието;
- поддържа система за докладване при възникване на произшествия, води архив и поддържа база данни.

В областта на разследване на произшествия и инциденти в железопътния транспорт дирекцията:

- поддържа система за задължително и доброволно докладване на произшествия и инциденти;
- организира и осигурява технически разследването на произшествия и инциденти и подпомага работата на създадените за целта комисии;
- води архив за разследванията и поддържа информационна база данни;
- осъществява контакт с органите за разследване на железопътни произшествия на чужди държави за привличане на експерти в случай на тежко железопътно произшествие.

2.1.6.1.3. Дирекция „Национална транспортна политика" (чл. 52 УПМТИТС):

- разработва целите и приоритетите в развитието на транспортния сектор и принципите при регулирането му;
- разработва и актуализира транспортните стратегии, принципите, етапите и насоките на развитие на отделните видове транспорт, на базата на които изготвя проект на стратегия за развитие на транспорта;
- подпомага министъра в дейността му по провеждане на държавната политика за развитието на пътната инфраструктура;
- съвместно с Агенция "Пътна инфраструктура" изготвя и предлага за утвърждаване от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министъра на регионалното развитие и благоустройството стратегия за развитие на пътната инфраструктура и средносрочна програма за изпълнението ѝ;
- организира и координира общата екологична политика в транспортния сектор;
- организира, координира и анализира статистическата информация, необходима за формиране на националната транспортна политика;
- организира и координира общата енергийна политика в транспортния сектор;
- участва в смесени международни и национални работни групи за проучване на международни транспортни разработки, включително за интермодален транспорт;

- събира, анализира и обобщава информацията, свързана с безопасността на движението; въз основа на анализираната информация предлага конкретни мерки и решения.

2.1.6.1.4. Дирекция „Човешки ресурси" (чл. 42 УПМТИТС):

- организира и контролира дейността на министерството в областта на политиката за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд;
- участва в отрасловите и браншовите съвети по условия на труд;
- организира работата на отрасловия и браншовите съвети за тристранно сътрудничество в министерството по въпросите на социалната политика в областта на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

2.1.6.1.5. Дирекция „Безопасност, технически надзор и управление при кризи" (чл. 56 УПМТИТС):

- осъществява държавен технически надзор върху съоръженията с повишена опасност в съответствие с действащото законодателство;
- вписва в регистъра на министерството и издава удостоверения на лица за извършване на дейности по поддържане, ремонтиране и преустройване на съоръжения с повишена опасност;
- извършва първоначални, периодични и внезапни прегледи, проверки и изпитвания на съоръженията с повишена опасност, както и проверки на предприятията, сградите и другите обекти, в които съоръженията се произвеждат, монтират, поддържат, ремонтират и експлоатират;
- издава задължителни писмени предписания на собственици или ползватели, работодатели, длъжностни и други лица и писмено разпорежда спиране на експлоатацията на предприятия и/или съоръжения с повишена опасност;
- съставя актове за установяване нарушения на нормативната уредба и издава наказателни постановления в съответствие с разпоредбите на Закона за техническите изисквания към продуктите и Закона за здравословни и безопасни условия на труд;
- координира стандартизационната и метрологичната дейност в транспортния отрасъл.

За контакти: 1000 София, ул. „Дякон Игнатий" № 9
тел./факс: 02 988 5094, тел.: 02 940 9771 (справки), 02 940 9640 (приемна)
www.mtitc.government.bg

2.1.6.1.6. Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация" (чл. 2, ал. 5 ЗАП):

- контролира изпълнението на изискванията към пунктовете за извършване на периодични прегледи за проверка на техническата изправност на пътни превозни средства;
- разработва републиканската транспортна схема;
- анализира действието на нормативните разпоредби в областта на автомобилния транспорт и оценява ефекта от прилагането им;
- проверява наличието на условията по чл. 7 от ЗАП и на изискванията за достъп до международни превози на пътници и товари;
- осъществява контролни функции по ЗАП.

2.1.6.1.7. Дирекция „Автомобилни превози и международна дейност" (чл. 16 УПИААА[58]):

- анализира прилагането на действащата нормативна уредба, регламентираща автомобилните превози, и прави предложения за нейното усъвършенстване;
- контролира спазването на режимите за извършване на вътрешни и международни автомобилни превози и при констатирани нарушения прави предложения за санкционирането им.

[58] Устройствен правилник на изпълнителна агенция „Автомобилна администрация"

2.1.6.1.8. Дирекция „Пътни превозни средства и водачи" (чл. 17 УПИААА):

- прави предложения за въвеждане на стандарти в съответствие с правилата и наредбите за одобряване типа на нови моторни превозни средства и ремаркета, на системи, компоненти и отделни технически възли и анализира получените резултати от протоколите от изпитванията;
- създава и поддържа база данни на типово одобрени нови моторни превозни средства и техните ремаркета, на системи, компоненти, отделни технически възли и на регистрирани пътни превозни средства с изменения в конструкцията;
- издава документи за одобряване на типа на пътни превозни средства, необходими за тяхната регистрация или пререгистрация;
- осъществява правомощията на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията като компетентен орган при одобряване типа на нови пътни превозни средства, на системи, компоненти и отделни технически възли, монтирани в тях;
- издава удостоверения за транспортна годност на пътните превозни средства, с които се извършват превози на опасни товари, създава и поддържа база данни за издадените удостоверения;
- прави предложения за издаване на разрешения за извършване на периодични проверки за техническа изправност на пътни превозни средства и създава и поддържа база данни за издадените разрешения, в т. ч. на специалистите, извършващи техническите прегледи;
- извършва процедури за одобряване типа на нови моторни превозни средства и техните ремаркета, на системи, компоненти и отделни технически възли;
- прави предложения до министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията за издаване на разрешения за обучение на водачи, извършващи превоз на опасни товари, и на консултанти по безопасността при превоза на опасни товари; създава и поддържа база данни за издадените и отнетите разрешения;
- организира и провежда изпити за професионална компетентност на ръководители на транспортната дейност на лицата, извършващи обществен превоз на пътници и товари, прави предложения за издаване на удостоверения за професионална компетентност и поддържа база данни за издадените удостоверения.

2.1.6.1.9. Главна дирекция „Контролна дейност – ДАИ" (Областните отдели „Контролна дейност – ДАИ" (чл. 18 и 18а УПИААА):

- контролират спазването на изискванията на нормативните актове при превоза на пътници и товари с моторни превозни средства с българска и чуждестранна регистрация в страната, както и на всички документи, свързани с този превоз;
- контролират спазването на изискванията на нормативните актове при превоза на пътници и товари за собствена сметка;
- организират контрола по спазването на Европейската спогодба за работа на екипажите на превозните средства, извършващи международни превози (AETR) (ДВ, бр. 99 от 1995 г.), Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе (ADR) (обн., ДВ, бр. 73 от 1995 г.; попр., бр. 63 от 2005 г.), Европейската спогодба за превоз на лесноразваляеми хранителни продукти и за специалните транспортни средства, които се ползват при тези превози (ATP) и на Спогодбата за международни случайни превози на пътници, извършвани с автобуси (ИНТЕРБУС) (ДВ, бр. 18 от 2003 г.);
- контролират пунктовете за извършване на периодични прегледи за проверка на техническата изправност на пътни превозни средства и качеството на извършваните прегледи;
- контролират периодичността и качеството на извършваните предпътни прегледи на превозните средства и водачите им;

- контролират състоянието на материалната база и изпълнението на учебните програми в учебните форми за подготовка на водачи на моторни превозни средства, получили разрешение по реда на Закона за движението по пътищата;
- съставят актове за установяване на административни нарушения при съответно овластяване за това на длъжностни лица от отделите;
- създават и поддържат база данни за пътните превозни средства и за транспортната им годност;
- издават удостоверения за обществен превоз на пътници или товари за пътните превозни средства;
- организират и провеждат изпити за професионална компетентност на водачите на леки таксиметрови автомобили и на ръководителите на транспортната дейност на лицата, извършващи таксиметров превоз на пътници;
- дават разрешения за извършване на случайни превози на територията на Република България;
- провеждат изпитите на водачите, извършващи превози на опасни товари, и на консултанти по безопасността при превоза на опасни товари.

За контакти: 1000 София, ул. „Гурко" № 5
www.rta.government.bg
e-mail: avto_a@rta.government.bg

2.1.6.1.10. Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация"

- е администрация, чрез която се осъществяват правомощията на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията по чл. 8, ал. 1от Закона за гражданското въздухоплаване (чл. 3 УПГДГВА[59]);
- контролира гражданското въздухоплаване, гражданските летища и летателни площадки, гражданските въздухоплавателни средства, аеронавигационните и други съоръжения, свързани с гражданското въздухоплаване на територията на страната, независимо от собствеността им, като за целта контролира:
  - спазването на нормативните актове, стандарти и правила по безопасността и сигурността на гражданското въздухоплаване;
  - летателната годност на ВС на земята и във въздуха, извършва основни, периодични и извънредни технически прегледи и проверки;
  - изпълнението на държавните задължения по обслужването и осигуряването на въздушното движение;
  - експлоатационната годност на гражданските летища, летателните площадки и съоръженията за навигация, както и на системите и съоръженията за обслужване на пътници, обслужване и осигуряване на въздухоплавателните средства, товарене и разтоварване на багажи и товари;
  - изпълнението на държавните задължения по отношение на системата за търсене и спасяване, както и спазването на нормативните актове и плановете за аварийно-спасителното осигуряване на полетите в районите на отговорност на летищата;
  - спазването на технологиите по издадените лицензи за оператор по наземно обслужване или самообслужване с оглед постигане сигурността на полетите и предотвратяване на актове на незаконна намеса;
  - спазването на изискванията за авиомедицинското освидетелстване на авиационния персонал (чл. 18 УПГДГВА);
- контролира спазването на нормативните актове при подбора, подготовката и повишаването на квалификация на авиационния персонал, като:
  - утвърждава учебните програми на авиационните учебни центрове;

[59] Устройствен правилник на Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация"

- съгласува програмите за обучение на висшия курс за подготовка на авиационни кадри;
- определя длъжностите, свързани с безопасността на полетите и поддръжка на летателната годност на ВС, които могат да се заемат само от лица с авиационно образование;
- издава, преиздава, заменя, подменя и отнема свидетелства за правоспособност на авиационния персонал, както и вписва, потвърждава, възстановява и заличава класификационни класове в свидетелствата за правоспособност (чл. 19 УПГДГВА).

За контакти: 1000 София, ул. „Дякон Игнатий" № 9
тел.: 02 937 1047, факс: 02 980 5337
http://www.caa.bg
e-mail: caa@caa.bg

2.1.6.2. Изпълнителна агенция „Морска администрация":

- организира и координира дейности по безопасността на корабоплаването в морските пространства и във вътрешните водни пътища на Република България;
- осигурява реалната връзка между държавата и корабите, плаващи под българско знаме;
- упражнява контрол за:
  - спазването на условията за безопасност на корабоплаването спрямо български и чужди кораби;
  - спазването на условията на труд и живот на моряците;
  - предоставянето на услуги по управление на трафика и информационно обслужване на корабоплаването в морските пространства, вътрешните водни пътища, каналите, пристанищата на Република България и другите, определени по съответния ред, райони;
  - спазване на изискванията за качество на корабните горива;
- организира и провежда изпити за придобиване на правоспособност от морските лица;
- издава свидетелства за правоспособност на морските лица;
- води регистри на корабите, морските лица, пристанищата и пристанищните оператори в Република България;
- събира и предоставя на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията информация за изпълнението на изискванията за експлоатационна годност на пристанищата и на обектите по чл. 111а, ал. 1 от Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (ЗМПВВППРБ);
- прави предложение до министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията за преустановяване на дейността или за ограничаване временно или постоянно на експлоатацията на пристанища, които не отговарят на изискванията на закона или извършват пристанищни услуги в нарушение на чл. 116, ал. 5 ЗМПВВППРБ;
- контролира спазването на изискванията за техническа безопасност на пристанищните съоръжения, за охрана на труда и за безопасно осъществяване на товарно-разтоварни операции;
- одобрява плановете за приемане и обработване на отпадъци.

Агенцията контролира:

- българските кораби, с изключение на военните и граничнополицейските, по отношение на спазването на изискванията за регистрирането и идентифицирането им, подготовката и издаването на свидетелства за правоспособност на морските лица, комплектуването на корабите с правоспособен екипаж и изпълнението на всички други изисквания към корабопритежателите, предвидени в закон;
- спазването на условията за безопасност на корабоплаването в акваториите на пристанищата, обработката на опасни и други товари, за които е предвиден специален режим за превоз;

- навигационното осигуряване относно безопасността на корабоплаването във вътрешните морски води на Република България;
- предотвратяването, намаляването и ограничаването на замърсяването на морската среда и на р. Дунав от кораби.

За контакти: 1000 София, ул. „Дякон Игнатий" 9
тел.: 02 / 930 09 10, факс: 02 / 930 09 20
http://www.marad.bg
e-mail: bma@marad.bg

2.1.7. Министърът на вътрешните работи

- е централен едноличен орган на изпълнителната власт, който ръководи, координира и контролира осъществяването на държавната политика за защита на правата и свободите на гражданите, националната сигурност, обществения ред и защитата при бедствия (чл. 20, ал. 1 от ЗМВР[60]);
- провежда държавната политика за защита на правата и свободите на гражданите, националната сигурност, обществения ред и защитата при бедствия (чл. 21, т. 1 ЗМВР).

2.1.7.1. Министерство на вътрешните работи (МВР)

Основни задачи на МВР са:

- осигуряване на пожарна безопасност, извършване на пожарогасителна и спасителна дейност при пожари и извънредни ситуации (чл. 6. т. 7 ЗМР);
- държавен противопожарен контрол, пожарогасителна и спасителна дейност при пожари, бедствия и извънредни ситуации (чл. 7, т. 12 ЗМВР);
- контрол по изпълнението и прилагането на превантивни мерки за защита по пожарогасителната и спасителната дейност(чл. 7, т. 13 ЗМВР).

2.1.7.1.1. Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението" е национална специализирана структура на МВР за осигуряване на пожарна безопасност (чл. 52, ал. 1 ЗМВР).

За изпълнение на задачите си Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението" извършва:

- превантивна дейност;
- държавен противопожарен контрол;
- превантивен контрол;
- пожарогасителна дейност;
- спасителна дейност;
- разрешителна и контролна дейност на търговци, извършващи дейности по пожарна безопасност в обекти и/или експлоатация на уреди и съоръжения, свързани с пожарната безопасност;
- разрешителна и контролна дейност на продукти за пожарогасене по отношение на тяхната гасителна ефективност;
- неотложни аварийно-възстановителни работи, оперативна защита при наводнения и операции по издирване и спасяване;
- химическа, биологическа и радиационна защита при инциденти и аварии, свързани с опасни вещества и материали, и овладяване на екологични инциденти;

[60] Закон за Министерството на вътрешните работи

- определяне на пожарните характеристики на строителни продукти и тактико-техническите и експлоатационните показатели на пожаротехническо и аварийно-спасително оборудване и гасителни вещества;
- разработване на методики за установяване на причините за възникване на пожари.

За контакти: 1000 София, ул. „6-ти Септември" № 29
тел.: 02 982 50 00 - Централа МВР
www.mvr.bg

2.1.8. Министърът на земеделието и храните

- е централен едноличен орган на изпълнителната власт, който ръководи, координира и контролира прилагането на държавната политика в областта на земеделието, селските райони, горите, рибното стопанство и аквакултурите (чл. 4, ал. 1 от УПМЗХ[61]);
- управлява и контролира процесите на изпитване и установяване техническата изправност на земеделската техника (чл. 6, т. 14 УПМЗХ).

За контакти: 1040 София, бул. „Христо Ботев" 55
тел.: 02 985 11 858, 02 985 11 384
www.mzh.government.bg

2.1.8.1. Контролно-техническата инспекция към министъра на земеделието и храните

Контролно-техническата инспекция осъществява дейностите, свързани със (чл. 2, ал. 2 от УПКТИ[62]):

- регистрацията на машини за земни работи, земеделската и горската техника, наричана по-нататък „техниката";
- контрола по техническото състояние и безопасността на техниката при работа с нея;
- техническите прегледи на техниката;
- придобиването и отнемането на правоспособност за работа с техниката;
- контрола на дейностите по пускането на пазара, пускането в употреба и спирането от работа на техниката;
- издаването и подмяната на свидетелствата за правоспособност за работа с техниката;
- контрола върху:
  - наличието на одобрение на типа и съответствието с одобрения тип на нови колесни трактори, верижни трактори, ремаркета и сменяема прикачна техника, системи, компоненти и отделни технически възли за тях, за които е влязло в сила изискването за одобрение на типа;
  - наличието на одобрение на типа и съответствието с одобрения тип на нови двигатели с вътрешно горене, предназначени за или инсталирани на извънпътна техника;
- проверка за наличието на регистрация на техниката;
- удостоверяване на безопасността на употребявана техника;
- изпитване, сертифициране и оценяване на съответствието на нова техника;
- изпитване и проверки във връзка с одобрение на типа на нови колесни трактори.

За контакти:
Контролно-техническата инспекция
1618 София, бул. „Цар Борис III"№ 136, вх. Б, ет. 8
тел.: 8952 310, факс: 8952 313

[61]Устройствения правилник на Министерството на земеделието и храните
[62] Устройствен правилник на контролно-техническата инспекция към министъра на земеделието и храните

www.tcibg.eu
e-mail: kti@mbox.contact.bg

- Главна дирекция „Изпитване и сертифициране"

4023 гр. Пловдив, ул. Ягодовско шосе №35, пк. 104
тел.: 032 632 384, факс: 032 265
e-mail: dic@filibe.net

- Териториално звено Русе

7000 гр. Русе, бул. Тутракан №94, пк 370
тел.: 082 846 051, факс: 082 842 094
e-mail: testlab@dir.bg

РС[63]	Адрес	Телефон/ Факс	Ел. Поща
Благоевград	Благоевград 2700, ул. Ив.Михайлов, № 49, ет.3, ст.320 и 321	073/884131, факс: 0889/009057	blagoevgrad@tcibg.eu
Бургас	Бургас 8000 ул.Фердинандова 5, ет.5, ст.509	056/81 62 62 факс: 0886/742446	burgas@tcibg.eu
Варна	Варна 9002 ул. Алеко Константинов 17, ет.1, ст.1	052/621230 факс: 0889/201662	varna@tcibg.eu
Велико Търново	Велико Търново 5002 ул. Магистрална 30, ет.3	062/670550 факс: 0886/742450	v.tarnovo@tcibg.eu
Видин	Видин 3701 ул. Рибарска 12, ет.3, ст.33	094/601221 факс: 0884/930798	vidin@tcibg.eu
Враца	Враца 3000 ул. Христо Ботев 78, ет.2	092/663154 факс: 0885/903060	vratsa@tcibg.eu
Габрово	Габрово 5306 ул. Брянска 30, ет.11, ст.9	066/803672 факс: 0887/233842	gabrovo@tcibg.eu
Добрич	Добрич 9300 пл. Свобода 5, ет.8, ст.806	058/601047 факс: 0886/742464	dobrich@tcibg.eu
Кърджали	Кърджали 6600 бул. България 2А	0361/62078 факс: 0886/742466	
Кюстендил	Кюстендил 2502 бул. Македония 2, ет.4, ст.2	078/550698 факс: 0884/362040	kustendil@tcibg.eu
Ловеч	Ловеч 5501 бул. Търговка 43, ет.9, ст.911	068/600305 факс: 068/60 15 11	lovech@tcibg.eu
Монтана	Монтана 3400, жк. Младост 2, ул.Монтана 22, ет.2, ст.14	096/301236 факс: 0884/362042	montana@tcibg.eu
Пазарджик	Пазарджик 4400 ул. Екзарх Йосиф 3, ет.4, ст.13	034/441737 факс: 0889/000905	pazardzhik@tcibg.eu
Перник	Перник 2307	076/601466	pernik@tcibg.eu

[63] Регионална служба

РС[63]	Адрес	Телефон/ Факс	Ел. Поща
	пл. Св. Иван Рилски 1, ет.15, ст.1, 2	факс: 0886/742476	
Плевен	Плевен 5805 ул. "Дойран" №136, ет.6, ст.68 и 69	064/837302 факс: 0886/742473	pleven@tcibg.eu
Пловдив	Пловдив 4002 бул. Марица 122 ет.2 ст.1 и ст.11	032/622815 факс: 0889/000904	plovdiv@tcibg.eu
Разград	Разград 7200 бул. България 15, ет.4, ст.13	084/661935 факс: 0885/720793	razgrad@tcibg.eu
Русе	Русе 7002 ул. Одрин 5, ет.1	082/874076 факс: 0886/742461	ruse@tcibg.eu
Силистра	Силистра 7500 ул. Христо Смирненски 2, ет.5	086/822301 факс: 0886/742462	silistra@tcibg.eu
Сливен	Сливен 8804 ул. Цар Освободител 1, ет.3, ст.315	044/662894 факс: 0886/742453	sliven@tcibg.eu
Смолян	Смолян 4700 бул. България 69, ет.1, ст.8	0301/63454 факс: 0301/63454	smolyan@tcibg.eu
София-град	София 1618 бул. "Цар Борис III" 136, ет.8	02/8952 326 факс: 0888/212312	s.grad@tcibg.eu
София-област	София 1618 бул. "Цар Борис III" 136, ет.8	02/8952 325 факс: 0889 509558	s.oblast@tcibg.eu
Стара Загора	Стара Загора 6001 ул. "Цар Симеон Велики" 157, бл. Б, оф. 16	042/260092 факс: 0886/742341	s.zagora@tcibg.eu
Търговище	Търговище 7702 ул. Иван Вазов 1, ет.2, ст.204, 206	0601/65103 факс: 0601/65103	targovishte@tcibg.eu
Хасково	Хасково 6300, ул. Патриарх Евтимий 2, ет.3, ст.106,107	038/624280 факс: 0889/201304	haskovo@tcibg.eu
Шумен	Шумен 9700 ул. Цар Калоян 1, ст.2	054/830404 факс: 0886/742443	shumen@tcibg.eu
Ямбол	Ямбол 8600 ул. Търговска 164, ет.3	046/669075 факс: 0886/742441	yambol@tcibg.eu

2.1.9. Министърът на околната среда и водите

- осъществява държавната политика по опазване на околната среда (чл. 8, ал. 1 от ЗООС[64]);
- ръководи, координира и контролира провеждането на държавната политика по предотвратяване и ограничаване на промишленото замърсяване (глава седма ЗООС);

[64] Закон за опазване на околната среда

- упражнява контрол в случаите по чл. 25, т. 3 - 9 и 13 - 17 от Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) с цел опазване на околната среда (чл. 27, ал. 1 ЗЗВВХВС).
- ръководи, координира и контролира разработването и провеждането на държавната политика в областта на опазването на околната среда, опазването и използването на водите (чл. 5, ал. 1 от УПМОСВ[65]).

2.1.9.1. Министерството на околната среда и водите

осъществява контрол върху компонентите на околната среда и факторите, които им въздействат (чл. 148, ал.1 ЗООС).

2.1.9.1.1. Дирекция „Превантивна дейност" осъществява (чл. 37 УПМОСВ):

- политиката по предотвратяване и превантивен контрол на замърсяването на околната среда;
- методическо ръководство на ИАОС по отношение на издаването, преразглеждането, изменението и актуализирането и отмяната на комплексните разрешителни и по осъществяване контрола на шума в околната среда;
- оценка на получената информация за планирани промени в работата на инсталации с издадени комплексни разрешителни, включително за наличие на „съществена промяна";
- контрол по спазване на сроковете за приключване и изискванията към процедурите по комплексни разрешителни и методическо ръководство на контрола по издадените комплексни разрешителни;
- изпълнение на задълженията в съответствие с международната нормативна уредба по регистрите за изпускането и преноса на замърсители и участие в съответните работни органи;
- координиране и контрол по изпълнението на програми за отстраняване на щетите върху околната среда от минали действия или бездействия при приватизация;
- организиране и ръководство на цялостната дейност на схемата на Общността за управление по околна среда и одит - EMAS, и провеждане на процедури за регистрация и контрол на съответствието с изискванията за регистрация по EMAS;
- координиране съвместно със заинтересуваните министерства и ведомства на дейностите по защита от шум в околната среда;
- провеждане на процедури за определяне на превантивни и оздравителни мерки при непосредствена заплаха за възникване на екологични щети или при причинени екологични щети в случаите, когато компетентен орган е министърът на околната среда и водите;
- политиката по прилагане на международни актове (конвенции) в областта на управлението на химикалите относно: процедурата по предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химикали и пестициди, устойчивите органични замърсители, трансграничните въздействия на промишлените аварии;
- участие в изготвянето на предложения за оценяване на вещества, предложения за идентифициране на особено опасни вещества за разрешаване и предложения за ограничаване на химикали;
- дейности във връзка с вноса и износа на опасни химикали;
- провеждане на процедури и изготвянето на проекти на разрешителни за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях;
- предоставяне на информация на обществеността за рисковете и безопасната употреба на химикалите;
- поддържане на публични регистри:

[65] Устройствен правилник на Министерството на околната среда и водите

- на експертите, извършващи екологична оценка и ОВОС;
- с данни за извършване на процедурите по ОВОС и екологична оценка на планове и програми;
- с данни за резултатите от издаването, преразглеждането, изменението и актуализирането на комплексните разрешителни и информационна база данни за най-добрите налични техники;
- на операторите, осъществяващи стопански дейности в обхвата на нормативната уредба по отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети;
- за осъществяваните дейности по химикали.

За контакти: 1000 София, бул. „Мария Луиза” № 22
тел.: 02 940 6000
www.moew.government.bg
e-mail: feedback@moew.government.bg

2.1.9.1.2. Изпълнителна агенция по околна среда

Изпълнителната агенция по околна среда е администрация към министъра на околната среда и водите за осъществяване прилагането на изискванията на законодателството и нормативната уредба, свързани с околната среда, в т.ч. ръководство на Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) (чл. 2, ал. 1 от УПИАОС[66]).

2.1.9.1.3. Главна дирекция „Лабораторно-аналитична дейност”

извършва лабораторно-аналитична дейност, свързана с набиране и анализ на проби от околната среда, за осигуряване дейността на НСМОС по заявка от басейновите дирекции за управление на водите, регионалните инспекции по околната среда и водите, външни клиенти, както и по сигнали и жалби на граждани, правителствени и неправителствени организации (чл. 16 УПИАОС).

2.1.9.1.4. Дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда” (чл. 17 УПИАОС):

- администрира НСМОС;
- администрира Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на гама-фона в Република България и автоматизираната система за радиационен мониторинг на река Дунав в района на АЕЦ "Козлодуй";
- извършва анализи и оценки на състоянието на околната среда по компоненти и фактори;
- разработва и прилага индикатори и методологии за оценка на състоянието и въздействието върху околната среда;
- изготвя национално представителна информация за състоянието на околната среда и природните ресурси.

2.1.9.1.5. Дирекция „Разрешителни режими” (чл. 18 УПИАОС):

- провежда процедури по издаване, преразглеждане, актуализиране, изменяне и отменяне на комплексни разрешителни по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни;
- осъществява административно управление, текущо поддържане и осигуряване на ефективно функциониране на Европейския регистър за изпускане и пренос на замърсители (ЕРИПЗ) съгласно изискванията на Регламент (ЕО) 166/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 януари 2006 г. за създаване на Европейски регистър за изпускането и преноса на замърсители и за изменение на Директиви 91/689/ЕИО и 96/61/ЕО на Съвета;

[66] Устройствен правилник на Изпълнителната агенция по околна среда

- изготвя доклади съгласно изискванията на Регламент (ЕО) 11/2006 на Европейския парламент и на Съвета относно създаване на ЕРИПЗ;
- осъществява административно управление, текущо поддържане и осигуряване на ефективно функциониране на публичния регистър за резултатите от мониторинга на емисиите, предвиден в комплексните разрешителни, съгласно чл. 130 ЗООС.

За контакти: 1618 София, бул. „Цар Борис III” № 136, п.к. 251
тел.: 02 940 64 78, факс: 02 955 90 15, telex: 02 238 94
www.eea.government.bg
e-mail: ncesd@eea.government.bg

2.1.10. Министърът на отбраната

Контролира дейностите по създаване на безопасни и здравословни условия за изпълнение на военната служба и за полагане на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия (чл. 26, т. 9 от ЗОВСРБ[67]).

2.1.10.1. Министерство на отбраната

2.1.10.1.1. Дирекция „Управление на човешките ресурси”:

подпомага министъра при осъществяване на политиката и дейността по безопасни и здравословни условия на труд във въоръжените сили и осъществява контрол по спазването ѝ (чл. 30, т. 21 от УПМО[68]).
За контакти: 1092 София, ул. „Дякон Игнатий” № 3
тел. централа: 02 92 20 922, факс: 02 987 96 93
www.mod.bg
e-mail: presscntr@mod.bg

2.1.11. Държавната агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН)

ДАМТН осъществява следните дейности (чл. 3, ал. 2 от УПДАМТН[69]):

- в областта на държавното управление на метрологията:
  - оправомощава или отнема оправомощаването на лица за извършване на проверка на средства за измерване;
  - осъществява метрологичен надзор;
  - по предложение на председателя на Българския институт по метрология (БИМ) определя периодичността на проверката на средствата за измерване в употреба, които подлежат на контрол, и предлага на председателя на БИМ отменяне на одобрението на типа на средствата за измерване, когато при метрологичния надзор се установи, че е налице основание по чл. 36, ал. 1 от Закона за измерванията;
- осъществява надзор на пуснатите на пазара и/или пуснатите в действие продукти, за които има съществени изисквания, определени съгласно Закона за техническите изисквания към продуктите;
- издава и отнема разрешения на лица за оценяване съответствието на продуктите със съществените изисквания по чл. 9, ал. 1 от Закона за техническите изисквания към продуктите, издава предписания на лица, получили разрешение за оценяване на съответствието, за временно спиране на

[67] Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България
[68] Устройствен правилник на Министерството на отбраната
[69] Устройствен правилник на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор

дейността им в случаите по чл. 14в, ал. 4 от Закона за техническите изисквания към продуктите, обявява в Информационната система за нотифицираните и оправомощените органи в областта на директивите от „Нов подход”;

- издава и отнема разрешения на лица за оценяване съответствието на медицински изделия по чл. 61, ал. 1 и чл. 72, ал. 1 от Закона за медицинските изделия и издава заповеди за временно спиране на дейността им в случаите по чл. 71, ал. 4 от Закона за медицинските изделия;
- осъществява технически надзор на съоръженията с повишена опасност;
- издава и отнема лицензии на лица за осъществяване на технически надзор на съоръженията с повишена опасност;
- регистрира и издава удостоверения на лица за извършване на дейностите поддържане, ремонтиране и преустройване на съоръжения с повишена опасност, заличава лицата от регистъра и обезсилва издадените удостоверения;
- ръководи методически специализираните органи за технически надзор на Министерството на транспорта, Министерството на вътрешните работи и Министерството на отбраната;
- дава становища за издаване на разрешително по чл. 104, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи предприятия и/или съоръжения, класифицирани като „предприятия и/или съоръжения с нисък рисков потенциал” или като „предприятия и/или съоръжения с висок рисков потенциал”;
- осъществява контрол на качеството на течните горива;
- регистрира и издава удостоверения на лица, които извършват монтаж или монтаж и ремонт на тахографи, заличава лицата от регистъра и обезсилва издадените удостоверения;
- организира издаването на официален бюлетин, в който се публикува определена с нормативни актове информация относно дейността на ДАМТН.

За контакти: 1797 София, бул. „Г.М. Димитров” №52А
тел.: 02 980 89 20 (председател); 02 980 63 17 (деловодство)
факс: 02 986 17 07
http://www.damtn.government.bg
e-mail:damtn@damtn.government.bg:

2.1.12. Агенция за ядрено регулиране

Председателят на агенцията е независим специализиран орган на изпълнителната власт, който осъществява държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и на безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво в рамките на предоставените му от закона правомощия. (чл. 3, ал. 1 от УПАЯР[70]).

Председателят на агенцията изпълнява слените функции (чл. 4 УПАЯР):

- в областта на държавното регулиране и контрола при използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и при управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво:
  - организира подготовката и извършването на необходимите действия по издаване на лицензиите и разрешенията, предвидени в Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ);
  - издава, изменя, допълва, подновява, прекратява и отнема лицензии и разрешения за безопасно осъществяване на дейностите по ЗБИЯЕ;
  - осъществява контрол по спазване на изискванията и нормите за безопасно използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения, управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво и на условията на издадените лицензии и разрешения;

[70] Устройствен правилник на Агенцията за ядрено регулиране

- издава и отнема удостоверения за правоспособност за работа в ядрени съоръжения;
- налага принудителните административни мерки и административните наказания в случаите, предвидени в ЗБИЯЕ;
- възлага извършването на експертизи, проучвания и изследвания, свързани с ядрената безопасност и радиационната защита при използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и при управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво;
- осъществява взаимодействие с органите на изпълнителната власт, в чиято компетентност са предоставени регулаторни и контролни функции в областта на използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения, и предлага на Министерския съвет мерки за координиране на тези дейности;
- създава със заповед наблюдавани зони около ядрени съоръжения и други обекти с източници на йонизиращи лъчения;

- предоставя на граждани, юридически лица и държавни органи обективна информация относно състоянието на ядрената безопасност и радиационната защита;
- внася ежегодно в Министерския съвет доклад за състоянието на ядрената безопасност и радиационната защита при използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и при управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, както и за дейността на агенцията;
- организира и координира подготовката и внася в Министерския съвет доклади в изпълнение на задълженията по Конвенцията за ядрена безопасност и Единната конвенция за безопасност при управление на отработено гориво и за безопасност при управление на радиоактивни отпадъци;
- разработва и предлага за приемане от Министерския съвет наредби по прилагането на ЗБИЯЕ;
- координира изпълнението на задълженията по прилагане на гаранциите, произтичащи от Договора за създаване на европейска общност по атомна енергия (Договора за създаване на ЕВРАТОМ), във връзка с провеждането на инспекции на територията на Република България и проверява спазването на задълженията, поети в съответствие с ДНЯО, за да не се допусне отклоняване на ядрен материал за производство на ядрено оръжие.

За контрол: 1574 София, бул. „Шипченски проход" 69
тел.: 02 9406 800, факс: 02 9406 919
www.bnsa.bas.bg
e-mail: mail@bnra.bg

2.1.13. Национален осигурителен институт (НОИ)

Съгласно Кодекса за социално осигуряване НОИ:

- администрира задължителното осигуряване за инвалидност, трудова злополука и професионално заболяване;
- осъществява контрол по отношение експертизата на работоспособността;
- разследва трудовите злополуки;
- поддържа информационна система за трудовите злополуки и професионалните болести;
- определя размера на осигурителната вноска за фонд „Трудова злополука и професионална болест"
- фонд „Трудова злополука и професионална болест"на ДОО финансира мероприятия за предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните болести и за подобряване условията на труд (чл. 65 КСО).

За контакти: 1303 София, бул. „Ал. Стамболийски" № 62 – 64
тел.: 02 926 10 10; 089 419 10 10; 088 218 70 10
www.noi.bg

e-mail: noi@nssi.bg

Капацитет на компетентните органи с функции и отговорности в областта на БЗР

Капацитетът е сложно съставно понятие, което включва множество показатели, по които трябва да се направи конкретно изследване за възможността на отделния орган на изпълнителната власт да изпълнява функциите и задачите, възложени му с нормативните актове.
На изследване следва да се подложи съответствието между функциите и задачите и:

- административната структура – централна и териториална администрация;
- съотношението на общата и специализираната администрация;
- персонала – брой, квалификация, преквалификация и обучение;
- материалната база;
- материално – техническото обезпечаване на дейността;
- хардуерното, софтуерното, програмното, комуникационното и информационното обезпечаване на дейността и персонала, зает с нея;
- сложността на извършваните дейности и необходимото време за извършването им;
- териториалното разположение и разпределение на обектите за контрол, както и техният брой, структура, големина и достъпност;
- утвърдените правила, процедури и методи за извършване на отделните дейности;
- специализацията и интегрирането на дейността и контрола;
- методите на взаимодействие и координация между отделните административни органи при осъществяване на съвместна дейност;
- и други.

Компетентните органи, не поддържат публична информация за капацитета си да изпълняват функции и отговорности в областта на БЗР. Обикновено подобна информация се изготвя на базата на анализ и оценка по посочените по-горе показатели и се използва от звената с ръководни функции при разработването и провеждането на конкретни политики и програми. За целите на настоящия профил, с оглед осигуряване на информация за капацитета на всеки орган на изпълнителната власт е представена информация за администрациите, които имат отговорности по БЗР съгласно устройствените им правилници.

- Министерството на труда и социалната политика – в структурата на специализираната администрация е създадена дирекция „Трудово право, обществено осигуряване и условия на труд" с функции в областта на трудовото и осигурителното право, и безопасността и здравето при работа - на национално ниво.
- Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда" – с устройствения правилник е утвърдена числеността на персонала и структура на инспекцията разпределена в 3 специализирани дирекции на централно ниво и 21 териториални дирекции.
- Министерството на здравеопазването - в структурата на специализираната администрация е създадена дирекция „Обществено здраве и управление на специализирани донорски програми" с функции по БЗР от компетентността на министъра.
- Националния център по обществено здраве и анализи - с устройствения правилник е утвърдена числеността на персонала и административната структура на центъра, обособена в 5 дирекции и 3 самостоятелни отдела.
- Регионални здравни инспекции - с устройствения правилник е утвърдена числеността на персонала и териториалната структура на инспекциите със седалище населеното място - административен център на областта.

- Националния център по радиобиология и радиационна защита - центърът е структуриран в специализирани звена в съответствие с основните направления на дейност в областта на радиобиологията, радиационната защита, радиационния контрол, медицинската радиологична защита и учебно-информационната дейност.
- Министерството на регионалното развитие и благоустройството - в структурата на специализираната администрация са създадени дирекция „Технически правила и норми" и дирекция „Водоснабдяване и канализация" с функции по БЗР от компетентността на министъра.
- Дирекцията за национален строителен контрол- Дирекцията за национален строителен контрол е структурирана в обща и специализирана администрация и има 6 регионални дирекции за национален строителен контрол с 28 регионални отдела.
- Министерството на икономиката, енергетиката и туризма - в структурата на специализираната администрация са създадени дирекция „Техническа хармонизация и политика за потребителите" и дирекция „Сигурност на енергоснабдяването" с функции по БЗР от компетентността на министъра.
- Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията - в структурата на специализираната администрация са създадени дирекция „Звено за разследване на произшествия във въздушния, водния и железопътния транспорт" и дирекция „Национална транспортна политика" с функции по БЗР от компетентността на министъра.
- Изпълнителна агенция "Автомобилна администрация" – с устройствения правилник специализираната администрация е организирана в 2 дирекции и една главна дирекция с 27 областни отдела „Контролна дейност – ДАИ".
- Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация" - с устройствения правилник е утвърдена числеността на персонала и структура на главната дирекция. Специализираната администрация се състои от 2 дирекции и има четири регионални структури - летищни администрации по смисъла на чл. 48а, ал. 4 от Закона за гражданско въздухоплаване.
- Изпълнителна агенция „Морска администрация" - с устройствения правилник е определена числеността на персонала и структурата на специализираната администрация - 6 дирекции, 4 от които териториални.
- Министерството на вътрешните работи – със Закона за Министерството на вътрешните работи е създадена главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението" със специализирани функции. Към главната дирекция са създадени областни и регионални структури за пожарна безопасност и защита на населението.
- Министерството на земеделието и храните – с устройствения правилник не е посочена специализирана дирекция с функции в областта на БЗР от компетенциите на министъра.
- Контролно-техническата инспекция към министъра на земеделието и храните– с устройствения правилник са определени числеността и структурата на инспекцията – с 28 регионални служби в административните центрове на областите и 2 териториални звена за изпитване и сертифициране.
- Министерството на околната среда и водите – с устройствения правилник са вменени функции по БЗР от компетентността на министъра на дирекция „Превантивна дейност".
- Изпълнителната агенция по околна среда– с устройствения правилник специализираната администрация е обособена в две дирекции и една главна дирекция с 14 териториални звена.
- Министерството на отбраната – дирекция „Управление на човешките ресурси", според устройствения правилник на министерството, подпомага министъра по контрола и управлението на дейността по БЗР в системата на министерството.
- Държавната агенция за метрологичен и технически надзор - специализираната администрация на ДАМТН е организирана в една дирекция и 4 главни дирекции с териториални звена.

- Агенцията за ядрено регулиране – специализираната администрация на агенцията е организирана в една главна дирекция с едно териториално звено и три дирекции.
- Национален осигурителен институт– институтът разполага с 28 териториални поделения „Районно управление социално осигуряване" със седалище в градовете областни центрове.

2.2. Компетентни органи с контролни функции в областта на БЗР[71]

2.2.1. Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда"

- осъществява цялостният контрол за спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности;
- осъществява и специализирана контролна дейност по спазването на законодателството, свързано с изпълнението на държавната служба, и на правата и задълженията на страните по служебното правоотношение;
- упражнява специализирания контрол по спазването на Закона за здравословни и безопасни условия на труд, Закона за насърчаване на заетостта и на други нормативни актове, когато това е възложено със закон.

За контакти: 1000София, бул. „Дондуков" № 3
тел./факс: 02/987 47 17
www.gli.government.bg
e-mail: secr-idirector@gli.government.bg

2.2.2. Държавната агенция за метрологичен и технически надзор осъществява

- метрологичен надзор;
- надзор на пуснатите на пазара и/или пуснатите в действие продукти, за които има съществени изисквания, определени съгласно Закона за техническите изисквания към продуктите;
- технически надзор на съоръженията с повишена опасност;
- контрол на качеството на течните горива;

За контакти: 1797 София, бул. „Г.М.Димитров" №52А
тел.: 02 980 89 20 (председател); 02 980 63 17 (деловодство)
факс: 02 986 17 07
http://www.damtn.government.bg
e-mail:damtn@damtn.government.bg:

2.2.3. Агенция за ядрено регулиране

Агенцията за ядрено регулиране осъществява държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и на безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво в рамките на предоставените му от закона правомощия.
За контакти: 1574София, бул. „Шипченски проход" 69
тел.: 02 9406 800, факс: 02 9406 919
www.bnsa.bas.bg
e-mail: mail@bnra.bg

[71]Съгласно Закона за инспектиране по труда

2.2.4. Дирекцията за национален строителен контрол към министъра на регионалното развитие и благоустройството

Дирекцията за национален строителен контрол упражнява контрол по спазването на Закона за устройство на територията (ЗУТ) и на нормативните актове по прилагането му при проектирането и строителството, в т.ч. влагането на качествени строителни материали и изделия с оглед осигуряване на сигурността, безопасността, достъпността и другите нормативни изисквания към строежите, и обследва и документира авариите в строителството.

За контакти: София, бул. „Христо Ботев" № 47
тел.: 02 9159 137, факс: 02 952 19 91
www.dnsk.mrrb.government.bg
e-mail: dnsk@dnsk.mrrb.government.bg

2.2.5. Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи

- Главната дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението" извършва:
- превантивна дейност;
- държавен противопожарен контрол;
- превантивен контрол.

За контакти: 1000София, ул. „6-ти Септември" № 29
тел.: 02 982 50 00 - Централа МВР
www.mvr.bg

2.2.6. Контролно-техническата инспекция към министъра на земеделието и храните

Контролно-техническата инспекция осъществява дейностите, свързани със:

- регистрацията на машини за земни работи, земеделската и горската техника;
- контрола по техническото състояние и безопасността на техниката при работа с нея;
- техническите прегледи на техниката;
- придобиването и отнемането на правоспособност за работа с техниката;
- контрола на дейностите по пускането на пазара, пускането в употреба и спирането от работа на техниката;
- издаването и подмяната на свидетелствата за правоспособност за работа с техниката;
- контрола върху:
  - наличието на одобрение на типа и съответствието с одобрения тип на нови колесни трактори, верижни трактори, ремаркета и сменяема прикачна техника, системи, компоненти и отделни технически възли за тях, за които е влязло в сила изискването за одобрение на типа;
  - наличието на одобрение на типа и съответствието с одобрения тип на нови двигатели с вътрешно горене, предназначени за или инсталирани на извънпътна техника;
- проверка за наличието на регистрация на техниката;
- удостоверяване на безопасността на употребявана техника;
- изпитване, сертифициране и оценяване на съответствието на нова техника;
- изпитване и проверки във връзка с одобрение на типа на нови колесни трактори.

За контакти: 1618София, бул. „Цар Борис III"№ 136, вх. Б, ет. 8
тел.: 8952 310, факс: 8952 313

www.tcibg.eu
e-mail: kti@mbox.contact.bg

2.2.7. Министерството на икономиката, енергетиката и туризма

Министърът на икономиката, енергетиката и туризма:

- провежда предварителен, текущ и последващ контрол за:
  - техническото състояние и експлоатацията на енергийните обекти;
  - прилагането на реда и техническите условия за топлоснабдяване, прекратяване на топлоподаването и прилагане на дяловото разпределение на топлинна енергия;
  - изпълнението на задължението за набиране и съхраняване на резервите от горива, необходими за сигурно и непрекъснато снабдяване с енергия;
  - готовността на енергийните обекти за работа при бедствия и военно положение;
  - изпълнението на задълженията по Закона за енергетиката за предоставяне на информация на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма.

За контакти: София, ул. „Славянска" 8
тел. централа: 02 9407001, факс: 02 987 2190; 02 981 9970; 02981 5039
www.mi.government.bg
e-mail: e-docs@mee.government.bg

2.2.8. Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията:

- създава условия за безопасност в търговското корабоплаване, гражданското въздухоплаване и железопътния транспорт и контролира спазването им;
- организира и контролира технически разследването на авиационни произшествия и сериозни инциденти; произшествия в морските пространства и вътрешните водни пътища; произшествия и инциденти в железопътния транспорт; поддържа система за задължително и доброволно докладване на авиационни произшествия и сериозни инциденти, на произшествия в морските пространства и вътрешните водни пътища, на произшествия и инциденти в железопътния транспорт;
- организира контрола по спазването на условията за осъществяване на обществен превоз на пътници и товари и на документите, свързани с превоза;
- определя: документите за превоз; условията и реда за одобряване на типовете пътни превозни средства и измененията на тяхната конструкция; изискванията, на които трябва да отговарят водачите;
- издава документи за правоспособност, за техническа годност и национална принадлежност и за право на достъп до пазара в областта на транспорта и контролира изпълнението на задълженията, свързани с тях.

За контакти: 1000 София, ул. „Дякон Игнатий" № 9
Справки: телефон 02 940 9771
Приемна: телефон 02 940 9640
Тел./Факс: 02 988 5094
www.mtitc.government.bg

2.2.9. Министерство на околната среда и водите

Министърът на околната среда и водите:

- ръководи, координира и контролира провеждането на държавната политика по предотвратяване и ограничаване на промишленото замърсяване;
- упражнява контрол в случаите по чл. 25, т. 3 - 9 и 13 - 17 от Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) с цел опазване на околната среда.

За контакти: 1000 София, бул. „Мария Луиза" № 22
тел.: 02 940 6000
www.moew.government.bg
e-mail: feedback@moew.government.bg

2.2.10. Министерство на отбраната

Министърът на отбраната контролира дейностите по създаване на безопасни и здравословни условия за изпълнение на военната служба и за полагане на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.
За контакти: 1092 София, ул. „Дякон Игнатий" № 3
Телефонна централа: 02 92 20 922, Факс: 02 987 96 93
www.mod.bg
e-mail: presscntr@mod.bg

2.2.11. Министерство на здравеопазването

Министърът на здравеопазването упражнява контрол върху дейността на службите по трудова медицина съгласно Закона за здравословни и безопасни условия на труд.
За контакти: 1000София, пл. „Св. Неделя" № 5
тел.: 02 981 01 11
www.mh.government.bg

2.2.12. Национална агенция за приходите

Националната агенция за приходите осъществява контрол по отношение на:

- спазването на осигурителното законодателство, съгласно предоставените й правомощията;
- работодателите за изпълнението на задълженията им, свързани с подаване на уведомления до съответната териториална дирекция на Националната агенция за приходите за сключване, изменение или прекратяване на трудови правоотношения.

За контакти: 1000София, бул. Дондуков 52
Информационен център на НАП: 0700 18 700
www.nap.bg
e-mail: nap@nra.bg и infocenter@nra.bg

2.2.13. Национален осигурителен институт

Националният осигурителен институт осъществява контрол по спазването на нормативните актове по държавното обществено осигуряване във връзка с дейността, възложена на Националния осигурителен институт.

За контакти: 1303 София, бул. „Ал. Стамболийски" № 62 – 64
тел.: 02 926 10 10; 089 419 10 10; 088 218 70 10
www.noi.bg
e-mail: noi@nssi.bg

2.3. Организации на работодателите и на работниците и служителите, признати за представителни на национално равнище

2.3.1. Организации на работодателите

2.3.1.1. Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ)

АИКБ е сдружение с нестопанска цел за осъществяване на дейност в частна полза, действаща на основание на Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Асоциацията е юридическо лице със седалище в град София и адрес на управление район "Изгрев", ул. "Фредерик Жолио-Кюри" № 20, ет. 8. За контакти: тел.: 00359 2/963 37 52, 963 37 56; website: www.bica-bg.org; e-mail: bica@bica-bg.org.
С Решение № 640 от 26 юли 2012 год. на Министерския съвет, АИКБ е призната за представителна организация на работодателите на национално равнище за срок от 4 години.
Целите на Асоциацията са:

- защита на общите интереси на нейните членове,
- усъвършенстване на корпоративното управление,
- развитие на инвестиционните процеси у нас,
- ускоряване на подготовката на нейните членове за участие в Единния европейски пазар.

2.3.1.1.1. Предмет на дейност:

- Събиране и разпространяване на информация за законодателството в страната и чужбина, както и всякаква друга информация полезна за дейността на Асоциацията и нейните членове.
- Организиране на форуми за размяна на идеи, опит и друга информация в сферата на корпоративното управление, инвестиционния процес и европейската интеграция.
- Съдействие за вътрешните и външните комуникации на членовете.
- Координиране на проучвания, проекти и дейности от общ интерес на членовете си.
- Други дейности, незабранени от българското законодателство, вкл.: издателска дейност; организиране на семинари и конференции; консултантска дейност; извършване на анализи и икономически прогнози и информационни услуги.

2.3.1.1.2. Членство, права и задължения

Членове на Асоциацията могат да бъдат български и чуждестранни юридически лица и дееспособни физически лица. Членуването в Асоциацията е доброволно. Всеки член има право да участва в управлението на Асоциацията, да бъде информиран за нейната дейност, да се ползва от имуществото и, от резултатите от нейната дейност по реда, предвиден в Устава на асоциацията.
Членовете на Асоциацията могат да учредяват местни (областни, общински) структури в съответствие с административното устройство на страната.
В Асоциацията могат да членуват като колективни членове отраслови организации, браншови организации, други организации на работодатели и сдружения.

2.3.1.1.3. Органи на Асоциацията

Общо събрание, Национален съвет, Управителен съвет, Контролен съвет и Главен секретар.

- Общото събрание е върховен орган на Асоциацията. То се състои от всички членове на Асоциацията. Общото събрание:

- определя главните насоки за развитие на Асоциацията;
- изменя и допълва Устава и приема други вътрешни актове;
- избира и освобождава членовете на Националния съвет, Управителния и Контролния съвети;
- взема решение за преобразуване и прекратяване на Асоциацията;
- приема бюджета на Асоциацията;
- приема отчет за дейността на Националния съвет и Управителния съвет;
- одобрява доклада на Контролния съвет;
- отменя решения на другите органи на Асоциацията, които противоречат на закона, Устава или други вътрешни актове;
- взема и други решения, предвидени и произтичащи от Устава.

Националният съвет е орган на Общото събрание, който действа в периодите между заседанията на Общото събрание.Избира се от Общото събрание и се състои от физически лица, сред които представители на холдинговите, инвестиционни и други търговски дружества, на местните структури. Членовете на Националния съвет се избират за срок до 3 години, и могат да бъдат преизбирани без ограничение. Националният съвет:

- определя насоките на работата на Управителния съвет;
- изпълнява функциите на Общото събрание в периода между заседанията му;
- приема и изключва членове на Асоциацията;
- взема решение за откриване и закриване на клонове;
- взема решение за участие в други организации;
- приема основните насоки и програмата за дейността на сдружението;
- защитава интересите на членовете на Асоциацията пред всички органи и организации в страната и чужбина;
- взема решения относно дължимостта и размера на членския внос;
- избира и назначава главен секретар на Асоциацията;
- отчита дейността си пред Общото събрание;
- може да създава постоянни и временни комисии по значими за членовете на Асоциацията въпроси, както и да определя тяхната компетентност.

❑ Управителен съвет. Управителен орган на Асоциацията, който се състои от 3 (три) до 7 (седем) физически лица, избрани от Общото събрание за срок до три години, като могат да бъдат преизбирани без ограничение. Управителният съвет:

- определя обема на представителната власт на отделни негови членове;
- осигурява изпълнението на решенията на Общото събрание и на Националния съвет;
- разработва и предлага насоки за развитието на Асоциацията;
- в рамките на предоставената му от Националния съвет компетентност осигурява защита на интересите на членовете на Асоциацията пред всички органи и организации в страната и чужбина;
- разпорежда се с имуществото на сдружението при спазване изискванията на устава;
- отчита се за извършената дейност пред Общото събрание, а в периода между Общите събрания пред Националния съвет.
- подготвя и внася в Националния съвет за обсъждане и в Общото събрание проект за годишен бюджет;
- подготвя и внася ежегодно в Националния съвет за обсъждане и в Общото събрание отчет за дейността на Асоциацията;
- определя реда и организира извършването на дейността на сдружението и носи отговорност за това;
- определя адреса на сдружението;

- взема решения по всички въпроси, които по закон или съгласно устава не спадат в правата на друг орган;
- изпълнява и други задължения, предвидени в Устава.

- Контролен съвет. Орган на Общото събрание на Асоциацията. Състои от 3 до 7 физически лица и не може да включва повече от един представител, на който и да е член на Асоциацията. Холдингови структури или свързани лица по смисъла на търговския закон не могат да имат повече от един представител в Контролния съвет. Членовете на Контролния съвет се избират за срок до три години, като едно и също лице не може да заема длъжността повече от два последователни мандата. Контролният съвет:

- осъществява цялостната ревизионно-контролна дейност върху изпълнение на решенията на Общото събрание, на Управителния съвет и тези, произтичащи от нормативните актове и вътрешно устройствени документи;
- има право на достъп до всички документи на Асоциацията с оглед осъществяване на функциите си;
- уведомява Управителния съвет и може да свика извънредно Общо събрание при установяване на нарушения на финансовата, договорната и уставна дисциплина;
- се отчита пред Общото събрание.

- Главен секретар. Избира се и се назначава от Националния съвет. Главният секретар:

- организира изпълнението на решенията на Националния и Управителния съвет на Асоциацията;
- организира дейността на Асоциацията, осъществява оперативното ръководство, осигурява стопанисването и опазването на нейното имущества;
- се разпорежда със средствата за издръжка на Асоциацията в рамките на утвърдения бюджет;
- сключва договори (назначава и освобождава) със служители на Асоциацията в съответствие с утвърдения от Управителния съвет щат;
- участва в заседанията на управителния съвет;
- представлява Асоциацията по решение на Управителния съвет.

2.3.1.2. Българска стопанска камара – съюз на българския бизнес (БСК)

БСК е неправителствена организация, учредена на 25 април 1980 г., в която могат да членуват български и чуждестранни юридически и дееспособни физически лица, които извършват стопанска дейност. БСК е юридическо лице, със седалище град София, с адрес на управление община Столична, район "Триадица" ул."Алабин" 16-20. За контакти: тел.: 02/ 932 09 11, факс: 02/ 987 26 04; website: www.bia-bg.com; e-mail: office@bia-bg.com.

С Решение № 639 от 26 юли 2012 год. на Министерския съвет, БСК е призната за представителна организация на работодателите на национално равнище за срок от 4 години.

Основните цели на БСК са да:

- представлява и защитава интересите на своите членове пред държавните, обществени и международни органи и организации;
- съдейства за развитието на пазарна икономика в съответствие с интересите на своите членове;
- обединява интересите на своите членове, подпомага тяхното развитие за осъществяване на ефективна и преуспяваща стопанска дейност;
- представлява и защитава интересите на работодателите на местно, общинско, регионално, областно, браншово, отраслово, национално и международно равнища.

2.3.1.2.1. Функции и предмет на дейност:

- Прави проучвания и анализи, извършва експертни оценки, консултации и обучение;

- Оказва помощ по изготвяне на документи необходими за търговски сделки,митнически, лицензионни, регистрационни режими и др;
- Подпомага информационния обмен, включително чрез осигуряване на достъп до интернет, он-лайн системи и цифрови сертификати;
- Съдейства за регистрация на обекти на интелектуална собственост – патенти марки, промишлен дизайн, подпомага защитата при нарушение на права на интелектуална собственост;
- Извършва посредническа дейност по информиране и наемане на работа;
- Посредничи за преодоляване на спорове между търговските субекти и разрешаването им включително чрез търговско арбитриране;
- Посредничи между синдикати и работодатели при сключване на колективните трудови договори;
- Посредничи при възникване на колективни и индивидуални трудови спорове и съдейства за разрешаването им;
- Посредничи при бизнес контакти, водене на преговори и сключване на търговски сделки и извършва други дейности в съответствие с целите си.

При изпълнение на своите функции БСК:

- разработва стратегии и законопроекти в областта на развитието и управлението на икономиката;
- изготвя становища и предложения за изменение и допълнение на действащи нормативни актове.
- изготвя становища по проекти на програми, стратегии и други документи за развитие на икономиката и държавното управление;
- участва в работата на консултативните съвети към държавните органи;
- проучва условията за интензивен граждански и търговски обмен и възможностите за участие в него на търговските субекти;
- подпомага членовете си при воденето на преговори и сключването на сделки, защита от неправомерни действия и извършва други дейности в съответствие с целите си;
- въвежда и поддържа нови системи, форми и методи за обучение, преквалификация и повишаване на квалификацията на своите членове;
- провежда и развива социалния диалог за установяване на съвременни индустриални отношения.

2.3.1.2.2. Членство, права и задължения

Членуването в БСК е доброволно. В организацията могат да членуват:

- държавни учреждения и юридически лица на частното право, които не извършват стопанска дейност, но могат да и съдействат за постигане на нейната цел и изпълнение на нейните задачи;
- като колективни членове общински, областни, регионални, браншови, отраслови, съсловни и други организации.

Членовете на Българска стопанска камара - съюз на българския бизнес имат право:

- да участват в нейните органи на управление;
- да поставят пред нея въпроси от своята дейност за разглеждане и съдействие;
- да се ползват от имуществото и резултатите от нейната дейност;
- да искат нейното съдействие в защита на интересите си;
- да бъдат информирани за дейността на БСК и да присъстват на заседания на Управителния и на Контролния съвет, когато се разглеждат въпроси от техен интерес.

Членовете на БСК са длъжни:

- да спазват устава и да изпълняват решенията на органите на БСК;
- да съдействат за постигане на нейната цел и за изпълнение на задачите й;
- да правят имуществени вноски;
- да предоставят сведения, необходими за постигане на нейната цел и за изпълнение на задачите й;
- да отговарят до размера на имуществените си вноски за задължения на БСК.

2.3.1.2.3. Органи на БСК

- Общо събрание. Общото събрание на БСК се състои от всички нейни членове. Членът – юридическо лице участва в Общото събрание със свой представител – физическо лице. Общото събрание:
  - изменя и допълва устава на БСК;
  - избира и освобождава Управителния съвет, Националния съвет по икономическа политика и Контролния съвет и контролира тяхната дейност;
  - взема решения за преобразуване и прекратяване на БСК, за обявяването й в ликвидация и определя за ликвидатор управителния съвет или избрано от него лице;
  - заедно с решението за прекратяване, приема решение за разпределяне на останалото след удовлетворяване на кредиторите имущество след ликвидацията;
  - заменя членовете на Управителния съвет, Националния съвет по икономическа политика и на Контролния съвет, преди изтичане на срока, за който са избрани;
  - взема решения за смяна на седалището и наименованието на БСК;
  - приема основните насоки за дейността на БСК;
  - приема отчета за дейността на Управителния съвет, Националния съвет по икономическа политика и Контролния съвет;
  - приема бюджета на БСК;
  - изменя и отменя решения на Управителния и Контролния съвети;
  - решава всички въпроси, решаването на които не е предоставено на други органи.
- Управителен съвет. Състои се от не по-малко от 15 членове, които се избират от Общо събрание за срок от 5 години. Управителният съвет:
  - организира изпълнението на решенията на Общото събрание и отчита своята дейност пред него;
  - избира от своя състав председател на Управителния съвет;
  - взема решения за придобиване и отчуждаване на недвижими имоти;
  - приема планове и програми за дейността на БСК;
  - приема и внася в общото събрание проект за бюджет;
  - приема счетоводния отчет и баланса на БСК и решения за размера на имуществените вноски;
  - приема, освобождава и изключва членове на БСК;
  - взема решения за участия и прекратяване на участия в други организации;
  - взема решения за определяне на местни органи, за откриване и закриване на клонове и определя техния управител;
  - приема вътрешни правила за организацията на службите към Управителния съвет и за тяхната работа;
  - определя реда и организира извършването на дейността на сдружението и носи отговорност за това;
  - приема решения за промяна на адреса на сдружението;
  - образува целеви парични фондове;
  - учредява награди и символи на БСК и приема решения за стимулиране на нейните членове, на отделни фирми и организации, колективи и специалисти, за постигане значителни успехи в осъществяване на целите и задачите на БСК;
  - определя ликвидатор;
  - управлява активите на БСК и взема решения за разпореждане с финансовите й средства.
- Председател на управителния съвет: организира изпълнението на решенията на Общото събрание и на Управителния съвет; ръководи заседанията на Управителния съвет; представлява БСК в страната и чужбина.

- Национален съвет по икономическа политика (НСИП). Съставът на Националния съвет по икономическа политика е не по-малко от 80 души, които се избират измежду членовете на камарата за срок от 5 години. Дейността на съвета се ръководи от председател, избиран от състава на съвета за срок от 5 години. НСИП организира своята дейност чрез комитети и работни групи в тях. Националният съвет по икономическа политика:

- обсъжда и предлага идеи за развитието на бизнеса и отношенията му с държавата;
- предлага становища по нормативната уредба в зависимост от интересите на бизнеса в страната;
- участва със свои представители в консултативни съвети към държавни и международни органи;
- разработва подходи и прави предложения за задълбочаване на връзките между бизнеса и научно-учебни центрове и звена;
- организира срещи, семинари, дискусии по важни теми за членовете на Камарата в страната;
- установява контакти с представители на местната администрация в рамките на своите правомощия;
- подпомага ръководството на БСК и ръководствата на нейните колективни членове по отношение на разпространяване на положителен опит при усвояване на еврофондове, банкови инструменти в тази насока или друг инструментариум, доказал висока степен на ефективност;
- препоръчва услуги в полза на бизнеса, породени от новите условия на интеграция в европейската общност;
- посредничи при решаване спорни въпроси между колективни членове на Камарата;
- организира годишни конференции с участието на членовете на БСК по актуални проблеми на икономиката.

Контролен съвет: Контролният съвет се състои от 3 члена, които се избират измежду членовете на БСК на Общото събрание за срок от 5 години. Контролният съвет:

- проверява изпълнението на решенията на Общото събрание и на Управителния съвет;
- контролира законосъобразността и целесъобразността на изпълнението на решенията на органите на управление на БСК;
- контролира за правилното опазване на имуществото на БСК;
- дава заключение по годишния отчет, баланса и бюджета на БСК и се отчита за дейността си пред Общото събрание;
- прави искане пред Управителния съвет за свикване на Общото събрание, когато установи съществени законови нарушения и нарушения на устава.

2.3.1.2.4. Българска търговско-промишлена палата (БТПП)

Българската търговско-промишлена палата е независимо сдружение за подпомагане, насърчаване, представителство и защита на стопанските интереси на своите членове и съдействие за европейската и международна интеграция на Република България. Палатата е юридическо лице със седалище в гр. София и адрес на управление район „Оборище”, ул. „Искър” № 9. За контакти: телефонна централа: 02/8117 400, 987 26 31, автоматична телефонна централа: (02) 8117 + вътрешен номер; факс: 02/987 32 09; website: www.bcci.bg; e-mail: bcci@bcci.bg.
С Решение № 638 от 26 юли 2012 год. на Министерския съвет, БТПП е призната за представителна организация на работодателите на национално равнище за срок от 4 години.

2.3.1.2.4.1. Цели и задачи

- Подпомага, насърчава, представлява и защитава стопанските интереси на своите членове като:

- участва в разработването на национални програми за развитие на стопанската дейност или дава мнение по тях;
- представя на компетентните държавни органи съгласувано мнение на членовете си по проекти за нормативни актове и решения за стопанската дейност;
- проучва системно прилагането на нормативните актове в стопанската област и предлага на членовете си и на компетентните държавни органи мерки за спазването и усъвършенстването им;
- по своя инициатива или по искане на компетентните държавни органи отстоява стопанските интереси на своите членове за: усъвършенстване управлението на фирми и за повишаване ефективността на външнотърговския обмен;
- разработва типови договори, образци и общи условия на договори за отделни видове стопански дейности;
- участва като работодателска организация в тристранното сътрудничество, при спазване на нормативните условия, както и в други държавно-обществени, или обществени органи и организации;
- организира постоянен Арбитражен съд по международни и вътрешни частноправни имуществени спорове, въз основа на арбитражни споразумения или при задължителна компетентност, установена със закон или международен договор; инцидентен арбитраж /ad hoc/ подпомаган от Арбитражния съд; помирителни производства за доброволно уреждане на частноправни спорове, подпомагани от Арбитражния съд;
- осигурява условия за дейността на Диспашорско бюро;
- информира за спазване на международните търговски правила и обичаи и за актове на нелоялна конкуренция;
- организира въвеждането, прилагането, развитието и контрола на системата на Европейската асоциация за номериране /EAH/ в България;
- привлича специалисти и експерти от страната и чужбина за решаване на данъчни, митнически, валутни, кредитни и други въпроси;
- защитава интересите на членовете си пред държавни и обществени институции в страната и чужбина.

❑ Съдейства за разширяване участието на фирмите в международното икономическо сътрудничество като:

- проучва условията за конкуренция на чуждите пазари, изискванията и методите за приспособяване към променящата се пазарна обстановка;
- информира своите членове за пазарните възможности в страната и чужбина, за тенденциите в развитието на пазарите, на технологичния и техническия прогрес, за обявяването на международни търгове, аукциони и др.;
- подпомага установяването на договорни връзки между фирмите и чуждестранните партньори, като изготвя общи условия за договори, разпространява утвърдената договорна практика и анализира договорните отношения;
- съдейства за разширяване на чуждестранните и български инвестиции в страната и чужбина;
- по пълномощие на членовете си представлява интересите им пред чужди палати и други органи за търговска дейност, международни организации и др.;
- подпомага българските фирми за участието им в международни панаири, изложби, световни изложения и др., както и при организирани от тях изложения;
- извършва посредническа дейност за информиране и наемане на работа на български граждани в страната и в чужбина, при спазване на нормативните изисквания;

- проучва и анализира световните тенденции в панаирното дело, и интересите на българските фирми във връзка с официалните и фирмени участия на международни панаири;
- популяризира в чужбина възможностите на българските фирми за участие в международното разделение на труда;
- набира, обработва и информира българските делови среди за установяването на валутно-финансови режими, тарифни и нетарифни ограничения, организация и управление на фирмите, изисквания за стандартизация на документите за облекчаване на международния стокообмен и др.;
- организира прояви за повишаване квалификацията на ръководните кадри по проблеми на пазарната икономика; участва в националната система по обучение и квалификация на менажери и др.;
- оказва съдействие и подпомага развитието и функционирането на свободните безмитни зони, крайграничните зони и търговия;
- организира центрове за икономическа и техническа информация и участва в работата на чуждестранни центрове;
- подпомага маркетинговата, рекламната и други дейности на членовете си.

2.3.1.2.4.2. Дейност

- Организира отпечатването и разпространява в страната и чужбина български и чужди преводи на нормативни актове в областта на външноикономическите връзки и стопанската дейност.
- Издава непериодични издания на чужди езици със справочен, коментариен и статистически характер; съвместни публикации с чуждестранни средства за масова информация, специализирани информационни институти, издателства, международни центрове, чуждестранни търговски камари и др.; периодични икономически издания с проблемна, фирмена, търговска и рекламна насоченост на чужди езици; ръководства, експрес - информации, бюлетини, наръчници и други издания с практическа насоченост по актуални въпроси на външноикономическото сътрудничество.
- По поръчка осигурява чуждестранна икономическа, фирмена и друга информация, каталози и образци за производство.
- Координира и организира създаването, включването и използването на наши и международни информационни системи и бази данни за фирмена, адресна, маркетингова, ценова и друга правна, икономическа и търговска информация.
- Организира: конференции, симпозиуми, срещи на специалисти и кръгли маси в страната и чужбина; следдипломни обучения, квалификации и преквалификации; делови контакти, специализирани изложби и репрезентации на български и чужди фирми в страната и чужбина; експертизи по предложения за капиталовложения и концепции за тяхното ефективно използване.
- Издава и заверява свидетелства, удостоверения, сертификати и др. документи за: състоянието на членовете си; произход на стоки; наличие на форсмажорни обстоятелства за неизпълнение или неточно изпълнение на договори; временен безмитен внос (карнети АТА); други обстоятелства във връзка с производството и търговията.
- Консултира: създаването на фирми, в т.ч. и с чуждестранно участие; осъществяване на външнотърговски сделки - подготовка на оферти, договори, преговори и др.
- Извършва маркетингови проучвания, търси партньори за икономическо и търговско сътрудничество.
- Рекламира дейността на фирмите чрез специализирани издания, национални участия в международни панаири и др.
- Унифицира и стандартизира документи в международната търговия, класифицира и кодира данните за стоките.

- Предоставя на български и чужди фирми услуги, които подпомагат различни страни от тяхната дейност.
- Води единен търговски регистър за действащи фирми в страната, фирми в ликвидация и несъстоятелност .
- Разработва правила по етика в пазарните отношения и следи за тяхното прилагане. При констатирани нарушения уведомява членовете си и оправомощените органи.
- Регистрира и популяризира международните търговски, пристанищни и други обичаи.
- Извършва други дейности, възложени й с нормативни актове.

2.3.1.2.4.3. Регионални търговско-промишлени палати (камари)

Те са преки членове на Палатата. Палатата и регионалните търговско-промишлени палати (камари) са обединени в единна система на българските търговско-промишлени палати (камари). Председателите на регионалните палати (камари) от системата участват в Съвет на председателите за подпомагане на съвместната дейност. Председателите на регионалните палати (камари) от системата се номинират за членове на Управителния съвет на Палатата.

2.3.1.2.4.4. Членове, права и задължения

Членовете на Палатата са преки, почетни, асоциирани и членове – кореспонденти.

- Преки членове на Палатата могат да бъдат: физически и юридически лица, извършващи стопанска дейност, регистрирани по съответния ред; регионалните търговско-промишлени палати (камари); фондации и сдружения, регистрирани по съответния ред и подпомагащи стопанската дейност; физически лица, които сътрудничат на Палатата, подпомагат и популяризират нейната дейност.
- Почетни членове на Палатата могат да бъдат физически лица от страната и чужбина - изтъкнати дейци с особени заслуги за постигане на целите и задачите на Палатата.
- Асоциирани членове на Палатата са действащи фирми, вписани в единния й доброволен търговския регистър.
- Членове-кореспонденти на Палатата могат да бъдат чуждестранни съюзи, обединения, асоциации и др. под., с които Палатата поддържа активно сътрудничество.

Не могат да бъдат членове на Палатата държавни органи, политически партии, синдикати и религиозни организации.

2.3.1.2.4.5. Права и задължения на членовете.

- Преките и почетните членове на Палатата имат право: да участват лично, или чрез представител в Общото събрание; да бъдат избирани в управителните и контролни органи на Палатата; на един глас, който се упражнява лично, или от техен представител.
- Членовете на Палатата имат и правата: да ползват с предимство, безплатно и/или с намаление услуги от дейността на Палатата и/или нейно имущество; да участват в мероприятия на Палатата; да получават информация за дейността на Палатата; да участват в обсъждания, когато се разглеждат въпроси, засягащи интересите им; да посочват при необходимост членуването си в Палатата в свои документи; да участват в работата на съветите към Палатата и да ползват тяхното сътрудничество при осъществяване на дейността си.

2.3.1.2.4.6. Органи на управление:

Общото събрание, Управителният съвет, Изпълнителният съвет и Председателят.

- Общо събрание. В Общото събрание участват преките и почетните членове - лично, или чрез представител. Общото събрание:
  - изменя и допълва устава на Палатата;

- одобрява насоките за дейността на Палатата;
- приема отчета за дейността на Управителния съвет;
- приема бюджета на Палатата;
- избира и освобождава членовете на Управителен съвет за срок от пет години;
- избира членовете на Контролния съвет за срок от пет години;
- отменя решения на другите органи на Палатата, които противоречат на закона, устава или други вътрешни актове, регламентиращи дейността на Палатата;
- взема решения за преобразуване и прекратяване на Палатата, както и за начина на разпределение на имуществото, останало след удовлетворяване на кредиторите.

❑ Управителен съвет. За членове на Управителния съвет могат да се избират физически лица измежду преките и почетните членове, респективно техните представители. Юридическите лица, които са членове на Палатата могат да посочват за членове на Управителния съвет и лица, които не са членове на Палатата. Управителният съвет:

- представлява Палатата;
- осигурява изпълнението на решенията на Общото събрание;
- определя реда и организира извършването на дейността на Палатата;
- подготвя и внася в общото събрание проект за бюджет;
- подготвя и внася в общото събрание отчет за дейността на Палатата;
- приема планове и програми за дейността на Палатата и отчет на Изпълнителния съвет;
- определя еднократен и годишен размер на имуществените вноски (членския внос);
- образува целеви парични фондове;
- образува, реорганизира и прекратява дружества на Палатата;
- приема правилници за дейността на Палатата;
- избира председател и по негово предложение - зам.председател/и на Управителния съвет, които трябва да са изтъкнати личности с опит в стопанската дейност;
- по предложение на председателя определя броя и избира за срок от пет години членовете на Изпълнителния съвет, с изключение на председателя и зам. председателя/ите, които са членове на Изпълнителния съвет по право;
- избира Президиум на Арбитражния съд;
- учредява награди и значки за награждаване на организации, колективи и физически лица за значителен принос при осъществяване целите и дейността на Палатата;
- координира и контролира съвместните дейности между Палатата и регионалните палати /камари/ и развитието на единната система;
- определя адреса на Палатата;
- разпорежда се с имуществото на Палатата;
- извършва ликвидация на Палатата или определя лице за тази дейност;
- изпълнява и други функции, предоставени му от Общото събрание.

❑ Изпълнителният съвет:

- организира изпълнението на решенията на Общото събрание и Управителния съвет;
- отчита своята дейност пред Управителния съвет и прави предложения за решения по въпроси от негова компетентност;
- създава съвети, комисии, секции и др. помощни органи на Палатата;
- приема решения по въпроси, поставени от членовете;
- приема вътрешни тарифи за дейността на Палатата;
- приема организационната структура на Палатата;

- приема решения за откриване и закриване на клонове;
- приема решения за предоставяне на дейности на Палатата на регионалните търговско-промишлени палати /камари/, които са в нейната система;
- приема решения за участие на Палатата в други дружества, сдружения и фондации;
- приема други решения в рамките на предоставените му от Управителния съвет правомощия, както и по текущи организационни и финансови въпроси.

Председателят:

- ръководи и контролира в съответствие с този устав изпълнението на решенията на Общото събрание, Управителния съвет и Изпълнителния съвет;
- утвърждава щата на Палатата;
- сключва договори с главния секретар, секретар/и/те и другите служители на Палатата;
- свиква заседанията на Управителния съвет и Изпълнителния съвет;
- координира връзките на Палатата с държавните органи;
- отговаря пред Управителния съвет за развитието на единната система на българските търговско-промишлени палати (камари).

2.3.1.2.4.7. Контролни органи.

- Контролен съвет. Състои се от три члена. За членове на Контролния съвет могат да бъдат избирани и лица, които не са членове на Общото събрание - съвет. Контролният съвет:
- контролира финансово-счетоводната дейност и изразходването на средствата в съответствие с утвърдения бюджет;
- представя свое становище пред Общото събрание и Управителния съвет по предоставените им отчети;
- отчита своята дейност пред Общото събрание и Управителния съвет;
- представя становище по възражения на членове на Палатата срещу решения на органите за управление;
- избира председател между членовете си, който има право да присъства на заседания на Управителния съвет, на Изпълнителния съвет и на Съвета на председателите.

2.3.1.2.4.8. Оперативни органи

- Главен секретар:
- организира изпълнението на решенията на Изпълнителния съвет;
- организира административната дейност в Палатата;
- при отсъствие на зам. председател и при изрично упълномощаване изпълнява негови задължения;
- организира изпълнението на други текущи задачи, възложени му от председателя и зам. председателя/ите.
- Съвет на председателите. Оперативен орган в Палатата за съдействие на системата на българските търговско-промишлени палати (камари). В Съвета на председателите участват по право председателите на регионалните търговско-промишлени палати (камари), председателят, зам. председателят/ите и главният секретар на Палатата. Съветът на председателите:
- съгласува взаимоотношенията между Палатата и регионалните търговско-промишлени палати (камари) при извършване на съвместната им дейност;
- предлага на Управителния съвет образуването на съвместни фондове между Палатата и регионалните търговско-промишлени палати (камари) за финансиране на целеви програми и дейности;

- разглежда финансови отчети от съвместната дейност на Палатата и регионалните търговско-промишлени палати (камари);
- предлага на управителните органи на Палатата, в съответствие с тяхната компетентност, проекти за решения по определени проблеми от съвместната дейност на Палатата и регионалните търговско-промишлени палати (камари);
- приема решения регионалните търговско-промишлени палати (камари) да предлагат на членовете си съгласуваност между: устава на Палатата и уставите на регионалните търговско-промишлени палати (камари); наименованията, емблемите, печатите и знамената на Палатата и на регионалните търговско-промишлени палати (камари); участие на представители на Палатата в управителните органи на регионалните търговско-промишлени палати (камари); други действия, насочени към единение на системата на Палатата и регионалните търговско-промишлени палати (камари).

2.3.1.3. Конфедерация на работодателите и индустриалците в България – КРИБ „Гласът на българския бизнес" (КРИБ)

КРИБ е доброволно и неправителствено сдружение с нестопанска цел на български и чуждестранни производители и търговци, упражняващи дейност в България, както и на техни организации с нестопанска цел. Конфедерацията е юридическо лице, което осъществява своята дейност в частна полза, със седалище и адрес на управление гр. София, бул. "Александър Стамболийски" № 55. За контакти: 1463 София, ул. „Хан Аспарух" №8, тел.: +359 2 981 9169, факс: +359 2 988 6776, website: www.ceibg.bg, e-mail: office@ceibg.bg
С Решение № 637 от 26 юли 2012 год. на Министерския съвет, КРИБ е призната за представителна организация на работодателите на национално равнище за срок от 4 години.

2.3.1.3.1. Цели на Конфедерацията

- да представлява и защитава икономическите интереси на своите членове;
- да насърчава инвестиционната дейност на членовете си и да ги подпомага за насочване, управление и защита на инвестициите им;
- да защитава интересите на работодателите пред законодателната, изпълнителната и местната власт, синдикалните и представителните организации на работниците и служителите;
- да подпомага развитието на пазарните принципи в процеса на интеграцията на стопанството на България в европейското и в световното пазарно стопанство;
- да съдейства за разширяването на българския износ и преодоляване на препятствията пред него;
- да съдейства за сигурността на търговския оборот на принципите на почтеността, честността на пазарното поведение и зачитане на взаимните интереси;
- да стимулира икономическото сътрудничество с чуждестранни организации и партньори;
- да се застъпва за развитието на благоприятна правна и финансова уредба за укрепване и развитие на стопанската дейност в България;
- да работи за справедлив достъп до ресурсите на държавата и на международните организации за подкрепа на частния сектор;
- да насърчава отговорното гражданско и социално ангажиране на членовете си за напредъка на българското общество.

2.3.1.3.2. Функции и основна дейност

- Подпомага своите членове, като:

- приема и работи по тематични програми, свързани с решаване на значими проблеми на индустриалното развитие;
- приема и работи по програми за съвместни действия за икономическо развитие с други неправителствени организации в национален, регионален и международен мащаб;
- разглежда и приема проекти, насочени към подобряване на възможностите за тяхното икономическо развитие;
- привлича експерти и специалисти за решаване на данъчни, митнически, кредитни и други икономически и правни въпроси;
- проучва условията за конкуренция на пазарите и изискванията за присъединяване и приспособяване към тях;
- информира своите членове за развитието на пазарите, за пазарните възможности, за обявени международни търгове и други;
- им съдейства при организиране на техни участия в панаири и изложби;
- популяризира дейността им и разпространява информация относно развитието и постиженията им;
- набира и разпространява информация за валутно-финансови, митнически и тарифни правила, както и за стандартизация на документите с цел облекчаване на международния стокообмен;
- подпомага маркетинговата и рекламната дейност на своите членове;
- поддържа регистър на членовете си;
- организира издаването, отпечатването и разпространението на периодични издания, книги, брошури и др., които Конфедерацията прецени за необходими за постигане на целите си;
- създава и/или използва фондове и управлява такива с цел постигане на целите си.

❑ Защитава своите членове, като:

- формулира и предоставя становища относно съществуващата нормативна уредба, засягаща стопанската дейност, както и предлага и участва в разработването на нова уредба, улесняваща развитието на индустрията и търговията;
- им предоставя съвети и помощ за получаване на защита и съдействие, когато са застрашени или накърнени техни законни права и интереси;
- формулира и разпространява принципите на бизнес-етиката.

❑ Представлява своите членове пред:

- законодателната, изпълнителната и местната власт, синдикалните организации, представителните организации на работниците и служителите и обществеността;
- международни организации;
- неправителствени и други сродни организации, имащи цели и дейности сходни с тези на Конфедерацията.

2.3.1.3.3. Членуване, права и задължения

❑ Право на членство имат :

- български и чуждестранни физически или юридически лица, които имат качеството на търговец според националното си законодателство и осъществяват дейност на територията на Република България;
- сдружения с нестопанска цел, чиито цели съответстват на целите на Конфедерацията.

❑ Всеки член на Конфедерацията има право:

- да участва лично или чрез свой представител в Общото събрание;
- да избира и да бъде избиран в управителните органи на Конфедерацията;

- на един глас в Общото събрание, който се упражнява лично или от присъстващия негов представител;
- да участва в дейностите на Конфедерацията и да ползва нейните услуги;
- да получава нейните издания и информационни услуги;
- да получава информация за дейността на Конфедерацията и на управителните и контролните й органи.

❑ Всеки член на Конфедерацията е длъжен:

- да спазва Устава;
- да съдейства за постигане целите на Конфедерацията;
- да заплаща встъпителна имуществена вноска и годишна имуществена вноска (членски внос) в брой или по посочена банкова сметка на Конфедерацията;
- да изпълнява решенията на Общото събрание, Управителния съвет и другите органи на Конфедерацията;
- да пази доброто име на Конфедерацията;
- да пази доброто си име в бизнеса, да спазва законите и общоприетите правила на етиката в стопанската дейност.

Конфедерацията има и почетни членове, които се приемат от Общото събрание по предложение на Управителния съвет. Те имат всички права на членове на Конфедерацията, с изключение на правото на глас в Общото събрание.

2.3.1.3.4. Органи на управление: Общо събрание; Управителен съвет; Председател на Конфедерацията, двама Заместник-председатели и Ковчежник.

❑ Общо събрание. Състои се от всички членове на Конфедерацията. Общото събрание:

- изменя и допълва Устава на Конфедерацията;
- приема други вътрешни актове;
- определя броя на Управителния съвет, избира и освобождава членовете на Управителния съвет и на Контролния съвет и ги освобождава от отговорност, с изключение на Изпълнителните директори;
- приема основните насоки и програма за дейността на Конфедерацията;
- приема бюджета на Конфедерацията;
- приема годишните отчети на Управителния съвет;
- приема планове и програми за дейността на Конфедерацията;
- взема решение за преобразуване и прекратяване на Конфедерацията;
- отменя решения на другите органи на Конфедерацията, които противоречат на закона, Устава или други вътрешни актове, регламентиращи дейността на Конфедерацията;
- приема почетни членове на Конфедерацията;
- взема и други решения, предвидени в Устава.

❑ Управителен съвет. Състои се най-малко от пет и не повече от двадесет и пет лица – членове на Конфедерацията, които се избират от Общото събрание за срок от 2 години и за не повече от два последователни мандата. Управителният съвет има следните правомощия:

- приема правилник за организацията на дейността си;
- осигурява спазването на Устава и решенията на Общото събрание;
- представлява Конфедерацията и определя обема на представителната власт на своите членове;
- избира от състава си Председател, Първи Заместник-председател и Втори Заместник-председател на Конфедерацията. Същите изпълняват функциите и на Председател и Заместник-председатели на

Управителния съвет. Председателят и Заместник-председателите нямат право на възнаграждение в това си качество;

- избира от състава си Ковчежник. Последният няма право на възнаграждение в това си качество;
- взема решения относно размера на имуществените вноски в съответствие с разпоредбите на Устава;
- приема и изключва членове на Конфедерацията;
- осъществява общо ръководство на текущата дейност на Конфедерацията и носи отговорност за това;
- приема проекта на годишен бюджет на Конфедерацията, респ. проекти за частични изменения в одобрения бюджет и го/ги внася в Общото събрание;
- приема отчет за дейността на Председателя и финансовите отчети на Ковчежника;
- приема и внася за разглеждане и одобряване от Общото събрание годишен отчет за дейността на Конфедерацията, който включва и отчет за изпълнение на годишния бюджет;
- следи за осъществяването на целите на Конфедерацията и ефективното изразходване на предвидените средства;
- разпорежда се с имуществото на Конфедерацията при спазване на изискванията на Устава и в съответствие с целите на дейност на Конфедерацията;
- приема правилници, наредби и други актове и разпоредби, свързани с дейността на Конфедерацията;
- приема периодични работни програми и отчети за тяхното изпълнение, както и други материали и издания;
- дава предварително съгласие за назначаването на Изпълнителен/-и директор/-и на Конфедерацията и определя неговото/тяхното възнаграждение;
- по предложение на Изпълнителния/-те директор/-и определя организационната структура и щатното разписание на Изпълнителното бюро на Конфедерацията;
- приема даренията и завещанията, извършени в полза на Конфедерацията;
- извършва ликвидация на Конфедерацията при прекратяване на нейната дейност;
- взема решение за откриване и закриване на клонове;
- взема решение за участие в други организации;
- приема регламенти за създаването на отраслови и общински структури на Конфедерацията;
- решава създаването и закриването на постоянни и „ад хок" комитети, определя основните положения на устройството и дейността им и определя състава им;
- взема и други решения предвидени в Устава.

❑ Председателят на Конфедерацията:

- представлява Конфедерацията пред трети лица в страната и в чужбина;
- управлява и ръководи дейността на Конфедерацията;
- организира работата на Управителния съвет;
- сключва трудов/-и договор/-и или договор/-и за управление с Изпълнителния/-те директор/-и на Конфедерацията;
- разпорежда се с имуществото на Конфедерацията, когато стойността на разпоредителните сделки, поотделно или в тяхната съвкупност, е под 30 000 (тридесет хиляди) лв. в рамките на една календарна година;
- решава всички други въпроси, които съобразно закона или Устава не са от компетентността на други органи или лица.

❑ Ковчежникът:

- осъществява надзор върху финансовото положение на Конфедерацията;
- ежемесечно следи дейността на Изпълнителния/-те директор/-и по финансови въпроси;
- проверява финансовите отчети на Изпълнителния/-те директор/-и и ги представя пред Управителния съвет поне веднъж на всеки три месеца.

- Контролен съвет. Състои се от трима членове, които се избират за срок от 2 години и за не повече от два последователни мандата. Контролният съвет:

- следи за изпълнението на решенията на Общото събрание и Управителния съвет;
- следи за правилното използване и опазване на имуществото на Конфедерацията ;
- прави проверки по предходните точки най-малко веднъж на три месеца;
- изготвя и представя пред Общото събрание годишен отчет за своята дейност;
- при необходимост иска свикване на Управителния съвет за обсъждане на констатациите от направени проверки.

Дейността на Конфедерацията се подпомага от Изпълнително бюро, оглавявано от един или двама

- Изпълнителни директори. По решение на Управителния съвет като помощни органи могат да се създават постоянни или „ад хок" комисии.

Дейността на Управителния съвет се подпомага от Консултативен съвет.

- Изпълнителни директори. Ръководят Изпълнителното бюро на Конфедерацията и има следните правомощия:

- ръководят административно структурите на Конфедерацията и обслужва оперативната работа на Управителния съвет, Председателя, Заместник-председателите и Ковчежника;
- представляват Конфедерацията пред трети лица в страната и в чужбина при изрично овластяване от Управителния съвет;
- организират изпълнението на решенията на Общото събрание, Управителния съвет и Председателя на Конфедерацията;
- предлагат на Управителния съвет проекти за работни програми на Конфедерацията в съответствие с целите й;
- предлагат за утвърждаване от Управителния съвет проекти за организационна структура и щатно разписание на Изпълнително бюро;
- сключват трудовите договори с щатния състав на Изпълнително бюро на Конфедерацията;
- представят по искане на Ковчежника финансови отчети;
- изпълняват и други задачи, възложени му/им от Председателя на Конфедерацията.

1. Консултативен съвет. Състои от видни общественици и бизнесмени, чиито опит, знания и престиж биха допринесли за развитието на Конфедерацията и успеха на нейната мисия. Управителният съвет избира членовете на Консултативния съвет. Консултативният съвет осигурява консултативна помощ и подкрепа на членовете на Управителния съвет за ефективното управление на Конфедерацията и постигане на нейните цели.

2.3.2. Организации на работниците и служителите

2.3.2.1. Конфедерация на независимите синдикати в България (КНСБ)

КНСБ е юридическо лице със свой печат, щемпел, знак, знаме и химн, утвърдени от нейния Координационен съвет (КС). Седалището на Конфедерацията е в град София, район Триадица, площад

„Македония" №1 или друг определен от КС адрес. За контакти: 1040 София, пл. „Македония" №1, website: www.knsb-bg.org.

С Решение № 635 от 26 юли 2012 год. на Министерския съвет, КНСБ е призната за представителна организация на работниците и служителите на национално равнище за срок от 4 години.

2. Основната цел на КНСБ е представителство и защита на трудовите, социалните и синдикалните права и интереси на: синдикалните членове, работниците и служителите; специфични права на жените, безработните, инвалидите, децата, учащите, студентите, пенсионерите, самонаетите и временно пребиваващите в чужбина работници и служители български граждани, както и на чужди граждани работещи в България.

2.3.2.1.1. Основни функции.

- сътрудничество с органи и институции в страната имащи право на законодателна инициатива;
- разработване и отстояване на свои проекти и програми или синдикални изисквания към проектите и програмите на законодателната и изпълнителната власт;
- участие в преговори, сключване на споразумения и договори с централната и местните изпълнителни власти, както и с организации на работодателите;
- упражняване на предоставените й от закона правомощия по прилагането и спазването на трудовото и социално законодателство;
- организиране и провеждане на протестни и солидарни действия, в т.ч. и общонационални стачки;
- предприемане на инициативи за ратификация и прилагане на международни конвенции, спогодби и препоръки, свързани с трудовите, осигурителните и синдикални права;
- поддържане на информационен обмен и взаимодействие с международни синдикални организации, както и на контакти с други синдикални организации в страната;
- утвърждаване на ценностите и механизмите на европейския социален модел;
- ресурсно обезпечаване и прилагане съвместно с основните членове на съгласувани политики по кадровото осигуряване, мотивиране и привличане на нови членове и изграждане на позитивен медиен образ на синдиката;
- утвърждаване на работническия спорт като средство за възстановяване работоспособността на работниците и служителите;
- разширяване влиянието на Конфедерацията в гражданското общество чрез сътрудничество с организации, съюзи и сдружения.

2.3.2.1.2. Членство в КНСБ

Членството в КНСБ е колективно. Колективните членове на Конфедерацията могат да бъдат основни и асоциирани.

- Основни колективни членове на Конфедерацията са всички федерации, отраслови, браншови синдикати и съюзи, които приемат програмните документи и устава на Конфедерацията. Федерациите, отрасловите и браншовите съюзи са доброволни обединения на синдикални организации и сдружения, организирани по отраслов/браншов, производствен и териториален признак. Всеки основен член на КНСБ има следните права:
- да представлява и защитава специфичните интереси на своите членове в ръководните органи на Конфедерацията, пред други синдикални организации, организации на работодателите и органите на държавната власт;
- да избира и отзовава свои представители в ръководните органи на Конфедерацията в съответствие със статутите на тези органи;
- да избира свободно начина и формата на своето организационно изграждане и функциониране;

- да участва при вземането на решения от Координационния съвет с право на глас, съгласно изискванията на устава;
- да предлага и получава от други членове на Конфедерацията съвместни или солидарни действия;
- да ползва имуществото на КНСБ при спазване изискванията на устава и по ред и условия, определени от КС на КНСБ.
- Асоциирани членове на КНСБ могат да бъдат всички съюзи, сдружения, движения и организации, които са изградени на базата на членствени правоотношения и които наред със своята основна дейност изпълняват социални и синдикални дейности или функции. Не могат да бъдат асоциирани членове на КНСБ организации имащи статут на политически партии, коалиции и движения, както и организации с националистическа идеология. Асоциираните членове на Конфедерацията имат следните права и задължения:

– да уреждат своите взаимоотношения с Конфедерацията с двустранни договори;
– да получават методическа и информационна помощ от Конфедерацията;
– да получават от и да предлагат на останалите членове на КНСБ солидарни действия;
– да спазват договореностите си с Конфедерацията;
– в случаите на несъгласие с решенията на Конфедерацията да не пречат с действия или бездействия за реализирането на взетите решения.

2.3.2.1.3. Органи на КНСБ:

Органи на Конфедерацията са: Конгресът, Координационният съвет (КС), Изпълнителният комитет (ИК), Президентът на КНСБ, както и Централната контролна комисия (ЦКК).

- Конгрес. Висш орган на КНСБ. Редовните конгреси се провеждат веднъж на пет години. Решенията за тяхното провеждане се вземат от Координационния съвет. При необходимост могат да се провеждат извънредни конгреси, които имат всички правомощия на редовен конгрес. Конгресът:

– обсъжда и приема отчетите за дейността на Координационния съвет и Централната контролна комисия;
– обсъжда и приема програмните документи на Конфедерацията;
– приема, допълва и променя устава на Конфедерацията;
– избира за срока на мандата и освобождава президент и вицепрезиденти на КНСБ, председател на ЦКК и неговите заместници;
– взема решение за преобразуване или прекратяване на Конфедерацията;
– приема обща бюджетна рамка за приходите и разходите на КНСБ за срока на мандата, разпределена по години;
– взема решение и по други въпроси, свързани с дейността на КНСБ.

Координационен съвет. Колективен орган за управление, който организира и провежда цялостната дейност на Конфедерацията между два конгреса. В състава на КС влизат по право председателят, зам. председателите, изпълнителните секретари на КНСБ, председателите на основни членове на Конфедерацията с численост над 2000 членове и по един председател на РКС на КНСБ от всяка от административните области на страната. В работата на КС с право на съвещателен глас участват ръководителите на асоциираните членове на КНСБ, председателят на ЦКК, председателите на основни членове с численост под 2000 души. Координационният съвет:

– организира и координира изпълнението на решенията на конгреса като приема насоки, приоритети, програми, политики и други;
– приема позиции и становища на Конфедерацията;
– предоставя мандат за водене на преговори за сключване на споразумения, по проекти за нормативни актове и други;

- контролира и оценява изпълнението на конгресните решения и текущата дейност на ръководните органи и териториалните структури на Конфедерацията;
- приема и изключва основни членове на Конфедерацията;
- избира и освобождава изпълнителните секретари на КНСБ, директора на Института за социални и синдикални изследвания в рамките на мандата по предложение на президента на КНСБ и представителите на основни членове от материалната и бюджетната сфера по предложение на президента на КНСБ и членовете на КС;
- утвърждава назначаването/освобождаването на председателите на РС, зам.-председателите на обществени начала на РС и общинските координатори на КНСБ;
- утвърждава годишните финансови отчети, проекти за бюджет и щат на Конфедерацията, както и други документи, регламентиращи финансовата дейност на Конфедерацията;
- при необходимост може да взема решение за създаване на фондове и утвърждава механизми за тяхното формиране и разходване;
- взема решение за участие в търговски дружества и сдружения с нестопанска цел, както и за осъществяване на стопанска дейност, свързана с предмета на дейност на КНСБ;
- взема решение за обявяване, прекратяване и отмяна на общонационални стачни и други мащабни протестни и солидарни действия. Приема общовалидни съгласувателни процедури за провеждане на стачни действия от синдикални организации;
- взема решения за членство на КНСБ в международни синдикални обединения и организации и определя механизма за набиране на международния членски внос;
- определя ежегодно задължителен диференциран минимум на дължимия членски внос от основните членове;
- взема решение за придобиване и разпореждане с дълготрайни активи на КНСБ;
- приема и координира общата политика на КНСБ в международни структури и форуми;
- утвърждава споразумения за защита на трудови и социални права в т.ч и взаимно признаване на синдикалното членство със синдикални организации от страните членки на ЕС;
- разработва и приема правилник за дейността си, както и други вътрешнонормативни актове;
- определя временно изпълняващи длъжностите при смърт, поставяне под запрещение, оставка или невъзможност за изпълнение на задълженията;
- определя и променя териториалните граници и организационния състав на регионалните структури на Конфедерацията и приема статут за дейността им;
- създава временни и постоянно действащи помощни органи, определя броя и избира ръководствата им и утвърждава техния статут (Арбитражна комисия, Национален стачен комитет, Консултативни комитети).

- Изпълнителен комитет (ИК). Постоянно действащ колективен орган за оперативно управление дейността на КНСБ. В състава на ИК влизат по право председателят, зам. председателите и изпълнителните секретари на КНСБ и избрани от Координационния съвет представители на основните членове на КНСБ. По своя преценка ИК може да привлича външни експерти за консултантски услуги и да създава работни групи по различни проблеми. Изпълнителният комитет:

- организира оперативното изпълнение на решенията на Конгреса и КС на КНСБ;
- внася за утвърждаване в КС финансови отчети, проекти за бюджет и щат на КНСБ, както и други документи регламентиращи финансовата дейност на Конфедерацията;
- приема програми за изследвания, експертизи, анализи, консултации, обучения и др.;
- създава експертни, изследователски и други работни групи и звена, подпомагащи оперативната му дейност;

- определя представителите на КНСБ в органите на тристранното сътрудничество и други органи изградени на трипартитна основа, както и екипите за водене на преговори със социалните партньори на национално ниво;
- съдейства за осъществяване на непосредствени контакти и работно взаимодействие между основните членове и териториалните структури на КНСБ;
- подпомага и контролира дейността на териториалните структури и ИССИ на КНСБ;
- подпомага основните членове при решаване на спорове и конфликти;
- приема позиции, становища и декларации свързани с дейността на КНСБ;
- определя възнагражденията на президента и вицепрезидентите на КНСБ и на председателя и на заместник -председателите на ЦКК;
- разглежда годишните отчети и резултати от дейността на търговските дружества и юридически лица с нестопанска цел, в които КНСБ участва, докладвани от съответните представители на Конфедерацията в техните орани на управление и контрол;
- взема оперативни решения, невключени в компетенциите на КС.

❑ Президент. Президентът представлява Конфедерацията и изпълнява следните функции:

- свиква и ръководи заседанията на КС и ИК;
- сключва национални споразумения с органите на изпълнителната власт и организации на работодателите;
- инициира и организира провеждането на национални конференции, дискусии и форуми по значими проблеми за дейността на КНСБ;
- организира и контролира изпълнението на решенията но КС и ИК на КНСБ и се отчита пред тях;
- по искане на основните членове подпомага развитието на отрасловото/браншово тристранно сътрудничество и колективното договаряне;
- инициира и подпомага процесите на консолидация на основните членове;
- разпределя, ръководи, и контролира дейността на вицепрезидентите на КНСБ. В случай на отсъствие определя в писмен вид свой заместник измежду тях;
- внася предложения по организационни и кадрови въпроси в КС или ИК в съответствие с техните правомощия;
- урежда правоотношенията и договаря размера на възнагражденията с лицата заемащи изборни длъжности и със щатния персонал на КНСБ, както и сключва договори със сътрудници;
- инициира изграждането на общи синдикални съвети за координация в икономически структури, обединяващи предприятия в повече от един отрасъл или бранш;
- взема оперативни решения, невключени в правомощията на КС и ИК.

❑ Вицепрезиденти. Вицепрезидентите на КНСБ:

- заместват президента в негово отсъствие;
- по решение на КС и ИК представляват КНСБ и ръководят работни групи за преговори на национално равнище;
- осъществяват оперативни контакти между основните членове, органите на КНСБ, изпълнителната власт и организациите на работодателите;
- подпомагат президента при изработването и реализацията на политиката в съответните направления;
- ръководят и контролират дейността на изпълнителните секретари, за които отговарят;

- организират оперативно изпълнение на решенията на КС и ИК, като ръководят и контролират дейността на функционалните звена в съответните направления.

- Изпълнителни секретари. Изпълнителните секретари на КНСБ:
- по предоставени пълномощия представляват КНСБ пред организации на работодателите, държавни институции и местни власти;
- методически подпомагат основните членове, ръководните органи на КНСБ и териториалните й структури в направленията, за които отговарят;
- ръководят, организират и контролират цялостната дейност на функционалните звена намиращи се на тяхно пряко подчинение.

- Централна контролна комисия (ЦКК). Орган за цялостен контрол на изпълнението на Устава и решенията на ръководните органи на Конфедерацията, на финансово стопанската дейност и участието в съвместни дейности на КНСБ, на нейните органи и звена.Състои от председател и заместник-председатели, избрани от Конгреса, както и представители на основните членове на Конфедерацията с численост над 10 000 души избрани от техните органи. Централната контролна комисия:
- планира, ръководи и провежда вътрешния финансов и организационен контрол на КНСБ;
- определя функциите и задълженията на щатния си персонал;
- дава методически указания и препоръки на контролните органи на основните членове и териториалните структури и следи за тяхното еднакво прилагане;
- организира и провежда обучение на контролните органи на основните членове;
- контролира текущо спазването на принципите, правата и задълженията по Устава на КНСБ, изпълнението на решенията на ръководните органи на КНСБ и документацията за постъпленията и отчисленията на членски внос;
- по свое решение или по предложение на Координационния съвет, текущо информира КС и ИК на КНСБ за своите констатации и подготвя при необходимост мотивирани предложения за решения до КС по въпроси от неговите компетенции;
- осъществява информационния обмен и координация с контролните комисии на основните членове.

2.3.2.1.4. Помощни органи

- Национален стачен комитет: Националният стачен комитет е помощен орган на ИК и КС на КНСБ за организиране и провеждане на национални синдикални стачни и протестни действия. НСК се състои от Председател, Зам.председател и членове. Членовете на НСК са от различни федерации, синдикати и териториалните структури на КНСБ като същите по региони се явяват пълномощници на НКС. Членовете на НСК избират Оперативен съвет, който ежедневно се информира за колективните трудови спорове и координира дейността на националната стачна мрежа. Дейността на НСК се определя с решения на ИК и КС на КНСБ.
- Арбитражна комисия (АК): Съгласно чл. 22, ал.3, т.1. от Устава на КНСБ, АК е постоянно действащ помощен орган на КС за уреждане на спорове между структури на Конфедерацията. Председателят, секретарят и членовете на комисията се избират от КС на КНСБ. Предмет на обсъждане и решаване от страна на Арбитражната комисия са възникнали спорове между структури[72] на КНСБ във връзка с прилагане разпоредбите на Устава на КНСБ. Основна цел на АК при обсъждане на възникнали спорове е въз основа на изяснената фактическа обстановка и в съответствие с Устава на КНСБ постигане взаимно приемливо за спорещите страни решение. Арбитражната комисия постига целта

[72] По смисъла на чл. 22, ал.3, т.1. от Устава на КНСБ, под „структури" се разбират основните членове на КНСБ, териториалните й структури и синдикални организации (СО).

си чрез процедури за помирение в хода на арбитражното производство. В случай, че помирение по спора не се постигне, АК внася спора за обсъждане в КС на КНСБ с предложение за решение.

– Консултативни комитети: Социално партньорство и колективно договаряне; Икономическа политика и заетост, доходи; Социална защита; Юридически консултативен комитет; Обучение, квалификация и проекти.

2.3.2.1.5. Териториални структури на КНСБ

КНСБ изгражда за срока на мандата единни териториални структури на конфедерален принцип – Регионални съвети (РС) и Общински съвети (ОС).

– Регионални съвети. Постоянно действаща структура за подпомагане дейността на синдикалните организации чрез общо координиране, взаимно информиране и оказване на експертно консултантска помощ на техните ръководства. Състои се от представители на основните членове определени от председателите на СО в региона, председателя и зам.-председателя на РС и общинските координатори на КНСБ. В работата на РС на КНСБ участват с право на съвещателен глас упълномощени представители на асоциираните членове на КНСБ в региона, териториалните синдикати и експертите от регионалната експертна кантора. Регионалният съвет на КНСБ:

- защитава синдикалните интереси и участва в регионални преговори със социалните партньори, държавни, частни, обществени органи и организации;
- упражнява предоставените му от закона правомощия по прилагането и спазването на трудовото и социално законодателство;
- съгласува и подпомага действията на синдикалните организации от региона за реализация на програмата на КНСБ и изпълнение на решенията на ръководните органи на Конфедерацията;
- подпомага изграждането на нови синдикални организации;
- осигурява информационен обмен между синдикалните организации и ръководните органи на КНСБ и основните членове;
- осъществява безплатното експертно-консултантско обслужване на ръководствата на легитимните синдикални организации;
- подпомага и консултира подготовката и провеждането на ефективни стачни действия от синдикални организации в региона след съгласуване със съответния основен член;
- утвърждава годишния финансов отчет, проектите на бюджет и щат;
- участва в организацията, координацията и провеждането на общонационални, отраслови и регионални протестни и солидарни стачни действия;
- подпомага и консултира подготовката и провеждането на ефективни стачни действия от синдикални организации в региона след съгласуване със съответния основен член;
- избира от състава си Изпълнителен комитет и Регионален стачен комитет;
- избира и предлага за утвърждаване от КС на КНСБ председател на РС и зам. – председател на РС на обществени начала за срока на мандата;
- приема ежегодно отчета на председателя на РС и ръководената от него регионална експертна кантора.

– Общински съвет (ОбС). Орган за съгласуване на интересите и координиране на действията на синдикалните организации от съответната община. Състои се от председателите на синдикалните организации и общинския координатор на КНСБ. В работата на ОбС могат да участват представители на новосъздадени синдикални сдружения в територията, които имат за партньор местните власти или работодатели, действащи на местно ниво и поради спецификата си не се

вписват в съществуващите отраслови, браншови и други структури на КНСБ. Общинският съвет на КНСБ:

- защитава синдикалните интереси и участва в общински преговори със социалните партньори, местните власти, държавни органи, частни и обществени организации и организации на работодателите;
- изразява становища и отстоява позиции по общински програми и мероприятия;
- съгласува и подпомага действията на синдикалните организации от региона за реализация на програмата на КНСБ и изпълнение на решенията на ръководните органи на Конфедерацията;
- участва в организацията, съгласуването и провеждането на общонационални, териториални и общински протестни солидарни действия;
- изпълнява решенията на РС и на ръководните органи на КНСБ;
- предлага за утвърждаване от КС на КНСБ общински координатор.

– Общинският координатор на КНСБ:
– представлява КНСБ и ОбС на общинско ниво пред социалните партньори, държавни, частни, обществени органи и организации и пред средствата за масова информация;
– ръководи делегацията на КНСБ, упълномощена от ОбС, в общинския съвет за тристранно сътрудничество;
– участва в преговорите и подписването на общински колективни трудови договори и споразумения;
– подпомага изграждането на нови синдикални организации на КНСБ в общината;
– осигурява информация до РС за организационното състояние и текущите проблеми на синдикалните организации в общината;
– осигурява експертно консултантско обслужване и обучение на ръководствата на легитимните синдикални организации;
– свиква и ръководи заседанията на ОбС.

2.3.2.1.6. Централа на КНСБ

- Конгресно ръководство: Президент на КНСБ и Вицепрезиденти на КНСБ
- Кабинет:
- Направления и департаменти: направление „Обща синдикална политика"; департамент „Организация, координация и информация"; департамент „Социален диалог и колективно трудово договаряне"; департамент „Обучение, квалификация и проекти"; департамент „Правна закрила на труда и законотворческа дейност"; направление „Защита на синдикалните права и синдикализация"; департамент „Синдикализация"; департамент „Защита на синдикалните права и трудови конфликти"; направление „Социална политика"; департамент „Социална защита, безопасност и здраве при работа"; департамент „доходи и жизнено равнище"; направление „Икономическа и структурна политика. Пазар на труда"; департамент „Икономическа и структурна политика".

2.3.2.1.7. Основни членове (федерации, синдикати, съюзи)

- Синдикат на българските учители
- Федерация на независимите синдикални организации от леката промишленост
- Национална федерация „Метал-електро"
- Национална федерация на труда „Химия и индустрия"
- Синдикат на железничарите в България
- Федерация на независимите строителни синдикати

- Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост
- Федерация на независимите синдикати на миньорите
- Федерация на синдикатите в здравеопазването
- Федерация на независимите синдикати от държавното управление и организации
- Синдикална федерация „Металици"
- Съюз на транспортните синдикати в България
- Независима синдикална федерация на търговията, кооперациите, туризма и услугите
- Федерация на независимите синдикални организации от хранителната промишленост
- Синдикат на автотранспортните работници в България
- Синдикална федерация съобщения
- Федерация на независимите синдикални организации от Българската армия
- Федерация на синдикати от военно-промишления комплекс
- Федерация на независимите синдикати от земеделието
- Независим синдикат на тютюнработниците
- Национална федерация на енергетиците
- Национален браншов синдикат „Водоснабдител"
- Независим учителски синдикат
- Синдикална федерация на организациите от електрониката, машиностроенето и информатиката
- Независима синдикална федерация на кооперативните организации
- Национален Банков Синдикат
- Независима синдикална федерация на енергетиците в България
- Синдикат на туризма в България
- Синдикат „Корабостроител"- Варна
- Синдикат на производителите на бира, храни и напитки
- Моряшки синдикат
- Национален браншов синдикат „Висше образование и наука"
- Национален синдикат на икономистите и одиторите в България - КНСБ
- Независима синдикална федерация „Култура"
- Съюз на българските музикални и танцови дейци

2.3.2.1.8. Асоциирани членове:

- Съюз на артистите в България – www.uba.bg
- Съюз на българските музикални и танцови дейци -www.ubmd-bg.org
- Съюз на инвалидите в България - www.disability-bg.org
- Национален браншови пчеларски съюз – http://nbps.press.bg
- Българска работническа спортна федерация - www.bwsf-bg.org
- Национална занаятчийска камара - www.nzkbg.org
- Сдружение на надомните работници - Адрес: ул. "Цар Симеон" 112, ет.3, тел. 931 55 40, GSM 0897 805 749, e-mailanr_bg@mail.com
- Национално сдружение на възрастните хора - Адрес: 1040 София,пл."Македония" 1, ет.1, Тел. 4010 560, 4010 610 , Факс 9170 610, e-mail: naop_bg@abv.bg

2.3.2.1.9. Институтът за синдикални и социални изследвания (ИССИ)

ИССИ е поделение на КНСБ и има статут на юридическо лице. Основни функции на института са изследвания, консултации и обучение в следните области: развитие на синдикализма и индустриалните отношения - историческо развитие; структури; социално партньорство; колективно договаряне; колективни

трудови спорове; протестни действия и стачки; международно синдикално движение; пазар на труда и стратегии на синдикатите; приватизация; социална политика – жизнено равнище, цени, доходи, социална защита.

Основните резултати от изследванията на ИССИ се използват от КНСБ при преговорите с правителството, международните финансови институции и при изработване на стратегията на Конфедерацията в различни проблемни области. През 1995 г. ИССИ е регистриран в консултантския регистър на програмата FHARE. Институтът е национален кореспондент на Европейската обсерватория по индустриални отношения към Европейската фондация за подобряване на условията на живот и труд и участва в Мрежата за глобална политика (GPN) към Института за икономическа политика във Вашингтон, САЩ, Глобалната мрежа на синдикатите за изследвания (GURN) към МОТ, мрежата по колективно договаряне към Европейската конфедерация на профсъюзите (ЕКП) и др. ИССИ публикува изследователски разработки, брошури, тримесечен информационен бюлетин "Жизнено равнище" и тримесечен информационен бюлетин "Социална Европа". Към него е изграден Ресурсен център, в който се събира българска и чуждестранна литература по направления, представляващи интерес за синдикатите.

2.3.2.2. Конфедерация на труда „Подкрепа" (КТ „Подкрепа")

КТ „Подкрепа" е юридическо лице със седалище в гр.София. Този статут е придобит с вписване в регистъра на Софийски градски съд, съгласно процедурата за регистрация на сдружения с нестопанска цел. За контакти: 1000София, ул. „Ангел Кънчев" 2, тел: (+359 2) 987 68 82, факс (+359 2) 987 05 57, website: www.podkrepa.org, e-mail: press_center @ podkrepa.org

С Решение № 636 от 26 юли 2012 год. На министерския съвет, КТ „Подкрепа" е призната за представителна организация на работниците и служителите на национално равнище за срок от 4 години.

2.3.2.2.1. Цел и предмет на дейност

Защита на правата, достойнството, професионалните и социалните интереси на членовете на организацията в Конфедерацията чрез:

- осигуряване на правата в сферата на професионалната дейност, заплащането на труда, социалните условия, техническата безопасност и охраната на труда.
- защита на здравето, материалните, обществените и културните интереси на своите членове и техните семейства.
- съгласуване и защита интересите на работниците и служителите с тези на работодателите за просперитета на предприятията, с приоритет на работниците и служителите;
- полагане на системни усилия за осъществяване на пълното равенство между мъжете и жените при реализиране на трудовите им права;
- провеждане на обучение, консултации и квалификация в областите на трудово-правните отношения, социалното осигуряване, условията на труд, екологията, индустриалните отношения, заетостта, професионалната квалификация, преквалификация и основите на гражданското общество;
- разпространяване на демократични идеи и укрепване на доверието, взаимопомощта и солидарността в обществото;
- влияние върху формирането на социално-икономическата политика на държавата за подобряване материалното състояние и справедливото разпределение на обществения продукт въз основа на принципите на социалното партньорство;
- противопоставяне на всякакви опити за въвеждане на каквато и да е форма на диктатура като държавно управление;

- противопоставяне на дискриминация поради расова, национална, етническа или религиозна принадлежност.

2.3.2.2.2. Представителство

КТ "Подкрепа" се представлява от президента, а в негово отсъствие от вицепрезидента или упълномощен от Изпълнителния съвет негов член.

2.3.2.2.3. Членство, права и задължения

- Колективни членове на КТ "Подкрепа". Пълноправните (синдикални организации - националните федерации, националните синдикати и синдикалните регионални съюзи, регистрирани от Конфедерацията като нейни поделения, по ред и начин определен от Конфедеративния съвет) и асоциираните членове (организации, чиито цели и предмет на дейност са сходни с тези на Конфедерацията, като те не могат да бъдат организации, които са регистрирани по Закона за политическите партии, както и синдикални организации).
- Почетни членове. В КТ "Подкрепа" могат да членуват чужди синдикални организации, български и чужди граждани, които споделят целите и идеалите на Конфедерацията, със статут на почетни членове, без право на глас. Същите не могат да бъдат избирани в ръководните, изпълнителните и контролните органи на Конфедерацията.
- Индивидуално членство. Всяко физическо лице може да членува в синдикалните секции на пълноправните членове на КТ "Подкрепа". Всеки индивидуален член на КТ "Подкрепа" има право да избира и да бъде избиран в ръководните и контролни органи на КТ "Подкрепа", на нейните пълноправни членове, или в синдикалната организация, в която членува.

2.3.2.2.4. Структура, ръководни органи, пълноправни членове на конфедерацията, контролна дейност

- Конгрес. Върховен орган на Конфедерацията (свиква се веднъж на четири години). Конгресът:
  - изслушва отчета на Президента на Конфедерацията;
  - приема Устава, както и измененията в него;
  - утвърждава Стратегия и Програма на Конфедерацията;
  - избира едновременно екип от президент и вицепрезидент;
  - Избраният екип предлага броя на конфедералните секретари – членове на Изпълнителния съвет, който се утвърждава от Конгреса. Екипът предлага листата за конфедерални секретари;
  - взема решения по всички въпроси, засягащи цялостната дейност на Конфедерацията;
  - определя минималния размер на членския внос на физическите лица.
- Конфедеративен съвет (КС). Висш ръководен орган на Конфедерацията между два Конгреса. Състои се от поименно упълномощени представители на пълноправните членове на Конфедерацията и членовете на Изпълнителния съвет (ИС), Ръководството на Конфедералната контролна комисия (ККК), експерти на Конфедерацията и представители на асоциираните членове. Конфедеративният съвет:
  - изработва Правилник за дейността си;
  - изслушва и приема отчета за дейността на Изпълнителния съвет и на контролния орган;
  - изслушва и приема отчетите на пълноправните членове;
  - избира Конфедерална контролна комисия (ККК), определя правомощията й и приема правилника за нейната дейност;
  - по предложение на Изпълнителния съвет разглежда организационно-финансовата дейност на структурите на КТ "Подкрепа" и взема решения;
  - координира дейността на членовете си;

- приема схема за разпределение на членския внос;
- осигурява информация на членовете си за дейността на цялата Конфедерация и обработва информацията, постъпила от тях;
- разглежда и утвърждава заявления за членство в Конфедерацията;
- утвърждава и обезпечава бюджета на Конфедерацията, приема отчета за изпълнението му и утвърждава щатния й състав;
- създава условия за организационно укрепване на Конфедерацията;
- приема схема за професионално и регионално структуриране на Конфедерацията;
- във връзка с чл.41 от Устава освобождава член на Изпълнителния съвет, извършил доказани нарушения на Устава, Програмата на КТ "Подкрепа" или при безспорно доказано неизпълнение на служебните му задължения;
- при доказани нарушения на Устава, решенията на Конгреса и Конфедеративния съвет, и действия и бездействия, уронващи престижа на Конфедерацията, взема решение за отстраняване на член на ръководен или контролен орган на всички нива на структурите на КТ"Подкрепа";
- когато член на ръководен или контролен орган на Конфедерацията е осъден с влязла в сила присъда за умишлено престъпление от общ характер и това уронва авторитета на Конфедерацията, той може да бъде изключен с решение на Конфедеративния съвет;
- утвърждава заместник на член на Изпълнителния съвет и на ККК на КТ "Подкрепа", но на не повече от половината, който отсъства продължително време по обективни причини, до завръщането му;
- избира Национален стачен комитет и утвърждава Наредба за дейността му;
- попълва състава на Изпълнителния съвет, на ККК и на Националния стачен комитет;
- приема решения за акции, включително и стачки в национален мащаб и ги препоръчва на своите членове;
- определя реда за свикване, организиране и провеждане на редовен Конгрес;
- решение за Извънреден конгрес може да се вземе от КС при писмено искане на 1/10 от индивидуалните членове на синдикалните секции на пълноправните членове на Конфедерацията, представено в Изпълнителния съвет;
- при необходимост Конфедеративният съвет може да сформира временни или постоянни експертни комисии.

❑ Изпълнителен съвет. Постоянно действащ ръководен орган, който организира цялостната дейност на Конфедерацията между Конфедеративните съвети. Той се състои от Президент, вицепрезидент и конфедерални секретари. Ръководството на ККК може да участва с право на съвещателен глас. Изпълнителният съвет:

- изпълнява решенията на Конгреса и Конфедеративния съвет;
- изработва правилник за дейността си;
- подготвя и свиква заседанията на Конфедеративния съвет;
- взема решения по текущи въпроси, засягащи дейността на Конфедерацията;
- разглежда организационно - финансовата дейност на структурите на КТ "Подкрепа". При нарушаване на Наредбата за реда и начина на набиране, разходване и отчитане на финансовите средства от членски внос ИС разглежда случая и го внася в Конфедеративния съвет за решение.
- предлага на Конфедеративния съвет схема за отчет на пълноправните членове;
- следи за спазването на Конфедеративния устав, решенията на Конгреса и Конфедеративния съвет от пълноправните членове на КТ "Подкрепа";
- разглежда и одобрява бюджета за текущата година и го предлага на КС за утвърждаване;

- изготвя проект на щатния състав на Конфедерацията и го внася в КС за утвърждаване;
- информира структурите на Конфедерацията за дейността си.

- Президент: избира се от Конгреса с мандат до следващия Конгрес. Има ръководни и представителни функции. Изразява волята на Изпълнителния и Конфедеративния съвети. Президентът:
  - подписва документи относно дейността на Конфедерацията;
  - свиква и ръководи заседанията на Изпълнителния съвет;
  - делегира на вицепрезидента дейности, свързани с управлението на Конфедерацията;
  - може временно да спре изпълнението на решение на Изпълнителния съвет или на ръководен орган на колективен член на КТ "Подкрепа" като сезира Конфедеративния съвет за вземане на решение по проблема. Президентът не може да делегира на други лица тези правомощия.
  - може да свиква и ръководи заседанията на Конфедеративния съвет;
  - отчита дейността на Изпълнителния съвет пред Конфедеративния съвет и Конгреса.
- Вицепрезидент. Избира се от Конгреса с мандат до следващия Конгрес. В отсъствие на Президента или по негово възлагане той има правата и задълженията като на президента.
- Конфедерални секретари. Организират и отговарят за дейността на ръководените от тях отдели, съгласно правилника за дейността на Изпълнителния съвет. Внасят за утвърждаване в Изпълнителния съвет структурата, щатния състав и бюджета на отделите. Отчитат дейността си пред Конфедеративния съвет и Конгреса, като изготвят писмена информация.
- Контролна дейност. Осъществява се от Конфедерална контролна комисия (ККК), избрана от Конфедеративния съвет. Правомощията на ККК се определят от Конфедеративния съвет. Ръководството на ККК се избира от Конфедеративния съвет в екип от председател и зам. председател. ККК изработва Правилник за дейността си, който се утвърждава от КС. Отчита дейността си пред Конгреса, пред КС и ИС.
- Синдикална секция. Синдикалната секция (СС) е основната структурна единица по месторабота и се учредява най-малко от 3 членове. Съобразно спецификата на труда в секцията могат да се обособяват синдикални групи. Не се допуска учредяване на повече от една секция на КТ "Подкрепа" при един и същи работодател, освен при изграждане или наличие на Фирмена синдикална организация (ФСО). Синдикалната секция възниква от датата на нейното учредяване и се регистрира в професионалната структура Национална федерация (НФ) или Национален синдикат (НС) и в съответния Синдикален регионален съюз (СРС).
- Фирмена синдикална организация (ФСО). След предложение на синдикалната секция, по решение на Федеративния (Синдикален) съвет на съответните национална федерация или национален синдикат се създава фирмена синдикална организация (ФСО) при следните случаи: когато работодателят е с производствена или териториална разсредоточеност; при наличието на група работодатели; когато основният работодател е делегирал права по трудовите правоотношения и по колективното договаряне на ръководители на подразделения. ФСО се състои от обособени синдикални секции. Тези секции членуват в СРС, на чиято територия са и осъществяват дейността си съгласно Правилник за организацията и дейността на ФСО, приет от Конфедеративния съвет. ФСО осъществява координация между синдикалните секции при работодателя и по тяхно решение може да ги представлява пред него и пред други делегирани работодатели, както и пред Федеративния (Синдикалния) съвет на Националната федерация (Националния синдикат). Висш ръководен орган на синдикалната секция е общото (делегатско) събрание, което се провежда най-малко на шест месеца.
- Регионален професионален синдикат (РПС). Създава се по решение на съответен Федеративен (Синдикален) съвет на НФ (НС) и Регионален съвет на СРС. Състои се от обособени синдикални

секции, членуващи в съответните НФ (НС) и СРС. Осъществява координация между синдикалните секции и ги представлява пред съответните: Федеративен (Синдикален) съвет на НФ (НС) и Регионален съвет на СРС. Седалището на РПС е седалището на съответния СРС.

- Общински синдикален съюз (ОбСС). Създава се по решение на Регионалния съвет на територията на съответния СРС. Състои се от обособени синдикални секции, намиращи се на територията на съответната община. Осъществява координация между синдикалните секции в общината и ги представлява пред Регионалния съвет на СРС. Седалището на ОбСС е седалището на съответната община.
- Национални федерации, национални синдикати. Обединяват синдикалните секции (СС), изградени на професионален принцип. Конкретната структура на НФ (НС), пълноправни членове на Конфедерацията, се регламентират с устройствените им актове (устави), приети на Националните им конференции, след предварително съгласуване с ИС и с ККК на КТ "Подкрепа". Органи на управление на НФ (НС) са: Национална конференция, Федеративен (синдикален) съвет и Изпълнителен съвет. Основните функции на НФ (НС) са:
- да изготвят и сключват отраслови и браншови колективни трудови договори;
- да представляват интересите на своите членове на всички нива и подпомагат СРС на регионално ниво;
- да подготвят и организират курсове за синдикално и професионално обучение;
- да участват в системата за социално сътрудничество на отраслово (браншово) ниво;
- да представляват синдикален регионален съюз в отрасъла (бранша) за София – град;
- да организират, провеждат и координират стачни действия в своя отрасъл (бранш) на национално ниво;
- да подпомагат СРС в организирането, провеждането и координирането на стачни
- действия в своя отрасъл (бранш) на регионално ниво.
- да представляват интересите на своите членове в органите на управление на пенсионни фондове.
- Синдикален регионален съюз. Обединява синдикалните секции и общинските синдикални съюзи на територията на съответния регион. Не се допуска учредяване на повече от един СРС на територията на даден регион, съгласно териториалното деление, прието от Конфедеративен съвет. Не се допуска членуване на секция от територията на даден регион към друг такъв. Органи на управление на СРС са: Регионална конференция, Регионален съвет и Изпълнителен съвет. Основните функции на СРС са:
- осъществяват синдикална защита на колективните и индивидуалните си членове в региона и представляват интересите им на всички нива, и подпомагат националните федерации и националните синдикати на национално ниво;
- оказват организационна и методическа помощ на всички синдикални структури;
- изграждат нови секции и общински съюзи за увеличаване на членската маса;
- подготвят и организират курсове за синдикално обучение;
- оказват методическа помощ при провеждане на преговори и сключване на КТД по предприятия;
- участват в системата за социално сътрудничество на регионално и общинско ниво;
- организират, провеждат и координират стачни действия на територията на своите региони, съгласувано със съответната професионална организация;
- изпълняват контролни, финансови и организационни функции;
- изграждат Консултантски синдикални центрове.
- Регионален съвет. Висш ръководен орган на Синдикалния регионален съюз между две конференции. Състои се от членовете на Изпълнителния съвет, представители на общинските

синдикални съюзи (ако са изградени такива), регионалните професионални структури и не обхванатите в тях секции, съгласно Правилника за работа на Регионалния съвет. Ръководството на контролния орган и експертите участват с право на съвещателен глас. Регионалният съвет:

- изслушва и приема отчета за дейността на Изпълнителния съвет и на контролния орган;
- избира контролен орган, определя правомощията и приема Правилник за работата му;
- координира дейността на членовете си.
- осигурява информация на членовете си за дейността на Синдикалния регионален съюз, на Конфедеративния съвет на КТ "Подкрепа", както и на цялата Конфедерация и обработва информацията, постъпила от тях;
- утвърждава бюджета на СРС и на ОбСС.
- може да освободи Член на Изпълнителния съвет и на контролния орган, извършил доказани нарушения на Устава на КТ „Подкрепа", решенията на Конгреса и на Конфедеративния съвет, както и при безспорно доказано неизпълнение на служебните му задължения.
- утвърждава заместник на член на Изпълнителния съвет и контролния орган, но на не повече от половината, който отсъства продължително време по обективни причини, до завръщането му.
- попълва състава на Изпълнителния съвет.
- приема решения за акции, включително и стачки на своята територия след съгласуване с ръководните органи на Конфедерацията;
- избира регионален стачен комитет;
- определя реда за свикване, организиране и провеждане на редовна регионална конференция;
- по решение на РС на територията на СРС могат да бъдат създавани Общински синдикални съюзи (ОбСС).

❑ Изпълнителен съвет. Постоянно действащ ръководен орган, който организира цялостната дейност на организацията между регионалните съвети. Той се състои от председател, заместник-председател и регионални секретари. Ръководството на контролния орган участва с право на съвещателен глас. Изпълнителният съвет:

- изготвя структурата, щатното разписание и бюджета на организацията и внася последния в Регионалния съвет за утвърждаване;
- изпълнява решенията на Конференцията и Регионалния съвет;
- подготвя и свиква заседания на Регионалния съвет;
- взема решения по текущи въпроси, засягащи дейността на организацията;
- разглежда и утвърждава заявление за членство в СРС, както и за асоцииране на
- членове към него;
- организира при нужда експертни групи и технически органи;
- организира цялостната финансова дейност на организацията.

❑ Председател на Синдикален регионален съюз „Подкрепа". Избира се от конференцията с мандат до следващата конференция. Има ръководни и представителни функции, изразява волята на Изпълнителния и Регионалния съвет. Подписва документи относно дейността на организацията, включително и финансовите. Свиква и ръководи заседанията на изпълнителния съвет. Взема решения по текущи въпроси, засягащи дейността на организацията. Назначава щатния състав на СРС. Назначава експертни групи и технически органи. Отчита дейността на Изпълнителния съвет пред Регионалния съвет и Конференцията.

❑ Заместник-председател. Избира се от Конференцията с мандат до следващата Конференция. В отсъствие на председателя или по негово възлагане той има правата и задълженията на председател на Синдикален регионален съюз.

- Регионални секретари. Избират се от Конференцията с мандат до следващата Конференция. Изпълнителният съвет определя функциите на регионалните секретари. Отчитат дейността си пред Регионалния съвет и Конференцията.
- Регионална контролна комисия (РКК). Извършва контролната дейност на СРС на КТ "Подкрепа". Председателят и заместник-председателя на РКК не могат да бъдат избирани в ръководните органи на Конфедерацията и нейните структури, но могат да бъдат делегати на Конференцията на СРС на КТ "Подкрепа". Отчита дейността си пред РС и Конференцията на СРС на КТ "Подкрепа".

2.3.2.2.5. Пълноправни членове (националните федерации и националните синдикати, и синдикалните регионални съюзи)

Професионални организации на КТ „Подкрепа":

- Федерация „Атомна енергетика"
- Федерация „Земеделие и горско стопанство"
- Федерация „Лека промишленост"
- Медицинска федерация
- Синдикална миньорска федерация
- Федерация „Съобщения"
- Федерация „Енергетика"
- Федерация „Култура"
- Синдикална федерация на машиностроителите и металоработниците
- Федерация „Металургия"
- Федерация „Строителство, индустрия и водоснабдяване"
- Федерация на транспортните работници
- Национална федерация „Техническа индустрия, наука, информатика"
- Федерация „Химия"
- Национален синдикат на административните служители
- Съюз на журналистите в България „Подкрепа"
- Синдикат „Отбрана"
- Синдикат „Тютюнева промишленост"
- Федерация „Търговия, услуги, контролни органи, туризъм"
- Федерация „Хранителна и питейна промишленост"
- Национален железничарски синдикат
- Синдикат „Образование"
- Национален синдикат телевизия и радио
- НПС на служителите в сигурността и охраната
- Синдикат на локомотивните машинисти

Синдикални регионални съюзи(СРС) на КТ „Подкрепа"

СРС на КТ „Подкрепа" са изградени в градовете: Асеновград, Благоевград, Бургас, Бяла, Варна, Велико Търново, Видин, Враца, Габрово, Гоце Делчев, Димитровград, Добрич, Дупница, Казанлък, Карлово, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Лом, Монтана, Пазарджик, Перник, Плевен, Пловдив, Разград, Русе, Силистра, Сливен, Смолян, София, Стара Загора, Търговище, Хасково, Шумен и Ямбол.

2.3.2.2.6. Капацитет на организациите на работодателите и на работниците и служителите за участие при формиране и реализиране на политиката по БЗР в икономическа дейност "Далекосъобщения":

№	Организации на работодателите и на работниците и служителите, призна-ти за представителни на национално ниво	Федерация, Синдикат, Съюз и др.	Териториални поделения	Актуален адрес, интернет страница, e-mail
1	КТ "ПОДКРЕПА"	ФЕДЕРАЦИЯ "СЪОБЩЕНИЯ"	Няма информация	Председател: Пламен Дончев Адрес: София 1000, ул. "Ангел Кънчев" 2 факс: 02/980 44 29, 02/949 67 43 E-mail: pttfpodkrepa@podkrepa.org
2	КТ "ПОДКРЕПА"	НАЦИОНАЛЕН СИНДИКАТ ТЕЛЕВИЗИЯ И РАДИО	Няма информация	Председател: Павел Пашов Адрес: Тел.: 02/989 19 88 E-mail: nstr_av@abv.bg
3	КОНФЕДЕРАЦИЯ НА НЕЗАВИСИМИТЕ СИНДИКАТИ В БЪЛГАРИЯ (КНСБ)	СИНДИКАЛНА ФЕДЕРАЦИЯ СЪОБЩЕНИЯ (СФС)	Няма информация	Председател: Георги Бочев Адрес: 1000 София, ул. "Хр. Белчев" 1, Тел.(02) 987-83-03 E-mail: sindfeds@abv.bg Блог: http://sindfeds.blog.bg/
4	КНСБ	НАЦИОНАЛЕН БРАНШОВИ СИНДИКАТ "ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ" (НБСТ)	Няма информация	Председател: Снежанка Костадинова email: s.kostadinova.nbst@gmail.com; Тел.: 0878421514 web: http://www.nbst-bg.com
5	АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ (АИКБ)	БРАНШОВА КАМАРА ПО КОМУНИКАЦИОННИ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ	Няма информация	-
6	АИКБ	БЪЛГАРСКА	Няма	Председател:

№	Организации на работодателите и на работниците и служителите, признати за представителни на национално ниво	Федерация, Синдикат, Съюз и др.	Териториални поделения	Актуален адрес, интернет страница, e-mail
	БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА (БТПП) КОНФЕДЕРАЦИЯ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ И ИНДУСТРИАЛЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ - КРИБ - ГЛАСЪТ НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС (КРИБ)	АСОЦИАЦИЯ ПО ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ (БАИТ)	информация	Теодор Захов Адрес: 1504, София; ул. “Мизия” 7 Тел.: 02/946 15 13, 02/944 04 89, 02/950 35 15, 02/946 13 51 Email: bait@bait.bg Web: www.bait.bg/
7	БСК БТПП	АСОЦИАЦИЯ НА ДОСТАВЧИЦИТЕ НА ИНФОРМАЦИОННИ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННИ УСЛУГИ (АДИТУ)	Няма информация	Председател: Огнян Винаров Адрес: 1606, София; бул. "Скобелев" 46, вх. Б, ет.2 Тел.: 02/952 55 88, 02/952 31 46 E-mail: consolidation_bg@yahoo.com
8	БЪЛГАРСКА СТОПАНСКА КАМАРА (БСК)	БРАНШОВА КАМАРА ПО ЕЛЕКТРОННА ПРОМИШЛЕНОСТ И ИНФОРМАТИКА	Няма информация	проф. Камен Фильов Адрес: 1784, София; 7-ми км.,бул.“Цариградско шосе” ст. 284, БИЦ ИЗОТ ЕАД Тел.: 02/ 974 39 76 Факс: 02/ 974 39 71 E-mail: bbkepi@izotbg.net
9	КРИБ	АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ РАДИО- И ТЕЛЕВИЗИОННИ ОПЕРАТОРИ (АБРО)	Няма информация	Председател: Атанас Генов Адрес: София, 1463 пл. "България", № 1 НДК, Административна сграда ет.15, офис 2 Тел: (02) 980 67 11, 951 55 22, 851 89 06

№	Организации на работодателите и на работниците и служителите, призна-ти за представителни на национално ниво	Федерация, Синдикат, Съюз и др.	Териториални поделения	Актуален адрес, интернет страница, e-mail
				факс: (02) 916 63 51 E-mail: office@abbro-bg.org http://www.abbro-bg.org
10	КРИБ	СДРУЖЕНИЕ ЗА ЕЛЕКТРОННИ КОМУНИКАЦИ И (СЕК)	Няма информация	Председател: НевенДилков Адрес: 1000 София бул. Патриарх Евтимий 36, вх. Б, ет.4 България Тел.:(+359 2) 9887360, 9887361 Факс: (+359 2) 9877096 E-mail: info@bgsec.org
11	-	БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА КАБЕЛНИТЕ КОМУНИКАЦИОННИ ОПЕРАТОРИ (БАККО)	Няма информация	Председател: Димитър Радев Адрес: гр. София 1407 ж.г. "Южен парк", бл. 127, вх. Б, ет.1, ап.3 E-mail: office@bacco.bg http://www.bacco.bg
12	-	АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ КАБЕЛНИ ОПЕРАТОРИ	Няма информация	Председател Георги Барбудев Адрес: София, бул. "Г.С.Раковски" № 146, партер, ап.1

2.4. Други организации с функции в областта на БЗР

2.4.1. Лаборатории за измерване факторите на работната среда и органи за контрол

Установяването на съответствието на работната среда, трудовия процес, използваната технология и работното оборудване с нормите и изискванията за безопасни и здравословни условия на труд се осъществява посредством подходите, методите и формите за извършване на оценката на риска (чл. 217, ал. 1 на Наредба № 7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване).

Съгласно чл. 10, ал. 1 на Наредба № 5 за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, един от източниците на информация за оценяване на риска са данните от проведени наблюдения и измервания на факторите на работната среда и на специфични показатели за безопасност на работни процеси, работно оборудване и работни места. Измерват се:

- специфичните показатели за безопасност на работни процеси, работно оборудване и работни места;
- стойностите на елементите за микроклимата, токсичните вещества и праха във въздуха, шума, вибрациите, осветлението и лъченията;
- физическото натоварване на работниците и служителите.

Необходимите измервания се извършват от звена и специалисти на работодателя и/или от упълномощени от Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация" юридически и физически лица (чл. 217, ал. 4 на Наредба № 7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване).

По смисъла на Закона за националната акредитация на органи за оценяване на съответствието (ЗНАООС) (Обн., ДВ, бр. 100 от 2005 г., изм., бр. 105 от 2005 г., бр. 30 от 2006 г., изм. и доп., бр. 42 от 2009 г., изм., бр. 82 от 2009 г., изм. и доп., бр. 41 от 2010 г.) лабораториите за измерване факторите на работната среда и органите за контрол попадат в обхвата на органите за оценяване на съответствието (ООС), които се акредитират от Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация" (ИА БСА).

ИА БСА е единственият орган в Република България, който има право да извършва акредитация на органи за оценяване на съответствието. Тя е националният орган по акредитация на Република България в съответствие с Регламент (ЕО) № 765/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. за определяне на изискванията за акредитация и надзор на пазара във връзка с предлагането на пазара на продукти и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 339/93 (ОВ, L 218/30 от 13 август 2008 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 765/2008" (чл. 2 ЗНАООС).

Акредитацията се извършва при условията и по реда, определени в ЗНАООС и в процедурите и правилата за акредитация[73], утвърдени от ИА БСА

2.4.1.1. Потребители на услугите по акредитация

Акредитация могат да получат еднолични търговци и юридически лица, установени:

- на територията на Република България;
- в друга държава - членка на Европейския съюз, в друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или в Конфедерация Швейцария, при спазване на чл. 7 от Регламент (ЕО) № 765/2008;
- в трети държави.

2.4.1.2. Документи, необходими за акредитация на ООС:

- Процедура за акредитация BASQR 2;
- Правила за работа на Комисия по акредитация BASQR 3;
- Правила за работа на Комисия по възражения BASQR 4;
- Правила за ползване на акредитационния символ на ИА БСА BASQR 5;
- Правила за работата на ТКА BASQR 6;
- Ценоразпис на услугите по акредитация BASQR 8;

[73] Процедурите и правилата за акредитация на агенцията са публикувани на страницата на ИА БСА в интернет на адрес http://www.nab-bas.bg/

- Правила за работата на Съвета по акредитация BASQR 10;
- Процедура за провеждане на междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност BASQR 18;
- Процедура за уреждане на жалби BASQR 25;
- Процедура за прилагане на политиката за проследимост на ИА БСА BASQR 27;
- Инструкция за определяне на времетраенето на оценката на място. Влияещи фактори с BASQI 2;
- Критични ЕА сектори в областта на акредитация на органи по сертификация на системи за управление BASQI 2 приложение 1;
- Критични ЕА сектори в областта на акредитация на органи по сертификация на системи за управление на околната среда BASQI 2 приложение 2;
- Инструкция за критериите и методите на акредитация и надзор на проверяващи по околната среда, съгласно Регламент (ЕО) No 1221/2009 на Европейският парламент и на съвета, BASQI 4;
- Инструкция за етично поведение на служителите от администрацията на ИА БСА BASQI 11;
- Инструкция за акредитация на верификационни органи на доклади на операторите на инсталации на емисии на парникови газове BASQI 12.

2.4.1.3. Процедурата на акредитация включва следните етапи:

- подаване на заявление и откриване на процедура;
- предварително проучване;
- оценка на място;
- издаване на решение;
- поддържане на акредитацията.

2.4.1.4. Подаване на заявление и откриване на процедура за акредитация

Писмено заявление може да подаде всеки ООС, който не е в процедура за акредитация, преакредитация или разширяване на акредитацията. Всеки ООС може да кандидатства за преакредитация или разширяване на обхват на акредитация, ако не е със спряна или временно ограничена акредитация или не е в процедура по спиране, ограничаване или отнемане.

Кандидатът за акредитация подава заявление за акредитация[74], съдържащо приложимите формуляри и документи, надлежно попълнени и подписани от посоченото в тях лице.

Заявлението за акредитация е комплект от документи, съдържащ декларация, с която заявителят се задължава да спазва изискванията за акредитация, предвидените срокове и правилата на агенцията. Комплектът от документи съдържа и всички необходими документи по т. 4.1.2. по видове дейности.

- Оценка на възможността за изпълнение и проверка на заявлението.

В срок до 30 дни от подаване на заявлението агенцията извършва оценка на възможностите си и компетентността си за неговото изпълнение и извършва проверка за пълнотата и редовността на представените документи, като в случай на непълнота или нередовност на заявителя се дават указания и се определя срок за отстраняването им.

В срок до 15 дни от подаване на заявлението ИА БСА извършва оценка на способността си да извърши акредитацията, по отношение на: обхвата си на дейност на ИА БСА; наличие на компетентност за извършване на акредитация по отношение на заявения обхват; наличие на подходящи, компетентни и на разположение водещи и технически оценители/експерти; възможност да бъде реализирана процедурата за акредитация, във връзка с местоположението на дейността на ООС и/или по отношение

[74] заявление за акредитация – заявление за акредитация, преакредитация или разширяване на обхвата на акредитация в зависимост от конкретния случай

на езика, използван от заявителя или други специфични условия във връзка с изискванията за акредитация; възможност за спазване сроковете на процедурата за акредитация.

Ако дейността, заявена за акредитация е извън обхвата на дейностите по акредитация на ИА БСА, агенцията информира заявителя и при изрично негово желание може да предприеме действия по реда на процедура за нови дейности BASQR 17.

Ако ИА БСА установи, че не е компетентна да извърши оценяване за заявения обхват или не разполага с подходящи водещ оценител/технически оценители/ експерти, предлага на заявителя привличане на такива от Национален орган по акредитация, пълноправен член на ЕА. В този случай може да се наложат промени в сроковете по изпълнение на процедурата и цените на услугите по акредитация. Процедура по акредитация се открива след писмено съгласие на заявителя за привличане на чуждестранни оценители/експерти.

При приемане на заявление за ОС, ИА БСА извършва прегледа и осигурява необходимите условия за изпълнение на заявлението за акредитация съгласно изискванията на Регламент (ЕО) №1221/2009.

В срок до 15 дни след извършена оценка на възможността за изпълнение на заявлението, ИА БСА извършва проверка по отношение на пълнотата[75] и редовността[76] му.

В случай, че бъде установена непълнота или нередовност на заявлението за акредитация, заявителят се уведомява с писмено, като се дават указания и се определя срок не по-дълъг от 1 месец за тяхното отстраняване при първоначална акредитация и не по-дълъг от 7 дни при преакредитация и разширяване на обхвата. При неотстраняване на констатирани непълнота/нередовност, заявлението с подадените документи се връща на заявителя с отказ за регистрация на заявлението за акредитация.

- Определяне и съгласуване на водещ оценител и брой показатели

В срок до 7 дни след установяване на пълнота и редовност на всички необходими документи ИА БСА определя водещ оценител по конкретното заявление, за което писмено се уведомява лицето, което желае да получи акредитация (заявителят).

В срок до 5-дни от получаване на уведомителното писмо, заявителят има право да възрази еднократно срещу определения водещ оценител и/или определеният брой показатели.

В случай, че заявителят не възрази писмено в определения срок на съгласувателното писмо, ИА БСА приема, че той е съгласен с избора на водещ оценител и брой показатели.

- Откриване на процедура

След съгласуване на определения водещ оценител и броя показатели от заявителя, агенцията открива процедура за акредитация и поставя регистрационен номер на открита процедура върху заявлението за акредитация.

До заявителя се изпраща писмо, с което се информира за регистрационния номер на откритата процедура за акредитация и дължимата сума за извършване на предварително проучване, съгласно приложена към писмото фактура. В срок до 5 дни от получаване на уведомителното писмо, заявителят е длъжен да заплати определената цена за предварително проучване.

- Отказ от откриване на процедура

ИА БСА отказва откриване на процедура за акредитация, когато е на лице едно или повече от следните обстоятелства:

---

[75] Непълнота - констатирано е отсъствие на един или повече документи, изброени в обхвата на необходимите документи за акредитация, и/ или необосновано отсъствие на информация в един или повече от представените документи.

[76] Нередовност - констатирано е липса на един или повече от атрибутите на документа, представяне на документ с невярно съдържание и/или невалиден документ и/или на документ, принадлежащ на друго юридическо лице, и/или установяване на противоречие с или неизпълнение/неспазване на утвърдена от Съвета по акредитация политика на ИА БСА, и/ или установяване на противоречие с или неизпълнение/неспазване на утвърдено решение на ТКА.

- заявена за акредитация дейност извън обхвата на дейност на ИА БСА;
- липса на компетентност за извършване на акредитация по отношение на заявения от клиента обхват;
- липса на подходящи, включително компетентни и на разположение водещ оценител и/или технически оценители/експерти;
- невъзможност да бъде реализирана процедурата за акредитация, във връзка с местоположение на дейността на ООС и/или по отношение на езика, използван от заявителя и/или други специфични условия във връзка с изискванията за акредитация/;
- невъзможност за спазване сроковете за акредитация;
- неизпълнение на финансови задължения по открити процедури и/или поддържане на акредитацията на юридическо лице, към което принадлежи ООС;
- неспазване на срока, определен за изпращане/представяне в ИА БСА на документи, допълнени и преразгледани по отношение на пълнота и/или редовност;
- повторно наличие на непълнота или нередовност на подадените документи за акредитация;
- неприключила процедура за акредитация, преакредитация или разширяване на акредитацията по заявление на същия кандидат;
- спряна акредитация или започнала процедура по спиране или отнемане на акредитацията на кандидата;
- период до изтичане валидността на предоставена акредитация по-малък от 8 месеца при заявление за преакредитация и/или разширяване на обхвата на акредитация;
- непредставяне на доказателства, че са отстранени несъответствията с изискванията за акредитация;
- непостигане съгласие за определен/и водещ оценител и/или брой показатели.

Лицата, на които е отказана акредитация, могат да подадат заявление за акредитация отново след представяне на доказателства, че са отстранени несъответствията с изискванията за акредитация и с процедурите за акредитация на агенцията.

Акредитирано лице, желаещо да получи акредитация по друг стандарт, следва реда за получаване на нова регистрация.

2.4.1.4.1. Предварително проучване

Предварителното проучване представлява преглед на документите и записите и оценка на тяхното съответствие с изискванията за акредитация.

Предварителното проучване при преакредитация и разширяване на обхвата на акредитация включва и преглед на предходни оценки.

В етапа на предварително проучване за първоначална акредитация, при изразено писмено желание на заявителя, може да бъде проведена предварителна оценка на място.

Предварителното проучване се извършва от определения водещ оценител, който да направи преглед на предоставените от кандидата за акредитация, документи и записи и оценка по документираната система за съответствие с приложимите изисквания за акредитация. При необходимост може да бъде включен технически оценител/експерт. Предварителното проучване завършва с доклад от водещия оценител с експертно заключение и предложение за следващ етап на процедурата.

Предварителното проучване се провежда до един месец от датата на откриване на процедурата за акредитация, за което на клиента се предоставя доклад от определения водещ оценител. В този срок, ако са констатирани пропуски, на клиента се предоставя констативен доклад и срокът се удължава с един месец (до два месеца от откриване на процедурата). В рамките на десет дни от получаване на

констативния доклад заявителят е длъжен да представи в ИА БСА документирани доказателства за отстраняване на пропуските.

Предварителната оценка на място позволява да се определи и формулира в детайли обхвата на акредитация на кандидата, да се направи оценка на готовността му за преминаване към първоначална оценка, както и да се подпомогне нейното планиране. Предварителната оценка на място приключва с предоставяне на доклад в срока на предварителното проучване (до един месец от откриване на процедурата) или при констатиране на пропуски с предоставяне на констативен доклад (BASQA 2.1.1) в деня на приключване на оценката на място.

В рамките на десет дни от получаване на констативен доклад (BASQA 2.1.1) заявителят е длъжен да представи в ИА БСА документирани доказателства за отстраняването на констатираните пропуски (BASQA 2.1.1).

В случай че, пропуските не са отстранени или сроковете не са спазени, БСА решава как да продължи процедурата по акредитация, а именно: извършване на оценка на място или отказ от акредитация.

2.4.1.4.2. Оценка на място

Ако е налице положително експертно заключение от предварителното проучване, се извършва оценка на място от екип от оценители, чиято цел е да оцени съответствието с изискванията за акредитация.

Оценяването на място включва един или повече от следните методи:

- преглед на документи – оценка на наръчника по качеството и други документи от системата за управление на ООС за съответствие с изискванията за акредитация;
- преглед на записите на ООС от извършената дейност, за персонала, от контрола на качеството, вътрешни одити, прегледи от ръководството, доклади от предходни оценки, доклади от оценки на други органи по акредитация и др.;
- офис оценка – оценка на практическото прилагане на документираната система за управление на ООС чрез оценка на документирани доказателства;
- наблюдение (witness) – наблюдение и оценка на дейности, извършвани от ООС (такива като изпитване; калибриране; сертификация на продукти, на системи, на персонал; контрол; заверяване на доклад по околна среда и други). Наблюдението на дейностите е задължителен елемент от оценката на място.;
- изпитване за пригодност - оценка на компетентността на ООС при участието им в междулабораторни сравнения (ILC) при изпитване/калибриране. Този метод е задължителен за оценяването на лабораториите за изпитване и/или калибриране;
- интервю – оценка на компетентността на персонала на ООС чрез целенасочено интервю.

Оценката на място следва да бъде проведена в срок до 3 месеца от датата на приключване на предварителното проучване при процедури за първоначална акредитация и в срок до 1 месец от датата на приключване на предварителното проучване при процедури за преакредитация/разширяване на обхвата на акредитация.

Оценката на място започва с откриваща среща и приключва със закриваща среща.

По време на оценката на място екипът оценява степента на внедряване, поддържане и ефикасността на системата за управление и компетентността на ООС. Органът за оценка на съответствието трябва да демонстрира че е компетентен да извършва всички дейности и във всички области, за които е заявил желание за акредитация.

В срок до 15 дни от закриващата среща, екипът трябва да изготви доклад, който да съдържа задължително: записи от проведените наблюдения на дейността; заключение за състоянието на системата за управление и компетентността на ООС; заключение за съответствието на дейността на

ООС с изискванията за акредитация и констатираните несъответствия, ако има такива. ИА БСА предоставя доклада от оценката на ООС.

2.4.1.4.3. Решение за акредитация

Вземане на решение по процедурата за акредитация се основава на:

- препоръките на екипа оценители в доклада от оценка, основани на констатациите по време на оценяването;
- становището с предложение за решение на Комисията по акредитация (КА) след запознаване с доклада на водещия оценител/екип и ако е необходимо с документите/записите на ООС. КА заседава в период до 6 месеца от провеждане на оценка на място. Ако посочения период е изтекъл, се извършва извънредна оценка за сметка на страната, по чиято вина не е спазен горепосочения срок;
- решение на изпълнителния директор на ИА БСА за предоставяне, отказване, ограничаване на обхвата, временно спиране, временно ограничаване или за отнемане на акредитацията след становище с предложение за решение на КА. Решението на изпълнителния директор може да бъде съобразено със становището на Комисията по акредитация или да се различава от него. При писмено заявление от акредитираното лице за ограничаване на обхвата, временно спиране, временно ограничаване или за отнемане/отказ на акредитацията, решението се взема от изпълнителния директор без становище от комисия по акредитация.

Когато решението е различно от становището на КА, то се докладва пред Съвета по акредитация. Съветът по акредитация разглежда становището на КА и досието на ООС и излиза със становище. Становището на СА по конкретния случай се предоставя на двете страни – на ръководството на ООС и на изпълнителния директор на ИА БСА.

При положително решение, проект на обхвата на акредитация се предоставя за съгласуване на ООС, който трябва да бъде върнат в ИА БСА с положен подпис от представляващия ООС на всяка страница, удостоверяващ приемливостта на изготвения проект в срок до 15 дни.

При отрицателно решение, лицето може да кандидатства отново за акредитация не по-рано от 6 месеца от датата на получаване на заповедта.

При установяване, че лицето не отговаря на изискванията за акредитация, ИА БСА отказва акредитация с мотивирана писмена заповед, която се съобщава на заявителя в 7 дневен срок от издаването й.

Документи за акредитация

При установяване, че лицето отговаря на изискванията и на процедурите за акредитация на агенцията, изпълнителният директор на агенцията издава заповед и сертификат за акредитация в срок един месец от представянето на писменото становище.

Сертификатът за акредитация удостоверява компетентността на акредитираните лица да извършват дейности по оценяване на съответствието на посочения в него адрес по местонахождение. Сертификатът е поименен и не подлежи на преотстъпване или прехвърляне от страна на акредитираното лице, освен при спазване изискванията на процедурата за акредитация на агенцията. Сертификатът съдържа:

- наименование и марка (лого) на агенцията;
- номер и дата на издаване на сертификата;
- наименование, седалище и адрес на управление и единен идентификационен код - за юридическо лице или едноличен търговец, или еквивалентни данни за чуждестранно юридическо лице;
- идентификационни данни на акредитирания обект;

- основание за издаването му - нормативен акт, стандарт, ръководство;
- вида на дейността по оценяване на съответствието, обхват, дата на издаване и срок на валидност; обхватът може да бъде представен в приложение към сертификата;
- подпис на изпълнителния директор на агенцията или на заместник изпълнителния директор в случаите по чл. 10, ал. 5 от ЗНАООС;
- номер и дата на приложението, ако има такова;
- дата на първоначалната акредитация в случаите, когато има получена.

2.4.1.4.4. Поддържане на акредитацията

Акредитацията е с валидност от 4 години от датата на издаване на сертификата за акредитация. Поддържането на акредитацията се извършва за целия период на валидност на сертификата за акредитация. Поддържането на акредитацията включва надзор и други действия, извършвани от ИА БСА, с цел да се осигури непрекъснато съответствие на дейността на акредитираните лица с изискванията и процедурите за акредитация на агенцията и запазване на доверието в качеството на предлаганите от акредитираните лица услуги.

След предоставяне на акредитация, акредитираните ООС се оценяват периодично. До изтичане на валидността на акредитацията агенцията извършва периодични надзорни оценки.

По време на периода на валидност на акредитация, акредитираният ООС може да промени (ограничи или разшири) обхвата на акредитация, като срокът на валидност на предоставената акредитация не се променя.

Решенията за спиране на акредитацията за целия или спиране на акредитацията за част от предоставения обхват (временно ограничаване на обхвата), за ограничаване и отнемане на акредитацията се вземат при изпълнение на правилата и процедурите на агенцията.

Надзорът се осъществява чрез оценка на място за установяване съответствието на акредитираните лица с изискванията за акредитация и с процедурите за акредитация на агенцията, като се взема предвид и участие на акредитираните лаборатории в междулабораторни сравнения, изпитвания за пригодност или други дейности, удостоверяващи компетентността на акредитираните лица.

Планов надзор се провежда въз основа на утвърдени програми за периодична оценка на компетентността на акредитираните лица.

След предоставяне на първоначална акредитация/преакредитация първият планов надзор чрез оценка на място се извършва в срок от 9 до 12 месеца от датата на издаване на сертификата за първоначална акредитация/преакредитация. Всеки следващ планов надзор/преоценка се извършва в срок от 18 до 24 месеца от предходната оценка на място.

Всеки отказ на ООС за провеждане на надзор в нарушаване на регламентираните периоди за неговото провеждане се счита за неизпълнение на изискванията за акредитация и води до спиране на акредитацията.

ИА БСА може да реши да извърши извънредна оценка на място при получена информация за настъпили промени в условията, при които е предоставена акредитацията, постъпили писмени сигнали за нарушения от страна на акредитирани лица, публикувани или огласени критични материали в средствата за масово осведомяване, сигнали за некоректно позоваване на акредитацията, заблуждаващо използване на акредитацията в рекламни материали и други. Извънредна оценка на място ще бъде извършена от ИА БСА при постъпила информация от Орган по сертификация на продукти за неговите намерения да използва неакредитиран ООС като подизпълнител.

В срок до 1 месец след получаване/огласяване на сигнал/информация, ИА БСА може да изиска първоначално писмена информация от ООС във връзка със сигнала/жалбата и/или да извърши извънредна оценка на място.

Обхватът на извънредната оценка се определя от спецификата на всеки конкретен случай, за който е сезирана или се самосезира ИА БСА. Ако в период до три месеца от датата на получаване/огласяване на сигнал/информация, е планирано провеждане на планов надзор, същият може да бъде проведен в рамките на извънредната оценка. При надзор по сигнал ООС се уведомява само за датата на оценката на място.

2.4.1.5. Преиздаване на сертификат за акредитация

ИА БСА преиздава сертификат за акредитация при промяна на елемент от съдържанието на сертификата.

- Условия, при които се извършва преиздаване на сертификат за акредитация на ООС:
  - органът за оценка на съответствието (ООС) отговаря на изискванията за акредитация;
  - политиката и системата за управление остават непроменени;
  - управлението на юридическото лице и ООС, както и основния персонал на ООС остават непроменени;
  - организационната структура на ООС остава непроменена;
  - методите и процедурите за оценка на съответствието остават същите;
  - техническите средства остават същите, ако е приложимо (напр. орган по сертификация на системи за управление).
- Условия, при които се извършва прехвърляне на предоставена акредитация на ООС, съгласно чл. 22 на ЗНАООС:
  - наличие на документирани доказателства за преминаване на ООС от едното към другото юридическо лице;
  - наличие на доказателства за изгубване на права като акредитиран ООС на единия правен субект и прехвърлянето на правата към новия правен субект;
  - декларация за доброволен отказ от акредитация от името на старото юридическо лице;
  - публично изявление, че предоставената акредитация към старото юридическо лице е невалидна;
  - преминалият към новото юридическо лице ООС продължава да отговаря на изискванията за акредитация;
  - политиката и системата за управление на ООС остават непроменени;
  - ръководството на ООС, както и основния персонал на ООС остават непроменени;
  - организационната структура на ООС в рамките на юридическо лице остава непроменена;
  - методите и процедурите за оценка на съответствието остават същите;
  - техническите средства остават същите, ако е приложимо (напр. орган по сертификация на системи за управление).

Преди да вземе решение относно преиздаване на сертификат за акредитацията или прехвърляне на предоставената акредитацията, БСА извършва оценка най-малко чрез преглед на представените от ООС документи. При необходимост, ИА БСА извършва и оценка на място за установяване на съответствието на ОСС с изискванията за акредитация.

Решението за преиздаване/прехвърляне на акредитацията се взема от изпълнителния директор въз основа на доклад от водещ оценител/екип по оценяване, провел последната оценка на място. При положително решение, ООС получава нови документи за акредитация, в които е отразена настъпилата промяна, като регистрационния номер на сертификата за акредитация не се променя.

2.4.1.6. Спиране на акредитацията за целия или за част от предоставения обхват (временно ограничаване на обхвата на акредитация)

Спирането или временното ограничаване на обхвата на акредитацията може да се извърши за срок до 6 месеца. ИА БСА извършва спиране на акредитацията, когато обективни доказателства, установени по време на оценки на място или по друг начин, показват, че акредитираното лице не съответства на изискванията за акредитация и процедурите на агенцията и то не е предприело ефикасни и навременни коригиращи действия.

ИА БСА извършва временно ограничаване обхвата на акредитацията, когато акредитираното лице е временно в невъзможност да извършва част от дейностите, за които е акредитирано, и те не влияят на възможността му да извършва дейността си по останалата част от обхвата.

Спирането или временното ограничаване е процес, при който акредитацията е временно невалидна за целия или за част от обхвата на акредитация.

Лицето, чиято акредитация е с ограничен или временно ограничен обхват, получава сертификат за акредитация с ограничен или временно ограничен обхват.

При спиране на акредитацията, акредитираното лице е длъжно да върне в агенцията оригиналите на сертификата за акредитация и на приложението към него в 14-дневен срок от получаване на заповедта и да спре позоваването си на акредитация независимо дали е оспорило или не заповедта.

Възстановяване на акредитацията

След официално изявено желание от ООС за възстановяване на акредитацията в срок до 5 месеца от датата на заповедта за спиране или временно ограничаване на обхвата на акредитация, ИА БСА извършва извънредна оценка на място. Ако по време на тази оценка ООС не успее да демонстрира съответствие с изискванията за акредитация или ако липсва изявено желание от страна на ООС за възстановяване на акредитацията ИА БСА преминава към отнемане или ограничаване обхвата на акредитацията.

Решението за възстановяване на акредитацията се взема от изпълнителния директор въз основа на предложение в доклад от оценка на екипа.

2.4.1.7. Ограничаване на акредитацията

ИА БСА извършва ограничаване на обхвата на акредитация, когато обективни доказателства, установени по време на оценки на място или по друг начин, показват, че акредитираното лице не съответства на изискванията за акредитация за определена част от акредитирания обхват, но това не влияе на възможността му да извършва дейността си по останалата част от обхвата или в срока на временното ограничаване на обхвата на акредитацията и акредитираното лице не успее да докаже възможността си да извършва дейностите, за които временно му е ограничена акредитацията.

Възстановяване на акредитацията

ООС може да възстанови обхвата/областта на предоставената му акредитация чрез процедура по възстановяване на обхвата на акредитация, но не по–рано от 6 месеца от датата на влизане в сила на заповедта за временно спиране/ограничаване на обхвата на акредитация.

2.4.1.8. Отказ за предоставяне на акредитация, разширяване обхвата на акредитацията или преакредитацията и отнемане на акредитацията

Отказ за предоставяне на акредитация, разширяване обхвата на акредитацията или преакредитацията и отнемане на акредитацията е процес, при който заявения/предоставения обхват на акредитация е отказан/напълно прекратен (отнет).

ИА БСА отказва/отнема акредитация, когато акредитираното лице или кандидатът за акредитация:

- е в невъзможност да извършва дейностите, за които е акредитирано или кандидатства;
- не изпълнява или не поддържа едно или повече от изискванията за акредитация, което води до заключение, че дейността на органа за оценяване на съответствието, компетентността му и системата за управление не са в състояние да осигурят необходимото качество на предоставяните услуги, включително достоверността на издаваните от него документи;
- в период на акредитация се позовава в дейността си на акредитация за неакредитиран обхват;
- издаде неистински или преправен документ, или документ с невярно съдържание;
- компрометира агенцията със свои действия или бездействия;
- ООС не е успяло в определения период да демонстрира съответствие с изискванията за акредитация или не уведоми за желанието си за възстановяване на акредитацията в посочения срок;
- не заплаща услугите по акредитация съгласно утвърдения ценоразпис;
- наличие на писмено заявление от ООС за отнемане на акредитацията или отказ от акредитация. Изпълнителният директор е длъжен да се съобрази с желанието на ООС независимо дали има обективни причини за това.

При отнемане на акредитацията, акредитираното лице е длъжно да върне в агенцията оригиналите на сертификата за акредитация и приложението към него в 14-дневен срок от получаване на заповедта и да спре позоваването си на акредитация независимо дали е оспорило или не заповедта.

Лице, чиято акредитация е отнета, може да кандидатства отново за акредитация не по-рано от 6 месеца от датата на влизане в сила на заповедта за отнемане на акредитация и представяне на доказателства, че са отстранени несъответствията с изискванията за акредитация.

2.4.1.9. Преакредитация

Преакредитация е последващо потвърждаване на компетентността на акредитирано лице по същия нормативен акт, стандарт или ръководство, определени в издадения сертификат за акредитация.

Не по-късно от 8 (осем) месеца преди изтичане валидността на акредитация, ООС трябва да подаде заявление за преакредитация в ИА БСА.

Ако ООС пропусне да подаде заявлението за преакредитация в определения срок, се следва процедурата при първоначална акредитация, за което кандидатът трябва изрично да заяви желание с подаване на заявление за първоначална акредитация. В този случай ООС губи регистрационния номер на предоставения му сертификат за акредитация.

При откриване на процедура за преакредитация, агенцията извършва преакредитацията в срок до изтичане валидността на сертификата на вече предоставената акредитация. В случай, че агенцията не извърши преакредитация в срок до изтичане на валидността на предоставената акредитация, поради зависещи от нея обстоятелства, по искане на заявителя, изпълнителният директор на агенцията със заповед удължава до 6 месеца срока на валидност на сертификата за акредитация.

Удължаването на срока на валидност на акредитацията е по предложение на водещия оценител, провел последната оценка на място, след анализ на изпълнението на следните изисквания от страна на ООС:

- спазен срок за подаване на заявлението за преакредитация;
- спазен срок за изплащане на всички финансови задължения;
- липса на значителни несъответствия или при наличие на такива, приет подробен план за тяхното изпълнение.

2.4.1.10. Разширяване на обхвата на акредитация

Разширяване обхвата на акредитация е допълнение към предоставен обхват или към области на акредитация, съгласно критериите за акредитация, по който ООС е акредитиран.

Акредитираните лица могат да подават заявления за разширяване обхвата на акредитацията си съгласно изискванията на нормативния акт, стандарта или ръководството, по което са акредитирани през целия период на своята акредитация.

Разширяване на обхвата на акредитация се извършва чрез:

- разширяване обхвата на акредитираната област на дейност;
- разширяване обхвата на акредитацията в нова област на дейност, което включва ново местонахождение на извършваната дейност.

В зависимост от големината и естеството на исканото разширяване, ИА БСА решава как да процедира по отношение на оценката на място за всеки конкретен случай, но основните правила са следните:

- оценката за разширяване на обхвата на акредитация в рамките на вече акредитиран обхват и извън обхвата на акредитация до 30 % от акредитирания обхват, може да се извършва по време на оценки при планов надзор и преакредитация;
- оценка за разширяване на обхвата на акредитация, когато е заявен обхват на разширяване извън акредитирания обхват повече от 30 % от акредитирания обхват се извършва с оценка на място за разширяване на обхвата;
- оценка за разширяване на област на акредитация (офиси/помещения, в които ООС извършва дейности по оценяване на съответствието) се извършва с оценка на място за разширяване.

2.4.1.11. Обжалване

Решенията на изпълнителния директор за отказ от акредитация, преакредитация или от разширяване на обхвата на акредитация, за ограничаване, временно ограничаване или спиране или отнемане на акредитацията подлежат на обжалване по реда на Административно процесуалния кодекс.

Лицата могат да подадат жалба до съда, след като е изчерпана възможността по чл. 13, ал. 2 или е изтекъл срокът по чл. 13, ал. 1 от ЗНАООС.

2.4.1.12. Регистър на Органите за оценяване на съответствието

ИА БСА поддържа публичен регистър на Органите за оценяване на съответствието с предоставена, ограничена, временно ограничена, спряна или отнета акредитация в интернет на адрес http://www.nab-bas.bg/bg/.

2.4.2. Служби по трудова медицина

Законът за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ) задължава работодателите да осигурят обслужване на своите работници и служители от регистрирани служби по трудова медицина (СТМ) (чл. 25 ЗЗБУТ).

Службите по трудова медицина се създават от:

- работодателите самостоятелно или съвместно с други работодатели;
- юридически или физически лица, регистрирани по Търговския закон, по Закона за кооперациите или по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, както и от дружества по законодателството на държава - членка на Европейския съюз, или на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, за обслужване на работещи;

- лечебните заведения, учредени като самостоятелни юридически лица, за обслужване на работещи.

Когато за работодателя е практически невъзможно сам или в съдружие да създаде служба по трудова медицина, той сключва договор с регистрирана служба по трудова медицина.

2.4.2.1. Основни функции на СТМ (чл. 25, ал. 2 ЗЗБУТ)

Службите по трудова медицина са звена с предимно превантивни функции. Те консултират и подпомагат работодателите, комитетите и групите по условия на труд в планирането и организирането на дейностите по:

- осигуряване и поддържане на здравословни и безопасни условия на труд;
- укрепване на здравето и работоспособността на работещите във връзка с извършваната от тях работа;
- приспособяване на работата към възможностите на работещия, като се отчита неговото физическо и психическо здраве.

2.4.2.2. Основни дейности на СТМ

(чл. 25а ЗЗБУТ и Наредба № 3 за условията и реда за осъществяване на дейността на службите по трудова медицина)

2.4.2.2.1. Наблюдение и анализ на здравното състояние на работниците и служителите:

- консултиране и подпомагане на работодателя при организирането на:
  - предварителни медицински прегледи и изследвания за преценка на пригодността на работещите при постъпване на работа: СТМ предлага вида на медицинските специалисти, извършващи прегледите и необходимите изследвания;
  - периодични медицински прегледи и изследвания за ранното откриване на изменения в организма в резултат от въздействия на работната среда и трудовия процес: СТМ предлага списък на професиите и длъжностите, при които работещите подлежат на задължителни периодични медицински прегледи и изследвания; вида на медицинските специалисти, извършващи прегледите и необходимите изследвания; честотата на провеждане на периодичните медицински прегледи и изследвания.
- предоставяне на информация на медицинските специалисти, извършващи периодичните медицински прегледи, по отношение на идентифицираните опасности и установения риск за здравето и безопасността на работещите;
- уведомяване на избрания общо практикуващ лекар за заболяване или отклонения във физиологичните показатели на работещия, които се нуждаят от диагностично уточняване или лечение.

Уведомлението следва да съдържа:

- трите имена на работещия;
- месторабота на работещия - наименование и адрес на предприятието;
- длъжност и/или професия на работещия;
- описание на установено заболяване или отклонения във физиологичните показатели, включително данни за обстоятелствата, при които те са установени;
- описание на условията на труд в случаите, когато те могат да имат връзка с установено заболяване или отклонения във физиологичните показатели на работещия;
- изготвяне на заключение за пригодността на работещия да изпълнява даден вид работа.

- изготвяне на анализ на здравното състояние на работещите и връзката му с условията на труд във всяко от обслужваните предприятия въз основа на:
  - резултатите от извършените предварителни и периодични медицински прегледи и изследвания;
  - информация за временната неработоспособност по данни от копия на болнични листове, предоставени от работодателя;
  - информация за трайната неработоспособност по данни от работодателя и/или от работещия;
  - информация за регистрирани професионални болести по данни от работодателя и/или от работещия;
  - информация за трудовите злополуки по данни от работодателя и/или работещия.
- изготвяне на обобщени анализи на здравното състояние на работещите за всяко от обслужваните предприятия във връзка с конкретните условия на труд.
- водене на здравни досиета на електронен и хартиен носител по образец съгласно приложение № 6 на Наредба № 3 за условията и реда за осъществяване на дейността на службите по трудова медицина.

2.4.2.2.2. Оценка на професионалните рискове

Службите по трудова медицина участват в извършването на оценката на риска за здравето и безопасността на работещите съгласно изискванията на нормативните актове за осигуряване на здраве и безопасност при работа. Съвместно с представители на работодателя на обслужваното предприятие и в съответствие с оценката на риска могат да:

- разработват и предлагат мерки за предотвратяване, отстраняване или намаляване на установения риск;
- предлагат степенуване по приоритети на мерките за предотвратяване, отстраняване или намаляване на установения риск, като отчитат установения риск, причините за възникване на идентифицираните опасности и техните характеристики, включително осъществимостта на мерките и възможностите за инвестиции;
- оценяват ефикасността на предприетите от работодателя мерки.

При изпълнение на дейностите за осигуряване на безопасност и здраве, СТМ трябва да разработват препоръки за работодателя за преустройството на работното място, организацията на труда и трудовото натоварване на работещи, които се нуждаят от специална закрила.

2.4.2.2.3. Обучение на работещи и длъжностни лица по правилата за опазване на здравето и безопасността при работа

Основните дейности, свързани с обучение на работещи и длъжностни лица по правилата за опазване на здравето и безопасността при работа включват:

- разработване и участие в изпълнението на програми за обучение на ръководния персонал, на работещите и на техните представители по правилата за осигуряване на здраве и безопасност при работа и спазването на изискванията за безопасна работна практика;
- организиране и провеждане на обучението на работещите по правилата за първа помощ, самопомощ и взаимопомощ във връзка с конкретните опасности на работното място;
- предоставяне на информация на работещите за здравните рискове, свързани с работата, и за резултатите от проведените медицински прегледи и изследвания;
- даване на индивидуални съвети на работещите във връзка със здравето и безопасността при работа;

- участие в реализирането на програми за промоция на здравето на работещите на работното място, отстраняване на рисковите фактори на начина на живот, опазване и укрепване на работоспособността и преодоляване на стреса при работа;
- помощ на работодателите при изпълнението на нормативно установените изисквания, свързани със здравословните и безопасните условия на труд, и при разработването на правила, норми и инструкции в предприятията за осигуряване на здраве и безопасност при работа;
- даване на консултации на работещите за правилното прилагане на законодателството и всички правила, норми и инструкции в предприятията за осигуряване на здраве и безопасност при работа;
- консултиране и подпомагане комитетите и групите по условия на труд при осъществяване на дейността им.

2.4.2.3. Минимален състав на СТМ:

- лице с образователно-квалификационна степен магистър по медицина и с придобита специалност „трудова медицина";
- лице с висше техническо образование и 3 години професионален опит в областта на безопасността и здравето при работа;
- технически изпълнител с образование не по-ниско от средно.

В състава на СТМ и при изпълнение на конкретни задачи не могат да се включват:

- лица, които работят в Министерството на здравеопазването и Министерството на труда и социалната политика и техните контролни органи;
- медицински специалисти, загубили правоспособност по смисъла на Закона за здравето;
- лица, с подписан договор с Националната здравноосигурителна каса и регистрирани в районните центрове по здравеопазване.

2.4.2.4. Регистрация на СТМ (чл. 25г ЗЗБУТ)

За регистриране на СТМ, лицата, които са създали служби подават заявление до министъра на здравеопазването, към което да приложат следните документи:

- данни, съдържащи наименование, седалище и адрес;
- копие от акта за съдебна регистрация или копие от друг документ за създаването на СТМ;
- договор между работодатели - за случаите когато СТМ е създадена съвместно между работодатели;
- актуално удостоверение за вписване в търговския регистър;
- списък на минималния състав на специалистите от службата по трудова медицина;
- нотариално заверени копия на документи, удостоверяващи образованието и квалификацията на специалистите от минималния състав;
- декларация на лицата от минималния състав, че отговарят на изискванията на чл. 25б, ал. 3 на ЗЗБУТ;
- документ за платена такса.

При непълнота и при нередовност на посочените документи министърът на здравеопазването или упълномощено от него длъжностно лице в 30-дневен срок от датата на подаване на заявлението е длъжен писмено да уведоми лицата за констатирани непълноти и нередовности на документите, като с уведомлението определи срок не по-кратък от 14 дни за отстраняването им.

В 30-дневен срок от подаване на заявлението или от датата на отстраняване на констатираните непълноти или нередовности министърът на здравеопазването или упълномощено от него длъжностно лице по

предложение на Комисията за регистриране на службите по трудова медицина издава удостоверение за регистрация на службата по трудова медицина или прави мотивиран отказ за регистрация.
Отказ за регистрация се прави само в случаите, когато непълнотите и нередовностите в документите не са отстранени в срока, определен с уведомлението, или при несъответствие с изискванията за регистрация.

2.4.2.5. Промяна на регистрирани СТМ (чл. 25д, ал. 1 – 2 ЗЗБУТ)

При промяна на обстоятелства по чл. 25г, ал. 1 ЗЗБУТ лицата, създали служби по трудова медицина, в 7-дневен срок от настъпването им уведомяват писмено министъра на здравеопазването, като прилагат документи, удостоверяващи промяната.
Министърът на здравеопазването или упълномощено от него длъжностно лице в 20-дневен срок от подаване на уведомлението за промяна на обстоятелствата по чл. 25г, ал. 1 по предложение на Комисията за регистриране на службите по трудова медицина отразява промените в регистъра на службите по трудова медицина, а в случаите по чл. 25г, ал. 1, т. 1, 3 и 5 ЗЗБУТ издава и удостоверение за промяна на регистрацията или прави мотивиран отказ.

2.4.2.6. Заличаване на регистрирани СТМ (чл. 25д, ал. 3 ЗЗБУТ)

Министърът на здравеопазването или упълномощено от него длъжностно лице със заповед може да заличи от регистъра регистрирани служби по трудова медицина при следните условия:

- подадено заявление от лицата, създали служби по трудова медицина, за заличаване от регистъра;
- прекратяване дейността на лицата, които са създали служба по трудова медицина;
- установени нарушения, свързани с изискванията:
  - към минималният състав на службите по трудова медицина;
  - относно ограниченията, които закона е поставил за лицата, които работят в Министерството на здравеопазването и Министерството на труда и социалната политика и техните контролни органи; медицински специалисти, загубили правоспособност по смисъла на Закона за здравето; лица, подписали договор с Националната здравноосигурителна каса и регистрирани в регионалните центрове по здравеопазване;
  - за условията и редът за осъществяване на дейността на службите по трудова медицина, определени наредба на министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалната политика.
- констатирани от контролните органи системни нарушения на основните дейности на службите по трудова медицина:
  - оказване помощ на работодателите за създаване на организация за безопасност и здраве при работа;
  - оценка на професионалните рискове и анализ на здравното състояние на работещите;
  - предлагане на мерки за отстраняване и намаляване на установения риск;
  - наблюдение на здравното състояние на работещите;
  - обучение на работещи и длъжностни лица по правилата за опазване на здравето и безопасността при работа;
  - водене и съхраняване на документацията, определена с Наредба 3 от 25 януари 2008 година за условията и реда за осъществяване на дейността на службите по трудова медицина;
  - нарушения на изискванията на нормативните актове за осигуряване на здраве и безопасност при извършва своята дейност.
- установяване наличието на документи с невярно съдържание, свързани с регистрацията на службата.

2.4.2.7. Регистър на СТМ

Министерството на здравеопазването води публичен регистър на службите по трудова медицина. Данните от регистъра се публикуват на страницата на Министерството на здравеопазването в интернет - http://www.mh.government.bg/. Регистърът съдържа:

- номер и дата на издаване на удостоверението за регистрация на служба по трудова медицина или на удостоверението за промяна на регистрацията на служба по трудова медицина;
- наименование, седалище и адрес на управление и телефон на лицата, които са създали служба по трудова медицина;
- поименен списък на специалистите от минималния състав на СТМ ;
- номер и дата на заповедта за заличаване на регистрирана служба по трудова медицина;
- настъпили промени по вписаните обстоятелства по регистрация на СТМ.

2.4.3. Организации за осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност

Техническият надзор на съоръжения с повишена опасност СПО по т. 2 от приложение № 1 на Наредба за условията и реда за издаване на лицензии за осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност и за реда за водене на регистър на съоръженията (загл. изм. - ДВ, бр. 17 от 2003 г., загл. изм. - ДВ, бр. 59 от 2006 г.) се осъществява от лица или структурнообособени части на предприятия или организации, получили лицензия от председателя на ДАМТН.

2.4.3.1. Видовете и типове СПО, чийто надзор се осъществява от организации, получили лицензия за това

- Стационарни котли с топлинна мощност над 116,3 kW;
- Съдове за сгъстени, втечнени или разтворени под налягане газове, пари или течности, при които налягането на газовете или парите при максималната допустима температура е по-голямо от 0,05 MPa над нормалното атмосферно налягане;
- Стационарни метални тръбопроводи за транспортиране на водна пара с налягане от 0,6 MPa до 8,0 MPa включително и гореща вода с температура от 110°C до 450°C включително и на които произведението от максималното допустимо налягане в мегапаскали и номиналния диаметър в милиметри е по-голямо от числото 100;
- Газови съоръжения, инсталации и газови уреди за природен газ и за втечнен въглеводороден газ;
- Ацетиленови уредби - ацетиленови генераторни станции, ацетиленови генератори, ацетиленови бутилкови инсталации и стационарни ацетиленопроводи;
- Повдигателни съоръжения;
- Асансьори в жилищни сгради;
- Въжени линии и ски-влекове.

2.4.3.2. Условия за издаване на лицензия за осъществяване на технически надзор на СПО

Председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор издава лицензии за осъществяване на технически надзор на съоръженията с повишена опасност на лица, осъществяващи надзора въз основа на договор с ползвателя на съоръжения с повишена опасност.
Лицензия за осъществяване на технически надзор на СПО се издава на лица, които отговарят на изискванията на чл. 34а, ал. 2 от Закона за техническите изисквания към продуктите (ЗТИП).
Лицата, които кандидатстват за получаване на лицензия, трябва:

1. да са регистрирани по Търговския закон, съответно вписани в търговския регистър или да са създадени със закон, с акт на Министерския съвет или на друг държавен орган;
2. да не са обявени в несъстоятелност или да не се намират в производство за обявяване в несъстоятелност или в ликвидация;
3. да разполагат с персонал нает по трудово правоотношение, който притежава образование, квалификация и/или правоспособност, необходими за осъществяване на технически надзор на съоръженията с повишена опасност и поне един специалист с образователно-квалификационна степен "магистър" и с най-малко 5 години стаж по специалността;
4. да притежават материално-технически условия и средства за осъществяване на технически надзор на съоръженията с повишена опасност и процедури, определящи организацията и реда за извършване на надзорните дейности;
5. да не участват, включително наетият от тях персонал, в проектирането, производството, доставката, монтирането, използването, ремонтирането или поддържането на видовете съоръжения с повишена опасност, чийто технически надзор осъществяват;
6. да не участват в капитала, управлението или контрола на търговски дружества, които извършват дейностите по т. 5;
7. в капитала, управлението и контрола им да не участват лица, които участват в извършването на дейностите по т. 5;
8. да имат система за управление на качеството, която отговаря на изискванията на БДС EN ISO/IEC 17020.

Съответствието на кандидатите с изискванията се удостоверява със:

- ✓ съдебно удостоверение за актуално състояние, съответно с актуално удостоверение за вписване в търговския регистър или с копие от акта за създаването;
- ✓ документи за образование, квалификация и/или правоспособност и трудови договори на персонала;
- ✓ декларация за обстоятелствата по т. 5, 6 и 7;
- ✓ наръчник и процедури на системата по качеството.

Персоналът на органът за технически надзор трябва да включва лица, изпълняващи функции на:

- ✓ специалист, осъществяващ дейностите по технически надзор;
- ✓ технически ръководител;
- ✓ отговорник по качеството.

Лицензията на органите за технически надзор на СПО съдържа:

- ✓ наименованието, седалището и адреса на лицензираното лице;
- ✓ единен идентификационен код по БУЛСТАТ или наименованието на акта, с който е създадено лицето;
- ✓ видовете съоръжения с повишена опасност, за които лицето се лицензира да осъществява технически надзор;
- ✓ дата на издаване на лицензията.

Лицата, получили лицензия за осъществяване на технически надзор, са длъжни в срок до един месец след започване на дейността си да представят в регионалните отдели на ГД "ИДТН" копие на застраховка за вредите, които могат да причинят вследствие на неизпълнение на задълженията си на собствениците или ползвателите на СПО или на трети лица.

Председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор чрез Главна дирекция "Инспекция за държавен технически надзор" проверява веднъж в годината лицензираните лица за спазване обхвата на издадената лицензия и условията, при които са я получили, за изпълнение на задълженията им по този закон и наредбите по прилагането му, както и за прилагането на системата по качеството.

2.4.3.3. Регистър на органите за технически надзор на съоръжения с повишена опасност

Държавната агенция за метрологичен и технически надзор, води публичен Регистър на лицата и структурно обособените части на предприятия или организации, получили лицензия от председателя на ДАМТН за осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност. Данните от регистъра се публикуват на страницата на агенцията:
http://www.damtn.government.bg/index.php?option=com_content&view=article&id=43&Itemid=7&lang=bg
В регистъра се вписват:
1. регистрационният номер на лицензираното лице или структурнообособена част на предприятие или организация;
2. номерът на лицензията;
3. наименованието, седалището и адресът на лицензираното лице или на предприятието или организацията, чиято структурнообособена част е получила лицензия;
4. видовете и типовете съоръжения с повишена опасност, за които е получена лицензията;
5. в регистъра се отбелязват всички случаи на отнемане на лицензията или ограничаване на обхвата й.
В официалния бюлетин на ДАМТН се публикува информация за обстоятелствата по т. 3, 4 и 5.

2.4.4. Търговци, извършващи дейности по пожарна безопасност в обекти и/или експлоатация на уреди и съоръжения, свързани с пожарната безопасност

Редът за осъществяване на разрешителната и контролната дейност на търговци, извършващи дейности по пожарна безопасност (ПБ) в обекти и/или експлоатация на уреди и съоръжения, свързани с ПБ се осъществява в съответствие с изискванията на Наредба № Із-2815 от 7.11.2011 г. за реда за осъществяване на разрешителна и контролна дейност на търговци, извършващи дейности по пожарна безопасност в обекти и/или експлоатация на уреди и съоръжения, свързани с пожарната безопасност.
Разрешения се издават на лица - търговци по смисъла на Търговския закон, които отговарят на изискванията по Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР) и на наредбата.
С наредбата се определят:
1. редът за осъществяване на разрешителната и контролната дейност по пожарна безопасност (ПБ) в обекти и/или експлоатация на уреди и съоръжения, свързани с ПБ;
2. редът за издаване и отнемане на разрешения за осъществяване на дейностите по т. 1;
3. необходимата професионална квалификация, минимумът технически средства и лица за осъществяване на дейностите;
4. организацията на дейността на търговците;
5. редът за осъществяване на контрол върху дейността на търговците от органите за пожарна безопасност и защита на населението (ПБЗН).
Дейностите по пожарна безопасност се осъществяват на територията на цялата страна, област или на територията на конкретен обект (предприятие) съобразно издаденото разрешение.

2.4.4.1. Видове и обхват на дейностите, осъществявани от търговците

Търговците по реда на тази наредба могат да получат разрешение за извършване на дейности, свързани с ПБ, както следва:

- пожарогасителна дейност;
- спасителна дейност;
- противопожарно обезопасяване и провеждане на превантивни и организационни мероприятия за осигуряване на ПБ в обекти;
- експлоатация на противопожарни уреди и съоръжения.

Пожарогасителната дейност е комплекс от действия, които включват:

- разработване на планове за гасене на пожари;
- осигуряване на непрекъснато, денонощно дежурство с личен състав и пожарни автомобили;
- подготовка на личния състав и пожарната техника за осъществяване на пожарогасителни действия;
- незабавно изпращане на сили и средства при получаване на съобщение за възникване на пожар;
- спасяване на хора и имущество;
- ограничаване и ликвидиране на възникнали пожари;
- определяне на необходимите количества гасителни вещества за пожарогасене;
- осигуряване на ПБ при огневи и други дейности с повишен риск от възникване на пожар, бедствие или извънредна ситуация.

2.4.4.2. Професионална квалификация, технически средства и личен състав за осъществяване на дейностите

Лицата, които извършват дейности, свързани с ПБ имат необходимата професионална квалификация, ако:

- притежават образователно-квалификационна степен "бакалавър" или по-висока в област "технически науки" по специалност "Пожарна и аварийна безопасност" или други сходни специалности в сферата на ПБ, придобита в акредитирани висши учебни заведения в страната или в чужбина;
- притежават образователно-квалификационна степен "бакалавър" или по-висока по други специалности в област "технически науки", завършили са курс за първоначална професионална подготовка във факултет "ПБЗН" при Академията на МВР и са работили не по-малко от 3 години в структурните звена за ПБЗН по съответното направление на дейност;
- притежават завършено средно образование и са работили не по-малко от 5 години на офицерска длъжност и/или длъжност от категория Г или по-висока в структурните звена за ПБЗН по съответното направление на дейност.

Необходимата професионална квалификация за лицата, които непосредствено ще осъществяват противопожарна дейност, е налице, когато те отговарят на изброените изисквания или на едно от следните изисквания:

1. притежават средно образование и са преминали курс за първоначална професионална подготовка по направлението на дейност в Академията на МВР или в сродни учебни заведения на други държави;
2. притежават средно образование и са прослужили не по-малко от 3 години в структурните звена за ПБЗН по направлението на дейност;
3. водачите на пожарен или спасителен автомобил отговарят на условията по т. 1 или 2 и притежават свидетелство за управление на моторно превозно средство за съответната категория.

Необходимата професионална квалификация за лицата, които непосредствено ще осъществяват противопожарно обезопасяване и провеждане на превантивни и организационни мероприятия за осигуряване на ПБ в обекти, е налице, когато те отговарят на изискванията за професионална квалификация или притежават завършено средно образование и са работили не по-малко от 5 години в структурните звена за ПБЗН по направление държавен противопожарен контрол и превантивна дейност.

Дейността по поддържане и обслужване на пожарогасителни системи, пожароизвестителни системи, системи за управление на дим и топлина и пожарни кранове се ръководи от търговеца или наети от него лица, които притежават образователно-квалификационна степен "бакалавър" или по-висока в област "технически науки", придобита в акредитирани висши учебни заведения в страната или в чужбина, и отговарят на изброените по-горе условия.

Необходимата квалификация за лицата, които непосредствено ще осъществяват сервизно обслужване на носими и возими пожарогасители, и/или поддържане и обслужване на пожарогасителни системи,

пожароизвестителни системи, системи за управление на дим и топлина и пожарни кранове, е налице, когато притежават средно образование и отговарят на следните условия:

1. притежават удостоверение за завършен курс за обучение в Академията на МВР или в центровете за професионално обучение, лицензирани по реда на Закона за професионалното образование и обучение;
2. притежават удостоверение за завършен курс за поддържане и актуализиране на квалификацията на всеки 5 години след издаване на удостоверението по т. 1.

След завършване на обучението, теоретичните и практическите знания и умения на лицата се оценяват от изпитна комисия, назначена от обучаващата организация, с включени представители от Академията на МВР.

Обучението се извършва по програма, разработена от Академията на МВР и съгласувана от Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - МВР (ГДПБЗН - МВР).

Когато търговецът е сключил договор за осъществяване на пожарогасителна и спасителна дейност с повече от един обект на територията на една или повече области, назначава ръководител за всеки обект, който отговаря за изпълнението на дейностите

2.4.4.3. Единен регистър на издадените разрешения

В ГДПБЗН - МВР се води единен регистър на издадените разрешения, съдържащ:

1. наименование на търговеца;
2. вид на дейността;
3. наименование, организационно-правна форма на юридическото лице, седалище и адрес на управление, данни от регистрацията в търговския регистър, информация за наетите лица и наличната пожарна и спасителна техника;
4. информация за ръководителите на дейностите;
5. валидност на разрешението;
6. номер на разрешението;
7. списък на обектите, за които има сключен договор, и срока му на действие - за пожарогасителна дейност и спасителна дейност;
8. основание и дата на отнемане на разрешението.

Редът за водене на регистъра се определя от директора на ГДПБЗН - МВР.

Редът за достъп до данните, съхранявани в единния регистър, е в съответствие с разпоредбите на Закона за защита на личните данни.

Информация за издадените и отнетите разрешения за осъществяване на дейностите се публикува в интернет страницата на ГДПБЗН – МВР на адрес:
http://www.nspbzn.mvr.bg/Sprav_informacia/Registri/default.htm

Информацията съдържа:

- наименование на търговеца, седалище и адрес на управление;
- вид на осъществяваната дейност;
- наименование на органа, издал разрешението;
- регистрационен номер и срок на валидност на разрешението;
- основание и дата на отнемане на разрешението

2.4.5. Капацитет и технически възможности на другите организации с функции в областта на БЗР

В тази точка трябваше да се посочат името и адреса, вкл. интернет-адрес и адрес на електронната поща на организации, извън тези на работодателите и на работниците и служителите, признати за представителни

на национално равнище, които притежават капацитет и технически възможности да осигуряват с необходимите услуги предприятията от ИД "Далекосъобщения".

Ако се приеме като критерий, за наличие на капацитет и технически възможности на такава организация, наличието на сключен договор като акредитиран Орган за оценяване на съответствието или като Служба по трудова медицина с федерация, синдикат, съюз или друго обединение на работодатели или на работници и служители от ИД "Далекосъобщения", се оказва, че както през периода 2006г. - 2010г., така и към момента, няма организация, способна да предостави такава услуга в областта на БЗР.

3. МЕХАНИЗМИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА СПАЗВАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПО БЗР

Механизмите за спазването на законодателството по безопасност и здраве при работа могат да се обособят в няколко групи:

- контрол за спазване на законодателството;
- информиране, консултиране и технически съвети на работодателите и на работниците и служителите за методите за спазване на законодателството;
- сътрудничество чрез методите на социалния диалог с представители на организациите на работодателите и работниците и служителите;
- координация и взаимодействие между контролните органи на изпълнителната власт.

Взаимодействието между изброените по-долу органи с контролни функции в областта на безопасността и здравето при работа се осъществява на основание раздел III „Взаимодействие между контролните органи" от Закона за инспектиране на труда (ЗИТ). Взаимодействието се извършва чрез съвместни проверки и обмен на информация (чл. 7, ал. 1 ЗИТ) между контролните органи при осъществяване на дейностите по инспектиране на труда. Съвместните проверки (чл. 7, ал. 3 ЗИТ) се осъществяват:

- в съответствие с Националната програма за инспектиране на труда;
- по искане на Министерския съвет;
- при възлагане от органите на прокуратурата;
- по предложение на Националния съвет за инспектиране на труда;
- по постъпили жалби и сигнали за нарушения на законодателството;
- в случай на аварии в предприятията и в зависимост от данните за причините и големината на аварията;
- при трудова злополука, причинила смърт, при злополука, причинила увреждане на повече от трима работещи, както и при всяка злополука, за която има основание да се предполага, че ще доведе до инвалидност - в зависимост от данните за причините и компетентностите на органите.

С административния акт за назначаване на съвместна проверка се определят компетентните контролни органи, един от които е водещ, както и обектите, обхватът и периодът за извършване на проверката (чл. 7, ал. 4 ЗИТ).

При осъществяване на дейност извън обхвата на съвместните проверки по ЗИТ, контролните органи се информират за установени нарушения в областта на труда или при съмнение за нарушения в обектите на контрол (чл.8, ал. 2 ЗИТ). Формата, съдържанието, редът и сроковете за представяне на информацията са определени в чл. 16, ал. 2 от Наредбата за формата, съдържанието, реда и сроковете за представяне на информация от органите за инспектиране на труда (приета с ПМС № 164 от 30.06.2009 г., обн., ДВ, бр. 52от 10.07.2009 г., изм., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 24.11.2009 г., изм. и доп., бр. 7 от 21.01.2011 г.).

Органите с контролни функции в областта на безопасността и здравето при работа се създават и изпълняват дейността си на основание специален закон, с който се определя държавната политика в конкретна област.

3.1. Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда"

- Осъществява цялостният контрол за спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности (чл. 399, ал. 1 от КТ).
- Осъществява и специализирана контролна дейност по спазването на законодателството, свързано с изпълнението на държавната служба, и на правата и задълженията на страните по служебното правоотношение (чл. 399, ал. 2 КТ).
- Контролира спазването на трудовото законодателство (чл. 4, ал. 1, т. 1 от УПИАГИТ[77]).
- Упражнява специализиран контрол по спазването на Закона за здравословни и безопасни условия на труд, Закона за насърчаване на заетостта, на законодателството, свързано с изпълнението на държавната служба, и правата и задълженията на страните по служебното правоотношение и на други нормативни актове, когато това е възложено със закон (чл. 4, ал. 1, т. 2 УПИАГИТ).
- Дава сведения и технически съвети на работодателите и на работниците и служителите за най-ефективните методи за спазване на трудовото законодателство и по прилагането на Закона за насърчаване на заетостта (чл. 4, ал. 1, т. 3 УПИАГИТ).
- Уведомява компетентните органи за установени непълноти и недостатъци в действащото трудово законодателство (чл. 4, ал. 2 УПИАГИТ).
- Осъществява своята дейност самостоятелно или във взаимодействие с други органи на държавната администрация (чл. 5, ал. 1 УПИАГИТ).
- При осъществяване на своята дейност може да си сътрудничи с организациите на работниците и служителите и на работодателите, както и с други неправителствени организации. (чл. 5, ал. 2 УПИАГИТ).

Специализираната администрация е организирана в три дирекции на централно ниво и 21 дирекции „Инспекция по труда", които имат функции и териториална компетентност на областно ниво, като са обхванати всички области, съгласно териториалното деление на страната (чл. 11 УПИАГИТ).
Общата численост на специализираната администрация е 460 щатни бройки, от които 419 са в дирекции „Инспекция по труда".

3.2. Държавната агенция за метрологичен и технически надзор осъществява

- метрологичен надзор (чл. 74 от Закона за измерванията и чл. 3, ал. 2, т. 1, б. „д" от УПДАМТН[78]);
- надзор на пуснатите на пазара и/или пуснатите в действие продукти, за които има съществени изисквания, определени съгласно Закона за техническите изисквания към продуктите (чл. 27, ал. 2 от Закона за техническите изисквания към продуктите (ЗТИП) и чл. 3, ал. 2, т. 2 УПДАМТН);
- технически надзор на съоръженията с повишена опасност (чл. 34, ал. 1 ЗТИП и чл. 3, ал. 2, т. 4 УПДАМТН);
- контрол на качеството на течните горива (чл. 14 от Наредбата за изискванията за качеството на течните горива, условията, реда и начина за техния контрол и чл. 3, ал. 2, т. 8 УПДАМТН).

Специализираната администрация на ДАМТН е организирана в 4 главни дирекции и една дирекция (чл. 15, ал. 1 УПДАМТН), с обща численост от 319 щатни бройки. Четирите главни дирекции имат и териториални структури с компетентност, която обхваща територията на страната.

[77] Устройствен правилник на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда
[78] Устройствен правилник на Държавна агенция за метрологичен и технически надзор

3.3. Агенция за ядрено регулиране

Председателят на Агенцията за ядрено регулиране осъществява държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и на безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво (чл. 4, ал. 1 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ)).

В рамките на предоставените му от закона правомощия, председателят (чл. 4 от УПАЯР[79]):

- осъществява контрол по спазване на изискванията и нормите за безопасно използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения, управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво и на условията на издадените лицензии и разрешения;
- издава и отнема удостоверения за правоспособност за работа в ядрени съоръжения;
- налага принудителните административни мерки и административните наказания в случаите, предвидени в ЗБИЯЕ;
- възлага извършването на експертизи, проучвания и изследвания, свързани с ядрената безопасност и радиационната защита при използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и при управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво;
- осъществява взаимодействие с органите на изпълнителната власт, в чиято компетентност са предоставени регулаторни и контролни функции в областта на използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения, и предлага на Министерския съвет мерки за координиране на тези дейности;
- създава със заповед наблюдавани зони около ядрени съоръжения и други обекти с източници на йонизиращи лъчения.

Специализираната администрация на агенцията е организирана в 4 дирекции. В състава на главна дирекция „Регулиране безопасността на ядрените съоръжения" се включва териториалното звено в Козлодуй, което има статут на отдел и осъществява контрол на ядрената безопасност и радиационната защита на АЕЦ „Козлодуй". Главна дирекция „Регулиране безопасността на ядрените съоръжения" подпомага председателя на агенцията при осъществяване на неговите регулиращи и контролни функции по отношение на дейностите с ядрени съоръжения, ядрен материал и управлението на радиоактивните отпадъци в ядрени съоръжения, както и по отношение на квалификацията и правоспособността на персонала в ядрени съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения (чл. 15, ал.1 УПАЯР).

Общата численост на специализираната администрация е 89 щатни бройки, от които за Главна дирекция „Регулиране безопасността на ядрените съоръжения" – 32.

3.4. Дирекцията за национален строителен контрол към министъра на регионалното развитие и благоустройството

Дирекцията за национален строителен контрол (ДНСК) упражнява контрол по спазването на Закона за устройство на територията (ЗУТ) и на нормативните актове по прилагането му при проектирането и строителството, в т.ч. влагането на качествени строителни материали и изделия с оглед осигуряване на сигурността, безопасността, достъпността и другите нормативни изисквания към строежите, и обследва и документира авариите в строителството (чл. 222, ал. 1 от Закона за устройство на територията (ЗУТ) и чл. 6, ал. 1 от Устройствения правилник на Дирекцията за национален строителен контрол (УПДНСК)).

Дирекцията за национален строителен контрол се състои от централно управление и регионални дирекции в областните центрове. Във връзка с възникнали нужди могат да се създават временни териториални бюра

[79] Устройствен правилник на Агенцията за ядрено регулиране

на Дирекцията за национален строителен контрол със заповед на началника й, без да се увеличават утвърдените бюджет и щат на дирекцията (чл. 221, ал. 1 ЗУТ). Специализираната администрация е организирана в две дирекции на национално ниво и има 6 регионални дирекции за национален строителен контрол с 28 регионални отдела „Национален строителен контрол" към тях (чл. 7, ал. 1 УПДНСК). Общата численост на персонала на специализираната администрация е 379 щатни бройки, от които 318 за териториалните дирекции.

3.5. Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи

Главната дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението" извършва:

- превантивна дейност (чл. 52г, ал. 2, т. 1 от Закона за МВР (ЗМВР) и чл. 127л от Правилника за прилагане на ЗМВР(ППЗМВР)):
  - информират, координират и взаимодействат с органите на държавната власт, местното самоуправление, юридическите лица и гражданите за подготовка на населението за действия при пожари и бедствия и осъществяване на превантивни мерки;
  - организират и провеждат обучение на органите на изпълнителната власт за ранното предупреждение и оповестяване с Националната система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия (НСРПОБ);
  - участват в разработването на програми за обучение, учебни материали и помагала за детските градини и училищата и планове за обучение и подготовка за защита при бедствия на ръководния персонал и учителите в системата на народната просвета;
- държавен противопожарен контрол (чл. 52г, ал. 2, т. 2 и чл. 91б от ЗМВР и чл. 127и от ППЗМВР):
  - контролират спазването на правилата и нормите за пожарна безопасност при проектиране, строителство и експлоатация на обекти, технологични съоръжения и инсталации, както и при тяхната реконструкция и модернизация;
  - дават становища за противопожарна осигуреност на строежите при съгласуване на инвестиционни проекти и при участие в работата на експертни съвети по устройство на територията;
  - проверяват строежи и обекти за съответствие с изискванията за пожарна безопасност на влаганите в тях материали, съоръжения, машини и инсталации;
  - участват в държавните приемателни комисии за разрешаване ползването на строежи и издават писмени становища за съответствие с изискванията за пожарна безопасност;
  - участват в разработването на строителни и технически правила, норми и наредби за осигуряване на пожарната безопасност при проектиране и изграждане на строежите, при реконструкция, модернизация и експлоатация на обекти, технологични съоръжения и инсталации;
  - проверяват строежи и обекти в експлоатация за изпълнение на правилата и нормите за пожарна безопасност;
  - издават документи за удостоверяване съответствието на обектите с изискванията на правилата и нормите за пожарна безопасност;
  - контрол за съответствието на влаганите в строежите продукти с нормативните изисквания за пожарна безопасност;
  - издават писмени разпореждания за изпълнение на правилата и нормите за пожарна безопасност на ръководители на държавни органи, организации, юридически лица и граждани;
  - уведомяват държавните органи, юридически лица и граждани при нарушаване на правилата и нормите за пожарна безопасност, а при наличие на данни за извършено престъпление уведомяват прокуратурата;

- прилагат административнонаказателни и принудителни административни мерки;
- извършват сертификационни проверки и издават сертификати за съответствие на обектите и строежите с изискванията за пожарна безопасност;
- извършват проверки на земеделската техника за допускане до участие в жътвената кампания;
- извършват проверки за наличието на разрешение на продуктите за пожарогасене по отношение на тяхната гасителна ефективност и спазването на условията на издаденото разрешение;
- извършват проверки за наличието на разрешение на търговците по чл. 91е ЗМВР за осъществяваните от тях дейности и спазването на условията на издадените разрешения;

❑ изискват от държавни органи, юридически лица и граждани планове за осигуряване на пожарната безопасност при организиране на мероприятия и извършване на дейности, с които временно се променя нивото на пожарната опасност;

❑ превантивен контрол (чл. 52г, ал. 2, т. 3 и чл. 91к от ЗМВР):

- контрол за спазване на нормативната уредба при одобряването на устройствени схеми и планове, съгласувателни процедури на обекти, осъществяващи дейност с рискови вещества и материали, и участие в държавни приемателни комисии;
- контрол по изготвяне и съгласуване на аварийни планове;
- контрол на дейностите по защита и на средствата за защита на работещите в обектите по чл. 35 и 36 от Закона за защита при бедствия;
- контрол за спазване изискванията на Закона за защита при бедствия и издадените въз основа на него подзаконови актове;
- контрол за спазване на инженерно-техническите правила за защита от бедствия и аварии на строежи и на въведени в експлоатация обекти.

Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението" има йерархична структура, обхващаща национално, областно, районно ниво и ниво участък.

Министърът на вътрешните работи утвърждава щатовете в МВР.В щатовете се определят категориите, наименованията на длъжностите, видът на конкурса, изискванията за минимално образование или образователно- квалификационна степен и численият състав на структурните звена на МВР.

3.6. Контролно-техническата инспекция към министъра на земеделието и храните

Контролно-техническата инспекция осъществява дейностите, свързани със (чл. 2, ал. 2 от Устройствения правилник на Контролно-техническата инспекция към министъра на земеделието и храните (УПКТИ)):

❑ регистрацията на машини за земни работи, земеделската и горската техника;

❑ контрола по техническото състояние и безопасността на техниката при работа с нея;

❑ техническите прегледи на техниката;

❑ придобиването и отнемането на правоспособност за работа с техниката;

❑ контрола на дейностите по пускането на пазара, пускането в употреба и спирането от работа на техниката;

❑ издаването и подмяната на свидетелствата за правоспособност за работа с техниката;

❑ контрола върху:

- наличието на одобрение на типа и съответствието с одобрения тип на нови колесни трактори, верижни трактори, ремаркета и сменяема прикачна техника, системи, компоненти и отделни технически възли за тях, за които е влязло в сила изискването за одобрение на типа;
- наличието на одобрение на типа и съответствието с одобрения тип на нови двигатели с вътрешно горене, предназначени за или инсталирани на извънпътна техника;

- проверка за наличието на регистрация на техниката;
- удостоверяване на безопасността на употребявана техника;
- изпитване, сертифициране и оценяване на съответствието на нова техника;
- изпитване и проверки във връзка с одобрение на типа на нови колесни трактори.

Специализираната администрация подпомага и осигурява осъществяването на правомощията на изпълнителния директор и е организирана в главна дирекция „Регистрация, контрол и правоспособност за работа с техниката" с регионални служби в административните центрове на областите в Република България и главна дирекция „Изпитване и сертифициране" - гр. Пловдив, с териториални звена в гр. Русе и гр. Пловдив. Специализираната администрация е с обща численост от 122 щатни бройки, от които за главна дирекция „Регистрация, контрол и правоспособност за работа с техниката" 97 бройки, в т.ч. 92 за регионалните служби и 25 за главна дирекция „Изпитване и сертифициране"

При изпълнение на служебните си задължения служителите на инспекцията ползват автомобили и технически средства за обективен контрол.

3.7. Министерството на икономиката, енергетиката и туризма

Министърът на икономиката, енергетиката и туризма:

- провежда предварителен, текущ и последващ контрол за (чл. 75, ал. 1 от Закона за енергетиката (ЗЕ)):
  - техническото състояние и експлоатацията на енергийните обекти;
  - прилагането на реда и техническите условия за топлоснабдяване, прекратяване на топлоподаването и прилагане на дяловото разпределение на топлинна енергия;
  - изпълнението на задължението за набиране и съхраняване на резервите от горива, необходими за сигурно и непрекъснато снабдяване с енергия;
  - готовността на енергийните обекти за работа при бедствия и военно положение;
  - изпълнението на задълженията по Закона за енергетиката за предоставяне на информация на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма.

В изпълнение на контролните си правомощия министърът на икономиката, енергетиката и туризма:

- извършва проверки чрез упълномощени от него лица;
- уведомява органите на специализирания контрол с оглед предприемането на мерки от кръга на тяхната компетентност;
- налага принудителни административни мерки и административни наказания, предвидени със Закона за енергетиката.

3.7.1. Дирекция „Сигурност на енергоснабдяването"

осъществява изпълнението на контролните функции на министъра във връзка с техническото състояние, техническата експлоатация и дейността на оператора на електроенергийната система и предлага адекватни коригиращи мерки за подобряване на техническата и експлоатационната безопасност, ресурсните характеристики и надеждността на енергийните обекти.

3.8. Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията:

- създава условия за безопасност в търговското корабоплаване, гражданското въздухоплаване и железопътния транспорт и контролира спазването им;

- организира и контролира техническо разследването на авиационни произшествия и сериозни инциденти; произшествия в морските пространства и вътрешните водни пътища; произшествия и инциденти в железопътния транспорт; поддържа система за задължително и доброволно докладване на авиационни произшествия и сериозни инциденти, на произшествия в морските пространства и вътрешните водни пътища, на произшествия и инциденти в железопътния транспорт;
- организира контрола по спазването на условията за осъществяване на обществен превоз на пътници и товари и на документите, свързани с превоза;
- определя: документите за превоз; условията и реда за одобряване на типовете пътни превозни средства и измененията на тяхната конструкция; изискванията, на които трябва да отговарят водачите;
- издава документи за правоспособност, за техническа годност и национална принадлежност и за право на достъп до пазара в областта на транспорта и контролира изпълнението на задълженията, свързани с тях.

В системата на министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията са създадени:

3.8.1. Дирекция „Звено за разследване на произшествия във въздушния, водния и железопътния транспорт"

(чл. 35, ал. 1 от Устройствения правилник на министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията):

- осъществява координация между ведомствата и юридическите лица, участващи при разследване на авиационни събития, разследване на произшествия в морските пространства и водните пътища и разследване на произшествия и инциденти в железопътния транспорт;
- организира и участва в международни срещи, свързани с разследване на авиационни събития, разследване на произшествия в морските пространства и водните пътища и разследване на произшествия и инциденти в железопътния транспорт;
- поддържа контакт с органи за разследване на произшествия на чужди държави за привличане на експерти в случай на тежко произшествие.

Дирекцията е на пряко подчинение на министъра с числен състав от 11 щатни бройки.

3.8.2. Дирекция „Човешки ресурси"

- организира и контролира дейността на министерството в областта на политиката за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд;
- участва в отрасловите и браншовите съвети по условия на труд;
- организира работата на отрасловия и браншовите съвети за тристранно сътрудничество в министерството по въпросите на социалната политика в областта на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Числеността на персонала на дирекцията е 7 щатни бройки, които осъществяват цялостната дейност на дирекцията.

3.8.3. Дирекция „Безопасност, технически надзор и управление при кризи"

- осъществява държавен технически надзор върху съоръженията с повишена опасност в съответствие с действащото законодателство;
- вписва в регистъра на министерството и издава удостоверения на лица за извършване на дейности по поддържане, ремонтиране и преустройване на съоръжения с повишена опасност;

- извършва първоначални, периодични и внезапни прегледи, проверки и изпитвания на съоръженията с повишена опасност, както и проверки на предприятията, сградите и другите обекти, в които съоръженията се произвеждат, монтират, поддържат, ремонтират и експлоатират;
- издава задължителни писмени предписания на собственици или ползватели, работодатели, длъжностни и други лица и писмено разпорежда спиране на експлоатацията на предприятия и/или съоръжения с повишена опасност;
- съставя актове за установяване нарушения на нормативната уредба и издава наказателни постановления в съответствие с разпоредбите на Закона за техническите изисквания към продуктите и Закона за здравословни и безопасни условия на труд;
- координира стандартизационната и метрологичната дейност в транспортния отрасъл.

Числеността на дирекцията е 12 щатни бройки за цялата система на министерството.

3.8.4. Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация"

Осъществява контролни функции по Закона за автмобилните превози (чл. 2, ал. 5 ЗАП).
В структурата на агенцията е създадена Главна дирекция „Контролна дейност – ДАИ" (Областните отдели „Контролна дейност – ДАИ"(чл. 18 и 18а УПИААА):

- контролират спазването на изискванията на нормативните актове при превоза на пътници и товари с моторни превозни средства с българска и чуждестранна регистрация в страната, както и на всички документи, свързани с този превоз;
- контролират спазването на изискванията на нормативните актове при превоза на пътници и товари за собствена сметка;
- организират контрола по спазването на Европейската спогодба за работа на екипажите на превозните средства, извършващи международни превози (AETR) (ДВ, бр. 99 от 1995 г.), Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе (ADR) (обн., ДВ, бр. 73 от 1995 г.; попр., бр. 63 от 2005 г.), Европейската спогодба за превоз на лесноразваляеми хранителни продукти и за специалните транспортни средства, които се ползват при тези превози (ATP) и на Спогодбата за международни случайни превози на пътници, извършвани с автобуси (ИНТЕРБУС) (ДВ, бр. 18 от 2003 г.);
- контролират пунктовете за извършване на периодични прегледи за проверка на техническата изправност на пътни превозни средства и качеството на извършваните прегледи;
- контролират периодичността и качеството на извършваните предпътни прегледи на превозните средства и водачите им;
- контролират състоянието на материалната база и изпълнението на учебните програми в учебните форми за подготовка на водачи на моторни превозни средства, получили разрешение по реда на Закона за движението по пътищата;
- съставят актове за установяване на административни нарушения при съответно овластяване за това на длъжностни лица от отделите;
- създават и поддържат база данни за пътните превозни средства и за транспортната им годност;
- издават удостоверения за обществен превоз на пътници или товари за пътните превозни средства;
- организират и провеждат изпити за професионална компетентност на водачите на леки таксиметрови автомобили и на ръководителите на транспортната дейност на лицата, извършващи таксиметров превоз на пътници;
- дават разрешения за извършване на случайни превози на територията на Република България;
- провеждат изпитите на водачите, извършващи превози на опасни товари, и на консултанти по безопасността при превоза на опасни товари.

Общата численост на персонала на Главна дирекция „Контролна дейност – ДАИ" е 485 щатни бройки, от които 467 за областните отдели „Контролна дейност – ДАИ".
Отделите „Контролна дейност – ДАИ" са със седалище в областните центрове на страната.

3.8.5. Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация"

- контролира гражданското въздухоплаване, гражданските летища и летателни площадки, гражданските въздухоплавателни средства, аеронавигационните и други съоръжения, свързани с гражданското въздухоплаване на територията на страната, независимо от собствеността им (чл. 18 Устройствения правилник на Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация" (УПГДГВА));
- контролира спазването на нормативните актове при подбора, подготовката и повишаването на квалификация на авиационния персонал (чл. 19 УПГДГВА).
- Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" има четири регионални структури - летищни администрации по смисъла на чл. 48а, ал. 4 от Закона за гражданско въздухоплаване, които са разположени на летище София, на летище Пловдив, на летище Горна Оряховица и на летище Русе.

Специализираната администрация е с обща численост 63 щатни бройки.

3.8.6. Изпълнителна агенция „Морска администрация"

- упражнява контрол за: спазването на условията за безопасност на корабоплаването спрямо български и чужди кораби; спазването на условията на труд и живот на моряците; предоставянето на услуги по управление на трафика и информационно обслужване на корабоплаването в морските пространства, вътрешните водни пътища, каналите, пристанищата на Република България и другите, определени по съответния ред, райони(чл. 4 Устройствения правилник на Изпълнителна агенция „Морска администрация").

Агенцията е със седалище гр. София и с териториални дирекции в: гр. Варна, гр. Бургас, гр. Русе и гр. Лом.
Специализираната администрация е структурирана в 6 дирекции с обща численост от 273 щатни бройки, в т. ч. 18 бройки за дирекция „Инспекционна дейност".

3.9. Министерство на околната среда и водите

Министърът на околната среда и водите:

- ръководи, координира и контролира провеждането на държавната политика по предотвратяване и ограничаване на промишленото замърсяване (глава седма от Закона за опазване на околната среда (ЗООС));
- упражнява контрол в случаите по чл. 25, т. 3 - 9 и 13 - 17 от Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) с цел опазване на околната среда (чл. 27, ал. 1 ЗЗВВХВС).
- ръководи, координира и контролира разработването и провеждането на държавната политика в областта на опазването на околната среда, опазването и използването на водите (чл. 5, ал. 1 от Устройствения правилник на министерството на околната среда и водите (УПМОСВ)).

В системата на Министерството на околната среда и водите са създадени регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ), които осъществяват контролни функции.
Контролните функции на РИОСВ включват осъществяването на превантивен, текущ и последващ контрол, свързан с прилагането на нормативните актове, регламентиращи качеството на компонентите на околната

среда и факторите, които й въздействат (чл. 15 от Правилника за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите).

Регионалните инспекции по околната среда и водите осъществяват своята дейност на територията на една или няколко области съгласно посочените в приложението към Правилника за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите седалище и териториален обхват на дейност.

3.10. Министерство на отбраната

Министърът на отбраната контролира дейностите по създаване на безопасни и здравословни условия за изпълнение на военната служба и за полагане на труд в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия (чл. 26, т. 9 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България).

Дирекция „Управление на човешките ресурси": подпомага министъра при осъществяване на политиката и дейността по безопасни и здравословни условия на труд във въоръжените сили и осъществява контрол по спазването й, както и при осъществяване на политиката в областта на социалното сътрудничество (чл. 30, т. 20 и 21 от Устройствения правилник на министерството но отбраната (УПМО)).

Дирекция „Управление на човешките ресурси" е с щатна численост от 70 щатни бройки.

3.11. Министерство на здравеопазването

Министърът на здравеопазването упражнява контрол върху дейността на службите по трудова медицина съгласно Закона за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ) (чл. 37, т. 6 ЗЗБУТ).

В системата на Министерството на здравеопазването са създадени Регионални здравни инспекции (РЗИ), които извършват контрол върху дейността на службите по трудова медицина и изготвят информация за здравното състояние на работещите на територията на съответната област (чл. 33 от Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции).

Регионалната здравна инспекция е със седалище населеното място - административен център на областта. Числеността на персонала в административните звена на съответната РЗИ е посочена в приложения № 1 – 28 към Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции.

3.12. Национална агенция за приходите

Националната агенция за приходите осъществява контрол по отношение на:

- спазването на осигурителното законодателство, съгласно предоставените й правомощията;
- работодателите за изпълнението на задълженията им, свързани с подаване на уведомления до съответната териториална дирекция на Националната агенция за приходите за сключване, изменение или прекратяване на трудови правоотношения.

Агенцията, органите на Министерството на вътрешните работи и прокуратурата, контролните органи на Министерството на финансите и други държавни и общински органи, извършват съвместни действия във връзка с осъществяването на своите функции(чл. 26, ал. 1 от Закона за Националната агенция по приходите (ЗНАП)).

Националната агенция за приходите предоставя в реално време на оправомощени лица от дирекции „Инспекция по труда" електронен достъп до регистъра на трудовите договори и при поискване в срок три работни дни изпраща копие от съответното заверено уведомление(чл. 62, ал. 3 от КТ).

Националната агенция за приходите предоставя на контролните органи на ИА „Главна инспекция по труда" необходимата данъчна и осигурителна информация за целите на контрола по спазване на трудовото законодателство и на законодателството, свързано с държавната служба (чл. 402, ал. 3 от КТ).

Агенцията се състои от централно управление и териториални дирекции.

Териториалните дирекции установяват публичните вземания за данъци, за задължителни осигурителни вноски и други публични вземания, възложени им със закон, както и обезпечават и събират публичните вземания.

Числеността на персонала на агенцията се определя от Министерския съвет по предложение на министъра на финансите след одобрение на управителния съвет.

3.13. Национален осигурителен институт

Националният осигурителен институт осъществява контрол по спазването на нормативните актове по държавното обществено осигуряване във връзка с дейността, възложена на Националния осигурителен институт (чл. 107 от Кодекса за социално осигуряване).

В структурата на Национален осигурителен институт има 28 териториални поделения „Районно управление социално осигуряване" със седалище в градовете областни центрове, които осъществяват и контролни дейности.

4. КООРДИНАЦИЯ И СОЦИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

4.1. Постоянни или временни структури на тристранно/двустранно сътрудничество на национално и отраслово равнище

4.1.1. Икономически и социален съвет (ИСС)

ИСС е създаден със Закона за Икономически и социален съвет (обн., ДВ, бр. 41 от 2001 г., изм., бр. 120 от 2002 г., изм. и доп., бр. 20 от 2003 г., изм., бр. 17 от 2006 г., изм. и доп., бр. 36 от 2008 г., изм., бр. 82 от 2009 г.) като консултативен орган, изразяващ волята на структурите на гражданското общество по икономическото и социалното развитие. Икономическият и социален съвет е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София. (адрес за контакти: София 1784, бул. „Цариградско шосе" № 111, тел. 939 80 11, e-mail: office@esc.bg)

Съветът има за цел:

- да осигури участието на широк кръг представители на гражданското общество в обществения и икономическия живот, като утвърждава принципите на правовата демократична и социална държава;
- да служи като постоянна институционална форма за социален и граждански диалог и за консултации по икономическата и социалната политика между президента на републиката, Народното събрание и Министерския съвет и структурите на организираното гражданско общество;
- да отговори на законния стремеж на обществените и икономическите групи, на структурите на гражданското общество да изразяват мнения, становища и предложения по отношение на актове на законодателната и изпълнителната власт, които засягат техните интереси;
- да утвърждава принципите на демокрация с пряко участие, като прилага опита на Европейския икономически и социален комитет и на други сродни национални и международни организации на основата на сътрудничество с тях.

4.1.1.1. Функции и дейност на ИСС

Съветът разработва и приема:

- становища по проекти на закони, национални програми и планове относно икономическото и социалното развитие;
- становища по актове на Народното събрание относно икономическото и социалното развитие;
- становища по стратегически проблеми на икономическата и социалната политика;
- резолюции по актуални проблеми на икономическата и социалната политика и на гражданското общество;
- анализи по проблемите на икономическата и социалната политика;
- организира дискусии и консултации с представители на законодателната и изпълнителната власт и структурите на гражданското общество по обществено значими въпроси на икономическото и социалното развитие;
- осъществява сътрудничество и поддържа контакти с Европейския икономически и социален комитет и с други сродни национални и международни институции.

4.1.1.2. Състав на ИСС

Съветът се състои от председател и 36 членове, разпределени в три групи. Народното събрание избира председателя на съвета по предложение на Министерския съвет, предварително съгласувано с групите, представени в съвета.

- Първата група се състои от 12 членове, определени от ръководните органи на представителните организации на работодателите на национално равнище, признати от Министерския съвет по реда на Кодекса на труда.
- Втората група се състои от 12 членове, определени от ръководните органи на представителните организации на работниците и служителите на национално равнище, признати от Министерския съвет по реда на Кодекса на труда.
- Третата група се състои от 12 членове, в т.ч. по един представител на: организациите на селскостопанските производители, на производствените кооперации, на занаятчиите, на потребителите, на жените, на хората с увреждания и на пенсионерите; професионално-съсловните организации; екологичните организации; организациите, подпомагащи социално слабите, хората с увреждания или лицата, нуждаещи се от грижи и двама независими учени - специалисти по проблемите на икономическата и социалната политика, определени от Министерския съвет по предложение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма и министъра на труда и социалната политика.

Мандатът на съвета, на председателя и на членовете е 4-годишен и започва да тече от датата на провеждането на първата пленарна сесия.

4.1.1.3. Органи на управление на ИСС

- Пленарна сесия: участват председателят на съвета, заместник-председателите, членовете и главният секретар, който е без право на глас. Пленарната сесия:
  - приема правилник за дейността на съвета;
  - приема годишните планове и отчети за дейността на съвета;
  - одобрява проекта на годишния бюджет и на годишния отчет за неговото изпълнение;
  - по предложение на председателския съвет определя размера на основното трудово възнаграждение на председателя на съвета;
  - приема проектите на закони, национални програми и планове относно икономическото и социалното развитие, предоставени му за становище;
  - утвърждава заместник-председателите;
  - избира председателите и членовете на постоянните и временно действащите комисии;
  - предлага на Министерския съвет кандидатури за членове на Европейския икономически и социален комитет.

Решенията на пленарната сесия относно правилника, годишните планове и отчети за дейността на съвета, както и на проекта на годишния бюджет и на годишния отчет за неговото изпълнение се приемат с мнозинство не по-малко от две трети от присъстващите членове на съвета.

Решенията на пленарната сесия относно: становища по проекти на закони, национални програми и планове за икономическото и социалното развитие; становища по актове на Народното събрание относно икономическото и социалното развитие; становища по стратегически проблеми на икономическата и социалната политика; резолюции по актуални проблеми на икономическата и социалната политика и на гражданското общество; анализи по проблемите на икономическата и социалната политика, както и при избора на един от заместник-председателите за временно изпълняващ функциите на председателя до

избирането на нов председател от Народното събрание се приемат с мнозинство не по-малко от три четвърти от присъстващите членове на съвета.

Решенията на пленарната сесия при определяне размера на основното трудово възнаграждение на председателя на съвета, при утвърждаване на заместник-председателите и при избора председателите и членовете на постоянните и временно действащите комисии се приемат с мнозинство от повече от половината от присъстващите членове на съвета.

- Председателят:
  - ръководи дейността на съвета и го представлява;
  - свиква пленарна сесия по своя инициатива или по инициатива на една трета от членовете на съвета и ръководи заседанията на пленарната сесия и на председателския съвет;
  - подписва актовете, приети от пленарната сесия, разпорежда изпращането им на заинтересуваните органи и тяхното публикуване;
  - утвърждава длъжностното разписание, сключва, изменя и прекратява трудовите договори на служителите на съвета;
  - определя с писмена заповед заместник-председател, който да го замества при негово отсъствие;
  - разпределя по комисии предложенията по нормативните актове и националните програми и планове;
  - информира обществеността за действията на съвета.
- Заместник-председатели: трима заместник-председатели, предложени по един от трите .групи. Те заместват председателя на съвета и изпълняват функции, които той писмено им делегира.
- Председателски съвет. Състои се от председателя и заместник-председателите. В неговите заседания със съвещателен глас участва и главният секретар. Председателският съвет:
  - консултира и подпомага работата на председателя между пленарните сесии и предлага техния дневен ред;
  - по предложение на членове на Икономическия и социален съвет, на неговите комисии и по своя инициатива взема решения за разработване на нормативни актове и национални програми и планове;
  - обсъжда и предлага на пленарната сесия проектите на: правилника за дейността на съвета; годишния план за работа; годишния бюджет; годишния отчет за дейността на съвета; годишния отчет за изпълнението на бюджета; резолюции по актуални проблеми на икономическата и социалната политика и на гражданското общество.

- Главен секретар: назначава се от председателя след утвърждаване на кандидатурата му от председателския съвет. Главният секретар:
  - ръководи работата на администрацията на съвета;
  - координира разработването на проектите на нормативните актове и националните програми и планове по ред, установен с правилника за дейността на съвета;
  - изпраща материалите за обсъждане на заседанията на пленарната сесия и на председателския съвет;
  - отговаря за протоколирането на заседанията на пленарната сесия, председателския съвет и комисиите, както и за съхраняването на документацията на съвета.

4.1.1.4. Организация на дейността

Икономическият и социален съвет работи на основата на правилник за своята дейност и годишни планове. Към съвета се създават постоянни и временно действащи комисии:

- икономическа политика;
- бюджет, финанси, застраховане и осигуряване;

- социална политика;
- труд, доходи, жизнено равнище и индустриални отношения;
- международно сътрудничество и европейска интеграция;
- регионална политика, устойчиво развитие и околна среда.

Работата на комисиите се организира в съответствие с правилника за дейността на съвета. Те подготвят за пленарната сесия проекти на актовете, по които съвета ще дава становище.
Пленарните сесии на съвета са публични, освен ако съветът реши друго.

4.1.2. Национален съвет за тристранно сътрудничество (НСТС)

НСТС е орган за осъществяване на сътрудничество и консултации на национално равнище при регулирането на трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения, осигурителните отношения, както и въпросите на жизненото равнище.
Организацията и дейността на НСТС и на отрасловите, браншовите и общинските съвети за тристранно сътрудничество са уредени с Правилник за организацията и дейността на съветите за тристранно сътрудничество, издаден от председателя на Националния съвет за тристранно сътрудничество (обн., ДВ, бр. 57 от 2001 г.).

4.1.2.1. Функции и задачи на НСТС

- НСТС обсъжда и дава мнения по проекти на нормативни актове, уреждащи въпросите на:
  - трудовите и непосредствено свързаните с тях отношения;
  - здравословните и безопасните условия на труд;
  - заетостта, безработицата и професионалната квалификация;
  - общественото и здравното осигуряване;
  - доходите и жизненото равнище;
  - въпроси, свързани с бюджетната политика;
  - социалните последици от преструктурирането и приватизацията.
- НСТС координира работата на национално равнище по програми, отнасящи се до въпросите на социалния диалог, с национално и международно финансиране, в които участват всички представени в НСТС страни.

4.1.2.2. Състав на НСТС

НСТС се състои от по двама представители на Министерския съвет, на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите. Министерският съвет определя своите представители, а представителите на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите се определят от техните ръководства съгласно уставите им.

4.1.2.3. Органи на управление на НСТС

- Председател: заместник министър-председател, който ръководи НСТС.
- Заместник-председатели: НСТС ги избира от лицата, представляващи по закон организациите на работниците и служителите и на работодателите на ротационен принцип за срок от една година.

При отсъствие на председателя на НСТС заседанията се ръководят от посочен от него заместник-председател.

4.1.2.4. Организация на дейността

Организацията на дейността, техническото и административното обслужване на НСТС и членовете на съвета, както и оперативната координация и взаимодействие на НСТС с: представителните организации на работниците и служителите и на работодателите; Администрацията на Министерския съвет и други администрации на изпълнителната власт; комисиите на Народното събрание и Администрацията на Президента на Република България се осъществява от секретариат на НСТС. (адрес за контакти: 1594 София, бул. „Дондуков" № 1, Министерски съвет на Република България, тел., 940 20 32)

Секретариатът на НСТС включва секретар и технически секретар - служители в Администрацията на Министерския съвет, и двама съветници, определени от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите.

Към НСТС са създадени постоянни комисии по въпросите на:

- доходите и жизненото равнище;
- осигурителните отношения;
- трудовото законодателство;
- социалните последици от преструктурирането и от приватизацията;
- бюджетната политика.

Комисиите се състоят от по двама членове, упълномощени от всеки от участниците в НСТС. Поименният състав на комисиите се утвърждава от НСТС. Всяка постоянна комисия избира свой председател на ротационен принцип за срок една година по определена от комисията последователност. Председателят на комисията организира работата и ръководи заседанията й. За участие в заседанията на комисиите могат да се канят ръководители и експерти на органи и институции, които са внесли проектите на нормативните актове за обсъждане от съвета или имат пряко отношение към тях.

За обсъждане на въпроси, извън тези от компетенциите на постоянните комисии, по решение на НСТС могат да се създават работни групи.

Националният съвет за тристранно сътрудничество приема своите решения на заседания. При постигнато съгласие по разглежданите въпроси в постоянните комисии, оформено с протокол, решенията на НСТС могат да се вземат и в оперативен порядък.

Заседанията мога да бъдат редовни заседания - по утвърден от НСТС тримесечен план-график и дневен ред, определен от председателя, и извънредни - провеждат се по дневен ред, определен от члена на НСТС, поискал извънредното заседание. Заседанията на НСТС са открити, като по решение на НСТС отделни заседания могат да бъдат и закрити. Провеждат се и се считат за редовни, ако присъстват не по-малко от две трети от постоянните членове, между които представители и на трите участващи в него страни. Заседанията се откриват и ръководят от председателя на НСТС, а в негово отсъствие - от другия определен от Министерския съвет член на НСТС.По време на заседанието се води стенографски запис.

Решенията на НСТС се приемат с общо съгласие на присъстващите постоянни членове на съвета, а при тяхно отсъствие - на лицата, които ги заместват.За разглежданите на заседанието на НСТС въпроси, приетите решения и изразените становища се изготвя протокол, към който се прилагат стенограмата, заедно с внесените на заседанието писмени становища и други материали. Протоколът се подписва от председателя на НСТС и от присъстващите на заседанието членове на съвета.

Постоянните комисии към НСТС на свои заседания обсъждат и изготвят становища по постъпили в НСТС проекти на нормативни актове, както и по въпроси, възложени им от председателя на съвета или с решение на съвета.Председателят на НСТС определя комисията, която следва да разгледа проектите и въпросите, съобразно своята компетентност, и срока, в който трябва да се произнесе.

По въпросите на здравословните и безопасни условия на труд и на заетостта, безработицата и професионалната квалификация председателят на НСТС иска становище от Националния съвет за условия на труд и от Националния съвет за закрила при безработица и насърчаване на заетостта.

Заседанията на комисиите са редовни, ако на тях присъстват представители на трите страни. На заседанията се води протокол, който се подписва от всички присъстващи членове. В случай на отсъствие на постоянен член протоколът се подписва от лицето, което го замества.Въз основа на протокола се изготвя доклад, който се подписва от председателя на комисията и се изпраща на секретариата на НСТС заедно с протокола от заседанието.

4.1.3. Национален съвет за по условия на труд (НСУТ)

Създаден е със Закона за здравословни и безопасни условия на труд, като постоянен орган за осъществяване на координация, консултации и сътрудничество при разработването и осъществяването на политиката за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на национално равнище.

4.1.3.1. Функции и задачи на НСУТ

- оказва помощ и съдействие при осъществяване на политиката в областта на безопасността и здравето при работа;
- обсъжда всички въпроси, свързани с условията на труд и предлага мерки за подобряването им;
- изисква от отделните министерства, ведомства, други организации и търговски дружества информация за състоянието на условията на труд;
- внася в Министерския съвет информация по обсъжданите проблеми и прави предложения;
- обсъжда проекти на нормативни актове по въпросите на условията на труд и изразява становище преди приемането им от съответния държавен орган;
- прави предложения за изменение и допълнение на нормативни актове в областта на безопасните и здравословни условия на труд;
- взема решение за създаване на отраслови или браншови структури за тристранно сътрудничество по условия на труд и периодично обсъжда тяхната дейност;
- създава помощни структури към съвета за решаване на специфични въпроси;
- обсъжда основните насоки и координира дейността на органите, на които е възложено упражняването на контрол в областта на условията на труд;
- проучва и популяризира наш и чужд опит, организира национални конкурси, семинари, акции и други форми за стимулиране на дейността;
- възлага проучването и разработването на проекти за решаване на национално значими и други важни проблеми по условията на труд с конкретна практическа приложимост и висок социален ефект;
- осъществява и други функции и задачи, възложени с нормативни актове и по решения на Националния съвет за тристранно сътрудничество;
- поддържа връзки със средствата за масово осведомяване и популяризира проблемите и мерките, свързани с безопасните и здравословни условия на труд;
- приема годишен план за работа, ежегодно обсъжда дейността си и предприема мерки за подобряването й;
- обсъжда годишния план за работа на ИА „ГИТ" преди утвърждаването му от министърът на труда и социалната политика и годишните отчети за дейността на ИА „ГИТ";
- ежегодно съгласува Програмата за работа и бюджета на фонд „Условия на труд" преди утвърждаването им от министърът на труда и социалната политика;
- обсъжда Годишния доклад за дейността на фонд „Условия на труд" преди утвърждаването му от министърът на труда и социалната политика.

4.1.3.2. Състав на НСУТ

НСУТ се състои от представители на:

- Министерския съвет, определени с Решение № 107 на Министерския съвет от 2002 год. за определяне на представители на Министерския съвет в Националния съвет по условия на труд., изм., Решение № 706 на Министерския съвет от 2009 год.(Заместник-министър на: труда и социалната политика; финансите; земеделието и храните; икономиката, енергетиката и туризма; околната среда и водите; регионалното развитие и благоустройството; транспорта, информационните технологии и съобщенията.
- Националния осигурителен институт;
- национално представителните организации на работодателите: Асоциацията на индустриалния капитал в България, Българска стопанска камара, Българска търговско-промишлена палата и Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България;
- национално представителните организации на работещите: Конфедерацията на независимите синдикати в България и Конфедерацията на труда „Подкрепа".

4.1.3.3. Органи на управление на НСУТ

- Председател: министърът на труда и социалната политика. Председателят:
  - представлява съвета пред всички институции;
  - организира, свиква и ръководи заседанията му;
  - одобрява дневния ред за заседанията въз основа на внесени предложения;
  - определя секретаря на Националния съвет, който е служител в администрацията на Министерството на труда и социалната политика.

При отсъствие на председателя неговите функции се изпълняват от изрично упълномощен от него заместник-председател.

- Заместник-председатели: по един представител от състава на представителните организации на работещите и на работодателите
- Секретарят на НСУТ:
  - уведомява писмено всички членове на съвета за предстоящите заседания;
  - организира изпращането на материалите за заседанията;
  - съставя протокол за заседанията;
  - съхранява архива на съвета.

4.1.3.4. Организация на дейността

Организацията на дейността, техническото и административното обслужване на Националния съвет по условия на труд се осъществяват от Министерството на труда и социалната политика и са уредени с Правилник за дейността на НСУТ. (адрес за контакти: 1050 София, ул. „Триадица" № 2, www.mlsp.government.bg)

Националният съвет провежда заседания си при предварително определени дата и дневен ред. Дневният ред се изготвя от секретаря на съвета и се одобрява от неговия председател. Заседанията се провеждат, когато присъстват представители на всяка от страните, участващи в съвета и броят на участниците е не по-малък от 2/3 от общия брой на членовете на съвета.

Националният съвет по условия на труд приема решенията си с консенсус.

За всяко заседание на Националния съвет се съставя протокол, подписан от председателя, зам. председателите и секретаря на Националния съвет, който съдържа:дата на провеждане на

заседанието;дневен ред;имената на участниците в заседанието;приети решения на Националния съвет по различните точки от дневния ред.

4.1.4. Постоянни или временни структури на тристранно / двустранно сътрудничество в ИД "Далекосъобщения"

4.1.4.1. Регионални съвети по условия на труд

Създават се на основание чл.38 и чл.43 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд като постоянен орган за осъществяване на координация, консултации и сътрудничество при разработването и осъществяването на политиката за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на областно ниво.

4.1.4.1.1. Състав на регионалните съвети по условия на труд

Регионалните (областните и общинските) съвети по условия на труд се състоят от представители на съществуващите регионални съюзи или организации на представителните организации на работещите и на работодателите и от равен на тях брой представители на областната администрация или на местните органи за самоуправление.

4.1.4.1.2. Функции и задачи на регионалните съвети по условия на труд:

- приемат регионални програми за проучване и разработване на проекти за оптимизиране на условията на труд и ги представят на фонд "Условия на труд" за финансиране;
- обсъждат състоянието на дейността по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд в региона или в отделни предприятия;
- координират дейността на териториалните органи по контрола на условията на труд;
- оказват съдействие на комитетите и групите по условия на труд за решаване на конкретни проблеми.

Не се води официален регистър на създадените регионални съвети по условия на труд.
Те се създават по инициатива на местната власт и не във всички области и общини са създадени и функционират такива съвети.
На местата, където има създадени регионални съвети по условия на труд, областните администрации и общините поддържат на своите интернет страници актуална информация за състава и дейността им.

4.1.4.2. Отраслови и браншови съвети по условия на труд

Създадени на основание чл.41 и чл.42 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд, като постоянен орган за осъществяване на координация, консултации и сътрудничество при разработването и осъществяването на политиката за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на ниво отрасъл (икономическа дейност) или бранш.

4.1.4.2.1. Състав на отрасловите и браншови съвети по условия на труд

Отрасловите и браншовите съвети по условия на труд се състоят от представители на националните отраслови или браншови федерации, съюзи и синдикати на представителните организации на работещите, на отрасловите или браншовите структури на представителните организации на работодателите и от равен на тях брой представители на съответното министерство или ведомство.

Отрасловите и браншовите съвети по условия на труд избират от своя състав председател и приемат правила за работата на съвета.

4.1.4.2.2. Функции и задачи на отрасловите и браншовите съвети по условия на труд

Отрасловите и браншовите съвети по условия на труд:

- анализират състоянието на дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в съответния отрасъл;
- организират разработването и обсъждат проекти на правила и изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, специфични за съответния отрасъл;
- проучват и популяризират опита, организират конкурси, семинари, акции и други;
- организират и провеждат обучение по правила, норми и методи, осигуряващи здравословни и безопасни условия на труд, на работодателя, на длъжностни лица и на представителите на работещите.

По решение на отрасловите или браншовите съвети по условия на труд към тях могат да се създават временни структури за разработване на специфични въпроси.

Няма действащи и изградени временни или постоянни структури за тристранно / двустранно сътрудничество по безопасност и здраве при работа на ниво икономическа дейност - отраслови и браншови съвети по условия на труд в ИД "Далекосъобщения".

Няма действащи съвети, комисии, бордове, комитети, споразумения или други механизми, установени с оглед осигуряване на консултации, координация и сътрудничество между всички участници в управлението на БЗР - органите, организациите и др. структури и звена, включени в системата по БЗР, Обучението, информирането и консултирането по БЗР и в Социалното осигуряване и застраховането.

Формални органи за двустранно сътрудничество има изградени в някои от най-големите предприятия от икономическата дейност, но дейността им обхваща само съответната фирма. Социалното партньорство и координация в тези фирми освен чрез участие в работата на КУТ / ГУТ, се осъществяват и чрез участие на синдикатите и работодателя в:

- Комисии за социално партньорство
  - В Комисиите за социално партньорство (КСП) участват равен брой представители на работодателите и на синдикатите, плюс експерти от двете страни.
  - КСП действат на основата на изготвени и съгласувани свои правила за устройство и дейност.
  - Решенията се взимат с обикновено мнозинство.
  - За всяко заседание се води протокол като на тези заседания се обсъждат и въпроси, свързани с дейността по БЗР, които включват: Годишните отчети и анализи на дейността по БЗР, насоките за дейността по БЗР през следващата година, обсъждат се и се приемат списъците с видовете и моделите за ЛПС и работното облекло.
- Преговори за сключване КТД, който има раздел "Безопасни и здравословни условия на труд";
- Съгласуване на Правилниците за вътрешен трудов ред в предприятията, съдържащи раздел БЗР;
- Информиране и консултиране на работниците и служителите по въпросите на БЗР.

4.2. Действащи колективни трудови договори (КТД) за икономическата дейност

След направеното проучване беше установено, че в ИД "Далекосъобщения" няма действащи колективни трудови договори на ниво отрасъл или бранш.

5. ОБУЧЕНИЕ, ИНФОРМИРАНЕ И КОНСУЛТИРАНЕ

5.1. Законодателната рамка за осигуряване на професионално образование и обучение, и обучение по правилата за осигуряване на БЗР

5.1.1. Закон за народната просвета (ЗНП)

Обн., ДВ, бр. 86 от 1991 г., изм., бр. 90 от 1996 г., изм. и доп., бр. 36 от 1998 г., доп., бр. 124 от 1998 г., изм., бр. 153 от 1998 г., бр. 67 и 68 от 1999 г., изм. и доп., бр. 90 от 2002 г., бр. 95 от 2002 г., бр. 29 от 2003 г., изм., бр. 71 от 2003 г., доп., бр. 86 и 114 от 2003 г., изм. и доп., бр. 40 от 2004 г., изм., бр. 28, 94, 103 и 105 от 2005 г., изм. и доп., бр. 41 и 105 от 2006 г., изм., бр. 113 от 2007 г., изм. и доп., бр. 50 от 2008 г., доп., бр. 35 от 2009 г., изм., бр. 36 и 74 от 2009 г., изм. и доп., бр. 50 и 78 от 2010 г., доп., бр. 9 от 2011 г., изм., бр. 23 от 2011 г., изм. и доп., бр. 99 от 2011 г.

Този закон урежда устройството, функциите и управлението на системата на народната просвета. Системата на народната просвета осигурява образование според държавни образователни изисквания (ДОИ).

Държавните образователни изисквания определят равнищата на необходимата общообразователна и професионална подготовка. Те се отнасят за (чл. 16 ЗНП):

- предучилищното възпитание и подготовка;
- степента на образование, общообразователния минимум и учебния план;
- учебното съдържание;
- усвояването на книжовния български език;
- системата за оценяване;
- професионалното образование и обучение;
- придобиването на квалификация по професии;
- обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания;
- учебниците и учебните помагала;
- документите за системата на народната просвета;
- извънкласната и извънучилищната дейност;
- учителската правоспособност и квалификация;
- материално-техническата база;
- здравното обслужване;
- безопасните условия на възпитание, обучение и труд;
- научното, информационното и библиотечното обслужване;
- едногодишната издръжка на деца и ученици в държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена;
- нормирането и заплащането на труда в системата на народната просвета;
- инспектиране на системата на народната просвета.

Законът определя четири групи ДОИ, според начина на тяхното приемане (чл. 17 ЗНП):

- ДОИ, приемани със закон: за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план; за професионалното образование и обучение;
- ДОИ, приемани с наредби на Министерския съвет: за учебниците и учебните помагала; за учителската правоспособност и квалификация; за материално-техническата база; за здравното обслужване; безопасните условия на възпитание, обучение и труд; за едногодишната издръжка на

деца и ученици в държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена; за нормирането и заплащането на труда в системата на народната просвета;

- ДОИ, приемани с наредби на министъра на образованието, младежта и науката, съгласувано със съответните министерства и ведомства: за придобиването на квалификация по професии; за обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания;
- ДОИ, приемани с наредби на министъра на образованието, младежта и науката: за предучилищното възпитание и подготовка; за учебното съдържание; за усвояването на книжовния български език; за системата за оценяване; за извънкласната и извънучилищната дейност; за научното, информационното и библиотечното обслужване; за инспектиране на системата на народната просвета.

Съгласно чл. 22 на закона училищното образование според степента е основно и средно, а според съдържанието на подготовката е общо и професионално.

- Общо образование - осигурява усвояването на общообразователния минимум и, при възможност, профилирана подготовка съгласно ДОИ.
- Професионално образование - осигурява усвояването на общообразователния минимум и придобиване на квалификация по професия съгласно ДОИ.
- Професионално обучение - осигурява придобиване на квалификация по професия съгласно ДОИ.

Професионалното обучение и образование се осъществява в училища, които могат да бъдат държавни, общински и частни. Училищата за средно образование са (чл. 26 ЗНП):

средни общообразователни - от I до XII клас включително;

- професионални гимназии - от VIII или IX клас до XII клас включително;
- професионални - от VII или VIII клас с продължителност на обучението до три години, от IX клас - с продължителност на обучението до четири години, и професионални колежи след завършено средно образование - с продължителност на обучението до две години;
- спортни; по изкуствата; специални; по културата.

Форми на обучение (чл. 31 ЗНП): дневна; вечерна; задочна; кореспондентска; индивидуална; самостоятелна; дистанционна.

За професии и специалности, които се упражняват във вредни и опасни условия на труд, практическото обучение започва след навършване на 15-годишна възраст (чл. 32 ЗНП), като Министерството на здравеопазването и Министерството на образованието, младежта и науката определят специфичните изисквания за провеждането му (чл. 33 ЗНП).

Документи за удостоверяване на професионално образование (чл. 25, ал. 1 ЗНП):

- диплома след успешно завършен XII клас и успешно положени държавни зрелостни изпити по учебни предмети или цикъл от учебни предмети, изучавани в гимназиалния етап;
- свидетелство за професионална квалификация, което се получава след завършена професионална подготовка;
- свидетелство за правоспособност, издавано за професии, упражняването на които изисква правоспособност.

Документи за удостоверяване на завършено професионално обучение (чл. 25, ал. 2 ЗНП):

- свидетелство за основно образование, което се получава след завършен VIII клас;
- свидетелство за професионална квалификация;
- свидетелство за правоспособност, издавано за професии, упражняването на които изисква правоспособност;
- удостоверение за професионално обучение.

Съгласно ЗНП, професиите и специалностите, които се придобиват в училищата, се определят по списък, утвърден от министъра на образованието, младежта и науката, съгласувано със съответните министри и ръководители на ведомства (чл. 42, ал. 7 ЗНП).
За професионалното обучение след завършено средно образование се заплащат такси при условия и по ред, определени със заповед на министъра на образованието, младежта и науката (чл. 44, ал. 5).

5.1.2. Закон за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план (ЗСООМУП)

Обн., ДВ, бр. 67 1999 г., изм. и доп., бр. 90 от2002 г., бр. 95 от 2002 г., бр. 29 от 2003 г., бр. 40 от 2004 г., бр. 41 от 2006 г., бр. 105 от 2006 г., бр. 50 от 2008 г., доп., бр. 36 от 2009 г., изм., бр. 74 от 2009 г.
Със ЗСООМУП се урежда държавното образователно изискване за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план в системата на народната просвета. С него се определят условията и реда за завършване на една степен на образование и преминаване в следващата степен, както и характеристиките на общообразователния минимум и на учебния план.
Степени на образование: осигуряват необходимото равнище на образованост, както и последователност и непрекъснатост на образованието. Степените на образование са основно образование и средно образование.
Завършването на съответната степен на образование гарантира усвояването на общообразователния минимум, както и на знания и умения, съответстващи на интересите и индивидуалните възможности на учениците (чл. 5 ЗСООМУП).
Средно образование. Придобива се след успешно завършен XII клас и успешно положени два държавни зрелостни изпита по учебни предмети или цикъл от учебни предмети, които се изучават в гимназиалния етап (чл. 7 ЗСООМУП).
Професионално образование. За придобиване на професионално образование освен държавните зрелостни изпити се полагат и два държавни изпита за професионална квалификация в съответствие с държавните образователни изисквания за придобиването на квалификация по професии. Организацията и съдържанието на държавните зрелостни изпити за придобиване на професионална квалификация се определят със Закона за професионално обучение и образование.
Според ЗСООМУП, общообразователната подготовка в българското училище се осъществява чрез изучаването на учебни предмети, групирани в 8 културно-образователни области: български език и литература; чужди езици; математика, информатика и информационни технологии; обществени науки, гражданско образование и религия; природни науки и екология; изкуства; бит и технологии, и физическа култура и спорт. Общообразователният минимум е основата на общообразователната подготовка. Той включва задължителни знания и умения, необходими за успешната реализация на учениците в следващата степен на образование.
Разпределението на учебното време по учебните предмети за достигане на общообразователния минимум по класове, етапи и степени се определя с наредба на министъра на образованието, младежта и науката (чл. 10 ЗСООМУП).
ЗСООМУП определя основните параметри на учебния план. Структурата на учебния план обхваща три вида подготовка: задължителна, задължителноизбираема и свободноизбираема (чл. 15 ЗСООМУП). Задължителната подготовка осигурява постигането на общообразователния минимум.
Учебният план съдържа: наименованията на учебните предмети, включени в задължителната, задължителноизбираемата и свободноизбираемата подготовка; разпределението на учебните предмети по класове; годишния и седмичния брой часове за изучаването на учебните предмети; график на учебната година и описание на организацията на обучението в съответното училище (чл. 17 ЗСООМУП).
Училищните учебни планове на профилираните гимназии, профилираните паралелки в средните общообразователни училища, професионалните гимназии, на училищата по изкуствата и културата и на спортните училища се разработват въз основа на учебни планове, утвърдени от министъра на

образованието, младежта и науката. Училищните учебни планове не може да определят условия и ред за завършване на етапи и степени на образованието (чл. 18, ал. 3 – 4 ЗСООМУП).

Училищните учебни планове се приемат с решение на педагогическия съвет на училището и се одобряват от началника на инспектората по образование - за общинските училища и за държавните училища, които се финансират чрез бюджета на Министерството на образованието, младежта и науката, от съответния министър или ръководител на ведомство съгласувано с министъра на образованието, младежта и науката - за държавните училища, които се финансират чрез бюджета на друго министерство или ведомство (чл. 18, ал. 5 ЗСООМУП).

5.1.3. Закон за професионалното образование и обучение (ЗПОО)

Обн., ДВ, бр. 68 от 1999 г., изм., бр. 1 и 108 от 2000 г., бр. 111 от 2001 г., изм. и доп., бр. 103 от 2002 г., изм., бр. 120 от 2002 г., доп., бр. 29 от 2003 г., изм., бр. 28 от 2005 г., изм. и доп., бр. 77 от 2005 г., изм., бр. 94 от 2005 г., бр. 30 от 2006 г., изм. и доп., бр. 62 от 2006 г., попр., бр. 63 от 2006 г., изм. и доп., бр. 13 от 2008 г., изм., бр. 26 от 2008 г., изм. и доп., бр. 36 и 74 от 2009 г., бр. 50 от 2010 г., изм., бр. 97 от 2010 г.

Този закон регулира обществените отношения, свързани със: осигуряване на правото на професионално образование и обучение на гражданите, съобразно личните им интереси и възможности; задоволяване на потребностите от квалифицирана работна сила, конкурентоспособна на пазара на труда;осигуряване на условия за функциониране и развитие на системата на професионалното образование и обучение, основаващи се на сътрудничество между нейните институции и органите на изпълнителната власт и на местното самоуправление и социалните партньори.

Основни задачи на системата на професионалното образование и обучение:

- придобиване на професионална квалификация;
- придобиване на правоспособност за професии, упражняването на които изисква такава, включително и за упражняване на регулирани професии;
- непрекъснато усъвършенстване на професионалната квалификация;
- формиране на мотивационна система за реализация в гражданското общество;
- формиране на обща култура на основата на националните и общочовешките ценности.

Структура на системата на професионалното образование и обучение.

- професионално ориентиране:осигурява информирането, консултирането и съветването на ученици и на други лица относно избора на професия и кариерно развитие;
- професионално обучение:осигурява придобиването на квалификация по професия или по част от професия, както и усъвършенстването й. При условия, определени с този закон, със Закона за народната просвета и Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план, то осигурява и завършването на основно образование или на класове от средното образование. Професионалното обучение включва:
  - начално професионално обучение: придобиване на първоначална квалификация по професия или по част от професия;
  - непрекъснато професионално обучение - усъвършенстване на придобитата квалификация по професия или по част от професия.
- професионално образование: осигурява усвояването на общообразователния минимум за средно образование и придобиването на квалификация по професия.

Списък на професиите за професионално образование и обучение.

Професионалното ориентиране, професионалното обучение и професионалното образование се осъществяват по професии и специалности, включени в Списъка на професиите за професионално образование и обучение. Списъкът се утвърждава от министъра на образованието, младежта и науката след

съгласуване с министъра на труда и социалната политика, както и със съответните отраслови министри и с представителните организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище. Структурните елементи на списъка са професии и специалности, които се класифицират в професионални направления и по степен на образование и степен на професионална квалификация.

Степени на професионална квалификация: първа, втора, трета и четвърта.

- Изисквания към степените за професионална квалификация:
  - за първа степен - придобити професионални компетенции за упражняване на професии, включващи рутинни дейности, извършвани при неизменящи се условия;
  - за втора степен - придобити професионални компетенции за упражняване на професии, включващи дейности с комплексен характер, извършвани при изменящи се условия;
  - за трета степен - придобити професионални компетенции за упражняване на професии, включващи дейности с комплексен характер, извършвани при изменящи се условия, както и поемане на отговорности за работата на други лица;
  - за четвърта степен - придобити професионални компетенции за упражняване на професии, включващи широк кръг дейности с комплексен характер, извършвани при изменящи се условия, както и поемане на управленски отговорности за работата на други лица и за разпределяне на ресурси.
- Входящо минимално образователно равнище за придобиване на съответните степени на професионална квалификация:
  - за първа степен: завършен VI клас: за ученици;завършен начален етап на основното образование или успешно завършен курс за ограмотяване по реда на Закона за насърчаване на заетостта - за лица, навършили 16 г.;
  - за втора и трета степен: завършени VII клас или основно образование;
  - за четвърта степен: завършено средно образование.
- Изходящо образователно равнище за придобиване на съответните степени на професионална квалификация:
  - за първа степен:основно образование - за ученици;начален етап на основното образование или успешно завършен курс за ограмотяване по реда на Закона за насърчаване на заетостта - за лица, навършили 16 години;
  - за втора степен - завършени X или XI клас, придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити за завършване на средно образование или завършено средно образование;
  - за трета степен - средно образование или придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити за завършване на средно образование и се определя с държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии.

Рамкови програми за придобиване на професионална квалификация.

Придобиването на професионална квалификация в системата на професионалното образование и обучение се регламентира с рамкови програми, утвърдени от министъра на образованието, младежта и науката. С програмите се определят възрастта и входящото образователно и квалификационно равнище на кандидатите, както и съдържанието и продължителността на професионалното образование и на професионалното обучение.

Определени са:

- рамкови програми за придобиването на професионална квалификация в системата на професионалното образование и обучение:
  - програми А – за начално професионално обучение с придобиване на първа степен на професионална квалификация;

- програми Б – за начално професионално обучение с придобиване на втора степен на професионална квалификация;
- програми В – за професионално образование с придобиване на втора или трета степен на професионална квалификация;
- програми Г – за професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация;
- програми Д – за начално професионално обучение с придобиване на квалификация по част от професия;
- програми Е – за непрекъснато професионално обучение за актуализиране или разширяване на придобита професионална квалификация, както и за придобиване на първа, втора и трета степен на професионална квалификация;

❑ програми за ученици:

- програми А с продължителност до 3 г. –за ученици със завършен най-малко VI клас;
- програми Б с продължителност до 4 г.– за ученици със завършено основно образование или със завършен клас от средното образование;
- програми В с продължителност 4 г.– за ученици със завършено основно образование или 5 г. за ученици със завършен VII клас, а в училищата по изкуствата и спортните училища - до 4 г. след основно образование или завършен клас от средното образование;
- програми Д с продължителност до 1 г.– за ученици със завършено основно образование или със завършен клас от средното образование;

❑ програми за лица, навършили 16 години:

- програми А с продължителност до 1 г. –за лица със завършен най-малко начален етап на основното образование или успешно завършен курс за ограмотяване по реда на Закона за насърчаване на заетостта;
- програми Б с продължителност 1 г.– за лица със завършен клас от средното образование или със завършено средно образование;
- програми В с продължителност 4 г.– за лица със завършено основно образование;
- програми Г с продължителност до 2 г.– за лица със завършено средно образование;
- програми Д с продължителност, определена с конкретната документация за професионално обучение;
- програми Е с продължителност, определена с конкретната документация за професионално обучение.

С държавното образователно изискване за професионално образование и обучение по чл. 16, т. 6 от Закона за народната просвета се определят организацията на приема на кандидатите и на професионалното образование и обучение, структурата и съдържанието на рамковите програми за професионално образование и обучение и организацията на практическото обучение за училищното професионално образование и обучение.

Със ЗПОО се определят изискванията към кандидатите, желаещи да се включат в програмите за професионално образование и професионално обучение - за минимална възраст, здравословно състояние, входящо образователно равнище и входящо квалификационно равнище (чл. 14 ЗПОО).

Въпросите, свързани с организацията на учебния процес в професионалното образование и обучение са уредени в раздел III на глава втора „Общи изисквания към организацията в системата на професионалното образование и обучение".

Структурата и съдържанието на рамковите програми за професионално образование включва общообразователна подготовка, задължителна професионална подготовка - обща, отраслова и специфична

за всяка професия, задължителна чуждоезикова подготовка по професията и избираема подготовка - задължителноизбираема и свободноизбираема (чл. 27 ЗПОО).

Структурата и съдържанието на рамковите програми за професионално обучение включва: общообразователна подготовка, задължителна професионална подготовка и избираема подготовка за програмите за придобиване на професионална квалификация със завършване на основно образование или на клас от средното образование;задължителна и избираема професионална подготовка за програмите за придобиване на професионална квалификация (чл. 28 ЗПОО).

Задължителната професионална подготовка включва теоретично обучение и практическо обучение (чл. 28, ал. 3 ЗПОО). Изискванията за провеждане на практическо обучение са определени в раздел III на глава четвърта „Държавно образователно изискване за професионално образование и обучение".

За осигуряване на достъп до професионално образование и обучение ЗПОО конкретно регламентира отношенията, свързани с професионално образование и професионално обучение за ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания, за ученици от домовете за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа,и за лица с девиантно поведение раздел IV на глава четвърта „Държавно образователно изискване за професионално образование и обучение".

Завършване на професионалното образование и професионалното обучение.

Професионалното образование се завършва с полагане на:

- държавни зрелостни изпити за завършване на средно образование съгласно Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план;
- държавни изпити за придобиване на професионална квалификация - теория на професията и практика на професията.

Професионалното обучение се завършва:

- по програмите А, Б, В и Г - с полагане на държавни изпити за придобиване на професионална квалификация - теория на професията и практика на професията;
- по програмите Д и Е - с полагане на изпити за придобиване на професионална квалификация. Когато се придобива степен на професионална квалификация по програми Е, изпитите са държавни - по теория на професията и по практика на професията.

При завършване на програмите А, Б, В и Г организацията на изпитите се определя съгласно държавното образователно изискване за системата на оценяване, а съдържанието им - съгласно държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии.

При завършване на програмите Д и Е организацията и съдържанието на изпитите се определят от обучаващата институция след съгласуване с представителите на работодателите и на работниците, а когато се придобива степен на професионална квалификация - и съгласно държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии.

Изпитите за придобиване на професионална квалификация се провеждат от комисии. В състава на комисиите се включват представители на обучаващата институция, на работодателите и на работниците и служителите, за училищата по изкуствата - и на представители на съответните висши училища по изкуствата с равни квоти, а за спортните училища - и на представители на Националната спортна академия и на лицензираните спортни организации.

Представителите на обучаващата институция са учители или други лица, извършващи професионална подготовка.

Представителите на работодателите са с квалификация от съответната професионална област, а на работниците и служителите - с квалификация и трудов стаж не по-малко от четири години по съответната професия.

Комисиите за провеждане на изпит се назначават от ръководителя на обучаващата институция. Законът допуска, в случай че организациите на работодателите или на работниците и служителите, както и висшите

училища по изкуствата не предложат свои представители за включване в състава на изпитните комисии, ръководителят на обучаващата институция да допълва състава на комисията с определени от него членове.

За придобиване на степен на професионална квалификация се провеждат държавни изпити по теория на професията и по практика на професията.Държавните изпити се провеждат по национални изпитни програми в съответствие с държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии. Националните изпитни програми се утвърждават от министъра на образованието, младежта и науката, като за училищата по изкуствата - от министъра на културата, а за спортните училища - от министъра на физическото възпитание и спорта.

Според ЗПОО, за придобиване на квалификация по част от професията, както и за актуализиране или за разширяване на професионалната квалификация, изпитите се провеждат по задания, определени от обучаващата институция след съгласуване с представителите на работодателите и на работниците.

Удостоверяване на професионалното образование и на професионалното обучение

- Завършено професионално образование се удостоверява със:
  - диплома за завършено средно образование;
  - свидетелство за професионална квалификация;
  - свидетелство за правоспособност, издавано за професии, упражняването на които изисква правоспособност, включително и за упражняване на регулирани професии.
- Завършено професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация се удостоверява със:
  - свидетелство за основно образование или документ за завършен клас от основното или средното образование;
  - свидетелство за професионална квалификация;
  - свидетелство за правоспособност, издавано за професии, упражняването на които изисква правоспособност, включително и за упражняване на регулирани професии.

И в двата случая съдържанието на документите се определя съгласно ДОИ за документите за системата на народната просвета и за придобиване на квалификация по професии.

- Завършено професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професията, за актуализиране или за разширяване на професионалната квалификация се удостоверява с удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на удостоверението се определя с ДОИ за документите за системата на народната просвета и конкретната документация на обучението – учебните планове и програми.

Институции в системата на професионалното образование и обучение

Професионалните училища, професионалните гимназии и професионалните колежи са държавни, общински и частни, български с чуждестранно участие и чуждестранни и се откриват, преобразуват и закриват по реда, предвиден в Закона за народната просвета.

- Професионални училища: осъществяват начално професионално обучение с придобиване на първа и втора степен на професионална квалификация и на квалификация по част от професията с продължителност до четири години, след завършен най-малко VI клас.
- Професионални гимназии: осъществяват професионално образование с придобиване на втора степен на професионална квалификация с продължителност четири години или на трета степен на професионална квалификация с продължителност четири или пет години, след завършено основно образование или със завършен VII клас.

- Професионални колежи: осъществяват професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация с продължителност до две години в зависимост от притежаваната степен на професионална квалификация, след завършено средно образование.
- Училища по изкуствата: осъществяват професионално образование с придобиване на трета степен на професионална квалификация с продължителност до четири години след основно образование.
- Спортни училища: осъществяват професионално образование с придобиване на трета степен на професионална квалификация с продължителност до 4 години след основно образование.
- Центрове за професионално обучение: осъществяват професионално обучение на лица, навършили 16 години
- Центрове за информация и професионално ориентиране: осъществяват професионално ориентиране на ученици и на други лица
- Центрове за квалификация на обучаващите: осъществяват актуализиране и разширяване на квалификацията на учители и други лица, извършващи професионална подготовка.

ЗПОО определя институциите, които имат право да издават документи за професионална квалификация (чл. 39). За издаване на свидетелство за правоспособност условията и редът се определят с наредби на министъра на образованието, младежта и науката или с друг закон.
ЗПОО дава правната рамка и за удостоверяване на професионална квалификация на лица, обучавани извън системата на професионалното образование и обучение. Те трябва да имат не по-малко от шест месеца трудов стаж по професията или проведено практическо обучение с продължителност, определена от обучаваща институция, както и завършено образование или завършен клас, необходими за придобиване на съответната степен на професионална квалификация. Тези лицата сключват с обучаваща институция договор за полагане на изпитите, а при необходимост - и за провеждане на практическо обучение (чл. 40).

Статут на центровете за професионално обучение и на центровете за информация и професионално ориентиране

Центровете за професионално обучение и центровете за информация и професионално ориентиране са държавни, общински или частни, български с чуждестранно участие и чуждестранни.
Държавните и общинските центрове се откриват от юридическите лица, които са получили лицензия за осъществяване на професионално обучение или на професионално ориентиране.
Частните центрове се откриват от едноличните търговци или юридическите лица, учредени като търговски дружества, кооперации, сдружения и фондации, получили лицензия за осъществяване на професионално обучение или на професионално ориентиране.
Българските центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране с чуждестранно участие се откриват от регистрираните в Република България сдружения между български и чуждестранни физически и/или юридически лица, получили лицензия за професионално обучение или за професионално ориентиране.
Чуждестранните центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране се откриват от чуждестранни юридически лица, които осъществяват дейността си в Република България в съответствие с международни спогодби и са получили лицензия за професионално обучение или за професионално ориентиране.
Центровете за професионално обучение и центровете за информация и професионално ориентиране не могат да се управляват и представляват от лица, които са осъдени на лишаване от свобода с влязла в сила присъда за умишлено престъпление.
Лицензията за професионално обучение или за професионално ориентиране се издава от Националната агенция за професионално образование и обучение.

Лицензията съдържа:

- името, седалището и адреса на управление на едноличния търговец или на юридическото лице, получили лицензията; единен идентификационен код - за търговците, или код по БУЛСТАТ - за лицата, които не са търговци;
- наименование и адрес на центъра за професионално обучение или на центъра за информация и професионално ориентиране;
- предмет на лицензията;
- професиите, за които е издадена лицензията за извършване и удостоверяване на професионално обучение;
- дата на издаване на лицензията.

Правата по издадената лицензия не могат да се прехвърлят или преотстъпват.

Ред за издаване на лицензията

- Лицензията се издава по подадено писмено заявление, към което се прилагат:
- формуляр по образец;
- удостоверение, издадено от съответния съд по регистрацията или Агенцията по вписванията, удостоверяващо актуалното състояние на заявителя;
- единен идентификационен код - за търговците, или код по БУЛСТАТ - за юридическите лица, които не са търговци;
- свидетелство за съдимост на лицето, което ще представлява и управлява центъра;
- правилник за устройството и дейността на центъра;
- документация за професионално обучение - учебни планове и учебни програми за обучение по професиите, съгласно чл. 13 на ЗПОО;
- документи за собственост или други документи, доказващи наличието на материално-техническа база, в която ще се извършва професионално обучение или дейността по професионално ориентиране;
- документи, издадени от компетентните органи, за съответствието на материалната база със здравните изисквания и с изискванията за пожарна и аварийна безопасност;
- справка за преподавателския състав, към която се прилагат и копия от документите за завършено образование и професионална квалификация и декларации за съгласие;
- документ за платена такса.

До три месеца от постъпването на документите за получаване на лицензия, председателят на Националната агенция за професионално образование и обучение издава или отказва да издаде лицензията въз основа на докладите на съответните експертни комисии.

Когато в подадените документи за лицензиране се установят непълноти или нередовности, председателят на Националната агенция за професионално образование и обучение уведомява заявителя да ги отстрани или да предостави допълнителна информация. Заявителят може да отстрани нередовностите и/или да предостави допълнителна информация най-късно в едномесечен срок от получаване на уведомлението.

Ако заявителят не отстрани несъответствията в срок, председателят на Националната агенция за професионално образование и обучение отказва издаването на лицензия.

Председателят на Националната агенция за професионално образование и обучение отказва издаването на лицензия, когато:

- не са представени всички необходими документи, представените документи са непълни или не са в определения вид или форма и нередовностите не са били отстранени в срок;
- когато заявената от лица дейност не отговаря на държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по съответната професия или на изискванията за извършване на информиране и професионално ориентиране относно:

- осигуряване на качествено и ефективно провеждане на професионалното обучение и/или информиране и професионално ориентиране, включително чрез вътрешна система за оценяване и поддържане на качеството;
- ресурсно осигуряване - материални и човешки ресурси, с които се гарантира качествено провеждане на професионалното обучение и/или информиране и професионално ориентиране.

Издадената лицензия е безсрочна, а отказът за издаване на лицензия може да се обжалва при условията и по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Прекратяване и отнемане на лицензията

Правата по лицензията се прекратяват със смъртта на физическото лице - едноличен търговец, или с прекратяването на юридическото лице, както и при отнемането на лицензията.

Лицензията се отнема временно за срок от три до 12 месеца, когато съответният център:

- допусне нарушение на изискванията на ЗПОО;
- извършва професионално обучение или професионално ориентиране в нарушение на условията на получената лицензия;
- не представя в Националната агенция за професионално образование и обучение информацията за извършената дейност през предходната календарна година;
- откаже достъп или съдействие за извършване на проверка на длъжностните лица на НАПОО, определени със заповед на нейния председател.

След изтичане на срока на отнемането, отнетата лицензия се връща, ако съответният център е отстранил нарушението.Лицензията се отнема окончателно, когато съответният център:

- не е започнал да осъществява разрешената дейност не по-късно от 12 месеца от издаването на лицензията;
- преустанови извършването на разрешената дейност за повече от 12 месеца;
- извършва съществени нарушения на изискванията на ЗПОО;
- извършва професионално обучение или професионално ориентиране при съществено нарушение на условията на получената лицензия;
- не отстрани констатираните нарушения в срок;
- допусне повторно нарушение;
- е представил неверни данни, въз основа на които е издадена лицензията.

Лицензията се отнема със заповед на председателя на Националната агенция за професионално образование и обучение въз основа на доклади на експертните комисии и на констативните протоколи. В заповедта за окончателно отнемане на лицензията се определя срок, в който лицето не може да се кандидатира за нова лицензия и който не може да бъде по-малък от една година.

Лицето, представляващо съответния център за професионално обучение или центъра за информиране или професионално ориентиране, на който е отнета временно или окончателно лицензията, е длъжно в 7-дневен срок от уведомяването за издадената заповед за отнемане на лицензията да преустанови извършваната дейност и да върне в Националната агенция за професионално образование и обучение издадената лицензия, за което се съставя протокол.

Заповедта за отнемане на лицензията може да се обжалва при условията и по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Националната агенция за професионално образование и обучение създава и поддържа публичен регистър за:

- центровете за професионално обучение с информация за:

- откритите процедури по лицензиране[80] (регистрационен номер, име на кандидата за лицензиране, населено място, брой и видове подадени документи, статут на кандидата за лицензиране)
- активните издадени лицензии[81] (номер на лицензията, наименование на центъра, адрес и лице за контакти, предлагани квалификации, професии и специалности);
- временно отнетите лицензии[82] (номер на лицензията, наименование на центъра, адрес и лице за контакти, срок на отнемане на лицензията);
- постоянно отнетите лицензии[83] (номер на лицензията, наименование на центъра, номер на заповедта за отнемане на лицензията);
- заличените лицензии[84] (номер на лицензията, наименование на центъра, номер на заповедта за заличаване на лицензията);

❑ центровете за информиране и професионално ориентиране с информация за:

- издадените лицензии[85] (номер на лицензията/основание за издаване, наименование на центъра, адрес и лице за контакти);
- временно отнетите лицензии[86] (номер на лицензията/основание за издаване, наименование на центъра, адрес и лице за контакти, срок на отнемане на лицензията);
- заличените лицензии[87] (номер на лицензията/основание за издаване, наименование на центъра, номер на заповедта за заличаване на лицензията).

5.1.4. Закон за признаване на професионални квалификации (ЗППК)

Обн., ДВ, бр. 13 от 2008 г., доп., бр. 41 от 2009 г., изм., бр. 74 от 2009 г., изм. и доп., бр. 98 от 2010 г., изм., бр. 8 от 2011 г., доп., бр. 9, 43 и 61 от 2011 г.

Този закон урежда условията и реда за признаване на професионални квалификации, придобити в други държави членки и в трети държави, с цел достъп и упражняване на регулирани професии в Република България.

5.1.5. Правилници и наредби

За конкретизиране на законовите разпоредби в областта на професионалното образование и обучение са утвърдени множество правилници и наредби.

Водещо място имат правилниците за прилагане на Закона за народната просвета, на Закона за насърчаване на заетостта, Устройствените правилници на Министерството на образованието, младежта и науката, на Министерството на труда и социалната политика, на Агенцията по заетостта и Правилника за дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение.

В практиката се прилагат повече от 140 наредби, от които 126 наредби за придобиване на квалификации по професии за ПОО.

От наредбите основно значение имат:

[80] http://www.navet.government.bg/assets/cms/File/arch_cpo/proced/Reg_open_proc.htm
[81] http://www.navet.government.bg/bg/licenz/Registers
[82] http://www.navet.government.bg/assets/cms/File/arch_cpo/sections/Legal-reg_vremenni.htm
[83] http://www.navet.government.bg/assets/cms/File/arch_cpo/sections/Legal-reg_otneti.htm
[84] http://www.navet.government.bg/assets/cms/File/arch_cpo/sections/Legal-reg_zalicheni.htm
[85] http://www.navet.government.bg/assets/cms/File/arch_cpo/sections/Legal-reg_cipo_act.htm
[86] http://www.navet.government.bg/assets/cms/File/arch_cpo/sections/Legal-reg_cipo_vremenni.htm
[87] http://www.navet.government.bg/assets/cms/File/arch_cpo/sections/Legal-reg_cipo_ers.htm

5.1.5.1. Наредба № 3 за системата на оценяване

Наредбата е издадена от министъра на образованието, младежта и науката (обн., ДВ, бр. 37 2003 г., попр., бр. 48 от 2003 г., изм., бр. 46 от 2004 г., изм. и доп., бр. 65 от 2005 г., бр. 70 от 2008 г., бр. 11 от 2009 г., бр. 73 от 2009 г., изм., бр. 70 от 2011 г.)

С тази наредба се определя държавното образователно изискване за системата за оценяване, вкл. и организацията на оценяването в училищното обучение, както и организацията на изпитите за придобиване на професионална квалификация в центровете за професионално обучение.

Според наредбата, оценяването е процес за установяване на постигнатите резултати и поставяне на оценка. Установяването на постигнатите резултати и поставянето на оценка е индивидуално за всеки оценяван. Оценяване се извършва в процеса на училищното обучение, при завършване на средно образование, при завършване на професионално образование и при завършване на професионално обучение.

Оценяването е вътрешно и външно. При вътрешното оценяване оценяващ е учителят, докато при външното оценяване оценяващи може да са:

- училищна комисия, определена от директора на училището;
- длъжностни лица или комисии, определени от министъра на образованието и науката, от началника на регионалния инспекторат по образованието или от директорите на обслужващите системата на народната просвета звена за контрол и оценяване.

В края на етап или степен на образование външното оценяване се провежда като национално.

Наредбата подробно регламентира въпросите, свързани с организацията на оценяването в процеса на училищното обучение.

Отделно място е отделено на организацията и оценяването на изпитите за придобиване на професионална квалификация при завършване на професионално образование и обучение като се допълват разпоредбите на ЗПОО и се конкретизират с разпоредби за подготовката, организирането и провеждането на държавните изпити, съдържанието на държавния изпит по теория и на държавния изпит по практика (глава четвърта „Организация и оценяване на изпитите за придобиване на професионална квалификация при завършване на професионално образование и професионално обучение).

5.1.5.2. Наредба № 4 от 16.04.2003 г. за документите в системата на народната просвета

Наредбата е издадена от министъра на образованието и науката, (обн., ДВ, бр. 41 2003 г., попр., бр. 48 от 2003 г., изм. и доп., бр. 65 от 2003 г., бр. 47 от 2004 г., бр. 55 от 2005 г., бр. 47 от 2006 г., бр. 51 и 74 от 2007 г., бр. 7 и 27 от 2008 г., бр. 52 от 2009 г., бр. 42 от 2010 г., бр. 37 и 70 от 2011 г., бр. 61 от 2012 г.

С тази наредба се определят държавните образователни изисквания за документите за системата на народната просвета по чл. 16, т. 10 от Закона за народната просвета (ЗНП).С ДОИ за документите за системата на народната просвета са определени:

- предназначението, съдържанието, воденето и съхраняването на всеки документ;
- условията и редът за приемане, отчитане и унищожаване на документи с фабрична номерация;
- условията и редът за създаване, утвърждаване, актуализиране и издаване на документи.

Документите, издавани или водени от институциите в системата на народната просвета, следва да се попълват на български език.

Държавните, общинските и частните училища издават или водят документи, като за всеки от тях в наредбата подробно е описано съдържанието, начина на водене, издаване и съхранение.

Завършено професионално обучение, съгласно наредбата, се удостоверява с документите: удостоверение за професионално обучение, свидетелство за професионална квалификация, приложение към свидетелство за

професионална квалификация (за обучение по модули), дубликат на свидетелство за професионална квалификация, свидетелство за правоспособност и свидетелство за правоспособност по заваряване.
С наредбата се определят и условията и реда за унищожаване на документи с фабрична номерация, както и за създаване, утвърждаване, актуализиране и издаване на документи в системата на народната просвета.

5.1.5.3. Наредбата за условията и реда за поддържане на списъка на регулираните професии в Република България

Наредбата е приета с ПМС № 86 от 18.04.2006 г., на основание чл.7, ал.3 от Закона за професионалното образование и обучение и чл. 9, ал. 3, т. 14 от Закона за висшето образование. (обн. ДВ. бр.35 от 2006 г.)
С наредбата са определени условията и редът за поддържане на Списъка на регулираните професии в Република България, както и достъпът до информацията, съдържаща се в него:

- наименованието на професиите, които са регулирани съгласно българското законодателство;
- нормативния акт, който ги определя като регулирани професии;
- органа, компетентен за даване или признаване на правоспособност за упражняване на съответната регулирана професия.

Списъкът се приема и актуализира с решение на Министерския съвет и се поддържа на български и на английски език като електронна база данни.Списъкът и неговите изменения и допълнения се приемат по предложение на министъра на образованието и науката след съгласуване с министъра на труда и социалната политика, както и със съответните отраслови министри и с представителните организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище.
Определени са реда за приемане и актуализиране на списъка, както и процедурата за включване или изключване на професии от него.
Списъкът на регулираните професии в Република България е публичен. Достъпът до информацията, въведена в списъка, се осигурява чрез интернет страницата на Министерството на образованието и науката.

5.1.5.4. Списък на професиите за професионално образование и обучение (СППОО)

Списъкът е утвърден със Заповед № РД 09-413/12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед №РД 09-04/08.01.2004 г., Заповед №РД 09-34/22.01.2004 г., Заповед №РД 09-255/09.04.2004 г., Заповед № РД 09 – 274 / 18. 02. 2005 г., Заповед № РД 09-1690/29.09.2006 г., Заповед № РД 09-828/29.06.2007 г., Заповед № РД 09-1891/30.11.2007 г., Заповед № РД 09-298/19.02.2009 г., Заповед № РД 09-1803/29.10.2009 г., Заповед № РД 09-621/18.05.2010 г., Заповед № РД 09-1728/01.12.2010 г., Заповед № РД 09-748/13.06.2011 г., Заповед № РД 09-1805/09.12.2011 г., Заповед № РД 09-638/23.05.2012 г.
Списъкът на професиите за професионално образование и обучение (СППОО) се разработва от НАПОО на основание чл. 42, т.5 (а) на Закона за професионално образование и обучение (ЗПОО), във връзка с чл. 6, ал. 1 на същия закон и се съгласува с отрасловите министерства и с представителните организации на национално равнище на работодателите и работниците и служителите.
Списъкът на професиите представлява систематизирана структура (матрица) от наименования на професии и специалности, класифицирани в професионални направления, съобразно областите на образованието по Международната стандартна класификация International Standard Classification of Education ISCED - 97 (чл.8 ал.1 и §1 от Допълнителните разпоредби на ЗПОО) и в съответствие с Класификация на областите на образование и обучение (КОО-2008) на Националния статистически институт.
Списъкът е основен документ за организацията на професионалното ориентиране, професионалното обучение и професионалното образование и има задължителен характер за всички институции, в които ще се извършва професионално обучение за придобиване на професионална квалификация – професионални гимназии, професионални училища, професионални колежи и центрове за професионално обучение.

Структурните елементи на Списъка на професиите за професионално образование и обучение са професии и специалности.

В съответствие с изискванията на чл.8, ал.1 от ЗПОО професиите и специалностите са класифицирани в професионални направления, по степен на образование и по степен на професионална квалификация.

Обучението по всяка професия се определя от:

- изискването за минимална образователна степен;
- продължителността (срок) на обучението;
- степента на придобита професионална квалификация.

Професиите включват различен брой специалности, достатъчно близки по отношение на изискваните общообразователни знания и умения и професионална компетентност. Специалностите в рамките на дадена професия са групирани по производствена, технологическа или целева основа в съответствие с конкретните изисквания на производството.

Списъкът е отворена система и актуализацията му се извършва по реда и начина на неговото формиране. Предложения за промени са СППОО могат да правят министерства, агенции, организации на работодатели и на работниците и служителите и други юридически и физически лица. Техните предложения се разглеждат от съответните експертни комисии на НАПОО и одобряват от Управителния съвет. Периодично всяка година НАПОО инициира актуализация на списъка. Списъкът се публикува в специализираните издания на Министерството на образованието, младежта и науката, в информационния бюлетин на НАПОО и в други специализирани за тази цел издания.

Основни понятия:

- „Професионално ориентиране" осигурява информирането, консултирането и съветването на ученици, безработни, както и на други лица относно избора на професия и кариерно развитие.
- „Професионалното обучение" осигурява придобиването на квалификация по професия или по част от професия и включва:
  - „Начално професионално обучение" - придобиване на първоначална квалификация по професия или по част от професия.
  - „Непрекъснато професионално обучение" - усъвършенстване на придобитата квалификация по професия или по част от професия.
  - „Професионалното образование" осигурява усвояването на общообразователния минимум за средно образование и придобиването на квалификация по професия.
- „Професионално направление" е съвкупност от професии в определен в Националната отраслова класификация отрасъл на икономиката или друга сфера на обществения живот, съобразена със съответната област на образованието по Международната стандартна класификация на образованието.
- „Професия" е вид трудова дейност, за която се организира професионално образование и обучение.

„Част от професия" е обособена трудова дейност в рамките на една професия, за която може да се организира професионално обучение.

- „Специалност" е самостоятелно обособена трудова дейност в рамките на дадена професия.
- „Професионална квалификация" е квалификация по професия или по част от професия, която включва съвкупността от професионални компетенции и необходимите за тяхното формиране общообразователни знания и умения.
- „Степен на професионална квалификация" е обемът и съдържанието на професионалните компетенции и необходимите за тяхното формиране общообразователни знания и умения.

5.1.5.5. Държавните образователни изисквания (ДОИ)

ДОИ за придобиване на квалификация по професии от Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО) са документи, които на основание чл. 42, т. 3, (б) от ЗПОО се разработват и актуализират от Националната агенция за професионално образование и обучение и се утвърждават с наредби на министъра на образованието и науката, съгласувано със съответните министерства и ведомства.

С ДОИ за придобиване на квалификация по професии се определят задължителните професионални компетенции, необходими за упражняване на професията и те са задължителни за всички обучаващи институции, които имат право да организират обучение завършващо с издаване на Свидетелство за професионална квалификация или Удостоверение за професионално обучение.

Държавните образователни изисквания по професии съдържат:

- изисквания за минималното входящо квалификационно и образователно равнище за ученици и за възрастни;
- описание на професията - трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти;
- възможности за продължаване на професионалното обучение;
- възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД);
- цели на обучението;
- резултати от ученето - компетенции, знания, умения;
- изисквания към материалната база за обучение по теория и по практика;
- изисквания към обучаващите.

Предложения за изменения и допълнения на действащи ДОИ за придобиване на квалификация по професии могат да се правят от национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, както и от структури на държавната администрация. Предложенията се внасят в НАПОО и се разглеждат от експертните комисии по професионални направления и от Управителния съвет на НАПОО, в съответствие с процедурата регламентирана в „Правила за условията и реда за разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии", приети от Управителния съвет на НАПОО с Протокол № 5 / 14.04.2004г., изм. и доп. с Протоколи № 02 / 23.02.2007г. и № 05 / 16.06.2007г.

5.1.5.6. Рамкови програми

Съгласно чл. 10 на ЗПОО, придобиването на професионална квалификация в системата на професионалното образование и обучение се регламентира с рамкови програми, утвърдени от министъра на образованието, младежта и науката. В тази връзка са утвърдени следните рамкови програми:

- Рамкова програма А - за начално професионално обучение с придобиване на първа степен на професионална квалификация;
- Рамкова програма Б - за начално професионално обучение с придобиване на втора степен на професионална квалификация;
- Рамкова програма В - за професионално образование с придобиване на втора или трета степен на професионална квалификация;
- Рамкова програма Г - за професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация;
- Рамкова програма Д - за начално професионално обучение с придобиване на квалификация по част от професия и

- Рамкова програма Е - за непрекъснато професионално обучение за актуализиране или разширяване на придобита професионална квалификация, както и за придобиване на първа, втора и трета степен на професионална квалификация.

Структурата и съдържанието на рамковите програми са следните:

- Общи положения: нормативно основание, цел и предназначение на програмата.
- Изисквания към кандидатите за обучение по програмата (по отделно за ученици и за лица навършили 16 години): за минимална възраст; за здравословно състояние, за входящо образователно равнище; възможности за реализация и за повишаване на професионалната квалификация.
- Организация на учебния процес (по отделно за ученици и за лица навършили 16 години): форма на обучение и организационни форми.
- Учебен план: структура и съдържание
- Съдържание на обучението - учебното съдържание по всеки учебен предмет (модул) за теоретичното и за практическото обучение се разработва по теми и часове в учебни програми отделно за ученици и за лица навършили 16 години.
- Завършване на професионалното образование или на професионалното обучение
- Удостоверяване на завършването на професионалното образование или на професионалното обучение.

Рамковите програми са нормативната и методическата основа за разработване на учебните планове и програми. Когато няма ДОИ за придобиване на квалификация по професии, при разработването на учебни планове и програми за съответната професия следва да се прилагат рамковите програми.

5.1.5.7. Учебни планове и програми

Учебните планове и програми се разработват на базата на ДОИ за придобиване на квалификация по професии за съответната професия и рамковите програми.

Ежегодно министъра на образованието, младежта и науката утвърждава със заповед нови или актуализиране учебни планове по отделните професии, които са предназначени главно за изпълнение в училищното обучение. Учебните планове съдържат график на обучението, разпределение на предметите и часовете съответно в Раздел А (за общообразователна подготовка) и Раздел Б (за задължителна професионална подготовка), изисквания при завършване и удостоверяване на професионалното образование и обяснителни бележки за някои допълнителни изисквания или пояснения.

В практиката се е наложило в работата на центровете за професионално обучение при разработването на учебните планове и програми за обучение на лица над 16 години да се използва като база Раздел Б от учебния план, утвърден от министъра на образованието, младежта и науката по съответната професия и специалност.

Съгласно ЗПОО структурата на програмите за професионално образование включва общообразователна подготовка, задължителна професионална подготовка - обща, отраслова и специфична за всяка професия, задължителна чуждоезикова подготовка по професията и избираема подготовка - задължителноизбираема и свободноизбираема.

Общообразователната подготовка осигурява общообразователния минимум, необходим за средно образование и се определя съгласно Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план.

Общата задължителна професионална подготовка е единна за всички професионални направления при отчитане на спецификата им. Тя включва теоретично обучение и практическо обучение - учебна практика.

Отрасловата задължителна професионална подготовка е единна за всички професии от професионалното направление при отчитане на спецификата на всяка професия. Тя включва теоретично обучение и практическо обучение - учебна практика.

Специфичната за всяка професия задължителна професионална подготовка включва теоретично обучение и практическо обучение – учебна и производствена практика.

Задължителната професионална подготовка, задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка се определят съгласно държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии, но най-малко 40 на сто от броя на учебните часове за задължителна професионална подготовка трябва да са отделени за практическо обучение.

От своя страна, програмите за професионално обучение трябва да включват:

- общообразователна подготовка, определена съгласно Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план, задължителна професионална подготовка и избираема подготовка за програмите за придобиване на професионална квалификация със завършване на основно образование или на клас от средното образование;
- задължителна и избираема професионална подготовка за програмите за придобиване на професионална квалификация. Задължителната професионална подготовка включва теоретично обучение и практическо обучение като броят на учебните часове за практическо обучение не може да бъде по-малък от броя на учебните часове за теоретично обучение. Задължителната професионална подготовка и избираемата подготовка се определят съгласно държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии.

ЗПОО отделя специално внимание на практическото обучение като регламентира два вида практическо обучение - учебна практика и производствена практика.

Определени са изискванията към местата за провеждане на практическото обучение: учебно-производствени бази на училищата;учебно-производствени бази на сродни училища или центрове за професионално обучение в Република България и в чужбина;предприятия на юридически и физически лица;учебно-производствени бази към предприятията;учебно-тренировъчни бази на училищата, спортни зали, стадиони и плувни басейни.

Училищата могат да организират самостоятелно и/или кооперирано с юридически или физически лица производство на продукция и услуги, като се изпълняват държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии или документацията за професионално обучение на училището или на заявителя на професионалното обучение.

Учебно-производствените бази и учебно-тренировъчните бази на училищата трябва да бъдат обзавеждани съгласно ДОИ за придобиване на квалификация по професии. В местата за провеждане на практическото обучение следва да се осигуряват безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

5.1.5.8. Национални изпитни програми

Националните изпитни програми са предназначени за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността за придобиване степен на професионална квалификация.

Целта на националните изпитни програми е да се определят единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване на степен на професионална квалификация по изучаваната професия и специалност.

Националните изпитни програми се разработват в съответствие със ЗПОО и съответното държавно образователно изискване за придобиване на квалификация.

Държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 за системата на оценяване.

Обикновено Националните изпитни програми имат следното съдържание:

- за държавния изпит по теория на професията и специалността: изпитните теми с план-тезис на учебното съдържание и критерии за оценяване;
- за държавния изпит по практика на професията и специалността: указания за съдържанието на индивидуалните практически задания и критерии за оценяване;
- система за оценяване;
- препоръчителна литература;
- приложения: примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността и примерно индивидуално практическо задание.

Националните изпитни програми се утвърждават със заповед от министъра на образованието, младежта и науката. На практика приложението на националните изпитни програми се свежда до тяхното изпълнение само в професионалните училища.

5.2. Системата на професионалното образование и обучение, и правилата за осигуряване на БЗР

Системата за професионално образование и обучение (СПОО) е определена със Закона за професионалното образование и обучение и включва държавни органи на национално и регионално ниво и неправителствени организации (представлявани от организациите на работодателите и на работниците и служителите, признати за представителни на национално равнище).

5.2.1. Държавни институции на национално ниво

5.2.1.1. Министерският съвет

Определя държавната политика в областта на образованието, в т.ч. на професионалното образование и обучение, на заетостта и пазара на труда.

5.2.1.2. Министерството на образованието, младежта и науката

Министерството на образованието, младежта и науката провежда държавната политика в областта на ПОО, като:

- приема държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии;
- утвърждава Списъка на професиите за професионално образование и обучение;
- предлага за приемане от Министерския съвет Списък на регулираните професии в Република България;
- поддържа регистъра по § 1, ал. 2 от допълнителните разпоредби на Закона за народната просвета по отношение на институциите в системата на професионалното образование и обучение;
- утвърждава държавния план-прием в държавните и общинските училища;
- осигурява условия за изпълнението на държавните образователни изисквания за системата на професионалното образование и обучение;
- утвърждава програми за квалификация в системата на професионалното образование и обучение;
- организира професионалното ориентиране;
- определя самостоятелно или съвместно със съответното компетентно министерство професиите за ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания и за лица с девиантно поведение;
- разпределя утвърдените по бюджета му финансови средства за професионално образование и обучение и контролира тяхното използване;

- анализира резултатите и ефективността на професионалното образование и обучение;
- определя свои представители в управителния съвет и в експертните комисии на Националната агенция за професионално образование и обучение.

5.2.1.3. Министерството на труда и социалната политика

Министерството на труда и социалната политика участва в провеждането на държавната политика в областта на ПОО като:

- определя потребностите от професионално образование и обучение чрез анализиране на тенденциите в развитието на пазара на труда;
- участва в разработването, съгласуването и актуализирането на държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии;
- участва в съгласуването на Списъка на професиите за професионално образование и обучение;
- определя изискванията за здравословни и безопасни условия при практическото обучение и контролира изпълнението им чрез регионалните инспекции по труда;
- участва в съгласуването на държавния план-прием в училищата чрез регионалните служби по заетостта;
- участва в организирането на професионалното ориентиране;
- определя свои представители в управителния съвет и в експертните комисии на Националната агенция за професионално образование и обучение.

5.2.1.4. Министерството на здравеопазването:

- участва в съгласуването на Списъка на професиите за професионално образование и обучение;
- определя хроничните заболявания и физическите увреждания, които са противопоказни при професионалното образование и професионалното обучение, по професии от Списъка на професиите за професионално образование и обучение;
- определя съвместно с Министерството на образованието, младежта и науката професиите, по които професионалното образование и професионалното обучение е подходящо за здравословното състояние на обучаемите с хронични заболявания и физически увреждания, със сензорни увреждания и с умствена изостаналост;
- определя изискванията за здравословни условия при практическото обучение и здравно-физиологичните изисквания към седмичните разписания, както и контролира изпълнението им чрез органите на Държавния здравен контрол;
- определя свои представители в управителния съвет и в експертната комисия по професионално ориентиране на Националната агенция за професионално образование и обучение.

5.2.1.5. Отрасловите министерства:

- участват в разработването, съгласуването и актуализирането на държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии;
- участват в разработването, съгласуването и актуализирането на Списъка на професиите за професионално образование и обучение;
- участват в съгласуването на държавния план-прием в училищата, които финансират;

- разпределят утвърдените по бюджета им финансови средства за професионално образование и професионално обучение и контролират тяхното използване;
- определят свои представители в управителния съвет и в експертните комисии по професионални направления на Националната агенция за професионално образование и обучение.

5.2.1.6. Национална агенция за професионално образование и обучение (НАПОО)

Националната агенция за професионално образование и обучение е държавен орган за лицензиране на дейности в системата на професионалното образование и обучение, както и за координация на институциите, имащи отношение към професионалното ориентиране, обучение и образование.
Националната агенция за професионално образование и обучение:

- издава и отнема лицензии за професионално обучение и професионално ориентиране;
- осъществява контрол на дейността на лицензираните институции в системата на професионалното обучение;
- разработва и предлага на министъра на образованието, младежта и науката: списъка на професиите за професионално образование и обучение и държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии;
- участва при разработването на държавните образователни изисквания за документите за системата на народната просвета и за системата за оценяване в частта им за професионалното образование и обучение;
- въз основа на анализ на дейността на центровете за професионално обучение и центровете за информация и професионално ориентиране прави предложения за усъвършенстване на системата на професионалното образование и обучение;
- възлага провеждането и внедряването на научни изследвания в областта на професионалното образование, обучение и ориентиране;
- координира дейностите по разработване на стратегии за развитие и усъвършенстване на професионалното образование и обучение;
- съдейства за международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение;
- създава и поддържа регистър на центровете за професионално обучение и на центровете за информация и професионално ориентиране и за издадените и отнетите лицензии;
- разработва и утвърждава формуляри и образци на документи за лицензиране.

5.2.2. Държавни институции на регионални ниво

5.2.2.1. Общини

Общините участват във формирането на политика в областта на професионалното образование и обучение на територията им по отношение на:

- потребностите от кадри;
- професионалното ориентиране на ученици, безработни, както и на други лица;
- разпределянето на утвърдените по бюджета им финансови средства за професионално образование, обучение и ориентиране и контролира тяхното използване;
- развитието на материално-техническата база на училищата, центровете за професионално обучение и центровете за информация и професионално ориентиране чрез финансови средства от общинските бюджети;
- определянето на държавния план-прием в училищата.

5.2.2.2. Регионалните инспекторати по образованието (РИО) на Министерството на образованието, младежта и науката

РИО провеждат държавната политика в областта на професионалното образование и обучение в съответния регион, като:

- координират взаимодействието между училищата, центровете за професионално обучение и центровете за информация и професионално ориентиране с регионалните служби по заетостта и бюрата по труда, с регионалните инспекции за опазване и контрол на общественото здраве, с органите на местното самоуправление и с регионалните структури на социалните партньори;
- съгласуват предложенията на училищата за държавния план-прием;
- участват в организирането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

5.2.3. Организациите на работодателите и на работниците и служителите, признати за представителни на национално равнище

5.2.3.1. Организациите на работодателите

- участват в разработването, актуализирането и съгласуването на Списъка на професиите за професионално образование и обучение;
- участват в разработването, съгласуването и актуализирането на държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии;
- участват в организирането и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация и предлагат представители за участие в изпитните комисии;
- определят своите представители в управителния съвет и в експертните комисии на Националната агенция за професионално образование и обучение.

5.2.3.2. Организации на работниците и служителите

- участват в актуализирането на държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии;
- участват в разработването, актуализирането и съгласуването на Списъка на професиите за професионално образование и обучение;
- определят свои представители в управителния съвет и в Експертната комисия по професионалното ориентиране на Националната агенция за професионално образование и обучение.

5.2.4. Информация за центровете за професионално обучение

Актуална информация за Центровете за професионално обучение е достъпна на сайта на Националната агенция за професионално образование и обучение http://www.navet.government.bg/.

Центрове за професионално обучение[88] (ЦПО),
лицензирани от Националната агенция за професионално образование и обучение, притежаващи лицензия за професии, специалности и квалификации, приложими за икономическата дейност
(Информацията е актуална към 28.02.2013 г.)

[88] ЦПО със статут "съществуващ център".

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
1	ЦПО към "Информационно обслужване" АД, Лицензия № 200011004	София, ул. "П. Волов" № 2, тел. 02/9656 265 e-mail: cpo@is-bg.net Теодора Стайкова - Калинкова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
2	ЦПО към "Информационно обслужване" АД, Лицензия № 200011004	София, ул. "П. Волов" № 2, тел. 02/9656 265 e-mail: cpo@is-bg.net Теодора Стайкова - Калинкова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
3	ЦПО към Българо-германски център за професионално обучение Плевен, Лицензия № 200211018	Плевен, ул. "Александър Стамболийски" № 16, тел. 064882822 e-mail: info@pl.bgcpo.bg инж. Веска Цекова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
4	ЦПО към Българо-германски център за професионално обучение Плевен, Лицензия № 200211018	Плевен, ул. "Александър Стамболийски" № 16, тел. 064882822 e-mail: info@pl.bgcpo.bg инж. Веска Цекова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
5	ЦПО към Консорциум "БРАЯН" ООД, Лицензия № 200211032	Стара Загора, ул."Св.Княз Борис I" № 93, ет.10, тел. 042/ 604 534 e-mail: brian@starazagora.net Марияна Ганева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
6	ЦПО към ЕТ "ГелеСофт", Лицензия № 200211034	Горна Оряховица, ул. "Георги Измирлиев" № 2А, тел. 0618/ 60999 e-mail: gs-mbox@gelesoft.com Ангелин Бахчеванов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
7	ЦПО към "ДЕЛТА - ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ" ЕООД, Лицензия № 200211035	Пловдив, Пловдив, ул. Булаир № 26, тел. 032/620 151 e-mail: delta_plovdiv@abv.bg; cpo.delta@abv.bg Юлияна Кабаиванова	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
8	ЦПО към "Национален център за професионално обучение в системата на БТПП", Лицензия № 200212019	София, ул. "Княз Борис I" № 123", тел. 02 988 13 15 e-mail: chairman@elearningbg.eu Донка Фурнаджиева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
9	ЦПО към "Веда консулт" ЕООД, Лицензия № 200312045	Габрово, ул. "Изток" 30, тел. 066/80-65-52 e-mail: vedakonsult@abv.bg Магдалена Василева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
10	ЦПО към "Веда консулт" ЕООД, Лицензия № 200312045	Габрово, ул. "Изток" 30, тел. 066/80-65-52 e-mail: vedakonsult@abv.bg Магдалена Василева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
11	ЦПО към Сдружение "БЪЛГАРСКА СТОПАНСКА КАМАРА - СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС", Лицензия № 200312048	София, ул. "Алабин" №16-20, тел. 029879703 e-mail: danisimi@bia-bg.com Даниела Симидчиева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
12	ЦПО към Сдружение "БЪЛГАРСКА СТОПАНСКА КАМАРА - СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС", Лицензия № 200312048	София, ул. "Алабин" №16-20, тел. 029879703 e-mail: danisimi@bia-bg.com Даниела Симидчиева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
13	ЦПО към Сдружение "БЪЛГАРСКА СТОПАНСКА КАМАРА - СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС", Лицензия № 200312048	София, ул. "Алабин" №16-20, тел. 029879703 e-mail: danisimi@bia-bg.com Даниела Симидчиева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
14	ЦПО към ЦПО "Знание" ЕООД, Лицензия № 200312053	София, ул. Владайска 36, тел. 029549267, 024900780 e-mail: office@znanie-bg.org Мариана Манукян, Емилия Войславова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
15	ЦПО към ЕТ "Стил 21 - Деляна Младенова", Лицензия № 200312062	София, бул. "Христо Ботев" № 118, тел. 02/ 8317842 e-mail: dkm@gbg.bg Деляна Младенова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
16	ЦПО към ЕТ "Атанаска Гочкова - Анита", Лицензия № 200312069	Русе, пл. Свобода №5, х-л Данюб плаза, офис 304 ; ул."М. конник" №2, тел. 0878715624 e-mail: cpo.anita@gmail.com Атанаска Гочкова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
17	ЦПО към ЕТ "Атанаска Гочкова - Анита", Лицензия № 200312069	Русе, пл. Свобода №5, х-л Данюб плаза, офис 304 ; ул."М. конник" №2, тел. 878715624 e-mail: cpo.anita@gmail.com Атанаска Гочкова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
18	ЦПО към Федерацията на научно-техническите съюзи, Лицензия № 200312074	София, ул. "Г.С.Раковски" № 108, тел. 02/ 9893379 e-mail: kvvo@fnts-bg.org Надка Петранова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
19	ЦПО към Федерацията на научно-техническите съюзи, Лицензия № 200312074	София, ул. "Г.С.Раковски" № 108, тел. 02/ 9893379 e-mail: kvvo@fnts-bg.org Надка Петранова	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
20	ЦПО към Федерацията на научно-техническите съюзи, Лицензия № 200312074	София, ул. "Г.С.Раковски" № 108, тел. 02/ 9893379 e-mail: kvvo@fnts-bg.org Надка Петранова	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230101 Радио и телевизионна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, радиотехника и телевизионна техника 3522-3003 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
21	ЦПО към Федерацията на научно-техническите съюзи, Лицензия № 200312074	София, ул. "Г.С.Раковски" № 108, тел. 02/ 9893379 e-mail: kvvo@fnts-bg.org Надка Петранова	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
22	ЦПО към Федерацията на научно-техническите съюзи, Лицензия № 200312074	София, ул. "Г.С.Раковски" № 108, тел. 02/ 9893379 e-mail: kvvo@fnts-bg.org Надка Петранова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
23	ЦПО към Федерацията на научно-техническите съюзи, Лицензия № 200312074	София, ул. "Г.С.Раковски" № 108, тел. 02/ 9893379 e-mail: kvvo@fnts-bg.org Надка Петранова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
24	ЦПО към Федерацията на научно-техническите съюзи, Лицензия № 200312074	София, ул. "Г.С.Раковски" № 108, тел. 02/ 9893379 e-mail: kvvo@fnts-bg.org Надка Петранова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
25	ЦПО към "Бизнес иновационен център - Изот" АД, Лицензия № 200312089	София, бул. "Цариградско шосе" 133, тел. 02/ 80 90 300 e-mail: l.nedyalkova@bic-izot.com Лилия Недялкова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
26	ЦПО към "НТС - Инженеринг" ЕООД, Лицензия № 200312095	Пловдив, ул. "Гладстон" № 1, тел. 032/ 263213 e-mail: nst@hst.bg Атанас Куюмджиев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
27	ЦПО към "НТС - Инженеринг" ЕООД, Лицензия № 200312095	Пловдив, ул. "Гладстон" № 1, тел. 032/ 263213 e-mail: nst@hst.bg Атанас Куюмджиев	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005
28	ЦПО към "НТС - Инженеринг" ЕООД, Лицензия № 200312095	Пловдив, ул. "Гладстон" № 1, тел. 032/ 263213 e-mail: nst@hst.bg Атанас Куюмджиев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
29	ЦПО към "ABC-E" ЕООД, Лицензия № 200312109	Благоевград, Обл. Благоевград, ул. Св. Димитър Солунски" 77А, тел. 073/ 83 00 23 e-mail: abc_e.cpo@abv.bg Иван Христов	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
30	ЦПО към "ABC-E" ЕООД, Лицензия № 200312109	Благоевград, Обл. Благоевград, ул. Св. Димитър Солунски" 77А, тел. 073/ 83 00 23 e-mail: abc_e.cpo@abv.bg Иван Христов	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005
31	ЦПО към "ABC-E" ЕООД, Лицензия № 200312109	Благоевград, Обл. Благоевград, ул. Св. Димитър Солунски" 77А, тел. 073/ 83 00 23 e-mail: abc_e.cpo@abv.bg Иван Христов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
32	ЦПО към "ABC-E" ЕООД, Лицензия № 200312109	Благоевград, Обл. Благоевград, ул. Св. Димитър Солунски" 77А, тел. 073/ 83 00 23 e-mail: abc_e.cpo@abv.bg Иван Христов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
33	ЦПО към "ABC-E" ЕООД, Лицензия № 200312109	Благоевград, Обл. Благоевград, ул. Св. Димитър Солунски" 77А, тел. 073/ 83 00 23 e-mail: abc_e.cpo@abv.bg Иван Христов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
34	ЦПО към Сдружение "Национална мрежа за бизнес развитие", Лицензия № 200312111	София, бул. "Евлоги и Христо Георгиеви" № 105, ап. 2, тел. 02 943 44 10 e-mail: office@nbdn-bg.org Росица Пенчева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
35	ЦПО към Сдружение "Национална мрежа за бизнес развитие", Лицензия № 200312111	София, бул. "Евлоги и Христо Георгиеви" № 105, ап. 2, тел. 02 943 44 10 e-mail: office@nbdn-bg.org Росица Пенчева	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
36	ЦПО към Сдружение "Национална мрежа за бизнес развитие", Лицензия № 200312111	София, бул. "Евлоги и Христо Георгиеви" № 105, ап. 2, тел. 02 943 44 10 e-mail: office@nbdn-bg.org Росица Пенчева	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005
37	ЦПО към Сдружение "Национална мрежа за бизнес развитие", Лицензия № 200312111	София, бул. "Евлоги и Христо Георгиеви" № 105, ап. 2, тел. 02 943 44 10 e-mail: office@nbdn-bg.org Росица Пенчева	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
38	ЦПО към Сдружение "Национална мрежа за бизнес развитие", Лицензия № 200312111	София, бул. "Евлоги и Христо Георгиеви" № 105, ап. 2, тел. 02 943 44 10 e-mail: office@nbdn-bg.org Росица Пенчева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
39	ЦПО към Сдружение "Национална мрежа за бизнес развитие", Лицензия № 200312111	София, бул. "Евлоги и Христо Георгиеви" № 105, ап. 2, тел. 02 943 44 10 e-mail: office@nbdn-bg.org Росица Пенчева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
40	ЦПО към Сдружение "Национална мрежа за бизнес развитие", Лицензия № 200312111	София, бул. "Евлоги и Христо Георгиеви" № 105, ап. 2, тел. 02 943 44 10 e-mail: office@nbdn-bg.org Росица Пенчева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
41	ЦПО към "Глобал Солюшън" ООД, Лицензия № 200312112	Хасково, Бул. "Васил Левски" 15, тел. 038/ 663740 e-mail: redzhev@gmail.com Паун Реджев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
42	ЦПО към ЕТ "СТИЛ - Саркис Алтънджиян", Лицензия № 200312125	Бургас, ул. "Съединение" № 7, тел. +359 56 823 969 e-mail: sari@sari-bg.net Саркис Киркор Алтънджиян	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
43	ЦПО към ЕТ "СТИЛ - Саркис Алтънджиян", Лицензия № 200312125	Бургас, ул. "Съединение" № 7, тел. +359 56 823 969 e-mail: sari@sari-bg.net Саркис Киркор Алтънджиян	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
44	ЦПО към ЕТ "СТИЛ - Саркис Алтънджиян", Лицензия № 200312125	Бургас, ул. "Съединение" № 7, тел. +359 56 823 969 e-mail: sari@sari-bg.net Саркис Киркор Алтънджиян	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
45	ЦПО към ЕТ "СТИЛ - Саркис Алтънджиян", Лицензия № 200312125	Бургас, ул. "Съединение" № 7, тел. +359 56 823 969 e-mail: sari@sari-bg.net Саркис Киркор Алтънджиян	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
46	ЦПО към "Национален образователен център" ООД, Лицензия № 200312129	Бургас, бул. Мария Луиза № 27, тел. 0887442357 e-mail: neducenter@abv.bg Веселин Симеонов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
47	ЦПО към "Национален образователен център" ООД, Лицензия № 200312129	Бургас, бул. Мария Луиза № 27, тел. 0887442357 e-mail: neducenter@abv.bg Веселин Симеонов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
48	ЦПО към "Национален образователен център" ООД, Лицензия № 200312129	Бургас, бул. Мария Луиза № 27, тел. 887442357 e-mail: neducenter@abv.bg Веселин Симеонов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
49	ЦПО към "Регионален център за професионална квалификация" ООД, Лицензия № 200312133	Плевен, ул."Лозенград" №22 вх.А, тел. 064800773 e-mail: dzmarinova@abv.bg Донка Цветкова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
50	ЦПО към "Регионален център за професионална квалификация" ООД, Лицензия № 200312133	Плевен, ул."Лозенград" №22 вх.А, тел. 064800773 e-mail: dzmarinova@abv.bg Донка Цветкова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
51	ЦПО към "Секюрити Група Алфа" ЕООД, Лицензия № 200312138	София, ул."Искърско шосе" №12 ет.6, тел. 02/9791886 e-mail: alpha_bg@abv.bg Томо Борисов	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
				Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
52	ЦПО към "Секюрити Група Алфа" ЕООД, Лицензия № 200312138	София, ул."Искърско шосе" №12 ет.6, тел. 02/9791886 e-mail: alpha_bg@abv.bg Томо Борисов	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002
53	ЦПО към Национална асоциация за икономическа и социална интеграция, Лицензия № 200312139	София, жк Младост 1 бл.25 вх. Г, тел. 02/ 9753824 e-mail: naisi_sofia@abv.bg Цветанка Смилева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
54	ЦПО към Национална асоциация за икономическа и социална интеграция, Лицензия № 200312139	София, жк Младост 1 бл.25 вх. Г, тел. 02/ 9753824 e-mail: naisi_sofia@abv.bg Цветанка Смилева	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
55	ЦПО към ЕТ "Златко Вълчев - Дубъл В", Лицензия № 200312148	Плевен, ул. "Пордим" № 20, вх. Б, тел. 0888697445 e-mail: zlatko_valchev@abv.bg Златко Вълчев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
56	ЦПО към ЕТ "Иванка Мужикова - МИКС", Лицензия № 200312149	Казанлък, ул. "Розова долина" бл. 1, вх. Б ет1 ап 1, тел. 0431/ 63293 e-mail: stefk@abv.bg Стефка Мужикова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
57	ЦПО към ЕТ "Иванка Мужикова - МИКС", Лицензия № 200312149	Казанлък, ул. "Розова долина" бл. 1, вх. Б ет1 ап 1, тел. 0431/ 63293 e-mail: stefk@abv.bg Стефка Мужикова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
58	ЦПО към "Иком Интелект" ООД, Лицензия № 200312155	София, бул."Дондуков" №14, тел. 02/ 9804269 e-mail: ecom_sf@abv.bg Никола Киров-пом.директор	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
59	ЦПО към "Иком Интелект" ООД, Лицензия № 200312155	София, бул."Дондуков" №14, тел. 02/ 9804269 e-mail: ecom_sf@abv.bg Никола Киров-пом.директор	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
60	ЦПО към "Иком Интелект" ООД, Лицензия № 200312155	София, бул."Дондуков" №14, тел. 02/ 9804269 e-mail: ecom_sf@abv.bg Никола Киров-пом.директор	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
61	ЦПО към Технически университет, Лицензия № 200312157	Варна, ул."Студентска", тел. 052/ 383463 e-mail: nikov_ris@abv.bg Татяна Жекова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
62	ЦПО към Технически университет, Лицензия № 200312157	Варна, ул."Студентска", тел. 052/ 383463 e-mail: nikov_ris@abv.bg Татяна Жекова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
63	ЦПО към Технически университет, Лицензия № 200312157	Варна, ул."Студентска", тел. 052/ 383463 e-mail: nikov_ris@abv.bg Татяна Жекова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
64	ЦПО към "Международен колеж" ООД, Лицензия № 200412151	Балчик, хотел Маастрих - административна сграда на Международен колеж ет.1, тел. 058 / 65 56 20 e-mail: klara_dimitrova@mail.bg; mk_ood@mail.bg Клара Димитрова	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
65	ЦПО към "Международен колеж" ООД, Лицензия № 200412151	Балчик, хотел Маастрих - административна сграда на Международен колеж ет.1, тел. 058 / 65 56 20 e-mail: klara_dimitrova@mail.bg; mk_ood@mail.bg Клара Димитрова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
66	ЦПО към "Център за чужди езици и мениджмънт" ООД, Лицензия № 200412153	Плевен, ул."Дойран" №63, тел. 064/ 800792 e-mail: europe.pleven@abv.bg Цветозар Маринов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
67	ЦПО към Сдружение "Съюз за стопанска инициатива", гр. София, Лицензия № 200412156	София, ул. " Михаил Тенев" 12, тел. 02 / 9704840 e-mail: cpo@ssi-bg.net Проф. Елка Тодорова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
68	ЦПО към Сдружение "Съюз за стопанска инициатива", гр. София, Лицензия № 200412156	София, ул. " Михаил Тенев" 12, тел. 02 / 9704840 e-mail: cpo@ssi-bg.net Проф. Елка Тодорова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
69	ЦПО към ЕТ "АЛФА - Христо Стефанов", Лицензия № 200412166	Стара Загора, бул."Христо Ботев" №112, вх.О, ет.1 ап.2 тел. 0896503043 e-mail: alfa_mxk@mail.bg Христо Стефанов	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
70	ЦПО към ЕТ "АЛФА - Христо Стефанов", Лицензия № 200412166	Стара Загора, бул."Христо Ботев" №112, вх.О, ет.1 ап.2 тел. 0896503043 e-mail: alfa_mxk@mail.bg Христо Стефанов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
71	ЦПО към ЕТ "АЛФА - Христо Стефанов", Лицензия № 200412166	Стара Загора, бул."Христо Ботев" №112, вх.О, ет.1 ап.2 тел. 0896503043 e-mail: alfa_mxk@mail.bg Христо Стефанов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
72	ЦПО към "Трансстрой - консулт" ЕООД, Лицензия № 200412170	Бургас, ул."Успенска" №8, тел. 056/ 857072 e-mail: transstroy@transstroy.com Краснодар Симеонов	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005
73	ЦПО към "Трансстрой - консулт" ЕООД, Лицензия № 200412170	Бургас, ул."Успенска" №8, тел. 056/ 857072 e-mail: transstroy@transstroy.com Краснодар Симеонов	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002
74	ЦПО към "УНИЯ" ЕООД, Лицензия № 200412172	Варна, ул."Братя Шкорпил" №15, тел. 052/ 612534 e-mail: unia@mail.bg Стойко Атанасов	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
75	ЦПО към "УНИЯ" ЕООД, Лицензия № 200412172	Варна, ул."Братя Шкорпил" №15, тел. 052/ 612534 e-mail: unia@mail.bg Стойко Атанасов	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
76	ЦПО към "Виста кампани" ООД, Лицензия № 200412174	София, ул."Граф Игнатиев" №10, тел. 02/ 9633200 e-mail: kostova@vistabg.com; vista@vistabg.com Виолина Костова	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
77	ЦПО към "Виста кампани" ООД, Лицензия № 200412174	София, ул."Граф Игнатиев" №10, тел. 02/ 9633200 e-mail: kostova@vistabg.com; vista@vistabg.com Виолина Костова	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
78	ЦПО към "Виста кампани" ООД, Лицензия № 200412174	София, ул."Граф Игнатиев" №10, тел. 02/ 9633200 e-mail: kostova@vistabg.com; vista@vistabg.com Виолина Костова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
79	ЦПО към "Виста кампани" ООД, Лицензия № 200412174	София, ул."Граф Игнатиев" №10, тел. 02/ 9633200 e-mail: kostova@vistabg.com; vista@vistabg.com Виолина Костова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
80	ЦПО към "Виста кампани" ООД, Лицензия № 200412174	София, ул."Граф Игнатиев" №10, тел. 02/ 9633200 e-mail: kostova@vistabg.com; vista@vistabg.com Виолина Костова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
81	ЦПО към "Стандарт - Христена Стефанова" ЕООД, Лицензия № 200412176	София, ул."Елемаг" №17 бл.308 ет.11 ап.51, тел. 02/ 8650873 e-mail: I_NED2001@yahoo.co.uk Христена Стефанова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
82	ЦПО към "Стандарт - Христена Стефанова" ЕООД, Лицензия № 200412176	София, ул."Елемаг" №17 бл.308 ет.11 ап.51, тел. 02/ 8650873 e-mail: I_NED2001@yahoo.co.uk Христена Стефанова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
83	ЦПО към "Стандарт - Христена Стефанова" ЕООД, Лицензия № 200412176	София, ул."Елемаг" №17 бл.308 ет.11 ап.51, тел. 02/ 8650873 e-mail: I_NED2001@yahoo.co.uk Христена Стефанова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
84	ЦПО към "Дейта Оптикс Болкънс" ООД, Лицензия № 200412187	София, бул."Цариградско шосе" 7-ми км АТМ център, офис 623, тел. 02/ 9743185 e-mail: office@dobalkans.com, daniela@dobalkans.com Даниела Тодорова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
85	ЦПО към Национален форум за професионално образование и обучение, Лицензия № 200412189	София, ул."Гео Милев" 20А, тел. 02/ 9854085; 02/ 9441475 e-mail: forum_vet@abv.bg Станислав Петров	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
86	ЦПО към "Експерт-учебен център" ЕООД, Лицензия № 200412194	София, ул."Овче поле" №152, тел. 02/ 986 56 93 e-mail: info@expert-bg.org Дикран Хачикян	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
87	ЦПО към "Експерт-учебен център" ЕООД, Лицензия № 200412194	София, ул."Овче поле" №152, тел. 02/ 986 56 93 e-mail: info@expert-bg.org Дикран Хачикян	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
88	ЦПО към "Експерт-учебен център" ЕООД, Лицензия № 200412194	София, ул."Овче поле" №152, тел. 02/ 986 56 93 e-mail: info@expert-bg.org Дикран Хачикян	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
89	ЦПО към Сдружение "Агенция за бизнес консултации" ООД, Лицензия № 200412201	София, пл."Македония" №1, тел. 02/ 9875682 e-mail: abc@knsb-bg.org Венцислав Петров	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
90	ЦПО към Сдружение "Агенция за бизнес консултации" ООД, Лицензия № 200412201	София, пл."Македония" №1, тел. 02/ 9875682 e-mail: abc@knsb-bg.org Венцислав Петров	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
91	ЦПО към "Треинсофт" ЕООД, Лицензия № 200412211	София, ж.к."Дружба 1" бл.23 вх.Г ап.65, тел. 02/ 9200239 e-mail: info@trainsoftbg.com Росислава Борисова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
92	ЦПО към "Треинсофт" ЕООД, Лицензия № 200412211	София, ж.к."Дружба 1" бл.23 вх.Г ап.65, тел. 02/ 9200239 e-mail: info@trainsoftbg.com Росислава Борисова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
93	ЦПО към ЕТ "Проксима 99 - Георги Георгиев", Лицензия № 200412216	София, ж.к."Надежда 6" бл.606, тел. 02/ 9347035 e-mail: Георги Георгиев	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230101 Радио и телевизионна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, радиотехника и телевизионна техника 3522-3003 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
				Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
94	ЦПО към ЕТ "Проксима 99 - Георги Георгиев", Лицензия № 200412216	София, ж.к."Надежда 6" бл.606, тел. 02/ 9347035 e-mail: Георги Георгиев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
95	ЦПО към Национален център за професионално развитие, Лицензия № 200412224	София, кв.Кремиковци, тел. 02/ 994 70 16 /0882826673/ e-mail: info@ncpedu.net Росен Тумбев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
96	ЦПО към Национален център за професионално развитие, Лицензия № 200412224	София, кв.Кремиковци, тел. 02/ 994 70 16 /0882826673/ e-mail: info@ncpedu.net Росен Тумбев	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
				комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
97	ЦПО към Национален център за професионално развитие, Лицензия № 200412224	София, кв.Кремиковци, тел. 02/ 994 70 16 /0882826673/ e-mail: info@ncpedu.net Росен Тумбев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
98	ЦПО към Национален център за професионално развитие, Лицензия № 200412224	София, кв.Кремиковци, тел. 02/ 994 70 16 /0882826673/ e-mail: info@ncpedu.net Росен Тумбев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
99	ЦПО към "Сигма - 2000 - Фарос" ООД, Лицензия № 200412225	София, ул. "Юрий Венелин" 19, вх. Б, тел. 02/ 980 10 73 e-mail: pharos@netbg.com Даниела Стоева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
100	ЦПО към "Сигма - 2000 - Фарос" ООД, Лицензия № 200412225	София, ул. "Юрий Венелин" 19, вх. Б, тел. 02/ 980 10 73 e-mail: pharos@netbg.com Даниела Стоева	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
101	ЦПО към "ТРИНИТИ ЕС" ООД, Лицензия № 200412227	Бургас, ж.к. Славейков адм. сграда 92, тел. 056/ 852392 e-mail: trinity_es@abv.bg Ангел Иванов	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005
102	ЦПО към "ТРИНИТИ ЕС" ООД, Лицензия № 200412227	Бургас, ж.к. Славейков адм. сграда 92, тел. 056/ 852392 e-mail: trinity_es@abv.bg Ангел Иванов	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
103	ЦПО към "ТРИНИТИ ЕС" ООД, Лицензия № 200412227	Бургас, ж.к. Славейков адм. сграда 92, тел. 056/ 852392 e-mail: trinity_es@abv.bg Ангел Иванов	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230301 Промишлена електроника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, електронна техника 3114-3007 Техник, конструиране и технология на електронни елементи 3114-3001 Техник, промишлена електроника 3114-3003
104	ЦПО към "ТРИНИТИ ЕС" ООД, Лицензия № 200412227	Бургас, ж.к. Славейков адм. сграда 92, тел. 056/ 852392 e-mail: trinity_es@abv.bg Ангел Иванов	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230302 Микропроцесорна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, микропроцесорна техника 3114-3008
105	ЦПО към "ТРИНИТИ ЕС" ООД, Лицензия № 200412227	Бургас, ж.к. Славейков адм. сграда 92, тел. 056/ 852392 e-mail: trinity_es@abv.bg Ангел Иванов	II СПК	Професия 523040 Монтьор на електронна техника, Специалност 5230402 Микропроцесорна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014
106	ЦПО към "Агробизнесинформ - 2000" АД, Лицензия № 200412231	София, бул."Мария Луиза" №126, тел. 02/9831229 e-mail: emilvelinov@yahoo.com доц. Емил Велинов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
107	ЦПО към "Учебно-възстановителен комплекс Прогрес" ЕООД, Лицензия № 200412232	Дуранкулак, София, бул."Шипченски проход" 69А, ЦАПК "Прогрес" ООД, тел. (02)870 53 56 e-mail: s.uzunov@progress.bg Стоян Узунов	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
108	ЦПО към "Учебно-възстановителен комплекс Прогрес" ЕООД, Лицензия № 200412232	Дуранкулак, София, бул."Шипченски проход" 69А, ЦАПК "Прогрес" ООД, тел. (02)870 53 56 e-mail: s.uzunov@progress.bg Стоян Узунов	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
109	ЦПО към "Учебно-възстановителен комплекс Прогрес" ЕООД, Лицензия № 200412232	Дуранкулак, София, бул."Шипченски проход" 69А, ЦАПК "Прогрес" ООД, тел. (02)870 53 56 e-mail: s.uzunov@progress.bg Стоян Узунов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
110	ЦПО към "Учебно-възстановителен комплекс Прогрес" ЕООД, Лицензия № 200412232	Дуранкулак, София, бул."Шипченски проход" 69А, ЦАПК "Прогрес" ООД, тел. (02)870 53 56 e-mail: s.uzunov@progress.bg Стоян Узунов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
111	ЦПО към "Учебно-възстановителен комплекс Прогрес" ЕООД, Лицензия № 200412232	Дуранкулак, София, бул."Шипченски проход" 69А, ЦАПК "Прогрес" ООД, тел. (02)870 53 56 e-mail: s.uzunov@progress.bg Стоян Узунов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
112	ЦПО към "АкаТе" ООД, Лицензия № 200412233	София, ул."Леге" №10 офис 505, тел. 02/ 9813510 e-mail: AkaTe@gmx.de Ралица Георгиев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
113	ЦПО към "Център за професионално обучение Виана" ООД, Лицензия № 200512239	София, бул."Генерал Никола Жеков" № 24, тел. 09360766 e-mail: cpo@viana-bg.com Калин Николов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
114	ЦПО към "Център за професионално обучение Виана" ООД, Лицензия № 200512239	София, бул."Генерал Никола Жеков" № 24, тел. 029360766 e-mail: cpo@viana-bg.com Калин Николов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
115	ЦПО към "Център за професионално обучение Виана" ООД, Лицензия № 200512239	София, бул."Генерал Никола Жеков" № 24, тел. 029360766 e-mail: cpo@viana-bg.com Калин Николов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
116	ЦПО към "Екселиа" ЕООД, Лицензия № 200512241	Варна, ЮПЗ "Топлострой", тел. 052/ 307398 e-mail: office@excellia.bg Калина Кънчева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
117	ЦПО към Сдружение "Еко ресурс 2001", Лицензия № 200512247	София, ул.Българска легия.2в, тел. 02/ 987 80 51 e-mail: eco2001@mbon.contact.bg Радка Пръмова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
118	ЦПО към "Възраждане 1" ООД, Лицензия № 200512250	София, бул."Витоша" №81 ет.3 ап.12, тел. 02/ 8685683 e-mail: Людмил Георгиев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
119	ЦПО към ЕТ "Модус Трейд" - Георги Зеленков, Лицензия № 200512252	Варна, ул."Пенчо Славейков" №32, тел. 052/ 602710 e-mail: infocom@triada.bg Георги Зеленков	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
120	ЦПО към ЕТ "Модус Трейд" - Георги Зеленков, Лицензия № 200512252	Варна, ул."Пенчо Славейков" №32, тел. 052/ 602710 e-mail: infocom@triada.bg Георги Зеленков	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
121	ЦПО към ЕТ "Модус Трейд" - Георги Зеленков, Лицензия № 200512252	Варна, ул."Пенчо Славейков" №32, тел. 052/ 602710 e-mail: infocom@triada.bg Георги Зеленков	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
122	ЦПО към ЕТ "Модус Трейд" - Георги Зеленков, Лицензия № 200512252	Варна, ул."Пенчо Славейков" №32, тел. 052/ 602710 e-mail: infocom@triada.bg Георги Зеленков	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
123	ЦПО към "Алфа Трейд Кампани" ЕООД, Лицензия № 200512263	София, ж.к Дружба, бул. Асен Йорданов 12, ет. 5, тел. 02/9791886 e-mail: alpha_trade@mail.bg Анабела Димитров	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
124	ЦПО към "Алфа Трейд Кампани" ЕООД, Лицензия № 200512263	София, ж.к Дружба, бул. Асен Йорданов 12, ет. 5, тел. 02/9791886 e-mail: alpha_trade@mail.bg Анабела Димитров	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002
125	ЦПО към ТД "Безконтактни муктиплексорни вериги" (БМВ) ЕООД, Лицензия № 200512264	София, бул. "Мария Луиза" № 101, тел. 02/ 8130717 e-mail: bmv_mm@anline.bg Петър Бранков	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
126	ЦПО към "Фондация за социални инвестиции и ресурси", гр. София, Лицензия № 200512265	София, кв.Враждебна, ул. 8, № 40, тел. 070010494 e-mail: fond_sir@abv.bg; online_academy@abv.bg Борислав Бойчев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
127	ЦПО към "Фондация за социални инвестиции и ресурси", гр. София, Лицензия № 200512265	София, кв.Враждебна, ул. 8, № 40, тел. 070010494 e-mail: fond_sir@abv.bg; online_academy@abv.bg Борислав Бойчев	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
128	ЦПО към "Фондация за социални инвестиции и ресурси", гр. София, Лицензия № 200512265	София, кв.Враждебна, ул. 8, № 40, тел. 070010494 e-mail: fond_sir@abv.bg; online_academy@abv.bg Борислав Бойчев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
129	ЦПО към Сдружение "Информа", Лицензия № 200512272	София, ул. "Лайош Кошут" № 13, тел. 0888476473 e-mail: vilivi2000@yahoo.com Виолета Владимирова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
130	ЦПО към "ИКоМС" ЕООД, Лицензия № 200512289	Плевен, ул."Дойран" №138, ет.5, тел. 064/827270; 0898/446988 e-mail: icoms_bg@abv.bg Венцислав Хинов	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
131	ЦПО към "ИКоМС" ЕООД, Лицензия № 200512289	Плевен, ул."Дойран" №138, ет.5, тел. 064/827270; 0898/446988 e-mail: icoms_bg@abv.bg Венцислав Хинов	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
132	ЦПО към "ИКоМС" ЕООД, Лицензия № 200512289	Плевен, ул."Дойран" №138, ет.5, тел. 064/827270; 0898/446988 e-mail: icoms_bg@abv.bg Венцислав Хинов	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002
133	ЦПО към "ИКоМС" ЕООД, Лицензия № 200512289	Плевен, ул."Дойран" №138, ет.5, тел. 064/827270; 0898/446988 e-mail: icoms_bg@abv.bg Венцислав Хинов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
134	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Национален институт за професионално образование и обучение", Лицензия № 200512296	Дупница, ул."Драгой Болярин" №2, тел. 0701/ 53270 e-mail: nipoo@mail.bg Димитър Шопов	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230301 Промишлена електроника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, електронна техника 3114-3007 Техник, конструиране и технология на електронни елементи 3114-3001 Техник, промишлена електроника 3114-3003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
135	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Национален институт за професионално образование и обучение", Лицензия № 200512296	Дупница, ул."Драгой Болярин" №2, тел. 0701/ 53270 e-mail: nipoo@mail.bg Димитър Шопов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
136	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Национален институт за професионално образование и обучение", Лицензия № 200512296	Дупница, ул."Драгой Болярин" №2, тел. 0701/ 53270 e-mail: nipoo@mail.bg Димитър Шопов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
137	ЦПО към ЕТ "НАСИ - Люба Якимова", Лицензия № 200512299	София, ж.к."Люлин 6" бл.625 вх.А ет.7 ап.48, тел. 0888099670 e-mail: Горица Велева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
138	ЦПО към ЕТ "НАСИ - Люба Якимова", Лицензия № 200512299	София, ж.к."Люлин 6" бл.625 вх.А ет.7 ап.48, тел. 0888099670 e-mail: Горица Велева	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
139	ЦПО към Професионална гимназия по механоелектротехника "Н. Й. Вапцаров", Лицензия № 200612312	София, ул."Стара планина" №13, тел. 02/ 9839621 e-mail: pgme_sofia@abv.bg Анастас Геновски	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
140	ЦПО към Професионална гимназия по механоелектротехника "Н. Й. Вапцаров", Лицензия № 200612312	София, ул."Стара планина" №13, тел. 02/ 9839621 e-mail: pgme_sofia@abv.bg Анастас Геновски	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
141	ЦПО към Професионална гимназия по механоелектротехника "Н. Й. Вапцаров", Лицензия № 200612312	София, ул."Стара планина" №13, тел. 02/ 9839621 e-mail: pgme_sofia@abv.bg Анастас Геновски	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
142	ЦПО към Сдружение "Национален център за рехабилитация на слепи", Лицензия № 200612315	Пловдив, ул."Ландос" №24, тел. 032/ 281156 / 281155 e-mail: m.angelova57@gmail.com; s.danchev@rehcenter.org Мариана Ангелова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
143	ЦПО към "Интелекти" ООД, Лицензия № 200612316	Велико Търново, ул."Мария Габровска" 2А, тел. 062/ 600185 e-mail: intelekti@intelektibg.com Светослав Стефанов	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
144	ЦПО към "Интелекти" ООД, Лицензия № 200612316	Велико Търново, ул."Мария Габровска" 2А, тел. 062/ 600185 e-mail: intelekti@intelektibg.com Светослав Стефанов	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
145	ЦПО към "Интелекти" ООД, Лицензия № 200612316	Велико Търново, ул."Мария Габровска" 2А, тел. 062/ 600185 e-mail: intelekti@intelektibg.com Светослав Стефанов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
146	ЦПО към "Интелекти" ООД, Лицензия № 200612316	Велико Търново, ул."Мария Габровска" 2А, тел. 062/ 600185 e-mail: intelekti@intelektibg.com Светослав Стефанов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
147	ЦПО към "Интелекти" ООД, Лицензия № 200612316	Велико Търново, ул."Мария Габровска" 2А, тел. 062/ 600185 e-mail: intelekti@intelektibg.com Светослав Стефанов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
148	ЦПО към Междуучилищен център по трудово-политехническо обучение, Лицензия № 200612324	Благоевград, Благоевград, ул."Александър Стамболийски" №17, тел. 073/ 833558 e-mail: muc_blg@abv.bg Кирил Зашев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
149	ЦПО към Междуучилищен център по трудово-политехническо обучение, Лицензия № 200612324	Благоевград, Благоевград, ул."Александър Стамболийски" №17, тел. 073/ 833558 e-mail: muc_blg@abv.bg Кирил Зашев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
150	ЦПО към "Медиком-Консулт" ООД, Лицензия № 200612326	София, бул."Сливница" № 200, тел. 02/ 9202510 e-mail: medicomconsult@gmail.com Трифон Павлов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
151	ЦПО към Сдружение "Асоциация Съвременни читалища", Лицензия № 200612327	София, ул. "Клокотница" 29, етаж. 2, офис 5, тел. 024627103 e-mail: office@association.bg Георги Петров	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
152	ЦПО към "Съксес-04" ЕООД, Лицензия № 200612329	София, ж.к. Овча купел, бл. 414, вх. Д, тел. 029560049 e-mail: sakses@abv.bg Васил Иванов Васев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
153	ЦПО към "Съксес-04" ЕООД, Лицензия № 200612329	София, ж.к. Овча купел, бл. 414, вх. Д, тел. 029560049 e-mail: sakses@abv.bg Васил Иванов Васев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
154	ЦПО към "Съксес-04" ЕООД, Лицензия № 200612329	София, ж.к. Овча купел, бл. 414, вх. Д, тел. 029560049 e-mail: sakses@abv.bg Васил Иванов Васев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
155	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Център за професионално обучение, знание и прогрес", Лицензия № 200612339	Девин, ул."Явор", № 1, тел. 070010494 e-mail: cpo_znanie@abv.bg Марина Лисица	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
156	ЦПО към "Сезони" ЕООД, Лицензия № 200612343	Силистра, Силистра, ул."Раковски" №2, тел. 086/ 820441 e-mail: sezoni_cpo@mbox.contact.bg Светла Гойчева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
157	ЦПО към "Сезони" ЕООД, Лицензия № 200612343	Силистра, Силистра, ул."Раковски" №2, тел. 086/ 820441 e-mail: sezoni_cpo@mbox.contact.bg Светла Гойчева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
158	ЦПО към "Еко Комерс" ООД, Лицензия № 200612344	Сливен, бул."Г.Данчев" №75, тел. 044/ 667274 e-mail: ecokomers@mail.bg Янка Петкова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
159	ЦПО към "Еко Комерс" ООД, Лицензия № 200612344	Сливен, бул."Г.Данчев" №75, тел. 044/ 667274 e-mail: ecokomers@mail.bg Янка Петкова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
160	ЦПО към "СТЕС - БГ" ООД, Лицензия № 200612363	София, ул."Константин Фотинов" №116А, тел. 02/ 9628559 e-mail: n_penev@ctec-bg.com Николай Пенев	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230301 Промишлена електроника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, електронна техника 3114-3007 Техник, конструиране и технология на електронни елементи 3114-3001 Техник, промишлена електроника 3114-3003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
161	ЦПО към "СТЕС - БГ" ООД, Лицензия № 200612363	София, ул."Константин Фотинов" №116А, тел. 02/ 9628559 e-mail: n_penev@ctec-bg.com Николай Пенев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
162	ЦПО към "СТЕС - БГ" ООД, Лицензия № 200612363	София, ул."Константин Фотинов" №116А, тел. 02/ 9628559 e-mail: n_penev@ctec-bg.com Николай Пенев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
163	ЦПО към "СТЕС - БГ" ООД, Лицензия № 200612363	София, ул."Константин Фотинов" №116А, тел. 02/ 9628559 e-mail: n_penev@ctec-bg.com Николай Пенев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
164	ЦПО към "Фохел Плюс" ЕООД, Лицензия № 200612377	Бургас, ул. "Поп Грую" № 2, тел. 056/ 23627 e-mail: office@fohel.net Антон Николов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
165	ЦПО към Тракийски университет - Факултет „Техника и технологии" – Ямбол, гр. Ямбол, Лицензия № 200612385	Ямбол, ул. "Граф Игнатиев" № 38, тел. 046/669-149 e-mail: stan4ev@abv.bg доц. Станчо Станчев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
166	ЦПО към Технически университет - Габрово, Лицензия № 200612387	Габрово, ул."Хаджи Димитър" №4, тел. 66827516 e-mail: csdk@tugab.bg доц. Петър Петров	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230101 Радио и телевизионна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, радиотехника и телевизионна техника 3522-3003 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
167	ЦПО към Технически университет - Габрово, Лицензия № 200612387	Габрово, ул."Хаджи Димитър" №4, тел. 066827516 e-mail: csdk@tugab.bg доц. Петър Петров	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
168	ЦПО към Технически университет - Габрово, Лицензия № 200612387	Габрово, ул."Хаджи Димитър" №4, тел. 066827516 e-mail: csdk@tugab.bg доц. Петър Петров	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
169	ЦПО към "ДЕКСИ КОНСУЛТ" ЕООД, гр. Плевен, Лицензия № 200612389	Плевен, ул. "Стефан Караджа" № 55, тел. 064900582 e-mail: dexi_consult@abv.bg Даниела Димитрова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
170	ЦПО към ЕТ "Репроколор – Иван Ядков", гр. София, Лицензия № 200612409	София, ул. "Летоструй" 109, тел. 894631988 e-mail: vadkova_reni@yahoo.com Рени Ядкова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
171	ЦПО към ЕТ "Репроколор – Иван Ядков", гр. София, Лицензия № 200612409	София, ул. "Летоструй" 109, тел. 0894631988 e-mail: vadkova_reni@yahoo.com Рени Ядкова	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
172	ЦПО към ЕТ "Репроколор – Иван Ядков", гр. София, Лицензия № 200612409	София, ул. "Летоструй" 109, тел. 0894631988 e-mail: vadkova_reni@yahoo.com Рени Ядкова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
173	ЦПО към ЕТ "Симеон Симеонов", гр. Попово, Лицензия № 200712417	Попово, бул. "Симеон Велики" № 54, тел. 0897870181 e-mail: sim_po@abv.bg Симеон Симеонов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
174	ЦПО към Национално сдружение "иЦентрове", гр. София, Лицензия № 200712433	София, ул. "Гурко" № 6, тел. 0878256604 e-mail: icentrove@icentrove.bg Бойко Лечев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
175	ЦПО към Национално сдружение "иЦентрове", гр. София, Лицензия № 200712433	София, ул. "Гурко" № 6, тел. 0878256604 e-mail: icentrove@icentrove.bg Бойко Лечев	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
176	ЦПО към Национално сдружение "иЦентрове", гр. София, Лицензия № 200712433	София, ул. "Гурко" № 6, тел. 0878256604 e-mail: icentrove@icentrove.bg Бойко Лечев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
177	ЦПО към Национално сдружение "иЦентрове", гр. София, Лицензия № 200712433	София, ул. "Гурко" № 6, тел. 0878256604 e-mail: icentrove@icentrove.bg Бойко Лечев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
178	ЦПО към Национално сдружение "иЦентрове", гр. София, Лицензия № 200712433	София, ул. "Гурко" № 6, тел. 878256604 e-mail: icentrove@icentrove.bg Бойко Лечев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
179	ЦПО към "АдминСофт" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200712438	София, ул. "Лъвски рид" № 6 бл.4 ап.3, тел. 028691033 e-mail: office@adminsoft.bg Радосвета Дракева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
180	ЦПО към "АдминСофт" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200712438	София, ул. "Лъвски рид" № 6 бл.4 ап.3, тел. 028691033 e-mail: office@adminsoft.bg Радосвета Дракева	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
181	ЦПО към "АдминСофт" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200712438	София, ул. "Лъвски рид" № 6 бл.4 ап.3, тел. 028691033 e-mail: office@adminsoft.bg Радосвета Дракева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
182	ЦПО към "АдминСофт" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200712438	София, ул. "Лъвски рид" № 6 бл.4 ап.3, тел. 028691033 e-mail: office@adminsoft.bg Радосвета Дракева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
183	ЦПО към "АдминСофт" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200712438	София, ул. "Лъвски рид" № 6 бл.4 ап.3, тел. 028691033 e-mail: office@adminsoft.bg Радосвета Дракева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
184	ЦПО към "ПЕПЕ - РЕАЛ" ООД, гр. Пловдив, Лицензия № 200712441	Пловдив, бул."Христо Ботев" № 92, вх."Б", ет.5, тел. 032630362 e-mail: pepebeauty@gmail.com Йоана Вълчанова	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005
185	ЦПО към "КЪНЕКТЕД" ЕООД, гр. Монтана, Лицензия № 200712446	Монтана, ул. "Трети март" № 78, тел. 096399999 e-mail: kami@net-surf.net Камелия Игнатова	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
186	ЦПО към "КЪНЕКТЕД" ЕООД, гр. Монтана, Лицензия № 200712446	Монтана, ул. "Трети март" № 78, тел. 096399999 e-mail: kami@net-surf.net Камелия Игнатова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
187	ЦПО към "КЪНЕКТЕД" ЕООД, гр. Монтана, Лицензия № 200712446	Монтана, ул. "Трети март" № 78, тел. 096399999 e-mail: kami@net-surf.net Камелия Игнатова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
188	ЦПО към Сдружение "Алианс за регионални и граждански инициативи", гр. София, Лицензия № 200712450	София, ул. "Евлоги Георгиев" № 167А, ат. 1, ап. 1, тел. 029446389 e-mail: arci_ngo@abv.bg Цветелина Нешкова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
189	ЦПО към СД "Елта – Р Ченкин и сие", гр. София, Лицензия № 200712458	София, ул. "Кукуш" № 2, тел. 028122952 e-mail: office@elta.bg Борис Йовчев	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
190	ЦПО към СД "Елта – Р Ченкин и сие", гр. София, Лицензия № 200712458	София, ул. "Кукуш" № 2, тел. 028122952 e-mail: office@elta.bg Борис Йовчев	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002
191	ЦПО към СД "Елта – Р Ченкин и сие", гр. София, Лицензия № 200712458	София, ул. "Кукуш" № 2, тел. 028122952 e-mail: office@elta.bg Борис Йовчев	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230302 Микропроцесорна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, микропроцесорна техника 3114-3008
192	ЦПО към СД "Елта – Р Ченкин и сие", гр. София, Лицензия № 200712458	София, ул. "Кукуш" № 2, тел. 28122952 e-mail: office@elta.bg Борис Йовчев	II СПК	Професия 523040 Монтьор на електронна техника, Специалност 5230402 Микропроцесорна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014
193	ЦПО към "Итака колидж" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200712483	София, ул. "Стефан Караджа" № 9, ул. "Любен Каравелов" № 16, ет. 4, ап. 7, тел. 029805960 e-mail: mihaela_k@mail.bg Михаела Кацарова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
194	ЦПО към Община Димитровград, гр. Димитровград, Лицензия № 200712486	Димитровград, бул. "Г. С. Раковски" № 15, бул. "Димитър Благоев" № 78, тел. 039168203 e-mail: obshtina@dimitrovgrad.bg Юлия Сертева	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005
195	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Научно технологичен съюз - Плевен", Лицензия № 200712487	Плевен, ул. "Св.Св.Кирил и Методий" № 18, тел. 0878720208 e-mail: boteva7@mail.bg Веселинка Димитрова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
196	ЦПО към "БРЕЙН ГРУП", гр. Видин, Лицензия № 200712492	Видин, ул. "Чепино" № 2, тел. 094601092 e-mail: brain_group_vidin@yahoo.com Красимира Михайлова Апостолова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
197	ЦПО към ЕТ "Денчев-Сливен-Иван Иванов", Лицензия № 200712498	Сливен, кв. "Сините камъни", бл. 26, вх. "А", ап. 3, тел. 044667265 e-mail: den4ev_ii@abv.bg Иван Иванов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
198	ЦПО към "Аполис А. А." ЕООД, гр. Ямбол, Лицензия № 200712501	Ямбол, ул."Граф Игнатиев" No 115, тел. 0898888896 e-mail: apolis@abv.bg Апостол Апостолов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
199	ЦПО към ПГМЕТ "Стойчо и Кица Марчеви", гр. Хасково, Лицензия № 200712506	Хасково, ул. "Съединение" No 46, тел. 038622468 e-mail: pgmet@breza.net Ангел Бързев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
200	ЦПО към ПГМЕТ "Стойчо и Кица Марчеви", гр. Хасково, Лицензия № 200712506	Хасково, ул. "Съединение" No 46, тел. 038622468 e-mail: pgmet@breza.net Ангел Бързев	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002
201	ЦПО към ПГМЕТ "Стойчо и Кица Марчеви", гр. Хасково, Лицензия № 200712506	Хасково, ул. "Съединение" No 46, тел. 038622468 e-mail: pgmet@breza.net Ангел Бързев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
202	ЦПО към "Огняново К" АД, гр. София, Лицензия № 200712509	София, ул."Данте", No 1Б, ет.2, ап. 26, тел. 29895331 e-mail: mgeorgieva@boxbg.com Мая Георгиева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
203	ЦПО към "Теле Тек Груп" АД, гр. София, Лицензия № 200712510	София, ул."Сребърна" No 14 А, тел. 029694731 e-mail: zlatina.rangelova@teletek-group.bg Златина Рангелова	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230301 Промишлена електроника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, електронна техника 3114-3007 Техник, конструиране и технология на електронни елементи 3114-3001 Техник, промишлена електроника 3114-3003
204	ЦПО към Технически университет, гр. София, Лицензия № 200712518	София, София 1000, бул. "Св. Климент Охридски" № 8, бл. 4, каб. 4245, тел. 029652637 e-mail: доц. Иван Панков	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
205	ЦПО към Технически университет, гр. София, Лицензия № 200712518	София, София 1000, бул. "Св. Климент Охридски" № 8, бл. 4, каб. 4245, тел. 029652637 e-mail: доц. Иван Панков	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002
206	ЦПО към Технически университет, гр. София, Лицензия № 200712518	София, София 1000, бул. "Св. Климент Охридски" № 8, бл. 4, каб. 4245, тел. 029652637 e-mail: доц. Иван Панков	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230301 Промишлена електроника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, електронна техника 3114-3007 Техник, конструиране и технология на електронни елементи 3114-3001 Техник, промишлена електроника 3114-3003
207	ЦПО към Технически университет, гр. София, Лицензия № 200712518	София, София 1000, бул. "Св. Климент Охридски" № 8, бл. 4, каб. 4245, тел. 029652637 e-mail: доц. Иван Панков	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230302 Микропроцесорна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, микропроцесорна техника 3114-3008

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
208	ЦПО към Технически университет, гр. София, Лицензия № 200712518	София, София 1000, бул. "Св. Климент Охридски" № 8, бл. 4, каб. 4245, тел. 029652637 e-mail: доц. Иван Панков	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230303 Електронно уредостроене Кодове и професии по НКПД-2011: Техник-механик, технолог (уредостроене) 3115-3049
209	ЦПО към Технически университет, гр. София, Лицензия № 200712518	София, София 1000, бул. "Св. Климент Охридски" № 8, бл. 4, каб. 4245, тел. 29652637 e-mail: доц. Иван Панков	II СПК	Професия 523040 Монтьор на електронна техника, Специалност 5230402 Микропроцесорна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014
210	ЦПО към Технически университет, гр. София, Лицензия № 200712518	София, София 1000, бул. "Св. Климент Охридски" № 8, бл. 4, каб. 4245, тел. 029652637 e-mail: доц. Иван Панков	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
211	ЦПО към Технически университет, гр. София, Лицензия № 200712518	София, София 1000, бул. "Св. Климент Охридски" № 8, бл. 4, каб. 4245, тел. 029652637 e-mail: доц. Иван Панков	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
212	ЦПО към "ЛБ ЛАКТ" ЕООД, гр. Стара Загора, Лицензия № 200712519	Стара Загора, Стара Загора 6000, кв. "Индустриален" № 19, тел. 888504726 e-mail: lb_lact@mail.bg ; zorka_ch@abv.bg Зорка Николова Червенкова	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230301 Промишлена електроника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, електронна техника 3114-3007 Техник, конструиране и технология на електронни елементи 3114-3001 Техник, промишлена електроника 3114-3003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
213	ЦПО към "ДЖИ ТИ АЙ - КОМПЮТРИ" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200712526	София, София 1504, ул. "Янко Сакъзов" № 17, тел. 0291828 e-mail: totzova@gti.bg Теодора Тоцова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
214	ЦПО към сдружение с нестопанска цел "ЕВРОПЕЙСКО РАЗВИТИЕ", гр. Тетевен, Лицензия № 200712530	Тетевен, ул. "Страхил войвода" №20, тел. 0888/558381 e-mail: dimitrova.npo@abv.bg Цанка Димитрова Димитрова	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230301 Промишлена електроника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, електронна техника 3114-3007 Техник, конструиране и технология на електронни елементи 3114-3001 Техник, промишлена електроника 3114-3003
215	ЦПО към "БИЗНЕС КОНТАКТИ" ЕООД, гр. Бургас, Лицензия № 200712531	Бургас, Бургас 8001, ул."Оборище" № 109, вх.В , ет.12, ПК 22, тел. 056831264 e-mail: pmilenkova@gmail.com Паула Миленкова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
216	ЦПО към "ДЕЛФИ ГРУП" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200712532	София, София 1680, ж.к."Красно село", кв.Борово, бл.222 Б,вх.Б, ет.1, ап.25, тел. 0878502117; 0898556296 e-mail: program.delfi@abv.bg Мирослав Писов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
217	ЦПО към "ДЕЛФИ ГРУП" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200712532	София, София 1680, ж.к."Красно село", кв.Борово, бл.222 Б,вх.Б, ет.1, ап.25, тел. 0878502117; 0898556296 e-mail: program.delfi@abv.bg Мирослав Писов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
218	ЦПО към "БОНИ РИЕ" ЕООД, гр. Дупница, Лицензия № 200712541	Дупница, Дупница 2600, ул. "Бузлуджа" № 74, тел. 070151566 e-mail: bonirie@abv.bg Бойчо Георгиев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
219	ЦПО към "ВИ-ДЖИ-2007" ООД, гр. София, Лицензия № 200712542	София, София 1434, бул. "Симеоновско шосе" № 156, тел. 0884830548 e-mail: v_g2007@abv.bg Галина Фиткина	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност Оптически комуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011:

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
220	ЦПО към "ВИ-ДЖИ-2007" ООД, гр. София, Лицензия № 200712542	София, София 1434, бул. "Симеоновско шосе" № 156, тел. 0884830548 e-mail: v_g2007@abv.bg Галина Фиткина	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
221	ЦПО към "ДЕМЕТРА 27" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200712544	София, София 1000, ул. "Хубавка" № 6, ул. "Будапеща" № 58, тел. 029831350 e-mail: studiididi@abv.bg Димитрина Стоилова	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005
222	ЦПО към Професионална гимназия по механоелектротехника "Девети май", гр. Червен бряг, Лицензия № 200712547	Червен бряг, Червен бряг 5980, ул. "Християнска" № 31, тел. 065993277 e-mail: pgmet@mail.bg Емил Тодоров	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
223	ЦПО към "Б.И.Г. Проджект" ООД, гр. София, Лицензия № 200712548	София, София 1000, ул. "Галичица" № 37, вх. 2, тел. 0878644747 e-mail: gggyokov@yahoo.com Горчо Гьоков	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
224	ЦПО към "Б.И.Г. Проджект" ООД, гр. София, Лицензия № 200712548	София, София 1000, ул. "Галичица" № 37, вх. 2, тел. 0878644747 e-mail: gggyokov@yahoo.com Горчо Гьоков	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
225	ЦПО към "ЕКСПЕРТ МИКРО" ООД, гр. София, Лицензия № 200712559	София, София 1303, ул. "Овче поле" № 152, тел. 029865693 e-mail: sivanova@expert-bg.org Събина Василева	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230301 Промишлена електроника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, електронна техника 3114-3007 Техник, конструиране и технология на електронни елементи 3114-3001 Техник, промишлена електроника 3114-3003
226	ЦПО към "ЕКСПЕРТ МИКРО" ООД, гр. София, Лицензия № 200712559	София, София 1303, ул. "Овче поле" № 152, тел. 029865693 e-mail: sivanova@expert-bg.org Събина Василева	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230302 Микропроцесорна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, микропроцесорна техника 3114-3008

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
227	ЦПО към "ЕКСПЕРТ МИКРО" ООД, гр. София, Лицензия № 200712559	София, София 1303, ул. "Овче поле" № 152, тел. 029865693 e-mail: sivanova@expert-bg.org Събина Василева	II СПК	Професия 523040 Монтьор на електронна техника, Специалност 5230402 Микропроцесорна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014
228	ЦПО към "ЕКСПЕРТ МИКРО" ООД, гр. София, Лицензия № 200712559	София, София 1303, ул. "Овче поле" № 152, тел. 029865693 e-mail: sivanova@expert-bg.org Събина Василева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
229	ЦПО към "ЕКСПЕРТ МИКРО" ООД, гр. София, Лицензия № 200712559	София, София 1303, ул. "Овче поле" № 152, тел. 029865693 e-mail: sivanova@expert-bg.org Събина Василева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
230	ЦПО към "ЕКСПЕРТ МИКРО" ООД, гр. София, Лицензия № 200712559	София, София 1303, ул. "Овче поле" № 152, тел. 029865693 e-mail: sivanova@expert-bg.org Събина Василева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
231	ЦПО към "ЕВРОКВАЛИФИКАЦИОНЕН ЦЕНТЪР" АД, гр. София, Лицензия № 200812558	София, София 1618, ул. "Кн. Клементина" № 39, район "Красно село", тел. 02818977 e-mail: evrokvalcenter@gmail.com Ивайло Игнатов	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
232	ЦПО към "ЕВРОКВАЛИФИКАЦИОНЕН ЦЕНТЪР" АД, гр. София, Лицензия № 200812558	София, София 1618, ул. "Кн. Клементина" № 39, район "Красно село", тел. 02818977 e-mail: evrokvalcenter@gmail.com Ивайло Игнатов	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
233	ЦПО към "ЕВРОКВАЛИФИКАЦИОНЕН ЦЕНТЪР" АД, гр. София, Лицензия № 200812558	София, София 1618, ул. "Кн. Клементина" № 39, район "Красно село", тел. 02818977 e-mail: evrokvalcenter@gmail.com Ивайло Игнатов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
234	ЦПО към "ЕВРОКВАЛИФИКАЦИОНЕН ЦЕНТЪР" АД, гр. София, Лицензия № 200812558	София, София 1618, ул. "Кн. Клементина" № 39, район "Красно село", тел. 02818977 e-mail: evrokvalcenter@gmail.com Ивайло Игнатов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
235	ЦПО към "ЕВРОКВАЛИФИКАЦИОНЕН ЦЕНТЪР" АД, гр. София, Лицензия № 200812558	София, София 1618, ул. "Кн. Клементина" № 39, район "Красно село", тел. 2818977 e-mail: evrokvalcenter@gmail.com Ивайло Игнатов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
236	ЦПО към "БЕРЕТА ТРЕЙДИНГ" ООД, гр. София, Лицензия № 200812564	София, гр. София 1787, бул. "Г. М. Димитров" № 51, тел. 02 9766012; 02 976 60 18 e-mail: beretabg@beretaguns.com dima@beretaguns.com Десислав Делев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
237	ЦПО към „ЕМБИЕНТ" ООД, гр. София, Лицензия № 200812573	София, София 1784, бул. "Цариградско шосе" 7 км. БИЦ - ИЗОТ, Офис 736 А, тел. 029718383 e-mail: ina@embient.eu Стоян Арабаджийски	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
238	ЦПО към „ЕМБИЕНТ" ООД, гр. София, Лицензия № 200812573	София, София 1784, бул. "Цариградско шосе" 7 км. БИЦ - ИЗОТ, Офис 736 А, тел. 029718383 e-mail: ina@embient.eu Стоян Арабаджийски	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
239	ЦПО към „ЕМБИЕНТ" ООД, гр. София, Лицензия № 200812573	София, София 1784, бул. "Цариградско шосе" 7 км. БИЦ - ИЗОТ, Офис 736 А, тел. 029718383 e-mail: ina@embient.eu Стоян Арабаджийски	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
240	ЦПО към "ПИ АКАДЕМИ" ЕООД, гр. Варна, Лицензия № 200812589	Варна, ул. "Драгоман" № 5, ет. 3, ап. 7, тел. 52607426 e-mail: education@pi-academy.org Десислава Моллова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
241	ЦПО към "ОБРАЗОВАТЕЛНИ ТЕХНОЛОГИИ - СОФИЯ" ЕООД, Лицензия № 200812603	София, ул. Нишава № 17; София 1612, тел. 887313410 e-mail: contacts@edutech.bg Румен Петров	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
242	ЦПО към "ЦЕНТЪР ЗА ИЗПИТВАНЕ И ЕВРОПЕЙСКА СЕРТИФИКАЦИЯ" ЕООД, Лицензия № 200812605	Стара Загора, бул. "Патриарх Евтимий" № 23, тел. 042620368 e-mail: ctec@ctec-sz.com Благовеста Шинева, Мая Енева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
243	ЦПО към "ТЕЗА" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200812625	София, ж.к. Младост 1, бл. 54А, тел. 029691598 e-mail: office@teza.bg Янко Илиев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
244	ЦПО към "ТЕЗА" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200812625	София, ж.к. Младост 1, бл. 54А, тел. 029691598 e-mail: office@teza.bg Янко Илиев	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
245	ЦПО към "ТЕЗА" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200812625	София, ж.к. Младост 1, бл. 54А, тел. 029691598 e-mail: office@teza.bg Янко Илиев	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
246	ЦПО към "ТЕЗА" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200812625	София, ж.к. Младост 1, бл. 54А, тел. 029691598 e-mail: office@teza.bg Янко Илиев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
247	ЦПО към "ТЕЗА" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200812625	София, ж.к. Младост 1, бл. 54А, тел. 029691598 e-mail: office@teza.bg Янко Илиев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
248	ЦПО към "ОЙРОШПЕД" АД, гр. София, Лицензия № 200812630	София, бул. Христофор Колумб № 56, тел. 029199106 e-mail: e.stanyova@eurosped.bg Явор Панталеев, Елена Станьова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
249	ЦПО към "Интер Мес" ЕООД, Лицензия № 200812646	София, ул. "Симеоновско шосе" № 120, тел. 028601253 e-mail: i.zahariev@mail.bg Иван Захариев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
250	ЦПО към "Интер Мес" ЕООД, Лицензия № 200812646	София, ул. "Симеоновско шосе" № 120, тел. 028601253 e-mail: i.zahariev@mail.bg Иван Захариев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
251	ЦПО към "СОФИЯ АУТО БГ" ЕАД, Лицензия № 200812647	София, бул. "Ботевградско шосе" № 239, тел. 028163636 e-mail: academy@sofiaauto.bg Гергана Ангелова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
252	ЦПО към "СОФИЯ АУТО БГ" ЕАД, Лицензия № 200812647	София, бул. "Ботевградско шосе" № 239, тел. 028163636 e-mail: academy@sofiaauto.bg Гергана Ангелова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
253	ЦПО към "СОФИЯ АУТО БГ" ЕАД, Лицензия № 200812647	София, бул. "Ботевградско шосе" № 239, тел. 28163636 e-mail: academy@sofiaauto.bg Гергана Ангелова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
254	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Териториална организация на научно-техническите съюзи – Дупница", Лицензия № 200812649	Дупница, ул. "Христо Ботев" № 3, тел. 070150920 e-mail: nts_dp@abv.bg Йорданка Апостолова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
255	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Териториална организация на научно-техническите съюзи – Дупница", Лицензия № 200812649	Дупница, ул. "Христо Ботев" № 3, тел. 070150920 e-mail: nts_dp@abv.bg Йорданка Апостолова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
256	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Териториална организация на научно-техническите съюзи – Дупница", Лицензия №	Дупница, ул. "Христо Ботев" № 3, тел. 70150920 e-mail: nts_dp@abv.bg Йорданка Апостолова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
	200812649			
257	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Териториална организация на научно-техническите съюзи – Перник", Лицензия № 200812652	Перник, пл. "Кракра Пернишки" № 1 (Синдикален дом - IX етаж), тел. 076600002 e-mail: ntspk@abv.bg Екатерина Авдеева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
258	ЦПО към Сдружение "ТЕРИТОРИАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ", гр. Кюстендил, Лицензия № 200812654	Кюстендил, бул. "Македония" № 2, тел. 078 55 09 30 e-mail: vanq_stoilkova@abv.bg Ваня Стоилкова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
259	ЦПО към Сдружение "ТЕРИТОРИАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ", гр. Кюстендил, Лицензия № 200812654	Кюстендил, бул. "Македония" № 2, тел. 078 55 09 30 e-mail: vanq_stoilkova@abv.bg Ваня Стоилкова	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
260	ЦПО към Сдружение "ТЕРИТОРИАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ", гр. Кюстендил, Лицензия № 200812654	Кюстендил, бул. "Македония" № 2, тел. 078 55 09 30 e-mail: vanq_stoilkova@abv.bg Ваня Стоилкова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
261	ЦПО към Сдружение "ТЕРИТОРИАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ", гр. Кюстендил, Лицензия № 200812654	Кюстендил, бул. "Македония" № 2, тел. 078 55 09 30 e-mail: vanq_stoilkova@abv.bg Ваня Стоилкова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
262	ЦПО към Сдружение "ТЕРИТОРИАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ", гр. Кюстендил, Лицензия № 200812654	Кюстендил, бул. "Македония" № 2, тел. 078 55 09 30 e-mail: vanq_stoilkova@abv.bg Ваня Стоилкова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
263	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Съюз по хранителна промишленост към ФНТС", гр. София, Лицензия № 200812655	София, ул. "Раковски" № 108, тел. 09874744 e-mail: ufi_sb@abv.bg Милчо Бошев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
264	ЦПО към СДРУЖЕНИЕ "ТЕРИТОРИАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА НАУЧНО–ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ", гр. Велинград, Лицензия № 200812657	Велинград, ул. "Юндола" № 17, тел. 035955361 e-mail: nts_w@abv.bg Васил Палигоров	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
265	ЦПО към СДРУЖЕНИЕ "ТЕРИТОРИАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА НАУЧНО–ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ", гр. Велинград, Лицензия № 200812657	Велинград, ул. "Юндола" № 17, тел. 35955361 e-mail: nts_w@abv.bg Васил Палигоров	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
266	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "ДОМ НА НАУКАТА И ТЕХНИКАТА", гр. Гоце Делчев, Лицензия № 200812660	Гоце Делчев, ул. "Бяло море" № 12А, тел. 075160053 e-mail: dnt_titianova@mail.bg Мария Титянова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
267	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "ДОМ НА НАУКАТА И ТЕХНИКАТА", гр. Гоце Делчев, Лицензия № 200812660	Гоце Делчев, ул. "Бяло море" № 12А, тел. 075160053 e-mail: dnt_titianova@mail.bg Мария Титянова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
268	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "ДОМ НА НАУКАТА И ТЕХНИКАТА", гр. Гоце Делчев, Лицензия № 200812660	Гоце Делчев, ул. "Бяло море" № 12А, тел. 075160053 e-mail: dnt_titianova@mail.bg Мария Титянова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
269	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Областна организация на научно-техническите съюзи", гр. Плевен, Лицензия № 200812661	Плевен, ул. "Александър Стамболийски" № 1, тел. 064800973 e-mail: nts_pleven@abv.bg Даниела Пенева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
270	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Областна организация на научно-техническите съюзи", гр. Плевен, Лицензия № 200812661	Плевен, ул. "Александър Стамболийски" № 1, тел. 064800973 e-mail: nts_pleven@abv.bg Даниела Пенева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
271	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Областна организация на научно-техническите съюзи", гр. Плевен, Лицензия № 200812661	Плевен, ул. "Александър Стамболийски" № 1, тел. 64800973 e-mail: nts_pleven@abv.bg Даниела Пенева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
272	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Дом на науката и техниката", гр. Враца, Лицензия № 200812662	Враца, ул. "Лукашов" №14, тел. 092/62-03-20 e-mail: dnt_vratsa@abv.bg Светлин Вутов	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005
273	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Дом на науката и техниката", гр. Враца, Лицензия № 200812662	Враца, ул. "Лукашов" №14, тел. 092/62-03-20 e-mail: dnt_vratsa@abv.bg Светлин Вутов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
274	ЦПО към ЕТ "Деметра – Мая Антова", гр. Враца, Лицензия № 200812665	Враца, ул. "Манастирска" № 36; ул. "Алеко Константинов" № 2-Б-10; гр. Враца, бул. "Никола Войводов" № 1, ет. 3, офис 12, тел. 092/985633 e-mail: demetra_vraca@abv.bg Мая Антова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
275	ЦПО към Сдружение "Научно-технически съюз по машиностроене", гр. София, Лицензия № 200812666	София, ул. "Г. Раковски" № 108, тел. 02/987 72 90 e-mail: nts-bg@mech-ing.com Дамян Дамянов	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005
276	ЦПО към Сдружение "Научно-технически съюз по машиностроене", гр. София, Лицензия № 200812666	София, ул. "Г. Раковски" № 108, тел. 02/987 72 90 e-mail: nts-bg@mech-ing.com Дамян Дамянов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
277	ЦПО към Сдружение "БИЗНЕС ЦЕНТЪР БЯЛА СЛАТИНА", гр. Бяла Слатина, Лицензия № 200812673	Бяла Слатина, ул. "Климент Охридски" № 68, тел. 091583047 e-mail: bcbslatina@abv.bg Галя Илиева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
278	ЦПО към "КОМПЛЕКС КРЕДО" ЕООД, с.Трудовец, обл. София, Лицензия № 200812678	Ботевград, с.Трудовец 2140,Област София-област,Адрес: ул. "Стефан Стамболов" № 11, ет. 3, тел. 0878620319 e-mail: v.vasileva@centrecredo.com Венета Пенчева Василева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
279	ЦПО към "КОМПЛЕКС КРЕДО" ЕООД, с.Трудовец, обл. София, Лицензия № 200812678	Ботевград, с.Трудовец 2140,Област София-област,Адрес: ул. "Стефан Стамболов" № 11, ет. 3, тел. 0878620319 e-mail: v.vasileva@centrecredo.com Венета Пенчева Василева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
280	ЦПО към "НОБО – ЕООД" ЕООД, гр. Русе, Лицензия № 200812687	Русе, ул. Доростол бл. 1, вх. 1, ет. 1, тел. 82507666 e-mail: office@nobo-bg.com Борил Илиев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
281	ЦПО към "ИНТЕГРАЛ – 08" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200812694	София, ж.к. "Западен парк", бл. 11, вх. "Б", ап. 4, тел. 028216167 e-mail: liligeorgieva@abv.bg Лилия Стефанова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
282	ЦПО към "ИНТЕГРАЛ – 08" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200812694	София, ж.к. "Западен парк", бл. 11, вх. "Б", ап. 4, тел. 028216167 e-mail: liligeorgieva@abv.bg Лилия Стефанова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
283	ЦПО към "ИНТЕГРАЛ – 08" ЕООД, гр. София, Лицензия № 200812694	София, ж.к. "Западен парк", бл. 11, вх. "Б", ап. 4, тел. 028216167 e-mail: liligeorgieva@abv.bg Лилия Стефанова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
284	ЦПО към НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА МАЛКИЯ И СРЕДЕН БИЗНЕС, гр. София, Лицензия № 200812699	София, ул. "Н. Гогол" № 14А, тел. 024914212 e-mail: nasmb@abv.bg Елеонора Негулова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
285	ЦПО към НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА МАЛКИЯ И СРЕДЕН БИЗНЕС, гр. София, Лицензия №	София, ул. "Н. Гогол" № 14А, тел. 024914212 e-mail: nasmb@abv.bg Елеонора Негулова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
	200812699			
286	ЦПО към Сдружение "ИНСТИТУТ ЗА ЕВРОПЕЙСКИ ЦЕННОСТИ", Лицензия № 200812715	София, ул. "Алабин" № 22, офис 211, тел. 024900971 e-mail: sergoa@abv.bg Сергей Ангелов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
287	ЦПО към Сдружение "ИНСТИТУТ ЗА ЕВРОПЕЙСКИ ЦЕННОСТИ", Лицензия № 200812715	София, ул. "Алабин" № 22, офис 211, тел. 024900971 e-mail: sergoa@abv.bg Сергей Ангелов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
288	ЦПО към Сдружение "ИНСТИТУТ ЗА ЕВРОПЕЙСКИ ЦЕННОСТИ", Лицензия № 200812715	София, ул. "Алабин" № 22, офис 211, тел. 024900971 e-mail: sergoa@abv.bg Сергей Ангелов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
289	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Индустриална стопанска камара /асоциация/ – Враца", Лицензия № 200812720	Враца, ул. "Лукашов" № 11, тел. 092665685 e-mail: Лиляна Нелова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
290	ЦПО към Фондация "ЦЕНТЪР ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И УПРАВЛЕНСКО РАЗВИТИЕ-БЪЛГАРИЯ", Лицензия № 200812722	София, ул. "Бигла" № 6, тел. 028194343 e-mail: ntasheva@seaf.bg Надежда Ташева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
291	ЦПО към Фондация "ЦЕНТЪР ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И УПРАВЛЕНСКО РАЗВИТИЕ-БЪЛГАРИЯ", Лицензия № 200812722	София, ул. "Бигла" № 6, тел. 028194343 e-mail: ntasheva@seaf.bg Надежда Ташева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
292	ЦПО към Фондация "МАТЕРИКА", Лицензия № 200812723	Варна, ул. "д-р А. Головина" № 15, ет. 5, ап. 42, тел. 0887 96 87 87 e-mail: vyara@materika-bg.com Вяра Николова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
293	ЦПО към Фондация "МАТЕРИКА", Лицензия № 200812723	Варна, ул. "д-р А Головина" № 15, ет. 5, ап. 42, тел. 0887 96 87 87 e-mail: vyara@materika-bg.com Вяра Николова	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
294	ЦПО към Фондация "МАТЕРИКА", Лицензия № 200812723	Варна, ул. "д-р А Головина" № 15, ет. 5, ап. 42, тел. 0887 96 87 87 e-mail: vyara@materika-bg.com Вяра Николова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
295	ЦПО към Фондация "МАТЕРИКА", Лицензия № 200812723	Варна, ул. "д-р А Головина" № 15, ет. 5, ап. 42, тел. 0887 96 87 87 e-mail: vyara@materika-bg.com Вяра Николова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
296	ЦПО към Фондация "МАТЕРИКА", Лицензия № 200812723	Варна, ул. "д-р А Головина" № 15, ет. 5, ап. 42, тел. 0887 96 87 87 e-mail: vyara@materika-bg.com Вяра Николова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
297	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Териториална организация на научно-техническите съюзи", Лицензия № 200812727	Благоевград, пл. "Г. Измирлиев" № 5, тел. 073884585 e-mail: ntsbld@abv.bg, office@ntsblg.org Стефка Кирилова Туфекчийска	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005
298	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "Териториална организация на научно-техническите съюзи", Лицензия № 200812727	Благоевград, пл. "Г. Измирлиев" № 5, тел. 73884585 e-mail: ntsbld@abv.bg, office@ntsblg.org Стефка Кирилова Туфекчийска	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
299	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "СТОПАНСКА КАМАРА – СТАРА ЗАГОРА", Лицензия № 200812741	Стара Загора, ул. "Екзарх Антим I" № 28, тел. 42641141 e-mail: sk_sz@mbox.contact.bg Иван Ленков	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
300	ЦПО към Сдружение с нестопанска цел "СТОПАНСКА КАМАРА – СТАРА ЗАГОРА", Лицензия № 200812741	Стара Загора, ул. "Екзарх Антим I" № 28, тел. 042641141 e-mail: sk_sz@mbox.contact.bg Иван Ленков	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
301	ЦПО към "ДАНАИЛ ДИМИТРОВ И СИЕ" ООД, Лицензия № 200912711	Стара Загора, бул. "Цар Симеон Велики" № 158, тел. 042634125 e-mail: danaildimitrov@abv.bg Данаил Димитров	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230201 Радио и телевизионна техника - II СПК Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, мачтови радиотелевизионни антени 7422-2013 Механик, електроник на аудиовизуална апаратура 7422-2015 Механик, електроник по ремонт на радиоприемници 7422-2017 Механик, електроник по ремонт на телевизори 7422-2018 Механик, поддържащ телевизионна електронна апаратура 7422-2019 Механик, радиоелектроник 7422-2020 Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиотелевизионни антени 7422-2008 Монтьор, радиоапаратура 7422-2003 Монтьор, сигнални системи 7422-2004 Монтьор, телевизори 7422-2005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
302	ЦПО към "АИ ТИ СИ И" ООД, Лицензия № 200912754	София, бул. Черни връх" № 44, тел. 0888976371 e-mail: elena.gerdjikova@itce.com Елена Герджикова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
303	ЦПО към "АИ ТИ СИ И" ООД, Лицензия № 200912754	София, бул. Черни връх" № 44, тел. 0888976371 e-mail: elena.gerdjikova@itce.com Елена Герджикова	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
304	ЦПО към "АИ ТИ СИ И" ООД, Лицензия № 200912754	София, бул. Черни връх" № 44, тел. 0888976371 e-mail: elena.gerdjikova@itce.com Елена Герджикова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
305	ЦПО към "АИ ТИ СИ И" ООД, Лицензия № 200912754	София, бул. Черни връх" № 44, тел. 0888976371 e-mail: elena.gerdjikova@itce.com Елена Герджикова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
306	ЦПО към "АИ ТИ СИ И" ООД, Лицензия № 200912754	София, бул. Черни връх" № 44, тел. 0888976371 e-mail: elena.gerdjikova@itce.com Елена Герджикова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
307	ЦПО към Сдружение "МЛАДЕЖКА АЛТЕРНАТИВА ЗА БЪЛГАРИЯ", Лицензия № 200912756	София, бул. Рожен № 22А, тел. 02 / 936 0718 e-mail: kkamenarova@b-trust.org Катя Каменарова	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
308	ЦПО към "ПРЕСТИЖ 2007" ЕООД, Лицензия № 200912760	Габрово, ул. "Тодорчета" № 11, тел. 0888624021 e-mail: prestige2007@abv.bg Цветан Иванов	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
309	ЦПО към „Рувекс" АД - Заповед № 734/ 10.07.2009 г. на Председателя на НАПОО, Лицензия № 200912768	София, бул. Александър Малинов № 41, тел. 029761515 e-mail: ruvex@ruvex.bg Ивайло Викторов	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
310	ЦПО към "ПИ ЕМ Консултинг" ООД - Заповед № 782/ 22.07.2009 г. на Председателя на НАПОО, Лицензия № 200912775	Кюстендил, Адрес: ул. Гоце Делчев № 21; ул. Цар Освободител № 168, ет. 3, тел. 78550850 e-mail: pmkonsulting@abv.bg Станислава Симеонова	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230301 Промишлена електроника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, електронна техника 3114-3007 Техник, конструиране и технология на електронни елементи 3114-3001 Техник, промишлена електроника 3114-3003
311	ЦПО към СНЦ „Териториална Организация на Научно-техническите съюзи" - Заповед № 781/ 22.07.2009 г. на Председателя на НАПОО, Лицензия № 200912776	Добрич, ул. Независимост № 14, тел. 058/603243 e-mail: ntsdobrich@abv.bg Цветан Чернев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
312	ЦПО към "АИКБ Консулт" ЕООД, Лицензия № 200912788	София, ул. Федерик Жолио Кюри № 20, тел. 029633752 e-mail: bica@bica-bg.org Сирвия Беньова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
313	ЦПО към "ЦПО Вегапо" ООД, Лицензия № 200912797	София, ул. Тинтява № 15-17, тел. 029607140 e-mail: pkoleva@vegapo.com Габриела Николова Мървакова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
314	ЦПО към "ЦПО Вегапо" ООД, Лицензия № 200912797	София, ул. Тинтява № 15-17, тел. 029607140 e-mail: pkoleva@vegapo.com Габриела Николова Мървакова	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
315	ЦПО към "ЦПО Вегапо" ООД, Лицензия № 200912797	София, ул. Тинтява № 15-17, тел. 29607140 e-mail: pkoleva@vegapo.com Габриела Николова Мървакова	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002
316	ЦПО към "ЦПО Вегапо" ООД, Лицензия № 200912797	София, ул. Тинтява № 15-17, тел. 29607140 e-mail: pkoleva@vegapo.com Габриела Николова Мървакова	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230302 Микропроцесорна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, микропроцесорна техника 3114-3008
317	ЦПО към "ЦПО Вегапо" ООД, Лицензия № 200912797	София, ул. Тинтява № 15-17, тел. 29607140 e-mail: pkoleva@vegapo.com Габриела Николова Мървакова	II СПК	Професия 523040 Монтьор на електронна техника, Специалност 5230402 Микропроцесорна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Механик поддържащ електронна апаратура 7421-2014
318	ЦПО към "ЦПО Вегапо" ООД, Лицензия № 200912797	София, ул. Тинтява № 15-17, тел. 029607140 e-mail: pkoleva@vegapo.com Габриела Николова Мървакова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
319	ЦПО към "ЦПО Вегапо" ООД, Лицензия № 200912797	София, ул. Тинтява № 15-17, тел. 29607140 e-mail: pkoleva@vegapo.com	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
		Габриела Николова Мървакова		
320	ЦПО към "Международен център за професионално обучение "Алфа" ЕООД, Лицензия № 200912799	София, ул. Мила Родина 17, ет. 1, ап. 1, тел. 02 958 28 29 e-mail: mcpo_center@abv.bg Томо Борисов	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
321	ЦПО към "Международен център за професионално обучение "Алфа" ЕООД, Лицензия № 200912799	София, ул. Мила Родина 17, ет. 1, ап. 1, тел. 02 958 28 29 e-mail: mcpo_center@abv.bg Томо Борисов	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002
322	ЦПО към Сдружение "Дружество за разпространение на знания Мисъл-Велико Търново", Лицензия № 200912801	Велико Търново, Христо Ботев 15, тел. 062621914 e-mail: slav.misal@abv.bg Йорданка Василева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
323	ЦПО към "МДО КОНСУЛТ", ООД, Лицензия № 200912813	София, ул. "Гео Милев" № 22-А, тел. 028326065 e-mail: mdoconsult@abv.bg Марина Одажиева	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
324	ЦПО към „ТРАКИЯ" ООД, Лицензия № 200912820	Стара Загора, ул. "Парчевич" № 26, тел. 042630206 e-mail: ketinedeva@abv.bg Керанка Недева	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
325	ЦПО към „ТРАКИЯ" ООД, Лицензия № 200912820	Стара Загора, ул. "Парчевич" № 26, тел. 042630206 e-mail: ketinedeva@abv.bg Керанка Недева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
326	ЦПО към „ТРАКИЯ" ООД, Лицензия № 200912820	Стара Загора, ул. "Парчевич" № 26, тел. 042630206 e-mail: ketinedeva@abv.bg Керанка Недева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
327	ЦПО към „ТРАКИЯ" ООД, Лицензия № 200912820	Стара Загора, ул. "Парчевич" № 26, тел. 042630206 e-mail: ketinedeva@abv.bg Керанка Недева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
328	ЦПО към „ЦЕНТЪР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ ЗОРА" ЕООД, Лицензия № 200912822	София, р-н Сердика, ул. „Одеса" № 41, тел. 028105419 e-mail: nikolaisst@abv.bg Антон Милчев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
329	ЦПО към „ЦЕНТЪР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ ЗОРА" ЕООД, Лицензия № 200912822	София, р-н Сердика, ул. „Одеса" № 41, тел. 028105419 e-mail: nikolaisst@abv.bg Антон Милчев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
330	ЦПО към „МАКС ИНОВЕЙШЪНС – МИ5" ООД, Лицензия № 200912823	София, ж.к. Хаджи Димитър, бл. 106, тел. 359887102595 e-mail: stoyan.tashkov@gmail.com Стоян Ташков	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
331	ЦПО към „ХЕБА ЦЕНТЪР" ООД, Лицензия № 201012833	София, ул. "Мъглен" № 5, ет. 6, ап. 23, тел. 029532244 e-mail: heba@abv.bg Християна Велчева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
332	ЦПО към „ХЕБА ЦЕНТЪР" ООД, Лицензия № 201012833	София, ул. "Мъглен" № 5, ет. 6, ап. 23, тел. 029532244 e-mail: heba@abv.bg Християна Велчева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
333	ЦПО към „АМК ЗАДВИЖВАЩА И УПРАВЛЯВАЩА ТЕХНИКА" ЕООД, Лицензия № 201012834	Габрово, ул. "Генерал Николов" № 1, тел. 66819100 e-mail: kalina.stancheva@amk-drives.bg Калина Станчева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
334	ЦПО към „АМК ЗАДВИЖВАЩА И УПРАВЛЯВАЩА ТЕХНИКА" ЕООД, Лицензия № 201012834	Габрово, ул. "Генерал Николов" № 1, тел. 066819100 e-mail: kalina.stancheva@amk-drives.bg Калина Станчева	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
335	ЦПО към „АМК ЗАДВИЖВАЩА И УПРАВЛЯВАЩА ТЕХНИКА" ЕООД, Лицензия № 201012834	Габрово, ул. "Генерал Николов" № 1, тел. 066819100 e-mail: kalina.stancheva@amk-drives.bg Калина Станчева	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230302 Микропроцесорна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, микропроцесорна техника 3114-3008
336	ЦПО към „ЕВРОПА 1997" ЕООД, Лицензия № 201012838	Варна, ул. "Княз Николаевич" 6, вх. 8, тел. 0878826818 e-mail: violeta357@abv.bg Виолета Бошнакова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
337	ЦПО към „ЕВРОПА 1997" ЕООД, Лицензия № 201012838	Варна, ул. "Княз Николаевич" 6, вх. 8, тел. 0878826818 e-mail: violeta357@abv.bg Виолета Бошнакова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
338	ЦПО към „СЕЗОНИ" ООД, Лицензия № 201012842	Силистра, ул. „Добруджя" № 41, ет.2, офис 13, тел. 86820441 e-mail: sezoni@mbox.contact.bg Светла Гойчева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
339	ЦПО към "Хюлет Пакард България" ЕООД, Лицензия № 201012858	София, ул. "Околовръстен път" № 258, тел. 02/ 969 89 40 e-mail: iravan.hira@hp.com Моника Темелкова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
340	ЦПО към "Хюлет Пакард България" ЕООД, Лицензия № 201012858	София, ул. "Околовръстен път" № 258, тел. 02/ 969 89 40 e-mail: iravan.hira@hp.com Моника Темелкова	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
341	ЦПО към "Хюлет Пакард България" ЕООД, Лицензия № 201012858	София, ул. "Околовръстен път" № 258, тел. 02/ 969 89 40 e-mail: iravan.hira@hp.com Моника Темелкова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
342	ЦПО към "Хюлет Пакард България" ЕООД, Лицензия № 201012858	София, ул. "Околовръстен път" № 258, тел. 02/ 969 89 40 e-mail: iravan.hira@hp.com Моника Темелкова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
343	ЦПО към "МУЛТИМЕДИЙНА РАБОТИЛНИЦА" АД, Лицензия № 201012859	София, "Райко Алексиев" №15, тел. 02 439 05 01 e-mail: training@mmw.bg Стефан Цоневски	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
344	ЦПО към „ЕЙ ПИ ДЖИ КОРПОРЕЙШЪН" ООД, Лицензия № 201012861	София, бул."Никола Мушанов" бл.241, вх.А, ет.1,ап.2, тел. 029552200 e-mail: kariera@mail.bg Владимира Димитрова Янева	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
345	ЦПО към „ЕЙ ПИ ДЖИ КОРПОРЕЙШЪН" ООД, Лицензия № 201012861	София, бул."Никола Мушанов" бл.241, вх.А, ет.1,ап.2, тел. 029552200 e-mail: kariera@mail.bg Владимира Димитрова Янева	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002
346	ЦПО към "ЗНАНИЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ" ООД, Лицензия № 201012862	Пловдив, ул. "Константин Геров" 3 ет. 2 ап.3, тел. 032/ 66 08 75 e-mail: info@zirbg.com Велислава Бончева Бонева, Тоска Атанасова Стоева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
347	ЦПО към "ТЕХНО ТРЕЙНИНГ" ООД, Лицензия № 201012863	София, , тел. 024627222 e-mail: technotraining@abv.bg Ефстатиос Филостратос Титопулос	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
348	ЦПО към "ТЕХНО ТРЕЙНИНГ" ООД, Лицензия № 201012863	София, , тел. 024627222 e-mail: technotraining@abv.bg Ефстатиос Филостратос Титопулос	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
349	ЦПО към "ТЕХНО ТРЕЙНИНГ" ООД, Лицензия № 201012863	София, , тел. 024627222 e-mail: technotraining@abv.bg Ефстатиос Филостратос Титопулос	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
350	ЦПО към "ТЕХНО ТРЕЙНИНГ" ООД, Лицензия № 201012863	София, , тел. 024627222 e-mail: technotraining@abv.bg Ефстатиос Филостратос Титопулос	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
351	ЦПО към "ТЕХНО ТРЕЙНИНГ" ООД, Лицензия № 201012863	София, , тел. 024627222 e-mail: technotraining@abv.bg Ефстатиос Филостратос Титопулос	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
352	ЦПО към 'Национален център за професионално образование АВС", Лицензия № 201012872	София, ул. "Теменужка" №10, тел. 0899520290 e-mail: nspo_abc@abv.bg Моника Янулова Петрунова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
353	ЦПО към 'Национален център за професионално образование АВС", Лицензия № 201012872	София, ул. "Теменужка" №10, тел. 0899520290 e-mail: nspo_abc@abv.bg Моника Янулова Петрунова	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
354	ЦПО към 'Национален център за професионално образование АВС", Лицензия № 201012872	София, ул. "Теменужка" №10, тел. 0899520290 e-mail: nspo_abc@abv.bg Моника Янулова Петрунова	II СПК	Професия 523020 Монтьор по комуникационни системи, Специалност 5230202 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Електромонтьор, електронна апаратура 7421-2001 Монтьор, електронно телекомуникационно оборудване 7422-2001 Монтьор, апаратура за обработка на данни 7422-2006 Телефонист 4223-2002
355	ЦПО към 'Национален център за професионално образование АВС", Лицензия № 201012872	София, ул. "Теменужка" №10, тел. 0899520290 e-mail: nspo_abc@abv.bg Моника Янулова Петрунова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
356	ЦПО към 'Национален център за професионално образование АВС", Лицензия № 201012872	София, ул. "Теменужка" №10, тел. 0899520290 e-mail: nspo_abc@abv.bg Моника Янулова Петрунова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
357	ЦПО към 'Национален център за професионално образование АВС", Лицензия № 201012872	София, ул. "Теменужка" №10, тел. 899520290 e-mail: nspo_abc@abv.bg Моника Янулова Петрунова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
358	ЦПО към „ЮНИОН ИНДЪСТРИ" АД, гр. Варна, Лицензия № 201012876	Варна, "Генерал Паренсов" 28, ет. 2, ап. 17, тел. 052607260 e-mail: office@unionproject.eu Яна Кирилова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
359	ЦПО към ЕТ "Есперинформ-БЛ-Божидар Леонов", гр. Карлово, Лицензия № 201012879	Карлово, Цар Асен 7, тел. 0885056469 e-mail: leonov@rozabg.com Божидар Леонов	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
360	ЦПО към ЕТ "Есперинформ-БЛ-Божидар Леонов", гр. Карлово, Лицензия № 201012879	Карлово, Цар Асен 7, тел. 0885056469 e-mail: leonov@rozabg.com Божидар Леонов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
361	ЦПО към сдружение „Училищно настоятелство на СОУ „Св. Климент Охридски", гр. Ямбол, Лицензия № 201012883	Ямбол, „Стефан Караджа" № 72, тел. 046 99-15-21 e-mail: cpoun_yambol@mail.bg Тодор Димов Тодоров	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
362	ЦПО към "ЕЛИТ АУТО 1" ЕООД, Лицензия № 201112889	Бургас, ж. к. "П. Р. Славейков", бл. 9, вх. 5, ет. 2, ап. 6, тел. 0887708844 e-mail: elit_auto@abv.bg Яна Стоянова Кънчева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
363	ЦПО към "ЕЛИТ АУТО 1" ЕООД, Лицензия № 201112889	Бургас, ж. к. "П. Р. Славейков", бл. 9, вх. 5, ет. 2, ап. 6, тел. 0887708844	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
		e-mail: elit_auto@abv.bg Яна Стоянова Кънчева		Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
364	ЦПО към "ЕЛИТ АУТО 1" ЕООД, Лицензия № 201112889	Бургас, ж. к. "П. Р. Славейков", бл. 9, вх. 5, ет. 2, ап. 6, тел. 0887708844 e-mail: elit_auto@abv.bg Яна Стоянова Кънчева	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
365	ЦПО към "Кабината БГ" ООД, Лицензия № 201112899	София, ул. Цар Петър 9-11, тел. 070018908 e-mail: info@kabinata.com Живко Георгиев Георгиев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
366	ЦПО към Солидарност 2006" ЕООД, Лицензия № 201112902	Пловдив, ул. Мизия № 2, тел. 032966556 e-mail: solidarnost2003@yahoo.com Елка Василева Янакиева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
367	ЦПО към ДП "Българо-германски център за професионално обучение", гр. София, Лицензия № 201112916	София, ул. "Триадица"№2, тел. +359 887 86 93 74 e-mail: lubovpopovabg@qmail.com Любов Найденова Попова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
368	ЦПО към ДП "Българо-германски център за професионално обучение", гр. София, Лицензия № 201112916	София, ул. "Триадица"№2, тел. +359 887 86 93 74 e-mail: lubovpopovabg@qmail.com Любов Найденова Попова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
369	ЦПО към ДП "Българо-германски център за професионално обучение", гр. София, Лицензия № 201112916	София, ул. "Триадица"№2, тел. +359 887 86 93 74 e-mail: lubovpopovabg@qmail.com Любов Найденова Попова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
370	ЦПО към ДП "Българо-германски център за професионално обучение", гр. София, Лицензия № 201112916	София, ул. "Триадица"№2, тел. +359 887 86 93 74 e-mail: lubovpopovabg@qmail.com Любов Найденова Попова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
371	ЦПО към "ФЛАИС" ООД, Лицензия № 201112919	София, гр. София, ж.к. Света Троица, бл. 315, Вх. В, ет.2, тел. 0897977777 e-mail: dvdochev@abv.bg Дойчин Васков Дочев	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
372	ЦПО към "ТЕХНИКЪЛ ТРЕЙНИНГ БЪЛГАРИЯ" ООД, Лицензия № 201112923	София, бул. Витоша № 146, вх. Б, офис 25, тел. 028139600 e-mail: r.trendov@diesbg.com Лилия Любенова Петкова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
373	ЦПО към "ТЕХНИКЪЛ ТРЕЙНИНГ БЪЛГАРИЯ" ООД, Лицензия № 201112923	София, бул. Витоша № 146, вх. Б, офис 25, тел. 028139600 e-mail: r.trendov@diesbg.com Лилия Любенова Петкова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
374	ЦПО към „АРИ-ЗДД" ЕООД", гр. Ямбол, Лицензия № 201112924	Ямбол, Желъо войвода № 2, тел. 046629296 e-mail: zdd_56@abv.bg Здравка Добрева Джанадрома	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
375	ЦПО към АСАП ЕООД, Лицензия № 201112944	София, бул. Цар Борис III 93, тел. 0903 59 39 e-mail: sales@asap.bg Петър Ангелов Зюмбилев	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
376	ЦПО към АСАП ЕООД, Лицензия № 201112944	София, бул. Цар Борис III 93, тел. 02 903 59 39 e-mail: sales@asap.bg Петър Ангелов Зюмбилев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
377	ЦПО към АСАП ЕООД, Лицензия № 201112944	София, бул. Цар Борис III 93, тел. 02 903 59 39 e-mail: sales@asap.bg Петър Ангелов Зюмбилев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
378	ЦПО към Вили 2011 ЕООД, Лицензия № 201112961	София, Гр.София жк.Толстой, бл.57 вх.Д, ет. 4 ап.83 тел. 0879136733 e-mail: velislavakr@abv.bg Велислава Димитрова Крумова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
379	ЦПО към Вили 2011 ЕООД, Лицензия № 201112961	София, Гр.София жк.Толстой, бл.57 вх.Д, ет. 4 ап.83 тел. 0879136733 e-mail: velislavakr@abv.bg Велислава Димитрова Крумова	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
380	ЦПО към ИКОНОМИКС-М ЕООД, Лицензия № 201212969	Габрово, ул. Ю. Венелин 18, тел. 0878650041 e-mail: dragomir.vasilev@ikonomiks.com Драгомир Стоянов Василев	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
381	ЦПО към "Център за професионално обучение и ориентиране" ООД, Лицензия № 201212972	София, ул. Гогол 43, тел. 029744142 e-mail: office@ptoc.bg Ива Йорданова Петрова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
382	ЦПО към "Център за професионално обучение и ориентиране" ООД, Лицензия № 201212972	София, ул. Гогол 43, тел. 029744142 e-mail: office@ptoc.bg Ива Йорданова Петрова	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230101 Радио и телевизионна техника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, радиотехника и телевизионна техника 3522-3003 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
383	ЦПО към "Център за професионално обучение и ориентиране" ООД, Лицензия № 201212972	София, ул. Гогол 43, тел. 029744142 e-mail: office@ptoc.bg Ива Йорданова Петрова	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност 5230102 Телекомуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, спътникова техника 3522-3005 Техник, телекомуникации 3522-3007 Оператор, радиопредавателни съоръжения 3522-3011 Оператор, радиосъоръжения (наземни) 3522-3015 Оператор, радиотехника и телевизия 3521-3024 Оператор, стая с контролни съоръжения 3522-3016 Оператор, строителство и експлоатация на съобщителни системи 3522-3017 Оператор, съоръжения за пренос 3522-3018 Оператор, телеграфически съоръжения 3522-3019 Оператор, телекомуникационни съоръжения 3522-3020
384	ЦПО към "Център за професионално обучение и ориентиране" ООД, Лицензия № 201212972	София, ул. Гогол 43, тел. 029744142 e-mail: office@ptoc.bg Ива Йорданова Петрова	III СПК	Професия 523010 Техник по комуникационни системи, Специалност Оптически комуникационни системи Кодове и професии по НКПД-2011:
385	ЦПО към "Знание и бизнес" ООД, Лицензия № 201212977	Варна, Сливница 2 Офис 209, тел. 0893492350 e-mail: edibiznes@gmail.com Светозар Димитров Стефанов	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
386	ЦПО към "Знание и бизнес" ООД, Лицензия № 201212977	Варна, Сливница 2 Офис 209, тел. 0893492350 e-mail: edibiznes@gmail.com Светозар Димитров Стефанов	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230502 Компютърни мрежи Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
387	ЦПО към ГРАНД ЦЕНТЪР ООД, Лицензия № 201212988	Сливен, ж.к. "Сини камъни", бул. "Стефан Стамболов" 30, тел. 0888605834 e-mail: denchev_ii@abv.bg Иван Колев Иванов и Галина Иванова Иванова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002
388	ЦПО към ПАРАДОКС ЕООД, Лицензия № 201212997	София, ж.к. Борово, бл. 217А, тел. 029655515 e-mail: bbr@gbg.bg Евгений Иванов Сачев	III СПК	Професия 523030 Техник на електронна техника, Специалност 5230301 Промишлена електроника Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, електронна техника 3114-3007 Техник, конструиране и технология на електронни елементи 3114-3001 Техник, промишлена електроника 3114-3003
389	ЦПО към "Евро стандарт 2001" ЕООД, Лицензия № 2012121000	София, Велчо Атанасов 39, тел. 0878109499 e-mail: evrostandart2001@abv.bg Милена Георгиева Донкова	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
390	ЦПО към "Евро стандарт 2001" ЕООД, Лицензия № 2012121000	София, Велчо Атанасов 39, тел. 878109499 e-mail: evrostandart2001@abv.bg Милена Георгиева Донкова	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
391	ЦПО към "Евро стандарт 2001" ЕООД, Лицензия № 2012121000	София, Велчо Атанасов 39, тел. 0878109499 e-mail: evrostandart2001@abv.bg Милена Георгиева Донкова	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
392	ЦПО към АСОЦИАЦИЯ НА ЕКСПЕРТИТЕ ПО КОМПЮТЪРНИ СИСТЕМИ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ, Лицензия № 2012121004	София, бул. Климент Охридски No 8, тел. 0893690651 e-mail: ralitsapeycheva@abv.bg Ралица Пейчева	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006
393	ЦПО към АСОЦИАЦИЯ НА ЕКСПЕРТИТЕ ПО КОМПЮТЪРНИ СИСТЕМИ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ, Лицензия № 2012121004	София, бул. Климент Охридски No 8, тел. 0893690651 e-mail: ralitsapeycheva@abv.bg Ралица Пейчева	III СПК	Професия 481020 Системен програмист, Специалност 4810201 Системно програмиране Кодове и професии по НКПД-2011: Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2529-6003 Експерт, сигурност на информационни и комуникационни технологии 2529-6001 Системен анализатор, информационни технологии 2511-6001 Експерт, системно осигуряване 2519-6001 Експерт, системен софтуер за бази данни 2521-6003 Системен проектант 2512-6003
394	ЦПО към АСОЦИАЦИЯ НА ЕКСПЕРТИТЕ ПО КОМПЮТЪРНИ СИСТЕМИ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ, Лицензия № 2012121004	София, бул. Климент Охридски No 8, тел. 0893690651 e-mail: ralitsapeycheva@abv.bg Ралица Пейчева	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
395	ЦПО към Стил-Алтънджиян ЕООД, Лицензия № 2012121012	Бургас, Съединение 7, тел. 056823969 e-mail: sari@sari-bg.net Величка Петрова Алтънджиян	II СПК	Професия 481010 Програмист, Специалност 4810101 Програмно осигуряване Кодове и професии по НКПД-2011: Програмист, уеб сайтове 2513-6002 Програмист, софтуерни приложения 2514-6001 Специалист, приложно програмиране 2514-6002 Разработчик, интернет приложения 2513-6006

№	Наименование на ЦПО, Лицензия №	Седалище и адрес на управление, телефон, e-mail, лице за контакти	Предлагани квали-фикации	Предлагани професии и специалности
396	ЦПО към Стил-Алтънджиян ЕООД, Лицензия № 2012121012	Бургас, Съединение 7, тел. 056823969 e-mail: sari@sari-bg.net Величка Петрова Алтънджиян	III СПК	Професия 523050 Техник на компютърни системи, Специалност 5230501 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Техник, поддръжка на компютърни мрежи 3513-3001 Техник, компютърни системи 3511-3003 Техник, микропроцесорна техника 3114-3008 Оператор, периферни устройства 3511-3001 Системен оператор 3513-3003 Специалист с контролни функции, сглобяване и монтаж 3122-3003 Оператор/координатор, мрежа от данни/бази данни 3513-3002 Администратор, уеб сайт 3514-3001 Техник, уеб сайт 3514-3002 Специалист, тестване софтуер 2519-6005
397	ЦПО към Стил-Алтънджиян ЕООД, Лицензия № 2012121012	Бургас, Съединение 7, тел. 056823969 e-mail: sari@sari-bg.net Величка Петрова Алтънджиян	II СПК	Професия 523060 Монтьор на компютърни системи, Специалност 5230601 Компютърна техника и технологии Кодове и професии по НКПД-2011: Монтьор, компютърна апаратура 7422-2002

5.2.5. Списък с източници на информация, в т.ч. институции, ангажирани с поддържане на регистри/списъци на други лица, които провеждат обучение по БЗР

5.2.5.1. Министерство на образованието, младежта и науката

Поддържа на страницата си http://www.mon.bg регистри, в които заинтересуваните могат да направят проверка за изучаваните в тях профили, професии, специалности и образователно квалификационни степени:

- РЕГИСТЪР НА СРЕДНИТЕ УЧИЛИЩА
- РЕГИСТЪР НА ЧАСТНИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ КОЛЕЖИ
- РЕГИСТЪР НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

5.2.5.2. Министерство на здравеопазването

Поддържа на страницата си http://www.mh.government.bg, Регистър на службите по трудова медицина, съгласно чл. 25г, ал. 6 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд):

- РЕГИСТЪР НА СЛУЖБИТЕ ПО ТРУДОВА МЕДИЦИНА

5.2.5.3. Министерство на икономиката, енергетиката и туризма

Поддържа на страницата си http://www.mi.government.bgРегистър на упълномощените специализирани учебни центрове по чл. 20, ал. 5 от Правилниците за безопасност и здраве при работа. Министерството извършва:

- упълномощаване на специализирани учебни центрове по чл. 20, ал. 5 от Правилника за безопасност и здраве при работа в електрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по електрически мрежи (ПБЗРЕУТЦЕМ) за провеждане на обучение и изпит за квалификационна група по безопасност;
- упълномощаване на специализирани учебни центрове по чл.20, ал.5 от Правилника за безопасност при работа в неелектрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по топлопреносни мрежи и хидротехнически съоръжения (ПБРНЕУЕТЦТМХС) за провеждане на обучение и изпит за квалификационна група по безопасност.

5.2.5.4. ИА "ГИТ" при Министерство на труда и социалната политика

В съответните Дирекции "Инспекции по труда" от ИА "ГИТ" http://www.gli.government.bg, може да се получи информация за:

- Специализираните учебни центрове или фирмите, провеждащи обучение и изпити за придобиване и защита на квалификационна група по електробезопасност по чл. 19 от Правилник за безопасност и здраве при работа по електрообзавеждането с напрежение до 1000 V, обн., ДВ, бр. 21 от 11.03.2005 г., в сила от 1.06.2005 г., изм., бр. 17 от 25.02.2011 г. ;
- Фирми, провеждащи обучение на членовете на КУТ/ГУТ, на база чл. 15 и чл. 17 от НАРЕДБА № 4 от 3.11.1998 г. за обучението на представителите в комитетите и групите по условия на труд в предприятията, обн., ДВ, бр. 133 от 11.11.1998 г., в сила от 11.02.1999 г., изм. и доп., бр. 85 от 17.10.2000 г., в сила от 17.10.2000 г.

5.2.5.5. Национална агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) към Министерски съвет

Поддържа Информационна система за обектите, предмет на дейността на НАПОО - лицензирани ЦПО и ЦИПО, както и за центровете, кандидатстващи за лицензиране, Държавни образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии, Списък на професиите за професионално образование и обучение.
Страницата на НАПОО е http://www.navet.government.bg.

6. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ И ЗАСТРАХОВАНЕ

6.1. Законодателната рамка, свързана със задължителното осигуряване за трудова злополука и професионално заболяване

Нормативните документи, с които се регулират обществените отношения, свързани със задължителното осигуряване за трудова злополука и професионално заболяване са:

- Закон за здравословни и безопасни условия на труд;
- Кодекс за социално осигуряване;
- Методика за реда и начина на определяне размера на осигурителната вноска за трудова злополука и професионална болест.

Работещите се осигуряват задължително за професионално заболяване и трудова злополука, като осигурителните вноски са за сметка на работодателите (чл. 51 ЗЗБУТ).

6.1.1. Задължително осигурени лица за трудова злополука и професионална болест

- работниците и служителите, наети на работа за повече от пет работни дни, или 40 часа, през един календарен месец, независимо от характера на работата, от начина на заплащането и от източника на финансиране, с изключение на лицата по чл. 4а, ал. 1 КСО;
- държавните служители;
- съдиите, прокурорите, следователите, държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията и съдебните служители;
- военнослужещите по Закона за отбрана и въоръжените сили на Р. България, държавните служители-офицери, сержанти и граждански лица по Закона за МВР;
- членовете на кооперации, упражняващи трудова дейност и получаващи възнаграждение в кооперацията;
- лицата, които работят по втори или по допълнителен трудов договор;
- изпълнители по договори за управление и контрол на търговските дружества;
- лицата, упражняващи трудова дейност и получаващи доходи на изборни длъжности, служителите с духовно звание на Българската православна църква и други регистрирани вероизповедания;
- специализантите, които получават възнаграждение по договор за обучение за придобиване на специалност;
- работниците и служителите, наети на работа при един работодател за не повече от 5 работни дни (40 часа) през календарния месец или наети на работа при повече работодатели - при всеки от тях за не повече от 5 работни дни (40 часа) през календарния месец.

Морските лица задължително се осигуряват изцяло за своя сметка за трудова злополука и професионална болест върху избран месечен осигурителен доход между минималния и максималния размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година (чл. 4а КСО).

6.1.2. Размер на осигурителната вноска

Осигурителните вноски за трудова злополука и професионална болест се внасят във фонд „Трудова злополука и професионална болест" на фондовете на държавното обществено осигуряване в размер от 0,4 до 1,1 на сто, определени със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година по групи основни икономически дейности.

Размерът на осигурителната вноска за трудова злополука и професионална болест за морските лица е 1,1 на сто.

Осигурителните вноски за фонд „Трудова злополука и професионална болест", с изключение на вноските за морските лица, са за сметка на осигурителите[89].

Размерите на осигурителните вноски, които внасят осигурителите, се определят от Националния осигурителен институт по методика и ред, определени с акт на Министерския съвет[90]. Те са диференцирани по групи икономически дейности и в зависимост от степента на риска в съответната икономическа дейност.

Ниво на риск	Стойност на коефициента за степен на риск (Кср)	Размер на осигурителната вноска (в %)
I	от 0 до 0,15	0,4
II	от 0,16 до 0,30	0,5
III	от 0,31 до 0,60	0,7
IV	от 0,61 до 0,90	0,9
V	над 0,91	1,1

6.1.3. Осигурителни плащания – видове парични обезщетения

Осигурените за трудова злополука или професионална болест лица имат право на:

- парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука или професионална болест, санаторно-курортно лечение, належащ медицински преглед, изследване и/или лечение;
- парични помощи за профилактика и рехабилитация;
- пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест;
- парични помощи за помощно-технически средства, свързани с увреждането.

При смърт на осигуреното лице, която е в причинна връзка със злополуката или професионалната болест, съпругът (съпругата), децата и родителите имат право на еднократна помощ и на наследствена пенсия (чл. 11, ал. 1 – 2 КСО).

6.1.3.1. Обезщетения при временна неработоспособност и трудоустрояване

Паричното обезщетение за трудова злополука или професионална болест, както и обезщетението при трудоустрояване се изплащат независимо от продължителността на осигурителния стаж на осигурените лица за трудова злополука и професионална болест. Те се изчисляват и изплащат от Националния осигурителен институт на осигурените лица по декларирана от тях лична банкова сметка. Ако лицето няма право на обезщетение или помощ, длъжностното лице, на което е възложено ръководството по изплащането на обезщетенията и помощите или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт, издава разпореждане за отказ. Разпореждането за отказ може да се отмени, ако в давностния срок по чл. 115, ал. 4 КСО лицето или

[89] Осигурител е всяко физическо лице, юридическо лице или неперсонифицирано дружество, както и други организации, които имат задължение по закон да внасят осигурителни вноски за други физически лица.
[90] Методика за реда и начина на определяне размера на осигурителната вноска за трудова злополука и професионална болест.

осигурителят представят нови или допълнителни доказателства, установяващи правото на обезщетение или помощ.

Изплащането на обезщетенията за временна неработоспособност, трудова злополука и професионална болест и трудоустрояване се спира с разпореждане за спиране изплащането на обезщетенията, когато са обжалвани актовете на медицинската експертиза или когато са представени доказателства, които могат да доведат до издаване на разпореждане за отказ или прекратяване изплащането на обезщетението (чл. 40, ал. 4 КСО).

Осигурителят изплаща на осигуреното лице за първия работен ден от временната неработоспособност среднодневното брутно възнаграждение за месеца, в който е настъпила временната неработоспособност, но не по-малко от среднодневното уговорено възнаграждение.

Документите за изплащане на парично обезщетение за временна неработоспособност или трудоустрояване се представят от работодателите, осигурителите и техните клонове и поделения в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт, като се спазват следните срокове: за всеки календарен месец не по-късно от два работни дни след деня на изплащане на дължимите възнаграждения или част от тях, а когато възнагражденията са начислени, но не са изплатени или не са начислени - не по-късно от два работни дни след последния ден на месеца, следващ месеца, през който е положен трудът. (чл. 40а, ал. 1., т. 1 КСО).

Дневното парично обезщетение за временна неработоспособност поради трудова злополука или професионална болест се изчислява в размер 90 на сто от среднодневното брутно трудово възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху които са внесени или дължими осигурителни вноски (чл. 41, ал. 1 КСО).

Начинът на изчисляване на обезщетението се урежда с акт на Министерския съвет[91].

Паричното обезщетение за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест се изплаща от първия ден на настъпването до възстановяване на работоспособността или до установяване на инвалидност (чл. 42, ал. 1 КСО).

Когато временната неработоспособност поради трудова злополука или професионална болест е настъпила до 30 календарни дни от прекратяването на трудовия договор или осигуряването, паричното обезщетение се изплаща за срока на неработоспособността, но за не повече от 30 календарни дни. В тези случаи паричното обезщетение не се изплаща на лица, които получават пенсия или обезщетение за оставане без работа, изплащано по Кодекса на труда, Закона за държавния служител и Закона за висшето образование. Изплатените парични обезщетения за временна неработоспособност се възстановяват от лицата за периода, за който им е отпусната пенсия. (чл. 42, ал. 2 КСО)

Когато временната неработоспособност е настъпила преди прекратяване на срочни трудови и служебни правоотношения, договори за военна служба и договори за управление и контрол на търговски дружества, паричното обезщетение поради трудова злополука и професионална болест се изплаща до възстановяване на работоспособността или до установяване на инвалидност. (чл. 42, ал. 3 КСО)

Парично обезщетение за временна неработоспособност не се изплаща на осигурени лица, които:

- умишлено увреждат здравето си с цел да получават отпуск или обезщетение;
- нарушават режима, определен от здравните органи - само за дните на нарушението;
- са станали неработоспособни поради употреба на алкохол, приемане на силно упойващо средство без лечебна цел или поради прояви, извършвани под въздействието на такива средства;
- са станали неработоспособни поради хулигански и други техни противообществени прояви, установени по съответния ред;

[91] Наредба за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски

- са станали неработоспособни поради неспазване от тях на правилата за безопасна работа, установено по съответния ред.

6.1.3.2. Парично обезщетение при трудоустрояване

При трудоустрояване поради временно намалена работоспособност вследствие на трудова злополука или професионална болест на осигурения се изплаща парично обезщетение, ако на новата работа се намали трудовото му възнаграждение. (чл. 47, ал. 1 КСО)

Размерът на дневното парично обезщетение е равен на разликата между полученото среднодневно брутно трудово възнаграждение през 18-те календарни месеца, предхождащи месеца на трудоустрояването, но не повече от среднодневния размер на максималния месечен осигурителен доход, и получаваното среднодневно брутно трудово възнаграждение след трудоустрояването. Когато осигуреният е работил по-малко от 18 месеца до деня на трудоустрояването, обезщетението се определя като разлика между среднодневното възнаграждение, определено по чл. 41 на КСО и получаваното среднодневно брутно трудово възнаграждение след трудоустрояването. (чл. 47, ал. 1 КСО)

Паричното обезщетение при трудоустрояване се изплаща за времето на трудоустрояването, но за не повече от 6 месеца.

6.1.3.3. Пенсия за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест

Осигурените, загубили 50 или над 50 на сто работоспособността си поради трудова злополука или професионална болест, имат право на пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест, независимо от продължителността на осигурителния стаж. (чл. 78 КСО)

Размерът на пенсията за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест се определя, като средномесечният осигурителен доход за страната по чл. 70, ал. 2 на КСО се умножи по индивидуалния коефициент, изчислен по реда на чл. 70, ал. 3 - 6 на КСО до датата на пенсионирането и по следните коефициенти:

- за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто - 0,4;
- за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 71 до 90 на сто - 0,35;
- за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 50 до 70,99 на сто - 0,30.

Размерът на пенсията за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест не може да бъде по-малък от:

- за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто - 125 на сто от минималния размер по чл. 70, ал. 7 КСО;
- за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 71 до 90 на сто - 115 на сто от минималния размер по чл. 70, ал. 7 КСО;
- за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 50 до 70,99 на сто - минималния размер по чл. 70, ал. 7 КСО.

Размерът на пенсията за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест не може да бъде по-малък от размера, изчислен като за пенсия за инвалидност поради общо заболяване.

6.1.4. Други изисквания

- Осигурителни вноски и осигурителен доход: Елементите на възнаграждението, както и доходите, върху които се правят осигурителни вноски, се определят с акт на Министерския съвет по предложение на Националния осигурителен институт[92].
- Ред за внасяне на осигурителните вноски (чл. 7 КСО). Осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване, които са за сметка на осигурителите, се внасят едновременно с изплащането на дължимото възнаграждение или на част от него. Когато възнагражденията са начислени, но не са изплатени или не са начислени, осигурителят внася осигурителните вноски до края на месеца, следващ месеца, през който е положен трудът.
- Осигурителен стаж (чл. 9 КСО). Осигурителният стаж се изчислява в часове, дни, месеци и години. Условията, при които се зачита осигурителен стаж са определени в чл. 9 – 9а КСО.
- Възникване, времетраене, прекратяване и прекъсване на осигуряването(чл. 10 КСО). Осигуряването възниква от деня, в който лицата започват да упражняват трудова дейност по чл. 4 или чл. 4а, ал. 1 КСО и за който са внесени или дължими осигурителни вноски и продължава до прекратяването й. Осигуряването се прекъсва през периодите, които не се зачитат за осигурителен стаж, независимо че дейността по чл. 4 или чл. 4а, ал. 1 КСО не е прекратена.

6.1.5. Размер на осигурителната вноска за трудова злополука и професионално заболяване за 2006 год. – 2012 год.

Със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се определя размерът на осигурителната вноска за трудова злополука и професионална болест по групи основни икономически дейности.

Диференцирани осигурителни вноски за фонд „ТЗПБ" за 2006 г.

(Приложение № 2, към чл. 11, ал. 1, т. 3 от Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2006 г. (обн., ДВ, бр. 104 от 2005 г.)

Икономическа дейност	Код НКИД 2003	Осигурителна вноска (%)
Горско стопанство, дърводобив и свързани с тях услуги	02	1,1
Добив на въглища и торф	10	1,1
Добив на уранови и ториеви руди и техните концентрати	12	1,1
Добив на метални руди	13	1,1
Добив на неметални материали и суровини	14	1,1
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	20	1,1
Производство и леене на метали	27	1,1
Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	34	1,1
Производство на превозни средства, без автомобили	35	1,1

[92] Наредба за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски

Икономическа дейност	**Код НКИД 2003**	**Осигурителна вноска (%)**
Рециклиране на отпадъци	37	1,1
Строителство	45	1,1
Воден транспорт	61	1,1
Селско и ловно стопанство и свързани с тях услуги	01	0,9
Производство на дървена маса,хартия, картон и изделия от хартия и картон	21	0,9
Производство на изделия от каучук и пластмаси	25	0,9
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	26	0,9
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	28	0,9
Производство на машини, оборудване и домакински уреди	29	0,9
Производство на мебели; производство, некласифицирано другаде	36	0,9
Производство и разпределение на ел. енергия, газообразни горива и топлинна енергия	40	0,9
Сухопътен транспорт, включително тръбопроводен	60	0,9
Въздушен транспорт	62	0,9
Добив на суров нефт и природен газ; услуги, без проучвателни работи	11	0,7
Производство на хранителни продукти и напитки	15	0,7
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	17	0,7
Производство на кокс, рафинирани нефтопродукти и ядрено гориво	23	0,7
Производство на електрически машини и апарати, некласифицирани другаде	31	0,7
Събиране, пречистване и разпределение на вода	41	0,7
Спомагателни дейности в транспорта; дейности на туристически агенции	63	0,7
Държавно управление; задължително обществено осигуряване	75	0,7
Събиране и третиране на отпадъци, почистване и Възстановяване	90	0,7
Производство на тютюневи изделия	16	0,5
Производство на обработени кожи без косъм; производство на изделия за пътуване, сарашки изделия и обувки	19	0,5
Издателска и полиграфическа дейност; възпроизвеждане на записани носители	22	0,5
Производство на канцеларска и електронноизчислителна техника	30	0,5
Производство на радио-, телевизионна и далекосъобщителна техника	32	0,5
Производство на медицински, прецизни и оптични апарати и инструменти; производство на часовници	33	0,5
Търговско, техническо обслужване и ремонт на автомобили и мотоциклети; части и принадлежности за тях; търговия на дребно с ГСМ	50	0,5

Икономическа дейност	**Код НКИД 2003**	**Осигурителна вноска (%)**
Търговия на едро и търговско посредничество, без търговия с автомобили и мотоциклети	51	0,5
Поща и далекосъобщения	64	0,5
Дейности в областта на компютърните технологии	72	0,5
Научноизследователска и развойна дейност	73	0,5
Здравеопазване и социални дейности	85	0,5
Дейности в областта на културата, спорта и развлеченията	92	0,5
Други услуги за населението	93	0,5
Рибно стопанство и свързани с него услуги	05	0,4
Производството на облекло, включително кожено; обработка на кожухарски кожи	18	0,4
Търговия на дребно, без търговия на дребно с АиМ; ремонт на лични вещи и стоки за дома	52	0,4
Хотели и ресторанти	55	0,4
Финансово посредничество, без застраховане и осигуряване чрез самостоятелни фондове	65	0,4
Застрахователна дейност и дейност на самостоятелни осигурителни фондове, без задължително обществено осигуряване	66	0,4
Спомагателни дейности по финансово посредничество	67	0,4
Операции с недвижими имоти	70	0,4
Даване под наем на превозни средства, машини и др. техника, без опер., на домакински и лични вещи	71	0,4
Други бизнес услуги	74	0,4
Образование	80	0,4
Дейности на професионални, синдикални, политически, религиозни и обществени организации	91	0,4
Дейности на домакинства като работодатели на домашен персонал	95	0,4
Недиференцирани дейности на домакинства като производители на стоки за собствено потребление	96	0,4
Недиференцирани дейности на домакинства като производители на услуги за собствено потребление	97	0,4
Екстериториални организации и служби	99	0,4

Диференцирани осигурителни вноски за фонд „ТЗПБ" за 2007 г.

(Приложение № 2, към чл. 12, ал. 1, т. 3 от Закона за бюджета на ДОО за 2007 г. (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г., изм. бр. 77 от 2007 г.)

Икономическа дейност	**Код НКИД 2003**	**Осигурителна вноска (%)**
Горско стопанство, дърводобив и свързани с тях услуги	02	1,1
Добив на въглища и торф	10	1,1
Добив на уранови и ториеви руди и техните концентрати	12	1,1
Добив на метални руди	13	1,1
Добив на неметални материали и суровини	14	1,1
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	20	1,1
Производство и леене на метали	27	1,1
Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	34	1,1
Производство на превозни средства, без автомобили	35	1,1
Рециклиране на отпадъци	37	1,1
Строителство	45	1,1
Воден транспорт	61	1,1
Селско и ловно стопанство и свързани с тях услуги	01	0,9
Производство на дървена маса,хартия, картон и изделия от хартия и картон	21	0,9
Производство на изделия от каучук и пластмаси	25	0,9
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	26	0,9
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	28	0,9
Производство на машини, оборудване и домакински уреди	29	0,9
Производство на мебели; производство, некласифицирано другаде	36	0,9
Производство и разпределение на ел. енергия, газообразни горива и топлинна енергия	40	0,9
Сухопътен транспорт, включително тръбопроводен	60	0,9
Добив на суров нефт и природен газ; услуги..., без проучвателни работи	11	0,7
Производство на хранителни продукти и напитки	15	0,7
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	17	0,7
Производство на кокс, рафинирани нефтопродукти и ядрено гориво	23	0,7
Производство на химични продукти	24	0,7
Производство на електрически машини и апарати, некласифицирани другаде	31	0,7
Производство на медицински, прецизни и оптични апарати и инструменти; производство на часовници	33	0,7
Събиране, пречистване и разпределение на вода	41	0,7

Икономическа дейност	**Код НКИД 2003**	**Осигурителна вноска (%)**
Въздушен транспорт	62	0,7
Спомагателни дейности в транспорта; дейности на туристически агенции	63	0,7
Държавно управление; задължително обществено осигуряване	75	0,7
Събиране и третиране на отпадъци, почистване и Възстановяване	90	0,7
Производство на тютюневи изделия	16	0,5
Производство на обработени кожи без косъм; производство на изделия за пътуване, сарашки изделия и обувки	19	0,5
Издателска и полиграфическа дейност; възпроизвеждане на записани носители	22	0,5
Производство на радио-, телевизионна и далекосъобщителна техника	32	0,5
Търговия на едро и търговско посредничество, без търговия с автомобили и мотоциклети	51	0,5
Поща и далекосъобщения	64	0,5
Финансово посредничество, без застраховане и осигуряване чрез самостоятелни фондове	65	0,5
Операции с недвижими имоти	70	0,5
Научноизследователска и развойна дейност	73	0,5
Други бизнес услуги	74	0,5
Дейности в областта на културата, спорта и развлеченията	92	0,5
Други услуги за населението	93	0,5
Рибно стопанство и свързани с него услуги	05	0,4
Производство на облекло, включително кожено; обработка на кожухарски кожи	18	0,4
Производство на канцеларска и електронноизчислителна техника	30	0,4
Търговско, техническо обслужване и ремонт на автомобили и мотоциклети; части и принадлежности за тях; търговия на дребно с ГСМ	50	0,4
Търговия на дребно, без търговия на дребно с АиМ; ремонт на лични вещи и стоки за дома	52	0,4
Хотели и ресторанти	55	0,4
Застрахователна дейност и дейност на самостоятелни осигурителни фондове, без задължително обществено осигуряване	66	0,4
Спомагателни дейности по финансово посредничество	67	0,4
Даване под наем на превозни средства, машини и др. техника, без опер., на домакински и лични вещи	71	0,4
Дейности в областта на компютърните технологии	72	0,4
Образование	80	0,4

Икономическа дейност	Код НКИД 2003	Осигурителна вноска (%)
Здравеопазване и социални дейности	85	0,4
Дейности на професионални, синдикални, политически, религиозни и обществени организации	91	0,4
Дейности на домакинства като работодатели на домашен персонал	95	0,4
Недиференцирани дейности на домакинства като производители на стоки за собствено потребление	96	0,4
Недиференцирани дейности на домакинства като производители на услуги за собствено потребление	97	0,4
Екстериториални организации и служби	99	0,4

Диференцирани осигурителни вноски за фонд „ТЗПБ" за 2008 г.

(Приложение № 2, към чл. 12, ал. 1, т. 3 от Закона за бюджета на ДОО за 2008 г. (обн., ДВ, бр. 113 от 2007 г., изм. бр. 58 от 2008 г.)

Икономическа дейност	Код НКИД 2003	Осигурителна вноска (%)
Горско стопанство, дърводобив и свързани с тях услуги	02	1,1
Добив на въглища и торф	10	1,1
Добив на уранови и ториеви руди и техните концентрати	12	1,1
Добив на метални руди	13	1,1
Добив на неметални материали и суровини	14	1,1
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	20	1,1
Производство и леене на метали	27	1,1
Производство на превозни средства, без автомобили	35	1,1
Строителство	45	1,1
Воден транспорт	61	1,1
Селско и ловно стопанство и свързани с тях услуги	01	0,9
Производство на дървена маса,хартия, картон и изделия от хартия и картон	21	0,9
Производство на изделия от каучук и пластмаси	25	0,9
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	26	0,9
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	28	0,9
Производство на машини, оборудване и домакински уреди	29	0,9
Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	34	0,9

Икономическа дейност	**Код НКИД 2003**	**Осигурителна вноска (%)**
Производство и разпределение на ел. енергия, газообразни горива и топлинна енергия	40	0,9
Добив на суров нефт и природен газ; услуги..., без проучвателни работи	11	0,7
Производство на хранителни продукти и напитки	15	0,7
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	17	0,7
Производство на кокс, рафинирани нефтопродукти и ядрено гориво	23	0,7
Производство на химични продукти	24	0,7
Производство на електрически машини и апарати, некласифицирани другаде	31	0,7
Производство на медицински, прецизни и оптични апарати и инструменти; производство на часовници	33	0,7
Производство на мебели; производство, некласифицирано другаде	36	0,7
Събиране, пречистване и разпределение на вода	41	0,7
Сухопътен транспорт, включително тръбопроводен	60	0,7
Спомагателни дейности в транспорта; дейности на туристически агенции	63	0,7
Операции с недвижими имоти	70	0,7
Държавно управление; задължително обществено осигуряване	75	0,7
Събиране и третиране на отпадъци, почистване и Възстановяване	90	0,7
Производство на тютюневи изделия	16	0,5
Издателска и полиграфическа дейност; възпроизвеждане на записани носители	22	0,5
Производство на канцеларска и електронноизчислителна техника	30	0,5
Производство на радио-, телевизионна и далекосъобщителна техника	32	0,5
Търговия на едро и търговско посредничество, без търговия с автомобили и мотоциклети	51	0,5
Въздушен транспорт	62	0,5
Поща и далекосъобщения	64	0,5
Финансово посредничество, без застраховане и осигуряване чрез самостоятелни фондове	65	0,5
Научноизследователска и развойна дейност	73	0,5
Други бизнес услуги	74	0,5
Дейности в областта на културата, спорта и развлеченията	92	0,5
Други услуги за населението	93	0,5
Рибно стопанство и свързани с него услуги	05	0,4

Икономическа дейност	Код НКИД 2003	Осигурителна вноска (%)
Производство на облекло, включително кожено; обработка на кожухарски кожи	18	0,4
Производство на обработени кожи без косъм; производство на изделия за пътуване, сарашки изделия и обувки	19	0,4
Рециклиране на отпадъци	37	0,4
Търговско, техническо обслужване и ремонт на автомобили и мотоциклети; части и принадлежности за тях; търговия на дребно с ГСМ	50	0,5
Търговия на дребно, без търговия на дребно с АиМ; ремонт на лични вещи и стоки за дома	52	0,4
Хотели и ресторанти	55	0,4
Застрахователна дейност и дейност на самостоятелни осигурителни фондове, без задължително обществено осигуряване	66	0,4
Спомагателни дейности по финансово посредничество	67	0,4
Даване под наем на превозни средства, машини и др. техника, без опер., на домакински и лични вещи	71	0,4
Дейности в областта на компютърните технологии	72	0,4
Образование	80	0,4
Здравеопазване и социални дейности	85	0,4
Дейности на професионални, синдикални, политически, религиозни и обществени организации	91	0,4
Дейности на домакинства като работодатели на домашен персонал	95	0,4
Недиференцирани дейности на домакинства като производители на стоки за собствено потребление	96	0,4
Недиференцирани дейности на домакинства като производители на услуги за собствено потребление	97	0,4
Екстериториални организации и служби	99	0,4

Диференцирани осигурителни вноски за фонд „ТЗПБ" за 2009 г.

(Приложение № 2, към чл. 12 от Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2009 г. (обн., ДВ, бр. 109 от 2008 г.)

Икономическа дейност	Код КИД 2008	Осигурителна вноска (%)
Горско стопанство	02	1,1
Добив на антрацитни и черни въглища	05	1,1

Икономическа дейност	**Код КИД 2008**	**Осигурителна вноска (%)**
Добив на метални руди	07	1,1
Спомагателни дейности в добива	09	1,1
Добив на неметални материали и суровини	08	1,1
Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене	16	1,1
Производство на изделия от каучук и пластмаси	22	1,1
Производство на основни метали	24	1,1
Производство на превозни средства, без автомобили	30	1,1
Строителство на сгради	41	1,1
Строителство на съоръжения	42	1,1
Специализирани строителни дейности	43	1,1
Воден транспорт	50	1,1
Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон	17	0,9
Производство на изделия от други неметални минерални суровини	23	0,9
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	25	0,9
Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение	28	0,9
Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	29	0,9
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	35	0,9
Събиране, пречистване и доставяне на води	36	0,9
Сухопътен транспорт	49	0,9
Складиране на товари и спомагателни дейности в транспорта	52	0,9
Туристическа агентска и операторска дейност; други дейности, свързани с пътувания и резервации	79	0,9
Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности	01	0,7
Производство на хранителни продукти	10	0,7
Производство на напитки	11	0,7
Производство на тютюневи изделия	12	0,7
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	13	0,7
Производство на химични продукти	20	0,7
Производство на лекарствени вещества и продукти	21	0,7
Производство на електрически съоръжения	27	0,7
Производство на мебели	31	0,7

Икономическа дейност	**Код КИД 2008**	**Осигурителна вноска (%)**
Производство, некласифицирано другаде	32	0,7
Ремонт и инсталиране на машини и оборудване	33	0,7
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	46	0,7
Пощенски и куриерски дейности	53	0,7
Далекосъобщения	61	0,7
Операции с недвижими имоти	68	0,7
Държавно управление	84	0,7
Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води	37	0,7
Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали	38	0,7
Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци	39	0,7
Други персонални услуги	96	0,7
Добив на нефт и природен газ	06	0,5
Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители 0,5	18	0,5
Издателска дейност	58	0,5
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	19	0,5
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	26	0,5
Търговия на едро и дребно с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт	45	0,5
Въздушен транспорт	51	0,5
Предоставяне на финансови услуги, без застраховане и допълнително пенсионно осигуряване	64	0,5
Спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането	66	0,5
Научноизследователска и развойна дейност	72	0,5
Юридически и счетоводни дейности	69	0,5
Дейност на централни офиси; консултантски дейности в областта на управлението	70	0,5
Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи	71	0,5
Рекламна дейност и проучване на пазари	73	0,5
Други професионални дейности	74	0,5
Дейности по наемане и предоставяне на работна сила	78	0,5
Дейности по охрана и разследване	80	0,5
Дейности по обслужване на сгради и озеленяване	81	0,5
Административни офис дейности и друго спомагателно обслужване на стопанската	82	0,5

Икономическа дейност	**Код КИД 2008**	**Осигурителна вноска (%)**
дейност		
Производство на филми и телевизионни предавания, звукозаписване и издаване на музика	59	0,5
Радио- и телевизионна дейност	60	0,5
Артистична и творческа дейност	90	0,5
Други дейности в областта на културата	91	0,5
Организиране на хазартни игри	92	0,5
Спортни и други дейности, свързани с развлечения и отдих	93	0,5
Рибно стопанство	03	0,4
Производство на облекло	14	0,4
Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	15	0,4
Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети	47	0,4
Ремонт на компютърна техника, на лични и домакински вещи	95	0,4
Хотелиерство	55	0,4
Ресторантьорство	56	0,4
Застраховане, презастраховане и допълнително пенсионно осигуряване	65	0,4
Даване под наем и оперативен лизинг	77	0,4
Дейности в областта на информационните технологии	62	0,4
Информационни услуги	63	0,4
Образование	85	0,4
Ветеринарномедицинска дейност	75	0,4
Хуманно здравеопазване	86	0,4
Медико-социални грижи с настаняване	87	0,4
Социална работа без настаняване	88	0,4
Дейности на организации с нестопанска цел	94	0,4
Дейности на домакинства като работодатели на домашен персонал	97	0,4
Недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление	98	0,4
Дейности на екстериториални организации и служби	99	0,4

Диференцирани осигурителни вноски за фонд „ТЗПБ" за 2010 г.

(Приложение № 2, към чл. 13 от Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2010 г. (обн., ДВ, бр. 99 от 2009 г., изм. и доп. бр. 49 от 2010 г.)

Икономическа дейност	**Код КИД 2008**	**Осигурителна вноска (%)**
Добив на антрацитни и черни въглища	05	1,1
Добив на метални руди	07	1,1
Добив на неметални материали и суровини	08	1,1
Спомагателни дейности в добива	09	1,1
Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене	16	1,1
Производство на основни метали	24	1,1
Производство на превозни средства, без автомобили	30	1,1
Горско стопанство	02	0,9
Производство на изделия от каучук и пластмаси	22	0,9
Производство на изделия от други неметални минерални суровини	23	0,9
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	25	0,9
Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение	28	0,9
Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	29	0,9
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	35	0,9
Строителство на сгради	41	0,9
Строителство на съоръжения	42	0,9
Специализирани строителни дейности	43	0,9
Сухопътен транспорт	49	0,9
Воден транспорт	50	0,9
Складиране на товари и спомагателни дейности в транспорта	52	0,9
Туристическа агентска и операторска дейност; други дейности, свързани с пътувания и резервации	79	0,9
Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности	01	0,7
Производство на хранителни продукти	10	0,7
Производство на напитки	11	0,7
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	13	0,7
Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон	17	0,7
Производство на химични продукти	20	0,7
Производство на лекарствени вещества и продукти	21	0,7
Производство на мебели	31	0,7
Производство, некласифицирано другаде	32	0,7
Ремонт и инсталиране на машини и оборудване	33	0,7
Събиране, пречистване и доставяне на води	36	0,7
Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води	37	0,7
Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали	38	0,7

Икономическа дейност	**Код КИД 2008**	**Осигурителна вноска (%)**
Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци	39	0,7
Въздушен транспорт	51	0,7
Пощенски и куриерски дейности	53	0,7
Далекосъобщения	61	0,7
Даване под наем и оперативен лизинг	77	0,7
Други персонални услуги	96	0,7
Добив на нефт и природен газ	06	0,5
Производство на тютюневи изделия	12	0,5
Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	15	0,5
Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители 0,5	18	0,5
Производство на електрически съоръжения	27	0,5
Търговия на едро и дребно с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт	45	0,5
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	46	0,5
Издателска дейност	58	0,5
Предоставяне на финансови услуги, без застраховане и допълнително пенсионно осигуряване	64	0,5
Операции с недвижими имоти	68	0,5
Юридически и счетоводни дейности	69	0,5
Дейност на централни офиси; консултантски дейности в областта на управлението	70	0,5
Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи	71	0,5
Научноизследователска и развойна дейност	72	0,5
Рекламна дейност и проучване на пазари	73	0,5
Други професионални дейности	74	0,5
Дейности по наемане и предоставяне на работна сила	78	0,5
Дейности по охрана и разследване	80	0,5
Дейности по обслужване на сгради и озеленяване	81	0,5
Административни офис дейности и друго спомагателно обслужване на стопанската дейност	82	0,5
Държавно управление	84	0,5
Рибно стопанство	03	0,4
Производство на облекло	14	0,4
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	19	0,4
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	26	0,4
Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети	47	0,4
Хотелиерство	55	0,4

Икономическа дейност	Код КИД 2008	Осигурителна вноска (%)
Ресторантьорство	56	0,4
Производство на филми и телевизионни предавания, звукозаписване и издаване на музика	59	0,4
Радио- и телевизионна дейност	60	0,4
Дейности в областта на информационните технологии	62	0,4
Информационни услуги	63	0,4
Застраховане, презастраховане и допълнително пенсионно осигуряване	65	0,4
Спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането	66	0,4
Ветеринарномедицинска дейност	75	0,4
Образование	85	0,4
Хуманно здравеопазване	86	0,4
Медико-социални грижи с настаняване	87	0,4
Социална работа без настаняване	88	0,4
Артистична и творческа дейност	90	0,4
Други дейности в областта на културата	91	0,4
Организиране на хазартни игри	92	0,4
Спортни и други дейности, свързани с развлечения и отдих	93	0,4
Дейности на организации с нестопанска цел	94	0,4
Ремонт на компютърна техника, на лични и домакински вещи	95	0,4
Дейности на домакинства като работодатели на домашен персонал	97	0,4
Недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление	98	0,4
Дейности на екстериториални организации и служби	99	0,4

Диференцирани осигурителни вноски за фонд „ТЗПБ" за 2011 г.

(Приложение № 2, към чл. 12 от Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2011 г. (обн., ДВ, бр. 98 от 14.12.2010 г., доп. бр. 32 от 19.04.2011 г.)

Икономическа дейност	Код КИД 2008	Осигурителна вноска (%)
Добив на антрацитни и черни въглища	05	1,1
Добив на метални руди	07	1,1
Спомагателни дейности в добива	09	1,1
Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене	16	1,1
Производство на изделия от каучук и пластмаси	22	1,1
Производство на основни метали	24	1,1

Икономическа дейност	**Код КИД 2008**	**Осигурителна вноска (%)**
Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение	28	1,1
Производство на превозни средства, без автомобили	30	1,1
Воден транспорт	50	1,1
Добив на неметални материали и суровини	08	0,9
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	13	0,9
Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон	17	0,9
Производство на химични продукти	20	0,9
Производство на лекарствени вещества и продукти	21	0,9
Производство на изделия от други неметални минерални суровини	23	0,9
Ремонт и инсталиране на машини и оборудване	33	0,9
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	35	0,9
Строителство на съоръжения	42	0,9
Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности	01	0,7
Горско стопанство	02	0,7
Добив на нефт и природен газ	06	0,7
Производство на хранителни продукти	10	0,7
Производство на напитки	11	0,7
Производство на тютюневи изделия	12	0,7
Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители	18	0,7
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	19	0,7
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	25	0,7
Производство на електрически съоръжения	27	0,7
Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	29	0,7
Производство на мебели 0,7	31	0,7
Събиране, пречистване и доставяне на води	36	0,7
Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали	38	0,7
Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци	39	0,7
Строителство на сгради	41	0,7
Специализирани строителни дейности	43	0,7
Сухопътен транспорт	49	0,7
Въздушен транспорт	51	0,7
Складиране на товари и спомагателни дейности в транспорта	52	0,7
Пощенски и куриерски дейности	53	0,7
Далекосъобщения	61	0,7
Даване под наем и оперативен лизинг	77	0,7
Дейности по обслужване на сгради и озеленяване	81	0,7
Държавно управление	84	0,7

Икономическа дейност	**Код КИД 2008**	**Осигурителна вноска (%)**
Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	15	0,5
Производство, некласифицирано другаде	32	0,5
Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води	37	0,5
Търговия на едро и дребно с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт	45	0,5
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	46	0,5
Издателска дейност	58	0,5
Операции с недвижими имоти	68	0,5
Дейност на централни офиси; консултантски дейности в областта на управлението	70	0,5
Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи	71	0,5
Научноизследователска и развойна дейност	72	0,5
Други професионални дейности	74	0,5
Дейности по наемане и предоставяне на работна сила	78	0,5
Туристическа агентска и операторска дейност; други дейности, свързани с пътувания и резервации	79	0,5
Административни офис дейности и друго спомагателно обслужване на стопанската дейност	82	0,5
Хуманно здравеопазване	86	0,5
Медико-социални грижи с настаняване	87	0,5
Социална работа без настаняване	88	0,5
Артистична и творческа дейност	90	0,5
Други персонални услуги	96	0,5
Рибно стопанство	03	0,4
Производство на облекло	14	0,4
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	26	0,4
Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети	47	0,4
Хотелиерство	55	0,4
Ресторантьорство	56	0,4
Производство на филми и телевизионни предавания, звукозаписване и издаване на музика	59	0,4
Радио- и телевизионна дейност	60	0,4
Дейности в областта на информационните технологии	62	0,4
Информационни услуги	63	0,4
Предоставяне на финансови услуги, без застраховане на допълнително пенсионно осигуряване	64	0,4
Застраховане, презастраховане и допълнително пенсионно осигуряване	65	0,4

Икономическа дейност	Код КИД 2008	Осигурителна вноска (%)
Спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането	66	0,4
Юридически и счетоводни дейности	69	0,4
Рекламна дейност и проучване на пазари	73	0,4
Ветеринарномедицинска дейност	75	0,4
Дейности по охрана и разследване	80	0,4
Образование	85	0,4
Други дейности в областта на културата	91	0,4
Организиране на хазартни игри	92	0,4
Спортни и други дейности, свързани с развлечения и отдих	93	0,4
Дейности на организации с нестопанска цел	94	0,4
Ремонт на компютърна техника, на лични и домакински вещи	95	0,4
Дейности на домакинства като работодатели на домашен персонал	97	0,4
Недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление	98	0,4
Дейности на екстериториални организации и служби	99	0,4

Диференцирани осигурителни вноски за фонд „ТЗПБ" за 2012 г.

(Приложение № 2, към чл. 13 от Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2011 г. (обн., ДВ, бр. 100 от 2011 г.)

Икономическа дейност	Код КИД 2008	Осигурителна вноска (%)
Добив на антрацитни и черни въглища	05	1,1
Добив на метални руди	07	1,1
Добив на неметални материали и суровини	08	1,1
Спомагателни дейности в добива	09	1,1
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	13	1,1
Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене	16	1,1
Производство на химични продукти	20	1,1
Производство на изделия от каучук и пластмаси	22	1,1
Производство на основни метали	24	1,1
Производство на превозни средства, без автомобили	30	1,1
Ремонт и инсталиране на машини и оборудване	33	1,1
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	35	1,1
Строителство на съоръжения	42	1,1

Икономическа дейност	**Код КИД 2008**	**Осигурителна вноска (%)**
Воден транспорт	50	1,1
Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон	17	0,9
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	19	0,9
Производство на изделия от други неметални минерални суровини	23	0,9
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	25	0,9
Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение	28	0,9
Събиране, пречистване и доставяне на води	36	0,9
Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали	38	0,9
Строителство на сгради	41	0,9
Специализирани строителни дейности	43	0,9
Сухопътен транспорт	49	0,9
Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности	01	0,7
Горско стопанство	02	0,7
Производство на хранителни продукти	10	0,7
Производство на напитки	11	0,7
Производство на тютюневи изделия	12	0,7
Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители	18	0,7
Производство на лекарствени вещества и продукти	21	0,7
Производство на електрически съоръжения	27	0,7
Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	29	0,7
Производство на мебели	31	0,7
Производство, некласифицирано другаде	32	0,7
Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци	39	0,7
Въздушен транспорт	51	0,7
Складиране на товари и спомагателни дейности в транспорта	52	0,7
Пощенски и куриерски дейности	53	0,7
Далекосъобщения	61	0,7
Дейност на централни офиси; консултантски дейности в областта на управлението	70	0,7
Други професионални дейности	74	0,7
Даване под наем и оперативен лизинг	77	0,7
Туристическа агентска и операторска дейност; други дейности, свързани с пътувания и резервации	79	0,7
Дейности по обслужване на сгради и озеленяване	81	0,7
Административни офис дейности и друго спомагателно обслужване на стопанската дейност	82	0,7
Държавно управление	84	0,7
Други персонални услуги	96	0,7
Добив на нефт и природен газ	06	0,5

Икономическа дейност	**Код КИД 2008**	**Осигурителна вноска (%)**
Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	15	0,5
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	26	0,5
Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води	37	0,5
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	46	0,5
Издателска дейност	58	0,5
Радио- и телевизионна дейност	60	0,5
Операции с недвижими имоти	68	0,5
Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи	71	0,5
Научноизследователска и развойна дейност	72	0,5
Ветеринарномедицинска дейност	75	0,5
Дейности по наемане и предоставяне на работна сила	78	0,5
Дейности по охрана и разследване	80	0,5
Хуманно здравеопазване	86	0,5
Медико-социални грижи с настаняване	87	0,5
Социална работа без настаняване	88	0,5
Артистична и творческа дейност	90	0,5
Спортни и други дейности, свързани с развлечения и отдих	93	0,5
Ремонт на компютърна техника, на лични и домакински вещи	95	0,5
Дейности на екстериториални организации и служби	99	0,5
Рибно стопанство	03	0,4
Производство на облекло	14	0,4
Търговия на едро и дребно с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт	45	0,4
Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети	47	0,4
Хотелиерство	55	0,4
Ресторантьорство	56	0,4
Производство на филми и телевизионни предавания, звукозаписване и издаване на музика	59	0,4
Дейности в областта на информационните технологии	62	0,4
Информационни услуги	63	0,4
Предоставяне на финансови услуги, без застраховане на допълнително пенсионно осигуряване	64	0,4
Застраховане, презастраховане и допълнително пенсионно осигуряване	65	0,4
Спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането	66	0,4
Юридически и счетоводни дейности	69	0,4
Рекламна дейност и проучване на пазари	73	0,4
Образование	85	0,4

Икономическа дейност	**Код КИД 2008**	**Осигурителна вноска (%)**
Други дейности в областта на културата	91	0,4
Организиране на хазартни игри	92	0,4
Дейности на организации с нестопанска цел	94	0,4
Дейности на домакинства като работодатели на домашен персонал	97	0,4
Недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление	98	0,4

Размерът на осигурителната вноска за трудова злополука и професионално заболяване за ИД "Далекосъобщения" за периода 2006г. - 2012г. е даден в таблицата:

Размер на осигурителната вноска за трудова злополука и професионално заболяване за ИД "Далекосъобщения", съгласно ЗАКОН за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година, Приложение №2 Диференцирани осигурителни вноски за фонд "ТЗПБ"

НКИД 2003					КИД 2008					
Икономическа дейност	Код по НКИД 2003	Осигурителна вноска (%)							Код по КИД 2008	Икономическа дейност
		2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.		
Поща и далекосъобщения	64	0,5	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7	61	Далекосъобщения

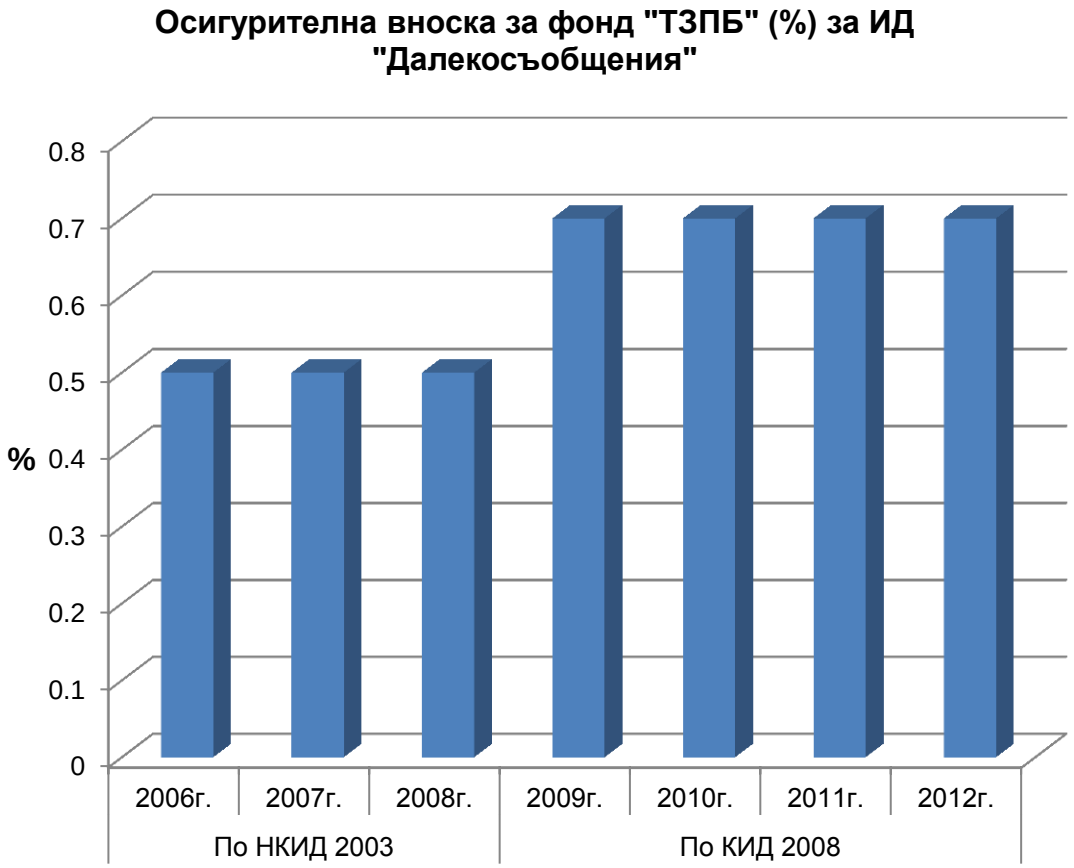

6.1.6. Изплатени парични обезщетения и помощи от ДОО[93] (2006 г. – 2010 г.)

Въз основа на данни от информационната система на Националния осигурителен институт за последните пет години (от 2006 г. до 2010 г. включително) се представя информация за изплатените парични обезщетения и помощи от ДОО по видове, както следва: трудова злополука по време на работа, трудова злополука на път за работа, професионална болест, изследване поради трудова злополука или професионална болест, санаторно-курортно лечение при трудова злополука или професионална болест.

6.1.6.1. Общо разходи на ДОО

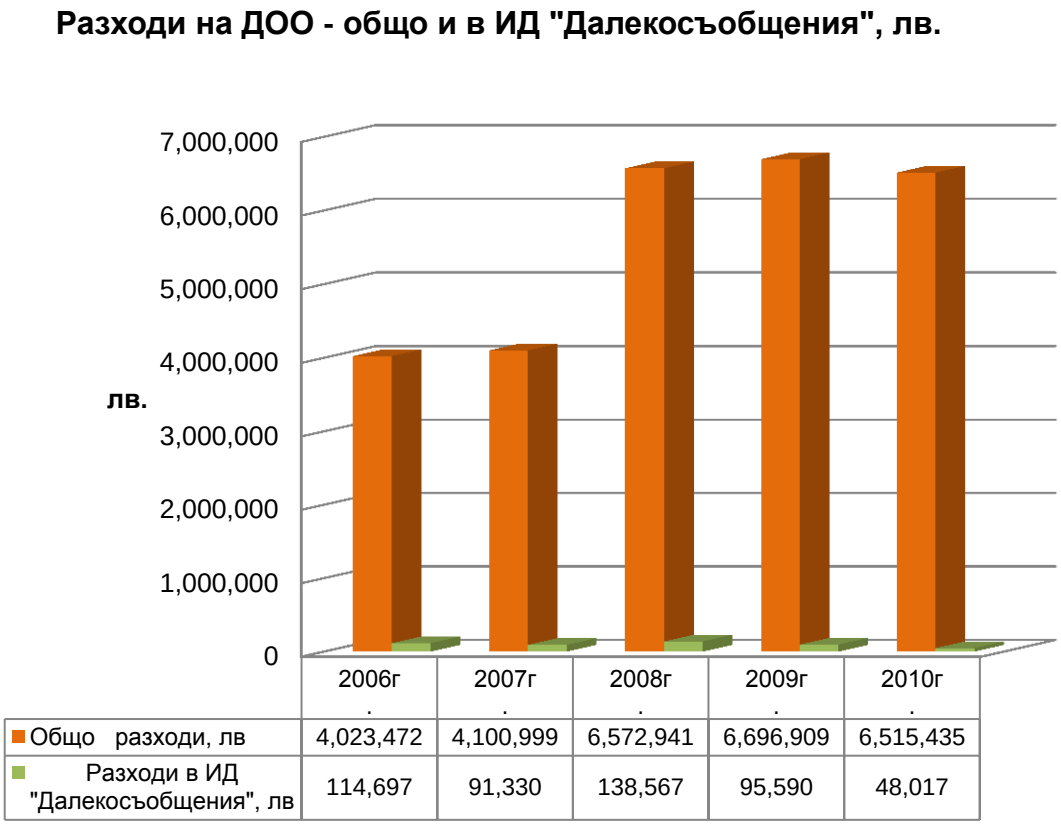

Разходите на ДОО за ИД "Далекосъобщения" представляват годишно между 0,74% и 2,85% от разходите за всички икономически дейности.

[93] Източник: Информационна система на Националния осигурителен институт.

6.1.6.2. Парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука (ВНТЗ) по чл. 55, ал. 1 и ал. 2 от КСО

Парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука (ВНТЗ), лв - общо и в ИД "Далекосъобщения"

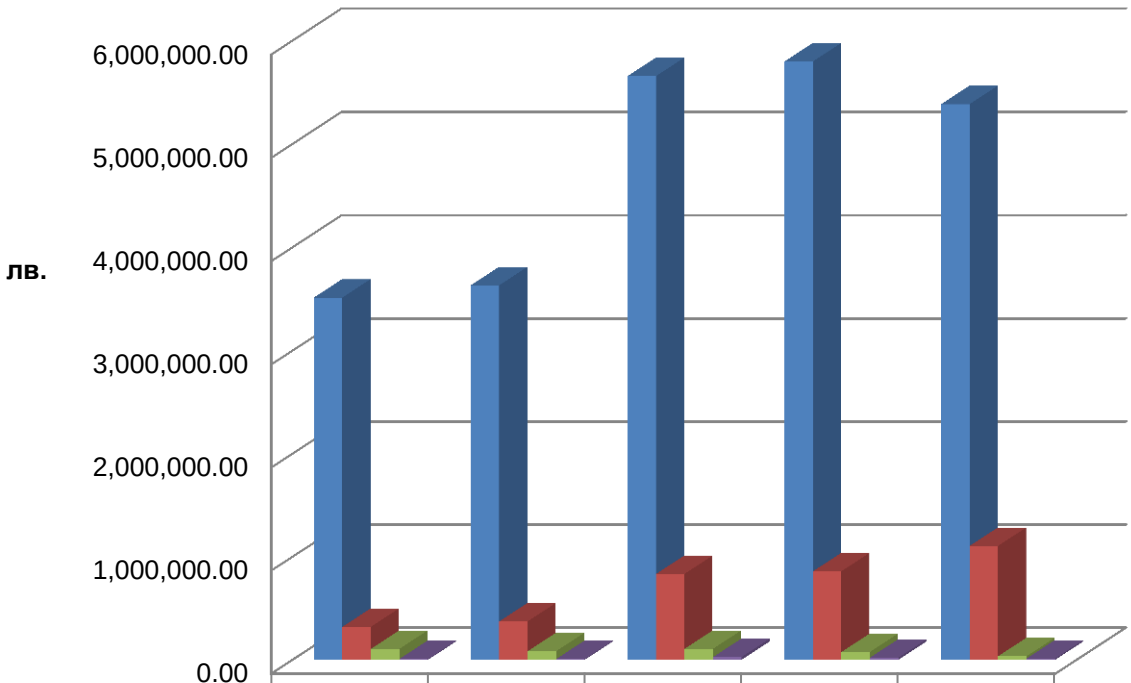

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
Парични обезщетения за ВНТЗ, лв. - Общо по чл. 55, ал. 1 КСО	3,513,720.50	3,632,185.66	5,656,374.08	5,797,332.07	5,385,304.57
Парични обезщетения за ВНТЗ, лв. - Общо по чл. 55, ал. 2 КСО	320,169.94	372,708.70	832,941.88	857,793.62	1,105,494.22
Парични обезщетения за ВНТЗ в ИД "Далекосъобщения", лв по чл. 55, ал. 1 КСО	106,010.03	83,740.76	106,596.09	75,262.81	34,998.71
Парични обезщетения за ВНТЗ в ИД "Далекосъобщения", лв по чл. 55, ал. 2 КСО	8,057.34	7,452.08	26,331.66	20,262.19	13,018.40

Паричните обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука (ВНТЗ) по чл. 55, ал. 1 в ИД "Далекосъобщения" представляват годишно между 0,65% и 3,02% от всички обезщетения по чл. 55, ал.1 от КСО по това перо.

Паричните обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука (ВНТЗ) по чл. 55, ал. 2 в ИД "Далекосъобщения" представляват годишно между 1,18% и 3,16% от всички обезщетения по чл. 55, ал.1 от КСО по това перо.

6.1.6.3. Парични обезщетения за изследване поради трудова злополука по чл. 55, ал. 1 и ал. 2 от КСО

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
Парични обезщетения за изследване - общо, лв. по чл. 55, ал. 1 КСО	108,104.08	46,134.42	6,999.91	7,837.16	2,463.47
Парични обезщетения за изследване - общо, лв. по чл. 55, ал. 2 КСО	48,541.83	5,448.97	4,897.98	5,520.56	3,476.44
Парични обезщетения за изследване в ИД "Далекосъобщения", лв по чл. 55, ал. 1 КСО	161.96	0.00	544.06	0.00	0.00
Парични обезщетения за изследване в ИД "Далекосъобщения", лв по чл. 55, ал. 2 КСО	0.00	0.00	1,276.23	37.50	0.00

Паричните обезщетения за изследване поради трудова злополука по чл. 55, ал. 1 от КСО в ИД "Далекосъобщения" представляват годишно между 0 и 7,77% от всички обезщетения по това перо.

Паричните обезщетения за изследване поради трудова злополука по чл. 55, ал. 2 от КСО в ИД "Далекосъобщения" представляват годишно между 0 и 26,06% от всички обезщетения по това перо.

Трябва да се посочи, че като абсолютна стойност тези обезщетения са много малки.

6.1.6.4. Парични обезщетения за санаторно-курортно лечение (СКЛ) поради трудова злополука по чл. 55, ал. 1 и ал. 2 от КСО

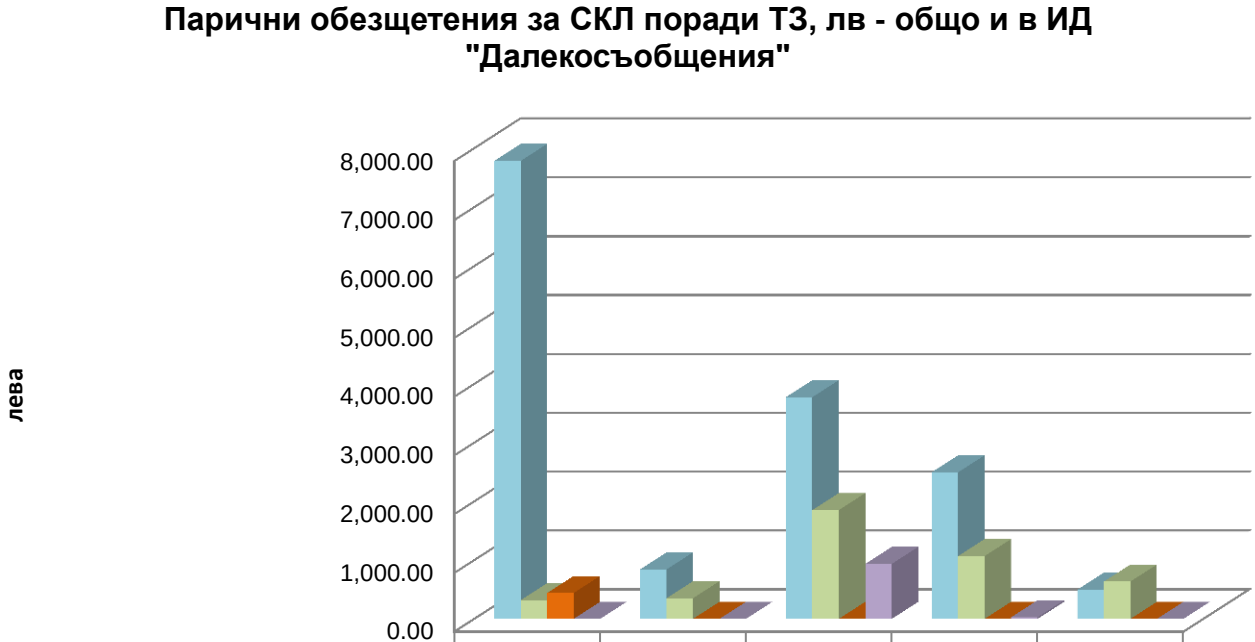

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
Парични обезщетения за СКЛ - общо, лв. по чл. 55, ал. 1 КСО	7,783.51	840.68	3,773.59	2,494.93	497.96
Парични обезщетения за СКЛ - общо, лв. по чл. 55, ал. 2 КСО	317.92	350.68	1,851.36	1,068.67	634.96
Парични обезщетения за СКЛ в ИД "Далекосъобщения", лв по чл. 55, ал. 1 КСО	440.16	0.00	0.00	0.00	0.00
Парични обезщетения за СКЛ в ИД "Далекосъобщения", лв по чл. 55, ал. 2 КСО	0.00	0.00	935.90	27.50	0.00

Паричните обезщетения за санаторно-курортно лечение (СКЛ) поради трудова злополука по чл. 55, ал. 1 от КСО в ИД " Далекосъобщения " представляват годишно между 0% и 5,66% от обезщетенията по това перо. Паричните обезщетения за санаторно-курортно лечение (СКЛ) поради трудова злополука по чл. 55, ал. 2 от КСО в ИД " Далекосъобщения" представляват годишно между 0% и 50,55% от обезщетенията по това перо. Трябва да се посочи, че като абсолютна стойност тези обезщетения са много малки.

6.1.6.5. Парични обезщетения за трудоустрояване при временно намалена работоспособност (ТВНР) поради трудова злополука по чл. 55, ал. 1 и ал. 2 от КСО

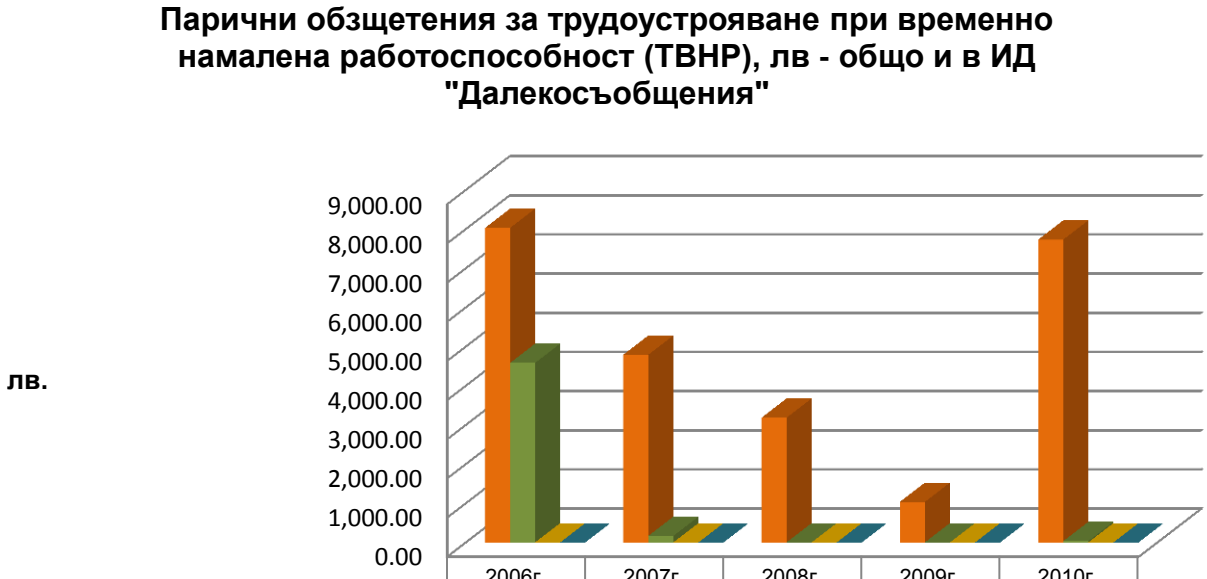

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
Парични обезщетения за ТВНР - общо, лв. по чл. 55, ал. 1 КСО	8,024.38	4,787.06	3,180.42	1,030.64	7,726.25
Парични обезщетения за ТВНР - общо, лв. по чл. 55, ал. 2 КСО	4,579.33	164.15	0	0	30.7
Парични обезщетения за ТВНР в ИД "Далекосъобщения", лв по чл. 55, ал. 1 КСО	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Парични обезщетения за ТВНР в ИД "Далекосъобщения", лв по чл. 55, ал. 2 КСО	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Няма изплатени парични обезщетения в ИД "Далекосъобщения" за трудоустрояване при временно намалена работоспособност (ТВНР) поради трудова злополука по чл. 55, ал. 1 и чл. 55, ал.2 от КСО.

6.1.6.6. Парични обезщетения за: временна неработоспособност поради професионална болест (ВНПБ) по чл. 56 от КСО; изследване поради професионална болест (ИПБ) по чл. 56 от КСО; санаторно-курортно лечение поради професионална болест (СКЛПБ) по чл. 56 от КСО; трудоустрояване при временно намалена работоспособност поради професионална болест (ТВНРПБ) по чл. 56 от КСО

Парични обезщетения, свързани с професионална болест, лв - общо и в ИД "Далекосъобщения"

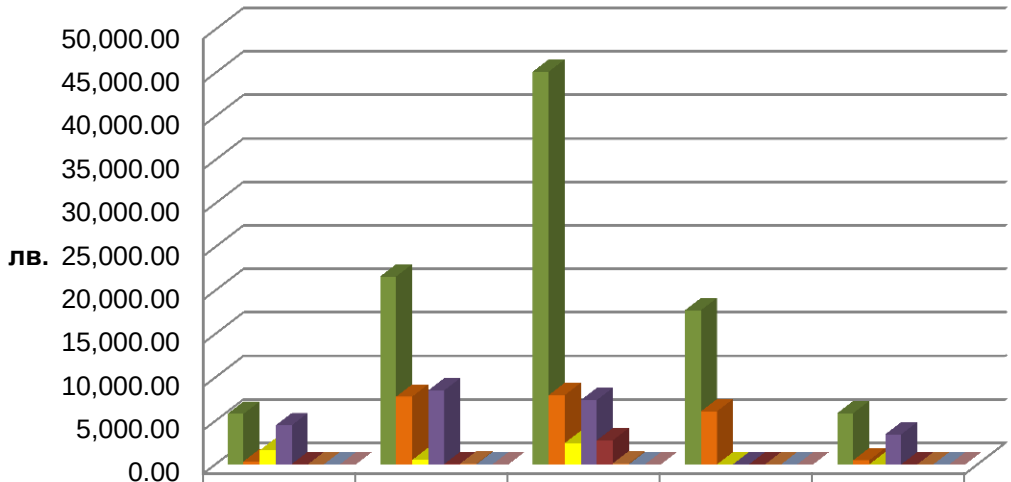

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
Парични обезщетения - общо, лв. ВНПБ по чл. 56 КСО	5,806.35	21,591.66	45,137.22	17,720.72	5,878.59
Парични обезщетения - общо, лв. ИПБ по чл. 56 КСО	343.06	7,779.54	7,955.42	6,098.45	475.13
Парични обезщетения - общо, лв. СКЛПБ по чл. 56 КСО	1,600.96	504.33	2,444.89	0	0
Парични обезщетения - общо, лв. ТВНРПБ по чл. 56 КСО	4,480.60	8,503.00	7,384.71	11.96	3,452.61
Парични обезщетения в ИД "Далекосъобщения", лв ВНПБ по чл. 56 КСО	27.60	39.15	2,758.98	0.00	0.00
Парични обезщетения в ИД "Далекосъобщения", лв ИПБ по чл. 56 КСО	0.00	98.08	124.35	0.00	0.00
Парични обезщетения в ИД "Далекосъобщения", лв СКЛПБ по чл. 56 КСО	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Парични обезщетения в ИД "Далекосъобщения", лв ТВНРПБ по чл. 56 КСО	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Паричните обезщетения в ИД "Далекосъобщения" спрямо общия им размер за всички икономически дейности, представляват годишно:

- за временна неработоспособност поради професионална болест (ВНПБ) по чл. 56 от КСО - между 0 и 6,11%;
- за изследване поради професионална болест (ИПБ) по чл. 56 от КСО - между 0 и 1,56%;
- за санаторно-курортно лечение поради професионална болест (СКЛПБ) по чл. 56 от КСО - няма такива;
- за трудоустрояване при временно намалена работоспособност поради професионална болест (ТВНРПБ) по чл. 56 от КСО - няма такива.

6.2. Компетентни органи с функции и отговорности, свързани със задължителното осигуряване за трудова злополука и професионална болест

Съгласно чл. 64 на КСО размерите на диференцираната осигурителна вноска за трудова злополука и професионална болест, се определят от Националния осигурителен институт, като диференцирането се извършва по групи икономически дейности в зависимост от степента на риска в съответната икономическа дейност.

Степента на риска се определя чрез коефициент на базата на статистическа информация за трудовите злополуки и професионалните болести по икономически дейности за 3-годишен период, предхождащ годината, в която се правят изчисленията. Информацията съдържа окончателни данни за всяка календарна година от персоналния регистър, от системата за трудовите злополуки и от системата за краткосрочните и дългосрочните обезщетения на Националния осигурителен институт за:

- разходите за краткосрочни и дългосрочни обезщетения;
- коефициента на честота и коефициента на тежест за трудовите злополуки и професионалните болести;
- броя на осигурените лица и осигурителния им доход;
- приходите от осигурителни вноски.

Предвид функциите, които изпълнява НОИ като част от системата по БЗР[94] и задълженията, които изпълнява във връзка с диференцирането на осигурителната вноска за трудова злополука и професионална болест, Националният осигурителен институт е компетентната българска институция в областта на задължителното осигуряване за трудова злополука и професионална болест.

6.3. Законодателната рамка, свързана със задължителната застраховка за риска „трудова злополука"

Нормативните документи, с които се регулират обществените отношения, свързани със задължителното застраховане за риска „трудова злополука" са:

- Закон за здравословни и безопасни условия на труд (обн., ДВ, бр. 124 от 1997 г., изм., бр. 86 от 1999 г., бр. 64 и 92 от 2000 г., бр. 25 и 111 от 2001 г., изм. и доп., бр. 18 от 2003 г., изм., бр. 114 от 2003 г., изм. и доп., бр. 70 от 2004 г., бр. 76 от 2005 г., изм., бр. 33 от 2006 г., изм. и доп., бр. 48 от 2006 г., изм., бр. 102 от 2006 г., изм. и доп., бр. 105 от 2006 г., бр. 40 от 2007 г., изм., бр. 102 от 2008 г., изм. и доп., бр. 108 от 2008 г., изм., бр. 93 от 2009 г., доп., бр. 12 и 58 от 2010 г., изм., бр. 88 и 98 от 2010 г., бр. 60 от 2011 г., бр. 7 от 2012 г.);
- Наредба за задължително застраховане на работниците и служителите за риска „трудова злополука" (НЗЗРТЗ), приета с ПМС № 24 от 2006 г. (обн., ДВ, бр. 15 от 2006 г., изм. и доп., бр. 68 от 2006 г., изм., бр. 46 от 2007 г., бр. 5 от 2010 г.);
- Заповед на Министъра на труда и социалната политика за определяне на Коефициент на трудов травматизъм по икономически дейности[95].

Работещите, които извършват работа, при която съществува опасност за живота и здравето им, се застраховат задължително за риска „трудова злополука" за сметка на работодателя при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет[96](чл. 52, ал. 1 ЗЗБУТ).

[94] Виж т. 1.13. от част II „Система по безопасност и здраве при работа".
[95] Заповедта се утвърждава ежегодно и определя Коефициент на трудов травматизъм по икономически дейности за прилагане през следващата година
[96]Наредба за задължително застраховане на работниците и служителите за риска „трудова злополука"

6.3.1. Обхват на застраховането за риска „трудова злополука"

На задължително застраховане подлежат работниците и служителите, които извършват работа в основната и спомагателната дейност на предприятия, принадлежащи към икономическа дейност с трудов травматизъм, равен или по-висок от средния за страната(чл. 2, ал. 1 НЗЗРТЗ).

Не подлежат на задължително застраховане по реда на наредбата работниците и служителите, които са застраховани на друго основание за риска "злополука", включително военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и служителите от Министерството на вътрешните работи (чл. 2 НЗЗРТЗ).

Работниците и служителите, които подлежат на задължително застраховане за риска „трудова злополука", се определят с писмена заповед от работодателя след консултации със службата по трудова медицина и с комитета/групата по условия на труд и в съответствие с оценката на риска. Провеждането на консултации се удостоверява с протокол (чл. 4, ал. 1 НЗЗРТЗ).

С колективен трудов договор могат да се определят допълнително работници и служители, които задължително се застраховат за риска „трудова злополука" при доказана необходимост и реализиран риск (чл. 4, ал. 2 НЗЗРТЗ).

6.3.2. Покрити застрахователни рискове и застрахователни суми

Задължителната застраховка „трудова злополука" покрива следните рискове:

- смърт на застрахованото лице в резултат на трудова злополука;
- трайно намалена работоспособност в резултат на трудова злополука;
- временна неработоспособност в резултат на трудова злополука.

Застрахователната сума по застраховка „Трудова злополука" се определя на базата на месечната брутна работна заплата на застрахованите работници и служители към момента на сключване на застраховката. Тя не може да бъде по-малка от 7-кратния размер на годишната брутна работна заплата на съответния работник или служител.

6.3.3. Застрахователни обезщетения

6.3.3.1. Размер на застрахователното обезщетение (чл. 9 НЗЗРТЗ)

- при смърт на застраховано лице - в размер на застрахователната сума за съответния работник или служител, определена при сключване на застрахователния договор, но не по-малък от 7-кратния размер на годишната брутна работна заплата на работника или служителя;
- при трайно намалена работоспособност - процент от застрахователната сума за съответния работник или служител, равен на процента трайно намалена работоспособност на работника или служителя, установен от съответния компетентен орган на медицинската експертиза на работоспособността;
- при временна неработоспособност - процент от месечната брутна работна заплата на работника или служителя, при която е сключена застраховката, за всеки започнат месец временна неработоспособност в зависимост от продължителността на загубената работоспособност:

– над 10 до 30 календарни дни включително - 3 на сто;
– над 30 до 60 календарни дни включително - 5 на сто;
– над 60 до 120 календарни дни включително - 7 на сто;
– над 121 календарни дни - 10 на сто.

6.3.3.2. Изплащане на застрахователното обезщетение (чл. 10 – 13 НЗЗРТЗ)

- При временна неработоспособност на работник или служител с определена продължителност, която обхваща последователни месеци, се изплаща обезщетение в дължимия размер за всеки от месеците.
- Когато застрахованото лице е имало определен процент трайно намалена работоспособност преди настъпване на трудовата злополука, този процент не се отчита при определяне процента на трайно намалената работоспособност вследствие на злополуката.
- В случай на изплатено обезщетение за временна неработоспособност вследствие на трудова злополука и последваща трайно намалена работоспособност на застрахованото лице до една година от датата на злополуката, дължимото застрахователно обезщетение или сумата за трайно намалена работоспособност се намалява с размера на изплатеното обезщетение за временно намалена работоспособност.
- Когато е изплатено обезщетение за временна неработоспособност и/или трайно намалена работоспособност вследствие на трудова злополука и последваща смърт на застрахованото лице до една година от датата на злополуката, дължимото застрахователно обезщетение или сумата за смърт се намалява с размера на изплатените обезщетения.
- Дължимото застрахователно обезщетение или сума се изплаща на застрахованото лице, а в случаите на смърт на законните му наследници.
- Когато застрахованото лице, съответно неговите наследници не са навършили пълнолетие или са запретени, застрахователното обезщетение се внася на тяхно име в търговска банка, получила разрешение от Българската народна банка за извършване на банкова дейност, за което застрахователят ги уведомява писмено.

Застрахователят трябва да изплати на работниците и служителите или на техните наследници дължимите застрахователни обезщетения, или сума по задължителната застраховка „трудова злополука" в 15-дневен срок след представянето на всички, посочени в договора документи.
Правата по договора за задължителната застраховка „Трудова злополука" се погасяват с 5-годишна давност от датата на настъпване на застрахователното събитие.

6.3.4. Документи, необходими за изплащане на застрахователната сума или застрахователното обезщетение

За изплащане на застрахователната сума или застрахователното обезщетение работодателят трябва да представи на застрахователя следните документи:

- писмено искане;
- копие от застрахователния договор;
- препис от акта за смърт и удостоверение за наследници;
- копие от документите за временна неработоспособност или за трайно намалена работоспособност (болничен лист, експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК и др.);
- разпореждане на съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт за приемане на злополуката за трудова;
- други документи, имащи значение за определяне на застрахователната сума или обезщетение.

6.3.5. Застрахователна премия

Застрахователната премия по задължителна застраховка „Трудова злополука" е годишна или месечна в зависимост от срока на трудовото правоотношение между работника или служителя и работодателя. Тя

може да бъде разсрочвана на месечни, тримесечни или шестмесечни вноски, както и при други схеми, договорени между страните.
Конкретните размери на застрахователните премии се определят в застрахователния договор.

6.3.6. Сключване и срок на застраховката

Договорът за задължителната застраховка „Трудова злополука" се сключва от работодателя и застрахователя или от упълномощени от тях лица за всяка календарна година, като срокът му не може да бъде по-дълъг от 12 месеца и по-кратък от един месец.

6.3.7. Отговорност на застрахователя

Застрахователят носи отговорност за причинени вреди на здравето на работниците и служителите при трудова злополука до размера на застрахователната сума, определени в договора за застраховане.
Договор за задължителна застраховка „Трудова злополука" се сключва само със застраховател, притежаващ разрешение за извършване на дейност по т. 1 от раздел II на приложение № 1 към Кодекса за застраховането (чл. 3, ал. 2 НЗЗРТЗ).

6.3.8. Коефициент на трудовия травматизъм за страната

Коефициентът на трудов травматизъм се определя на базата на статистическа информация за трудовите злополуки по икономически дейности за 3-годишен период, предхождащ годината, в която се правят изчисленията. Информацията съдържа окончателни данни за всяка календарна година от информационната система за трудовите злополуки на НОИ.

Коефициент на трудов травматизъм по икономически дейности
за прилагане през 2007 година
Заповед № 151 от 1 март 2006 г. (обн. ДВ, бр. 24 2006 г.)

Икономическа дейност	**Код по НКИД - 2003 г.**	**Коефициент на трудов травматизъм Ктт (+ инв. и см.) чл. 55, ал.1**
Добив на метални руди	13	17,85
Добив на въглища и торф	10	8,99
Производство и леене на метали	27	7,17
Производство на превозни средства, без автомобили	35	5,93
Воден транспорт	61	4,76
Рециклиране на отпадъци	37	4,54
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	20	4,48
Добив на неметални материали и суровини	14	3,96
Горско стопанство, дърводобив и свързани с тях услуги	02	3,11

Икономическа дейност	**Код по НКИД - 2003 г.**	**Коефициент на трудов травматизъм Ктт (+ инв. и см.) чл. 55, ал.1**
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	26	3,08
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	28	2,88
Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	34	2,88
Производство на мебели; производство, некласифицирано другаде	36	2,88
Производство и разпределение на електрическа енергия, газообразни горива и топлинна енергия	40	2,83
Строителство	45	2,73
Производство на дървесна маса, хартия, картон и изделия от хартия и картон	21	2,64
Производство на машини, оборудване и домакински уреди	29	2,62
Производство на изделия от каучук и пластмаси	25	2,42
Производство на кокс, рафинирани нефтопродукти и ядрено гориво	23	2,17
Сухопътен транспорт, вкл. тръбопроводен	60	2,15
Добив на уранови и ториеви руди и техните концентрати	12	2,14
Въздушен транспорт	62	2,09
Добив на суров нефт и природен газ; услуги, свързани с добива на нефт и газ, без проучвателните работи	11	2,02
Производство на хранителни продукти и напитки	15	2,02
Производство на електрически машини и апарати, некласифицирани другаде	31	1,84
Събиране, пречистване и разпределение на вода	41	1,79
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	17	1,69
Събиране и третиране на отпадъци, почистване и възстановяване	90	1,60
Производство на химични продукти	24	1,59
Селско и ловно стопанство и свързани с тях услуги	01	1,59
Спомагателни дейности в транспорта; дейности на туристически агенции	63	1,55

СРЕДЕН КОЕФИЦИЕНТ НА ТРУДОВ ТРАВМАТИЗЪМ ЗА СТРАНАТА Ктт = 1,51

Коефициент на трудов травматизъм по икономически дейности за прилагане през 2008 година

Заповед № 809 от 1 ноември 2007 г. (обн. ДВ, бр. 97 от 2007 г.)

Икономическа дейност	**Код по НКИД - 2003 г.**	**Коефициент на трудов травматизъм Ктт (+ инв. и см.) чл. 55, ал.1**
Добив на метални руди	13	15,48
Производство на превозни средства, без автомобили	35	6,82
Добив на въглища и торф	10	6,46
Производство и леене на метали	27	5,93
Воден транспорт	61	5,35
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	20	3,32
Добив на неметални материали и суровини	14	2,98
Добив на уранови и ториеви руди и техните концентрати	12	2,97
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	26	2,75
Производство и разпределение на електрическа енергия, газообразни горива и топлинна енергия	40	2,54
Производство на машини, оборудване и домакински уреди	29	2,38
Горско стопанство, дърводобив и свързани с тях услуги	02	2,30
Строителство	45	2,25
Производство на мебели; производство, некласифицирано другаде	36	2,19
Производство на изделия от каучук и пластмаси	25	2,18
Производство на дървесна маса, хартия, картон и изделия от хартия и картон	21	2,18
Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	34	2,02
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	28	2,01
Спомагателни дейности в транспорта; дейности на туристически агенции	63	1,96
Събиране, пречистване и разпределение на вода	41	1,95
Събиране и третиране на отпадъци, почистване и възстановяване	90	1,80
Производство на хранителни продукти и напитки	15	1,65
Производство на електрически машини и апарати, некласифицирани другаде	31	1,57
Сухопътен транспорт, вкл. тръбопроводен	60	1,56
Производство на химични продукти	24	1,36
Производство на кокс, рафинирани нефтопродукти и ядрено гориво	23	1,33
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	17	1,25
Селско и ловно стопанство и свързани с тях услуги	01	1,21

СРЕДЕН КОЕФИЦИЕНТ НА ТРУДОВ ТРАВМАТИЗЪМ ЗА СТРАНАТА Ктт = 1,17

Коефициент на трудов травматизъм по икономически дейности
за прилагане през 2009 година

Заповед № РД01/768 от 3 септември 2008 г. (обн. ДВ, бр. 83 от 2008 г.)

Икономическа дейност	**Код по НКИД - 2003 г.**	**Коефициент на трудов травматизъм Ктт (+ инв. и см.) чл. 55, ал.1**
Добив на метални руди	13	12,88
Производство на превозни средства, без автомобили	35	6,46
Добив на въглища и торф	10	5,61
Производство и леене на метали	27	4,98
Воден транспорт	61	4,63
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	20	3,06
Добив на уранови и ториеви руди и техните концентрати	12	2,97
Добив на неметални материали и суровини	14	2,79
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	26	2,40
Производство и разпределение на електрическа енергия, газообразни горива и топлинна енергия	40	2,39
Производство на машини, оборудване и домакински уреди	29	2,37
Строителство	45	2,13
Спомагателни дейности в транспорта; дейности на туристически агенции	63	2,10
Производство на изделия от каучук и пластмаси	25	2,01
Събиране, пречистване и разпределение на вода	41	1,98
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	28	1,91
Събиране и третиране на отпадъци, почистване и възстановяване	90	1,91
Производство на дървесна маса, хартия, картон и изделия от хартия и картон	21	1,88
Производство на мебели; производство, некласифицирано другаде	36	1,86
Горско стопанство, дърводобив и свързани с тях услуги	02	1,85
Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	34	1,67
Сухопътен транспорт, вкл. тръбопроводен	60	1,55
Производство на хранителни продукти и напитки	15	1,49
Производство на електрически машини и апарати, некласифицирани другаде	31	1,46
Производство на тютюневи изделия	16	1,28
Производство на химични продукти	24	1,26
Рециклиране на отпадъци	37	1,23
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	17	1,21
Поща и далекосъобщения	64	1,15

СРЕДЕН КОЕФИЦИЕНТ НА ТРУДОВ ТРАВМАТИЗЪМ ЗА СТРАНАТА Ктт = 1,10

Коефициент на трудов травматизъм по икономически дейности
за прилагане през 2010 година

Заповед № РД-01-871 от 12 октомври 2009 г. (обн. ДВ, бр. 89 от 2009 г.)

Икономическа дейност	**Код по КИД – 2008 г.**	**Коефициент на трудов травматизъм Ктт (+ инв. и см.) чл. 55, ал.1**
Добив на метални руди (без "Добив на уранови и ториеви руди")	07 (без 07.21)	14,10
Производство на превозни средства, без автомобили	30	5,72
Добив на въглища	05	4,82
Производство на основни метали	24	4,47
Воден транспорт	50	3,95
Добив на неметални материали и суровини	08	2,83
Спомагателни дейности в добива (без "Спомагателни дейности в добива на нефт и природен газ")	09 (без 09.10)	2.83 - 14.10
Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене	16	2,62
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	35	2,37
Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение	28	2,32
Производство на изделия от други неметални минерални суровини	23	2,23
Събиране, пречистване и доставяне на води	36	1,99
Складиране на товари и спомагателни дейности в транспорта	52	1,99
Туристическа агентска и операторска дейност; други дейности, свързани с пътувания и резервации	79	
Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води	37	1.91 - 2.79
Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали	38	
Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци	39	
Строителство на сгради	41	1,89
Строителство на съоръжения	42	
Специализирани строителни дейности	43	
Производство на изделия от каучук и пластмаси	22	1,72
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	25	1,70
Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон	17	1,66
Сухопътен транспорт	49	1,58
Производство на мебели	31	1,57

Икономическа дейност	**Код по КИД – 2008 г.**	**Коефициент на трудов травматизъм Ктт (+ инв. и см.) чл. 55, ал.1**
Производство, некласифицирано другаде	32	
Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	29	1,39
Производство на хранителни продукти	10	1,39
Производство на напитки	11	
Пощенски и куриерски дейности	53	1,34
Далекосъобщения	61	
Ремонт и инсталиране на машини и оборудване (без "Ремонт на електронни и оптични уреди и апарати")	33 (без 33.13)	1.31 - 5.72
Производство на електрически съоръжения	27	1.31 - 2.32
Производство на химични продукти	20	1,30
Производство на лекарствени вещества и продукти	21	
Горско стопанство	02	1,19
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	13	1,14
Производство на тютюневи изделия	12	1,08
Въздушен транспорт	51	1,05

СРЕДЕН КОЕФИЦИЕНТ НА ТРУДОВ ТРАВМАТИЗЪМ ЗА СТРАНАТА Ктт = 1,03

Коефициент на трудов травматизъм по икономически дейности за прилагане през 2011 година

Заповед № РД-01-759 от 27 октомври 2010 г. (обн. ДВ, бр. 90 от 2010 г.)

Икономическа дейност	**Код по КИД - 2008**	**Коефициент на трудов травматизъм (Ктт)**
Добив на метални руди	07	13,24
Спомагателни дейности в добива	09	10,57
Воден транспорт	50	4,34
Добив на въглища	05	4,21
Производство на превозни средства, без автомобили	30	4,18
Производство на основни метали	24	3,87
Ремонт и инсталиране на машини и оборудване	33	2,89
Строителство на съоръжения	42	2,71
Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене	16	2,28

Икономическа дейност	**Код по КИД - 2008**	**Коефициент на трудов травматизъм (Ктт)**
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	35	2,20
Складиране на товари и спомагателни дейности в транспорта	52	1,99
Добив на неметални материали и суровини	08	1,96
Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали	38	1,94
Сухопътен транспорт	49	1,85
Специализирани строителни дейности	43	1,82
Производство на изделия от други неметални минерални суровини	23	1,75
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	25	1,69
Производство на мебели	31	1,65
Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон	17	1,63
Събиране, пречистване и доставяне на води	36	1,62
Строителство на сгради	41	1,61
Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение	28	1,56
Производство на изделия от каучук и пластмаси	22	1,53
Пощенски и куриерски дейности	53	1,51
Производство на химични продукти	20	1,43
Производство на електрически съоръжения	27	1,39
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	13	1,34
Далекосъобщения	61	1,28
Даване под наем и оперативен лизинг	77	1,27
Дейности по обслужване на сгради и озеленяване	81	1,12
Производство на напитки	11	1,08
Производство на хранителни продукти	10	1,08
Производство, некласифицирано другаде	32	1,01
Въздушен транспорт	51	1,00
Производство на лекарствени вещества и продукти	21	0,99
Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води	37	0,99

СРЕДЕН КОЕФИЦИЕНТ НА ТРУДОВ ТРАВМАТИЗЪМ ЗА СТРАНАТА Ктт = 0.96

Коефициент на трудов травматизъм по икономически дейности

за прилагане през 2012 година

Заповед № РД01-815 от 07.11.2011 г. (обн. ДВ, бр. 93 от 2011 г.)

Икономическа дейност	Код по КИД - 2008	Коефициент на трудов травматизъм (Ктт)
Добив на метални руди	07	12,09
Воден транспорт	50	4,52
Производство на превозни средства, без автомобили	30	4,19
Добив на въглища	05	3,62
Производство на основни метали	24	3,31
Ремонт и инсталиране на машини и оборудване	33	2,38
Строителство на съоръжения	42	2,22
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	35	1,95
Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене	16	1,84
Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали	38	1,82
Производство на изделия от други неметални минерални суровини	23	1,62
Специализирани строителни дейности	43	1,61
Сухопътен транспорт	49	1,60
Добив на неметални материали и суровини	08	1,56
Строителство на сгради	41	1,52
Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон	17	1,44
Събиране, пречистване и доставяне на води	36	1,43
Пощенски и куриерски дейности	53	1,40
Производство на метални изделия, без машини и оборудване	25	1,39
Складиране на товари и спомагателни дейности в транспорта	52	1,37
Производство на химични продукти	20	1,29
Производство на електрически съоръжения	27	1,27
Производство на мебели	31	1,22
Производство на изделия от каучук и пластмаси	22	1,21
Производство, некласифицирано другаде	32	1,19
Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	13	1,16

Икономическа дейност	Код по КИД - 2008	Коефициент на трудов травматизъм (Ктт)
Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение	28	1,11
Производство на хранителни продукти	10	1,07
Далекосъобщения	61	1,01
Производство на напитки	11	1,00
Производство на лекарствени вещества и продукти	21	0,94
Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води	37	0,92
Дейности по обслужване на сгради и озеленяване	81	0,84

СРЕДЕН КОЕФИЦИЕНТ НА ТРУДОВ ТРАВМАТИЗЪМ ЗА СТРАНАТА Ктт = 0,84

6.3.9. Среден коефициент на трудовия травматизъм за страната, за прилагане 2007 г. – 2012 г.

Коефициентът на трудовия травматизъм в ИД "Далекосъобщения" е по-нисък от средния за страната за 2007г. и 2008г., поради което не са посочени стойности за него.

6.4. Компетентни органи, с функции и отговорности по задължителната застраховка за риска „трудова злополука”

Публична информация за застрахователите, които притежават разрешение за извършване на дейност по т.1 от Раздел II на Приложение №1 към Кодекса за застраховане, т.е. „злополука (включително производствени

злополуки и професионални заболявания)" се поддържа от Комисията за финансов надзор в рубриката „Регистри и справки" (http://www.fsc.bg/Registri-i-spravki-bg-49).

В публичен регистър[97] се осигуряват данни за застрахователи, лицензирани за застраховане и за отделните видове застраховки, в т.ч. за злополука.

По данни от регистъра, към м. 30 август 2012 г. лиценз за застраховане притежават 45 застрахователи, като разрешение за извършване на застраховка злополука имат:

№	Застраховател	Адрес за кореспонденция
1	„Алико България Животозастрахователно Дружество" ЕАД	София, ж.к. „Гоце Делчев", бул. „България" 51Б тел.: 8186200, факс 8186201, headoffice@aiglife.bg
2	„Граве България Животозастраховане" АД	София, бул. Цар Борис III № 1, тел.: 9806358
3	„Групама Животозастраховане" ЕАД	София, бул."Цариградско шосе" 47А, бл.В, ет.3 , тел.: 915 88 88; факс 915 88 99, 915 88 77
4	„Дженерали Животозастраховане" АД	София, бул."Никола Габровски" 79 тел.: 926 73 11
5	„Дженерали Застраховане" АД	София, бул."Никола Габровски" 79, тел.: 02/926 71 11, факс:2/9267112, information@generali.bg, www.generali.bg
6	„Джи Пи Презастраховане" ЕАД	София, бул. "Княз Ал.Дондуков "68, тел.: 02/9267444; факс:02/9267412, daniela.konova@generali.bg
7	„ДЗИ - Общо застраховане" ЕАД	София, ул. „Георги Бенковски" № 3 тел.: 981 57 99, факс 9874533
8	„Животозастрахователен Институт" АД	София, бул. „Черни връх" № 51 Д тел.: 8055388, факс:9522481
9	ЗАД „Алианц България" АД	София, бул. „Княз Дондуков" №59 тел.: 9302161 факс 9860810, www.allianz.bg
10	ЗАД "Алианц България Живот" АД	София, бул. „Княз Дондуков" № 59, тел.: 02/9302200, факс: 02/9302230, life@allianz.bg, www.alianz.bg
11	ЗАД „Булстрад Живот Виена Иншурънс Груп" АД	София, ул. „Света София" № 6, тел.: 915 30 10, факс 915 30 50, bullife@bulstradlife.bg, www.bulstradlife.bg
12	ЗАД „Виктория" АД	София, ул. „Екзарх Йосиф" №65, тел.: 981 02 94; 9350853; 9807890; 9811247 office@victoria-insbg.com
13	ЗАД „ДЗИ-София"	София, бул. Цар Освободител 6 тел.: +35929815799, life.ins@dzi.bg, www.dzi.bg
14	ЗК „Лев Инс" АД	София, бул. „Черни връх" №51 Д, тел.: 952 33 23; факс:9522481, info@lev-ins.com, www.lev-ins.com
15	ЗК „Български имоти" АД	София, ж.к.. „Иван Вазов", ул.„Балша" бл.8, тел.: 987 71 00
16	ЗАД „Армеец" АД	София, ул. „Стефан Караджа" № 2 ,

[97] http://www3.fsc.bg/ERiK/runner?backId=6&tplId=Tpl_414&act=DISPLAY&docId=0

№	Застраховател	Адрес за кореспонденция
		тел.: 9811369, 9811340 факс 8119103, www.armeec.bg
17	ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп" АД	София, ул. „Позитано" 5, тел.: 02/9856610, факс 02/9856103, public@bulstrad.bg, www.bulstrad.bg
18	ЗАД „ОЗК - Застраховане" АД	София, ул. „Св. София" №7 ет.5 тел.: 946 11 00, 946 11 01
19	ЗАД „Сожелайф България" АД	София, бул. „Александър Стамболийски № 73, ет. 3 , тел.: 9 812 833, факс: 9 814 032, yann.a.louarn@socgen.com
20	ЗЕД „ЦКБ Живот"	София, ул. „Стефан Караджа 2
21	ЗД „Бул инс" АД	София, ул. „Лавеле" №19 тел.: 988 54 23
22	ЗД „Евро инс АД-София	София, бул. „Христофор Колумб" 43, тел.: +359 2 9651525 office@euroins.bg, www.euroins.bg
23	ЗД „Уника" АД /предишно наименование ЗД „Витоша" АД/	София, ул. „Софийски юнак" №11-13, тел.: 9156 333, факс: 9156 300, http://www.uniqa.bg/home; petar.ilieva@uniqa.bg
24	ЗК „Уника Живот" АД /предишно наименование ЗК „Витоша - Живот" АД/	София, ул. „Софийски юнак" №11-13 тел.: 935 95 95; факс 935 95 96
25	ЗПАД „Енергия"	София, бул. „Княз Александър Дондуков" №33 тел.: 987 96 80
26	„Интерамерикан България" ЗЕАД"	София, бул. „Ал. Стамболийски"55, ет.5, офис 12 тел.: 02/8013700, факс:986 76 51
27	Кардиф - Общо Застраховане - Клон България	София, ул. „Стара планина" 5 тел.: 8106970
28	„Кю Би И Интернешънъл Иншурънс (Юръп) Лимитид - клон София"	София, ул. „Бачо Киро" №26-28-30 тел.: 02/ 930 19 19
29	ОББ – Чартис Застрахователно Дружество АД	София, ж.к. Изток, ул. „Никола Хайтов" 3А, бл.8, ет.4, тел.: 9309330, факс 9309331
30	ОББ-Алико Животозастрахователно Дружество АД	София, ж.к. „Гоце Делчев" бул. „България" № 51Б тел.: 8186200, факс 8186201
31	ХДИ „Застраховане АД	София, ул. „Г.С.Раковски" №99, ет.12, тел: 988 44 73; 9309050, факс: 9879167, insurance@hdi.bg, www.hdi.bg

7. УСЛОВИЯ НА ТРУД

7.1. Методология

Методология за осигуряване на актуална информация за условията на труд в икономическата дейност, източници на информация и методика за получаване на стойностите на показателите

Основни източници на информация

При разработването на профила са използвани данни от следните основни източници:

- Национален осигурителен институт
- Национален статистически институт
- Информационната система на ИА "ГИТ"
- Социологическо проучване сред работещи и ръководители в икономическата дейност.
- Социологическо проучване за изготвяне на Общ национален профил по БЗР, предоставени от Възложителя
- Официални отговори на национално представителните организации на работниците и служителите.
- интернет страници на министерствата, ведомствата и организациите на работодателите и на работниците и служителите

Аналитични техники и методи

За изготвяне на профила е използван комплекс аналитични методи:

- методите анализ и синтез – представени са подробни описания на отделни аспекти и съответните обобщения.
- ретроспективен анализ – представена е статистически обработена информация за 2006 – 2010 година
- сравнителния анализ – актуално положение по отношение на общата ситуация в страната, т.е. е направено е сравнение на резултатите за икономическата дейност с резултатите за страната получени от Общия профил по основни показатели.
- SWOT анализ

Изследователски методи

Приложена е комбинация от количествени и качествени методи за набиране, обработване и анализ на информация:

- метод на кабинетното проучване и вторичен анализ – "Desk research"
- метод на анкетното допитване за наети лица в икономическата дейност;
- метод на анкетното допитване за ръководители в предприятия от икономическата дейност;
- метод на експертната оценка – индивидуална и колективна

Методите на кабинетното проучване и вторичен анализ са приложени при обработката и анализа на наличните и получени бази данни (НСИ, НОИ, ГИТ), като е предоставените данни са обобщени за извършването на целеви анализ съобразно темите посочени в заданието.

За осигуряване на информация и описание на ситуацията относно условията на труд е проведено анкетно проучване сред работещи и ръководители в икономическата дейност, което има по-скоро количествен характер. Данните от проучването са използвани основно в раздел седем и девет.

Методика за провеждане на анкетното проучване

<u>Модел на извадката</u> - изследването се реализира въз основа на типологична извадка:

А) Критерий за подбор на предприятие – всяко предприятие с икономическа дейност, отговаряща на описанието на услугите по съответния код от КИД 2008.

Б) Типологичната структура възпроизвежда структурата генералната съвкупност на предприятията в икономическата дейност съобразно данните, получени от ГИТ (от Декларациите по чл. 15 от ЗЗБУТ) относно големината на предприятието, делът на наетите лица и териториалната им представеност по области.

В) Стъпки за изготвяне на представителна структурата на предприятията:

1. Изчислява се делът на наетите лица съответно в микро и малките, средни и големи предприятия
2. Пропорционално на този дял се определя броя лицата за анкетиране съответно в малките, средни и големи предприятия
3. С цел контрол на вътрешногнездовата корелация и осигуряване на максимално разнообразие на случаите, е определен максимален брой лица за анкетиране в съответния тип предприятие, като той е по-висок за големите предприятия.
4. Определя се минималния брой предприятия за анкетиране – съотношението между т.2 и т.3
5. Избор на териториални области – избират се области, в които са съсредоточени съответният тип предприятия – до 7 области, което цели да осигури пропорционалност в териториалното представяне.

Г) Подбор на респондентите – до достъпност, като се анкетират само лица заети с основната дейност на предприятието, не такива от администрацията. Във всяко предприятие се анкетира и един ръководител.

Д) Обем на извадката – по организационни и финансови причини се прие планиран обем N = 120, реализирания обем е малко по-висок.

Въпросник:

Съгласно препоръките на възложителя въпросникът е съставен въз основа на въпросника, използван при проучването в Общия профил с цел осигуряване на сравнимост като са ползвани идентични въпроси и скали на отговори. Формулирани са и други въпроси, които най-често изискват оценка на ситуацията в икономическата дейност, а не на индивидуалното положение на анкетирания. Последното е целенасочен подход, който осигурява възможност да се верифицират много по-надеждно спецификите в икономическата дейност.

Метод на регистрация на информацията – индивидуална анкета по месторабота.

Период на провеждане - 20 ноември 2012 – 20 Януари 2013г.

Методите на експертната оценка (консултации с индивидуални експерти и методът на колективна генерация на идеи, или както още се нарича метод на мозъчна атака) са използвани при окончателно оформяне на профила за:

1. Идентифициране на слабости в наличната информация
2. Идентифициране на пропуски в използваните източници на информация
3. Верифициране на направените заключения

Методите на експертните оценки са подходящи при всички случаи, когато обект на изследването, на измерването, на наблюдението са явления и процеси, за които не е възможно или има затруднения да се наблюдават или изменят пряко, или за които няма достатъчно и еднозначни количествени измервания. Това налага да се прибягва до мнението и оценката на специалисти (поне двама) по тези проблеми, които се наричат експерти. Самото понятие „експерт" има латински произход и означава опитен, знаещ човек, а през втората половина на XX век. това се превръща в отделна професия. Всички методи на експертните оценки се основават на евристичните познавателни възможности на специалистите – експерти по отношение оценката на определено събитие, процес, явление. Приема се, че след като се обобщят мненията на такива експерти, с голяма вероятност могат да се правят изводи и заключения както за същността на този процес или явление, така и за неговите възможни проявления. Тъй като за много такива процеси и събития няма точни количествени измерители, постепенно мнението на експертите започва да играе все по-определена

роля. Тези методи навлизат и в научните изследвания (Heuristic).

В настоящия случай състава включва експерти запознати с икономическата дейност, БЗР, служби по трудова медицина, социални партньори, работодатели и др. лица с компетенции по темата. Използването на тези методи цели съчетаване на свободна размяна на мнения, генерирането на повече идеи и констатации с техния критичен анализ. На идентифицираната група предварително е предоставена необходимата информация във връзка с обсъждания проблем и в последствие е проведена обща дискусия. Консенсусните препоръки са отразени във финалната версия на профила.

Методика за получаване на конкретни стойности

Предоставената информация за изготвяне на профила от официалните източници, както и генерираната чрез проучването е налична в два варианта – индивидуални отговори и агрегирани по различни признаци (демографски, качествени характеристики в скалите и т.н.). Основната част от информацията е обобщена чрез използването на инструментариума на дескриптивната статистика:

1. Едномерни честотни разпределения – отразени в абсолютни стойности и относителни дялове, в зависимост от необходимата логическа рамка на анализа (например брой заети и съответно дял от някаква обща съвкупност)
2. Средни стойности – мода и средни аритметични стойности.
3. Многомерни (2-3) разпределения – представящи натрупвания по формираните подгрупи от няколко признака (например година, пол, обезщетение за злополука и др.)
4. Не са съставяни нови индекси или коефициенти, които изискват математическа формула или модел.

Получените резултати реално представляват една задълбочена експертна оценка на ситуацията в отрасъла, реализирана чрез статистическо обобщаване и съпоставяне на получените обобщения на данни от няколко основни източника (официални бази данни, анкетно проучване, индивидуални и колективни експертни оценки).

Последното дава възможност за надеждно верифициране на ситуацията и изграждане на самостоятелен профил на икономическата дейност.

7.2. Трудова заетост

7.2.1. Видове трудови отношения

Икономическата дейност обхваща общо 441 предприятия с общо 21 040 наети лица, като преобладаваща част работят в големи предприятия. Лицата наети по срочно трудово правоотношение са 594, или 2,8%.

	Микро- и Малки (до 50д)	**Средни (50-249)**	**Големи (над 250)**	**Общо**
Бр. пред-я	409	20	12	441
Бр. наети лица	3191	1931	15 918	21 040
% (наети лица)	15%	10%	75%	100%
Среден брой лица в предприятие	7,8	96,6	1327	**47,7**

По данни от изследването делът на посочилите, че са заети в икономическа дейност на срочен трудов договор е минимален – 4,1%, като останалите 95,9% анкетирани са заети на безсрочен трудов договор, което показва, че заетостта в сектора е преобладаващо на безсрочни трудови правотношения, като срочните такива са по-скоро изключения.

Q7.1.H16 Какъв е типът договор на основната Ви работа?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Безсрочен	95,9	100,0
Срочен	4,1	-

7.2.2. Трудов стаж

За разлика от други икономически дейности наетите в икономическата дейност с трудов стаж до 10 години са близо половината от всички заети, като до 5 години стаж имат 19,1% от анкетираните, а от 6 до 10 години - още 30,6% или близо 1/3-та от всички наети в сектора. Този факт идва да покаже, че спецификите на сектора, изискват предимно млади квалифицирани кадри, притежаващи съответен малък опит и трудов стаж, което отличава тази сфера на дейност от останалите икономически дейности, в които преобладават наетите със значим трудов стаж над 10 години. Още близо ¼ - 24,0% от наетите са със стаж от 11 до 15 години, или с други заедно с последната група близо ¾ от наетите в сектора са млади и кадри на средна възраст. Едва ¼ от заетите са с по-дългогодишен стаж (от 16 до 20 години – 20,7%, с повече от 20 години – 5,8%). Тази структура на заетостта, отразява вероятно навлизането и работата на нови технологии в икономическата дейност и отговаря на съпровождащите тоя процес промени, при които качеството на полагания труд престава да бъда в тясна зависимост от опита и трудовия стаж.
Разпределението на властовите позиции в икономическата дейност, изразено чрез трудовия стаж на анкетираните заети ръководители в сектора също отразява една доста по-млада генерация от мениджъри, макар и значително по-консервативна от общата структура на всички наети. Така например 8,3% от наетите ръководители са млади кадри със стаж от 6 до 10 години, а половината – 50% са със стаж от 16 до 20 години, което на пръв поглед не отговаря на изискванията на един новотехнологичен модерен сектор, но в сравнение с други икономически дейности е значително по-отворен за мениджъри с по-малък трудов стаж и опит.

Q7.1.H13 От колко години общо работите на платена работа?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
По-малко от 1 година	1,7	-
От 1 до 5 години	17,4	-
От 6 до 10 години	30,6	8,3
От 11 до 15 години	24,0	41,7
От 16 до 20 години	20,7	50,0
Повече от 20 години	5,8	-

7.2.3. Допълнителен труд (при същия и при друг работодател)

В икономическата дейност полагането на допълнителен труд не е твърде разпространено – 86,0% от анкетираните посочват, че не практикуват такъв. Допълнителен труд при същия работодател с допълнително заплащане полагат нищожен дял от 1,7% от анкетираните, което показва, че това е изключение, а без допълнително заплащане – още 9,1% от тях. Допълнителният труд при друг работодател е също нищожно застъпено в сектора – само 3,3% от анкетираните са посочили това (което разбира се не трябва да се приема като констатация, ако наетите по определени причини са принудени да скриват този

факт). Може да се направи извода, че икономическата дейност не предприема достатъчно адекватни мерки за заплащането на допълнителния труд на специалистите си, които са готови да работят и допълнително, което би могло да е повод за текучество на кадри. Същевременно, предвид на ниските нива (или по-точно на посочилите в анкетата) на заети допълнително при друг работодател, може да се предположи, че въпросното незаплащане на допълнителния труд е свързано и с премерена политика на изискванията в икономическата дейност и точна оценка на обективните дадености на пазара на работна сила от страна на мениджмънта, който се обляга на предположението, че кадрите няма да изтекат навън, поради невъзможността си да се реализират на общия роден и международен пазар на работна сила в този или близки отрасли.

При ръководителите в икономическата дейност полагането на допълнителен труд не е констатирано от анкетата, което показва, че вероятно такъв не се налага и не е необходим за ръководството на икономическата дейност.

Q7.1.G1 Полагате ли допълнителен труд?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да, при същия работодател с доп. заплащане	1,7	-
Да, при същия работодател без доп. заплащане	9,1	-
Да – при друг работодател	3,3	-
Не	86,0	100,0

Полагането на допълнителен труд става в повечето случаи регулярно – 88,9% от отговорилите на въпроса „Ако полагате допълнителен труд, бихте ли посочили дали това се случва регулярно или инцидентно?" посочват, че това става по-често от 5-6 пъти годишно. Като цяло по-малък е делът посочили, че полагат допълнителен труд инцидентно – 11,1%, което показва, че в бранша допълнителният труд макар и да не е много разпространен, в случаите когато се прилага има вид постоянна дейност най-вече за обикновените наети, тъй като при ръководителите допълнителен труд не се полага, поне според техните заявления в анкетата. Вероятно отново с цел предотвратяване на текучество, предвид на по-високите нива на посочили, че този труд не се заплаща допълнително, би следвало да се търсят пътища за преодоляване на незаплатения регулярен допълнителен труд.

Q7.1.G2 Ако полагате допълнителен труд, бихте ли посочили дали това се случва регулярно или инцидентно?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Регулярно (по-често от 5-6 пъти годишно)	88,9	Няма докладвали за извънреден труд
Инцидентно (по-рядко от 5-6 пъти годишно)	11,1	Няма докладвали за извънреден труд

Полагането на допълнителен труд при всички наети, които полагат допълнителен труд, се осъществява предимно през съботите и неделите – 55,6% от всички отговорили на този въпрос в общата анкета, но разпространението на допълнителния труд е значително и през делничните работни дни в месеца – 44,4%

от анкетираните, което показва, че полагането на допълнителен труд се дължи вероятно предимно на отстраняване на повреди и аварии.

Q7.1.G3 Случва се основно в събота и неделя или основно в делнични дни	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Основно в събота и неделя	55,6	Няма докладвали за извънреден труд
Основно в делнични дни	44,4	Няма докладвали за извънреден труд

7.3. Работно време

7.2.A11, 7.2.G4,

7.3.1. Нормална продължителност, удължено, намалено работно време

По данни от ГИТ – декларация по чл.15 от ЗЗБУТ за с намалено работно време са само 15 от наетите лица, а в един и повече специализирани режими на работно време попадат 8848 (42%).
Данни от анкетата:

Q7.2.A.11 Вие работите на:	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Пълен работен ден	99,2	100
Непълен работен ден	0,8	-

В икономическата дейност почти изцяло наетите работят на пълен работен – това посочват 99,2% от анкетираните. В изследването едва 0,8% са заявили, че работят на непълен работен ден, като данните за ръководителите от бранша са аналогични. Очевидно в икономическата дейност заетостта е изцяло на стандартен работен ден от 8 работни часа близък като модел до този на държавната администрация и служебните правоотношения. За същото говорят и високият дял на заетите на безсрочна трудова задължеността/договореност, както и ниските нива на докладващите за допълнителен труд. Пак в подкрепа на този извод е и нищожния дял от 2,5% посочващи, че работят на удължено работно време.

Q7.2.G4 Работното време на вашата основна работа е:	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
С нормална продължителност (8 часа)	95,0	100,0
Удължено	2,5	-
Намалено	0,8	-
Неотговорили	1,7	-

7.3.2. Работа през почивните дни събота и неделя

В един значим дял от 72,7% анкетираните посочват, че тяхното работно място предполага работа през събота и неделя като това е свързано с различни причини, които не са извънредни, а са продиктувани от график на дейността в бранша. Няма посочили, че когато се наложи, също дават допълнителен труд през съботите и неделите, но срещу допълнително възнаграждение. Не са много и посочилите, че полагат допълнителен труд, без допълнително заплащане, когато това се наложи през уикенда – 7,4% от всички анкетирани. Дял от 19,0% от всички респонденти, посочват, че тяхното работно място не предполага работа в събота и неделя. Отговорите на анкетираните ръководители от сектора се различават значително от тези на всички анкетирани в бранша, като ¾ от мениджърите посочват, че тяхното работно място не предполага работа през уикенда, като едва 16,7% посочват, че по график се работи при тях в събота и неделя, а 8,3% - че се работи извънредно, когато има необходимост без допълнително заплащане. Няма анкетирани, посочили, че работят извънредно в събота и неделя с допълнително заплащане.

Q7.2.G5 Вашето основно работно място предполага ли работа в събота и неделя?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да, периодично, когато ми се падне по график (смени, сезонна)	72,7	16,7
Да, извънредно – ако има необходимост - без допълнително заплащане	7,4	8,3
Да, извънредно – ако има необходимост - с допълнително заплащане	-	-
Не	19,0	75,0
Неотговорили	0,8	-

Във фирмите/организациите от бранша работното време е твърдо фиксирано - при 88,4% от всички анкетирани работното време е определено от фирмата/организацията без възможност за промяна, като всички анкетирани ръководители работят по този начин. Значително по-малки са дяловете на отговорилите, че могат да избират от няколко възможни работни графици – 9,9% от всички анкетирани или, че могат да избират работните си часове в рамките на определени граници – 0,8%. Няма заети, които определят работните си часове сами, за разлика от други отрасли на икономиката ни.

Q7.2.A.15 Как е определено работното Ви време?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Определено е от фирмата/организацията без възможности за промяна	88,4	100,0
Мога да избирам от няколко възможни работни графици	9,9	-
Мога да избирам работните си часове в рамките на определени граници	0,8	-
Работните ми часове изцяло се определят от мен	-	-
Неотговорили	0,8	-

Най-значимия дял от анкетираните посочва, че формата на работното време на тяхната работа е по-благоприятно в сравнение с други браншове – 56,2%. Над 1/3 – 38,8% не откриват разлика, а делът на посочващите, че работното време при тях е по-неблагоприятно е нищожен – 5,0%, което идва да покаже едно значимо субективно положително оценяване на работното време в икономическата дейност от страна на наетите в него, въпреки значимата му фиксираност и липса на гъвкавост при прилагането на различни режими.

Q7.2.G6 Как бихте оценили формата на работното време на вашата работа в сравнение с други браншове?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
По-благоприятно	56,2	50,0
По-неблагоприятно	5,0	-
Няма разлика	38,8	50,0

7.4. Отпуски и почивки

7.4.1. Платен годишен отпуск

В най-значим дял наетите в бранша посочват, че ползват до 20 дни платен отпуск годишно (42,14% от всички анкетирани) или до 30 дни (38,0%). Повече от 30 дни ползват 16,5% от анкетираните. Едва 2,5% посочват, че ползват такъв отпуск до 10 дни в годината, а 0,8% - че не ползват отпуск. При мениджърите от бранша се наблюдава аналогично разпределение, като по-висок от този на всички анкетирани дял има при посочилите ползване на платен годишен отпуск до 20 дни.

Q7.3.A.27 Обикновено колко дни годишно излизате в платен отпуск?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Не ползвам платен годишен отпуск	0,8	-
До 10 дни	2,5	-
До 20 дни	42,1	58,3
До 30 дни	38,0	25,0
Повече от 30 дни	16,5	16,7

Най-много от респондентите посочват, че наведнъж са вземали най-много по 10 дни отпуск - 45,5% от всички анкетирани, следвани от тези ползвали наведнъж 15 дни – 28,1%. Малко по-малък е делът на тези ползвали наведнъж 20 дни - 11,6%. Очевидно в бранша преобладават наетите, които разделят полагаемите им се дни годишен отпуск на части през годината или другата възможна причина е - че не могат да си позволят по производствени причини (практики във фирмите) да отсъстват повече от 10 дни наведнъж.

Почти изцяло наетите в икономическата дейност изразяват удовлетвореност от начина на използване на платения годишен отпуск – 98,3% от всички анкетирани, като делът на неудовлетворените е нищожен – 0,8%. Изцяло удовлетворени от графика на ползването на годишния отпуск са и всички анкетирани мениджъри от икономическата дейност.

Q7.3.G8 Вие лично доколко сте удовлетворен/а от начина/графика на използване на платения годишен отпуск?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
По-скоро съм удовлетворен	98,3	100,0
По-скоро съм неудовлетворен	0,8	-
неотговорили	0,8	-

7.4.2. Допълнителен платен годишен отпуск

Право на допълнителен платен годишен отпуск са декларирали 111 лица (0,5%)

7.4.3. Регламентирани почивки

Таблицата по-долу показва, че има въведени регламентирани почивки в предприятия, в които не е необходим физиологичен режим на труд и почивка (ФРТП) и 6 % от предприятията, в които има необходимост от ФРТП нямат разработени режими на труд и почивка. Последните обаче е възможно да са регламентирали почивки, без да имат разработени ФРТП.

Общ брой предприятия в ИД	**441**	**%**	**Приблизителен брой наети лица на база среден брой лица в предприятие в ИД**
Предприятия, в които няма необходимост от ФРТП	175	40	8348
Предприятия, в които има необходимост от ФРТП	266	60	12688
Предприятия в които има разработени ФРТП	*251*	*94*	*11973*
Предприятия в които няма разработени ФРТП	*15*	*6*	*716*
Общо предприятия с регламентирани почивки	*304*	114	14501
Предприятия с регламентирани активни почивки	*129*		
Предприятия с регламентирани полупасивни почивки	*99*		
Предприятия с регламентирани пасивни почивки	*76*		

Данни от ГИТ – декларация по чл.15 от ЗЗБУТ за 2011г.

Най-значим дял от отговорилите посочва, че във тяхната работа няма регламентирани почивки и те почиват, когато имат възможност, което очевидно е характерна черта за икономическата дейност – 62,0% от всички анкетирани. Данните от проучването показват, че и в немалко на брой отговори се съдържа информация за това, че не се ползват почивки – 15,7% от отговорите, което е по-значим дял в сравнение с други отрасли на икономиката. В 22,3% от отговорите са посочени регламентирани почивки, като най-често това е 1 час в 1 почивка (6,6% от всички отговори). Същевременно с по-малки дялове са посочени и различни вариации на регламентирани почивки като 1 час в 3 почивки, 50 минути в 3 почивка и др. При ръководителите от икономическата дейност се наблюдава по-малък дял на посочилите, че при тях почивките не са регламентирани – 41,7% от този на всички анкетирани.

Q7.3.G9_1 На Вашата работа има ли определени регламентирани почивки по време на работния ден?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	22,3	58,3

Почивките не са регламентирани – почиваме когато има възможност	62,0	41,7
Не ползваме почивки	15,7	-

Най-често наетите почиват извън работното си място – в 48,8% от всички отговорили анкетирани и по-рядко почиват на него – 28,9%. Но значим дял от 21,5% от отговорилите анкетирани посочват, че на практика не почиват като продължават да са ангажирани с работната си дейност, което е по-висок дял в сравнение с други отрасли. При мениджърите от бранша се наблюдава значим дял на почиващите извън работата – 72,7%.

Q7.3.G10 Най-често как почивате през работния ден:	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Напускам работното си място	48,8	72,7
Почивам на работното си място	28,9	18,2
Продължавам да съм ангажиран/а с работната си дейност	21,5	9,1
неотговорили	0,8	-

Специално обособени места за отдих ползват през почивката си 26,4% от отговорилите, докато около 1/3 от всички анкетирани посочват, че не ползват, а 33,9% посочват, че при тях няма такива, което също е по-висок дял в сравнение с други отрасли на икономиката.

Q7.3.A.24 Ползвате ли специално обособени места за отдих Във Вашето предприятие?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	26,4	25,0
Не	33,9	50,0
Няма такива	39,7	25,0

7.5. Рискове за здравето и безопасността на работещите

% работещи, изложени на: (Отговори „много характерно" и „по-скоро характерно")	**всички анкетирани - % общо отговори характерно**	**ръководители - % общо отговори характерно**
Лъчения (йонизиращи, електромагнитни, лазерни оптични)	80.1	66.7
Повтаряща се/монотонна работа	62.8	8.3
Стрес	52.1	50.0
Шум	43.0	16.7
Работа при болезнени пози	41.3	8.3

% работещи, изложени на: (Отговори „много характерно" и „по-скоро характерно")	**всички анкетирани - % общо отговори характерно**	**ръководители - % общо отговори характерно**
Прах	37.1	16.7
Ниски/високи температури	35.6	16.6
Ръчна работа с тежести	24.0	8.3
Вибрации	14.9	8.3
Химични и биологични агенти	0.8	0.0

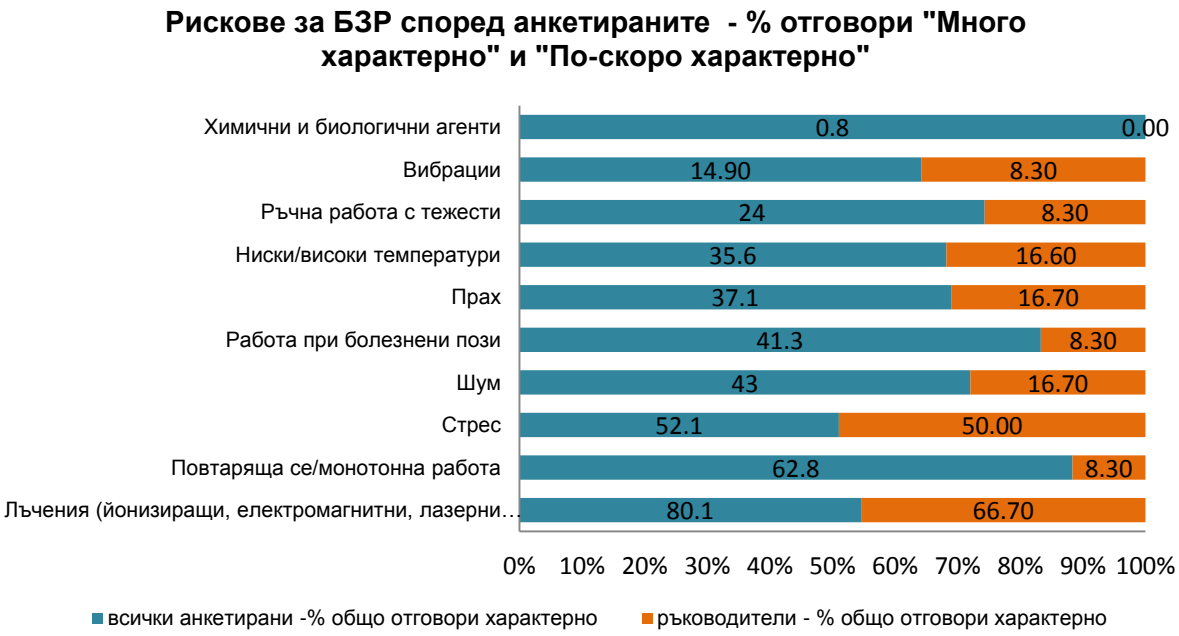

Според данните на изследването в икономическата дейност се наблюдава свръхвисок дял на посочващи, че за работното им място е характерно наличието на лъчения, предимно електромагнитни– 80,1% от всички анкетирани и 66,7% от ръководителите в бранша. Също така типично само за икономическата дейност е и високия дял на посочване от анкетираните на монотонността на работата им като негативен фактор – 62,8% от всички анкетирани, макар това да не се наблюдава при ръководителите от бранша. Типично водещия при други отрасли на икономиката негативен фактор стрес в този сектор е на трето място, изоставайки като честота на посочване пред изброените 2 фактора – 52,1% от всички анкетирани и близо толкова от ръководителите от бранша. Шумът и работата при болезнени пози са следващите посочени като негативни фактори на работното място от близки като стойности дялове анкетирани – съответно 43,0% и 41,3% от всички анкетирани. Химичните и биологични агенти се посочват най-рядко като характеристика на работното място на анкетираните.

7.6. Осигуряване на работно, униформено облекло и ЛПС

	Данни от ГИТ	%	Всички анкетирани, %	Ръководители %
Брой предприятия, в които е необходимо използването на ЛПС	245	56	14,9	33,3

Данните на ГИТ посочват, че в 56% от предприятията на бранша е необходимо ползването на ЛПС, а в проучването 14,9% от всички анкетирани и 1/3-та от ръководителите посочват,че в тяхното предприятие са необходими такива.

Q7.5.Б.31 За работата във Вашето предприятие необходими ли са лични предпазни средства (ЛПС)?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	14,9	33,3
Не	85,1	66,7

Близък дял на този на посочилите, че са необходими ЛПС, а именно 13,2% от наетите посочват, че ЛПС се осигуряват в тяхното предприятие, което показва, че работодателите са подсигурили изчерпателно нуждите от ЛПС в бранша. За същото говори и това, че нито един от анкетираните не е посочил на следващ въпрос, че оценката му за състоянието по отношение на ЛПС в тяхното предприятие е по-скоро проблематично. Най-често анкетираните посочват, че са необходими ръкавици, колани и стълби в техния бранш.

Q7.5.Б.32 Ако да, осигуряват ли се необходимите ЛПС за работещите във Вашето предприятие?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Не са необходими такива	86,8	66,7
Да	13,2	33,3

Q7.5.Б.31 За работата във Вашето предприятие необходими ли са лични предпазни средства (ЛПС)?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	14,9	33,3
Не	85,1	66,7

Q7.5.G13 А как бихте оценили като цяло състоянието по отношение на ЛПС във Вашето предприятие	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
По-скоро безпроблемно	81,7	91,7
По-скоро проблематично	-	-
Не мога да преценя	18,3	8,3

Q7.5.G12 По Ваше мнение, кои ЛПС са най-необходими във Вашата работа (бранш) - % от отговорилите	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Ръкавици	45,5	8,3
Обувки	9,1	8,3
Каска	9,1	-
Колани	18,2	8,3
Стълби (посочени от анкетираните)	18,2	-

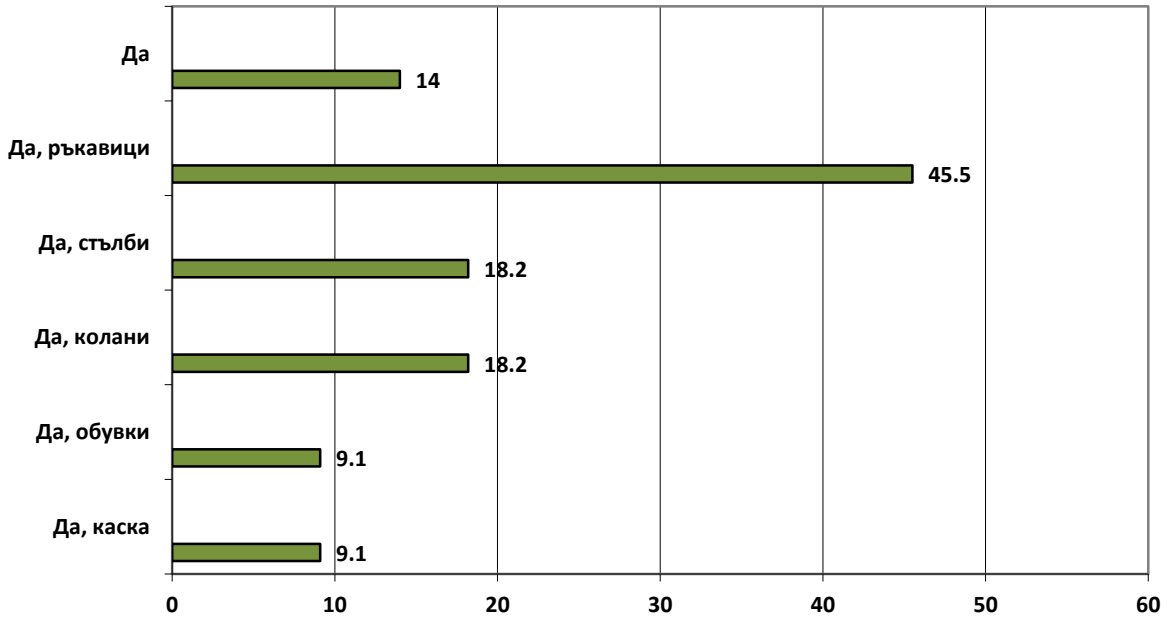

По отношение на работното облекло по-голямата част от анкетираните посочват, че за работата в тяхното предприятие е необходимо такова, но само за някои работни места – 62,8% от анкетираните. Едва 16,5% от анкетираните посочват, че работата им не е необходимо такова, което означава, че за този бранш носенето на работно облекло от наетите е твърде характерна специфика. Като цяло масата от анкетираните са удовлетворени от предоставянето на работно облекло в предприятията от бранша, като сравнително малко от тях посочват, че това предоставяне проблемно – 10,7%. Трудно е да се прецени доколко анкетираните правят разлика между работното облекло имащо за цел да предпази личните дрехи на работещия от специалното работно облекло, имащо за цел да предпази работещия от работната среда, примерно от студ, дъжд, вятър и т.н.

Q7.5.Б.33 За работата на заетите във Вашето предприятие необходимо ли е работно облекло?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	20,7	16,7
Да – за някои работни места	62,8	66,7
Не	16,5	16,7

Q7.5.G14 А как бихте оценили като цяло състоянието по отношение на работно облекло във Вашето предприятие?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
По-скоро безпроблемно	72,7	83,3
По-скоро проблематично	10,7	8,3
Не мога да преценя	16,5	8,3

7.7. Медицинско обслужване (предварителни и периодични медицински прегледи)

		%	наети лица, оценен на база среден брой лица в предприятие в ИД
Общ брой предприятия в ИД	**441**	**100**	**21 040**
Предприятия с осигурено обслужване от СТМ	370	84	17 649
Предприятия, в които са проведени предварителни и периодични медицински прегледи	335	76	15 980

Данни от ГИТ – декларация по чл.15 от ЗЗБУТ за 2011г

За да се постъпи на работа в предприятие от бранша най-често се преминава през задължителен предварителен медицински преглед, което посочват 95,9% от анкетираните. Малък е делът на тези, които посочват, че в тяхното предприятие това не е задължително – 3,3%.

Q7.6.G16 За да се постъпи на работа в това предприятие, преминава ли се задължителен предварителен медицински преглед?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	95,9	91,7
Не	3,3	8,3
Не знам	0,8	-

Парадоксално в икономическата дейност на далекосъобщенията по-голямата част от анкетираните посочват, че в тяхното предприятие не се организират периодични медицински прегледи – 66,9%, срещу 27,3% посочили, че при тях се организират такива (5,8% не знаят, които би следвало по-скоро да се добавят към първата група). Това е доста обезпокоително предвид и на свръхвисокия дял на посочващи наличие на работното им място на вредни лъчения.

Q7.6.G17 А организират ли се периодични медицински прегледи Във Вашето предприятие?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	27,3	50,0
Не	66,9	50,0
Не знам	5,8	-

Там където все пак се провеждат периодични медицински прегледи най-често те се провеждат 1 път годишно (това посочват 81,0% от отговорилите на този въпрос) или малко по-рядко като случаи - 2 пъти годишно (19,0%).

Q7.6.G18 Ако се организират периодич-ни медицински прегледи, колко често?	**Всички анкетирани, % от отговорилите**	**Ръководители, % от отговорилите**
1 път годишно	81,0	100,0
2 пъти годишно	19,0	-

Отново като специфично за сектора се оказва положението, че най-значимият дял от наетите посочва, че предприятието, в което работят, няма договор с медицинско заведение за здравно обслужване – 41,3% срещу по-малкия дял от 33,9% посочили, че има такъв договор. На практика това показва, че само 1/3-та от предприятията в икономическата дейност имат договори с медицинско заведение за здравно обслужване на наетите, което кореспондира и с факта, че близо 2/3-ти от тях посочват, че при тях не се провеждат периодични медицински прегледи. Очевидно медицинските грижи за наетите в сектора са слабо застъпени. За това говори и фактът, че нито един от анкетираните не е посочил, че в предприятието им има здравен пункт/медицински център и че едва 1/5-та от наетите посочват, че работодателят им ги подсигурява с допълнително здравно осигуряване. Все пак значим дял от 54,5% от анкетираните и 75,0% от ръководителите посочват, че имат осигурена от предприятието здравна застраховка.

Q7.6.G20_1 Има ли осигурени от работодателя: Допълнително здравно осигуряване	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	19,0	33,3
Не	14,9	25,0
Не знам	66,1	41,7

Q7.6.G20_2 Има ли осигурени от работодателя: Здравна застраховка	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	54,5	75,0
Не	13,2	16,7
Не знам	32,2	8,3

Q7.6.B17 Има ли здравен пункт/ медицински център в предприятието?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	-	-
Не	100,0	100,0

7.8. Използване на информационни технологии в работата

От данните на ГИТ може да се направи извода, че информационни технологии са застъпени в тази икономическа дейност, като тези, свързани с видеодисплеи, включително компютри са най-често използвани:

	брой	%
Брой предприятия без работни места с видеодисплеи	124	28
Брой работещи на видеодисплеи	14 141	67
Брой работещи на видеодисплеи над половината от работното време	12 347	59

Данни от ГИТ – декларация по чл.15 от ЗЗБУТ за 2011г

Анкетираните посочват широко разпространение в тяхната работа на информационните технологии – 54,6% анкетираните в проучването посочват, че в своята работа използват компютри, 22,7% интернет и също толкова – мобилни комуникации.

Q7.7.G21 Използват ли се във Вашата работа информационни технологии? Ако да, моля посочете по-точно (например компютри, интернет, моб. комуникации).	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Компютри	54,6	40,0
интернет	22,7	30,0
Мобилни комуникации	22,7	30,0

7.9. Работа с външни за предприятието лица

Преобладаващо в предприятията от сектора е характерна най-вече работата с клиенти, посетители и други външни лица и по-рядко с доставчици, подизпълнители, стажанти. Това обяснява и защо 82,6% от анкетираните посочват в отговорите си, че в тяхното предприятие липсва процедура за допускане на външни лица (при само 8,3% посочили, че при тях има такава процедура). Очевидно предприятията в бранша се характеризират като изцяло „открити" за контакти с външни лица.

Доколко характерна за Вашето предприятие е работата със: ***% отговори „много характерно" и „по-скоро характерно"***	**Всички анкетирани**	**Ръководители**
клиенти	98,4	91,7
подизпълнители	22,3	58,4
доставчици	43,8	91,6
стажанти	27,2	25,0
посетители	85,1	75,0
други външни лица	79,4	75,0

Q7.8.G23 А има ли определена процедура за допускане на външни лица в предприятието?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	8,3	33,3
Не	82,6	66,7
Не знам	9,1	-

На въпроса „Има ли споразумение с някое от външните лица по чл. 18 от ЗЗБУТ?" само 25,0% от всички ръководители са отговорили утвърдително, като останалата част са посочили, че не знаят или не са отговорили, което показва, че тази процедура е по-скоро неясна и неизвестна за по-голямата част от ръководителите в икономическата дейност.

Q7.8.G24 Има ли споразумение с някое от външните лица по чл. 18 от ЗЗБУТ ***- % от всички ръководители***	**Ръководители**
Да	25,0
Не	-
Не знам	50,0
неотговорили	25,0

7.10. Самостоятелност и контрол при изпълнение на основните трудови задължения

В масовия случай наетите в сектора определят създадените в предприятията им условия като самостоятелност, контрол, отчетност и инструкции и насоки от ръководството на добро ниво като за изредените условия над 90% от анкетираните считат, че те са в пълно съответствие с работата. Нищожни дялове от 0,8% от всички анкетирани оценяват отчетността и инструкциите от ръководството в предприятието им за занижени спрямо работата. Напротив - дори анкетираните, които считат, че някое от изброените условия е завишено са значително с по-големи дялове от тези считащи, че са занижени, което показва, че като цяло наетите в икономическата дейност оценяват положително такива условия като самостоятелност, контрол, отчетност и инструкции и насоки от ръководството.

Q7.9.G25_1 Каква оценка бихте дали относно създадените условия във Вашето предприятие по отношение на: Необходимата самостоятелност	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Занижени спрямо работата	-	-
В пълно съответствие с работата	98,3	100,0
Завишени спрямо работата	1,7	-

Q7.9.G25_2 Каква оценка бихте дали относно създадените условия във Вашето предприятие по отношение на: Контрол – форми и честота	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Занижени спрямо работата	-	-
В пълно съответствие с работата	93,4	91,7
Завишени спрямо работата	6,6	8,3

Q7.9.G25_3 Каква оценка бихте дали относно създадените условия във Вашето предприятие по отношение на: Отчетност – форми и честота	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Занижени спрямо работата	0,8	-
В пълно съответствие с работата	94,2	91,7
Завишени спрямо работата	5,0	8,3

Q7.9.G25_4 Каква оценка бихте дали относно създадените условия във Вашето предприятие по отношение на: Инструкции и насоки от ръководител относно изпълнение на работата	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Занижени спрямо работата	0,8	8,3
В пълно съответствие с работата	97,5	91,7
Завишени спрямо работата	1,7	-

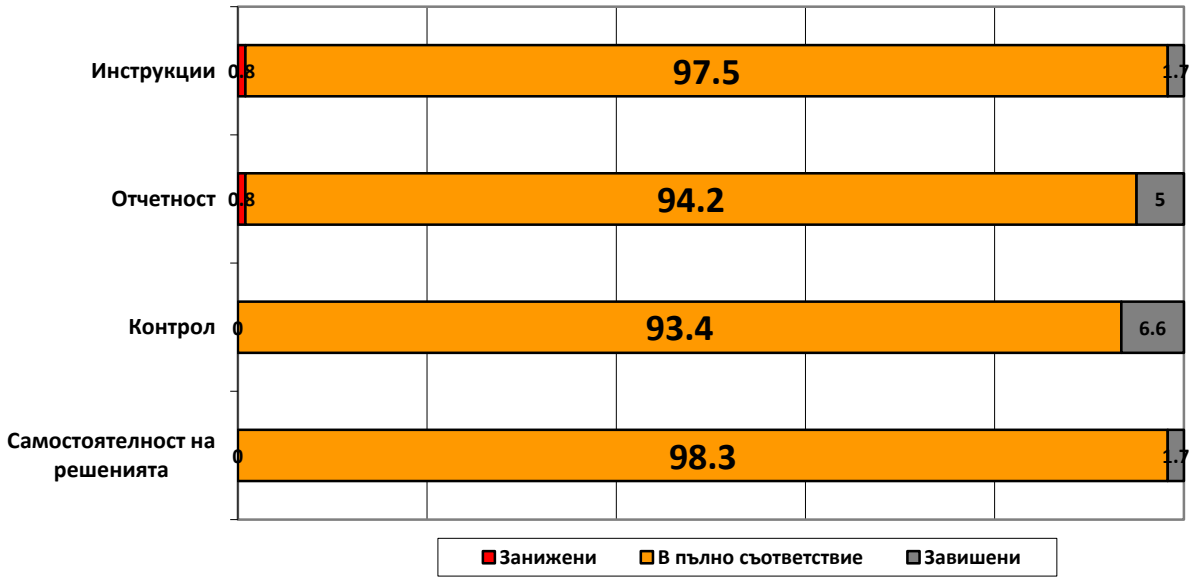

Самостоятелност и контрол при изпълнение на трудовите задължения

7.11. Информиране и консултиране

От изследването може да се направи извода, че наетите от сектора вероятно не са много добре информирани за рисковете за здравето и безопасността, свързани с изпълняването на своята работа – 44,6% от всички анкетирани и още 0,8% от тях посочват, че не са информирани добре или изобщо не са информирани. Макар останалите до 100% дялове да посочват, че са много добре или добре информирани, делът на неинформираните остава значително висок, а в сравнение с други отрасли е значимо по-висок. Прави впечатление обаче, че за сметка на всички наети, ръководителите от икономическата дейност посочват масово и изцяло в една или друга степен, че са информирани за рисковете за здравето и

безопасността, свързани с изпълняването на тяхната работа. Това показва, че неинформираността засяга предимно наетите работници в икономическата дейност.

Q7.10.A.30 В каква степен сте информиран за рисковете за здравето и безопасността, свързани с изпълняването на Вашата работа?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Много добре съм информиран	14,9	41,7
Добре съм информиран	39,7	58,3
Не съм информиран добре	44,6	-
Изобщо не съм информиран	0,8	-

Най-често информирането там, където е посочено, че съществува, се осъществява по линия на периодични инструктажи, инструкции за безопасност и малко по-слабо по линия на запознаване с аварийния план и със запознаване с оценката на риска.

Q7.10.G26_1 Как е организиран процесът на информиране относно рисковете и безопасността във Вашето предприятие: ***- % отговори „Да"***	**Всички анкетирани**	**Ръководители**
Запознават ни с оценката на риска	33,9	66,7
Запознават ни с аварийния план	57,0	91,7
Дават ни инструкции по безопасност	68,6	91,7
Провеждат ни периодични инструктажи/ консултации	86,0	100,0

За ниските нива на информираност по отношение на рисковете говори и фактът, че на контролния въпрос „Ако по време на работа се случи злополука, знаете ли към кого трябва да се обърнете за първа помощ?" повече от половината анкетирани – 52,9% посочват, че не знаят на кого, което е много притеснително особено след сравнение на този дял с този на други отрасли, където той е двойно и тройно по-нисък. Очевидно в икономическата дейност би следвало да се търсят начини за информиране, които да бъдат достъпни до всички наети в предприятията на сектора.

Q7.10.A.31_1 Ако по време на работа се случи злополука, знаете ли към кого трябва да се обърнете за първа помощ?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Да	47,1	75,0
Не	52,9	25,0

7.12. Дискриминация и насилие

Буди безпокойство фактът, че според анкетираните разпространението на някои от формите на агресия и дискриминация в предприятията от сектора е значително. Посочилите за характерно за тяхното предприятие наличие на дискриминация, свързана с инвалидност доближават почти до половината от всички анкетирани – 45,4%, а за възрастова дискриминация докладват още ¼ анкетирани – 24,8%, като тези два дяла са значително по-големи от съответните при други отрасли на икономиката. За заплахи и за реално

малтретиране и тормоз, както и за дискриминация по линия на сексуална ориентация съответно съобщават по 1/10-та от всички анкетирани, като този дял е по-нисък в сравнение с други браншове. Религията или нежеланото сексуално ухажване са с минимални дялове. Редки са такива явления като дискриминация по линия на националността или свързана с пола, религията или случаите на нежелано сексуално ухажване. Успокоително е, че на практика няма анкетирани, които да посочват наличие в предприятията от икономическата дейност на физическо насилие от страна на колеги или от други хора.

Q7.11.G27_1 По Ваше мнение, доколко характерно е всяко от изброените явления за Вашето предприятие: ***- % отговори „много характерно" и „по-скоро характерно"***	**Всички анкетирани**	**Ръководители**
Заплахи за физическо насилие	11,5	8,3
Физическо насилие от страна на колеги	0,0	0,0
Физическо насилие от други хора	0,0	0,0
Малтретиране/тормоз	10,7	8,3
Дискриминация, свързана с пола	4,1	0,0
Нежелано сексуално ухажване	2,5	0,0
Възрастова дискриминация	24,8	0,0
Дискриминация по линия на националността	6,6	0,0
Дискриминация по линия на религия	3,3	0,0
Дискриминация заради инвалидност	45,4	16,7
Дискриминация заради сексуална ориентация	9,1	16,7

7.13. Работа и здраве - въздействие на работата върху здравето на работещия

Положителен факт е, че в почти цялата си част анкетираните наети в икономическата дейност посочват, че няма връзка между здравето и работата им и последната не влияе на здравето им – 95,9% от всички анкетирани, а една малка част от тях – 0,8%, дори посочва, че работата им има по-скоро благоприятно въздействие върху здравето им. Минимална част от анкетираните от 1,7%, посочват, че работата им в предприятие от икономическата дейност по-скоро вреди на здравето им.

Q7.12.G29 Като цяло, как преценявате въздействието на сегашната Ви работа върху Вашето здраве?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
По-скоро вреди на здравето ми	1,7	-
По-скоро не влияе на здравето ми	95,9	91,7
Има по-скоро благоприятно въздействие върху здравето ми	0,8	8,3
неотговорили	1,7	-

Анкетираните, посочват като най-честа характеристика на работата им, която влияе положително на здравето им, възможността да организират сами работата си и емоционалното удовлетворение от нея. Отрицателните характеристики, които те посочват, са предимно стресът и лошото отношение от страна на колеги или клиенти.

7.14. Удовлетвореност от условията на труд

Анкетираните в преобладаващата си част от 84,3% посочват някаква степен на удовлетвореност от условията на труд в предприятията от икономическата дейност, като много удовлетворени се чувстват 3,3% от всички анкетирани, а удовлетворени – 81,0%. Останалите посочват известна неудовлетвореност - 15,7%, като нито един респондент не е посочил, че изобщо не е удовлетворен.

Q7.13.B.21 Като цяло доколко сте удовлетворен/а от условията на труд във Вашето предприятие?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Много удовлетворен/а	3,3	0
Удовлетворен/а	81,0	100,0
Не много удовлетворен/а	15,7	-
Изобщо не съм удовлетворен/а	-	-

Наетите в икономическата дейност оценяват развитието на условията на труд във времето в тяхното предприятие положително. Анкетираните посочват най-често, че през последната 1 година условията на труд в предприятието им се подобряват – 50,4% от отговорилите. Друг значим дял от 41,3% посочват, че не забелязват промяна и условията са останали същите. Нищожен дял от 0,8% отчитат, че тези условия на труд са се влошили.

Q7.13.B.23 Според Вас условията на труд във Вашето предприятие през последните 12 месеца:	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Се подобряват	50,4	58,3
Се влошават	0,8	-
Няма промяна	41,3	41,7
Не мога да преценя	6,6	-
неотговорили	0,8	-

7.15. Работа и извън трудов живот

В най-голям обем анкетираните посочват за постигнат баланс между работата и извънтрудовия си живот – 81,8% от отговорилите. Един дял близък до 1/5 – 17,4% намират, че сегашната работа по-скоро ощетява техния извънтрудов живот. Считащи, че работата им страда от обстоятелства от извънтрудовия им живот не се наблюдават. Като цяло ръководителите посочват малко по-висок дял в отговорите за постигнат баланс между работата и извънтрудовото си време – 91,7%.

Q7.14.G32 Като цяло, каква е Вашата оценка относно съотношението/баланса между работата и извънтрудовия Ви живот?	**Всички анкетирани, %**	**Ръководители, %**
Балансът между сегашната ми работа и извънтрудовия ми живот е добър	81,8	91,7
Сегашната ми работа по-скоро ощетява извънтрудовия ми живот	17,4	8,3

Работата ми по-скоро страда от обстоятелства в извънтрудовия	-	-
неотговорили	0,8	-

7.16. Сравнителен анализ на икономическата дейност с общия профил на заетите в страната

По отношение на трудовата заетост в икономическата дейност се наблюдава малък дял на наличните срочни договори за заетост, липса на други форми на договаряне като договор чрез агенция или договор за стаж, по-висок дял на заетите на безсрочен договор и липса на хора наети без договор в сравнение с общия профил на заетите в страната.

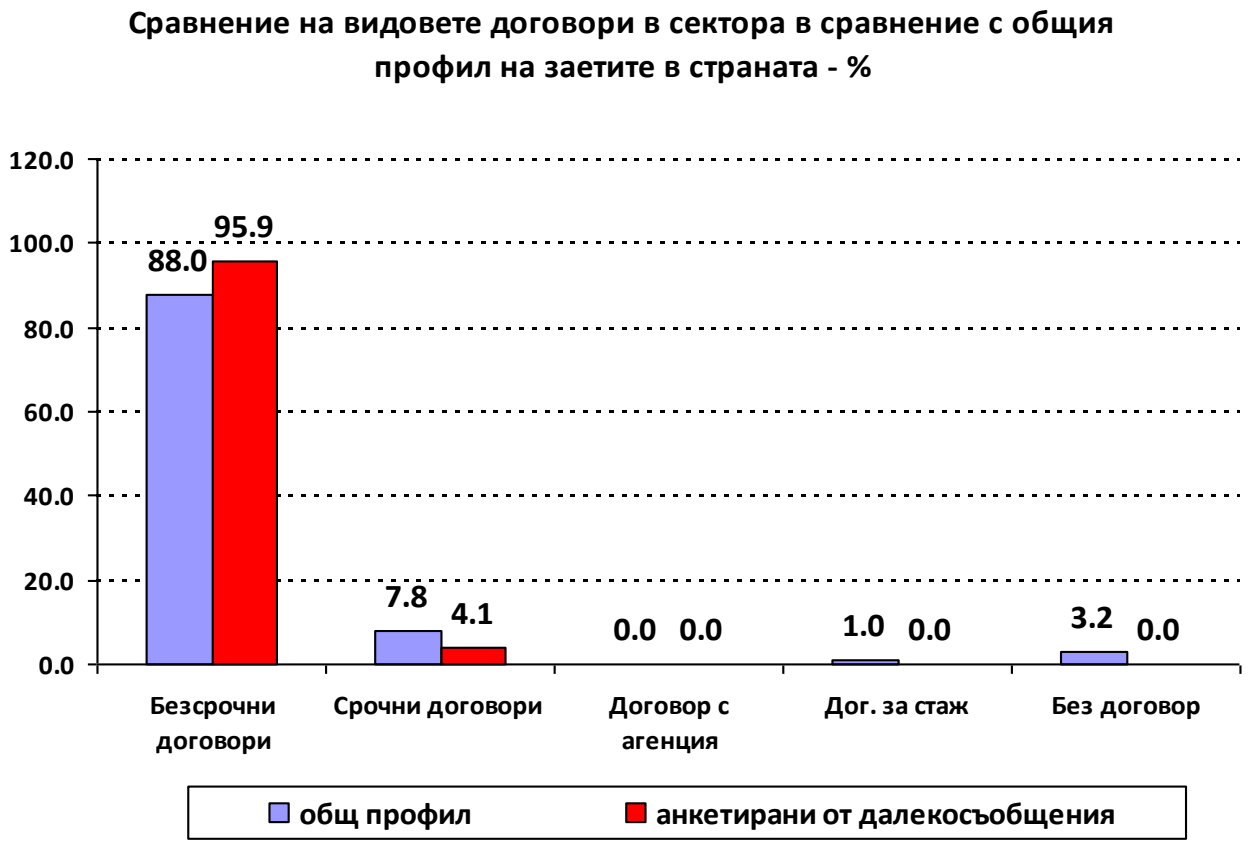

Икономическата дейност се различава от общия профил по по-големите дялове на заети със сравнително по-малък трудов стаж и доста по-малкия дял на наети в сектора със много голям трудов стаж над 20 години.

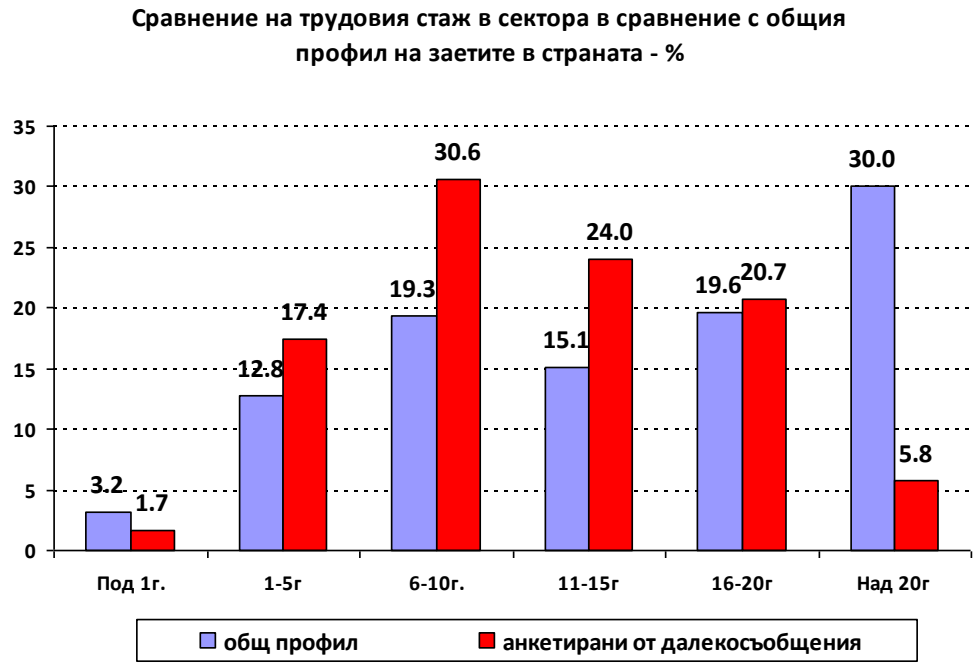

Разпространението на допълнителния труд в сектора е по-голямо отколкото в общия профил на заетите в страната.

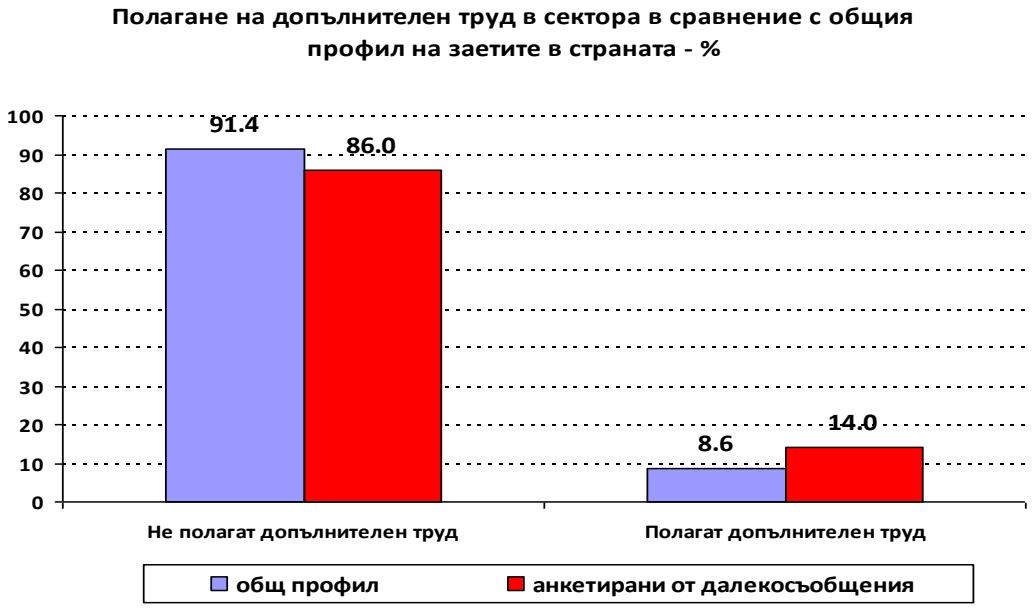

По отношение на работното време в сектора се наблюдава пълно преобладаване на нормалния 8 часов трудов ден като удълженото или намаленото работно време са по-скоро изключения.

Работно време в сектора в сравнение с общия профил на заетите в страната - %

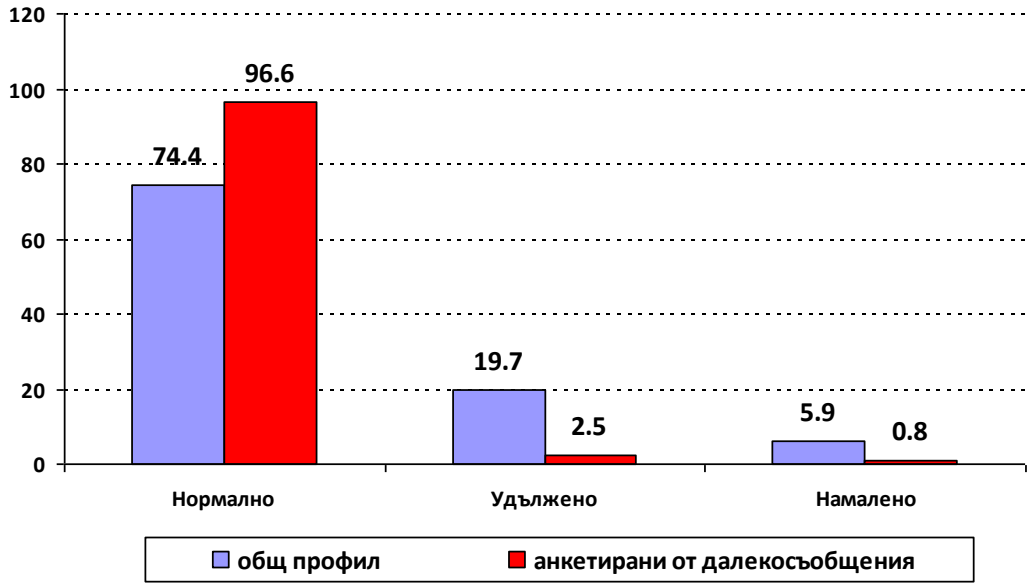

Работното време в сектора е строго фиксирано при по-голямата част от заетите, а в сравнение с общия профил се наблюдава малко по-голям дял на наетите, които могат да избират между няколко графика на работно време.

От кого се определя работното време в сектора в сравнение с общия профил на заетите в страната - %

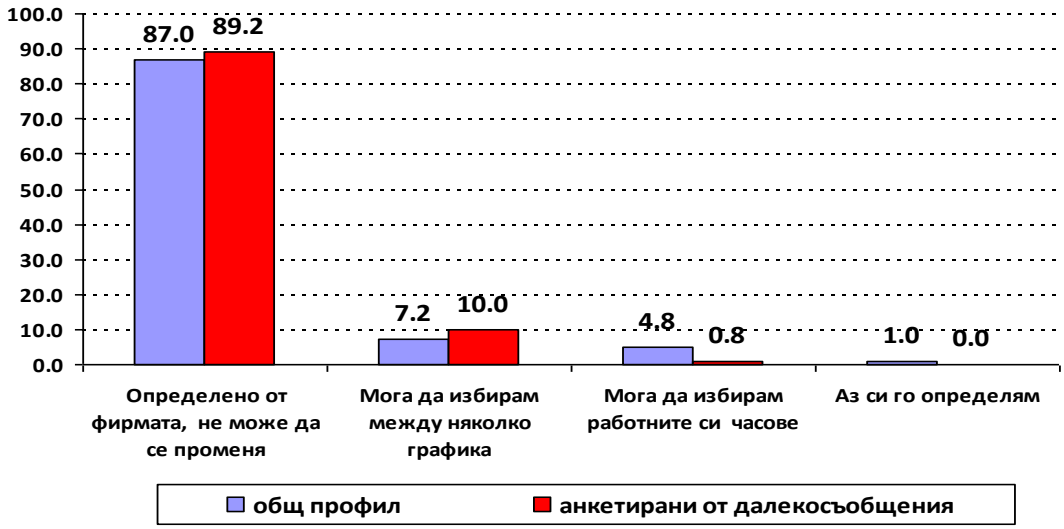

Наетите в сектора са много по-удовлетворени от работното си време в сравнение с общия профил на наетите от страната.

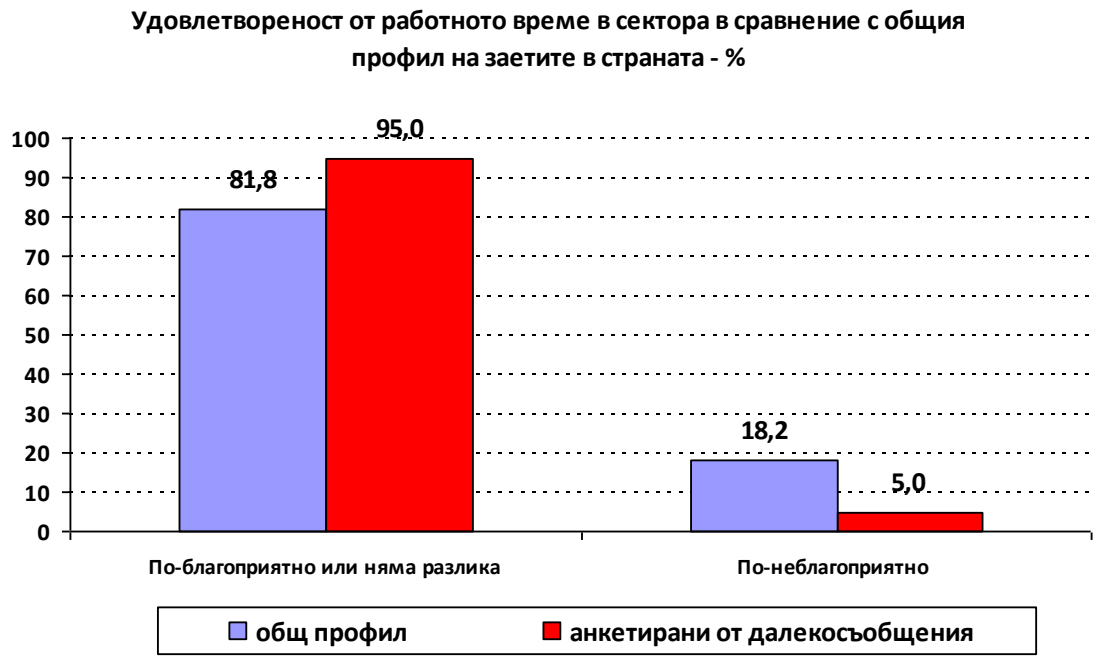

По отношение на отпуските в икономическата дейност на далекосъобщенията се наблюдава значимо по-големи дялове на ползващи до и над 30 дни отпуск в сравнение с общия профил на заетите в страната.

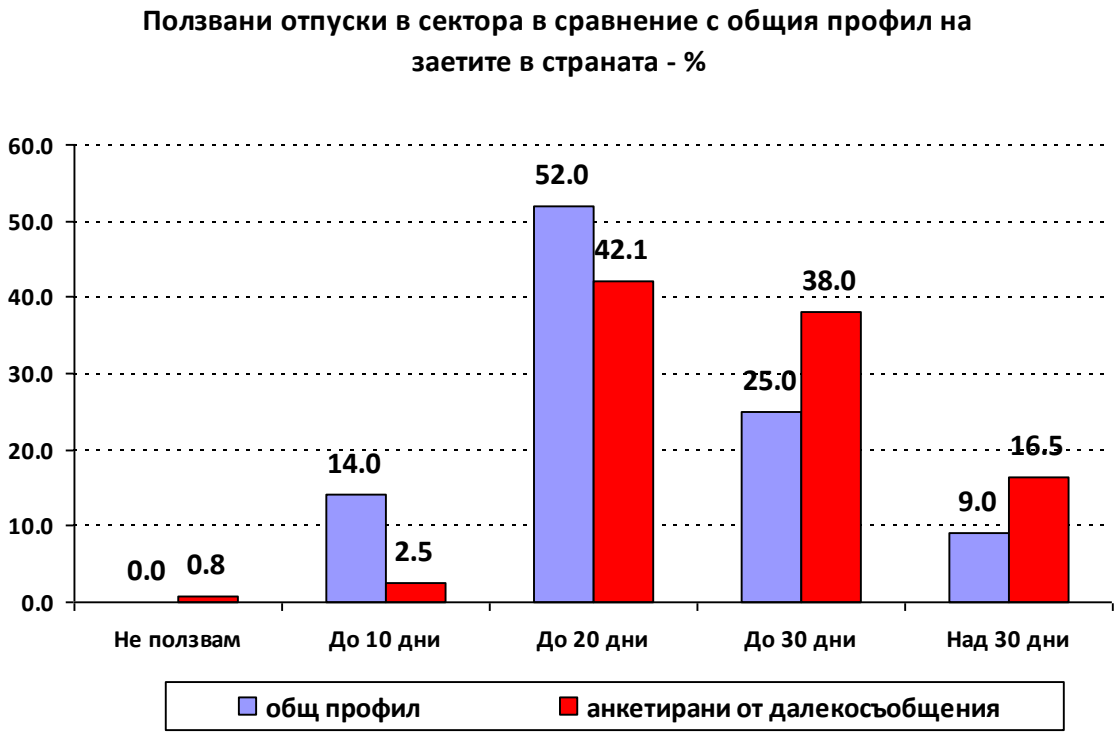

При ползването на регламентирани почивки през работния ден наетите в сектора ползват специални места за това много в по-малка степен отколкото общия профил на наетите в страната.

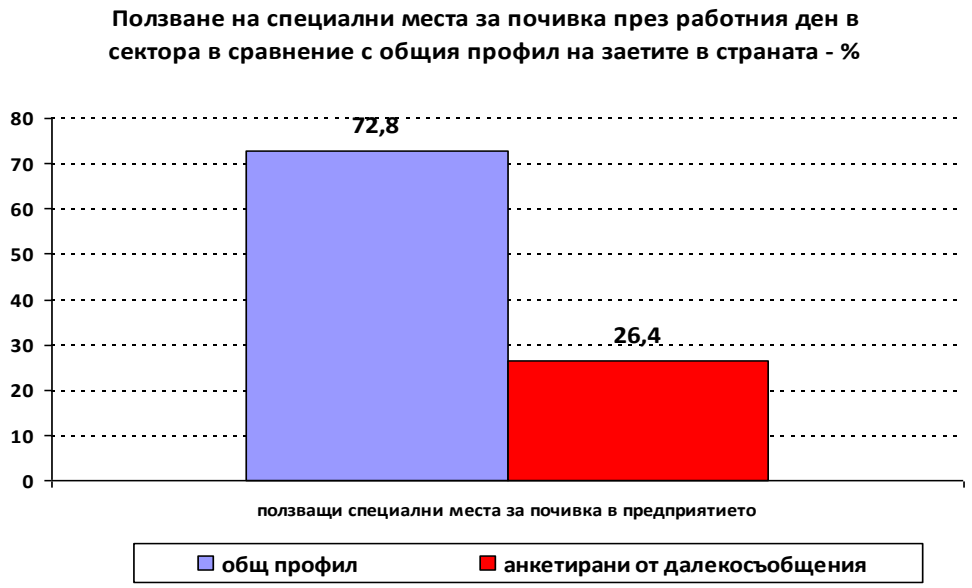

Наетите в сектора по-рядко от общия профил на наетите в страната напускат работното си място, когато почиват и по-често почиват на работното си място или въобще не почиват.

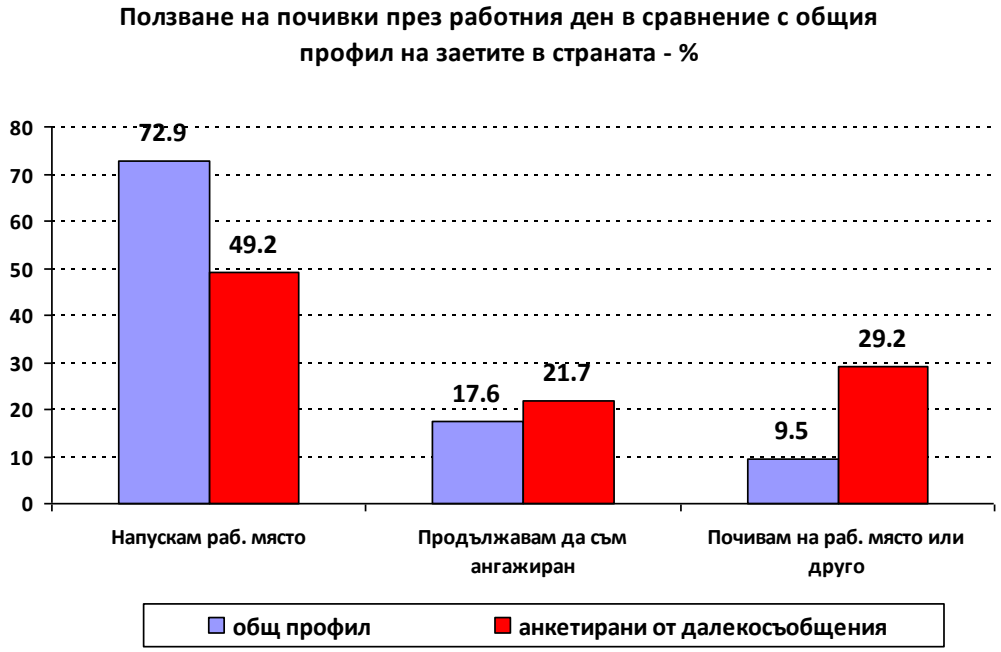

По отношение на медицинското обслужване вече бе споменато, че за разлика от общия профил при който 50,7% от наетите споменават за наличие на здравен пункт в предприятието в далекосъобщенията всички анкетирани са посочили, че такива при тях няма, както и липсват в тяхното предприятие лекари, сестри, зъболекари или медикаменти. В по-малък обем от общия профил са наетите посочващи, че работодателя им е подсигурил допълнително здравно осигуряване. Много по-голям обем от наетите в сектора обаче посочват, че в тяхното предприятие се провеждат периодични медицински прегледи.

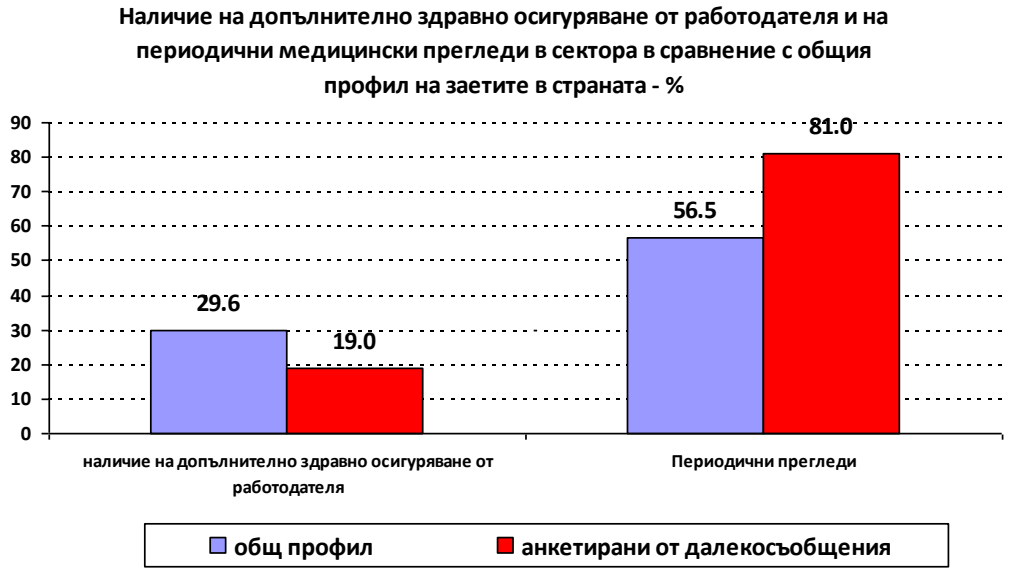

По отношение на информираността за рисковете за здравето и безопасността, свързани с изпълняването на своята работа наетите в сектора показват значително по-ниски нива на информираност в сравнение с общия профил на наетите в страната.

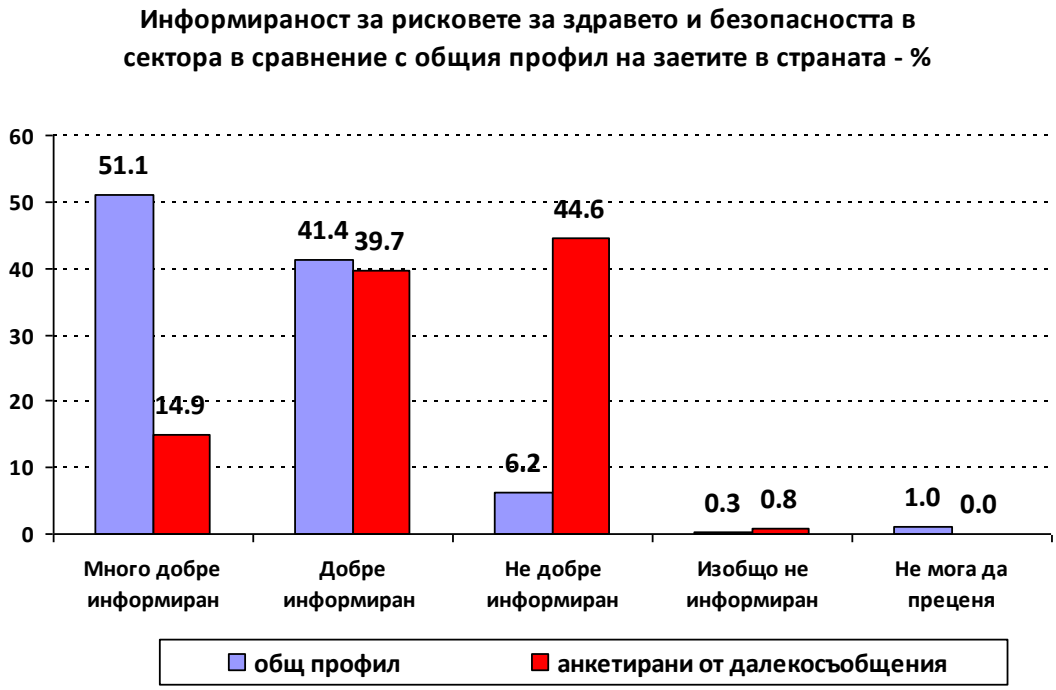

Поради това и знаещите към кого да се обърнат при злополука са близо 2 пъти по-малко от тези от общия профил.

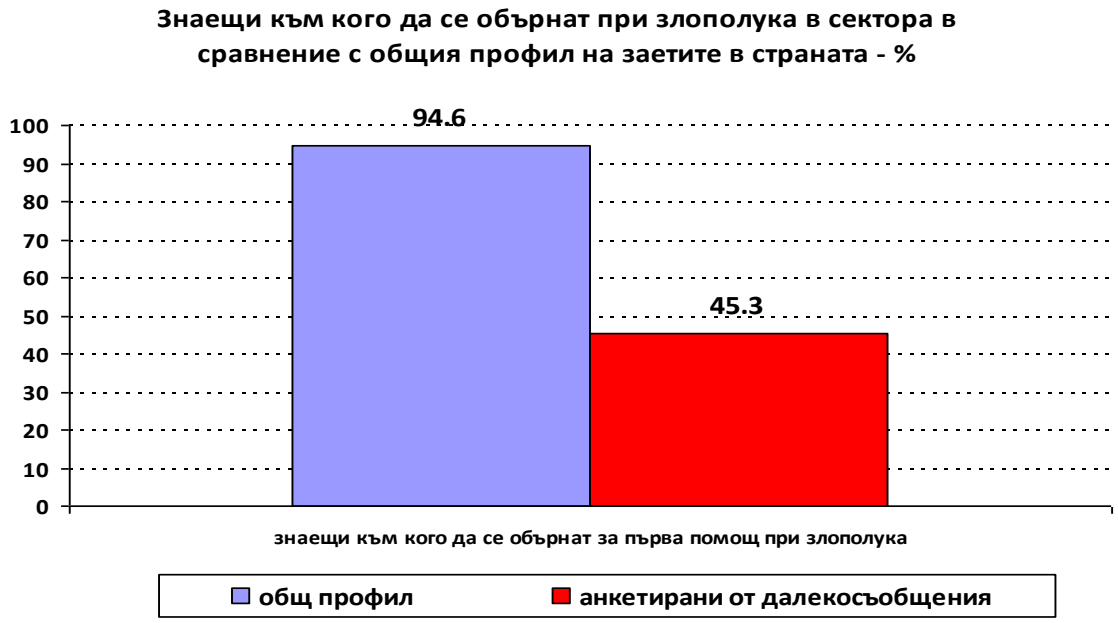

По отношение на удовлетвореността от условията на труд наетите в сектора демонстрират по-ниски нива на удовлетвореност от общия профил на наетите в страната.

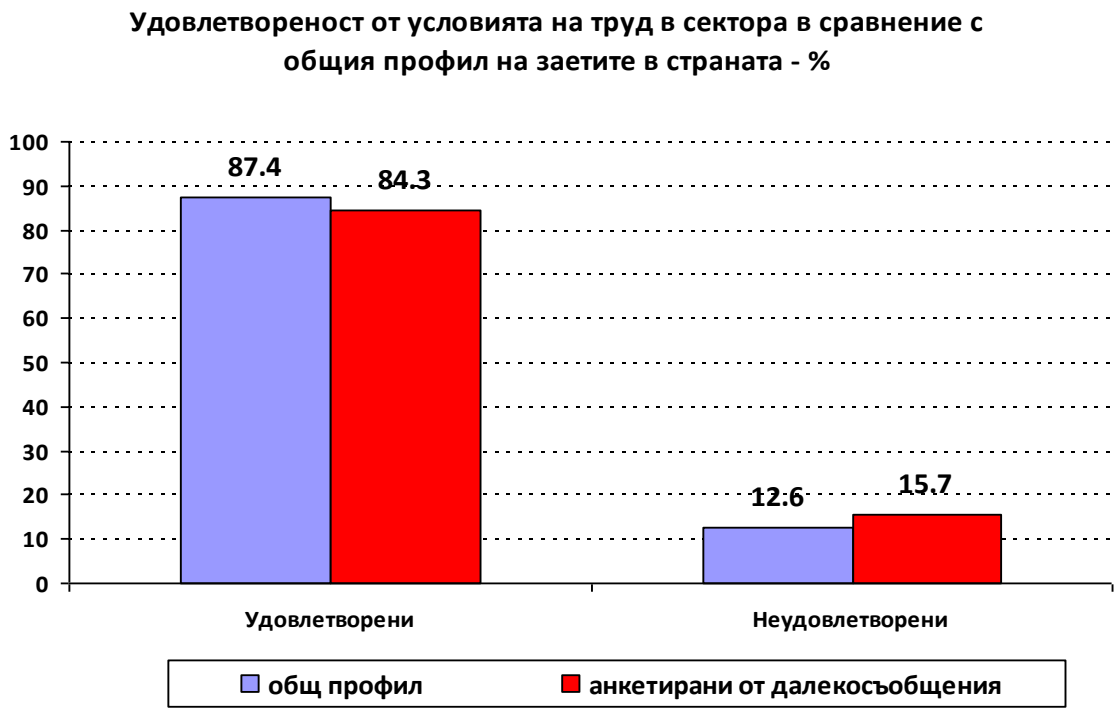

За сметка на това в сектора наетите оценяват в по-голям дял условията на труд в предприятието през последните 12 месеца като подобряващи се в сравнение с общия профил.

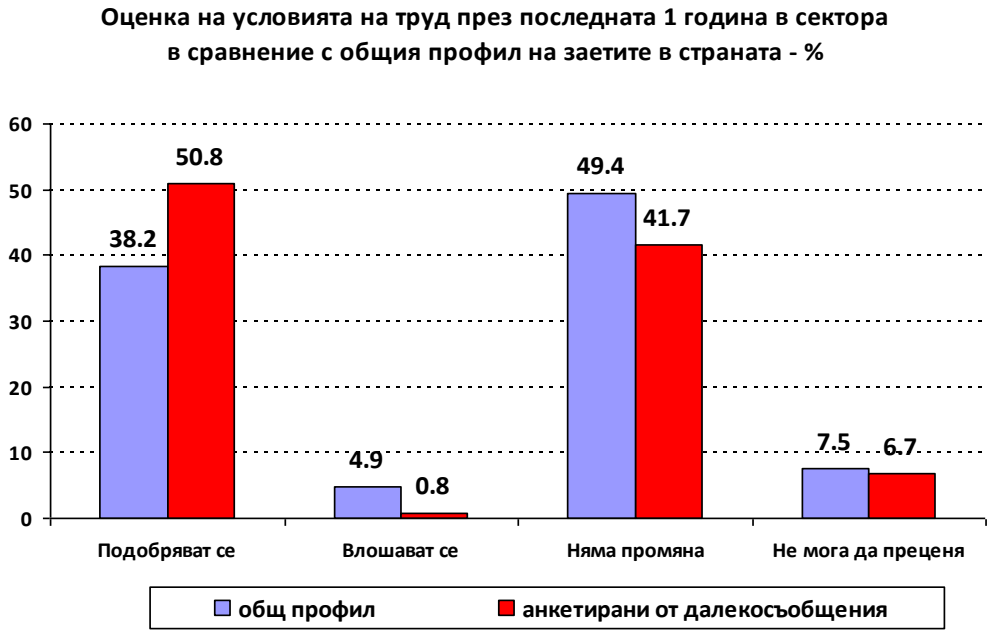

7.17. Основни изводи

Заетостта в сектора е преобладаващо на безсрочни трудови или служебни правотношения, като срочните такива са по-скоро изключения. Наетите в икономическата дейност с трудов стаж до 10 години са близо половината от всички заети, което показва, че спецификите на сектора, вероятно свързани и с новите технологии изискват преобладаващо млади кадри, които ги познават и при които стажът не е от такова значение, както при други отрасли в икономиката.

Полагането на допълнителен труд в икономическата дейност не е твърде разпространено, но в случаите, в които е наличен такъв труд, той не се заплаща допълнително, което може да стане при определени обстоятелства повод за текучество от икономическата дейност. В редките случаи, когато се полага допълнителен труд, това става регулярно и по-рядко инцидентно, и по-често през събботите и неделите, отколкото през делнични дни, което показва, че вероятно в икономическата дейност би следвало да се търсят пътища за заплащане на регулярния допълнителен труд през уикенда. В масовия случай - около 4/5 от работните места в сектора предвиждат работа в събботите и неделите по график.

В икономическата дейност заетостта на наетите е почти в пълен обем изцяло на стандартен работен ден от 8 работни часа, близък като модел до този на държавната администрация, което се обуславя и от изискванията на клиентите. Случаите на намалено или удължено работно време са по-скоро изключение. При това работното време е твърдо фиксирано - в масовия случай при около 9/10 от наетите е определено от фирмата/организацията без възможност за промяна. Въпреки значимата фиксираност и липса на гъвкавост при прилагането на различни режими на работното време, то се оценява субективно положително от наетите в бранша.

Ползването на платен годишен отпуск в масовия случай е до 20 или до 30 дни, като преобладава ползването на тези дни на поне две части през годината пред еднократното ползване на пълния им обем. Наетите в сектора са изцяло удовлетворени от графика на ползването на годишния си отпуск.

По данни на анкетата, преобладаващо наетите нямат регламентирани почивки и почиват, когато имат възможност, което очевидно е характерна черта за икономическата дейност. Също немалък е и делът на посочилите, че въобще не ползват почивки - 1/4. В значим дял от 1/3-та от предприятията в бранша, вероятно не са налични специализирани места за почивки.

В икономическата дейност се наблюдава свръхвисок дял на посочващи, че за работното им място е характерно наличието на лъчения, което би могло да се дължи и на неинформираност на анкетираните. Наетите се оплакват и от монотонността на работата и стреса.

Данните на ИА "ГИТ" посочват, че в 56% от предприятията на сектора е необходимо ползването на ЛПС. Според отговорите на анкетираните работодателите са подсигурили изчерпателно нуждите от ЛПС в предприятията от икономическата дейност и те оценяват благоприятно положението при тях. Носенето на работно облекло от наетите е твърде характерна специфика за бранша като в масата от предприятия то е необходимо и съответно подсигурено от работодателите, за което говори и високата удовлетвореност на наетите.

За да се постъпи на работа в предприятие от икономическата дейност се преминава през задължителен предварителен медицински преглед. Медицинските грижи за наетите в сектора са слабо застъпени – 2/3-ти посочват, че в тяхното предприятие не се организират периодични медицински прегледи, 2/5-ти от наетите посочват, че предприятието, в което работят, няма договор с медицинско заведение за здравно обслужване, а 2/3-ти – че при тях не се провеждат периодични медицински прегледи. Нито един от анкетираните не е посочил, че в предприятието им има здравен пункт/медицински център, а едва 1/5-та от наетите посочват, че работодателят им е подсигурил допълнително здравно осигуряване. Изключение е осигурената от работодателите при повечето наети здравна застраховка.

Анкетираните посочват широко разпространение в тяхната работа на информационните технологии, най-вече компютри, макар данните от ИА "ГИТ" да са противоположни.

За предприятията от сектора е характерна най-вече работата с клиенти и посетители. Те се характеризират като изцяло „открити" за контакти.

Наетите в сектора определят създадените в предприятията им условия като самостоятелност, контрол, отчетност и инструкции и насоки от ръководството на добро ниво. Въпреки това според тях те не са много добре информирани за рисковете за здравето и безопасността, свързани с изпълняването на своята работа, което не засяга в ръководителите в икономическата дейност. Най-често информирането там, където е посочено, че съществува, се осъществява по линия на периодични инструктажи, инструкции за безопасност, но се констатират пропуски по линия на запознаване с аварийния план и със запознаването с оценката на риска. Повече от половината анкетирани посочват, че не знаят към кого трябва да се обърнат в случай на злополука.

Според изследването разпространението на някои от формите на агресия и дискриминация в предприятията от икономическата дейност е значително – най-вече на дискриминация, свързана с инвалидност и възрастова, но същевременно е положително, че на практика няма анкетирани, които да посочват наличие на физическо насилие от страна на колеги или от други хора в предприятията от сектора.

Почти всички анкетирани посочват, че няма връзка между здравето и работата им и последната не влияе на здравето им и в преобладаващата си част те оценяват условията на труд в предприятията от икономическата дейност като удовлетворителни. Това се дължи вероятно на видяната от ½ от анкетираните положителна промяна на тези условия през последната една година в предприятията, в които те работят. В масовия случай те са и удовлетворени от баланса между работата и извънтрудовия си живот.

8. ТРУДОВ ТРАВМАТИЗЪМ

Статистическата система „Трудови злополуки", като част от информационната система на ДОО, осигурява информация за броя, разпределението и показателите на трудовите злополуки, както и класификации, отнасящи се до характеристиките, включени в Декларацията за трудова злополука и в другите документи за разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки. Окончателната статистическата

информация за трудовите злополуки (ТЗ) през последните пет години (от 2006 г. до 2010 г.) показва следните данни[98].

8.1. Брой трудови злополуки

8.1.1. Трудови злополуки: общ брой и злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО

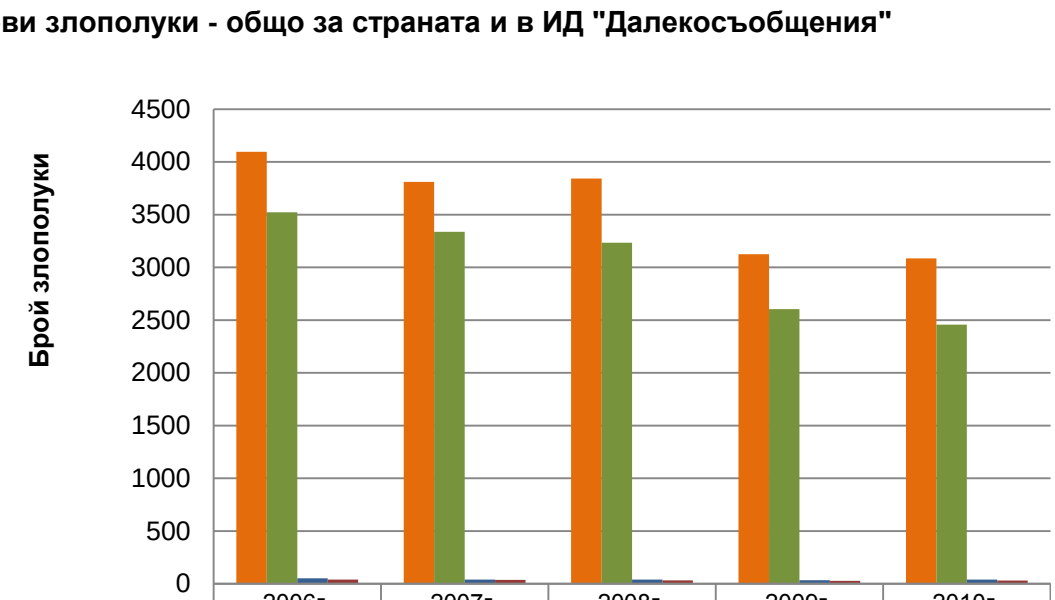

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
Трудови злополуки, общо	4096	3811	3843	3125	3086
Трудови злополуки, по чл. 55, ал. 1 от КСО, общо	3523	3337	3234	2605	2457
Трудови злополуки от тях в ИД "Далекосъобщения", брой	52	40	39	33	39
Трудови злополуки от тях в ИД "Далекосъобщения", по чл. 55, ал. 1 от КСО, брой	39	36	32	27	30

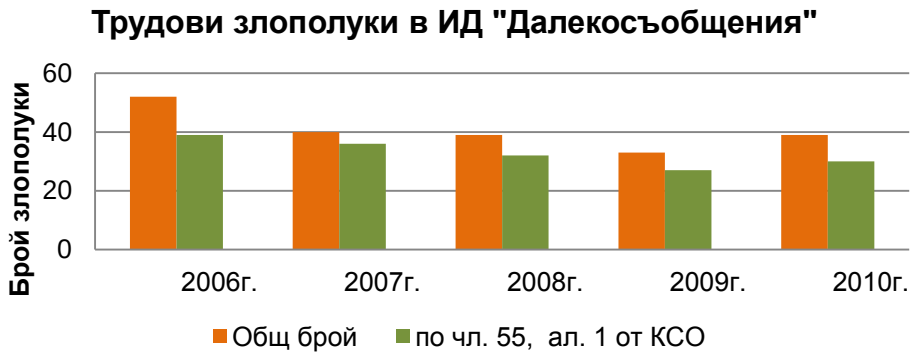

За разлика от общата тенденция за намаляване на трудовите злополуки (ТЗ) в страната, в ИД "Далекосъобщения" през 2010г. имаме увеличение на ТЗ спрямо 2009г. с 6 броя, а само на тези по чл.55, ал.1 от КСО - с 3 броя. Злополуките в ИД "Далекосъобщения" спрямо общия брой злополуки на годишна база за периода 2006-2010г. представляват средно 1,13% от всички злополуки, а само тези по чл. 55, ал.1 от КСО - 1,09%. Като дял от всички предприятия, предприятията от ИД "Далекосъобщения" през периода

[98]Обобщени данни за всички икономически дейности и ИД "Далекосъобщения" по КИД - 2008 на база информация от Общия профил и от НОИ за ИД "Далекосъобщения"

постоянно намаляват - от 0,39% през 2006г. до 0,22% през 2010г., което означава, че средно за периода те представляват 0,30% от всички предприятия. Заетите лица в ИД спрямо всички заети са от 0,83% през 2006г. до 0,64% през 2010г. Като цяло трендът на ТЗ в икономическата дейност е намаляващ.

8.1.2. Трудови злополуки, предизвикали смърт: общ брой и злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО

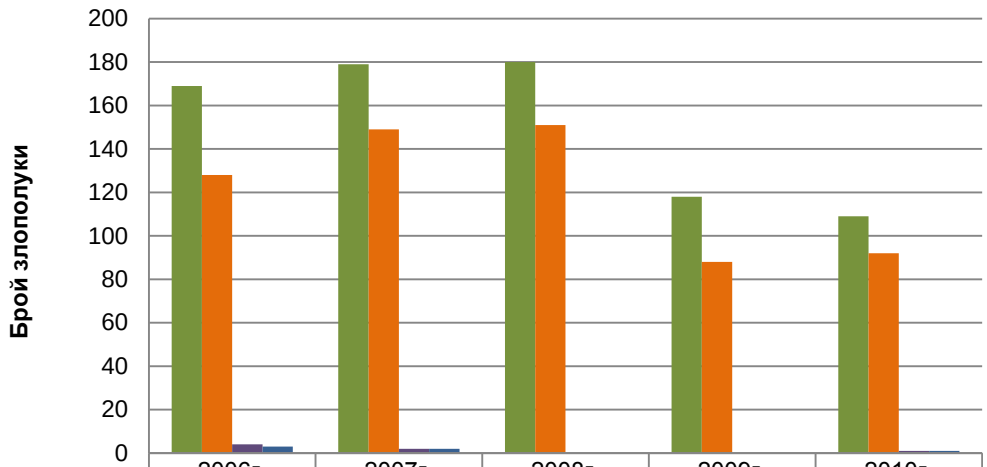

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
ТЗ, предизвикали смърт, общо	169	179	180	118	109
ТЗ, предизвикали смърт, по чл. 55, ал. 1 от КСО, общо	128	149	151	88	92
ТЗ от тях, предизвикали смърт в ИД "Далекосъобщения", брой	4	2	0	0	1
ТЗ от тях, предизвикали смърт в ИД "Далекосъобщения", по чл. 55, ал. 1 от КСО, брой	3	2	0	0	1

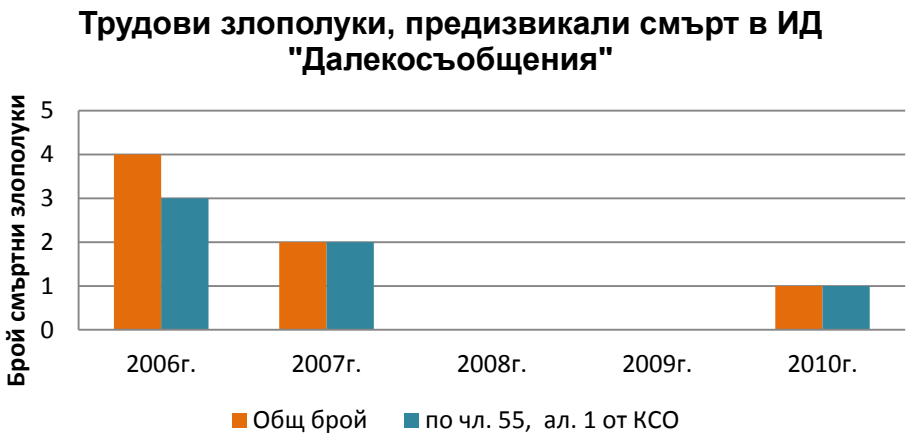

8.1.3. Трудови злополуки, предизвикали инвалидност: общ брой и злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО

Трудови злополуки, предизвикали инвалидност - общо за страната и в ИД "Далекосъобщения"

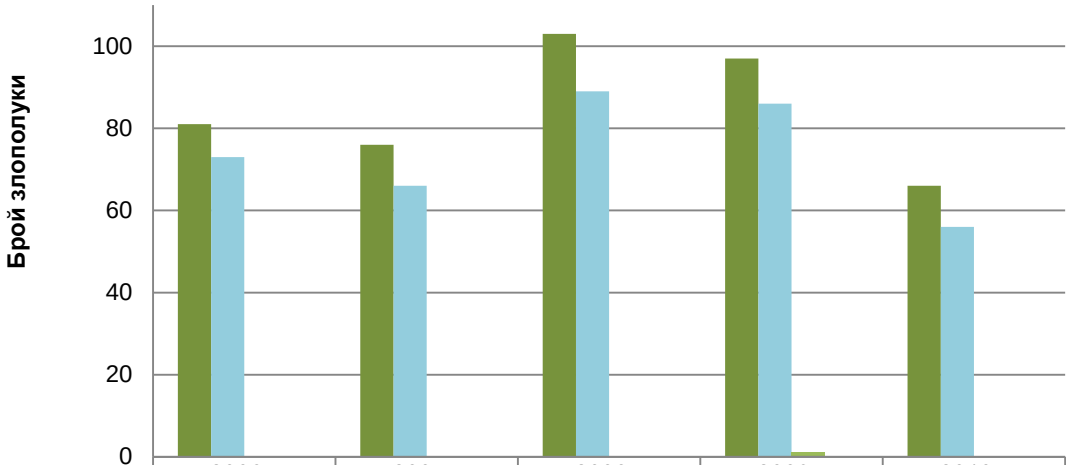

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
ТЗ, предизвикали инвалидност, общо	81	76	103	97	66
ТЗ, предизвикали инвалидност, по чл. 55, ал. 1 от КСО, общо	73	66	89	86	56
ТЗ от тях, предизвикали инвалидност в ИД "Далекосъобщения", брой	0	0	0	1	0
ТЗ от тях, предизвикали инвалидност в ИД "Далекосъобщения", по чл. 55, ал. 1 от КСО, брой	0	0	0	0	0

Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения", предизвикали инвалидност

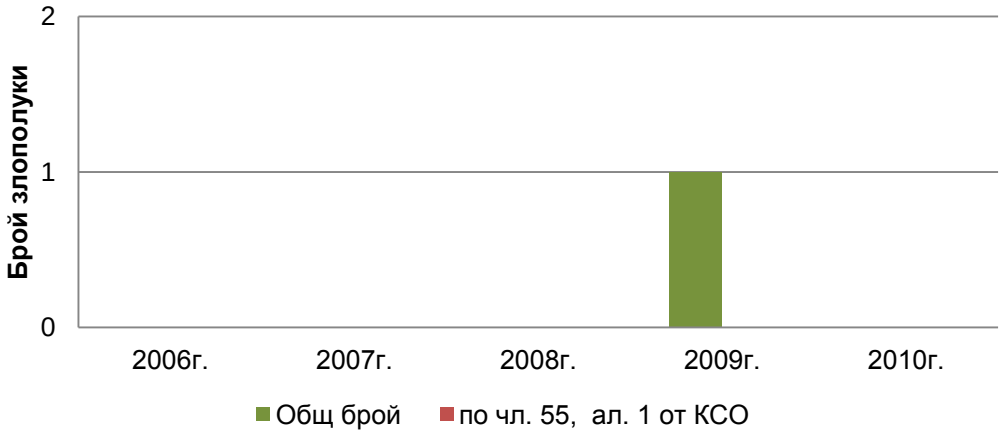

За периода в ИД "Далекосъобщения" има само една ТЗ, довела до инвалидност и тя не е по чл. 55, ал.1 от КСО.

8.1.4. Загубени календарни дни от трудови злополуки: общ брой и по чл. 55, ал. 1 от КСО.

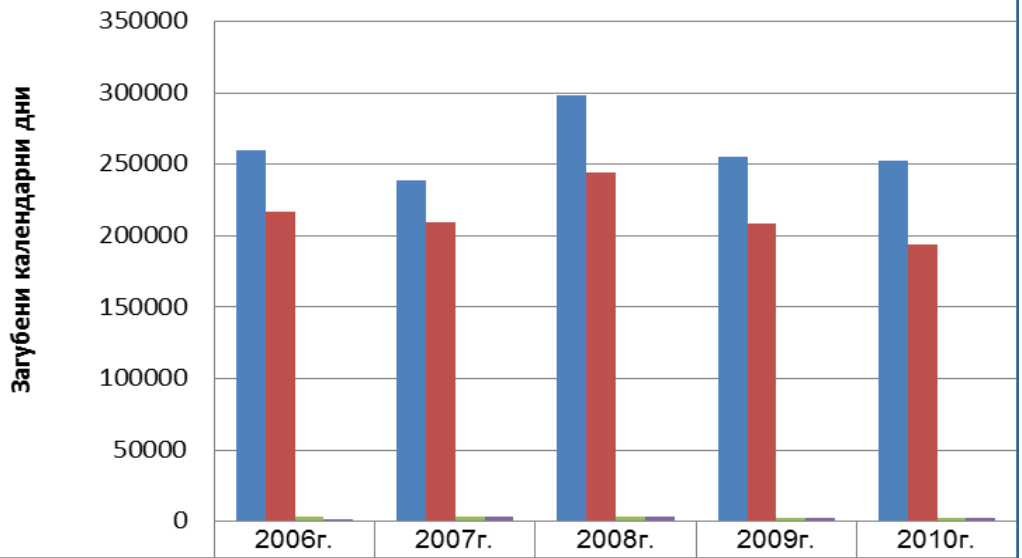

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
Загубени календарни дни от ТЗ, общо	260180	238869	298290	254964	252792
Загубени календарни дни от ТЗ, по чл. 55, ал. 1 от КСО, общо	216976	208996	243762	208371	194026
От тях загубени календарни дни от ТЗ в ИД "Далекосъобщения", брой	3138	3316	3515	2805	2606
От тях загубени календарни дни от ТЗ в ИД "Далекосъобщения", по чл. 55, ал. 1 от КСО, брой	1926	3003	2913	2303	2001

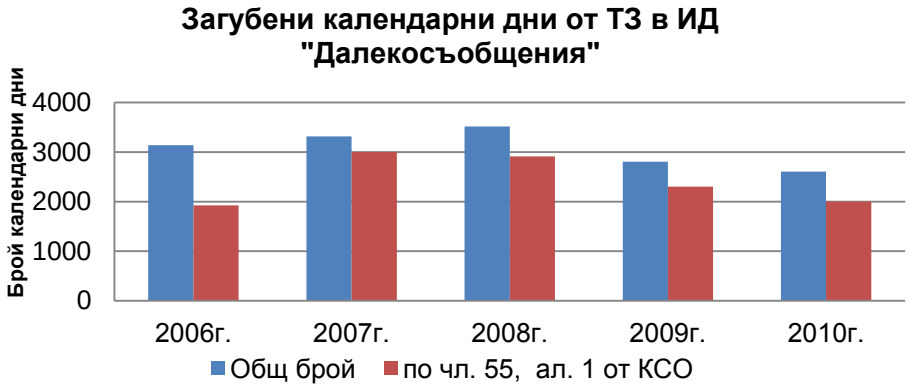

Процентът на загубените календарни дни от ТЗ в ИД "Далекосъобщения" се движи в интервала 1,39%-1,03% спрямо общо загубените дни от ТЗ и в интервала 0,89%-1,44% от общо загубените календарни от ТЗ по чл. 55, ал.1 от КСО.

8.1.5. Коефициент на честота: общо и по чл. 55, ал. 1 от КСО

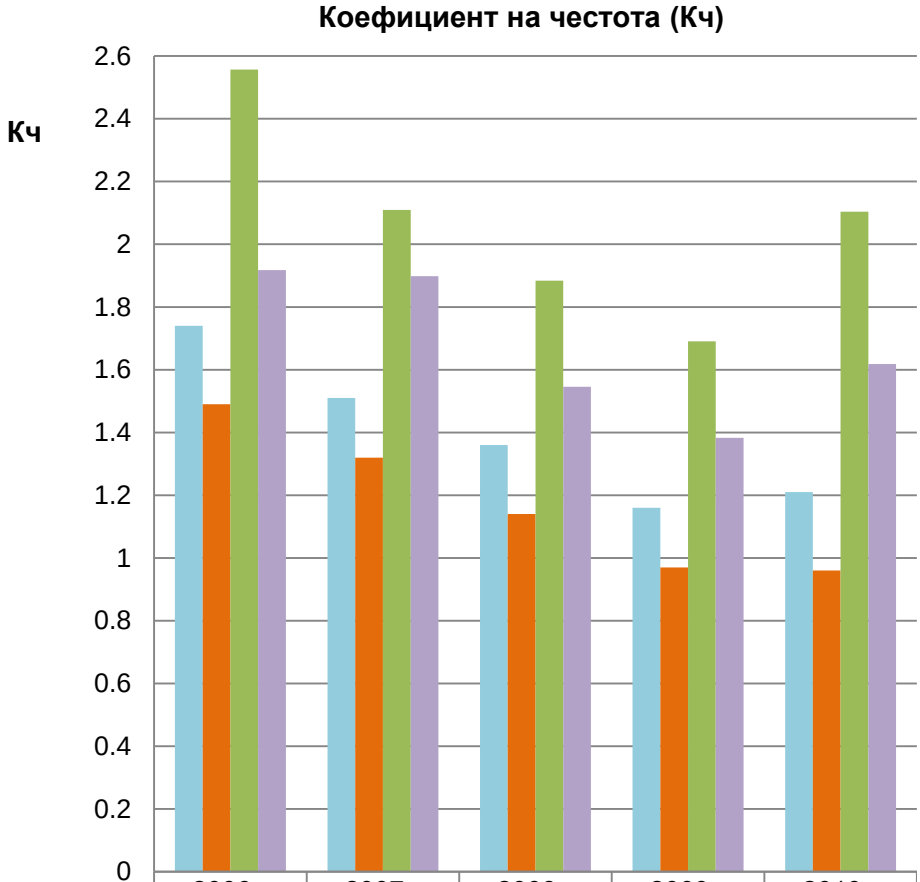

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
Коефициент на честота (Кч) общ	1.74	1.51	1.36	1.16	1.21
Коефициент на честота (Кч) за ТЗ по чл. 55, ал. 1 от КСО	1.49	1.32	1.14	0.97	0.96
Коефициент на честота (Кч) за ИД "Далекосъобщения" общ	2.56	2.11	1.88	1.69	2.10
Коефициент на честота (Кч) за ИД "Далекосъобщения" за ТЗ по чл. 55, ал. 1 от КСО	1.92	1.90	1.55	1.38	1.62

Коефициентът на честота (Кч) за ИД "Далекосъобщения" е по-висок от общия Кч за страната като трендът на Кч и в двата случая е намаляващ, независимо дали се отнася за всички ТЗ или само за злополуките по чл. 55, ал.1 от КСО.

8.1.6. Коефициент на тежест: общо и по чл. 55, ал. 1 от КСО

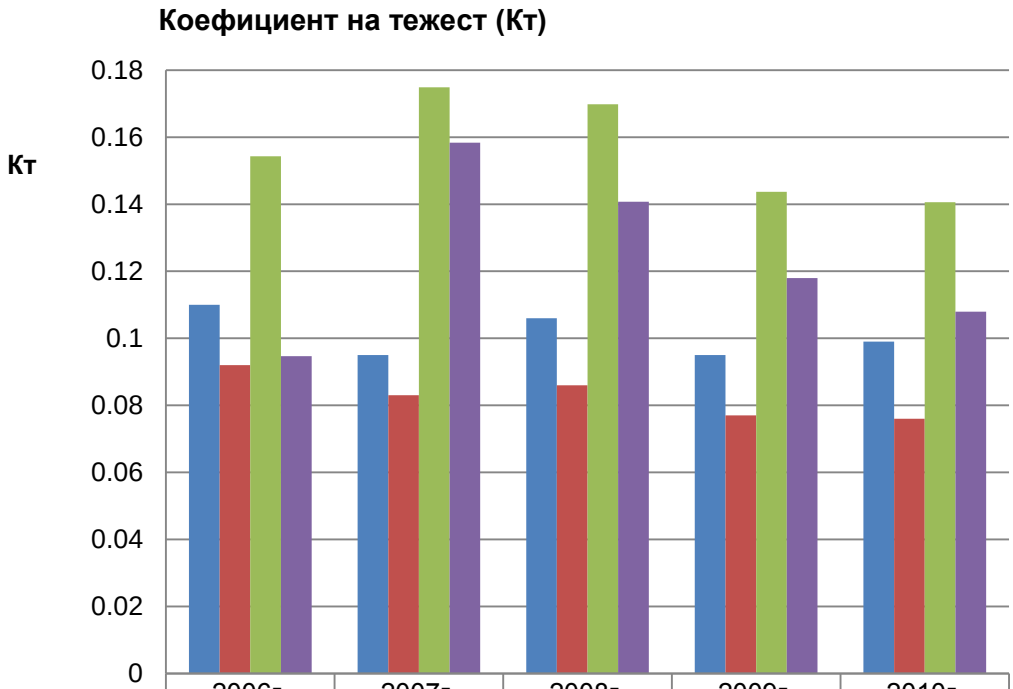

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
Коефициент на тежест (Кт) общ	0.11	0.095	0.106	0.095	0.099
Коефициент на тежест (Кт) за ТЗ по чл. 55, ал. 1 от КСО	0.092	0.083	0.086	0.077	0.076
Коефициент на тежест (Кт) за ИД "Далекосъобщения" общ	0.154	0.175	0.170	0.144	0.141
Коефициент на тежест (Кт) за ИД "Далекосъобщения" за ТЗ по чл. 55, ал. 1 от КСО	0.095	0.158	0.141	0.118	0.108

Коефициентът на тежест (Кт) за ИД "Далекосъобщения" е по-висок от общия Кт за страната като трендът на Кт и в двата случая е намаляващ, независимо дали се отнася за всички ТЗ или само за злополуките по чл. 55, ал.1 от КСО.

8.2. Разпределение на трудовите злополуки по класификации на статистическата система „Трудови злополуки" (ССТЗ) на НОИ

Правилното класифициране на злополуките изисква събирането и класифицирането на основна информация за: осигурителя[99] (предприятието-работодател), условията на труд и пострадалия; трудовата злополука; вида и сериозността на увреждания и последиците от злополуката; предприетите мерки. ССТЗ обобщава посочената информация в следните групи:

- информация за идентифициране на мястото и условия на работа при настъпване на злополуката (данни за осигурителя и конкретните условия на трудовата злополука) и информация за пострадалия. В тази група се включват данни за:
  - осигурителя: име, основна икономическа дейност, адрес и телекомуникации за връзка със седалището на осигурителя, големина на предприятието;
  - условията на труд в предприятието: място на злополуката и работен процес;
  - пострадалото лице: име, професия, пол, работно място на пострадалия, вид на работата при настъпване на злополуката, време на настъпване на злополуката.
- информация за трудовата злополука: обстоятелствата за нейното настъпване и начина на увреждане при нея. Трудовата злополука се дефинира чрез разделяне на събитието на три последователни етапа: специфичното физическо действие в момента на злополуката, отклонението от нормалните действия или условия по време на злополуката и начинът на увреждане при злополуката. За точното и изчерпателно характеризиране на злополуката се определят и материалните фактори, свързани с всеки от трите етапа на злополуката.
- информация за вида и сериозността на увреждането и последиците от злополуката: тази информация е свързана с полученото увреждане в резултат на трудовата злополука, увредена част на тялото и последиците от трудовата злополука (брой изгубени дни или степен на загубена работоспособност).
- Информация за предприетите мерки.

8.2.1. Класификация „Големина на предприятието (осигурител)"

Данните за осигурителя в Декларацията за трудова злополука са: пълно наименование, Единен идентификационен код (ЕИК по БУЛСТАТ)[100], адрес – пощенски, електронни връзки (телефон, факс, електронна поща), данни за броя на работниците и служителите, от тях жени. Тези данни идентифицират осигурителя еднозначно и създават възможност за получаване на информация относно икономическата дейност на предприятието, в което работи пострадалия при трудовата злополука.

[99] Работодателят в качеството си на осигурител е предприятието, в което е настъпила трудовата злополука. В тази връзка навсякъде в текста, където става въпрос за осигурител, се разбира работодателя, т.е. предприятието, в което е нает на работа пострадалия при трудовата злополука.

[100] Извършването на дейност от стопанските единици в Република България се регистрира съгласно търговското и гражданско законодателство в съда. След това единицата се регистрира в административния бизнес регистър на Република България – Регистър БУЛСТАТ, където получава Единен идентификационен код (ЕИК), който е 9-значен. Този код е валиден за всички административни регистри в страната. Съгласно законодателството, ако правната единица (юридическо лице или неюридическо лице) има клонове (поделения), те също се регистрират в Регистър БУЛСТАТ и получават свой ЕИК, който е 13-значен (първите 9 знака са ЕИК на единицата-майка). Регистър БУЛСТАТ се използва от НОИ като регистър на осигурителите. Така правните единици и техните поделения са регистрирани административно в Регистър Булстат и имат уникален ЕИК.

Основната икономическата дейност на осигурителя се определя чрез Класификацията на икономическите дейности. Съгласно методологията за приложение на тази класификация, основната икономическа дейност на предприятието се класифицира към една единствена икономическа дейност (на равнище клас – най-детайлното равнище в класификацията, означено с 4-значен код) на базата на най-големия дял на продажбите в общия обем на продажбите на предприятието. Адресът на осигурителя, вписан в декларацията като точен пощенски адрес, се класифицира в системата по Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ).

Броят на работниците и служителите е характеристика, необходима за разпределяне на предприятията по големина. Прилага се класификация, утвърдена като европейски стандарт и използвана в статистическата практика на Република България. В декларацията за трудова злополука се попълва списъчния брой на персонала в предприятието-работодател в началото на месеца, в който е станала злополуката[101].

Класификацията „Големина на предприятието", според броя на заетите /осигурените лица, се поддържа в числов формат, брой на знаците - 2 цифри и код, както следва:

Код	**Наименование на позицията за България (групи по МОТ)**	**Код**	**Наименование на позицията (групи по ЕСТЗ[102])**
00	0	0	0 (самостоятелно зает, без наети лица)
01 02	1 – 4 5 – 9	1	1 – 9
03 04	10 – 19 20 - 49	2	10 - 49
05 06 07 08	50 – 99 100 – 149 150 – 199 200 - 249	3	50 - 249
09	250 - 499	4	250 - 499
10 11	500 – 999 1000 и повече заети лица	5	500 и повече заети лица
99	няма данни	9	няма данни

[101] При анализа на големината на предприятията-работодатели, в които са настъпили трудови злополуки, се отчита средния списъчен брой на наетите за отчетния период на анализа. Съгласно европейските изискванията за статистически изследвания, при определянето на големината на предприятието средния списъчен брой се изчислява в еквивалент на заети на пълен работен ден.

[102] Европейска система за трудовите злополуки

Разпределение на ТЗ по "Големина на предприятието" (според броя на осигурените лица)

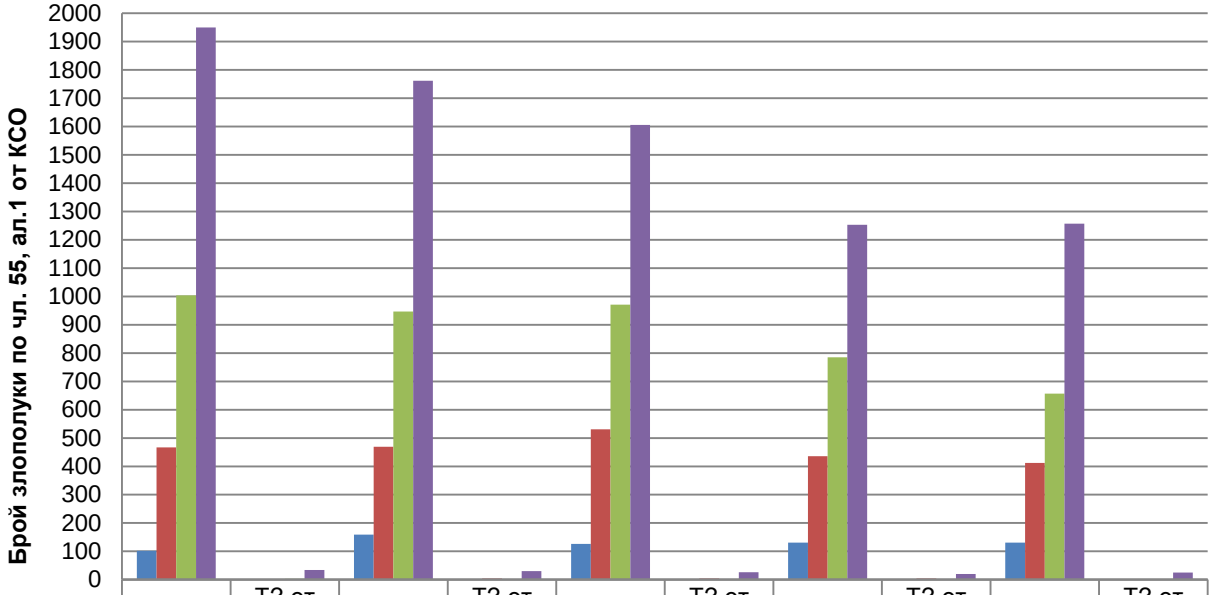

	2006г.		2007г.		2008г.		2009г.		2010г.	
	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далеко съобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далеко съобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далеко съобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далеко съобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далеко съобщения"
0 - 9	102	0	159	1	126	0	131	1	131	2
10 - 49	467	2	469	4	531	4	436	4	412	1
50 - 249	1004	3	947	1	971	2	785	2	657	2
над 249	1950	34	1762	30	1606	26	1253	20	1257	25

Разпределение на ТЗ в ИД "Далекосъобщения" по "Големина на предприятието"

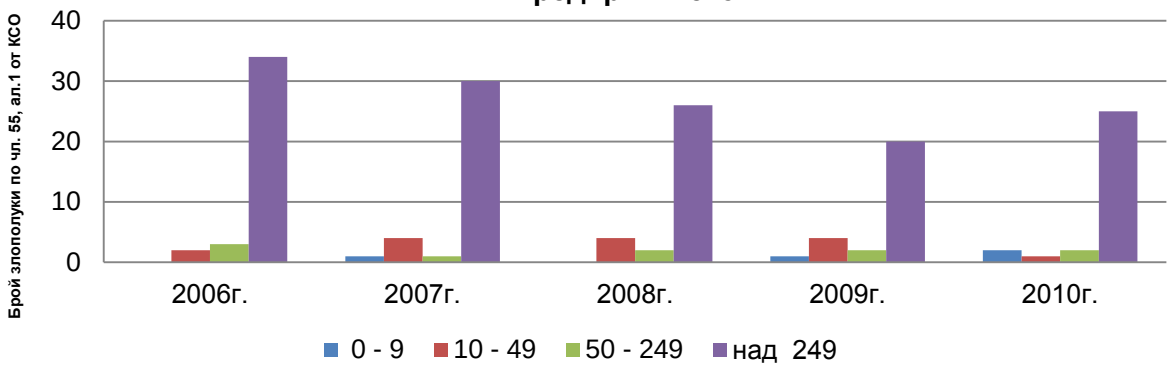

И в ИД "Далекосъобщения" големият брой ТЗ се пада на големите предприятия (с над 249 заети). Особеното в ИД е, че на следващо място по брой злополуки са предприятията от групата на малките (10-49 заети).

8.2.2. Класификация „Статус в заетостта"

Статусът в заетостта на пострадалия се определя според класификацията на статуса в заетостта, даваща възможност да се отчетат както изискванията на Кодекса за социално осигуряване, така и връзка с международно приетата класификация.

Класификацията „Статус в заетостта" се поддържа в числов формат, брой на знаците - 3 цифри и код, както следва:

Код	Наименование на позицията
000	Статус в заетостта неизвестен
100	Самостоятелно заето лице (самонаето)
300	Наето лице, за неопределено време/определен срок и при пълно/непълно работно време, не точно определени
301	Наето лице, за неопределено време/определен срок, не точно определени - при пълно работно време
302	Наето лице, за неопределено време/определен срок, не точно определени - при непълно работно време
310	Наето лице, за неопределено време - при пълно/непълно работно време, не точно определени
311	Наето лице, за неопределено време - при пълно работно време
312	Наето лице, за неопределено време - при непълно работно време
320	Наето лице, за определен срок - при пълно/непълно работно време, не точно определени
321	Наето лице, за определен срок - при пълно работно време
322	Наето лице, за определен срок - при непълно работно време
400	Неплатен семеен работник
500	Обучаващ се в професия, занаят /стажант
900	Друг статус в заетостта

Трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО: 2006 г. – 2010 г.

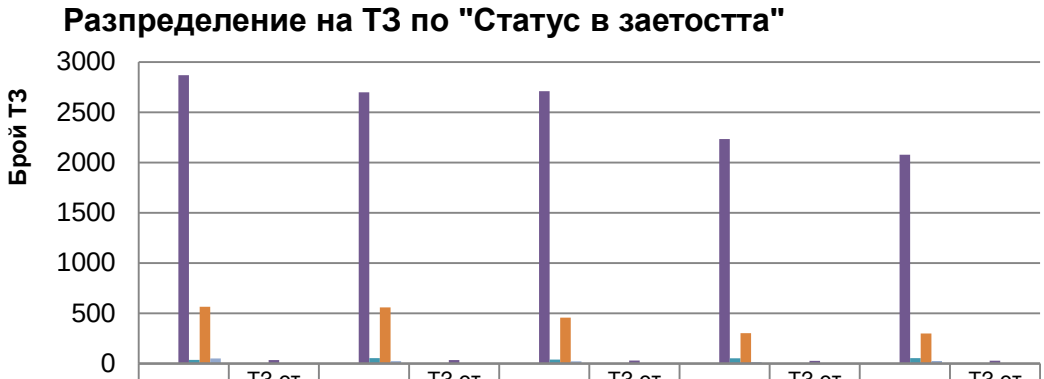

	2006г. ТЗ общо	2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2007г. ТЗ общо	2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2008г. ТЗ общо	2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2009г. ТЗ общо	2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2010г. ТЗ общо	2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"
Статус в заетостта неизвестен (Код 000)	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Нето лице, за неопределено време/ определен срок , не точно определени - при пълно работно време (Код 301)	0	0	1	0	3	0	0	0	0	0
Нето лице, за неопределено време/ определен срок, не точно определени - при непълно работно време (Код 302)	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0
Нето лице, за неопределено време - при пълно работно време (Код 311)	2869	36	2698	36	2710	30	2233	27	2077	29
Нето лице, за неопределено време - при непълно работно време (Код 312)	37	0	54	0	40	0	53	0	55	0
Нето лице, за определен срок - при пълно работно време (Код 321)	566	3	559	0	457	2	303	0	299	0
Нето лице, за определен срок - при непълно работно време (Код 322)	51	0	25	0	22	0	14	0	26	1

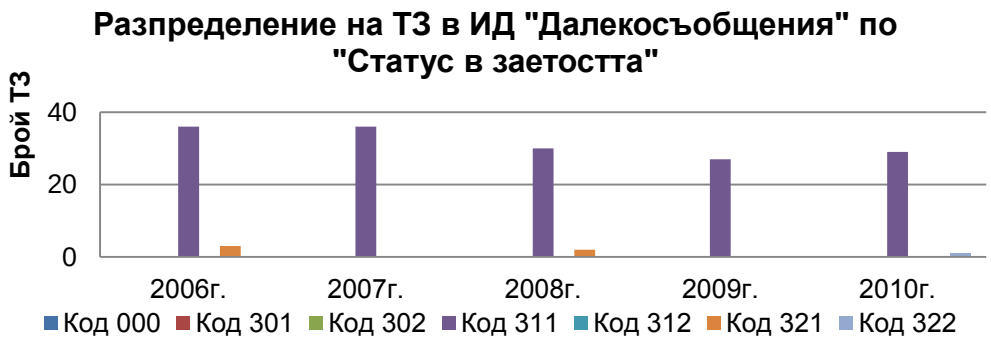

Както при общия профил за страната, разпределението на ТЗ в ИД "Далекосъобщения" по "Статус в заетостта" е в две големи групи - основно в код 311 "Нето лице, за неопределено време - при пълно работно време" и в около 5 пъти по-малката група с код 321 "Нето лице за определен срок - при пълно работно време".

8.2.3. Класификация „Общ трудов стаж” / „Стаж по професията”

Професията на пострадалото лице се определя въз основа на работата, за която лицето е нето и която се изпълнява от него при работодателя в момента на настъпване на трудовата злополука. Професията, съответстваща на заеманата длъжност може и да не съвпада с най-високата квалификация на лицето.

Класифицирането на пострадалото лице по професия се осъществява според Националната класификация на професиите. За нейното използване е необходимо да се подчертае, че е задължително определянето на професията на пострадалото лице на равнище „Единична група професии" (с четиризначен код).

Продължителността на работа в предприятието и общия стаж на пострадалия се обработват чрез използването на класификациите: „Общ трудов стаж"/„Стаж по професията" и "Продължителност на работа в предприятието". Те се поддържат в числов формат, брой на знаците - 1 цифра и код, както следва: 1 - до 1 год.; 2 - над 1 - до 3 год.; 3 - над 3 - до 5 год.; 4 - над 5 - до 10 год.; 5 - над 10 - до 20 год.; 6 - над 20 - до 30 год.; 7 - над 30 -до 40 год.; 8 - над 40 год.; 9 - няма данни.

	Код 1 (до 1 г.)	Код 2 (1 до 3г.)	Код 3 (3 до 5г.)	Код 4 (5 до 10г.)	Код 5 (10 до 20г.)	Код 6 (20 до 30г.)	Код 7 (30 до 40г.)	Код 8 (над 40г.)	Код 9 (няма данни)
2006г. ТЗ общо	296	228	207	350	829	980	593	40	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	6	0	5	10	9	9	0	0
2007г. ТЗ общо	280	271	199	318	722	904	591	52	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	1	1	3	5	10	10	6	0	0
2008г. ТЗ общо	278	258	188	364	686	828	578	54	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2	0	1	6	12	4	7	0	0
2009г. ТЗ общо	209	197	177	328	526	671	441	56	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	3	3	3	4	7	4	3	0	0
2010г. ТЗ общо	164	200	158	306	517	600	463	49	0
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	1	4	3	5	6	6	5	0	0

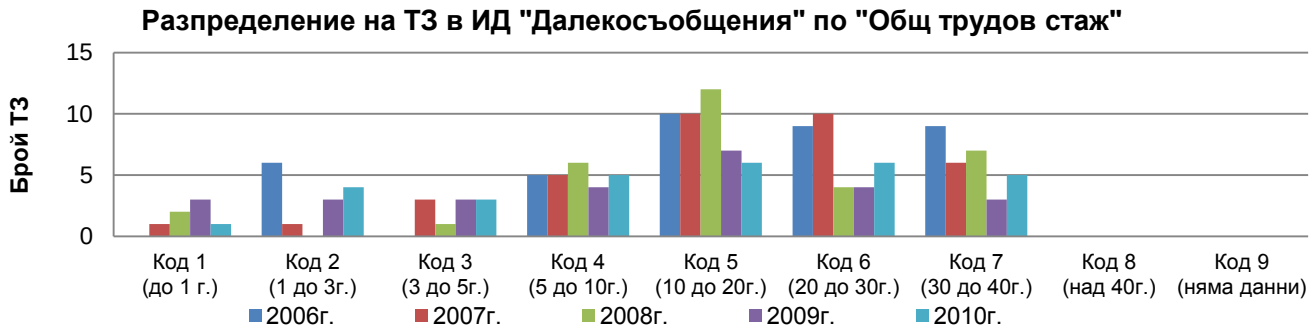

В ИД "Далекосъобщения" водещ е Код 5 (10 до 20г.), следван от Код 6 (20 до 30г.) за разлика от общия профил, където ролите са разменени.

Разпределение на ТЗ по "Стаж по професията"

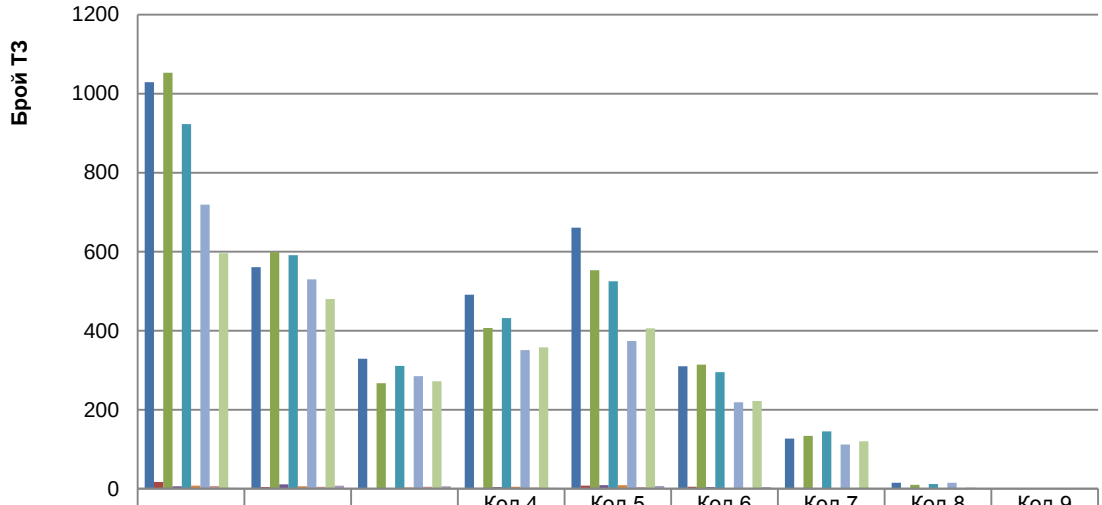

	Код 1 (до 1 г.)	Код 2 (1 до 3г.)	Код 3 (3 до 5г.)	Код 4 (5 до 10г.)	Код 5 (10 до 20г.)	Код 6 (20 до 30г.)	Код 7 (30 до 40г.)	Код 8 (над 40г.)	Код 9 (няма данни)
2006г. ТЗ общо	1029	561	329	491	661	310	127	15	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	17	4	1	2	8	5	2	0	0
2007г. ТЗ общо	1053	599	267	407	553	314	134	10	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	6	11	1	4	9	4	1	0	0
2008г. ТЗ общо	923	591	311	432	525	295	145	12	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	8	6	3	5	9	0	1	0	0
2009г. ТЗ общо	719	530	285	351	374	219	112	15	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	7	5	5	3	4	2	1	0	0
2010г. ТЗ общо	596	480	272	358	406	222	120	3	0
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2	8	6	2	7	4	1	0	0

Разпределение на ТЗ в ИД "Далекосъобщения" по "Стаж по професията"

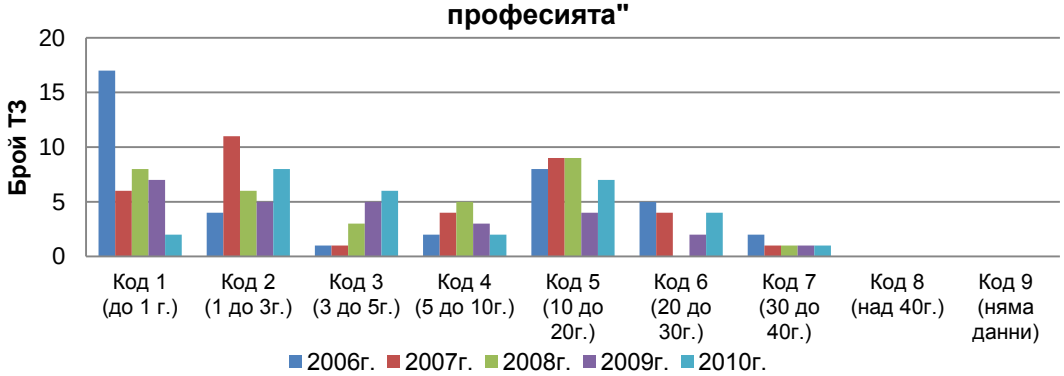

В ИД "Далекосъобщения" както в общия профил, водещи са злополуките от Код 1 (до 1 г.), следвани от Код 2 (1 до 3 г.) и Код 5 (10 до 20г.).

8.2.4. Класификация „Правоспособност"

Важна информация за анализ на причините за настъпване на трудова злополука и за вземането на превантивни мерки се вписва и определя чрез класификциите „Правоспособност" на пострадалия, „Вид на злополуката по КСО" и „Набелязани мерки".

Класификацията „Правоспособност" се поддържа в числов формат, брой на знаците - 1 цифра и код, както следва: 1 – правоспособен; 2 –неправоспособен; 3 - не се изисква; 9 - няма данни.

Трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО: 2006 г. – 2010 г.

	2006г. ТЗ общо	2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2007г. ТЗ общо	2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2008г. ТЗ общо	2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2009г. ТЗ общо	2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2010г. ТЗ общо	2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"
Правоспособен	2645	26	2398	29	2362	21	1856	20	1746	22
Неправоспособен	27	0	35	0	24	0	24	0	11	0
Не се изисква	851	13	904	7	846	11	723	7	700	8
Няма данни	0	0	136	0	2	0	2	0	0	0

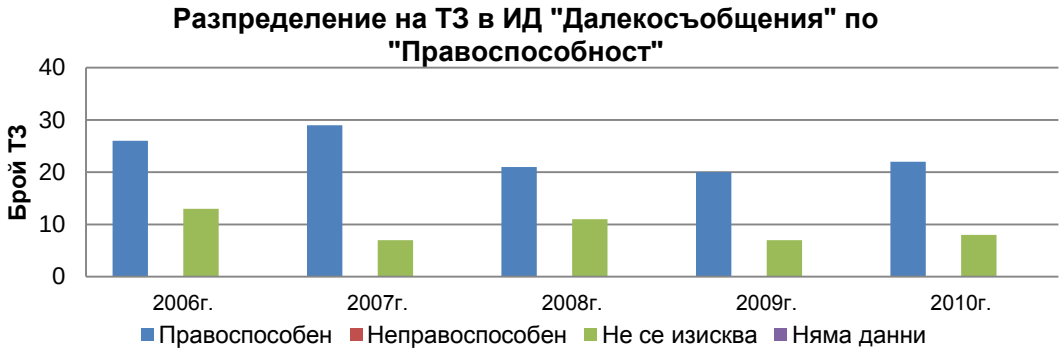

И в ИД "Далекосъобщения", където пострадалите са само от групите "Правоспособен" и "Не се изисква" правоспособност, както в общия профил, броят на пострадалите правоспособни лица е повече от два пъти по-голям от броя на пострадалите, за които не се изисква правоспособност.

8.2.5. Класификация „Възраст"

Въз основа на Единния граждански номер (ЕГН) и датата на раждане се определя възрастта на пострадалия при настъпване на злополуката. ССТЗ изисква изучаването на структурата на пострадалите лица по възраст, за което се използва специална класификация „Възраст на пострадалия"[103]. Класификацията се поддържа в числов формат, брой на знаците - 2 цифри и код, както следва: 00 - под 1 год.; 01 - възраст 1 год.; 02 - възраст 2 год.;… ..т.н. 10 - възраст 10 год.; … ..т.н. 90 - възраст 90 год.; 98 - възраст над 90 год.; 99 - възраст неизвестна.

За публикации и други цели се поддържа агрегиран (по възрастови групи) формат на класификацията: 0 - от 0 ÷15 г.; 1 – от 16 ÷ 17 г.; 2 – от 18 ÷ 24 г.; 3 – от 25 ÷ 34 г.; 4 – от 35 ÷ 44 г.; 5 – от 45 ÷ 54 г.; 6 – от 55 ÷ 64 г.; 7 – 65 и повече; 9 - възрастта неизвестна.

Трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО: 2006 г. – 2010 г.

	0 - 15г.	16 - 17г.	18 - 24г.	25 - 34г.	35 - 44г.	45 - 54г.	55 - 64г.	65г. и повече	Възрастта неизвестна
2006г. ТЗ общо	0	5	303	732	882	1081	494	26	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	1	11	11	12	4	0	0
2007г. ТЗ общо	0	5	294	660	817	1021	508	32	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	1	11	8	14	2	0	0
2008г. ТЗ общо	0	4	284	618	819	950	532	27	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	2	7	13	5	5	0	0
2009г. ТЗ общо	0	3	207	525	633	752	447	38	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	3	9	7	7	1	0	0
2010г. ТЗ общо	0	2	178	468	599	710	474	26	0
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	5	8	6	8	3	0	0

[103] Възраст на пострадалия в навършени години към момента на злополуката.

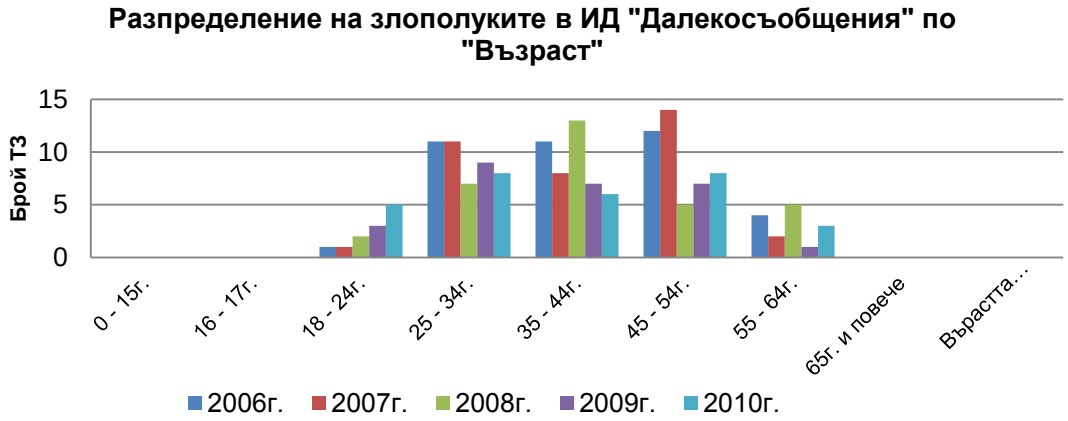

При разпределението на злополуките в ИД "Далекосъобщения" по "Възраст" спрямо общия профил се вижда, че в ИД броят на злополуките в групите на "25-34г.", "45-54г." и "35-44г." е почти еднакъв, за разлика от общия профил, където пикът в групата на "45-54г." е много по-силно изразен, следван от отчетливо разделените групи на "35-44г." и на "25-34г.".

8.2.6. Класификация „Пол"

Полът на пострадалия е с три възможни значения: мъж или жена или неизвестен.
Класификация „Пол" се поддържа в числов формат, брой на знаците - 1 цифра и код, както следва: 1 – мъж; 2 – жена; 9 - няма данни.

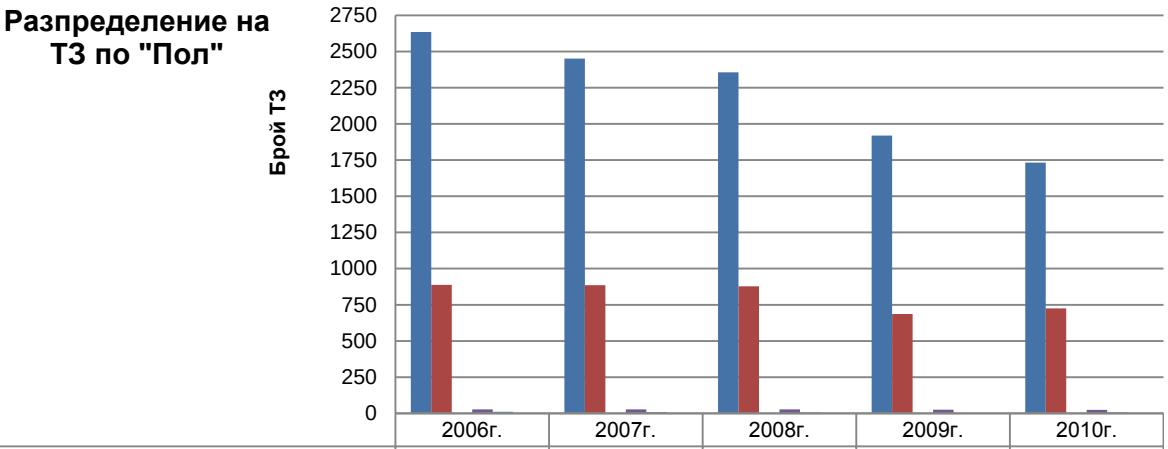

	2006г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
Разпределение на ТЗ по пол (бр.), Мъже	2635	2451	2356	1919	1732
Разпределение на ТЗ по пол (бр.), Жени	888	886	878	686	725
Разпределение на ТЗ по пол (бр.), Няма данни	0	0	0	0	0
Разпределение от тях на ТЗ по пол в ИД "Далекосъобщения", Мъже	28	27	27	25	24
Разпределение от тях на ТЗ по пол в ИД "Далекосъобщения", Жени	11	9	5	2	6
Разпределение от тях на ТЗ по пол в ИД "Далекосъобщения", Няма данни	0	0	0	0	0

Делът на претърпелите ТЗ мъже в ИД "Далекосъобщения" за периода 2008-2010г. е ежегодно близо 2 пъти по-голям в сравнение с общия профил като през 2009г. той достига дори 4,5 пъти повече пострадали мъже.

8.2.7. Класификация „Време на злополуката"

Времето на злополуката се попълва точно и подробно в Декларацията за трудова злополука: вписва се часа и минутите на настъпване на злополуката, денят, месецът, годината. Вписва се точно и предвиденото в деня на злополуката разпределение на работния ден на пострадалия[104]. Разпределението на работния ден на пострадалия при настъпване на злополуката, категорията труд и пълното време на заетост на пострадалия имат съществено значение за получаването в рамките на ССТЗ на сравними данни за злополуките, настъпили при различни работодатели, от една страна, а от друга – за сравняване на обобщените данни от ССТЗ с данните от други европейски държави (при спазване на изискванията на ЕСТЗ). Класифицирането на данните от трудовата злополука се прави по специална класификация „Време на злополуката", както следва:

- по час на денонощието (час на злополуката): 00 - от 00:00 до 00:59 ч.; 01 - от 01:00 до 01:59 ч.; … ..т.н.; 23 - от 23:00 до 23:59 ч.; 99 - неизвестен час на злополуката;
- по ден от седмицата: 0 – неизвестен; 1 – понеделник; 2 – вторник; … ..т.н.; 7 – неделя;
- по месец от годината: 00 – неизвестен; 01 - януари 1.01 - 31.01; 02 - февруари 1.02 - 29.02; 03 - март 1.03 - 31.03; 04 - април 1.04 - 30.04; 05 - май 1.05 - 31.05; 06 - юни 1.06 - 30.06; 07 -юли 1.07 - 31.07; 08 - август 1.08 - 31.08; 09 - септември 1.09 - 30.09; 10 - октомври 1.10 - 31.10; 11 - ноември 1.11 - 30.11; 12 - декември 1.12 - 31.12;
- спрямо работното време: 00 - няма данни; 01 - преди началото на работното време; 02 - 0 - 1 ч. след началото на работното време; 03 - 1 - 2 ч. след началото на работното време; 04 - 2 - 3 ч. след началото на работното време; 05 - 3 - 2 ч. преди края на работното време; 06 - 2 - 1 ч. преди края на работното време; 07 - 1 - 0 ч. преди края на работното време; 08 - през друга част от работното време; 09 - по време на почивката; 10 -след завършване на работното време.

[104]Точното определяне на времето на злополуката и неговото отношение към работното време е напълно в съответствие с ЕСТЗ.

Трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО: 2006 г. – 2010 г.

	Няма данни (Код 00)	Преди начал ото на раб. време (Код 01)	0 - 1 ч. след начал ото на раб. време (Код 02)	1 - 2 ч. след начал ото на раб. време (Код 03)	2 - 3 ч. след начал ото на раб. време (Код 04)	3 - 2 ч. преди края на раб. време (Код 05)	2 - 1 ч. преди края на раб. време (Код 06)	1 - 0 ч. преди края на раб. време (Код 07)	През друга част от раб. време (Код 08)	По време на почив ката (Код 09)	След завър шван е на раб. време (Код 10)
2006г. ТЗ общо	1	5	453	522	515	382	402	458	768	17	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	11	6	4	3	2	10	3	0	0
2007г. ТЗ общо	0	0	418	441	482	418	369	432	763	14	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	3	10	2	4	5	4	8	0	0
2008г. ТЗ общо	0	0	422	428	465	373	373	457	707	9	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	2	2	3	5	3	8	9	0	0
2009г. ТЗ общо	1	0	331	370	386	267	269	356	611	14	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	1	3	3	4	3	3	10	0	0
2010г. ТЗ общо	0	0	350	351	319	264	278	323	558	14	0
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	3	6	4	1	5	7	4	0	0

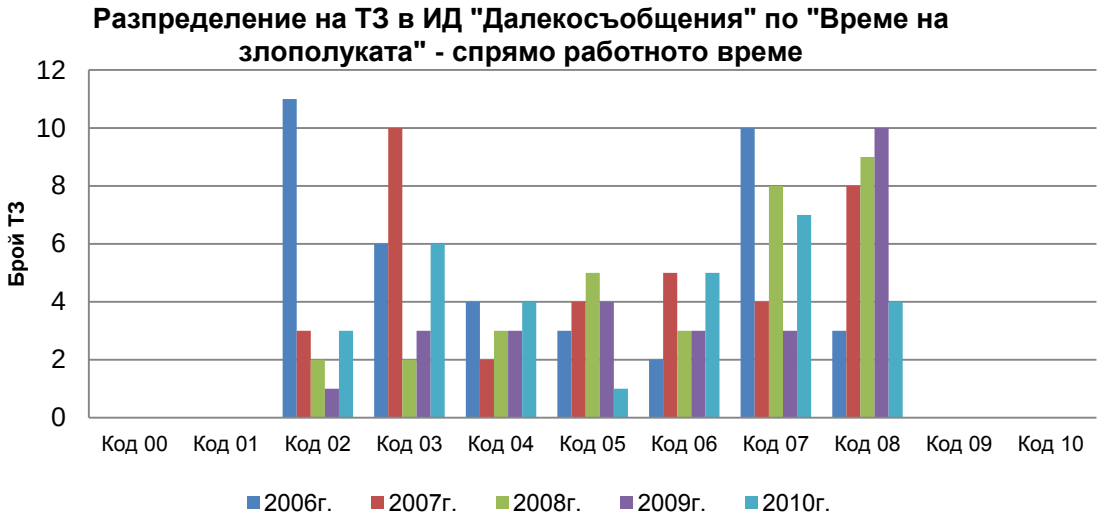

Най-голям е делът на злополуките както и в общия профил, настъпили след 3-ия и преди последните два часа от работното време, но за разлика от него после следват злополуките настъпили в интервала "1-0 ч. преди края на работното време" и тези в интервала "1-2 ч. след началото на работното време".

Трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО: 2006 г. – 2010 г.

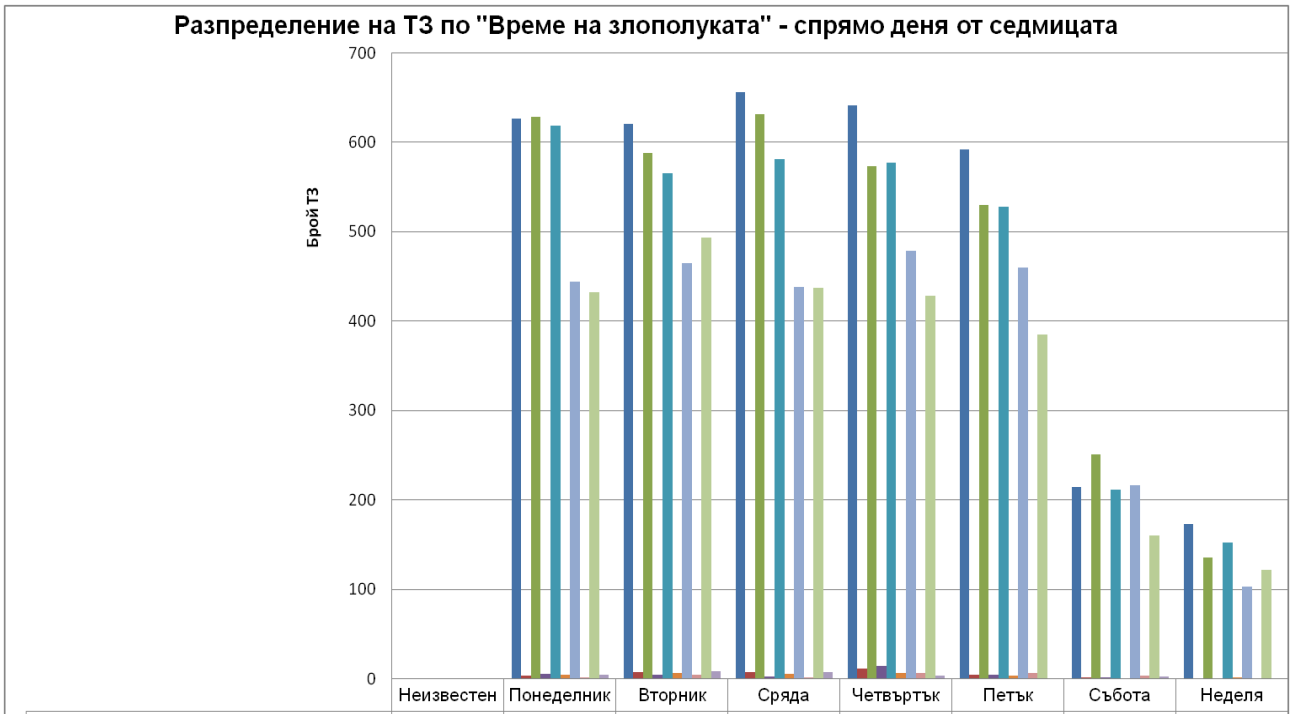

	Неизвестен	Понеделник	Вторник	Сряда	Четвъртък	Петък	Събота	Неделя
2006г. ТЗ общо	0	626	620	656	641	592	215	173
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	4	8	8	12	5	2	0
2007г. ТЗ общо	0	628	588	631	573	530	251	136
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	6	5	3	15	5	2	0
2008г. ТЗ общо	0	618	565	581	577	528	212	153
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	5	7	6	7	4	1	2
2009г. ТЗ общо	0	444	465	438	478	460	217	103
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	2	5	2	7	7	4	0
2010г. ТЗ общо	0	432	493	437	428	385	160	122
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	5	9	8	4	1	3	0

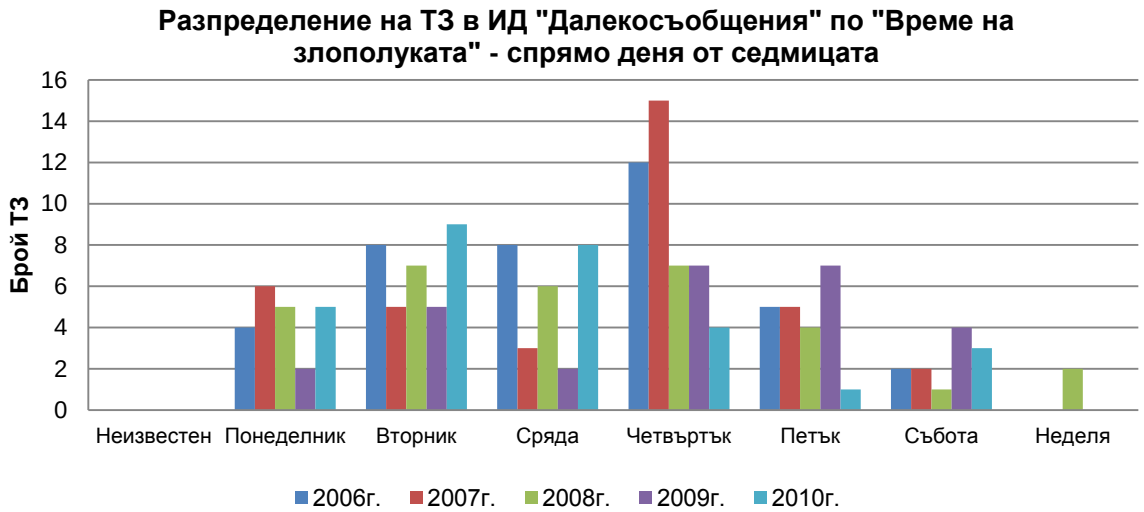

Денят с най-много ТЗ за общия профил е сряда, докато в ИД "Далекосъобщения" това е четвъртък, следван от вторник.

8.2.8. Класификация „Място на злополуката"

Мястото на злополуката е много важна характеристика на злополуката: това е вида на работното място, работната площадка, работното помещение или мястото, където се е случила злополуката, където пострадалият работи, посещава или просто присъства при настъпването на злополуката.

Мястото на злополуката се класифицира според класификацията „Място на злополуката" и тя определя видът (типът) на общата среда, работното място или помещението, където е станала злополуката, както и дали пострадалият е бил на работа, на посещение или просто е присъствал (във връзка с работата си) на това място. Поддържа се в числов формат с брой на знаците – 3 цифри.

Трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО: 2006 г. – 2010 г.
Разпределение по място на злополуката

Място на злополуката	Код	Трудови злополуки, общо (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Няма информация	000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Промишлен обект - не точно определен	010	1753	1636	1418	1059	988	9	7	6	1	5
Производствена зона, завод, работилница	011	1304	1261	1057	721	675	3	3	1	0	0
Площадка за техническо обслужване, ремонтна работилница	012	209	149	138	118	128	4	2	5	1	3
Места използвани предимно за складиране, товарене, разтоварване	013	229	218	211	209	177	2	2	0	0	2
Други места от група 010, непосочени по-горе	019	11	8	12	11	8	0	0	0	0	0
Строителна площадка, строеж, открита мина и кариера - не точно определени	020	349	392	434	318	214	1	0	0	0	0
Строителна площадка, строеж - в процес на изграждане	021	183	237	271	196	111	0	0	0	0	0
Строителна площадка, строеж - места на които се събаря, реконструира, преустройства, поддържа или възстановява	022	87	75	80	54	41	1	0	0	0	0
Открита мина и кариера, изкоп, траншея	023	69	71	68	49	51	0	0	0	0	0
Строителна площадка, строеж - под земята	024	4	6	10	16	9	0	0	0	0	0

Място на злополуката	Код	Трудови злополуки, общо (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Строителна площадка, строеж - на/над водата	025	4	0	1	2	1	0	0	0	0	0
Строителна площадка, строеж - в среда с налягане, по-високо от атмосферното	026	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Други места от група 020, непосочени по-горе	029	2	3	3	1	1	0	0	0	0	0
Селскостопански, горски или рибовъден обект - не точно определени	030	101	82	78	62	61	2	1	2	1	0
Селскостопански обекти - животновъдство	031	22	15	10	11	14	0	0	0	0	0
Селскостопански обекти - растениевъдство, без трайни насаждения	032	23	22	26	18	18	0	0	1	1	0
Селскостопански обекти - лозя, овощни градини и други трайни насаждения	033	7	5	4	3	1	0	0	0	0	0
Горскостопански обекти	034	32	19	21	19	17	1	0	1	0	0
Рибовъдни и риболовни обекти (вкл. аквакултури) (не на плавателен съд)	035	2	0		0	0	0	0	0	0	0
Паркове и градини, ботаническа градина, зоологическа градина	036	12	17	15	7	7	1	1	0	0	0
Други места от група 030, непосочени по-горе	039	3	4	2	4	4	0	0	0	0	0
Канцеларии, магазини, места за забавления и други - не точно определени	040	305	306	312	267	290	3	3	3	2	3
Канцеларии, приемни, библиотеки и други	041	89	75	65	41	62	3	1	2	2	1
Училища, гимназии, колежи, университети, детски градини и други	042	98	99	98	90	89	0	1	0	0	0

Място на злополуката	Код	Трудови злополуки, общо (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
места за обучение											
Малки и големи търговски обекти (вкл. улична търговия)	043	48	54	59	55	64	0	1	1	0	2
Ресторанти, места за временно настаняване (хотели и други), места за забавление (вкл. музеи, театрални зали, стадиони, панаири и други)	044	66	76	83	71	65	0	0	0	0	0
Други места от група 040, непосочени по-горе	049	4	2	7	10	10	0	0	0	0	0
Лечебни и социални заведения - не точно определени	050	78	61	80	71	79	0	0	0	0	0
Лечебни заведения за болнична помощ	051	67	51	73	66	67	0	0	0	0	0
Други места от група 050, непосочени по-горе	059	11	10	7	5	12	0	0	0	0	0
Обществени места - не точно определени	060	620	533	564	543	551	19	20	16	17	15
Зона постоянно отворена за обществено преминаване (главни и второстепенни пътища, места за паркиране, чакални в гари или аерогари и други)	061	437	404	401	408	400	12	17	12	17	13
Превозни средства: релсови и автомобилни, обществени или частни (влак, автобус, леки автомобили и други)	062	72	62	71	63	73	5	2	0	0	0
Зона към обществени места, но с ограничен достъп само за упълномощен персонал: коловози, самолетен хангар, автомагистрален	063	106	66	91	69	74	2	1	4	0	2

Място на злополуката	Код	Трудови злополуки, общо (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
банкет, служебен тротоар											
Други места от група 060, непосочени по-горе	069	5	1	1	3	4	0	0	0	0	0
В жилища - не точно определени	070	63	96	109	121	105	4	5	5	6	6
В частно жилище	071	16	16	19	32	12	1	2	3	1	
В части от сгради за общо ползване, пристройки, дворове	072	46	79	0	88	93	3	3	2	5	6
Други места от група 070, непосочени по-горе	079	1	1	90	1	0	0	0	0	0	0
Места за спортуване - не точно определени	080	24	17	20	28	19	0	0	0	0	0
Закрити места за спортуване - спортни зали, гимнастически салони, закрити плувни басейни	081	7	3	3	5	4	0	0	0	0	0
Открити места за спортуване - спортни игрища, открити плувни басейни, ски писти	082	16	14	17	22	15	0	0	0	0	0
Други места от група 080, непосочени по-горе	089	1	0		1		0	0	0	0	0
Във въздуха или на височина, с изключение на строителни обекти - не точно определени	090	14	13	6	4	4	0	0	0	0	1
На височина - на постоянно ниво (покрив, тераса и други)	091	4	1	3		2	0	0	0	0	1
На височина - мачта, пилон, окачена платформа	092	10	11	3	4	1	0		0	0	0
Във въздуха - на борда на въздухоплавателно превозно средство	093	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Място на злополуката	Код	Трудови злополуки, общо (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Други места от група 090, непосочени по-горе	099	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Под земята, с изключение на строителни обекти - не точно определени	100	170	157	161	107	115	0	0	0	0	0
Под земята - тунели (пътни, железопътни, за метро)	101	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0
Под земята - мини	102	166	153	156	104	114	0	0	0	0	0
Под земята - канализационни мрежи и колектори	103	2	3	4	0	0	0	0	0	0	
Други места от група 100, непосочени по-горе	109	1	0		2		0	0	0	0	0
На/над водата, с изключение на строителни обекти - не точно определени	110	46	44	52	25	31	1	0	0	0	0
Море или океан - на борда на всички видове плавателни съдове - кораби, лодки, шлепове, платформи	111	25	27	20	8	7	0	0	0	0	0
Езеро, река, плавателен канал, пристанище - на борда на всички видове плавателни съдове - кораби, лодки, шлепове, платформи	112	21	17	32	17	24	1	0	0	0	0
Други места от група 110, непосочени по-горе	119	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
В среда с налягане по-високо от атмосферното, с изключение на строителни обекти - не точно определени	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Място на злополуката	Код	Трудови злополуки, общо (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
В среда с налягане по-високо от атмосферното - под водата (например гмуркане)	121	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
В среда с налягане по-високо от атмосферното - кесон	122	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Други места от група 120, непосочени по-горе	129	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Други места, некласифицирани по-горе	999	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Разпределение на ТЗ по "Място на злополуката"

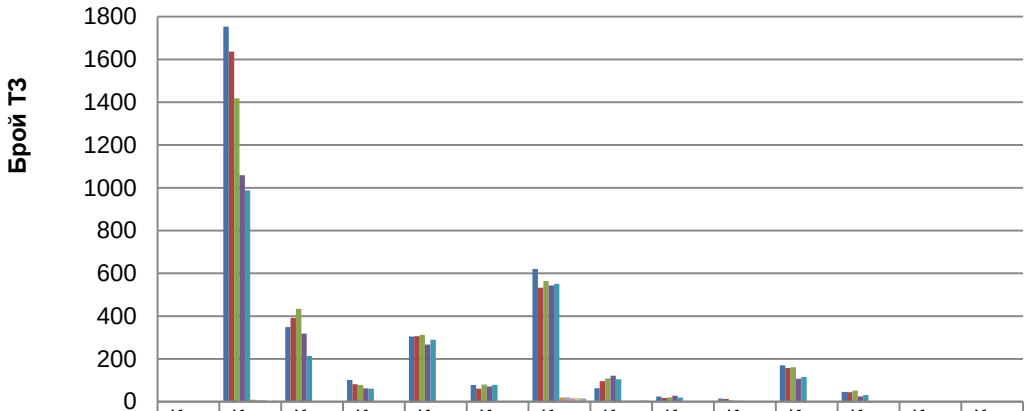

	Код 000	Код 010	Код 020	Код 030	Код 040	Код 050	Код 060	Код 070	Код 080	Код 090	Код 100	Код 110	Код 120	Код 999
Трудови злополуки (бр.) 2006г.	0	1753	349	101	305	78	620	63	24	14	170	46	0	0
Трудови злополуки (бр.) 2007г.	0	1636	392	82	306	61	533	96	17	13	157	44	0	0
Трудови злополуки (бр.) 2008г.	0	1418	434	78	312	80	564	109	20	6	161	52	0	0
Трудови злополуки (бр.) 2009г.	0	1059	318	62	267	71	543	121	28	4	107	25	0	0
Трудови злополуки (бр.) 2010г.	0	988	214	61	290	79	551	105	19	4	115	31	0	0
Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" 2006г.	0	9	1	2	3	0	19	4	0	0	0	1	0	0
Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" 2007г.	0	7	0	1	3	0	20	5	0	0	0	0	0	0
Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" 2008г.	0	6	0	2	3	0	16	5	0	0	0	0	0	0
Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" 2009г.	0	1	0	1	2	0	17	6	0	0	0	0	0	0
Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" 2010г.	0	5	0	0	3	0	15	6	0	1	0	0	0	0

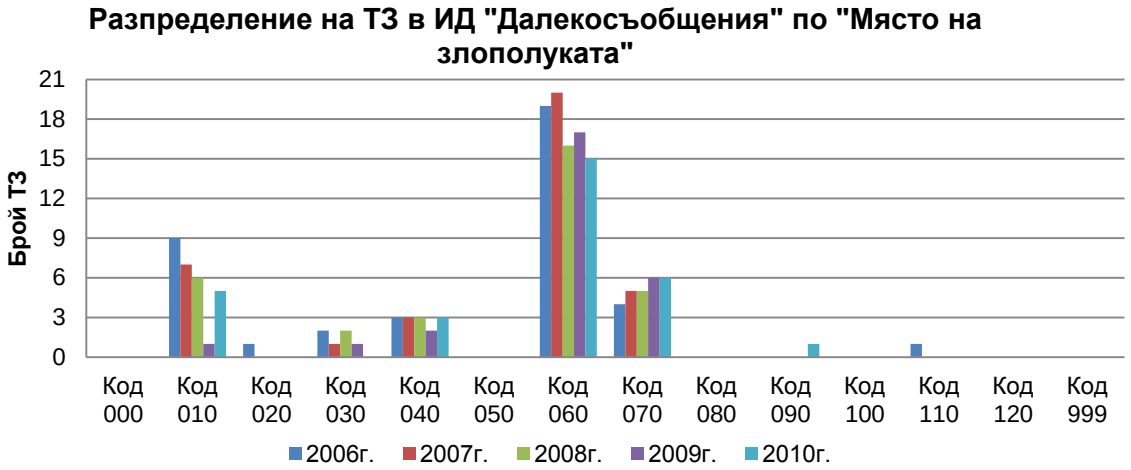

Водещите два кода и за общия профил и за ИД "Далекосъобщения" са Код 061 "Зона постоянно отворена за обществено преминаване" и Код 010 "Промишлен обект - не точно определен".

8.2.9. Класификация „Работно място"

Работното място[105] в Декларацията за трудова злополука се класифицира по съответната класификация „Работно място". Тя е предназначена да определи местоположението на пострадалия в момента на злополуката по отношение на обичайното работно място или предприятие. При определянето на работното място се определя дали мястото/длъжностното назначение, заемано от пострадалия по време на злополуката има обичайно или случайно естество. В случая не се интересуваме от това дали работата е временна или постоянна.

Понятието „обичайно стационарно работно място" се разглежда в тесен смисъл, винаги в обичайното помещение, сграда, стая, цех, съоръжение или друго териториално определено място в предприятието, където лицето полага труда си и изпълнява трудовите/служебните си задължения.

Понятието „случайно работно място" се разглежда в по-широк смисъл и обхваща:

- работи, за които работното място е нестационарно (мобилно) – за пътни полицаи, шофьори и други;
- временно работно място в предприятието или извън него – за работници в строителството, техници, хора извършващи ремонтни дейности, нощни пазачи, улични чистачи и т.н.

Класификацията „Работно място" се поддържа в числов формат с брой на знаците – 1 цифра.

Трудови злополуки 2006 г. – 2010 г. Разпределение по работно място (местонахождение/назначение в момента

Работно място (местонахождение/ назначение в момента на злополуката)	**Код**	**Трудови злополуки общо, (бр.)**					**Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)**				
		2006	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Не точно определено или няма данни	Код 0	1	45	1	0	0	0	4	0	0	0
Обичайно стационарно работно място(обичайното помещение, сграда, стая, цех, съоръжение или друго териториално определено място в предприятието, където лицето полага труда си и изпълнява трудовите/ служебните си задължения)	Код 1	2148	2096	2073	1512	1463	7	10	11	4	10
Случайно работно място (случайно местонахождение по повод на работата) Или Нестационарно (мобилно) работно място (за пътни полицаи, шофьори и други) или Временно работно място (в предприятието или извън него)	Код 2	1318	1141	1107	1028	908	31	22	20	19	18
Друг вид работно място	Код 9	56	55	53	65	86	1	0	1	4	2

[105]Работното място по определението в ССТЗ се различава от дефиницията за работно място съгласно Кодекса на труда. Съгласно ССТЗ се определя дали работното място в момента на злополуката е било стационарно и дали то съвпада с работното място съгласно съществуващото трудово правоотношение между наетото лице и работодателя.

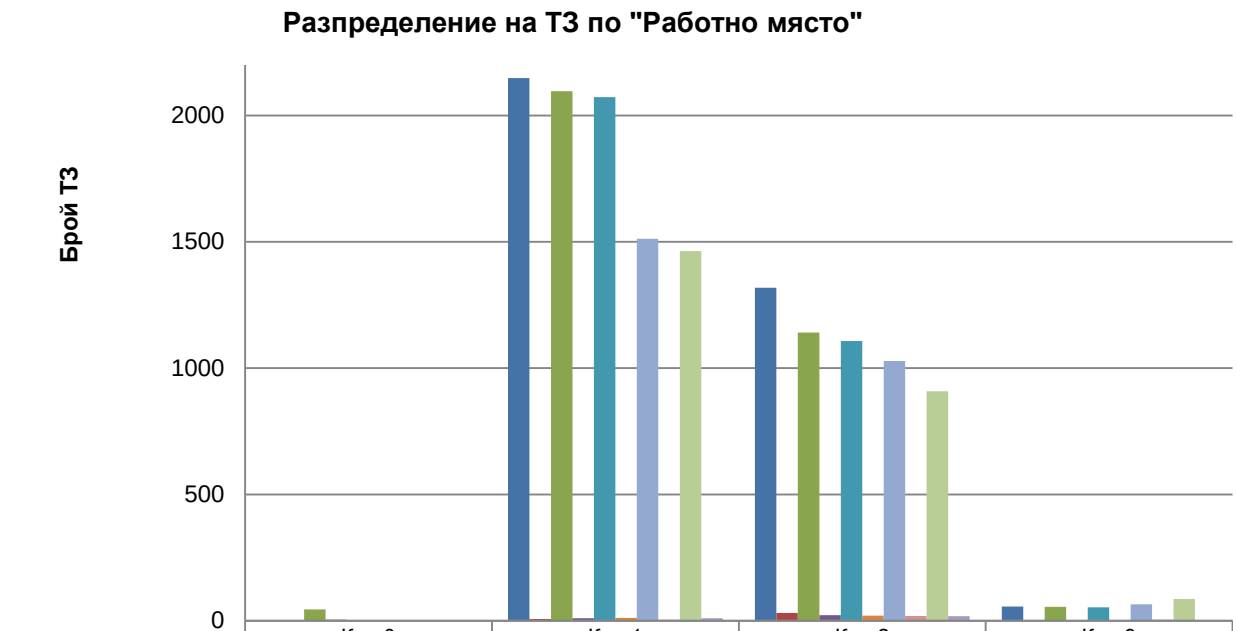

	Код 0	Код 1	Код 2	Код 9
2006г. ТЗ общо	1	2148	1318	56
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	7	31	1
2007г. ТЗ общо	45	2096	1141	55
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	4	10	22	0
2008г. ТЗ общо	1	2073	1107	53
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	11	20	1
2009г. ТЗ общо	0	1512	1028	65
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	4	19	4
2010г. ТЗ общо	0	1463	908	86
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	10	18	2

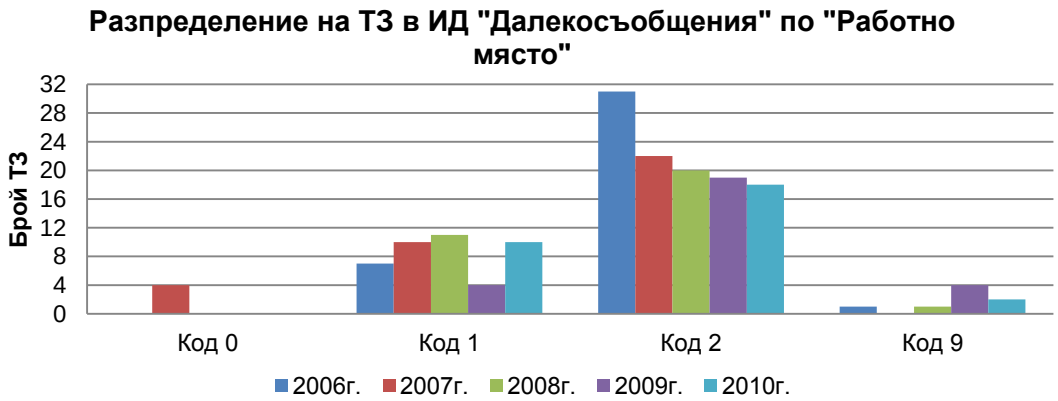

За разлика от общия профил, където водещ е Код 1 "Обичайно стационарно работно място", в ИД "Далекосъобщения" водещ е Код 2 "Случайно работно място / Временно работно място / Нестационарно (мобилно) работно място".

8.2.10. Класификация „Вид работа"

Видът на работата на пострадалия дефинира основната дейност или задача,изпълнявана от пострадалия по време на злополуката. Описва се основният вид работа, изпълнявана от пострадалия по време на злополуката. Това не е професията на пострадалия, нито неговото точно специфично физическо действие в момента на злополуката. Това е едно по-общо описание на вида работа или задача, която пострадалият е извършвал през период от време, който завършва в момента на настъпване на злополуката.
За класифицирането на вида работа се използва класификацията "Вид работа" в цифров формат, брой на знаците – 2 цифри.

Трудови злополуки 2006 г. – 2010 г. - Разпределение по вид работа

Вид работа	Код	Трудови злополуки, общо (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Няма информация	00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Произвеждане, обработване, преработване, складиране, от всички видове - не точно определени	10	1101	1028	930	625	612	0	2	0	0	1
Произвеждане, обработване, преработване - от всички видове	11	843	794	690	428	430	0	1	0	0	0
Складиране - от всички видове	12	248	231	230	191	177	0	1	0	0	1
Други от група 10, неспоменати по-горе	19	10	3	10	6	5	0	0	0	0	0
Земни, строителни и монтажни работи, събаряне - не точно определени	20	286	331	321	229	143	2	1	1	0	1
Земни работи	21	38	32	31	19	13	0	0	0	0	0
Строителни и монтажни работи - изграждане на сгради	22	123	137	158	109	47	0	0	0	0	0
Строителни и монтажни работи - изграждане на строителни съоръжения (мостове, пътища, пристанища и други)	23	29	55	51	33	29	1	1	0	0	1
Строителни и монтажни работи - реконструкция, преустройство, поддържане или възстановяване на сгради и строителни съоръжения	24	82	93	72	59	45	1	0	1	0	0
Събаряне на сгради и строителни съоръжения	25	6	12	5	4	7	0	0	0	0	0
Други от група 20, неспоменати по-горе	29	8	2	4	5	2	0	0	0	0	0

Вид работа	Код	Трудови злополуки, общо (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Селскостопанска и горскостопанска работа, рибарство - не точно определени	30	64	53	46	34	30	0	0	0	0	0
Селскостопанска работа - обработка на почвата	31	5	7	5	1	3	0	0	0	0	0
Селскостопанска работа - растениевъдство	32	15	15	18	8	8	0	0	0	0	0
Селскостопанска работа - животновъдство	33	17	13	9	7	7	0	0	0	0	0
Горскостопанска работа - лесовъдство, дърводобив	34	24	13	11	14	11	0	0	0	0	0
Рибовъдство, риболов	35	0	1				0	0	0	0	0
Други от група 30, неспоменати по-горе	39	3	4	3	4	1	0	0	0	0	0
Предоставяне на услуги на предприятия и/или на населението; интелектуален труд - не точно определени	40	284	301	300	247	265	1	1	4	2	3
Предоставяне на услуги, грижи, подпомагане на населението	41	151	151	139	106	114	1	0	1	0	3
Интелектуален труд - образование, обучение, обработка на данни, офис дейност, организиране и управление	42	86	95	90	66	75	0	0	1	1	0
Предоставяне на търговски услуги - купуване, продаване и свързаните с тях услуги	43	45	49	66	64	68	0	1	2	1	0
Други от група 40, неспоменати по-горе	49	2	6	5	11	8	0	0	0	0	0
Друга работа свързана със задачите от групи 10, 20, 30 и 40 - не точно определени	50	1154	1032	961	796	724	17	15	13	12	10
Подготвяне, инсталиране, монтиране, демонтиране, разглобяване	51	388	331	311	278	198	6	8	3	7	4
Поддържане, ремонт, настройване, регулиране	52	329	290	289	226	216	8	6	9	5	4
Почистване на работното място, на машините - машинно или ръчно	53	130	123	123	83	94	0	0	0	0	0

Вид работа	Код	Трудови злополуки, общо (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Събиране, отстраняване, обезвреждане и други дейности по управление на отпадъците	54	101	63	73	59	47	0	0	0	0	0
Наблюдение и контрол на производствените процеси, работното място, превозните средства, оборудването - със или без контролна апаратура	55	196	209	152	137	160	3	1	1	0	1
Други от група 50, неспоменати по-горе	59	10	16	13	13	9	0	0	0	0	1
Движение, спортна и артистична дейност - не точно определени	60	634	592	676	674	683	19	17	14	13	15
Движение - ходене, придвижване, пътуване (вкл. с превозни средства)	61	608	568	648	639	663	17	17	13	13	15
Спортна и артистична дейност	62	24	20	20	31	18	2		1	0	0
Други от група 60, неспоменати по-горе	69	2	4	8	4	2	0	0	0	0	0
Друг работен процес, некласифициран другаде	99	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

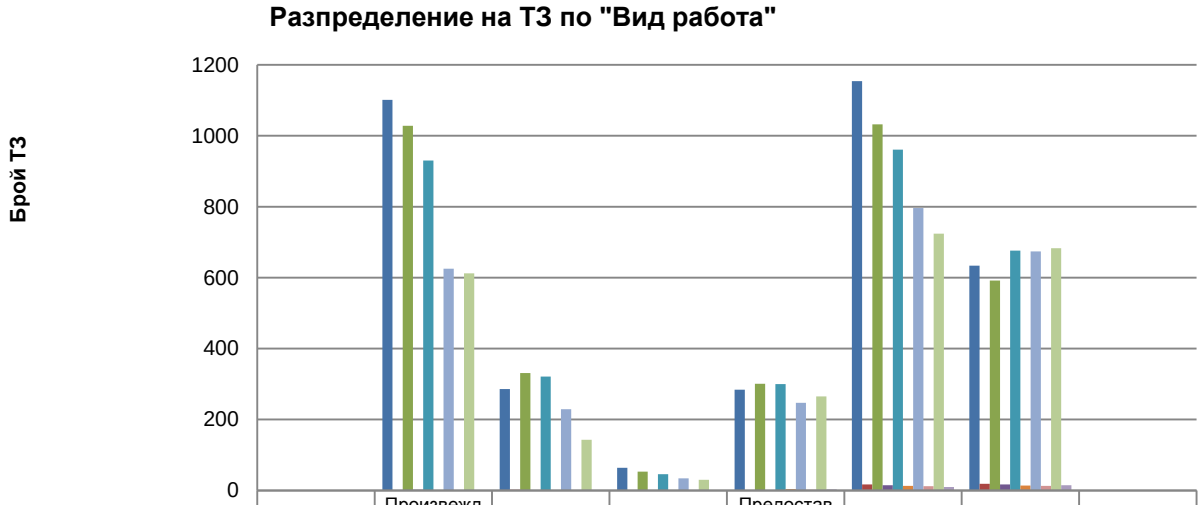

	Няма информация (Код 00)	Произвеждане, обработване, преработване, складиране, от всички видове - не точно определени (Код 10)	Земни, строителни и монтажни работи, събаряне - не точно определени (Код 20)	Селскостопанска и горскостопанска работа, рибарство - не точно определени (Код 30)	Предоставяне на услуги на предприятия и/или на населението; интелектуален труд - не точно определени (Код 40)	Друга работа свързана със задачите от групи 10, 20, 30 и 40 - не точно определени (Код 50)	Движение, спортна и артистична дейност - не точно определени (Код 60)	Друг работен процес, некласифициран другаде (Код 99)
2006г. ТЗ общо	0	1101	286	64	284	1154	634	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	2	0	1	17	19	0
2007г. ТЗ общо	0	1028	331	53	301	1032	592	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	2	1	0	1	15	17	0
2008г. ТЗ общо	0	930	321	46	300	961	676	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	1	0	4	13	14	0
2009г. ТЗ общо	0	625	229	34	247	796	674	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	0	0	2	12	13	0
2010г. ТЗ общо	0	612	143	30	265	724	683	0
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	1	1	0	3	10	15	0

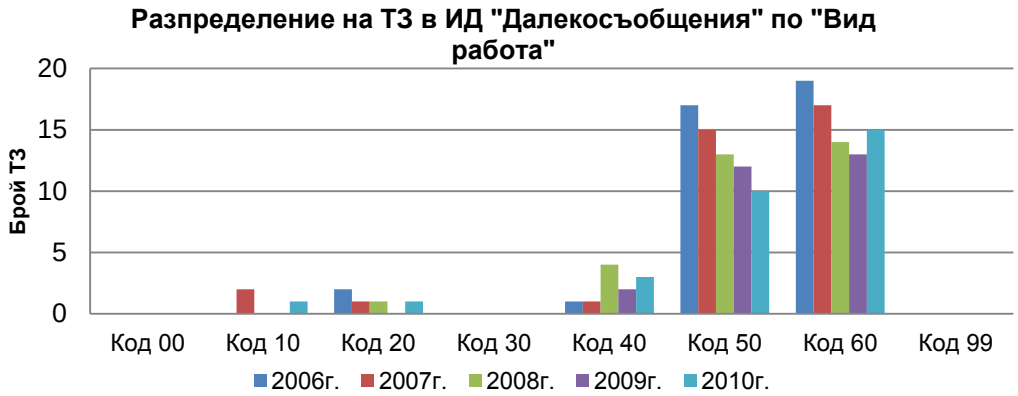

За общия профил с най-голям дял като вид работа е Код 50, следван от Код 10, докато за ИД "Далекосъобщения" водещ е код 60, следван от код 50.

8.2.11. Класификация „Специфично физическо действие"

Специфично физическо действие е действието, извършвано от пострадалия непосредствено преди злополуката. Това е точното специфично физическо действие на пострадалия в момента на злополуката. Обхваща къс период от време и определя какво конкретно е правил пострадалият в момента на настъпването на злополуката.

За класифициране на специфичното физическо действие се използва класификацията „Специфично физическо действие", която се поддържа в цифров формат и брой на знаците – 2 цифри.

Трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО 2006 г. – 2010 г.
Разпределение по специфично физическо действие

Специфично физическо действие	Код	Трудови злополуки общо, (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Няма информация	00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Работа с машина - не точно определена	10	547	495	463	311	305	0	0	0	0	0
Пускане на машина, спиране на машина	11	35	29	35	22	21	0	0	0	0	0
Зареждане на машина, сваляне на обработени изделия	12	151	146	122	76	84	0	0	0	0	0
Контролиране, управляване на машина, работа с машина	13	355	316	294	204	200	0	0	0	0	0
Други специфични физически действия от група 10, непосочени по-горе	19	6	4	12	9		0	0	0	0	0
Работа с ръчни инструменти - не точно определена	20	423	391	365	278	238	4	4	1	4	2
Работа с ръчни инструменти - задвижвани ръчно	21	329	285	272	208	185	4	3	1	4	2
Работа с ръчни инструменти - задвижвани с двигател	22	82	102	84	65	51	0	1	0	0	0
Други специфични физически действия от група 20, непосочени по-горе	29	12	4	9	5	2	0	0	0	0	0
Управление на/пътуване с превозни или подемно-транспортни средства - не точно определени	30	347	302	303	251	263	10	8	5	1	7
Управление на превозни или подемно-транспортни средства - подвижни и самоходни	31	170	124	168	126	130	3	3	3	0	2

Специфично физическо действие	Код	Трудови злополуки общо, (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Управление на превозни или подемно-транспортни средства - подвижни, но несамоходни	32	54	54	47	43	51	1	2	0	0	1
Пътуване с превозно средство	33	120	123	85	79	81	6	3	2	1	4
Други специфични физически действия от група 30, непосочени по-горе	39	3	1	3	3	1	0	0	0	0	0
Боравене с предмети - не точно определено	40	790	712	703	543	447	6	5	7	6	6
Вземане в ръка, задържане, хващане, поставяне - хоризонтално	41	279	255	230	191	152	2	0	1	2	1
Свързване, съединяване, разкъсване, развързване, притискане, отвинтване, завинтване, завъртане	42	237	204	209	150	147	3	2	1	1	2
Закрепване, закачване, издигане, монтиране - вертикално	43	115	120	120	93	47	0	3	2	2	1
Хвърляне, изхвърляне на разстояние	44	11	10	8	3	3	0	0	0	0	0
Отваряне, затваряне (кутия, опаковка, колет)	45	22	20	20	8	17	0	0	1	1	0
Изливане, наливане, напълване, поливане, пръскане, изпразване, изгребване	46	54	63	48	34	34	0	0	0	0	1
Отваряне, затваряне чрез издърпване, бутане (например на врата на склад, канцелария, шкаф, чекмедже)	47	49	24	43	43	32	1	0	2	0	1
Други специфични физически действия от група 40, непосочени по-горе	49	23	16	25	21	15	0	0	0	0	0
Пренасяне на ръка - не точно определено	50	333	351	292	206	182	2	0	0	0	0
Вертикално пренасяне - вдигане, повдигане, спускане на предмет	51	145	136	107	80	60	2	0	0	0	0
Хоризонтално пренасяне - теглене, бутане, търкаляне на предмет	52	89	83	75	56	64	0	0	0	0	0

Специфично физическо действие	Код	Трудови злополуки общо, (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Пренасяне на товар - от човек	53	97	121	106	63	58	0	0	0		0
Други специфични физически действия от група 50, непосочени по-горе	59	2	11	4	7	0	0	0	0	0	0
Движение - не точно определено	60	1072	1063	1078	990	1005	17	19	19	15	14
Ходене, тичане, качване, слизане и други	61	867	906	897	818	832	12	19	16	14	12
Влизане или излизане	62	36	36	26	18	27	1	0	1	1	1
Скачане, прескачане и други	63	29	17	18	18	16	1	0	1	0	0
Пълзене, катерене и други	64	5	8	9	8	1	0		0	0	0
Ставане, сядане	65	12	9	14	6	20	0	0	0	0	1
Плуване, гмуркане	66	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Движение на място	67	113	75	103	108	99	3		1	0	0
Други специфични физически действия от група 60, непосочени по-горе	69	10	12	11	13	10	0	0	0	0	0
Присъствие - не точно определено	70	11	23	30	26	16	0	0	0	1	1
Други специфични физически действия, некласифицирани по-горе	99	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

Разпределение на ТЗ по "Специфично физическо действие"

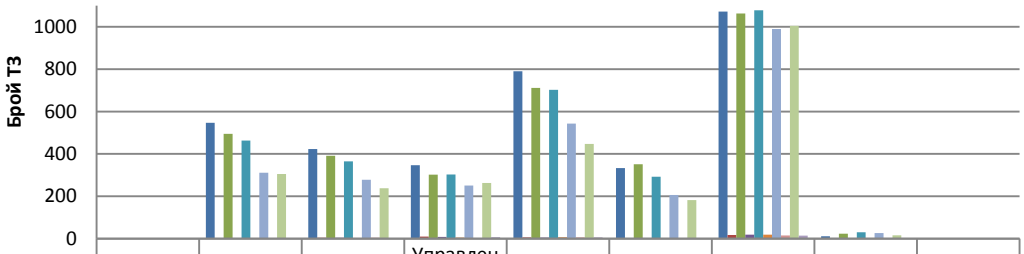

	Няма информация (Код 00)	Работа с машина - не точно определена (Код 10)	Работа с ръчни инструменти - не точно определена (Код 20)	Управление на/пътуване с превозни или подемно-транспортни средства - не точно определени (Код 30)	Боравене с предмети - не точно определено (Код 40)	Пренасяне на ръка - не точно определено (Код 50)	Движение - не точно определено (Код 60)	Присъствие - не точно определено (Код 70)	Други специфични физически действия, некласифицирани по-горе (Код 99)
2006г. ТЗ общо	0	547	423	347	790	333	1072	11	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	4	10	6	2	17	0	0
2007г. ТЗ общо	0	495	391	302	712	351	1063	23	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	4	8	5	0	19	0	0
2008г. ТЗ общо	0	463	365	303	703	292	1078	30	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	1	5	7	0	19	0	0
2009г. ТЗ общо	0	311	278	251	543	206	990	26	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	4	1	6	0	15	1	0
2010г. ТЗ общо	0	305	238	263	447	182	1005	16	1
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	2	7	6	0	14	1	0

Разпределение на ТЗ в ИД "Далекосъобщения" по "Специфично физическо действие"

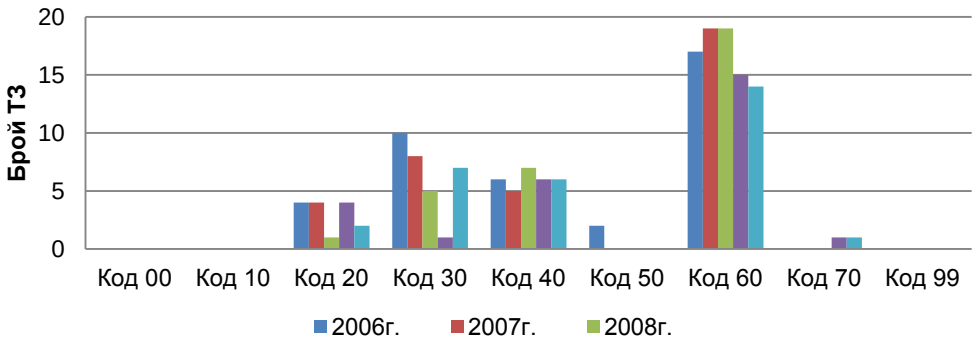

За ИД "Далекосъобщения" и за общия профил с най-голям дял е код 60, а на второ място в ИД е код 30 за разлика от общия профил, където това място се заема от код 40.

8.2.12. Класификация „Отклонение"

Отклонението от нормалните действия (условия) е предназначено да определи необичайните събития, предизвикали трудовата злополука. В Декларацията за трудовата злополука се записва последното събитие, отклоняващо се от нормалните действия и условия, и водещо до злополуката. Това е описание на необичайно събитие, т.е. отклонението от нормалния работен процес. Отклонението е събитие, което предизвиква злополука. Ако има поредица от необичайни или неправилни събития, регистрира се последното отклонение (това отклонение, което е най-близко по време до контакта, причинил увреждането).

Класифицирането на отклонението става по специална класификация „Отклонение",в която се дефинират групите възможни отклонения, в цифров формат и брой на знаците – 2 цифри.

Трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО 2006 г. – 2010 г.
Разпределение по отклонение

Отклонение	Код	Трудови злополуки общо, (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Няма информация	00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Отклонение поради проблем с електричество, експлозия, пожар - не точно определени	10	121	165	115	91	90	2	1	0	1	1
Проблем вследствие неизправност в електрически уредби и съоръжения - водещ до индиректен допир	11	31	30	20	32	27	0	1	0	0	0
Проблем с електричеството - водещ до директен допир	12	27	33	26	24	21	2	0	0	1	1
Експлозия	13	19	40	24	14	16	0	0	0	0	0
Пожар, пламване	14	38	59	44	19	24					
Други отклонения от група 10, непосочени по-горе	19	6	3	1	2	2	0	0	0	0	0
Отклонения поради препълване, преобръщане, протичане, изтичане, изпаряване, емисия - не точно определени	20	127	109	113	62	55	0	0	0	0	0
Твърдо състояние - препълване, преобръщане	21	5	2	7	3	3	0	0	0	0	0
Течно състояние - протичане, прокапване, изтичане, изплискване, изпръскване	22	84	71	77	34	40	0	0	0	0	0
Газообразно състояние - изпаряване, образуване на аерозол, образуване на газ	23	23	21	21	16	6	0	0	0	0	0
Прахообразен материал - образуване на дим, емисия на прах и частици във въздуха	24	12	10	6	8	6	0	0	0	0	0
Други отклонения от група 20, непосочени по-горе	29	3	5	2	1	0	0	0	0	0	0

Отклонение	Код	Трудови злополуки общо, (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Счупване, разрушаване, разцепване, плъзгане, падане, срутване на материалния фактор - не точно определени	30	641	588	574	417	363	4	7	3	7	6
Счупване или скъсване на материалния фактор - на местата за свързване и присъединяване	31	90	83	72	47	49	0	2	1	0	2
Счупване, разрушаване, водещи до изхвърляне на отломки и парчета (от дърво, стъкло, метал, камък, пластмаса и други)	32	129	119	128	77	64		1	1		1
Плъзгане, падане, срутване на материалния фактор - от високо (падане върху пострадалия)	33	234	242	207	164	156	1	0	1	0	0
Плъзгане, падане, свличане на материалния фактор - от нивото под пострадалия (повличане на пострадалия)	34	73	70	62	74	37	1	2	0	4	2
Плъзгане, падане, срутване на материалния фактор - на същото ниво	35	110	71	102	50	55	2	2	0	3	1
Други отклонения от група 30, непосочени по-горе	39	5	3	3	5	2	0	0	0	0	0
Загуба на контрол (пълна или частична) върху машина, превозни или подемно-транспортни средства, ръчни инструменти, предмети, животни - не точно определени	40	932	886	862	711	706	12	9	6	3	9
Загуба на контрол (пълна или частична) - върху машина (вкл. нежелано задействане) или върху обработвания / преработвания от машината материал	41	286	288	262	193	203	1	0	1	0	0
Загуба на контрол (пълна или частична) - върху превозни или подемно-транспортни средства (самоходни или несамоходни)	42	270	246	276	242	241	9	7	4	1	7
Загуба на контрол (пълна или частична) - върху ръчни инструменти (с ръчно или механично задвижване) или върху обработвания от инструмента материал	43	138	132	115	88	81	1	2	1	0	0
Загуба на контрол (пълна или частична) - върху предмет (носен,	44	225	215	205	183	168	1	0	0	2	1

Отклонение	Код	Трудови злополуки общо, (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
преместван, манипулиран и т.н.)											
Загуба на контрол (пълна или частична) - върху животно	45	7	2	2	1	2	0	0	0	0	0
Други отклонения от група 40, непосочени по-горе	49	6	3	2	4	11	0	0	0	0	1
Подхлъзване или спъване с падане, падане на човек - не точно определени	50	851	882	848	794	738	13	14	12	11	8
Падане на човек - от високо	51	256	267	273	256	170	4	9	5	2	3
Подхлъзване или спъване с падане, падане на човек - на същото ниво, на което се намира	52	595	614	567	537	566	9	5	7	9	5
Други отклонения от група 50, непосочени по-горе	59	0	1	8	1	2	0	0	0	0	0
Движение на тялото без физическо натоварване (обикновено водещо до външно увреждане) - не точно определено	60	509	401	379	241	251	8	3	6	1	1
При ходене - настъпване на остър предмет	61	15	12	11	3	2	1	0	0	0	0
При коленичене, сядане, облягане	62	2	1	3	1	4	0	0	0	0	0
При захващане или увличане от нещо или по инерция	63	125	107	85	43	44	5	1	0	0	0
Некоординирани, неуместни, прибързани движения	64	363	276	272	189	195	2	2	6	1	1
Други отклонения от група 60, непосочени по-горе	69	4	5	8	5	6	0	0	0	0	0
Движение на тялото при физическо натоварване (обикновено водещо до вътрешно увреждане) - не точно определено	70	177	159	149	133	110	0	1	2	2	5
При повдигане, носене, изправяне	71	30	24	23	16	12	0	0	0	1	1
При бутане, дърпане	72	30	30	28	24	14	0	0	0	0	0
При поставяне, навеждане	73	15	13	9	10	4	0	0	0	0	0
При извиване, обръщане, завъртане	74	19	12	13	7	4	0	0	0	0	1
При неправилно стъпване, изкривяване на крака или глезена, подхлъзване без падане	75	79	78	76	70	72	0	1	2	1	3
Други отклонения от група 70, непосочени по-горе	79	4	2		6	4	0	0	0	0	0

Отклонение	Код	Трудови злополуки общо, (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Изненада, уплаха, насилие, нападение, заплаха, присъствие - не точно определени	80	166	147	194	156	144	0	1	3	2	0
Изненада, уплаха	81	6	8	7	8	3	0	0	0	0	0
Насилие, нападение, заплаха - от вътрешни за предприятието лица (наети, работодател)	82	13	9	11	19	12	0	0	0	0	0
Насилие, нападение, заплаха - от външни за предприятието лица към пострадалите, които изпълняват трудовите си задължения (банков обир, нападение на шофьори и други)	83	73	68	92	70	78	0	0	1	1	0
Нападение, бутане - от животно	84	24	21	27	21	26	0	1	1	1	0
Присъствие на пострадал или на трето лице, което само по себе си създава опасност за него или за другите	85	50	40	53	37	25	0	0	1	0	0
Други отклонения от група 80, непосочени по-горе	89	0	1	4	1	0	0	0	0	0	0
Други отклонения, некласифицирани по-горе	99	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Няма информация (Код 00)	Отклонение поради проблем с електричество, експлозия, пожар - не точно определени (Код 10)	Отклонения поради препълване, преобръщане, протичане, изтичане, изпаряване, емисия - не точно определени (Код 20)	Счупване, разрушаване, разцепване, пльзгане, падане, срутване на материалния фактор - не точно определени (Код 30)	Загуба на контрол (пълна или частична) върху машина, превозни или подемно-транспортни средства, ръчни инструменти, предмети, животни - не точно определени (Код 40)	Подхлъзване или спъване с падане, падане на човек - не точно определени (Код 50)	Движение на тялото без физическо натоварване (обикновено водещо до външно увреждане) - не точно определено (Код 60)	Движение на тялото при физическо натоварване (обикновено водещо до вътрешно увреждане) - не точно определено (Код 70)	Изненада, уплаха, насилие, нападение, заплаха, присъствие - не точно определени (Код 80)	Други отклонения, некласифицирани по-горе (Код 99)
2006г. ТЗ общо	0	121	127	641	932	851	509	177	166	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	2	0	4	12	13	8	0	0	0
2007г. ТЗ общо	0	165	109	588	886	882	401	159	147	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	1	0	7	9	14	3	1	1	0
2008г. ТЗ общо	0	115	113	574	862	848	379	149	194	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	0	3	6	12	6	2	3	0
2009г. ТЗ общо	0	91	62	417	711	794	241	133	156	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	1	0	7	3	11	1	2	2	0
2010г. ТЗ общо	0	90	55	363	706	738	251	110	144	0
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	1	0	6	9	8	1	5	0	0

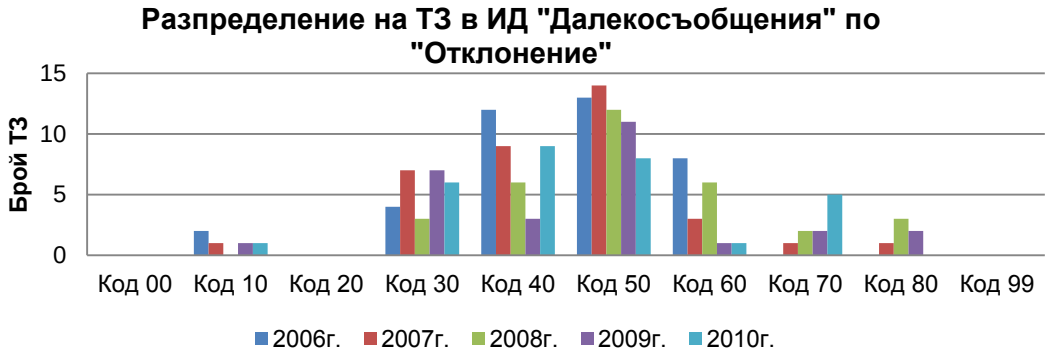

За ИД "Далекосъобщения" с най-голям дял е код 50 - с 33% повече от следващия го по големина код 40, докато за общия профил въпреки, че отново е така, разликата в дяловете на двата кода е минимална.

8.2.13. Класификация „Начин на увреждане"

Начинът на увреждането е факторът, който води до увреждане на пострадалия: това е описание на това как пострадалият е бил наранен (физическа или психическа травма) от материалния фактор, причинител на увреждането. Ако има няколко начина на увреждане, трябва да бъде регистриран този, който е причинил

най-сериозното увреждане. Класифицирането на начина на увреждане се осъществява съобразно Класификацията „Начин на увреждане” в цифров формат и брой на знаците – 2 цифри.

Трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО 2006 г. – 2010 г..

Разпределение по начин на увреждане

Начин на увреждане	Код	Трудови злополуки общо, (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Няма информация	00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Контакт с електрически ток, температура, опасни вещества- не точно определени	10	289	305	237	165	168	2	0	0	1	1
Индиректен контакт с електрическа дъга, искра, мълния (пасивен)	11	42	42	24	38	32	0	0	0	0	0
Директен контакт с електричество, приемане на електрически заряд в тялото	12	33	26	27	21	16	2	0	0	1	1
Контакт с открит пламък или с топъл или горящ предмет или среда	13	126	156	108	64	83	0	0	0	0	0
Контакт със студен или замръзнал предмет или среда	14	3	1	3	1	1	0	0	0	0	0
Контакт с опасни вещества - чрез вдишване през носа или устата	15	19	26	13	8	4	0	0	0	0	0
Контакт с опасни вещества - по/през кожата или очите	16	63	51	59	30	31	0	0	0	0	0
Контакт с опасни вещества- през храносмилателната система при поглъщане или хранене	17	2	2		1	0	0	0	0	0	0
Други начини на увреждане от група 10, непосочени по-горе	19	1	1	3	2	1	0	0	0	0	0
Задушаване чрез удавяне, затрупване, обхващане- не точно определени	20	10	24	31	5	7	0	0	0	0	0
Удавяне в течност	21	0	1	2	0	1	0	0	0	0	0
Задушаване от затрупване под твърдо тяло	22	4	11	7	1	1	0	0	0	0	0
Задушаване от обгазяване, обхващане от частици, носени от въздуха	23	6	9	20	2	4	0	0	0	0	0
Други начини на увреждане от група 20, непосочени по-горе	29	0	3	2	2	1	0	0	0	0	0

Начин на увреждане	Код	Трудови злополуки общо, (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Сблъсък при хоризонтално или вертикално движение с неподвижен предмет (пострадалият е в движение) - не точно определен	30	1040	1025	1016	902	816	15	22	19	14	17
Сблъсък при вертикално движение (произтичащо от падане)	31	825	833	823	789	686	12	19	17	13	13
Сблъсък при хоризонтално движение	32	205	190	190	109	126	3	3	2	1	4
Други начини на увреждане от група 30, непосочени по-горе	39	10	2	3	4	4	0	0	0	0	0
Удар или сблъсък от/с движещ се предмет- не точно определени	40	921	803	779	624	573	18	9	7	5	9
Удар - от летящ предмет	41	112	87	79	59	46	0	0	0	0	0
Удар - от падащ предмет	42	358	375	336	247	233	3	1	2	1	1
Удар - от люлеещ се предмет	43	47	19	31	23	25	0	0	0	1	0
Удар - от въртящ се, движещ се, преместван предмет, вкл. от превозни средства	44	228	168	158	172	127	11	5	4	2	3
Сблъсък с предмет, вкл. превозни средства- сблъсък с човек (пострадалият е в движение)	45	168	150	167	118	142	4	3	1	1	5
Други начини на увреждане от група 40, непосочени по-горе	49	8	4	8	5	0	0	0	0	0	0
Контакт с режещ,пробождащ,груб,грапав материален фактор- не точно определени	50	534	470	483	299	306	4	1	1	2	1
Контакт с режещ материален фактор (нож, острие и други)	51	318	286	279	179	161	2	1	1	1	
Контакт с пробождащ материален фактор (гвоздей, заострен инструмент и други)	52	86	69	50	35	42	2	0	0	0	0
Контакт с груб или грапав материален фактор	53	127	113	153	82	100	0	0	0	1	1
Други начини на увреждане от група 50, непосочени по-горе	59	3	2	1	3	3	0	0	0	0	0

Начин на увреждане	Код	Трудови злополуки общо, (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Захващане, притискане, смазване, смачкване и т.н. (обектът или машината са в движение) - не точно определени	60	524	488	471	353	367	0	2	2	1	1
Захващане, притискане, смазване - във	61	42	22	26	28	27	0	0	0	0	0
Захващане, притискане, смазване - под	62	143	131	139	88	117	0	2	0	1	0
Захващане, притискане, смазване - между	63	309	313	291	224	204	0	0	2	0	1
Откъсване, отрязване на крайник, китка или пръст	64	29	21	14	12	17	0	0	0	0	0
Други начини на увреждане от група 60, непосочени по-горе	69	1	1	1	1	2	0	0	0	0	0
Физическо или психическо натоварване- не точно определени	70	123	138	116	161	116	0	1	1	2	1
Физическо натоварване - върху скелетно-мускулната система	71	119	132	110	154	115	0	1	1	2	1
Физическо натоварване - дължащо се на лъчения, шум, светлина или налягане	72	2	4	2	4	0	0	0	0	0	0
Нервно-психическо напрежение и стрес	73	2	2	4	1	1	0	0	0	0	0
Други начини на увреждане от група 70, непосочени по-горе	79	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Ухапване, ритане и т.н. (от животно или човек)- не точно определени	80	82	84	101	96	104	0	1	2	2	0
Ухапване	81	14	14	18	17	18	0	1	1	1	
Ужилване, убождане от насекоми или риби	82	4	3			4	0	0	0	0	0
Удар, ритане, удар с глава, удушаване	83	62	66	82	75	81	0	0	1	1	0
Други начини на увреждане от група 80, непосочени по-горе	89	2	1	1	4	1	0	0	0	0	0
Други начини на увреждане, некласифицирани по-горе (Код 99)	99	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Няма информация (Код 00)	Контакт с електрически ток, температура, опасни вещества- не точно определени (Код 10)	Задушаване чрез удавяне, затрупване, обхващане- не точно определени (Код 20)	Сблъсък при хоризонтално или вертикално движение с неподвижен предмет (пострадалият е в движение) - не точно определен (Код 30)	Удар или сблъсък от/с движещ се предмет - не точно определени (Код 40)	Контакт с режещ,пробождащ,груб,грапав материален фактор- не точно определени (Код 50)	Захващане, притискане, смазване, смачкване и т.н. (обектът или машината са в движение) - не точно определени (Код 60)	Физическо или психическо натоварване- не точно определени (Код 70)	Ухапване, ритане и т.н. (от животно или човек)- не точно определени (Код 80)	Други начини на увреждане, некласифицирани по-горе (Код 99)
2006г. ТЗ общо	0	289	10	1040	921	534	524	123	82	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	2	0	15	18	4	0	0	0	0
2007г. ТЗ общо	0	305	24	1025	803	470	488	138	84	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	0	22	9	1	2	1	1	0
2008г. ТЗ общо	0	237	31	1016	779	483	471	116	101	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	0	0	19	7	1	2	1	2	0
2009г. ТЗ общо	0	165	5	902	624	299	353	161	96	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	1	0	14	5	2	1	2	2	0
2010г. ТЗ общо	0	168	7	816	573	306	367	116	104	0
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	1	0	17	9	1	1	1	0	0

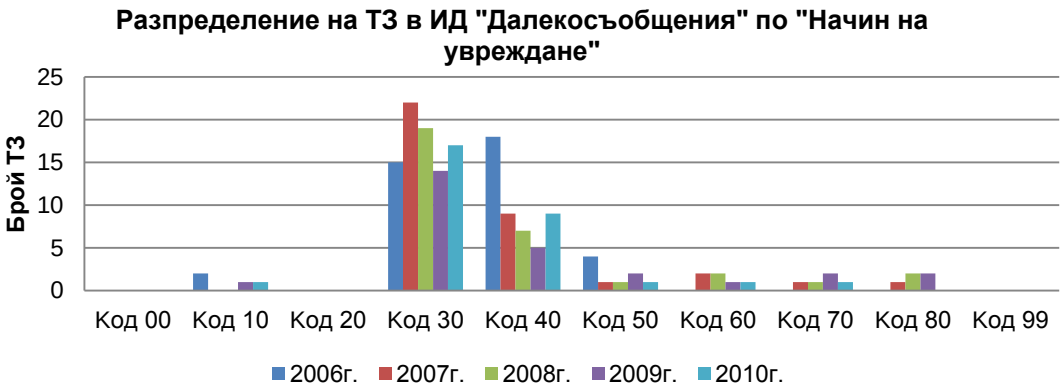

Водещите кодове и в ИД "Далекосъобщения", и в общия профил са код 30, следван от код 40

8.2.14. Класификация „Вид на увреждането

Видът на увреждането описва физическите последици за пострадалия, напр. счупвания (фрактури) на кости, рани и други. Използва се класификацията „Вид на увреждането" в цифров формат и брой на знаците – 3 цифри. При нейното прилагане се спазва принципът: в случай на множествени травми, злополуката се класифицира по най-тежкото увреждане. Позицията „множествени травми" се използва само в случаите, когато увреждания са с еднаква тежест.

Вид на увреждането	Код	Трудови злополуки общо, (бр.)					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Видът на увреждането неизвестен или неуточнен	**000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Рани и повърхностни наранявания	**010**	**1312**	**1129**	**1110**	**799**	**742**	**12**	**11**	**6**	**9**	**7**
Повърхностни наранявания	011	490	410	359	274	305	5	8	2	3	4
Рани (открити наранявания)	012	814	718	749	524	436	7	3	4	6	3
Други от група 010, непосочени по-горе	019	8	1	2	1	1	0	0	0	0	0
Счупвания (фрактури)	**020**	**1294**	**1248**	**1205**	**1042**	**978**	**17**	**18**	**17**	**11**	**12**
Закрити фрактури	021	1165	1162	1111	982	915	17	18	16	11	12
Открити фрактури	022	126	85	91	60	61	0	0	1	0	0
Други от група 020, непосочени по-горе	029	3	1	3	0	2	0	0	0	0	0
Изкълчвания (луксации), навяхвания (дисторзии) и разтягания	**030**	**287**	**281**	**280**	**298**	**248**	**3**	**2**	**6**	**5**	**7**
Луксации и сублуксации	031	80	82	83	87	82	0	1	2		1
Навяхвания и разтягания	032	199	196	197	202	160	3	1	4	5	6
Други от група 030, непосочени по-горе	039	8	3	0	9	6	0	0	0	0	0
Травматични ампутации (Загуба на части от тялото)	**040**	**115**	**131**	**110**	**67**	**91**	**0**	**0**	**0**	**1**	**0**
Мозъчно сътресение и вътрешни травми	**050**	**159**	**176**	**209**	**188**	**179**	**2**	**3**	**3**	**1**	**2**
Мозъчно сътресение и вътречерепни травми	051	120	127	143	122	125	1	2	2	1	2
Вътрешни травми	052	38	47	65	66	53	1	1	1	0	0
Други от група 050, непосочени по-горе	059	1	2	1	0	1	0	0	0	0	0
Изгаряния и измръзвания	**060**	**223**	**239**	**185**	**131**	**147**	**1**	**0**	**0**	**0**	**1**
Термични изгаряния, вкл. от нагорещени течности и пари	061	177	206	143	113	122	1	0	0	0	1
Химични изгаряния	062	42	33	39	17	23	0	0	0	0	0
Измръзвания	063	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0
Други от група 060, непосочени по-горе	069	1	0	0	1	2	0	0	0	0	0

Отравяния и инфекции	**070**	**24**	**33**	**35**	**7**	**6**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Остри отравяния	071	21	32	32	4	5	0	0	0	0	0
Остри инфекции	072	2	1	1	3	1	0	0	0	0	0
Други от група 070, непосочени по-горе	079	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Удавяне и задушаване (асфиксия)	**080**	**11**	**17**	**14**	**11**	**9**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Задушаване	081	10	16	14	11	8	0	0	0	0	
Удавяне и давене, недовело до смърт	082	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Други от група 080, непосочени по-горе	089	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Последици от въздействие на шум, вибрации и налягане	**090**	**1**	**4**	**4**	**5**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Остра загуба на слуха	091	1	2	1	2	0	0	0	0	0	0
Последици от въздействие на налягане	092	0	2	2	3	0	0	0	0	0	0
Други от група 090, непосочени по-горе	099	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Последици от въздействие на екстремални температури, светлина и лъчения	**100**	**7**	**5**	**7**	**4**	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Топлинен и слънчев удар	101	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0
Последици от въздействие на лъчения (нетоплинни)	102	6	1	4	2	3	0	0	0	0	0
Последици от въздействие на ниски температури	103	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Други от група 100, непосочени по-горе	109	0	3	3	0	0	0	0	0	0	0
Шок	**110**	**10**	**12**	**8**	**7**	**5**	**0**	**1**	**0**	**0**	**1**
Шок в следствие нападение и заплахи (психотравми)	111	1	1	3	1	0	0	0	0	0	0
Травматичен шок	112	9	11	4	6	5	0	1	0	0	1
Други от група 110, непосочени по-горе	119	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Множествени травми	**120**	**80**	**62**	**67**	**46**	**49**	**4**	**1**	**0**	**0**	**0**
Други уточнени увреждания, некласифицирани в групи от 010 до 120	999	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Код 000	Код 010	Код 020	Код 030	Код 040	Код 050	Код 060	Код 070	Код 080	Код 090	Код 100	Код 110	Код 120	Код 999
2006г. ТЗ общо	0	1312	1294	287	115	159	223	24	11	1	7	10	80	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	12	17	3	0	2	1	0	0	0	0	0	4	0
2007г. ТЗ общо	0	1129	1248	281	131	176	239	33	17	4	5	12	62	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	11	18	2	0	3	0	0	0	0	0	1	1	0
2008г. ТЗ общо	0	1110	1205	280	110	209	185	35	14	4	7	8	67	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	6	17	6	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
2009г. ТЗ общо	0	799	1042	298	67	188	131	7	11	5	4	7	46	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	9	11	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
2010г. ТЗ общо	0	742	978	248	91	179	147	6	9	0	3	5	49	0
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	7	12	7	0	2	1	0	0	0	0	1	0	0

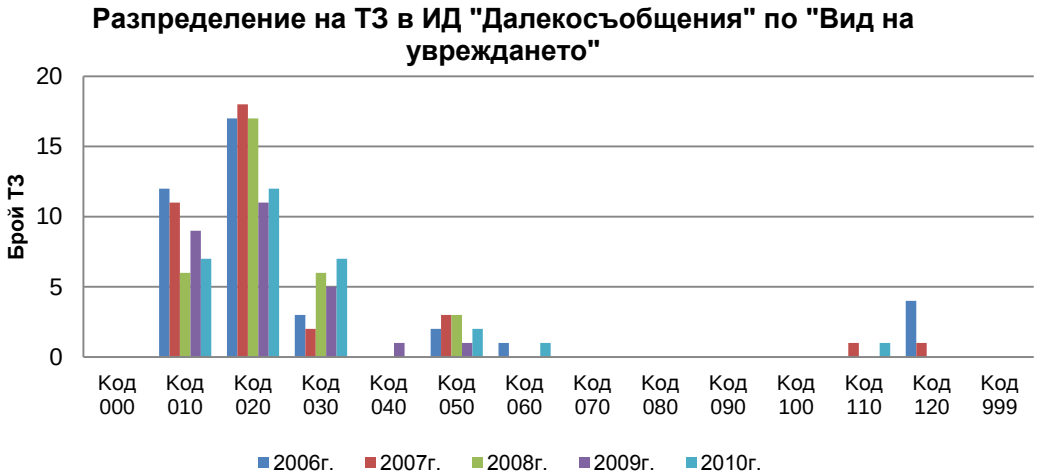

За ИД "Далекосъобщения" както и за общия профил, водещите кодове са код 020 (код 021 "Закрити фрактури"), следван от код 010 (код 012 "Рани (открити наранявания)".

8.2.15. Класификация „Материален фактор"

Трите двойки променливи, характеризиращи етапите на събитието „трудова злополука" са:

Специфично физическо действие и материален фактор, свързан със специфичното физическо действие: описват какво конкретно е правил пострадалият в момента на настъпване на злополуката. Това действие е конкретно и точно определено и е различно от вида работа, който дава по-общо описание на вида работа или задача, която пострадалият извършва по принцип. Материалният фактор, свързан със специфичното физическо действие описва основният материален фактор, свързан със специфичното физическо действие на пострадалия точно непосредствено преди злополуката (средството, предмета или инструмента, използван от пострадалия в момента на злополуката). Материалният фактор може да участва или да не участва в злополуката. При определяне на материалния фактор, свързан със специфичното действие се следи за материалния фактор, който е най-тясно свързан със злополуката или увреждането.

Отклонение от нормалните действия и материален фактор, свързан с отклонението: описват необичайното събитие, водещо до злополуката. Отклонението не е събитие, което описва основната причина за злополуката, нито пък се отнася до отговорността за настъпване на злополуката. Отклонението описва само необичайното събитие или последното звено от поредица необичайни събития (отклонението от обичайните правила за действие и поведение) при настъпване на злополуката.

Начин на увреждане и материален фактор, причинил увреждането: описват как пострадалият осъществява контакт с материалния фактор, причинител на увреждането. Описва точно какъв е начинът на увреждане. Материалният фактор, причинил увреждането, е предмета, средството или инструмента, с който пострадалият е получил увреждането или с психологическия начин на увреждане.

Класифицирането на материалния фактор, свързан със специфичното физическо действие, отклонението и на материалния фактор, причинил увреждането се извършва съгласно една Класификация - „Материален фактор", в цифров формат и брой на знаците – 4 цифри.

Трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО 2006 г. – 2010 г.

Разпределение по „Материален фактор" - групи

"Материален фактор" (групи), свързан със "Специфичното физическо действие"

"Материален фактор" на "Специфичното физическо действие"	Код	Трудови злополуки общо, бр.					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Няма материален фактор или няма информация	00.00	13	14	13	6	24	0	0	0	0	1
Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - на нивото на земята (вътрешни или външни, неподвижни или подвижни, временни или не)	01.00	602	546	537	514	556	10	6	8	9	7
Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - над нивото на земята (вътрешни или външни)	02.00	303	322	357	333	259	7	16	14	8	9
Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - под нивото на земята (вътрешни или външни)	03.00	38	53	51	34	27	0	0	2	2	0
Системи за снабдяване и разпределение на материали, тръбопроводни мрежи	04.00	67	49	48	51	31	1	0	0	0	0
Двигатели, системи за пренос и съхранение на енергия	05.00	94	89	64	77	67	5	3	0	2	1
Ръчни инструменти, задвижвани ръчно	06.00	283	222	223	160	142	4	1	0	2	1
Инструменти, ръчно държани или ръчно водими, механични	07.00	102	109	102	59	53	0	2	0	0	0
Ръчни инструменти, с неуточнен източник на енергия	08.00	20	27	15	20	16	0	0	0	0	0
Машини и оборудване, несамоходни или самоходни	09.00	47	44	51	24	34	0	0	0	0	0
Машини и оборудване, неподвижни	10.00	548	494	449	306	316	0	0	0	0	0
Подемно-транспортни машини, съоръжения и приспособления за складиране	11.00	276	259	250	201	160	0	1	0	0	1

"Материален фактор" на "Специфичното физическо действие"	Код	Трудови злополуки общо, бр.					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения" (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Сухопътни превозни средства	12.00	384	357	332	340	292	10	6	7	1	8
Други превозни средства	13.00	84	66	76	45	67	0	0	0	0	0
Материали, предмети, продукти, детайли на машини или превозни средства, отломки, прах	14.00	463	449	414	280	224	1	0	1	2	0
Химични, взривни, радиоактивни, биологични вещества	15.00	49	59	58	21	30	0	0	0	0	0
Предпазни средства и защитни приспособления	16.00	6	6	11	9	4	0	0	0	0	0
Канцеларско оборудване, лично оборудване, спортно оборудване, оръжия, домакински уреди	17.00	82	88	71	55	87	0	1	0	0	2
Живи организми и хора	18.00	46	67	93	64	60	1	0	0	1	0
Насипни отпадъци	19.00	11	13	17	5	5	0	0	0	0	0
Физични явления и природни сили	20.00	7	4	2	1	3	0	0	0	0	0
Други материални фактори, некласифицирани в групи от 00.00 до 20.00	99.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

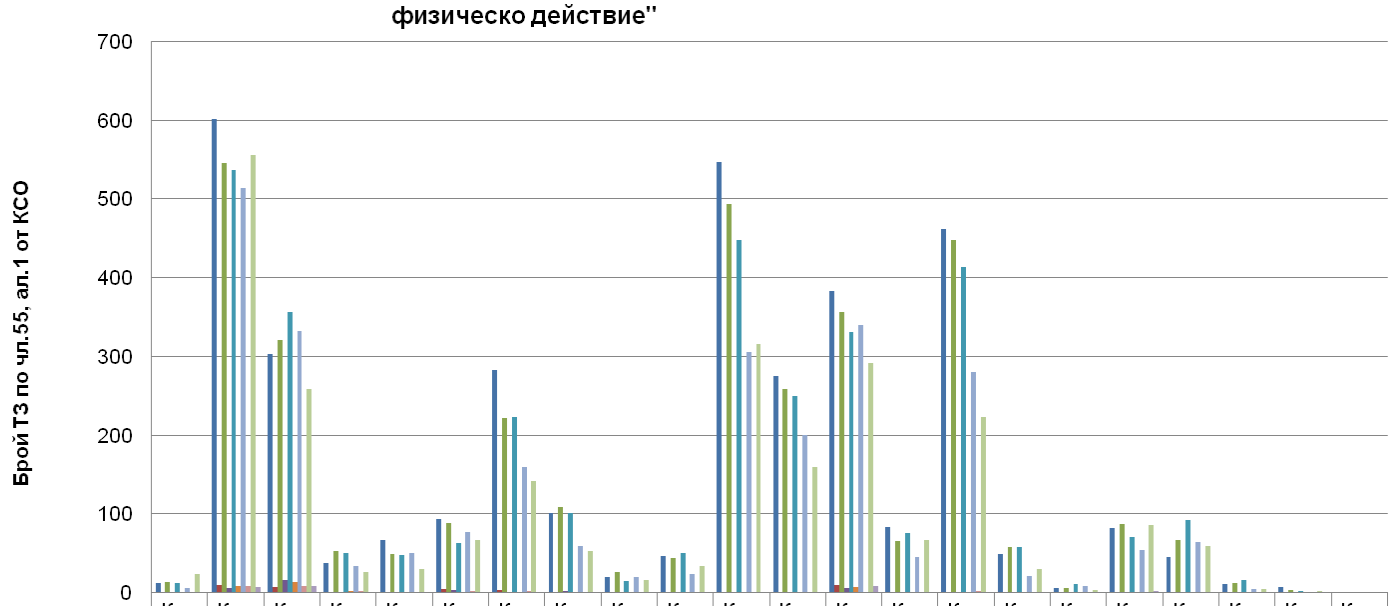

	Код 00.00	Код 01.00	Код 02.00	Код 03.00	Код 04.00	Код 05.00	Код 06.00	Код 07.00	Код 08.00	Код 09.00	Код 10.00	Код 11.00	Код 12.00	Код 13.00	Код 14.00	Код 15.00	Код 16.00	Код 17.00	Код 18.00	Код 19.00	Код 20.00	Код 99.00
2006г. ТЗ общо	13	602	303	38	67	94	283	102	20	47	548	276	384	84	463	49	6	82	46	11	7	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	10	7	0	1	5	4	0	0	0	0	0	10	0	1	0	0	0	1	0	0	0
2007г. ТЗ общо	14	546	322	53	49	89	222	109	27	44	494	259	357	66	449	59	6	88	67	13	4	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	6	16	0	0	3	1	2	0	0	0	1	6	0	0	0	0	1	0	0	0	0
2008г. ТЗ общо	13	537	357	51	48	64	223	102	15	51	449	250	332	76	414	58	11	71	93	17	2	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	8	14	2	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	1	0	0	0	0	0	0	0
2009г. ТЗ общо	6	514	333	34	51	77	160	59	20	24	306	201	340	45	280	21	9	55	64	5	1	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	9	8	2	0	2	2	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	1	0	0	0
2010г. ТЗ общо	24	556	259	27	31	67	142	53	16	34	316	160	292	67	224	30	4	87	60	5	3	0
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	1	7	9	0	0	1	1	0	0	0	0	1	8	0	0	0	0	2	0	0	0	0

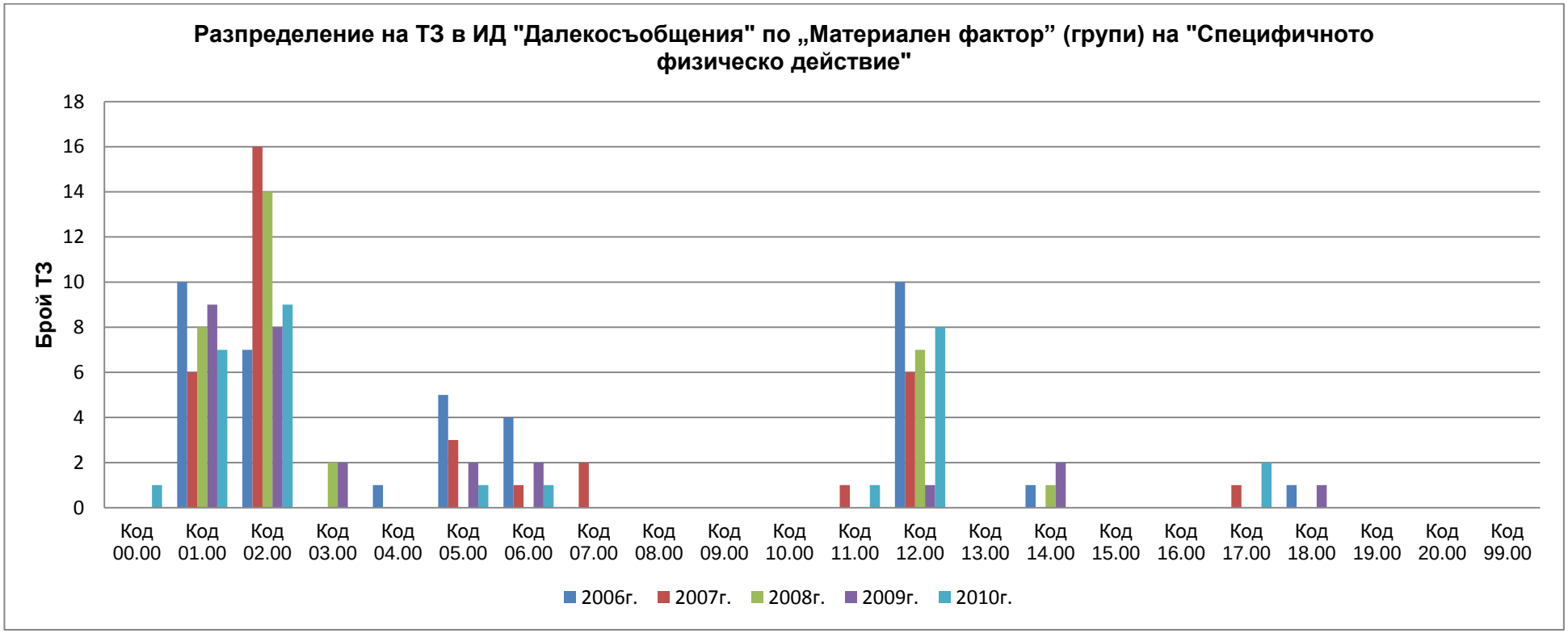

Злополуките в ИД "Далекосъобщения" са разпределени в три основни групи в низходящ ред: код 02.00[106], код 01.00[107] и код 12.00[108] за разлика от общия профил, където води код 01.00, следван от код 10.00[109] и код 12.00.

[106]Код 02.00 Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - над нивото на земята (вътрешни или външни)
[107]Код 01.00 Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - на нивото на земята (вътрешни или външни, неподвижни или подвижни, временни или не)
[108]Код 12.00 Сухопътни превозни средства

"Материален фактор" (групи), свързан с "Отклонението"

"Материален фактор" на "Отклонението"	Код	Трудови злополуки общо, бр.					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения", (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Няма материален фактор или няма информация	00.00	22	11	21	9	16	0	0	0	1	0
Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - на нивото на земята (вътрешни или външни, неподвижни или подвижни, временни или не)	01.00	92	574	535	504	534	8	7	6	8	8
Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - над нивото на земята (вътрешни или външни)	02.00	355	369	379	366	261	7	16	14	8	10
Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - под нивото на земята (вътрешни или външни)	03.00	61	57	61	54	52	1	0	1	3	1
Системи за снабдяване и разпределение на материали, тръбопроводни мрежи	04.00	57	44	43	45	29	1	0	0	0	0
Двигатели, системи за пренос и съхранение на енергия	05.00	84	69	69	72	78	3	1	0	2	1
Ръчни инструменти, задвижвани ръчно	06.00	159	120	109	82	70	1	1	0	1	0
Инструменти, ръчно държани или ръчно водими, механични	07.00	66	78	70	35	30	1	2	0	0	0
Ръчни инструменти, с неуточнен източник на енергия	08.00	7	17	8	12	9	0	0	0	0	0
Машини и оборудване, несамоходни или самоходни	09.00	36	38	49	22	30	0	0	0	0	0
Машини и оборудване, неподвижни	10.00	383	358	336	240	256	0	0	0	0	0
Подемно-транспортни машини, съоръжения и приспособления за складиране	11.00	254	241	219	198	149	0	1	0	0	1

[109]Код 10.00 Машини и оборудване, неподвижни

"Материален фактор" на "Отклонението"	Код	Трудови злополуки общо, бр.					Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения", (бр.)				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Сухопътни превозни средства	12.00	356	327	322	310	268	12	6	7	1	8
Други превозни средства	13.00	67	61	68	31	45	0	0	0	0	0
Материали, предмети, продукти, детайли на машини или превозни средства, отломки, прах	14.00	549	533	514	321	290	2	0	2	1	0
Химични, взривни, радиоактивни, биологични вещества	15.00	130	131	111	63	83	0	0	0	0	0
Предпазни средства и защитни приспособления	16.00	15	10	11	9	9	0	0	0	0	0
Канцеларско оборудване, лично оборудване, спортно оборудване, оръжия, домакински уреди	17.00	74	111	69	42	61	0	1	0	0	1
Живи организми и хора	18.00	206	184	212	177	172	2	1	2	2	0
Насипни отпадъци	19.00	13	8	9	1	3	0	0	0	0	0
Физични явления и природни сили	20.00	24	11	19	12	12	1	0	0	0	0
Други материални фактори, некласифицирани в групи от 00.00 до 20.00	99.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Код 00.00	Код 01.00	Код 02.00	Код 03.00	Код 04.00	Код 05.00	Код 06.00	Код 07.00	Код 08.00	Код 09.00	Код 10.00	Код 11.00	Код 12.00	Код 13.00	Код 14.00	Код 15.00	Код 16.00	Код 17.00	Код 18.00	Код 19.00	Код 20.00	Код 99.00
2006г. ТЗ общо	22	92	355	61	57	84	159	66	7	36	383	254	356	67	549	130	15	74	206	13	24	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	8	7	1	1	3	1	1	0	0	0	0	12	0	2	0	0	0	2	0	1	0
2007г. ТЗ общо	11	574	369	57	44	69	120	78	17	38	358	241	327	61	533	131	10	111	184	8	11	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	7	16	0	0	1	1	2	0	0	0	1	6	0	0	0	0	1	1	0	0	0
2008г. ТЗ общо	21	535	379	61	43	69	109	70	8	49	336	219	322	68	514	111	11	69	212	9	19	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	6	14	1	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	2	0	0	0	2	0	0	0
2009г. ТЗ общо	9	504	366	54	45	72	82	35	12	22	240	198	310	31	321	63	9	42	177	1	12	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	1	8	8	3	0	2	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	0	0	0
2010г. ТЗ общо	16	534	261	52	29	78	70	30	9	30	256	149	268	45	290	83	9	61	172	3	12	0
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	8	10	1	0	1	0	0	0	0	0	1	8	0	0	0	0	1	0	0	0	0

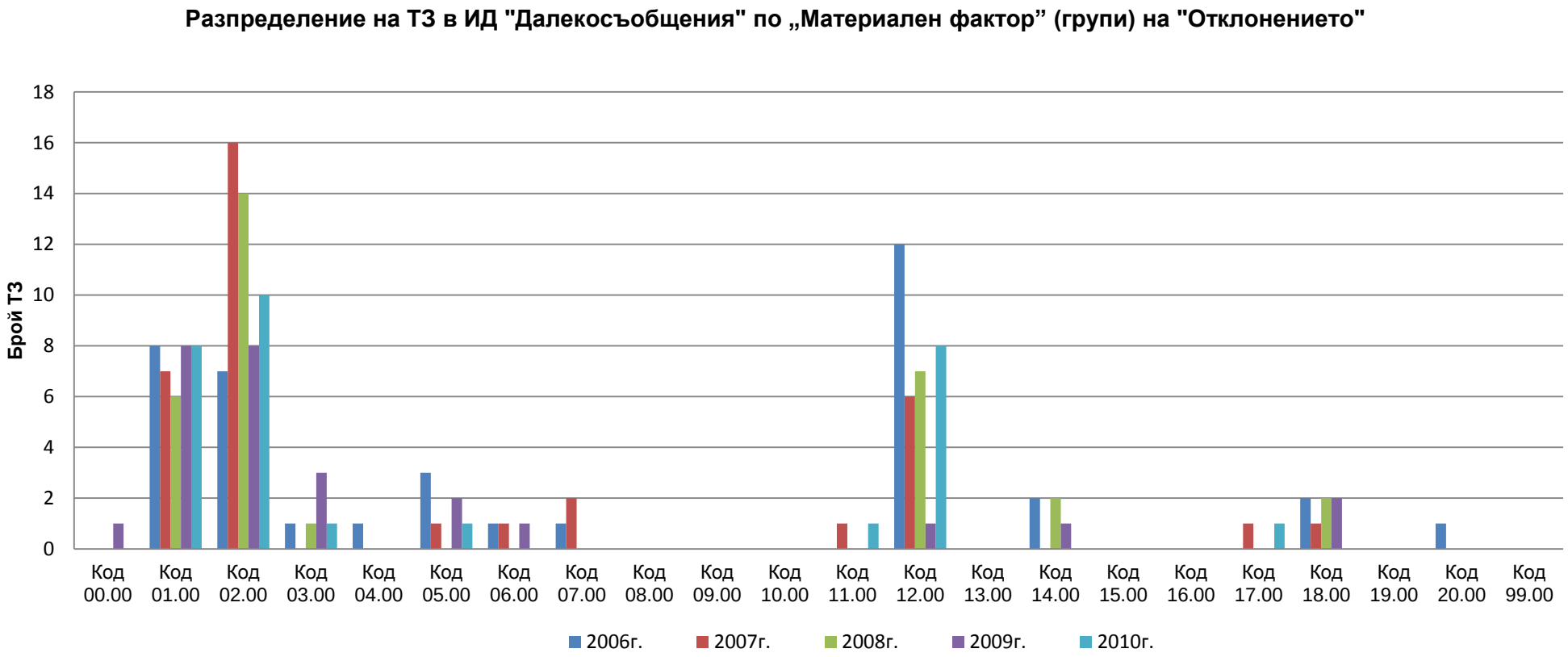

о "Материален фактор (групи)" на "Отклонението", ТЗ в ИД "Далекосъобщения" са концентрирани в код 02.00[110], код 01.00[111] и код 12.00[112], докато в общия профил на първите три места са съответно код 01.00 код 14.00[113] и код 02.00.

[110]Код 02.00 Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - над нивото на земята (вътрешни или външни)
[111]Код 01.00 Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - на нивото на земята (вътрешни или външни, неподвижни или подвижни, временни или не)
[112]Код 12.00 Сухопътни превозни средства

"Материален фактор", свързан с "Начина на увреждане"

"Материален фактор", свързан с "Начина на увреждане"	**Код**	**Трудови злополуки общо, бр.**					**Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения", (бр.)**				
		2006	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Няма материален фактор или няма информация	00.00	23	18	7	14	11	0	0	0	1	0
Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - на нивото на земята (вътрешни или външни, неподвижни или подвижни, временни или не)	01.00	855	834	822	788	714	14	21	15	12	14
Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - над нивото на земята (вътрешни или външни)	02.00	184	205	206	186	148	4	4	6	4	4
Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - под нивото на земята (вътрешни или външни)	03.00	50	41	47	39	29	1	0	1	2	0
Системи за снабдяване и разпределение на материали, тръбопроводни мрежи	04.00	41	32	26	23	21	1	0	0	0	0
Двигатели, системи за пренос и съхранение на енергия	05.00	85	71	64	61	60	2	0	0	2	1
Ръчни инструменти, задвижвани ръчно	06.00	140	116	102	65	62	1	1	0	2	0
Инструменти, ръчно държани или ръчно водими, механични	07.00	58	65	64	26	26	0	2	0	0	0
Ръчни инструменти, с неуточнен източник на енергия	08.00	8	12	4	9	9	0	0	0	0	0
Машини и оборудване, несамоходни или самоходни	09.00	27	26	30	19	27	0	0	0	0	0
Машини и оборудване, неподвижни	10.00	311	253	262	200	212	0	0	0	0	0

[113]Код 14.00 Материали, предмети, продукти, детайли на машини или превозни средства, отломки, прах

"Материален фактор", свързан с "Начина на увреждане"	**Код**	**Трудови злополуки общо, бр.**					**Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения", (бр.)**				
		2006	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Подемно-транспортни машини, съоръжения и приспособления за складиране	11.00	206	205	188	158	123	0	1	0	0	1
Сухопътни превозни средства	12.00	294	257	258	224	217	12	6	4	1	8
Други превозни средства	13.00	55	53	52	25	43	0	0	0	0	0
Материали, предмети, продукти, детайли на машини или превозни средства, отломки, прах	14.00	773	728	691	492	424	2	0	4	1	1
Химични, взривни, радиоактивни, биологични вещества	15.00	183	193	173	93	99	0	0	0	0	0
Предпазни средства и защитни приспособления	16.00	6	3	4	2	7	0	0	0	0	0
Канцеларско оборудване, лично оборудване, спортно оборудване, оръжия, домакински уреди	17.00	51	54	49	35	49	0	0	0	0	1
Живи организми и хора	18.00	132	122	151	132	154	2	1	2	2	0
Насипни отпадъци	19.00	14	8	11	3	3	0	0	0	0	
Физични явления и природни сили	20.00	28	14	23	11	19	0	0	0	0	0
Други материални фактори, некласифицирани в групи от 00.00 до 20.00	99.00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

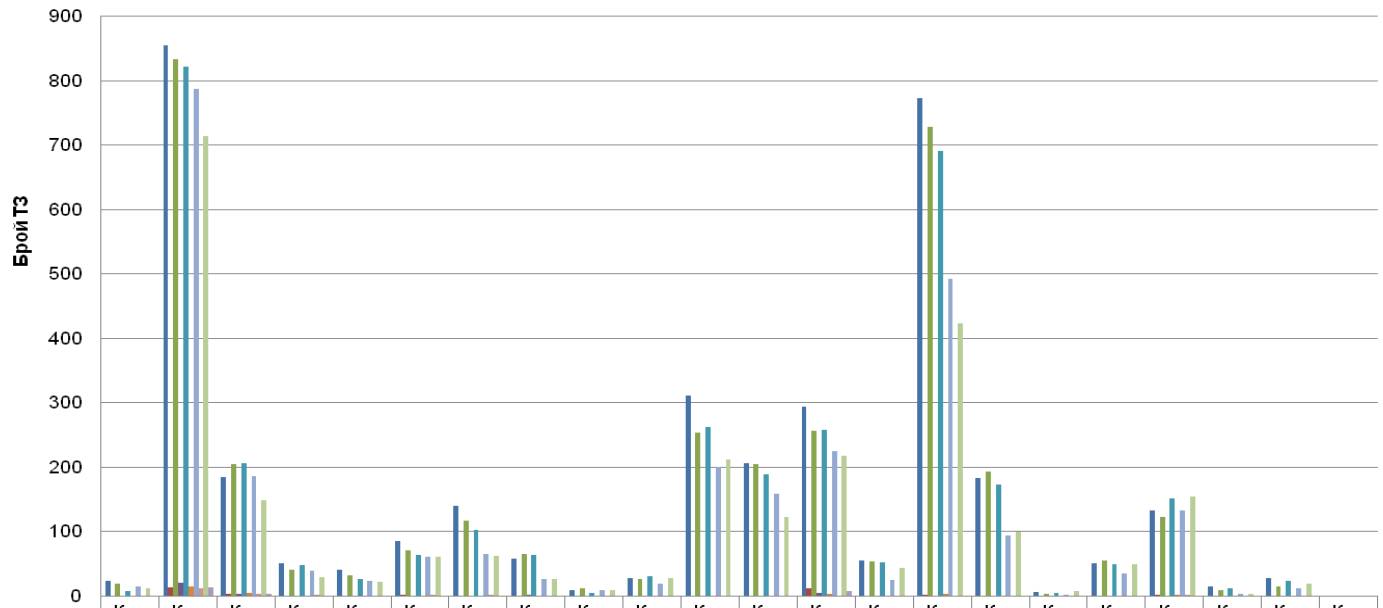

	Код 00.00	Код 01.00	Код 02.00	Код 03.00	Код 04.00	Код 05.00	Код 06.00	Код 07.00	Код 08.00	Код 09.00	Код 10.00	Код 11.00	Код 12.00	Код 13.00	Код 14.00	Код 15.00	Код 16.00	Код 17.00	Код 18.00	Код 19.00	Код 20.00	Код 99.00
2006г. ТЗ общо	23	855	184	50	41	85	140	58	8	27	311	206	294	55	773	183	6	51	132	14	28	0
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	14	4	1	1	2	1	0	0	0	0	0	12	0	2	0	0	0	2	0	0	0
2007г. ТЗ общо	18	834	205	41	32	71	116	65	12	26	253	205	257	53	728	193	3	54	122	8	14	0
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	21	4	0	0	0	1	2	0	0	0	1	6	0	0	0	0	0	1	0	0	0
2008г. ТЗ общо	7	822	206	47	26	64	102	64	4	30	262	188	258	52	691	173	4	49	151	11	23	0
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	15	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4	0	0	0	2	0	0	0
2009г. ТЗ общо	14	788	186	39	23	61	65	26	9	19	200	158	224	25	492	93	2	35	132	3	11	0
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	1	12	4	2	0	2	2	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	0	0	0
2010г. ТЗ общо	11	714	148	29	21	60	62	26	9	27	212	123	217	43	424	99	7	49	154	3	19	0
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	14	4	0	0	1	0	0	0	0	0	1	8	0	1	0	0	1	0		0	0

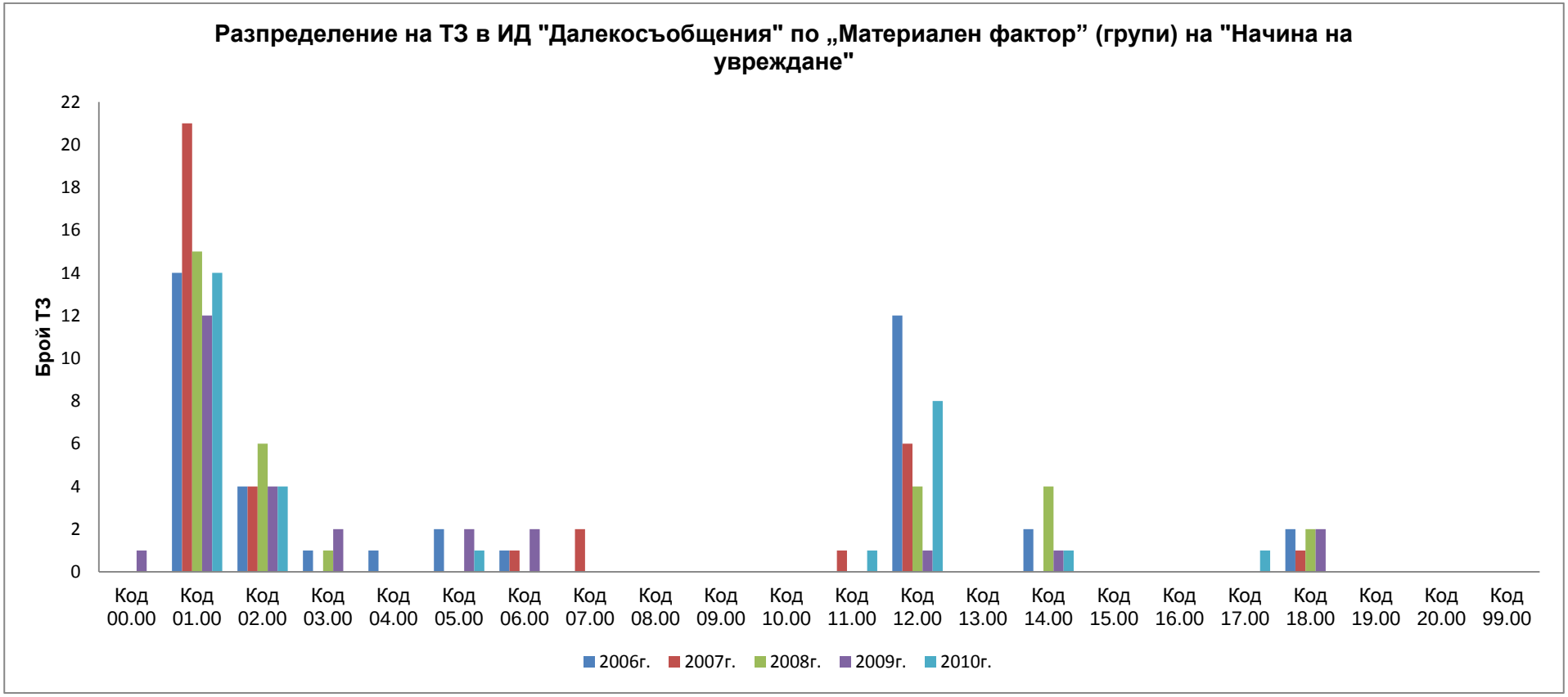

По "Материален фактор (групи)" на "Начина на увреждане", водещите кодове за ТЗ в ИД "Далекосъобщения" са код 01.00[114] и код 12.00[115], докато за общия профил това са код 01.00 и код 14.00[116]

[114]Код 01.00 Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - на нивото на земята (вътрешни или външни, неподвижни или подвижни, временни или не)
[115]Код 12.00 Сухопътни превозни средства
[116]Код 14.00 Материали, предмети, продукти, детайли на машини или превозни средства, отломки, прах

8.2.16. Класификация „Вид злополука (по КСО)"

Информацията се класифицира по следните показатели:

- по чл. 55, ал. 1 от КСО: Трудова злополука е всяко внезапно увреждане на здравето станало през време и във връзка или по повод на извършваната работа, както и при всяка работа, извършена в интерес на предприятието, когато е причинило временна неработоспособност, трайно намалена работоспособност или смърт.
- по чл. 55, ал. 2 от КСО: Трудова е и злополуката, станала с осигурен по чл. 4, ал. 1 и 2 по време на обичайния път при отиване или при връщане от работното място до: основното място на живеене или до друго допълнително място на живеене с постоянен характер; мястото, където осигуреният обикновено се храни през работния ден; мястото за получаване на възнаграждение;
- не се приема за трудова;
- няма данни.

Трудови злополуки 2006 г. – 2010 г.
Разпределение по "Вид на злополуката"

"Вид на злополуката"	Код	2006г.		2007г.		2008г.		2009г.		2010г.	
		ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"
По чл. 55, ал. 1 от КСО	1	3523	39	3337	36	3234	32	2605	27	2457	30
По чл. 55, ал. 2 от КСО	2	573	13	474	4	609	7	520	6	629	9
Не се приема за трудова	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Няма данни	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

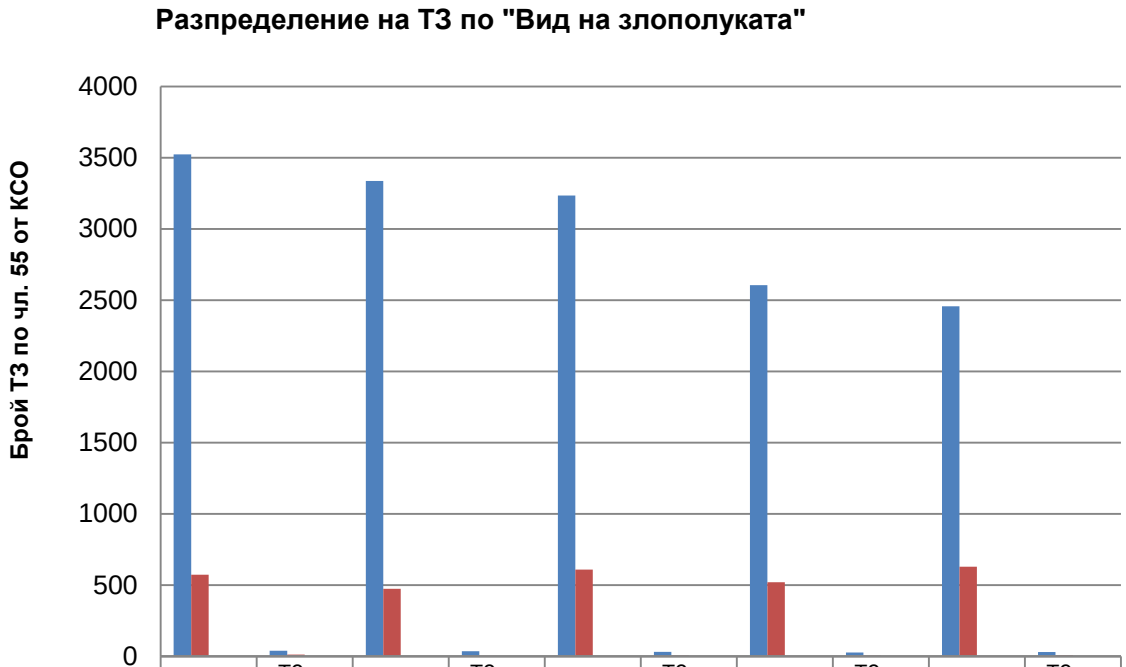

	2006г.		2007г.		2008г.		2009г.		2010г.	
	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"
По чл. 55, ал. 1 от КСО	3523	39	3337	36	3234	32	2605	27	2457	30
По чл. 55, ал. 2 от КСО	573	13	474	4	609	7	520	6	629	9
Не се приема за трудова	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Няма данни	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

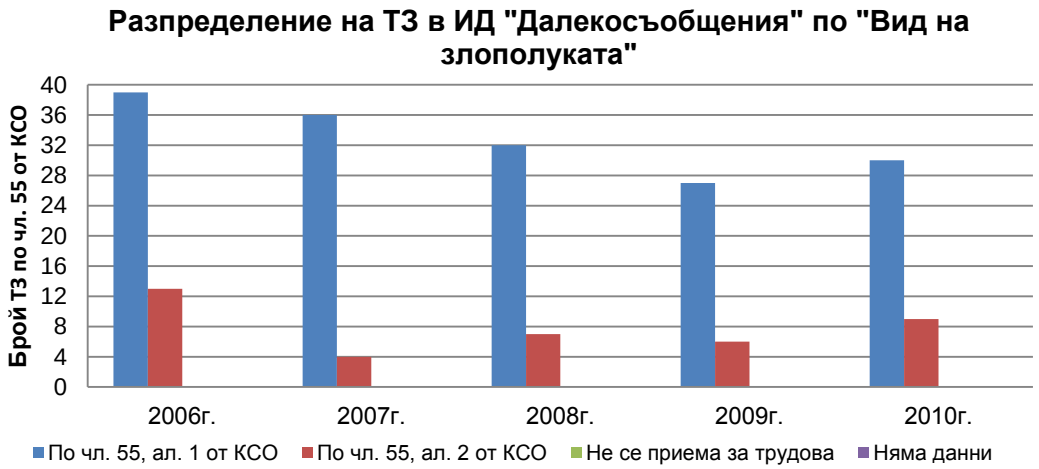

Злополуките по чл. 55, ал. 1 от КСО в ИД "Далекосъобщения" представляват 80,79% от всички ТЗ в ИД за периода 2006-2010г., а тези в общия профил - 84,38%.

8.2.17. Класификация „Последици от трудовата злополука"

Последиците от злополуката описват резултата от злополуката, изразени чрез временната неработоспособност (загубените дни от трудови злополуки), трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност), и смърт.

Загубените дни от трудови злополуки представляват броя календарни дни, когато пострадалият е неработоспособен поради трудова злополука. При наличие на трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност) в резултат на трудовата злополука се използват специфични кодове. В този случай дните, загубени преди признаването на трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност) или смърт, не се вземат под внимание. Информацията се класифицира съобразно специална Класификация „Последици от злополуката".

Код	**Наименование на позицията (по българското законодателство)**	**Код**	**Наименование на позицията (по ЕСТЗ)**
00	Няма данни	000	Неизвестни
10	Временна неработоспособност общо, в т.ч.		Загубени дни по групи (отсъствие по-малко от 6 м.)
11	до 3 дни	–	–
12	4 - 6 дни	A01	4 - 6 загубени дни
13	7 - 13 дни	A02	7 - 13 загубени дни
14	14 - 20 дни	A03	14 - 20 загубени дни
15	21 - 30 дни	A04	21 - 30 дни
16	31 - 90	A05	31 - 90 дни
17	91 - 182 дни	A06	91 - 182 дни
18	183 - до 1 год.	997	183 и повече загубени дни или инвалидност
19	над 1 год.		
20	Трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност) общо, в т.ч.		
21	под 50%		
22	50 - 70% - от 50,00 до 70,99% вкл.		
23	71 - 90% - от 71 до 90,00% вкл.		
24	над 90% - от 90,01%		
30	Смърт - общо	998	Смърт
99	Други, непосочени по-горе	999	Други, непосочени по-горе

Трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 от КСО 2006 г. – 2010 г.

Разпределение по "Последици от злополуката"

Последици от злополуката	**Код**	**Трудови злополуки общо, (бр.)**					**Трудови злополуки в ИД "Далекосъобщения", (бр.)**				
		2006	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Няма данни	00	1	1	1	2	0	0	0	0	0	0
Временна неработоспособност общо, в т.ч.:	10	3231	3117	2993	2429	2309	36	34	32	27	29
до 3 дни	11	67	63	45	33	34	0	0	1	1	1
4 - 6 дни	12	149	123	98	55	48	1	1	1	1	
7 - 13 дни	13	553	452	311	270	235	3	3	2	3	2
14 - 20 дни	14	328	253	239	154	186	7	0	0	0	4
21 - 30 дни	15	373	373	330	251	276	6	5	3	4	5
31 - 90 дни	16	1142	1181	1062	868	801	15	15	11	7	10
91 - 182 дни	17	509	488	606	538	483	3	6	9	10	4
183 - до 1 год.	18	192	167	287	259	243	1	3	5	1	3
над 1 год.	19	8	17	15	1	3	0	1	0	0	0
Трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност) общо, в т.ч.:	20	73	70	89	86	56	0	0	0	0	0
под 50%	21	7	10	19	20	13	0	0	0	0	0
50 - 70% - от 50,00 до 70,99% вкл.	22	57	45	61	50	28	0	0	0	0	0
71 - 90% - от 71 до 90,00% вкл.	23	5	8	7	10	6	0	0	0	0	0
над 90% - от 90,01%	24	4	7	2	6	9	0	0	0	0	0
Смърт	30	128	149	151	88	92	3	2	0	0	1
Други, непосочени по-горе	99	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	2006г. ТЗ общо	2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2007г. ТЗ общо	2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2008г. ТЗ общо	2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2009г. ТЗ общо	2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	2010г. ТЗ общо	2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"
Няма данни (Код 00)	1	0	1	0	1	0	2	0	0	0
Временна неработоспособност общо (Код 10)	3231	36	3117	34	2993	32	2429	27	2309	29
Трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност) общо (Код 20)	73	0	70	0	89	0	86	0	56	0
Смърт (Код 30)	128	3	149	2	151	0	88	0	92	1
Други, непосочени по-горе (Код 99)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

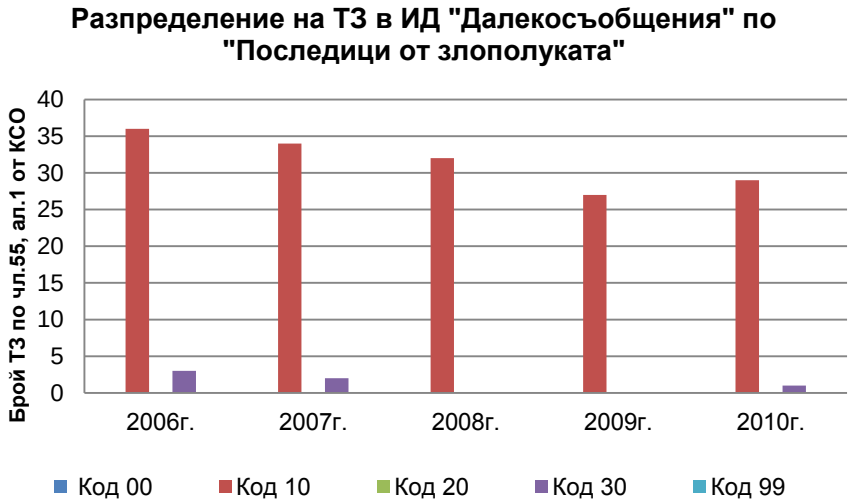

Водещата "Последица от злополуката" е "Код 10 Временна неработоспособност". За периода има една смъртна злополука (код 30) в ИД "Далекосъобщения" и няма злополуки с последица "Код 20 Трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност)".

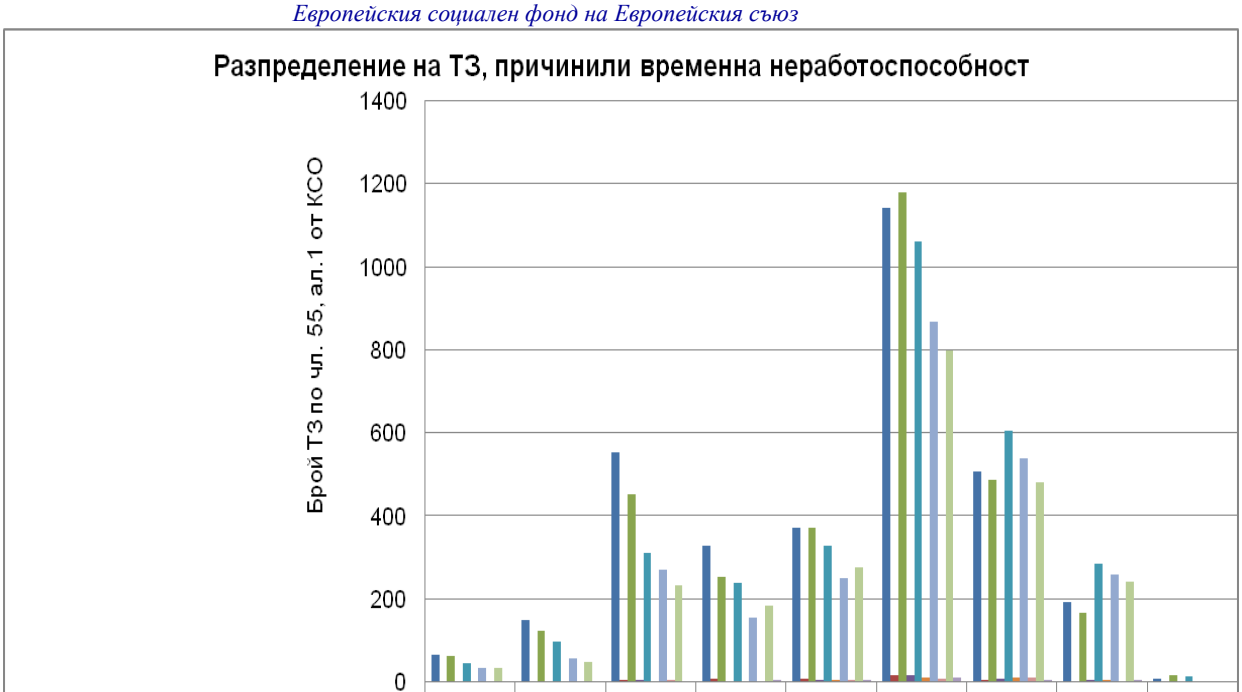

	до 3 дни	4 - 6 дни	7 - 13 дни	14 - 20 дни	21 - 30 дни	31 - 90 дни	91 - 182 дни	183 - до 1 год.	над 1 год.
2006г. ТЗ общо	67	149	553	328	373	1142	509	192	8
2006г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	1	3	7	6	15	3	1	0
2007г. ТЗ общо	63	123	452	253	373	1181	488	167	17
2007г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	0	1	3	0	5	15	6	3	1
2008г. ТЗ общо	45	98	311	239	330	1062	606	287	15
2008г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	1	1	2	0	3	11	9	5	0
2009г. ТЗ общо	33	55	270	154	251	868	538	259	1
2009г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	1	1	3	0	4	7	10	1	0
2010г. ТЗ общо	34	48	235	186	276	801	483	243	3
2010г. ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	1	0	2	4	5	10	4	3	0

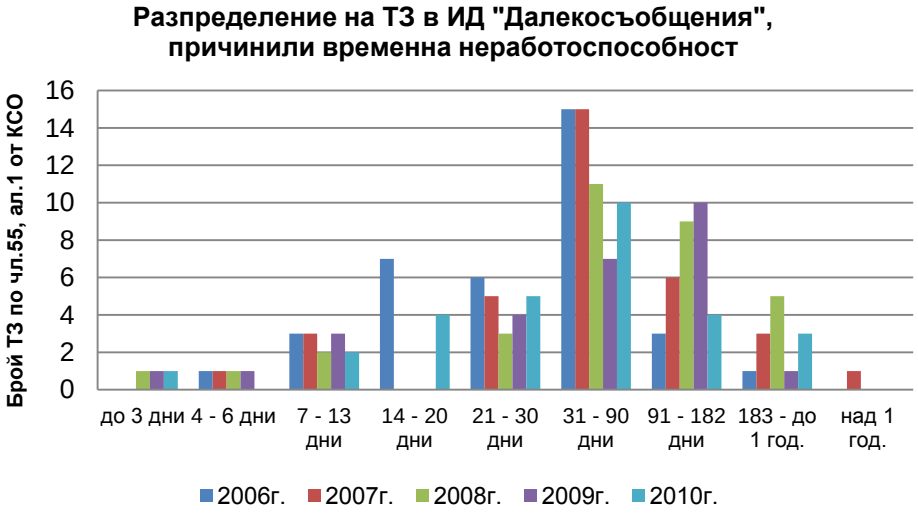

Най-голям е делът на злополуките, причинили временна неработоспособност, както в общия профил, така и в ИД "Далекосъобщения", които изискват период на възстановяване "31 - 90 дни".

Разпределение на ТЗ, причинили трайно намалена или загубена работоспособност

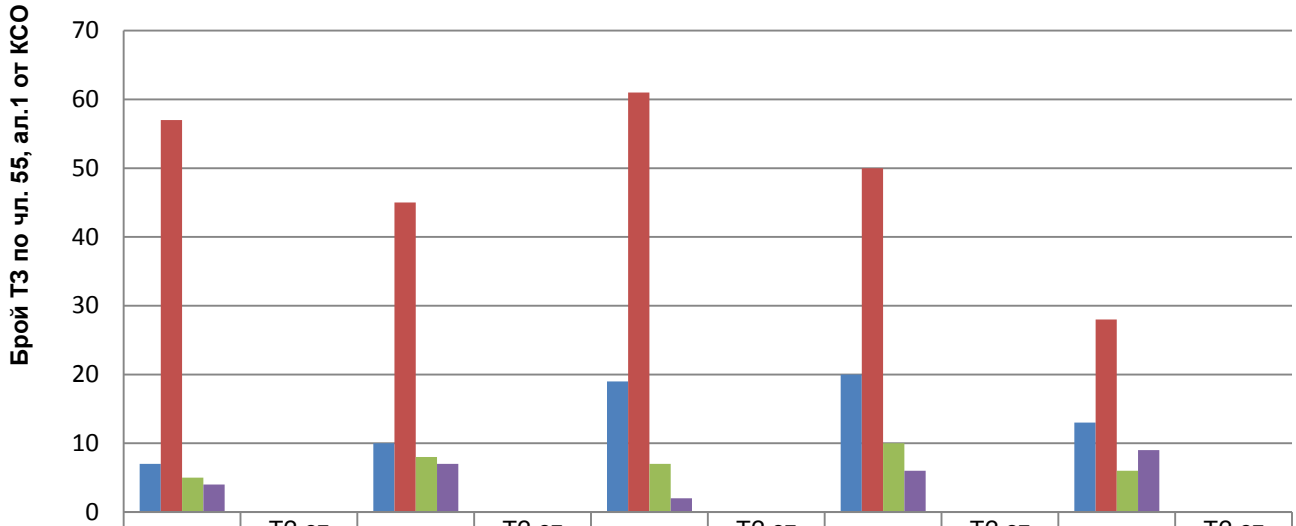

	2006г.		2007г.		2008г.		2009г.		2010г.	
	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"	ТЗ общо	ТЗ от тях в ИД "Далекосъобщения"
под 50%	7	0	10	0	19	0	20	0	13	0
50 - 70%	57	0	45	0	61	0	50	0	28	0
71 - 90%	5	0	8	0	7	0	10	0	6	0
над 90%	4	0	7	0	2	0	6	0	9	0

В ИД "Далекосъобщения" няма трудови злополуки, причинили трайно намалена или загубена работоспособност.

9. ТЕХНИЧЕСКИ ПРАВИЛА, РЪКОВОДСТВА И ДРУГИ ПРОГРАМИ И ДЕЙНОСТИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА БЗР

9.1. Системи за управление на БЗР

- Предприятия с разработени и внедрени системи за управление на безопасността и здравето при работа

На база Информация от ИА "ГИТ" и от интернет страницата на Сдружение "Клуб 9000"[117], като предприятия с разработени и внедрени системи за управление на безопасността и здравето при работа (СУБЗР) в ИД "Далекосъобщения", бяха идентифицирани следните организации:

СПИСЪК на предприятията от Код 61 "Далекосъобщения" по КИД 2008, които са декларирали в декларацията по чл. 15 от ЗЗБУТ, че имат международно призната система за управление на безопасността и здравето при работа (т. 17.1)[118]

№	Предприятие	Адрес
1	Армагедон - 2002 ЕООД	гр.Враца, жк."Дъбника", до Блок 14, интернет Клуб „Армагедон" http://armageddon.bg/
2	Източни Родопи ООД	Област Кърджали, гр. Кърджали 6600, кв. "Гледка", ул. "Стоян Терзиев" №1 **e-mail:**chimbul@abv.bg
3	Витаком ООД	София - 1463, "Свиленица" N2, ет.5 **e-mail:**hrisi@business.bg
4	Телериб ООД	Област Плевен, гр. Плевен 5800, ул. "Иван Вазов" № 4, ет. 5, офис 12 **e-mail:**satcompl@satcom.bg; office@plevensprint.com
5	Нетком ТВ ООД	Самоков, ул. Проф. Васил Захариев 1 **Телефон:** 02/481 13 33 **e-mail:** office@netcomlan.com
6	Нетком Нетуоркс ООД	Самоков, ул. Проф. Васил Захариев 1 уебсайт:http://netcomlan.com e-mail:office@netcomlan.com
7	ЕТ "Боби-Ган-Боряна Ганчева"	-
8	Електрон Прогрес ЕАД	Бизнес център „Електрон", ул. "Кукуш" 1, кв. "Захарна фабрика", София 1309, e-mail: **office@eprogress.bg**
9	Сименс Ентърпрайз	София 1309, ул. "Кукуш" № , тел.: (02) 8115450, Факс: (02) 8115142

[117] http://www.club9000.org
[118] Източник: ИА "ГИТ"

№	Предприятие	Адрес
	Комюникейшънс ЕООД	E-mail: sales.enterprise.bg@siemens.com,Web: http://www.siemens.bg
10	Лирекс БГ ООД	**София,** ж.к. "Младост" 1, бл.54А, тел.: 02/ 9 691 691, 02/ 4 880 400 факс: 02/ 9 743 095, e-mail: office@lirex.com
11	Лирекс Нет ЕООД	гр. София 1784, жк. Младост 1, бл. 9, Тел.: 0 2 9691691 Факс: +359 2 8723471, e-mail: office@lirex.net
12	Лирекс Хай Тех ЕООД	гр. София 1784, жк. Младост 1, бл. 9, тел.: 02/ 9691691 Факс: 02/8723471, e-mail: office@lirex.net
13	Мултиелектроникс АД	София 1407, ул. Св. Георги Софийски № 10 e-mail:office@computer.bg, www.computer.bg
14	Космо България Мобайл ЕАД	София 1766, ж.к. Младост 4, Бизнес Парк София, сграда 6 www.globul.bg

На база усреднените общи бройки на предприятията за периода 2008-2010г.: общо за страната - 352720 предприятия и за ИД "Далекосъобщения" - 845 предприятия, и на база общият брой предприятия към момента с внедрена СУБЗР в икономическата дейност, макар и с известни допускания, може да се направят с достатъчна точност следните изводи:

- Предприятията от ИД "Далекосъобщения" представляват под 0,5% от общия брой предприятия в страната (изчислена стойност 0,24%);
- Предприятията от ИД "Далекосъобщения" с разработени и внедрени СУБЗР представляват под 0,01% от общия брой предприятия в страната (изчислена стойност 0,004%);
- Предприятията от ИД "Далекосъобщения" с разработени и внедрени СУБЗР представляват под 2% от общия брой предприятия ИД "Далекосъобщения" (изчислена стойност 1,66%).

- **Ефектите - промените, които са настъпили или се очаква да настъпят в предприятията след внедряване на СУБЗР**

Математически получените данни за предприятията с внедрени СУБЗР в ИД "Далекосъобщения" кореспондират с резултатите от проведеното проучване на условията на труд в икономическата дейност, според които:

- Близо половината от анкетираните ръководители в икономическата дейност посочват, че при тях се прилага система за управление на БЗР, 16,7% отговарят отрицателно на този въпрос, а останалата близо 1/3-та от ръководителите не знае дали при тях има такава система. Това означава, че малко повече от 50% от анкетираните ръководители по-скоро отговарят, че при тях не се прилага СУБЗР;
- На следващ конкретен въпрос, отнасящ се до това каква по-точно система за управление на БЗР се прилага в предприятието им, отново 1/3-та от анкетираните ръководители посочва, че не знае каква е прилаганата от тях система, а само двама от всички анкетирани ръководители са отговорили конкретно каква международно призната СУБЗР се прилага.

От тези данни може да се направи извода, че СУБЗР по-скоро не са разпространени в предприятията от ИД "Далекосъобщения", имайки предвид и факта, че 96,2% от всички предприятия в икономическата дейност са микро- и малки предприятия.

Въпреки, че според специалистите няма съмнение в положителните ефекти, които биха настъпили в резултат от правилното и установено системно функциониране на СУБЗР във всяко едно предприятие и в икономическата дейност като цяло, а именно:

- намаляване степента на професионалните рискове;
- намаляване на размера на загубеното работно време в резултат на отсъствие от работа поради временна неработоспособност;
- намаляване броя на лицата, напускащи предприятието поради лоша работна среда или преждевременно пенсиониране и неработоспособност (инвалидност);
- намаляване на средствата, изразходвани от работодателите за съдействие при завръщане на работа (консултации, обучение, приспособяване към работното място и др.);
- намаляване на загубеното производствено време, непроизведената продукция и неизвършените услуги като следствие от събитие, което завършва с травма и др.,

количественото определяне на тези ефекти е много трудно и би изисквало продължителен мониторинг на целия процес по разработване, внедряване и функциониране на тази система за период от няколко години и в целева група от предприятия.

За целите на настоящия проект, изхождайки от факта, че една СУБЗР изисква продължителен период от време за внедряване, установено функциониране и сертифициране, може да се предположи, че системите за управление на БЗР в предприятията, посочили, че имат такива внедрени системи, функционират реално от няколко години. Затова беше поискана обобщена справка за трудовия травматизъм за периода 2008-2010г. в предприятията от икономическата дейност с внедрени СУБЗР. Отговорът на НОИ беше, че в тези предприятия за периода 2008-2010г. няма настъпили трудови злополуки.

Така че данните за трудовия травматизъм като краен измерител на ефекта от функционирането на внедрените СУБЗР подкрепят тезата за настъпилите безспорни положителни ефекти от тях и мотивират тезата за по-широкото им разпространение сред предприятията от ИД "Далекосъобщения".

9.2. Кодекси за добра практика, ръководства, помагала, технически правила и др. материали, прилагани в изпълнение на регулация или на доброволна основа

За събиране и обработване на информация по този раздел от ПБЗР са използвани методите на кабинетното проучване и анкетното допитване сред работодатели и експерти от държавната администрация, работодателските и синдикалните организации.

Проучването показа, че няма разработени кодекси за добри практики, ръководства, помагала, технически правила и др. материали, прилагани в изпълнение на регулация или на доброволна основа през последните години, приложими само за икономическата дейност/бранша.

Издадени са следните ръководства, които могат да намерят приложение и в предприятията от икономическата дейност:

- **Работа на височина**

  Издателска къща "Комлайф" ЕООД, София, 2011година

  Автор: Калина Петкова

Предмет и цели:

Паданията от височина са една от основните причини за трудови злополуки както в строителството, така и в другите сектори на икономиката.

Целта на ръководството е да даде подходите и практическите мерки в съответствие с националното законодателство за намаляване на трудовите злополуки, свързани с увреждане на здравето в резултат на падане от височина - на същото ниво или от височина.

Изданието представя различни примери, свързани с приложението на минималните изисквания за безопасността и здравето на работещите при използване на работни съоръжения за временна работа на височина - скелета, стълби, платформи и въжета.

Целта на ръководството е да помогне на работодателите, по-специално в малките и средни предприятия, да изберат и използват правилно работните съоръжения, въз основа на оценката на риска и съобразно продължителността на работата, както и в съответствие с ергономичните особености на работното място. Показани са много примери на добра практика.

Основни ползватели:

Работодатели, синдикални организации, специалистите по безопасност и здраве при работа и службите по трудова медицина, работници и служители.

Съдържание:

- Основни принципи на превенцията при временна работа на височина
- Оценка на риска
- Избор на работни съоръжения (помощни средства)
- Скеле (самостоятелно скеле, скеле тип "кула", скелета за комини, стационарни окачени скелета)
- Стълби (Леки индивидуални подвижни платформи - подиумни стълби, конзолни платформи)
- Техники за достъп и позициониране посредством въжета
- Други съоръжения за работа на височина (подвижни работни площадки (вишки), мачтови повдигани площадки, висящи площадки)
- Библиография

- **Ръководство за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на вибрации**

Издателска къща „Примера СД" ЕООД, София 2009 година

Автор: Гълъб Донев

Предмет и цели:

Стратегическа цел на правителството на Република България в областта на трудовите отношения е повишаване на качеството на труд. Успешното изпълнение на заложената цел на политиката в областта на трудовите отношения изисква глобален подход към подобряване качеството на условията на труд и живот на работещите, обучение и култура на превенция, и осигуряване на конкурентоспособност на работодателите.

Националното законодателство отразява в пълна степен законодателството на Европейския съюз в тази област, както в същото време насърчава разработването и прилагането и на други инструменти в подкрепа на правилното приложение на нормативните актове – ръководства, наръчници, кодекси на добра практика, инструкции и т.н.

Това ръководство е един от тези инструменти. То способства за оценката на рисковете от експозиция на вибрации ръка-рамо и на цяло тяло, определянето на мерките за елиминиране или намаляване на експозицията и въвеждането на системи за предотвратяването на развитието и задълбочаване на увреждания, свързани с вибрации

Основни ползватели:

Работодатели, синдикални организации, специалистите по безопасност и здраве при работа и службите по трудова медицина, както и Главна инспекция по труда при изпълнението на изискванията на нормативните документи по безопасни и здравословни условия на труд в предприятията.

Съдържание:

- Ръководство за добра практика по вибрации ръка-рамо:
  - Въведение
  - Оценка на риска
  - Премахване или намаляване на експозицията
  - Здравно наблюдение
  - Приложения
- Ръководство за добра практика относно вибрация на цялото тяло:
  - Въведение
  - Оценка на риска
  - Премахване или намаляване на експозицията
  - Здравно наблюдение
  - Приложения

❑ „Оценка на професионалния риск”

Издателска къща „Шанс” АД, София, 2008 год.

Автори: д-р инж. Бойка Савова, д-р ик. Евгени Евгениев

Предмет и цели:

Аналитично и задълбочено знание по въпросите на оценката на риска на работното място.

Единен подход и метод за оценка на професионалния риск в различни области на трудовата дейност.

Книгата съдържа разработени критерии за определяне на стойностите на елементите на риска (тежест, експозиция, вероятност) за най-често срещаните в практиката рискове, както и обширна информация относно източниците на риска, проявлението му, хигиенната характеристика на факторите на работната среда, биологичните ефекти при въздействието на рисковите фактори, разяснения и насоки за ползване на нормативни информационни източници във връзка с оценявания риск.

В приложенията е разработен допълнителен инструментариум и е предоставена информация, която би подпомогнала извършването на оценката на риска в различните области на трудовата дейност.

Основни ползватели:

Работодатели; органите за безопасност и здраве при работа; специалисти, работещи в областта на трудовата медицина и за всички работещи в областта на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.

Съдържание:

- Ролята и мястото на оценката на професионалния риск в дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд;
- Единен методически подход за оценка на професионалния риск на работното място;
- Особености на оценката на професионалния риск при различни вредни фактори;
- Приложения: примерни карти за оценка на риска, възможни опасности на работното място, информация за източници на опасност, гранични стойности на фактори на работната среда, защитни мерки за минимизиране на риска и др.

❑ „Оценка на професионалния риск”, Част втора

Издателска къща „Шанс” АД, София, 2011год.

Автори: доц. д-р ик Евгени Евгениев, д-р инж. Бойка Савова, д-р Виргиния Куцарова

Предмет и цели:

Разработване на критерии за определяне на елементите на риска при оценяване и на други значими за практиката рискове, възникнали като необходимост след редица семинари по представяне и обсъждане на методиката.

В отговор на тази потребност авторския колектив разработи втора част на издадената книга. Тя съдържа разработени критерии за определяне на елементите на риска (тежест, експозиция, вероятност) на нова група професионални рискове, свързани с въздействието на:

- йонизиращи лъчения;
- съоръжения под налягане;
- производствен микроклимат;
- физическо натоварване;
- нервно-психично натоварване;
- стрес при работа;
- работна поза;
- режим на труд и почивка.

За всеки от рисковете са представени специфични въздействия върху работоспособността и здравето на работещите. Разработен е и раздел за ефективността – здравна, икономическа, социална, от провеждането на мерки за непрекъснато подобряване условията на труд, като част от фирмената политика на предприятието.

Основни ползватели:

Специалистите по безопасност и здраве при работа, работодателите, службите по трудова медицина, контролните органи по условията на труд и всички специалисти, работещи в областта на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.

Съдържание:

- Оценка на професионалния риск – основа на дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място.
- Оценка на професионалния риск при различни вредни фактори.
- Оценка на социално-икономическата ефективност от осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.
- Приложения: примерни карти за оценка на риска; сравнителни таблици и гранични стойности, в помощ при оценка на риска от лъчения, съоръжения с повишена опасност, топлинен стрес, ръчна работа с тежести, методики за оценка на психосоматични оплаквания и на конфликтни отношения в организацията и др.

❑ **„Сборник инструкции за безопасност и здраве при работа в предприятието":**

ИК „Труд и право", София 2011 година „МТ – студио" ЕООД

Автор: инж. Мария Хасъмска

С любезното съдействие на Стоян Савянов, Пантелей Кокев и инж. Боян Савянов – специалист по безопасност и здраве при работа в кооперация „Експерт" – Габрово.

Предмет и цели:

Сборникът е посветен на здравословните и безопасни условия на труд – тема, която не губи своята актуалност и непрестанно се обогатява по съдържание, в отговор на бързия темп на развитието на човечеството. Предлаганите инструкции са не само нормативно обусловени от разпоредбите на КТ, ЗЗБУТ, Наредба 7 от 1999 година, за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване и др. Но имат и висока практическа стойност. Те

играят превантивна роля за опазване живота и здравето на работещите. Определят задължителния начин за действия на персонала при експлоатация на оборудването н нормална и аварийна ситуация. Разглеждат въпросите на безопасността при техническата експлоатация (обслужване и поддържане) на машините и съоръженията. Определят основните защитни мерки при наличие на потенциална опасност и рискове, както и задължения и поведение, които работещите трябва да спазват при работа.

Основни ползватели:

Ръководители на малки и средни предприятия, технически ръководители, служители изпълняващи функциите на орган за безопасност и здраве при работа, както и за всеки един работещ.

Контролната дейност на Инспекцията по труда постоянно потвърждава връзката между добре разработените инструкции за безопасност, условията на труд и броя на злополуките при работа. В предприятията отговарящи на нормативните изисквания инструкции, условията на труд са по-добри и броят на злополуките е по-малък.

Съдържание:

Инструкции по безопасност и здраве, приложими за всички икономически дейности, включително за оказване на първа долекарска помощ при различни видове наранявания и реда за отпускане, ползване и съхранение на лични предпазни средства.

Правила за безопасност и здраве при работа с: видеодисплей; с уреди за пожарогасене; съхранение на химични вещества; безопасна работа в офис; с преносими ръчни електрически инструменти; при експлоатация на автомобили.

Инструкции по безопасност и здраве приложими за специфични икономически дейности.

Добра практика:

- Инструкции за безопасна работа;
- Информационни листове за безопасност и здраве при работа.

- „Безопасност и здраве при работа в предприятието. Добра практика. Нормативна уредба", „Синдипревантива" ООД, 2006 год.;
- Структура и организация на работната заплата, ИК „Труд и право", 2007 год.;
- Трудов договор, ИК „Труд и право", 2008 год.;
- Сборник с наредби за устройство, безопасна експлоатация и технически надзор на съоръжения с повишена опасност, ИК „Труд и право", 2008 год.;
- „Наръчник по безопасност и здраве при работа в предприятието", ИК „Труд и право", 2009 год.;
- Наръчник по заплащане на труда, ИК „Труд и право", 2009 год.;
- Процедури, вътрешни актове и приложни документи по уредбата на трудовите отношения в предприятието, ИК „Труд и право", 2011 год.;
- Работно време, почивки и отпуски, ИК „Труд и право", 2012 год.;
- Договорът в индивидуалните трудови отношения, ИК „Труд и право", 2012 год.

9.3. Програми/проекти и дейности за насърчаване на БЗР

Няма приключили проекти по програмите на структурни фондове, по меморандуми и споразумения между отделни държави, проекти за взаимно сътрудничество и др., изпълнени през последните 5 (пет) години, за насърчаване на БЗР (има проекти на представителните на национално ниво синдикални и работодателски организации, но те не са приключили напълно. Отделни техни компоненти са завършени.);

Ежегодно се провеждат информационни кампании, тематични конференции, медийни инициативи, свързани с Европейската седмица по безопасност и здраве при работа;

В изпълнение на **проект „Prevention in EU-27"** на Международната асоциация за социално осигуряване (ISSA) са издадени на български език **Ръководства за оценка на риска в малки и средни предприятия**:

- **Ръководство за оценка на риска в малките и средни предприятия „Подхлъзване и падане от височина"**

http://www.issa.int/Resources/Resources/Slipping-and-Falling-from-A-Height
Отпечатано в България, 2009 година
Автори:
Ирена Димитрова
Инж. Панайот Панайотов – ръководител на работната група Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда"
Волфганг Азал (Wolfgang Asal)
Олаф Печ (Olaf Pelzsch)
Секция „Метал" на Международната асоциация за социално осигуряване (ISSA)
Германия
инж. Андреас Хайланд (Andreas Heiland)
BG BAU – Berufsgenossenschaft der Lauwischaft, Германия
Предпечатно оформление:Media-Design-Service e.K., Bochum, Германия
Печат Verlag Technik& information e.K.,
Tel. +49 (0)234-94349-0, Fax +49 (0)234-94349-21
Wohlfahrtstrasse 153, 44799 BOCHUM, Германия

Предмет и цели:

Разглежда проблематиката изключително от гледна точка на европейското законодателство по безопасност и здраве (Рамковата Директива 89/391/ЕИО и свързаните с нея индивидуални директиви).

Основни ползватели:

Специалистите по безопасност и здраве при работа, на службите по трудова медицина, на работодателите, на контролните органи по условията на труд и на всички специалисти, работещи в областта на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.

Съдържание:

- Основна информация за проблема „подхлъзване и падане от височина": законова рамка; процедура за оценка на риска; определения.
- Въпросник за идентифициране на риска: идентифициране на риска от подхлъзване; идентифициране на риска от падане от височина; въпросник за идентифициране на риска от подхлъзване и от падане от височина.
- Оценка на риска: оценка на риска от подхлъзване; оценка на риска от падане от височина.
- Определяне на мерките: основна информация за мерките за предотвратяване на риска от падане от височина; примерни мерки за предотвратяване на подхлъзване; примерни мерки за защита за предотвратяване на падане от височина; възкен достъп и/или достъп чрез конструкцията; оказване на помощ на паднал човек.
- Приложение: списък на стандартите упоменати в текста и други стандарти за справка.

- **Ръководство за оценка на риска в малките и средни предприятия „Нервно-психично натоварване"**

http://www.issa.int/Resources/Resources/Mental-Workload
Отпечатано в Германия, 2008 година
Автори:
Габриеле Рихтер (Gabriele Richter)
Bundesanstail fur Arbeitschutz und Arbeitsmedizin,
Дортмунд, Германия
Хералд Грубер (Harald Gruber)
Херберт Фризенбихлер (Dr. Herbert Friesenbichler)
ISSA, Section Metal
Анна Усциловска (Anna Uscilowska)
Medicover Sp. z.o.o.Варшава, Полша
Лауренция Янкурова (Laurencia Jancurova)
Narodny inspektorat place, Кошице, Словакия
Дарина Конова
Главна Инспекция по труда, София, България
Предпечатно оформление: Media-Design-Service e.K., Bochum, Германия
Печат Verlag Technik& information e.K.,
Tel. +49 (0)234-94349-0, Fax +49 (0)234-94349-21
Wohlfahrtstrasse 153, 44799 BOCHUM, Германия

Предмет и цели:

Брошурата е предназначена да отговори на необходимостта за идентифициране и оценка на рисковете, свързани с нервно-психическо натоварване при работа.

Основни ползватели:

Специалистите по безопасност и здраве при работа, на службите по трудова медицина, на работодателите, на контролните органи по условията на труд и на всички специалисти, работещи в областта на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.

Съдържание:

- Основна информация: краткосрочни последици от прекомерното или недостатъчно нервно-психично натоварване.
- Идентифициране в предприятието: идентифициране и оценка на нервно-психично натоварване в предприятия с максимална численост на персонала 10 човека; обсъждане на резултатите, получени в предприятието/фирмата.
- Организация на работа: процедура в предприятието; мерки и коригиращи действия; мерки за избягване на стреса, психичната умора, монотонията и психичното пресищане.
- Приложение 1: Въпросници и работни листове за оценка.
- Приложение 2: Информация за провеждане на писмени анонимни анкети с работещите в предприятието.

В рамките на **Европейски кампании за комуникация, информиране и инспектиране** Комитетът на старшите инспектори по труда е издал на български език плакати, брошури и ръководства с добри практики и др. доказани и проверени методи и инструменти за оценка на риска:

- при ръчна работа с тежести – http://www.handlingloads.eu/bg/site/dp/budownictwo;

- при работа с опасни вещества - http://www.chemicalscampaign.eu/campanha.php?country=bg&language=bg&idCamp=30;
- психосоциалните фактори на работното място - http://www.av.se/slic2012/bulgarian.aspx.

Направеният анализ показва, че е необходимо да се насочат усилията за разработване на кодекси за добра практика, ръководства, помагала, технически правила и др. материали, които да се разпространяват безплатно и да могат да се прилагат за изпълнение на нормативни изисквания или на доброволна основа, за гарантиране на безопасността и здравето при работа конкретно в икономическата дейност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Основната цел на проекта е създаването на устойчив капацитет за разработване на съвременна секторна политика по безопасност и здраве при работа (БЗР), системи и услуги за провеждане на политиката, контрол и оценка, както и създаването на възможности за обмяна на опит и добра практика.
Специфичните цели са:

- осигуряване на достъп до актуална и полезна информация за състоянието на безопасните и здравословни условия на труд за икономическата дейност, с оглед по-нататъшното им развитие;
- подобряване на качеството на политиките и законодателството по БЗР на ниво икономическа дейност;
- подкрепа и насърчаване на малките и средните предприятия за осигуряване на БЗР, чрез популяризиране на практични и иновативни решения за прилагане на законодателството по БЗР.

Разработеният Профил по безопасност и здраве при работа(ПБЗР) в икономическата дейност постига целите, заложени в проекта, а също така и специфичните цели, заложени в Техническото предложение за разработването на Профила по БЗР. Основната цел е постигната – разработен е профил по безопасност и здраве при работа в ИД "Далекосъобщения", в съответствие с изискванията на Възложителя и принципите за информиране и консултиране със структурите за тристранно сътрудничество, макар и индивидуално. Постигнати са и специфичните цели за повишаване на информираността и формиране на ключови познания чрез осигуряване на актуална информация за: системата и законодателството в областта на БЗР; дейностите, свързани с осигуряване на БЗР; основни показатели за състоянието на БЗР; както и друга информация, свързана с икономическото развитие, демографското развитие, професионалното ниво и квалификацията на работната сила и др. на национално ниво и секторно ниво. Извършени са анализ и оценка на състоянието и са дадени насоки за бъдещи действия, с оглед подобряване качеството на политиките и дейностите за осигуряване на БЗР в икономическата дейност.
Постигнатите резултати, за които има обективно измерими количествени и качествени индикатори са:

- разработен ПБЗР в икономическата дейност;
- осигурена актуална и надеждна информация за всички раздели на ПБЗР;
- обща оценка на състоянието на системата за управление и на дейностите по БЗР на национално ниво и в икономическата дейност;
- определени силни и слаби страни за всеки раздел от ПБЗР;
- направени препоръки и насоки за развитие и усъвършенстване на дейностите по БЗР в съответствие с националните стратегически документи, законодателството и нормативните актове.

При разработването на профила са използвани официални статистически данни, закупени от Националния осигурителен институт и Националния статистически институт, данните от предоставения от Възложителя Общ профил по БЗР, данни от Информационната система на ИА "ГИТ", данни от официалните електронни страници в интернет на министерствата, ведомствата и организациите на работодателите и на работниците и

служителите, данни от анкетирането на работещи, данни от официални отговори на национално представителните организации на работниците и служителите. Използвана е правно-информационната система „Апис" за източник на информация при проучването на нормативните актове.

Използваният методологически инструментариум дава надеждна гаранция за пълно и точно постигане на заложените цели.

Умелото и адекватно съчетаване на използваните изследователски, статистически и социологически методи създават необходимите методологически условия за гарантиране на пълното съответствие на постигнатите резултати с изискванията на проекта.

Използвана е следната съвкупност от методологически подходи:

- системно-функционалният подход;
- сравнителния анализ;
- историческият подход;
- социологическият подход;
- статистическият подход;
- при аналитичните и изследователските дейности са използвани методите анализ и синтез, индукция и дедукция, SWOT анализ, анализ на многокритериални проблеми, регресионно-корелационен анализ, моделиране, прогнозиране и др.
- консенсусният подход.

Приложена е методиката за набиране и обработка на първична и вторична информация, като е реализирана комбинация от количествени и качествени методи за набиране, обработване и анализ на информация:

- метод на кабинетното проучване и вторичен анализ
- метод на анализ на съдържанието;
- метод на анкетното допитване със самопопълване за наети лица в икономическата дейност;
- метод на анкетното допитване със самопопълване за ръководители в предприятия от икономическата дейност;
- метод на експертната оценка – индивидуална и колективна

Методите на кабинетното проучване, вторичен анализ и анализ на съдържанието са приложени основно за тези раздели, които ползват официална публична информация и бази данни (НСИ, НОИ, ИА "ГИТ"), като е направен целеви анализ в съответствие с акцент върху темите посочени в заданието.

За осигуряване на информация и описание на ситуацията относно условията на труд е проведено е анкетно проучване с наети и ръководители в икономическата дейност, което има количествен характер. Данните от проучването са използвани основно в раздел седем и девет част от въпросите представляват експертна оценка на ситуацията в икономическата дейност. Направен е сравнителен анализ на състоянието на условията на труд в икономическата дейност и общата ситуация в страната, като са използвани данни от доклада за общия профил на страната.

Анкетното проучване е реализирано въз основа на <u>типологична извадка</u> - всяко предприятие с икономическа дейност, отговаряща на описанието на услугите по съответния код от КИД 2008. Типологичната структура възпроизвежда структурата на икономическата дейност, съобразно данните получени от ИА "ГИТ" (на база данните от Декларацията по чл. 15 от ЗЗБУТ) относно големината на предприятието, делът на наетите лица и териториалната им представеност по области, като са следвани следните стъпки:

1. Изчислява се делът на наетите лица съответно в малките, средни и големи предприятия
2. Пропорционално на този дял се определя броя лицата за анкетиране съответно в малките, средни и големи предприятия

3. С цел контрол на вътрешногнездовата корелация и осигуряване на максимално разнообразие на случаите, е определен максимален брой лица за анкетиране в съответния тип предприятие, като той е по-висок за големите предприятия.
4. Определя се минималния брой предприятия за анкетиране – съотношението между т.2 и т.3
5. Избор на териториални области – избират се области, в които са съсредоточени съответният тип предприятия – до 7 области, което цели да осигури пропорционалност в териториалното представяне.

Подбор на респондентите – до достъпност, като се анкетират само лица заети с основната дейност на предприятието, не такива от администрацията.
Във всяко предприятие се анкетира и един ръководител.
Анкетирани са 120 наети лица, 11 ръководителя в 12 предприятия

Методите на експертната оценка (консултации с индивидуални експерти и методът на колективна генерация на идеи, или както още се нарича метод на мозъчна атака) са използвани при оформяне на заключенията. Състава включва експерти запознати с икономическата дейност, БЗР, служби по трудова медицина, социални партньори, работодатели и др. лица с компетенции по темата. Използването на тези методи цели съчетаване на свободна размяна на мнения, генерирането на повече идеи и констатации с техния критичен анализ. На идентифицираната група предварително е предоставена необходимата информация във връзка с обсъждания проблем. От организационна гледна точка този последен етап е последен и самостоятелно обособен по време и място от първите два.
В съответствие с предварително зададените технически и финансови условия, е реализиран рационален вариант за обхват на потенциалните единици за изследване, съобразен: с реалната структура на генералните съвкупности и гарантиращ набирането на актуална информация за типичните характеристики и процеси, протичащи в областта на БЗР в икономическата дейност.
Профилът по безопасност и здраве при работа в икономическата дейност следва структурата на съдържанието и разделите, посочени в Техническата спецификация, като всеки един раздел е разработен подробно и ясно.

Увод

Представена е статистически обработена информация за 2006 – 2010 година, с динамиката в изменението на показателите за страната и в икономическата дейност за:

- икономическото състояние;
- демографското състояние;
- професионалното ниво и квалификацията на работната сила.

Направено е сравнение на наличната статистическа информация за икономическата дейност с общата стойност на показателите за страната на база Общия профил.

Беше установено, че на ниво икономическа дейност в държавата липсва официална и общодостъпна информация относно:

- Брутен вътрешен продукт, генериран от икономическата дейност;
- Производителност на труда в икономическата дейност.

Част от предоставените данни от съответните компетентни институции и организации, събиращи такива данни като НСИ, НОИ, ИА "ГИТ", се дублират като тип, но в същото време се различават съществено като стойности - например информацията за броя предприятия, групирането им според броя на заетите или наетите в тях лица, а от там и данните за демографско състояние и професионално ниво и квалификация на работната сила в икономическата дейност.

Би било добре държавата да направи ясно разпределение кои показатели по отношение на Икономическо състояние, Демографско състояние, Професионално ниво и квалификация на работната сила ще се използват в Република България, от коя институция или организация ще се събират, на какъв период ще се събират и как ще се предоставят на заинтересованите на национално ниво и на ниво икономическа дейност.

1.Законодателна рамка в областта на БЗР

Представени са:

- стратегическите документи – стратегии, планове и програми за развитие в областта на БЗР на национално ниво;
- нормативните актове в областта на БЗР с общо приложение - Кодекс на труда (КТ), Закон за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ), Кодекс за социално осигуряване (КСО) и всички подзаконови нормативни актове, издадени на основание изрична разпоредба в КТ, ЗЗБУТ и КСО. Предмет на изследването са областите:
  - основни задължения на страните по трудово или служебно правоотношение;
  - работно време, почивки и отпуски;
  - безопасни и здравословни условия на труд;
  - трудова дисциплина;
  - заплащане на труда;
  - обучение и квалификация;
  - медицинско наблюдение;
  - трудови злополуки и професионални болести;
  - социално битово и културно обслужване на работниците и служителите;
  - социален диалог;
  - имуществена отговорност и видове обезщетения;
  - други;
- нормативните актове в областта на БЗР, приложими за икономическата дейност - включват нормативни актове, издадени на основание на КТ и ЗЗБУТ, необхванати с предходната подточка и приложими за икономическата дейност. Предмет на изследването бяха наредбите за осигуряване на ЗБУТ и здраве при работа, правилниците за безопасност на труда, други правила и норми по чл. 37 от Закона за нормативните актове като в резюме е посочено за всеки от тях:
  - орган/органи, издал/издали акта; дата на обнародване в държавен вестник и всички промени към съответната дата;
  - област на приложение на нормативния акт;
  - основните изисквания за осигуряване на БЗР с посочени нормативни основания.
- нормативни актове от други области на националното законодателство, които уреждат и въпроси, свързани с БЗР общо за страната и изцяло или частично само за икономическата дейност - Закон за техническите изисквания към продуктите, Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси, Закон за здравето, Закон за устройство на територията, Закон за държавната стандартизация, Закон за измерванията и др. правилници, наредби, инструкции и др., издадени на основание на законите, които се прилагат във всички предприятия и места, където се осъществява трудова дейност или се провежда обучение, независимо от икономическата дейност и такива приложими изцяло или частично само за икономическата дейност. Предмет на изследването са:
  - съществените изисквания към продуктите;
  - изискванията за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смесите;

- изискванията към техническа експлоатация на работно оборудване, инсталации, уредби и съоръжения и др.
- използваните суровини и материали;
- санитарно-хигиенните норми и изисквания;
- изискванията за пожарна и аварийна безопасност;
- метрологичния и техническия надзор;
- изискванията към проектирането, изграждането, реконструкцията, модернизацията, въвеждането в експлоатация, както и поддържането, ремонта и извеждане от действие на сгради и съоръжения;
- стандарти, свързани с БЗР, съгласно Закон за държавната стандартизация;
- изискванията за правоспособност на лицата за упражняване на професия;
- други правила и норми.

Предмет на изследването бяха нормативни актове и стандарти за осигуряване на ЗБУТ и здраве при работа, обнародвани по чл. 37 от Закона за нормативните актове, като в резюме е посочено за всеки от тях:

- орган/органи, издал/издали акта; дата на обнародване в държавен вестник и всички промени към съответната дата;
- област на приложение на нормативния акт;
- приложимите изисквания за осигуряване на БЗР с посочени нормативни основания.

- Съответствие на законодателната рамка с международните стандарти - регламенти, стратегии и директиви на Европейския съюз (ЕС) и конвенциите на Международната организация на труда (МОТ). Предмет на сравнителния анализ е степента на съответствие между изследваните нормативни актове в областта на БЗР от националното законодателство с правото на ЕС и конвенциите на МОТ.

От направения анализ на законодателната рамка в областта на БЗР се налагат следните изводи и констатации:

- Законодателната рамка в областта на БЗР е съвременна, пълна и отговаря на достиженията на правото на Европейския съюз и конвенциите на МОТ.
- Наредба № 3 от 28.02.1987 г. за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците, издадена от министъра на народното здраве на основание чл. 287, ал. 1 КТ, обн., ДВ, бр. 16 от 1987 г., изм. и доп., бр. 65 от 1991 г., бр. 102 от 1994 г., бр. 78 от 2005 г. не съответства на съвременните индустриални отношения и нормативната база по БЗР.
- Необходимо е да се транспонира в националното законодателство в указания срок до 30.10.2013 г., Директива 2004/40/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните изисквания за здраве и безопасност, свързани с експозицията на работниците на рискове, дължащи се на физически агенти (електромагнитни полета) (осемнадесета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 на Директива 89/391/ЕИО), изменена с Директива 2007/30/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2007 година, Директива 2008/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година, Регламент (ЕО) № 1137/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 година, изменена с Директива 2012/11/ЕО от 19.04.2012 г.;
- Необходимо е да се актуализират следните правилници по безопасността на труд във връзка с допускането до тази дейност на още оператори (превръщането на дейността от монополна в регулирана), препращането в тях към отменени БДС и нормативни актове, и напредъка на технологиите и дублирането на изисквания с други осъвременени нормативни актове:

- Правилник по безопасността на труда при работа по въздушни и кабелни съобщителни линии и мрежи Д-06-001 (издание на МТСГ, 1997);
- Правилник за защита на съобщителните линии от опасно и смущаващо електромагнитно влияние на електропроводните линии и за допустимите минимални сближения (Д-06-002), МТСГ, 1970 г. (изм. и доп., ИБТ на МТСГ, бр. 4 от 1994 г.);
- Правилник по техника на безопасността при работа в радио- и телевизионни станции, Министерство на транспорта и съобщенията и Инспекция "Охрана на труда", 1966 г., 2000г, непубликуван в ДВ;
- Правилник по безопасността на труда при монтирането, ремонта и обслужването на радио- и телевизионни устройства (В-07-01-01), МВТУ, 1972 г., непубликуван в ДВ;
- Правилник по безопасността на труда при работа в селищни и междуселищни телефонни и телеграфни станции и радиотранслационни възли (В-06-00-01), Асоциация "Съобщения", 1986 г., непубликуван в ДВ.

Изготвена е положителна оценка от външен експерт с доказан опит в областта на трудовото законодателство, вкл. и в областта на международното трудово право, за пълнотата и точността на изпълнението на тази точка.

Препоръчва се:

- При въвеждане на ново законодателство и при усъвършенстване на съществуващото да се постигне опростяване на нормативните изисквания, с цел по-добро прилагане, без да се намалява постигнатата степен на защита за работещите.
- С участието на социалните партньори изготвянето на стратегически и специфични / оперативни цели за развитието на БЗР в икономическата дейност.
- МТСП да поддържа общодостъпен списък на приложимите регламенти, стратегии и директиви от правото на ЕС и конвенции на МОТ, които Република България е въвела в националното си законодателство с препратки към съответния нормативен акт и такива, които не е въвела, както и причините за това.

2. Система по БЗР

Представен е институционалния капацитет на системата по БЗР както на национално ниво, така и за икономическата дейност. Осигурена е актуална информация за институционалния капацитет на отделните институции, организации и други юридически или физически лица да изпълняват задълженията си за осигуряване на БЗР, както следва:

- компетентни органи, с функции и отговорности в областта на БЗР - представени са структурата и функциите на всички органи на изпълнителната власт или на техни административни структури от специализираната администрация с нормативните основания за осъществяване на дейността. Осигурена е информация за капацитета на всяка система, агенция, или организация, в т.ч. и за съответното структурно звено по БЗР. Посочени са актуални адреси, вкл. internet и e-mail;
- компетентни органи с контролни функции в областта на БЗР - представени са всички органи на изпълнителната власт или техни административни структури от специализираната администрация, на които е възложено със закон да извършват дейности по инспектиране на труда. Посочена е областта на контрол и актуални адреси, вкл. internet и e-mail;
- организации на работодателите и на работниците и служителите, признати за представителни на национално равнище - представени са правният статут, структурата и функциите на организациите на работодателите и на работниците и служителите, признати за представителни на национално равнище както и за капацитета на тези организации за участие при формиране и реализиране на политиката по БЗР

за икономическата дейност. За всяка организация са посочени: органи за управление; основни членове (федерации, синдикати, съюзи и др.); структура, вкл. териториални поделения; капацитет за участие при формиране и реализиране на политиката по БЗР на национално ниво и на ниво икономическа дейност. Посочени са актуални адреси, вкл. internet и e-mail.

- други организации с функции в областта на БЗР: лаборатории за измерване факторите на работната среда; служби по трудова медицина; организации за осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност (СПО); търговци, извършващи дейности по пожарна безопасност в обекти и/или експлоатация на уреди и съоръжения, свързани с пожарната безопасност.

Описани са функциите и дейностите в областта на БЗР, които могат да изпълняват юридическите или физическите лица, съгласно националното законодателство, като е посочено нормативното основание за това.

Осигурена е информация за: регулаторните режими акредитация, регистрация и др.; публичните регистри с органа, на който е възложено да поддържа в актуално състояние регистрите или друга публична информация, свързана с тяхната дейност.

Направеният анализ на системата по БЗР показва, че тя отговаря на съвременните индустриални отношения на национално ниво. Обхванати са всички области на законодателната рамка със съответните административни органи и органите на работодателските организации и организациите на работниците и служителите. Създаден е необходимият брой лаборатории за измерване факторите на работната среда, служби по трудова медицина, организации за осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност (СПО), търговци, извършващи дейности по пожарна безопасност в обекти и/или експлоатация на уреди и съоръжения, свързани с пожарната безопасност, като е гарантирано качеството на тяхната дейност с регулациите на акредитацията и регистрацията пред компетентни държавни органи. Не беше установено наличието на такива организации, осигуряващи с необходимите услуги целенасочено предприятията или работодателските и синдикални организации само в икономическата дейност.

3. Механизми за осигуряване спазването на законодателството по БЗР

Представен е капацитетът на органите с контролни функции в областта на БЗР, като е осигурена информация за:

- нормативното основание за осъществяване на контролна дейност;
- функциите, структурата, вкл. и териториалните поделения;
- съвместната дейност с други контролни органи или организации – посочено е основанието, въз основа на което се осъществява съвместната дейност;
- институционалния капацитет (брой инспектори, материална обезпеченост и др.);
- друга информация, която характеризира контролната дейност.

4. Координация и социално сътрудничество в областта на БЗР

- Представена е информация за структурите на тристранно сътрудничество на национално равнище – Икономическия и социален съвет, Националния съвет за тристранно сътрудничество и Националния съвет по условия на труд. Описани са механизмите за осигуряване на консултации, координация и сътрудничество между всички участници в управлението на БЗР на национално ниво. Посочени са функциите, състава, начина на работа и вземане на решения.

- Няма изградени и действащи временни или постоянни структури за тристранно/двустранно сътрудничество по безопасност и здраве при работа на ниво икономическа дейност - отраслови и браншови съвети по условия на труд;

- Няма действащи съвети, комисии, бордове, комитети, споразумения или други механизми, установени с оглед осигуряване на консултации, координация и сътрудничество между всички участници в

управлението на БЗР - органите, организациите и др. структури и звена, включени в системата по БЗР, Обучението, информирането и консултирането по БЗР и в Социалното осигуряване и застраховането. Не бяха установени в икономическата дейност действащи съвети, комисии, комитети, споразумения или други механизми за осигуряване на консултации, координация и сътрудничество между участниците в управлението на БЗР.

- Установено беше, че в икономическата дейност няма действащи Колективни трудови договори на ниво икономическа дейност.

Препоръчва се:

- Започване на реално функциониране на Отраслови съвет по условия на труд в икономическата дейност;
- С цел по-лесната информираност на заинтересованите от дейността на Националния съвет по условия на труд и на Отрасловите / браншовите съвети по условия на труд, МТСП да изготви и поддържа на интернет страницата си Списък на действащите Отраслови / браншови съвети по условия на труд, включващ: Отрасъл/бранш, Членове, Правилник за дейността му, План на заседанията, Контакти, Възможност за въпроси и отговори.

5. Обучение, информиране и консултиране

Представена е информация за:

- законодателната рамка за осигуряване на професионално образование и обучение, и обучение по правилата за осигуряване на БЗР - посочени са основните нормативни документи (закони, наредби, постановления на Министерския съвет и др.), с които се регулират обществените отношения, свързани с осигуряването на професионално образование и обучение и по правилата за осигуряване на БЗР;
- системата на професионалното образование и обучение, и по правилата за осигуряване на БЗР – държавни органи, неправителствени организации, професионални училища; професионални гимназии; професионални колежи; центрове за професионално обучение; центрове за информация и професионално ориентиране и др. юридически или физически лица, регистрирани по Търговския закон, по Закона за кооперациите или по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, които провеждат обучение по БЗР и осъществяват дейности, свързани с осигуряване на информация и консултации в областта на БЗР.

По данните от информационната система на Министерството на образованието младежта и науката и на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) е осигурена информация за съдържанието на публичните регистри в областта на професионалното образование и обучение, като е посочен актуален интернет адрес.

- На база информационната система на НАПОО е предоставена информация в табличен вид за центровете за професионално обучение, които притежават актуална лицензия за професии, специалности и квалификации за ИД, която съдържа:
  - Наименование на ЦПО и притежавана Лицензия №;
  - Седалище и адрес на управление на ЦПО, телефон, e-mail, лице за контакти;
  - Предлагани степени на професионална квалификация;
  - Предлагани професии и специалности, прехвърлени по НКПД-2011.
- Посочени са и други източници на информация от институции, ангажирани с поддържане на регистри/списъци на други лица, които провеждат обучение по БЗР.

Направеният анализ в общия профил показва, че обществените отношения, свързани с осигуряването на професионално образование и обучение и по правилата за осигуряване на БЗР са регулирани добре. Обучението по БЗР се осъществява по общите учебни планове и програми за професионално образование и обучение, и придобиване на степен на професионална квалификация по професии от професионални

направления от Списъка на професиите за професионално образование и обучение. Въпросите, свързани с осигуряването на безопасни и здравословни условия на труд са част от учебното съдържание по предметите от задължителната професионална подготовка (обща, отраслова и специфична) за професиите от Списъка.

Препоръчва се:

- Списък на професиите за професионално образование и обучение, който препраща към НКПД-2005, да бъде актуализиран и да препраща към действащата НКПД-2011;
- НАПОО да актуализира регистрите си, така че те да са обвързани с действащата НКПД-2011, а не с отменената НКПД-2005.

6. Социално осигуряване и застраховане

В профила по БЗР е посочена обработена информация за:

- законодателната рамка, свързана със задължителното осигуряване за трудова злополука и професионално заболяване. Посочени са нормативните актове, с които се регулират обществените отношения, свързани със задължителното осигуряване за трудова злополука и професионално заболяване, като предмет на изследването са:
  - обхват на лицата, които задължително се осигуряват за трудова злополука и професионална болест;
  - размер на осигурителната вноска;
  - осигурителни плащания – видове парични обезщетения;
  - други изисквания.

Представена е информация за размера на осигурителната вноска за трудова злополука и професионално заболяване за последните пет години – 2006 – 2010г., както за страната, така и за икономическата дейност.

Въз основа платена информация за данни от информационната система на Националния осигурителен институт за последните пет години (от 2006 г. до 2010 г. включително) е представена статистическа информация общо за страната и за икономическата дейност - в табличен и графичен вид за изплатените парични обезщетения и помощи от ДОО по видове, както следва:

  - трудова злополука по време на работа;
  - трудова злополука на път за работа;
  - професионална болест;
  - изследване поради трудова злополука или професионална болест;
  - санаторно-курортно лечение при трудова злополука или професионална болест.

- законодателната рамка, свързана със задължителната застраховка за риска „трудова злополука" - посочени са нормативните актове, с които се регулират обществените отношения, свързани със задължителната застраховка за риска „трудова злополука".

Предмет на изследването са условията и редът, при които се осъществява застраховането, вкл.: икономическите дейности, в които работниците и служителите задължително следва да бъдат застраховани; застрахователните рискове; застрахователните обезщетения и др.

Представена е информация:

- в табличен и графичен вид, за размера на средния коефициент на трудовия травматизъм за страната и за икономическата дейност за периода от 2007 г. до 2010 г. включително. Не е представена информация за 2006 година, защото нормативните актове, с които се урежда задължителната застраховка за риска „трудова злополука" са издадени през същата година и от 2007 година започват да се прилагат.

- компетентните органи, с функции и отговорности, свързани със задължителното осигуряване за трудова злополука и професионално заболяване;
- компетентните органи, с функции и отговорности по задължителната застраховка за риска „трудова злополука".

Представени са застрахователите, които притежават разрешение за извършване на дейност по т.1 от Раздел II на Приложение №1 към Кодекса за застраховане, т.е. „злополука (включително производствени злополуки и професионални заболявания)". Посочени са и актуални адреси, вкл. internet и e-mail.

Анализът на системата за социално осигуряване и застраховане показва, че тя е структурирана и работи добре, но има основно реактивни функции. Коефициентът на трудовия травматизъм в ИД "Далекосъобщения" е по-нисък от средния за страната за 2007г. и 2008г., поради, което не са посочени стойности за него. За периода 2009-2010г. Ктт в икономическата дейност е с около 30% над средния Ктт за страната. Затова трябва да се търсят превантивни мерки и средства за неговото намаляване, в което активната роля би трябвало да е на Отрасловия съвет по условия на труд, обединяващ представителите на работодателите, държавата и организациите на работниците и служителите (особено в условията на липса на КТД на ниво икономическа дейност). Би трябвало да се търсят и механизми, включително законодателни, за въвличане на представителите на застрахователите в борбата за превенция на трудовите злополуки и професионалните заболявания.

7. Условия на труд

Чрез методите на социологията - експертните оценки, анкетното допитване със самопопълване, е осигурена актуална информация за условията на труд, по показатели, както следва:

- трудова заетост;
- работно време;
- отпуски и почивки;
- рискове за здравето и безопасността на работещите: шум; вибрации; ниски и високи температури; химични и биологични агенти; прах; лъчения; стрес, ръчна работа с тежести; работа при болезнени пози, повтаряща се и монотонна работа;
- осигуряване на работно и униформено облекло, и ЛПС;
- медицинско обслужване, вкл. предварителни и периодични медицински прегледи;
- използване на информационните технологии в работата;
- работа с външни за предприятието лица;
- самостоятелност и контрол при изпълнение на основните трудови задължения;
- информиране и консултиране;
- дискриминация и насилие;
- работа и здраве - въздействието на работата върху здравето на работещия;
- удовлетвореност от условията на труд;
- работа и извън трудов живот.

Получените стойности за отделните показатели на условията на труд са представени таблично и графично като са определени в проценти спрямо общия брой заети лица в икономическата дейност. Посочени са източниците на информация, въз основа на които са определени стойностите на показателите и е предоставена методиката за получаване на стойностите на показателите.

Предвид техническите, административни и финансови ограничения в обемите на изследваните единици, получените стойности позволяват описателен анализ на ниво регистрирана честота на отговорите, изчисление на някои средни стойности (описателна статистика). Малките съвкупности също така не позволяват анализ на подгрупи или отделни позиции на скалите, тъй като могат да доведат до прекалено

неточни заключения. Получените резултати реално представляват една задълбочена експертна оценка на ситуацията в отрасъла, реализирана чрез обобщаване на данни от няколко основни източника (бази данни на ИА "ГИТ", анкетно проучване, индивидуални и колективни експертни оценки). Последното дава възможност за надеждно верифициране на ситуацията и изграждане на самостоятелен профил на икономическата дейност. В допълнение, там където използваният инструментариум е сходен и където са налични данни в доклада на общия профил, е направено сравнение с цел очертаване на икономическата дейност спрямо общата ситуация в страната.

Получените данни могат да се използват за планиране и развитие на политики, разработване на нормативни актове и др. в изследваната област.

8. Трудов травматизъм

На база на окончателната статистика от информационната система за трудовите злополуки на Националния осигурителен институт през последните пет години (от 2006 г. до 2010 г. включително) е представена информация за броя, разпределението и показателите на трудовите злополуки в икономическата дейност, която информация е сравнена с общата стойност на показателите за страната на база общия профил, както следва:

- разпределение на трудовите злополуки по следните класификации на Статистическа система „Трудови злополуки" на НОИ:
  - „Големина на предприятието (осигурител)", според средносписъчния брой на осигурените лица;
  - „Статус в заетостта";
  - „Общ трудов стаж";
  - „Стаж по професията";
  - „Правоспособност";
  - „Възраст" по възрастови групи от 15 до 24 г., от 25 до 34 г., от 35 до 44 г., от 45 до 54 г., от 55 до 64 г., 65 г. и повече;
  - „Пол";
  - „Време на злополуката" – ден от седмицата;
  - „Време на злополуката" - спрямо установеното работно време;
  - „Място на злополуката";
  - „Работно място";
  - „Вид работа";
  - „Специфично физическо действие";
  - „Материален фактор на специфичното физическо действие";
  - „Отклонение";
  - „Материален фактор на отклонението";
  - „Начин на увреждане";
  - „Материален фактор, причинил увреждането";
  - „Вид на увреждането";
  - „Последици от трудовата злополука".

Посочената информацията е групирана по следните показатели:

- общ брой и по чл. 55, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО);
- трудови злополуки предизвикали: смърт (брой, общо и по чл. 55, ал. 1 от КСО), инвалидност (общо и по чл. 55, ал. 1 от КСО);

- загубени календарни дни от трудови злополуки (брой, общо и по чл. 55, ал. 1 от КСО);
- коефициент на честота (Кч) - общо и по чл. 55, ал. 1 от КСО;
- коефициент на тежест (Кт) - общо и по чл. 55, ал. 1 от КСО.

Цялата статистическа информация е представена в табличен и графичен вид (отделни таблици и графики за всеки от изброените показатели).

И в икономическата дейност, както в Общия профил, трендът на настъпилите трудови злополуки (ТЗ) е намаляващ. В ИД "Далекосъобщения" през 2010г. имаме увеличение на ТЗ спрямо 2009г. с 6 броя, а само на тези по чл.55, ал.1 от КСО - с 3 броя. Злополуките в ИД "Далекосъобщения" спрямо общия брой злополуки на годишна база за периода 2006-2010г. представляват средно 1,13% от всички злополуки, а само тези по чл. 55, ал.1 от КСО - 1,09%. Като дял от всички предприятия, предприятията от ИД "Далекосъобщения" през периода постоянно намаляват - от 0,39% през 2006г. до 0,22% през 2010г., което означава, че средно за периода те представляват 0,30% от всички предприятия в страната. Заетите лица в ИД спрямо всички заети са от 0,83% през 2006г. до 0,64% през 2010г.

Обработената статистическа информация за трудовия травматизъм в икономическата дейност може да се използва при разработване на стратегии и програми, както и нормативни актове с насоченост за подобряване на условията на труд.

9. Технически правила, ръководства и други програми и дейности за насърчаване на БЗР

- Системи за управление на БЗР в предприятията от икономическата дейност - на база справка от Информационната система на ИА "ГИТ" за Декларациите по чл. 15 от ЗЗБУТ, бяха определени предприятията, декларирали наличие на действаща система за управление на БЗР. Информацията за тези предприятия е предоставена в табличен вид. Определен е процентът на предприятията в ИД с декларирана внедрена система за управление на БЗР.
- Кодекси за добра практика, ръководства, помагала, технически правила и др. материали, прилагани в изпълнение на регулация или доброволна основа и Програми/проекти и дейности за насърчаване на БЗР: За събиране и обработване на информация по тези раздели от Профила за безопасност и здраве при работа на национално ниво (общ профил) и на ниво икономическа дейност, бяха използвани методите на кабинетното проучване и анкетното допитване сред работодатели и експерти от държавната администрация, работодателските и синдикалните организации.

Проучванията в рамките на общия профил и в рамките на икономическата дейност показват, че издадените през последните седем години ръководства по безопасност и здраве при работа, добри практики, сборници, наръчници и др., касаят индиректно икономическата дейност. Установено беше, че:

- няма разработени кодекси за добра практика, приложими за всички предприятия и места от икономическата дейност, където се осъществява трудова дейност или се провежда обучение, независимо от икономическата дейност;
- няма приключили проекти по програмите на структурни фондове, по мемурандуми и споразумения между отделни държави, проекти за взаимно сътрудничество и др., изпълнени през периода 2006-2010г., за насърчаване на БЗР конкретно в икономическата дейност (има проекти на представителните на национално ниво синдикални и работодателски организации, но те не са приключили напълно. Отделни техни компоненти са завършени.);
- ежегодно се провеждат информационни кампании, тематични конференции, медийни инициативи, свързани с Европейската седмица по безопасност и здраве при работа, но няма такива, насочени изцяло към икономическата дейност.

Направеният анализ показва, че е необходимо да се насочат усилията за разработване на кодекси за добра практика, ръководства, помагала, технически правила и др. материали, които да се

разпространяват безплатно и да могат да се прилагат за изпълнение на нормативни изисквания или на доброволна основа за гарантиране на безопасността и здравето при работа. Може би е разумно обсъждането на национално ниво на възможността за създаване на институция, специализирана в изготвянето и безплатното разпространение сред заинтересованите на кодекси за добра практика, ръководства, помагала, технически правила и др. материали, прилагани в изпълнение на регулация или на доброволна основа и за подпомагането на предприятията и за включването им в проекти и дейности за насърчаване на БЗР както на национално ниво така и в ИД.

SWOT-анализ на Профила по безопасност и здраве при работа в ИД "Далекосъобщения"

	Положително влияние	Отрицателно влияние
Вътрешна среда	**СИЛНИ СТРАНИ (ПЛЮСОВЕ):** 1. Последователна национална политика (стратегия за развитие) в областта на БЗР през последните години, насочена към устойчиво развитие; 2. Годишни национални програми по БЗР; 3. Добре развито, пълно и структурирано законодателство, съответстващо на правото на ЕС и конвенциите на МОТ; 4. Добре изградена и законодателно регламентирана система по БЗР; 5. Пълнота в законодателната уредба в областта на механизмите за спазване на законодателството по БЗР; 6. Добре изградена система от постоянни или временни структури на тристранно сътрудничество на национално равнище по БЗР; 7. Добре изградена структура за обучение, информиране и консултиране; 8. Съвременно законодателство, съответстващо на международните стандарти и развита система за социално осигуряване и застраховане; 9. Устойчиво намаляване общия брой на трудовите злополуки с над 5% годишно за последните 5 години на национално ниво (за всички ИД); 10. Намаляване на средния коефициент на трудов травматизъм общо за страната и в икономическата дейност.	**СЛАБИ СТРАНИ (МИНУСИ):** 1. Липса на структури за тристранно/двустранно сътрудничество на ниво икономическа дейност; 2. Липса на стратегии/програми в сферата на БЗР на ниво икономическа дейност; 3. Липса на единни данни и показатели от НОИ, НСИ, ИА ГИТ, позволяващи еднотипно описание и оценка на ИД; 4. Намалението на трудовия травматизъм в икономическата дейност няма изразен устойчиво намаляващ характер през разглеждания период; 5. Трудовият травматизъм в икономическата дейност е пропорционално чувствително по-висок спрямо общия трудов травматизъм за всички ИД по брой предприятия и по брой заети лица. 6. Остаряли морално и технологично правилници по безопасност и здраве при работа в икономическата дейност, изготвяни в условия на монопол; 7. Остаряла нормативна уредба за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците; 8. Недостатъчен брой на ръководствата, помагалата, техническите правила и други материали по БЗР, в помощ на работодателите; 9. Недостатъчен брой проекти и програми за насърчаване на БЗР; 10.Липса на интерес на национално представителните работодателски

	Положително влияние	Отрицателно влияние
Външна среда	**ВЪЗМОЖНОСТИ:** 1. Опростяване на законодателството без да се намалява достигнатото ниво на защита за работещите; 2. Транспониране в националното законодателство на Директива 2004/40/ЕС от 29 април 2004 година относно минималните изисквания за здраве и безопасност, свързани с експозицията на работниците на рискове, дължащи се на физически агенти (електромагнитни полета)(осемнадесета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 на Директива 89/391/ЕИО), Изменена с Директива 2007/30/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2007 година, Директива 2008/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година, Регламент (ЕО) № 1137/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 година, изменена с Директива 2012/11/ЕО от 19.04.2012 г.; 3. Преоценка на актуалността и приложимостта на действащите правилници по безопасност и здраве в ИД: ❑ Правилник по безопасността на труда при работа по въздушни и кабелни съобщителни линии и мрежи Д-06-001 (издание на МТСГ, 1997); ❑ Правилник за защита на съобщителните линии от опасно и смущаващо електромагнитно влияние на електропроводните линии и за допустимите минимални сближения (Д-06-002), МТСГ, 1970 г. (изм. и доп., ИБТ на МТСГ, бр. 4 от 1994 г.); ❑ Правилник по техника на безопасността при работа в радио- и телевизионни станции, Министерство на транспорта и съобщенията и Инспекция "Охрана на труда", 1966 г., 2000г, непубликуван в ДВ; ❑ Правилник по безопасността на труда при монтирането, ремонта и обслужването на радио- и телевизионни устройства (В-07-01-01), МВТУ, 1972 г., неплубликуван в ДВ; ❑ Правилник по безопасността на труда при работа в селищни и междуселищни телефонни и телеграфни станции и радиотранслационни възли (В-06-00-01),	организации по въпросите на БЗР в ИД **ОПАСНОСТИ:** 1. Намаляване на инвестициите за придобиване на дълготрайни материални активи и в дейностите по осигуряване на БЗР; 2. Липса на достатъчно ангажиран с въпросите на БЗР експертен капацитет в работодателските организации, организациите на работниците и служителите и държавата

	Положително влияние	Отрицателно влияние
	Асоциация "Съобщения", 1986 г., непубликуван в ДВ; 4. Сформиране и започване на реално функциониране на Отраслови съвет по условия на труд в икономическата дейност; 5. Изготвяне на стратегически и специфични/ оперативни цели за развитието на БЗР в икономическата дейност с участието на социалните партньори; 6. МТСП да поддържа общодостъпен списък на приложимите регламенти, стратегии и директиви от правото на ЕС и конвенции на МОТ, които Република България е въвела в националното си законодателство с препратки към съответния нормативен акт и такива, които не е въвела, както и причините за това; 7. Отчитане на новите професионални и социални рискове - например в кол-центровете и в т.н. "open spaces"; 8. Разпространение на регулации за приложение на доброволна основа от работодателите; 9. Ефективно използване на финансовите ресурси на структурните фондове на ЕС и ЕСФ за реализиране на проекти и програми за подобряване на условията на труд; 10. МТСП да изготви и поддържа на интернет страницата си списък на действащите Национален съвет по условия на труд и отраслови/браншови съвети по условия на труд, включващ: Отрасъл/бранш, Членове, Правилник за дейността му, План на заседанията, Контакти, Възможност за въпроси и отговори; 11. НАПОО да актуализира Списъка на професиите за професионално образование и обучение, който препраща към отменената НКПД-2005, така че да препраща към действащата НКПД-2011; 12. НАПОО да актуализира регистрите си, така че те да са обвързани с действащата НКПД-2011, а не с отменената НКПД-2005 13. Създаване на институция, с регламентирано от държавата финансиране, специализирана в изготвянето и безплатното разпространение сред заинтересованите на кодекси за добра практика, ръководства, помагала, технически правила и др. материали, прилагани в изпълнение на регулация или на доброволна основа и за	

	Положително влияние	Отрицателно влияние
	подпомагането на предприятията и за включването им в проекти и дейности за насърчаване на БЗР както на национално ниво така и в ИД; 14. Изготвяне от държавата на механизми за въвличане на представителите на застрахователите в борбата за превенция на трудовите злополуки и професионалните заболявания. 15. Държавата да направи ясно разпределение кои показатели по отношение на икономическо състояние, демографско състояние, професионално ниво и квалификация на работната сила ще се използват в Република България, от коя институция или организация ще се събират, на какъв период ще се събират и как ще се предоставят на заинтересованите на национално ниво и на ниво икономическа дейност; 16. Изготвянето на ПБЗР в ИД да се извършва на регламентиран период с цел мониторинг на развитието на ИД в сферата на осигуряването на ЗБУТ; 17. При бъдещо изготвяне на профили по БЗР да се включи по-подробна статистическа информация за професионалната заболеваемост в ИД	

Изводи и заключения:

От направения SWOT-анализ на Профила по безопасност и здраве при работа в икономическата дейност, с най-висок приоритет по наша преценка би трябвало да бъдат дейностите по:

1. по-нататъшно усъвършенстване на нормативната уредба в ИД по отношение на БЗР и разработване на кодекси за добрите практики на национално ниво и на ниво на икономическата дейност;
2. укрепване на капацитета на съветите по условия на труд на ниво ИД;
3. разработване на мерки за по-активно включване на работодателите и държавата в тристранния диалог по въпросите на БЗР в ИД.